

بانک خاورمیانه  
Middle East Bank

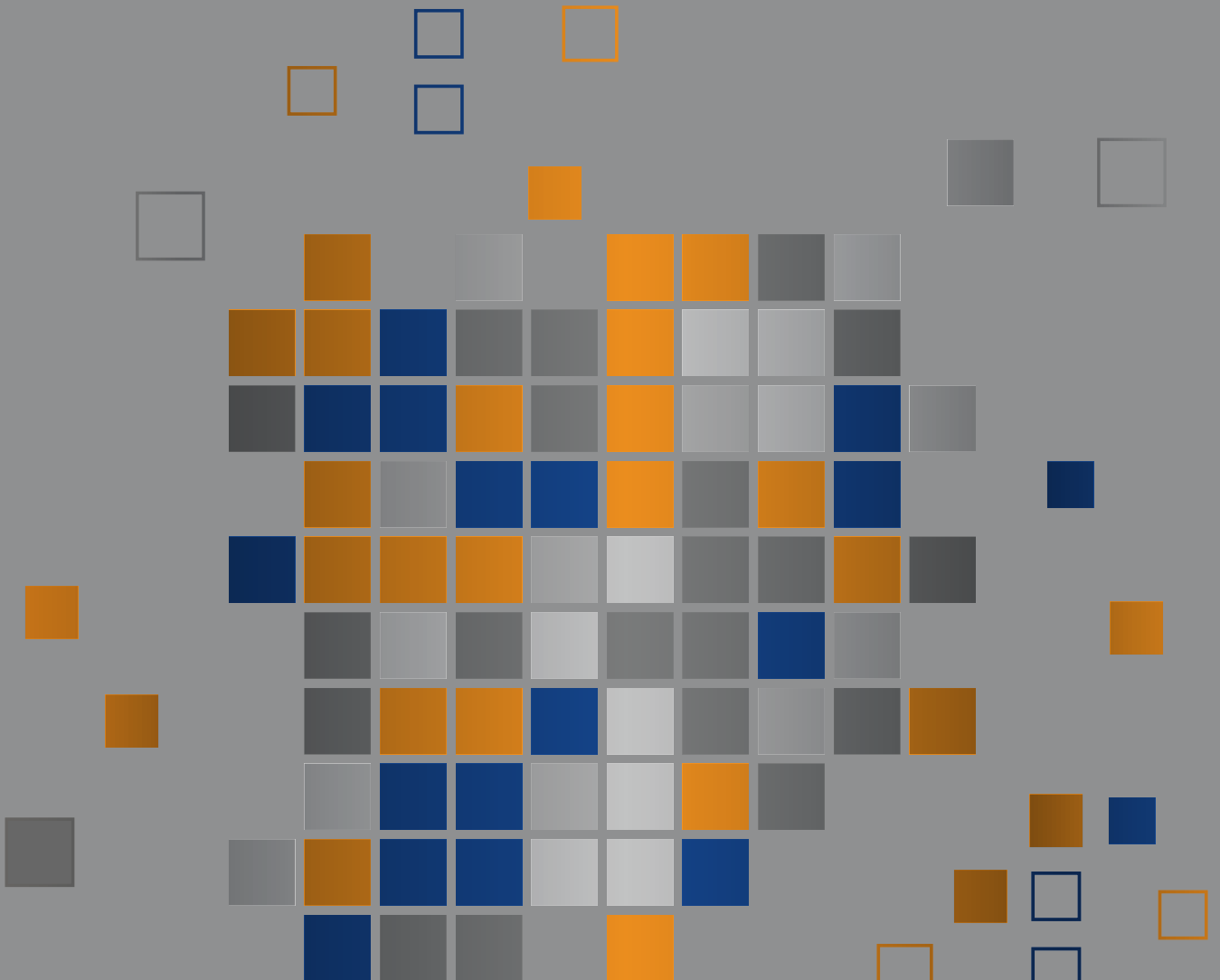


# گزارش سالانه

سال مالی منتهی به

۳۰ اسفند

۱۴۰۳



این صفحه بنا به ضرورت صفحه‌آرایی سفید گذاشته شده است

به نام خدا



# گزارش سالانه

بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)

سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰

# اقدام عمده مالی بانک

جدول ۱. اقدام عمده مالی بانک - ارقام به میلیون ریال

۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	
۲۳۹,۹۹۵,۹۲۴	۳۵۵,۴۳۷,۳۶۷	۴۹۶,۲۲۵,۹۷۴	۶۹۵,۶۳۶,۶۱۵	۹۶۴,۳۰۸,۲۳۵	مانده خالص تسهیلات اعطایی
۳۳۵,۷۴۲,۸۲۱	۳۸۷,۸۴۳,۸۲۲	۵۳۲,۲۰۳,۴۸۸	۷۳۳,۱۴۴,۸۵۷	۱,۱۷۵,۶۳۸,۱۷۷	مانده سپرده‌های دریافتی
۴۰۲,۵۴۶,۹۱۴	۵۲۳,۸۰۵,۳۵۶	۶۷۳,۵۸۸,۷۳۹	۱,۰۰۰,۶۶۳,۱۶۹	۱,۴۷۶,۲۱۴,۴۲۹	جمع دارایی‌ها
۱۶,۶۲۶,۷۰۲	۲۰,۵۷۸,۰۷۵	۲۹,۸۸۷,۵۷۲	۵۱,۶۷۵,۰۲۵	۷۶,۹۵۳,۳۰۰	سود خالص
۱,۱۰۸	۸۲۳	۸۵۴	۶۹۰	۱,۰۲۹	سود پایه هر سهم (ریال)
۹۲,۷۵۳,۰۱۲	۱۲۴,۵۷۰,۶۵۶	۲۴۵,۱۶۳,۹۳۷	۴۷۹,۶۶۰,۳۱۴	۸۲۷,۶۲۱,۳۵۴	مانده ضمانت‌نامه‌های صادر شده
۱,۱۴۴,۳۹۰	۳,۰۶۶,۳۳۳	۲۲,۷۳۸,۵۷۷	۲۳,۲۴۴,۱۸۲	۲۵,۰۴۴,۰۴۶	مانده اعتبارات اسنادی گشایش شده
۱۲/۰۸	۱۳/۵۱	۱۴/۰۷	۱۳/۲۰	۱۴/۴۰	نسبت کفایت سرمایه (درصد)

\* اقدام عمده ارائه شده بر مبنای اطلاعات صورت‌های مالی حسابرسی شده تجدید ارائه شده می‌باشد.

این گزارش به خوانندگان محترم کمک می‌کند تا تصویر روشن‌تری از نحوه فعالیت بانک خاورمیانه پیدا کنند.

- در بخش نخست معرفی کسب‌وکار، تاریخچه‌ای از شروع فعالیت بانک، نگاهی بر استراتژی بانک، مسئولیت‌های اجتماعی و زیست محیطی، سهام و سهامداران، سرمایه انسانی، شعب و نحوه جذب منابع، نحوه ارائه تسهیلات، نقش مدیریت بین‌الملل و شعبه مونیخ، مبارزه با پولشویی و تطبیق قوانین و نقش فناوری اطلاعات آورده شده است. همچنین توضیح ریسک‌های کسب‌وکار، قوانین و مقررات نظارتی حاکم بر فعالیت بانک شامل کفایت سرمایه و کفایت نقدینگی، ریسک‌های کلی بانک و مدیریت آن‌ها، ریسک‌های اقتصادی، امنیت، کنترل‌های داخلی و ریسک‌های شرکت‌های زیرمجموعه بررسی می‌شوند. در انتهای این بخش نیز حاکمیت شرکتی آورده می‌شود.
- در بخش دوم این گزارش مدیریت‌های سرمایه انسانی، بین‌الملل، اعتبارات، عملیات اعتباری و نظارت، تامین مالی بلندمدت، امور شعب، فناوری اطلاعات، ریسک، تطبیق و مبارزه با پولشویی، حسابرسی و کنترل‌های داخلی و عملکرد مالی، گزارش مفصل‌تری را از فعالیت‌های خود در سال ۱۴۰۳ ارائه می‌دهند.
- در بخش سوم گزارش حسابرسان مستقل و صورت‌های مالی بانک به همراه یادداشت‌های توضیحی درج شده است.
- در بخش چهارم این گزارش، افشای ریسک‌های بانک طبق مدل پیمان بازل است که به ارائه گزارشی شفاف از شیوه مدیریت ریسک بانک در انطباق با رکن ۳ بازل می‌پردازد.
- در بخش پایانی عملکرد اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۳ بررسی و تحلیل شده است.

# پیام رئیس هیات مدیره

ما متعهدیم که علاوه بر سودآوری با توجه به اندازه بانک، نقشی مؤثر در بهبود کیفیت زندگی مردم و توسعه پایدار کشور نیز ایفا کنیم. به همین منظور فعالیت‌های بانک در حوزه مسئولیت اجتماعی در زمینه‌های بهداشتی، آموزشی و ترویجی در گزارش فعالیت هیات مدیره و گزارش تفسیری صورت‌های مالی منعکس شده است.

برنامه راهبردی بانک توسعه بیشتر راهکارهای دیجیتال و بانکداری باز برای جذب مشتریان جدید و افزایش سهم از بازار و همچنین گسترش همکاری‌های استراتژیک با فین‌تک‌ها و شرکت‌های فناوری مالی است.

ما با تمرکز بر دیجیتالی‌سازی و هوشمندسازی محصولات بانکی در حوزه بانکداری شرکتی و توسعه زنجیره ارزش به بانکداری خرد از طریق توسعه خدمات بانکداری دیجیتال، ورود به بانکداری اکوسیستمی را هدف‌گذاری کرده‌ایم.

حمایت از کسب‌وکار مشتریان جزو اولویتهای اصلی بانک است و همواره تلاش کرده‌ایم راهکارهای مناسبی برای تامین مالی و ادامه فعالیت آنان ارائه دهیم. ما مصمم هستیم با ارتقای کیفی خدمات و محصولات بانک در چارچوب استانداردهای بین‌المللی بانکداری، شاهد رشد و تنوع حوزه‌های فعالیت بانک و خدمت‌رسانی بیش از پیش به فعالان اقتصادی و حمایت از تولید و اشتغال در کشورمان باشیم.

نتایج به دست آمده در سال مالی مورد گزارش مرهون همراهی مشتریان ارزنده بانک، حمایت‌های سهامداران گرامی، تلاش مداوم کارکنان و راهنمایی و پشتیبانی هیات مدیره است. ما متعهد هستیم که با رویکردی نوآورانه و استراتژی‌های مدون، بانک خاورمیانه را در جایگاهی برتر در نظام بانکی کشور حفظ کنیم.

شرایط ناپایدار سیاسی و اقتصادی در سال گذشته مسیر پرچالشی را پیش روی ما قرار داد، حال آنکه با بهره‌گیری از نوآوری، همکاری تیمی و برنامه‌ریزی دقیق توانستیم آن مسیر را پشت سر گذاریم. ما در بانک خاورمیانه، با تمرکز بر سه حوزه بانکداری شرکتی، بانکداری دیجیتال و بانکداری بین‌الملل همواره توانسته‌ایم رشد قابل توجهی را در شاخص‌های کلیدی مالی و توسعه محصولات دیجیتال ثبت کنیم. بانک خاورمیانه در طول فعالیت حرفه‌ای خود همواره بانکی خوشنام و پیشرو بوده و با رتبه کفایت سرمایه بالاتر از استاندارد بازل ۲ (ولی در محدوده بازل ۳)، شعار مورد اعتمادترین بانک ایرانی را عملی کرده است.

با توجه به اینکه رویکرد کسب و کار بانک خاورمیانه رشد پایدار سودآوری است، گزارش تفصیلی نشان می‌دهد که در سال ۱۴۰۳ سود بعد از کسر مالیات بانک ۷۶,۹۵۳ میلیارد ریال بوده که نسبت به سال ۱۴۰۲ معادل ۴۹ درصد رشد داشته است. با توجه به سودآوری مناسب و مستمر، در هر سال بخش عمده‌ای از سود انباشته بانک برای افزایش سرمایه اختصاص می‌یابد و امسال نیز تصمیم بر این شد تا با تصویب سهامداران محترم ۴۵,۰۰۰ میلیارد ریال معادل ۶۰ درصد افزایش سرمایه به ثبت رسد و سرمایه بانک را از ۷۵,۰۰۰ هزار میلیارد ریال به ۱۲۰,۰۰۰ میلیارد ریال افزایش داده شود که این امر در راستای اجرای آخرین دستورالعمل بانک مرکزی در مورد سرمایه بانک‌ها است که بر اساس آن باید تا پایان سال ۱۴۰۵ سرمایه بانک به ۲۰۰,۰۰۰ میلیارد ریال افزایش یابد.

شفافیت و درستی اطلاع‌رسانی فعالیت‌های بانک همواره مدنظر هیات مدیره بوده و اخذ رتبه یک در صنعت بانکی ابلاغ شده توسط سازمان بورس و اوراق بهادار برای دوره یک‌ساله منتهی به شهریور ۱۴۰۳ مویید این مهم است. سهام بانک خاورمیانه در سال گذشته ۲۲۹ روز معاملاتی داشته و دارای ۸۷/۰۱ درصد سهام شناور آزاد در سامانه بورس و اوراق بهادار تهران است.



**پرویز عقیلی کرمانی**

رئیس هیات مدیره

# فهرست

## بخش اول

### معرفی کسب و کار و ریسک‌های بانک خاورمیانه ..... ۷

- ۱. کسب و کار بانک ..... ۹
- ۲. ریسک‌های کسب و کار ..... ۱۸
- ۳. حاکمیت شرکتی ..... ۲۵

## بخش دوم

### گزارش مدیریت ..... ۳۵

- ۱. سرمایه انسانی ..... ۳۷
- ۲. بین‌الملل ..... ۴۰
- ۳. اعتبارات و بانکداری شرکتی ..... ۴۲
- ۴. امور شعب ..... ۴۶
- ۵. فناوری اطلاعات ..... ۴۸
- ۶. ریسک ..... ۵۱
- ۷. تطبیق و مبارزه با پولشویی ..... ۵۶
- ۸. حسابرسی و کنترل‌های داخلی ..... ۶۲
- ۹. عملکرد مالی ..... ۶۳
- ۱۰. سرمایه‌گذاری‌های بانک ..... ۷۰

## بخش سوم

### گزارش حسابرس مستقل و صورت‌های مالی ..... ۷۳

## بخش چهارم

### افشای ریسک (افشای سرمایه نظارتی طبق رکن ۳ بازل) ..... ۲۰۷


- ۱. افشای سرمایه نظارتی ..... ۲۰۹
- ۲. افشای نسبت پوشش نقدینگی (LCR) ..... ۲۲۰

## بخش پنجم

### گزارش اقتصاد ایران ..... ۲۲۵

۲۲۷	خلاصه مدیریتی
۲۳۱	۱. بخش واقعی
۲۴۲	۲. بازار نیروی کار
۲۴۴	۳. وضعیت مالی و بودجه دولت
۲۵۸	۴. تراز پرداخت‌ها
۲۶۲	۵. بازار ارز
۲۶۴	۶. متغیرهای پولی و اعتباری
۲۶۸	۷. قیمت‌ها و تورم
۲۷۱	۸. بازار سرمایه
۲۷۷	۹. محیط کسب و کار
۲۸۲	۱۰. نکات کلیدی

این صفحه بنا به ضرورت صفحه‌آرایی سفید گذاشته شده است



بخش اول

معرفی کسب و کار و ریسک‌های بانک خاورمیانه

این صفحه بنا به ضرورت صفحه‌آرایی سفید گذاشته شده است

# ۱. کسب و کار بانک

بانک خاورمیانه در آبان ۱۳۹۱ با مجوز بانک مرکزی ایران با سرمایه اولیه ۴,۰۰۰ میلیارد ریال شروع به کار کرد. فعالیت‌های اصلی بانک خاورمیانه در جذب منابع و ارائه انواع تسهیلات بانکی با هدف تسهیل فعالیت شرکت‌ها و صاحبان کسب و کار خلاصه می‌شود. نحوه جذب منابع و ارائه تسهیلات بانکی در بخش‌های مرتبط با توضیح کسب و کار آورده شده‌اند. فعالیت بانک خاورمیانه در تسهیل امور بانکی شرکت‌های بازرگانی واردکننده و صادرکننده منجر به تاسیس شعبه مونیخ در کشور آلمان با مجوز نهاد ناظر آلمان شد. اخذ مجوز از نهاد ناظر آلمان برای تاسیس شعبه در مونیخ یکی از نشانه‌های سلامت بانک خاورمیانه چه از نظر حاکمیت شرکتی و تطبیق با مقررات و چه از نظر مالی و سودآوری است. بانک خاورمیانه خود را متعهد به پیشرفت سیستم بانکداری در ایران از طریق پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی بانکداری می‌داند و برای حفظ سلامت بانکی از سودجویی در مواردی مانند نوسان قیمت‌های ارز، کالا، سهام و یا فعالیت‌های بنگاه‌داری و غیربانکی اجتناب می‌کند.

بانک خاورمیانه در طول فعالیت خود سرمایه خود را از محل سود انباشته، مطالبات حال شده سهامداران، سایر اندوخته‌ها و آورده نقدی از ۴,۰۰۰ میلیارد ریال به ۷۵,۰۰۰ میلیارد ریال رسانده است. در پایان سال ۱۴۰۳ جمع دارایی‌های بانک ۱,۴۷۶,۲۱۴,۴۲۹ میلیون ریال و جمع تعهدات زیر خط ۹۸۹,۹۰۸,۵۶۹ میلیون ریال بوده است.

## ۱-۱. استراتژی بانک

و شفافیت، عمل‌گرایی، امانت‌داری، قابلیت اتکا، نوآوری و پایداری و مسئولیت‌پذیری اجتماعی و زیست‌محیطی را برای خود تعریف کرده‌ایم.

### ■ شایسته‌سالاری

- حصول اطمینان از بکارگیری بهترین سرمایه‌های انسانی در سطوح مورد انتظار و با توجه به نیازمندی‌های هر سطح، پرورش این سرمایه‌ها و آماده‌سازی آنها برای عهده‌داری مسئولیت‌های آینده در مسیر شغلی طراحی شده؛
- پایش مستمر شایستگی سرمایه انسانی با در نظر داشتن الگوهای سرآمد عملکردی و مصالحه ناپذیری در برابر میانمایگی در هر سطحی.

### ■ پاسخگویی و شفافیت

- رعایت اصل شفافیت در تمام فرآیندهای بانک و ارائه کلیه اطلاعات مورد نیاز مراجع نظارتی و قانونی در چارچوب قوانین و مقررات ناظر بر فعالیت بانک؛
- پاسخگو شمردن تمام کارکنان بانک در هر سطحی به ارکان نظارتی داخل بانک و خارج از آن در چارچوب قوانین و مقررات ناظر بر فعالیت بانک.

### ■ عمل‌گرایی

- اولویت بخشی به نتیجه محوری از طریق تعریف شفاف و پایش مستمر اهداف؛
- خلافت در ارائه راهکارهای عملی به منظور پاسخ‌دهی به نیازهای ذینفعان در چارچوب تطبیق با قوانین و مقررات.

سند استراتژی ۵ ساله بانک خاورمیانه یکی از مهم‌ترین اسناد بالادستی بانک محسوب می‌شود. در این سند هیات‌مدیره بانک، مقصد بانک خاورمیانه، راه رسیدن به این مقصد، راهنما و چراغ راه طی مسیر و ارزش‌های سازمان را برای سیر در این راه طراحی و پیش‌بینی کرده‌اند.

### ■ چشم‌انداز

همواره مورد اعتمادترین بانک ایران باقی خواهیم ماند.

### ■ ماموریت

بانک خاورمیانه ماموریت خویش را در خلق ارزش برای تمام ذینفعان، شامل سهامداران، مشتریان و جامعه، به‌گونه‌ای تفکیک‌ناپذیر از نظام حاکمیت شرکتی، زیست‌محیطی و اجتماعی، از طریق توانمندسازی همکارانی متبحر، مطلع و مسئولیت‌پذیر با بکارگیری فناوری‌های نوین در ساختاری شفاف، پاسخگو و قانون‌مند می‌داند.

### ■ ارزش‌ها

ما در بانک خاورمیانه در راه رسیدن به هدف و چشم‌انداز خود و عمل به ماموریت‌های خویش هفت ارزش بنیادی شایسته‌سالاری، پاسخگویی

## ■ امانت‌داری

- سرلوحه قرار دادن مسئولیت بانک در قبال سهامداران، مشتریان، جامعه و محیط‌زیست و رعایت صرفه و صلاح ذینفعان در تصمیمات و عملیات؛
- بهبود مستمر کارکنان به‌منظور احاطه بر محیط کسب‌وکار و حفظ کاردانی حرفه‌ای جهت حصول اطمینان از تشخیص بهترین نحوه عمل برای تسری امانت‌داری حرفه‌ای در تعامل با ذینفعان؛
- بهبود مستمر فرآیندها به‌منظور تضمین انعکاس الزامات تجاری و قانونی روز در آنها جهت طراحی و حفظ ساختاری که در آن عمل صحیح از سوی بانک و کارکنان آن در چارچوب تطبیق قوانین و مقررات و با توجه به صرفه و صلاح ذینفعان در هر شرایطی ممکن، تضمین شده و قابل پیش‌بینی باشد؛
- پیش‌پیوسته سلامت عملکرد کلیه همکاران در هر سطحی و همچنین فرآیندهای طراحی شده و تحمل صفر در خصوص هرگونه خدشه‌ای بر سلامت عملکرد؛
- آگاهی از فضای تطبیق، پایداری به قوانین و مقررات و سرلوحه قرار دادن تعهد و پیروی از آنها در همه شرایط و بدون مصالحه‌گری؛
- همکاری کامل و شفاف با نهادهای ناظر.

## ■ قابلیت اتکا

- رابطه تنگاتنگ و مستمر با مشتریان جهت درک کسب‌وکارشان و همراهی با ایشان در شرایط مختلف؛
- مسئولیت‌پذیری و پرورش توانایی قضاوت و تصمیم‌گیری صحیح برای توانمندسازی ذینفعان؛
- شکل‌دهی به خدمات بر مبنای نیاز مشتریان و پیش‌بینی نیازهای آینده.

## ■ نوآوری

- بهبود مستمر فرآیندها و نوآوری سازمانی؛
- تسلط به تغییرات فناوری و تعهد به استفاده مقتضی از این تغییرات برای تسهیل فرآیندها و ارائه خدمات نوین به مشتریان؛
- آینده‌نگری جهت پیش‌بینی نیازهای ذینفعان در بستر تغییرات فناوری.

## ■ پایداری و مسئولیت‌پذیری اجتماعی و زیست‌محیطی

- هم‌راستایی تصمیمات با اصل توسعه پایدار کشور؛
- آگاهی به تأثیرات تصمیمات و هدف‌گذاری صحیح با توجه به جوانب اجتماعی و زیست‌محیطی؛
- تسری معیارهای توسعه پایدار به ذینفعان به‌منظور ایفای نقش موثر در توسعه پایدار با رویکرد بومی؛
- شفافیت در ساختارها، تصمیمات، عملکرد و پیش‌عملکرد.

## ■ حوزه‌های تمرکز استراتژیک

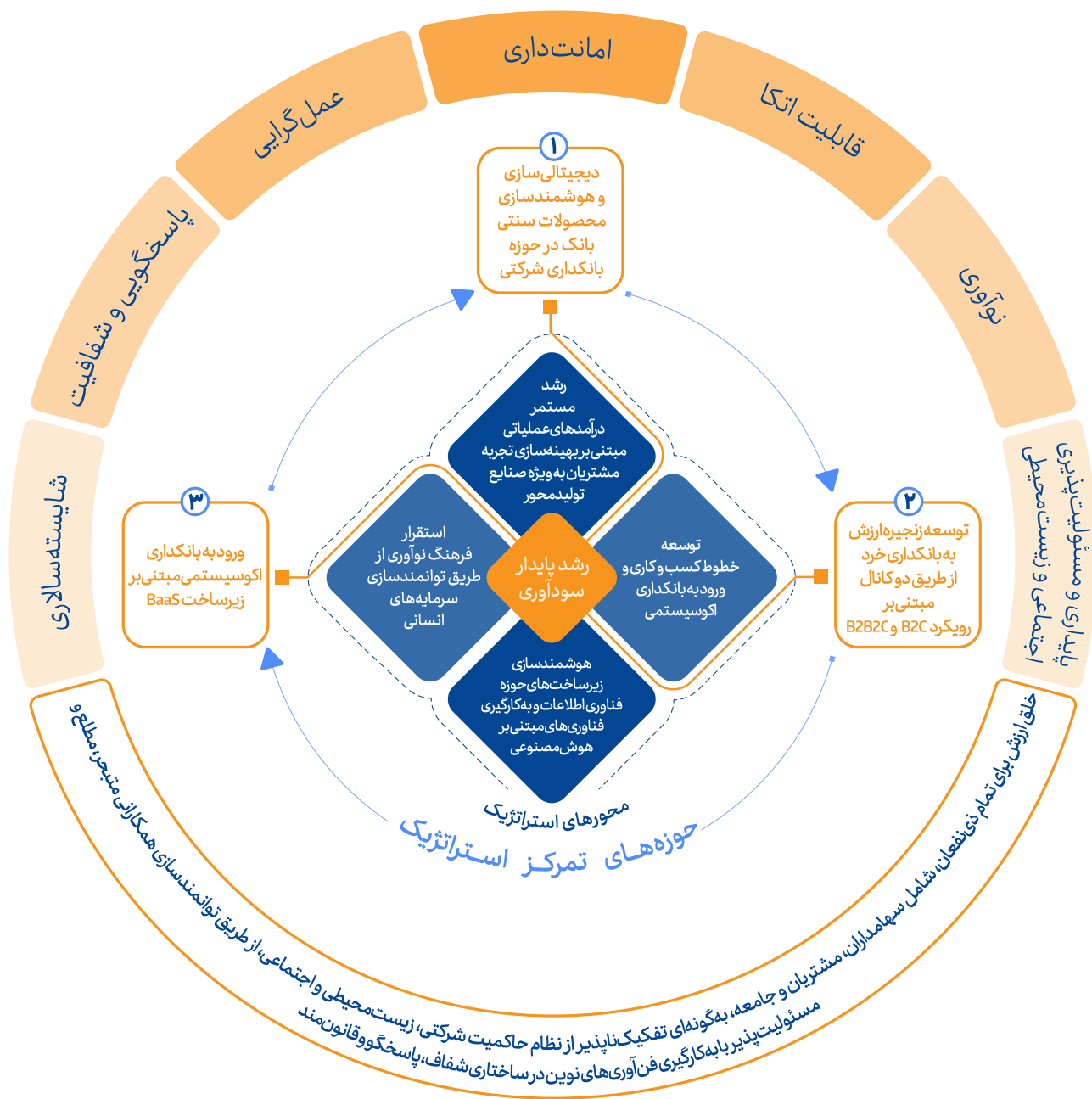
- حوزه اول: دیجیتالی‌سازی و هوشمندسازی محصولات سنتی بانک در حوزه بانکداری شرکتی
- حوزه دوم: توسعه زنجیره ارزش به بانکداری خرد از طریق دوکانال مبتنی بر BYB و BYBC
- حوزه سوم: ورود به بانکداری اکوسیستمی مبتنی بر زیرساخت BaaS

## ■ محورهای اصلی استراتژیک

- رشد پایدار سودآوری
- رشد مستمر درآمدهای عملیاتی مبتنی بر بهینه‌سازی تجربه مشتریان به‌ویژه صنایع تولیدمحور
- توسعه خطوط کسب‌وکار و ورود به بانکداری اکوسیستمی
- استقرار فرهنگ نوآوری از طریق توانمندسازی سرمایه‌های انسانی
- هوشمندسازی زیرساخت‌های حوزه فن‌آوری اطلاعات و به‌کارگیری فن‌آوری‌های مبتنی بر هوش مصنوعی

## ■ اصول استراتژیک

- ارکان اساسی چارچوب استراتژی بانک خاورمیانه در نمودار ۱ به تصویر کشیده شده است.



## ۱-۲. مسئولیت‌های اجتماعی و زیست‌محیطی

- مشارکت در طرح مرمت و بازسازی مدرسه در استان سیستان و بلوچستان توسط بنیاد نیکوکاری سلام
- ساخت دبیرستان شبانه‌روزی دخترانه ۶ کلاسه امید خاورمیانه ۶، شهرستان راسک استان سیستان و بلوچستان توسط موسسه مهرگیتی
- حمایت مالی بازسازی مدرسه، اسلام‌شهر
- حمایت مالی از موسسه نیکوکاری رعد الغدیر برای آموزش معلولان
- اعطای تسهیلات ازدواج، فرزندآوری و ودیعه مسکن به واجدین شرایط
- حمایت مالی از موسسه خیریه مشفقین مهرگستر برای تهیه بسته معیشتی نوروز
- حمایت مالی از بنیاد نیکوکاری سلام برای تهیه بسته معیشتی نوروز
- حمایت مالی از بنیاد دست‌های مهربان برای تهیه بسته معیشتی نوروز
- حمایت مالی تهیه تخت برقی بیماران ام‌اس، موسسه خیریه کهریزک، تهران
- حمایت مالی تهیه اقلام بهداشتی، موسسه خیریه کهریزک، محمدشهر
- حمایت مالی از بیمارستان تخصصی و فوق تخصصی، جنرال و پیوند اعضای ابوعلی سینا شیراز برای تهیه یک دستگاه آمبولانس
- حمایت مالی از بنیاددستان مهربان برای تهیه کپسول اکسیژن
- حمایت مالی از بیمارستان کودکان مفید برای تهیه دستگاه ونتیلاتور
- حمایت مالی از بیمارستان بهارلوی برای تهیه دستگاه آنکوباتور و کرانیوتوم
- حمایت مالی از بیمارستان کودکان مفید برای تهیه ۲ عدد دستگاه الکتروشوک
- حمایت مالی بیماران سرطانی
- حمایت مالی از بیمارستان کودکان محک برای احیای اتاق عمل
- حمایت مالی از سازمان مردم‌نهاد خانه‌ای بی-حامی بیماران پروانه‌ای
- حمایت مالی از فدراسیون ورزش بیماران خاص و پیوند اعضای استان البرز
- حمایت مالی از آسایشگاه معلولان امام رضا رودسر برای تهیه تجهیزات ورزشی

### حوزه محیط زیست: فعالیت‌های صورت گرفته توسط بانک خاورمیانه در حوزه مسئولیت زیست‌محیطی

- تعدیل روش‌نمایی قسمت اداری و محوطه و تاکید بر استفاده از نور طبیعی
- عدم استفاده از هرگونه نورپردازی در نمای ساختمان و محوطه
- خاموش کردن تاسیسات گرمایشی و سرمایشی بعد از ساعت اداری
- کاهش مصرف کاغذ با طراحی و بهره‌گیری از سامانه‌های الکترونیکی برای مشتریان و همکاران

مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها در زمره مفاهیم اخلاق کسب‌وکار مطرح است و به نقش آنها در بهبود خدمات اجتماعی و زیست‌محیطی مربوط می‌شود. بانک خاورمیانه به‌عنوان سازمانی پاسخگو، برای شفافیت و اطلاع‌رسانی به ذینفعان خود به‌صورت فعال اقدام می‌کند. ما حساسیت و توجه ویژه‌ای به پاسخگویی اجتماعی و حفظ ثبات زیست‌بوم حال و آینده داریم و این دیدگاه را ترویج می‌کنیم. بانک خاورمیانه به‌عنوان یک شرکت فعال در محیط کسب‌وکار ایران و جهان در قبال جامعه پیرامونی خود را مسئول می‌داند و باور دارد دنیای بهتر در گرو تلاش جمعی تمامی افراد، سازمان‌ها، دولت‌ها و نهادهای بین‌المللی شکل می‌گیرد. این مسئولیت از ملاحظات اقتصادی فراتر می‌رود و فعالیت‌هایی است که پیش‌برنده منافع اجتماعی بوده و فراتر از رعایت الزامات قانونی است. با این نگاه ما در بانک خاورمیانه کوشیده‌ایم در حد توان اقدام‌هایی در راستای مسئولیت اجتماعی خود انجام دهیم و تلاش کنیم سهمی در توسعه پایدار داشته باشیم. به همین دلیل تلاش کرده‌ایم در حوزه‌های اجتماعی، محیط زیست مسئولیت خود را در قبال بزرگ‌ترین ذینفع خود یعنی جامعه ادا کنیم.

بخشی از فعالیت‌های صورت گرفته توسط بانک خاورمیانه به شرح زیر است:

### حوزه اجتماعی: فعالیت‌های صورت گرفته توسط بانک خاورمیانه در حوزه مسئولیت اجتماعی

- حمایت تحصیلی از دانشجویان تازه پذیرفته‌شده در مناطق کم‌برخوردار توسط موسسه مهرگیتی
- حمایت مالی طرح کیف مهربانی دانش‌آموزان مناطق کم‌برخوردار توسط موسسه نیکوکاری مهرگیتی
- حمایت مالی پروژه مهر (نوشت‌افزار) مناطق کم‌برخوردار توسط موسسه خیریه کودکان فرشته‌اند
- حمایت مالی از جامعه پآوری فرهنگی برای چاپ ۱۰۰۰ بسته آموزشی آموزگاران ابتدایی
- حمایت مالی از نهمین دوره مسابقات برنامه‌نویسی "ICT Challenge 9" (چالش‌های فناوری اطلاعات)
- حمایت مالی از برگزاری آیین نکوداشت دانشکده مدیریت دانشگاه تهران

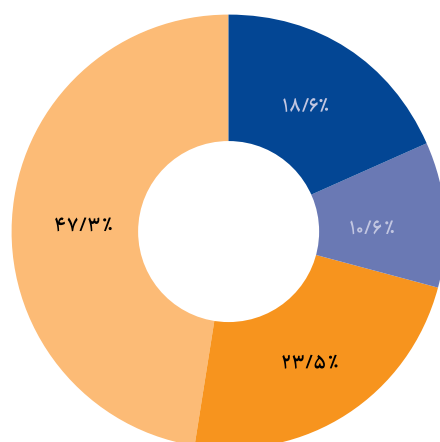
### ۳-۱. سرمایه و ترکیب سهامداران

کل سهامداران بانک در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰، تعداد ۱۸,۵۳۷ شخص و ترکیب سهامداران بالای یک درصد حقیقی و حقوقی در همین مقطع به شرح زیر می‌باشد.

جدول ۲. ترکیب سهامداران حقیقی و حقوقی در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰

درصد مالکیت	تعداد سهام	گروه سهامداران
<b>یک درصد و بالاتر:</b>		
۵/۰	۳,۷۵۰,۰۰۰,۰۰۰	شرکت سرمایه‌گذاری تامین آتیه مسکن (سهامی خاص)
۴/۹	۳,۶۸۶,۸۲۴,۶۳۵	شرکت کیاآستاجارت توس (سهامی خاص)
۲/۶	۱,۹۸۲,۳۷۹,۷۷۹	شرکت رادیس (سهامی خاص)
۱/۵	۱,۱۳۲,۳۵۴,۵۶۱	شرکت سرمایه‌گذاری پارس توشه (سهامی عام)
۱/۳	۹۴۴,۵۰۹,۵۹۰	شرکت سهامی بیمه ایران (سهامی خاص)
۱/۲	۸۶۹,۴۵۷,۱۵۹	صندوق سرمایه‌گذاری سهامی اهرمی موج فیروز
۱/۱	۸۰۶,۲۴۹,۹۷۹	شرکت سام گروه (سهامی خاص)
۱/۰	۷۵۷,۹۴۱,۶۵۴	شرکت سرمایه‌گذاری ملی ایران (سهامی عام)
۱۰/۶	۷,۹۵۵,۴۵۴,۵۲۸	اشخاص حقیقی بالای یک درصد
<b>کمتر از یک درصد:</b>		
۲۳/۵	۱۷,۶۵۳,۳۵۰,۸۸۷	اشخاص حقوقی (تعداد ۳۳۷ سهامدار)
۴۷/۳	۳۵,۴۶۱,۴۷۷,۲۲۸	اشخاص حقیقی (۱۸,۱۸۴ سهامدار)
۱۰۰	۷۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	<b>جمع</b>

نمودار ۲. ترکیب سهامداران در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰



- اشخاص حقوقی - یک درصد و بالاتر
- اشخاص حقیقی - یک درصد و بالاتر
- اشخاص حقوقی کمتر از یک درصد
- اشخاص حقیقی کمتر از یک درصد

## ■ بانک از منظر سازمان بورس و اوراق بهادار

بورس تهران، بانک خاورمیانه از تابلو اصلی بازار دوم به تابلو فرعی بازار اول ارتقا یافته است.

به علاوه بانک خاورمیانه در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰ با ۱۸۷/۰۱ درصد سهام شناور، در رتبه هفتم شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران قرار گرفته است.

به موجب اطلاعیه شماره ۱۳۰/۵۵۲۸۹ مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۰ شرکت بورس و اوراق بهادار تهران، بانک خاورمیانه پس از احراز کلیه شرایط پذیرش از تاریخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۵ به‌عنوان چهارصد و نود و یکمین شرکت پذیرفته شده در فهرست نمادهای بازار دوم بورس اوراق بهادار تهران درج گردید.

همچنین طبق اطلاعیه شماره ۱۸۱/۴۰۳۸۷۵۸ مورخ ۱۴۰۳/۰۶/۲۵

جدول ۳. وضعیت معاملات و قیمت سهام

سال/دوره مالی منتهی به	تعداد سهام معامله شده	ارزش سهام معامله شده (میلیون ریال)	تعداد روزهای معاملات	ارزش بازار (میلیون ریال)	قیمت سهام در پایان سال/دوره مالی (ریال)	سرمایه (میلیون ریال)
۱۳۹۷/۱۲/۲۹	۲,۰۳۸,۹۷۱,۰۱۷	۴,۸۸۹,۷۱۵	۲۲۹	۲۱,۶۶۵,۰۰۰	۳,۰۹۵	۷,۰۰۰,۰۰۰
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۲,۱۲۶,۴۶۸,۶۱۰	۹,۹۲۸,۲۵۹	۲۲۶	۶۹,۶۴۰,۰۰۰	۶,۹۶۴	۱۰,۰۰۰,۰۰۰
۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۴,۱۷۴,۵۹۷,۸۵۲	۴۹,۳۰۹,۳۹۸	۲۳۷	۱۴۱,۰۰۰,۰۰۰	۹,۴۰۰	۱۵,۰۰۰,۰۰۰
۱۴۰۰/۱۲/۲۹	۲,۹۸۴,۹۸۲,۵۹۶	۱۸,۵۰۶,۱۲۹	۲۳۴	۱۳۶,۵۰۰,۰۰۰	۵,۴۶۰	۲۵,۰۰۰,۰۰۰
۱۴۰۱/۱۲/۲۹	۳,۸۹۵,۸۹۶,۹۸۹	۱۷,۷۷۷,۷۹۵	۲۳۳	۱۶۱,۰۰۰,۰۰۰	۴,۶۰۰	۳۵,۰۰۰,۰۰۰
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۵,۴۸۷,۲۱۸,۹۸۹	۲۴,۷۷۷,۲۰۹	۲۳۶	۱۷۰,۲۵۰,۰۰۰	۳,۴۰۵	۵۰,۰۰۰,۰۰۰
۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۷,۸۵۱,۲۴۹,۳۳۹	۲۳,۸۸۹,۷۹۷	۲۲۹	۲۲۵,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰	۷۵,۰۰۰,۰۰۰

## ۴-۱. سرمایه انسانی

مدیریت سرمایه انسانی بانک خاورمیانه، ضمن توجه مستمر به دغدغه‌ها و نیازهای کارکنان، همگام با تحولات صنعت بانکداری و نوآوری‌های فناورانه، گام برداشته است. در این راستا، با تمرکز بر داده‌محور کردن فرآیندهای مرتبط، اقدام به پایش و تحلیل مستمر داده‌ها، اطلاعات و عملکرد کارکنان کرده تا تصمیم‌گیری‌ها بر پایه شواهد و به‌روزرسانی‌های علمی انجام گیرد. همچنین در راستای افزایش رضایت شغلی و حفظ سرمایه انسانی کلیدی، مدیریت سرمایه انسانی با بهره‌گیری از نظام جبران خدمات شایستگی‌محور مبتنی بر عملکرد، در راستای بهبود جبران خدمات کارکنان اقدام کرده است.

مجموع کارکنان بانک خاورمیانه در پایان سال ۱۴۰۳ به ۸۰۸ نفر رسیده است. از این تعداد، ۵۱ درصد دارای مدرک کارشناسی و ۴۷ درصد دارای مدارک تحصیلات تکمیلی (کارشناسی ارشد و دکترا) بوده‌اند.

سرمایه انسانی به‌عنوان یکی از عوامل کلیدی در ایجاد تحول و توسعه سازمانی، نقش تعیین‌کننده‌ای در موفقیت‌های پایدار ایفا می‌کند. بهره‌مندی بانک خاورمیانه از نیروهای متخصص، متعهد و مستعد در واحدهای ستاد و شعب، از مهم‌ترین دلایل موفقیت آن به شمار می‌رود. این سرمایه انسانی ارزشمند، همواره در راستای ارائه خدمات با کیفیت به مشتریان و صیانت از منافع سهام‌داران، تلاش می‌کند.

عملکرد موفق و روند رو به رشد بانک خاورمیانه، به‌ویژه در حوزه توسعه منابع، طراحی محصولات جدید و استقرار اصول حاکمیت شرکتی، مرهون بهره‌گیری از سرمایه انسانی متخصص و جذب دانش‌آموختگان برتر دانشگاه‌های کشور بوده است. در راستای رویکرد مدیران ارشد بانک نسبت به آموزش و توسعه مستمر کارکنان، مدیریت سرمایه انسانی با انجام نیازسنجی‌های دوره‌ای و منطبق با تحولات و الزامات کسب‌وکار، زیرساخت‌های لازم را برای برگزاری آموزش‌های حضوری، مجازی و خودآموزی فراهم کرده است.

## ۵-۱. شعب

سودمند است. در این راستا بانک خاورمیانه طی سال‌های گذشته با افزایش کیفیت خدمات و جلب رضایت مشتریان، موفق به جذب مشتریان جدید و همچنین افزایش جذب منابع شده است. از آنجا که بانک خاورمیانه تمرکز اصلی فعالیت‌های خود را بر ارائه خدمات بانکداری شرکتی و بانکداری اختصاصی به اشخاص و کسب‌وکارهای موفق قرار داده است (بازار هدف در استراتژی بانک ذکر شده است)، شعب بانک خاورمیانه نسبت به شناسایی و جذب مشتریان هدف اقدام و ضمن برگزاری جلسات با ایشان نسبت به شناسایی خدمات مورد نیاز مشتری و مذاکره در خصوص ایجاد بسته‌های خدماتی خاص ایشان اقدام می‌کنند.

بر خلاف دیدگاه رایج که بانک‌ها مجموعه‌ای از خدمات را بطور کلی برای تمام مشتریان خود ارائه می‌دهند، بانک خاورمیانه با شناسایی شرایط و نیازهای مشتریان، خدمات منحصر به فردی برای آن‌ها طراحی و پیاده‌سازی می‌کند. بدین ترتیب به جای این که بنگاه‌های اقتصادی و شرکت‌ها خود را با شرایط بانک تطبیق دهند، بانک خاورمیانه محصولات و خدمات متناسب با نیازهای مشتریان خود را ارائه می‌دهد.

بانک خاورمیانه با بکارگیری راهبردهای بانکداری شرکتی، تمرکز اصلی فعالیت‌های خود را بر مشتریان و تسهیلات تخصصی بنا گذاشته است. بر این اساس بانک به جای تمرکز بر توسعه فیزیکی و جغرافیایی شعب، بر استفاده از ابزارهای تخصصی و ارتباط سازمان یافته با مشتریان تاکید دارد. در همین راستا بانک خاورمیانه اقدام به تاسیس ۱۸ شعبه در تهران و سایر شهرستان‌ها و همچنین کشور آلمان نموده است. شعب شهرستان بانک خاورمیانه شامل شعب اصفهان، تبریز، شیراز، مشهد و کرج است. همچنین در سال ۱۳۹۹ شعبه بانکداری دیجیتال در تهران تاسیس و به مجموعه شعب بانک خاورمیانه اضافه شد. شایان ذکر است شعبه بانک خاورمیانه در کشور آلمان در شهر مونیخ مستقر است.

### ■ جذب منابع

میزان جذب منابع یکی از شاخص‌های اصلی در عملیات بانکی محسوب می‌شود. به عبارت دیگر وظیفه اصلی شعب بانک، جذب منابع غیرفعال خانوارها و بنگاه‌ها به منظور هدایت آن به سوی مصارف اقتصادی و

## ۶-۱. بانکداری شرکتی

کلیدی طراحی و پیاده‌سازی می‌کند. اصول زیرمبنای تصمیم‌گیری در ارزیابی و پذیرش مشتریان اعتباری است و نقش مهمی در تضمین پایداری، سلامت پرتفوی اعتباری و کاهش ریسک‌های وصول ایفا می‌کنند:

- شناخت اولیه مشتری (ارزیابی هویت، سابقه و نوع فعالیت)؛
- شناخت کامل مشتری (بررسی جامع ساختار مالی، سهامداران و مدل درآمدی)؛
- نظارت مستمر بر وضعیت مشتری (پایش عملکرد مالی و اعتباری)؛
- شناخت مشتریان مرتبط با مشتری اعتباری (بررسی خریداران و تامین‌کنندگان اصلی و اعتبار آن‌ها)؛
- شناخت اشخاص وابسته و مرتبط و ارزیابی رعایت حدود اعتباری کلان.

### ■ تامین مالی کوتاه‌مدت

بانک خاورمیانه با هدف تحقق سیاست‌های کلان اقتصادی و مقررات بانک مرکزی، منابع مالی و اعتباری خود را عمدتاً از طریق تامین مالی کوتاه‌مدت و سرمایه در گردش بخش‌های تولیدی، خدماتی و بازرگانی هدایت می‌کند. فعالیت اعتباری بانک خاورمیانه شامل اعطای تسهیلات به منظور خرید مواد اولیه، ماشین‌آلات و تجهیزات، تامین مالی فروش، زنجیره تامین، تامین مالی واردات، گشایش اعتبارات اسنادی و همچنین صدور انواع

بانک خاورمیانه با اتخاذ رویکرد تخصصی در بانکداری شرکتی، از طریق تعامل نزدیک با مشتریان و بررسی عمیق ساختار مالی آن‌ها، نیازهای متنوع تامین مالی را در دو بعد کوتاه‌مدت و بلندمدت پوشش می‌دهد. بر این اساس، نیازهای مشتریان با بهره‌گیری از ترکیبی هدفمند از تسهیلات، تعهدات و ابزارهای مالی نوین برآورده می‌شود.

این بانک در چارچوب الزامات قانونی، مقررات بانک مرکزی و سیاست‌های داخلی اعتباری، با پایبندی کامل به اصول احتیاطی، شفافیت و مدیریت ریسک، خدمات مالی را به گونه‌ای ارائه می‌دهد که ضمن حفظ کیفیت دارایی‌ها، مزیت رقابتی پایدار برای مشتریان ایجاد شود. یکی از ویژگی‌های کلیدی در این مسیر، تخصیص کارشناس اعتباری اختصاصی به هر مشتری است. این امر علاوه بر تسهیل فرآیند اعتبارسنجی و نظارت دقیق بر مصرف منابع، موجب تقویت ارتباط هدفمند و پایدار با مشتری و ارتقای تجربه بانکی آنان می‌شود. بانک خاورمیانه با تکیه بر تخصص، انعطاف‌پذیری و رویکرد شخصی‌سازی شده در ارائه خدمات بانکی، به عنوان شریک مالی قابل اعتماد در کنار مشتریان خود ایستاده و در مسیر توسعه پایدار کسب‌وکار آن‌ها گام برمی‌دارد.

معاونت اعتبارات و بانکداری شرکتی با در نظر گرفتن گسترش فعالیت‌های اعتباری، شرایط اقتصادی کشور و چالش‌های موجود در نظام بانکی در زمینه وصول مطالبات، فرآیند انتخاب مشتریان اعتباری را با دقت و بر پایه پنج اصل

### ■ ضمانت انتشار اوراق بدهی (صکوک)

در راستای توسعه ابزارهای بازار سرمایه و فراهم ساختن امکان تامین مالی بلندمدت برای بنگاه‌های اقتصادی، بانک به بررسی درخواست‌های ضمانت انتشار اوراق بدهی از جمله صکوک اجاره و مرابحه می‌پردازد. این ابزارها، امکان جذب منابع مالی با نرخ‌های رقابتی و از مسیر بازار سرمایه را برای شرکت‌ها فراهم می‌سازند.

### ■ سازوکار حساب امین در پروژه‌های ساختمانی

با الهام از تجربیات موفق بین‌المللی، بانک خاورمیانه حساب امین را برای تامین مالی پروژه‌های ساختمانی از طریق پیش‌فروش واحدها طراحی کرده است. در این مدل وجوه مربوط به پیش‌خرید واحدها توسط متقاضیان به حساب امین نزد بانک واریز شده و پرداخت وجوه به سازنده، متناسب با پیشرفت فیزیکی پروژه و بر اساس گزارش‌های نظارتی انجام می‌گیرد. به این ترتیب دو هدف اصلی این حساب شامل اطمینان سازنده از تامین مالی پروژه در زمان‌های مورد نیاز و اطمینان متقاضیان از وجود تضمین بانکی برای پوشش ریسک پیش‌خرید، برآورده خواهد شد.

### ■ بانکداری بین‌المللی

بانک خاورمیانه در عرصه بانکداری بین‌الملل با استفاده از روش‌های پرداخت بین‌المللی و با استفاده از کادری مجرب و دسترسی به امکانات ارتباطی روز دنیا، نظیر سوئیفت در صدد است تا به وظیفه خود، در قبال مشتریان و جامعه به بهترین وجه عمل نماید. این بانک با توجه به سیاست‌های مدیران ارشد خود، بخش اعظم توان خود را در زمینه فعالیت‌های بشر دوستانه و بر روی واردات کالاهای اساسی از جمله غذا و دارو و تجهیزات پزشکی و نهادهای کشاورزی قرار داده است. از جمله دیگر رویکردهای اخیر بانک، تمرکز بر تامین مالی جهت ایجاد و بستر سازی برای تولید انرژی‌های پاک از جمله نیروگاه‌های خورشیدی است.

ضمانت‌نامه‌های بانکی است. افزون بر این، استفاده از ظرفیت‌های تامین مالی سرمایه در گردش از طریق سپرده‌گذاری صندوق توسعه ملی به‌عنوان یکی از ابزارهای تامین مالی کوتاه‌مدت مشتریان بانک تلقی می‌شود.

بانک خاورمیانه، بر اساس درخواست مشتریان، پس از انجام فرآیندهای اعتبارسنجی، نیازسنجی و ارزیابی ظرفیت اعتباری، نسبت به ارائه پیشنهادها تامین مالی متناسب با شرایط و نیازهای آنها اقدام می‌نماید. هدف نهایی بانک، ارتقا رونق اقتصادی، جبران کسری نقدینگی و تامین به موقع نیازهای مالی واحدهای اقتصادی در چارچوب ضوابط و مقررات ناظر بر فعالیت‌های بانکی است.

### ■ تامین مالی بلندمدت

بانک خاورمیانه در راستای پاسخ‌گویی به نیازهای سرمایه‌ای بنگاه‌های اقتصادی نیز مسیرهای متنوعی برای تامین مالی بلندمدت متقاضیان طراحی و اجرا نموده که به شرح ذیل ارائه می‌شود:

### ■ تامین مالی طرح‌های توسعه‌ای

منبع اصلی تامین مالی این طرح‌ها، منابع صندوق توسعه ملی است که در قالب تسهیلات بلندمدت در اختیار متقاضیان قرار می‌گیرد. بررسی و ارزیابی طرح‌های پیشنهادی در مدیریت تامین مالی بلندمدت انجام می‌شود و با توجه به شرایط هر پروژه، ساختار تسهیلاتی مناسب، با در نظر گرفتن ریسک‌های مربوطه، طراحی می‌شود. بانک در بررسی درخواست‌های تامین مالی طرح‌ها، رویکردی دو مرحله‌ای اتخاذ می‌کند. در مرحله نخست، ریسک‌های غیرقابل پوشش شناسایی شده تا در صورت وجود، عدم امکان ادامه همکاری در اسرع وقت به متقاضی اعلام شود. در مرحله دوم، طرح‌ها از جنبه‌های اقتصادی، فنی، مالی و زیست‌محیطی به‌صورت جامع ارزیابی می‌شوند. سپس با توجه به نوع و سطح ریسک‌های پروژه، ساختار تسهیلات، نحوه بازپرداخت، وثایق و تضمین متناسب طراحی و پیشنهاد می‌شود.

## ۷-۱. رعایت قوانین و مقررات و مبارزه با پولشویی

تامین مالی تروریسم و جرایم مالی به‌منظور حفظ شهرت بانک و پیشگیری از وقوع یا کاهش اثرات مخرب آنها از وظایف عمده این مدیریت است و سیاست‌های عمده آن در دو حوزه اصلی پایش مستمر رعایت قوانین و مقررات و نظارت دایمی در حوزه جرایم مالی متمرکز شده است.

مهم‌ترین اهداف این مدیریت، حفظ حقوق مشتریان در چارچوب قوانین و مقررات، جلوگیری از نقض یا عدم رعایت قوانین و مقررات، افزایش شفافیت در عملیات و فعالیت‌های بانکی، کاهش زیان‌های ناشی از قصور و تقصیر در رعایت قوانین و مقررات، ترویج فرهنگ رعایت قوانین و مقررات، اطلاع‌رسانی و آموزش، و در نهایت حفظ شهرت و اعتبار بانک است. مشروح فعالیت‌های این مدیریت در بخش مربوطه تشریح شده است.

بانک خاورمیانه در راستای ایفای وظایف و دستیابی به اهداف مندرج در استراتژی خود به رعایت کامل قوانین و مقررات داخلی و احترام به استانداردهای بین‌المللی متعهد است. به همین دلیل در گام نخست تلاش می‌شود اقدامات لازم در استقرار کامل و صحیح فرهنگ تطبیق در تمامی ارکان بانک صورت گیرد تا همگان در هر رده شغلی از مقررات حوزه فعالیت خود آگاه و نسبت به رعایت درست و دقیق آن پایبند باشند. مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی به‌عنوان واحدی مستقل برای تحقق این اهداف ایجاد شده و به ایفای وظایف محوله در راستای شناسایی ریسک تطبیق (عدم رعایت یا نقض) قوانین و مقررات در ارتباط با عملیات و فعالیت‌های بانکی و مدیریت آن می‌پردازد. شناسایی ریسک‌های پراهمیت در حوزه‌های مرتبط به‌ویژه در حوزه مقررات احتیاطی، پولشویی،

## ۸-۱. فناوری اطلاعات

الکترونیکی بانکی نه تنها موجب بهبود بهره‌وری بانک‌ها شده، بلکه امکان نوآوری در محصولات مالی، ارتقاء شفافیت و مقابله با جرایم مالی و پولشویی را نیز فراهم آورده است. در نتیجه، بانک‌هایی که توانسته‌اند خود را با این تغییرات فناورانه تطبیق دهند، مزیت رقابتی قابل توجهی در بازارهای مالی کسب کرده‌اند. معاونت فناوری اطلاعات بانک خاورمیانه نیز هم‌راستا با تغییرات جهانی و استراتژی‌های کلان بانک، با تکیه بر توان و تخصص نیروهای داخلی، اقدام به تولید و ارائه محصولات نوآورانه در زمینه‌های مختلف مالی و بانکی با هدف بهبود رضایت مشتریان و افزایش سهم بازار نموده است.

در عصر حاضر که سرعت تحولات فناوری به شکل بی‌سابقه‌ای افزایش یافته، فناوری اطلاعات به‌عنوان یکی از ارکان حیاتی و زیرساختی در صنعت بانکداری، جایگاهی بی‌بدیل یافته است. بانکداری سنتی به دلیل وجود فرآیندهای دستی و زمان‌بر، دیگر پاسخگوی نیازهای متنوع و در حال تغییر مشتریان نیست. از این‌رو بهره‌گیری از فناوری اطلاعات به‌عنوان ابزاری راهبردی و تسهیل‌گر، زمینه‌ساز تحول در خدمات مالی و بانکی شده است. امروزه سیستم‌های بانکداری الکترونیک نظیر موبایل بانک، بانکداری اینترنتی، هوش تجاری و بانکداری باز نقش تعیین‌کننده‌ای در افزایش سرعت، دقت، امنیت و رضایت مشتریان ایفا می‌کنند. سامانه‌های

## ۲. ریسک‌های کسب و کار

ریسک‌هایی که بانک خاورمیانه با آن‌ها مواجه است در چهار گروه اصلی دسته‌بندی می‌شوند: ریسک‌های اعتباری، ریسک‌های بازار، ریسک‌های عملیاتی و ریسک‌های نقدینگی. به‌طور خلاصه ریسک‌های اعتباری از عدم بازپرداخت به موقع تعهدات مشتریان، ریسک‌های بازار از تغییرات قیمت‌ها و ریسک‌های نقدینگی از عدم قابلیت بانک در نقد کردن دارایی‌ها برای پرداخت به موقع بدهی‌هایش ناشی می‌شود. ریسک‌های عملیاتی طیف گسترده‌ای از ریسک‌های ناشی از عملیات بانک را شامل می‌شود که در بخش ریسک از بخش دوم این گزارش توضیحات بیشتری درباره آنها داده شده است.

مدیریت ریسک بانک خاورمیانه، بخشی از خط دوم دفاعی است که مسئولیت کمک به شناسایی ریسک‌ها توسط خط اول دفاعی و گزارش‌دهی به هیات مدیره، مدیران ارشد و کلیه ذی‌نفعان در مورد وضعیت ریسک‌های بانک را برعهده دارد. شناسایی ریسک‌های بانک و درجه اهمیت آن‌ها برای سپرده‌گذاران خرد، کار مشکل و پیچیده‌ای است. بنابراین نهادهای ناظر، بانک‌ها را ملزم به افشای ریسک‌ها و رعایت قوانین و مقرراتی می‌نمایند که تا حد زیادی اطمینان خاطر را برای سپرده‌گذاری در نزد بانک‌ها فراهم می‌کند. در اینجا خلاصه‌ای از قوانین و مقررات حاکم بر بانک‌ها از نظر شناسایی ریسک‌ها و سپس خلاصه‌ای از ریسک‌های بانک خاورمیانه ارائه می‌شود.

### ■ قوانین و مقررات نظارتی

بانک خاورمیانه (ستاد مرکزی و تمامی شعب در کشور) در چارچوب قوانین و مقررات حاکم بر جمهوری اسلامی ایران در حوزه فعالیت‌ها و عملیات بانکداری و نیز استانداردها و ضوابط بین‌المللی فعالیت می‌نماید. این حوزه گسترده، تمامی قوانین و مقررات مصوب نهادهای ذی‌صلاح در خصوص عملیات و فعالیت‌های بانکی، بورس اوراق بهادار، مالیات، مبارزه با پولشویی، مبارزه با تامین مالی تروریسم، مقررات ضدفساد و غیره را در بر می‌گیرد. شعبه بانک در کشور آلمان علاوه بر مجموعه یادشده مشمول قوانین و مقررات لازم الاجرا در این کشور و اتحادیه اروپا هم هست.

صورت‌های مالی بانک خاورمیانه طبق مقررات بانک مرکزی و سازمان بورس ایران تهیه و در سامانه کدال بارگزاری می‌شوند. طبق مقررات بانک مرکزی، بین ۱۰ تا ۱۵ درصد منابع بانک خاورمیانه نزد بانک مرکزی به‌عنوان سپرده قانونی نگهداری می‌شود. ۱/۵ درصد تسهیلات جاری به‌عنوان ذخیره عام، ۱۰ درصد تسهیلات سررسید گذشته، ۲۰ درصد تسهیلات معوق و ۵۰ درصد تسهیلات مشکوک‌الوصول به‌عنوان ذخیره خاص در صورت درآمدها و هزینه‌های بانک لحاظ می‌شوند.

علاوه بر تهیه صورت‌های مالی طبق مقررات بانک مرکزی ایران، بانک خاورمیانه اقدام به تهیه صورت‌های مالی طبق استانداردهای گزارشگری مالی بین‌المللی (IFRS) می‌نماید. یکی از مهم‌ترین تفاوت‌ها در این دو نوع گزارشگری، نحوه محاسبه ارزش منصفانه و ذخیره تسهیلات است.

### ■ ریسک تسهیلات

مجموع تسهیلات پرداختی بانک خاورمیانه در تاریخ ۳۰ اسفند ۱۴۰۳ به اشخاص حقیقی و حقوقی برابر ۹۹۴,۷۳۶,۷۲۶ میلیون ریال است. سهم تسهیلات ارزی از پرتفو تسهیلاتی بیش از ۳۵ و برابر با ۳۶۵,۵۴۵,۵۳۶

میلیون ریال بوده و عمده منابع آن از محل صندوق توسعه ملی تامین شده است. میزان ۶۸ درصد در حوزه صنعت تولیدی، ۱۳ درصد به شرکت‌های بازرگانی، ۷ درصد به شرکت‌های خدماتی و ۱۲ درصد به سایر صنایع تخصیص یافته است. در این بین سهم اشخاص حقیقی ۳ درصد پرتفو تسهیلات بوده است. همچنین تعهدات زیر خطی بانک برابر ۹۸۹,۹۰۸,۵۶۹ میلیون ریال است.

۱۷ گروه (ذی نفع واحد) جزو مشتریان با حد کلان بانک بوده و حدود ۳۲/۷ درصد تسهیلات بانک خاورمیانه را به خود اختصاص می‌دهند (به استثنای تسهیلات صندوق توسعه ملی) که امکان زیان ناشی از خطر نکول این تسهیلات گیرندگان بزرگ وجود دارد. برای پوشش این خطر، بانک خاورمیانه دقت بسیار بالایی در شناخت وضعیت مالی، رتبه‌بندی و اندازه‌گیری احتمال نکول تسهیلات گیرندگان و همچنین اخذ وثایق کافی انجام می‌دهد. ریسک‌های ناشی از تمرکز منابع در بخش کفایت نقدینگی این گزارش بررسی شده‌اند.

بانک خاورمیانه با انتخاب استان‌های صنعتی سعی کرده تا با حداقل تعداد شعب بیشترین پوشش از مناطق جغرافیایی را داشته باشد و مشتریان بزرگ فعال در صنایع گوناگون با تمرکز بر صنایع غذا و دارو جذب نماید. همچنین با محدود نگه داشتن تعداد شعب، ضمن حفظ کیفیت ارائه خدمات، تلاش شده منابع بانک صرف کسب و کار اصلی بانک گردد.

جدول ۳، نمایی از وضعیت پورتفوی تسهیلات بانک در صنایع مختلف را در پایان سال ۱۴۰۳ نشان می‌دهد.

جدول ۴. تسهیلات ریالی پرداختی در صنایع مختلف (به استثنای تسهیلات صندوق توسعه ملی)

درصد کل تسهیلات	صنعت
۲۲/۰۰	نوشیدنی، مواد غذایی و دخانیات
۲۱/۹۰	بهداشت و دارو
۴/۷۰	اقدام مصرفی و اقدام مصرفی بادوام
۷/۴۰	معادن و فلزات
۶/۲۰	خودرو و قطعه سازی
۶/۹۰	سایر صنایع
۶/۰۰	مالی
۵/۹۰	شخص حقیقی
۴/۸۰	مواد شیمیایی، پلاستیک و رابر
۵/۶۰	تجهیزات صنعتی
۲/۱۰	ساختمان‌سازی و صنایع وابسته
۱/۱۰	نفت و گاز و پالایش
۱/۸۰	خدمات و محصولات ارتباطات و زیرساخت ارتباطات
۱/۶۰	جنگل‌داری، صنایع کاغذی و چوبی
۰/۹۰	خدمات حمل و نقل
۰/۴۰	خدمات توزیع برق و خدمات توزیع آب
۰/۶۰	انرژی: برق

اداره نظارت، تحت مدیریت عملیات اعتباری و نظارت، بر مبنای مصوبات صادره، وظیفه پایش مستمر وضعیت استفاده‌کنندگان از تسهیلات را برعهده دارد. ترکیب بررسی دقیق و پایش مستمر، موجب کنترل ریسک‌های ناشی از اعطای تسهیلات و ایجاد تعهدات درازمدت می‌گردد.

## ■ ریسک بازار

جدول ۵ نشان دهنده میزان ریسک بازار بانک خاورمیانه در پورترفوی وضعیت باز آری، ریسک نرخ بهره در پورترفوی اوراق قرضه، ریسک نرخ بهره در پورترفوی تسهیلات و سپرده و ریسک تغییر قیمت سهام تجاری است.

لازم به ذکر است با توجه به ایجاد مدیریت مستقل بانکداری سرمایه‌گذاری در بانک خاورمیانه و ماهیت درازمدت تسهیلات اعطایی و تعهدات ایجادشده از سوی مدیریت مذکور، حداکثر تلاش برای بررسی درخواست‌ها در مدیریت ریسک بانک به شکلی دقیق صورت می‌پذیرد. در مرحله نخست تأثیر اعطای تسهیلات بر نسبت‌های ریسک و حدود مقرر در سند اشتباهی ریسک‌پذیری مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت همخوان بودن اعطای تسهیلات با حدود مقرر، نسبت به بررسی جامع درخواست اقدام می‌شود. در بررسی جامع، با توجه ویژه به پیش‌بینی صورت‌های مالی، جریان‌های نقدی و تحلیل حساسیت جریان‌های نقدی نسبت به متغیرهای مهم محیطی انجام شده و معیار تصمیم‌گیری قرار می‌گیرد. همچنین در بررسی درخواست‌ها از چارچوب ارائه‌شده در استاندارد بازل ۳ ناظر بر تأمین مالی تخصصی نیز استفاده می‌گردد.

استراتژی مدیریت ریسک برای کنترل ریسک ناشی از تسهیلات درازمدت که عموماً مبلغ بالاتری نیز داشته و باعث افزایش ریسک ناشی از تمرکز می‌شوند، بررسی دقیق و همه‌جانبه درخواست‌ها و وضع شرایط نظارتی و کنترلی مناسب است.

جدول ۵. خلاصه محاسبات مربوط به ریسک بازار

نام پورتنفوی	میلیون ریال	توضیحات
ارزش در معرض خطر پورتنفوی ارزی	۶,۹۶۰,۴۴۹	ارزش در معرض خطر ۱۰ روزه با درجه اطمینان ۹۹ درصد
ریسک نرخ بهره بر ارزش پورتنفوی اوراق قرضه	(۴,۲۴۷,۴۱۸)	کاهش در ارزش با فرض شیفت ۱ درصد افزایش موازی در نرخ بهره
ریسک نرخ بهره بر درآمد پورتنفوی تسهیلات و سپرده	۹۸۸,۷۴۴	کاهش در درآمد ناشی از بهره با فرض شیفت ۱ درصد افزایش موازی در نرخ بهره
پورتنفوی سهام و ریسک سهام	۰	در انتهای ۱۴۰۳ بانک دارای پورتنفوی سهام نمی‌باشد

## ■ اثر شرایط اقتصادی بر ریسک‌ها

عوامل مختلفی مانند تحولات نرخ بهره، نرخ ارز، قوانین مالیاتی، قوانین تجاری، نحوه تامین مالی کسری بودجه دولت، نوسان بازار سرمایه، تحولات بازار مسکن و غیره می‌توانند اثرات قابل توجهی بر ترانزنامه بانک خاورمیانه و میزان سودآوری آن در سال‌های آتی داشته باشند. پس از خروج آمریکا از برجام و اعمال مجدد تحریم‌ها علیه ایران در اردیبهشت ۱۳۹۷ از سوی این کشور، بازارهای ایران با نوسان شدیدی روبرو شدند. رشد افسارگسیخته نرخ تورم و کاهش جدی سطح تولید ناخالص داخلی در بخش‌های مختلف به‌ویژه نفت و صنعت در سال‌های اخیر نتیجه بازگشت مجدد تحریم‌ها بود. با توجه به شرایط سیاسی فعلی، افق پیش‌رو در مورد نتیجه مذاکرات و رفع تحریم‌ها بسیار مبهم بوده و بنابراین در آینده نزدیک به نظر می‌رسد شرایط نامطمئنی ادامه داشته باشد. اعمال برخی سیاست‌های داخلی با هدف کنترل شدت اثرات منفی تحریم‌ها بر اقتصاد داخلی، تنها به افت صادرات غیرنفتی و کاهش انگیزه فعالیت تولیدکنندگان و صادرکنندگان در زمان تحریم‌ها منجر شد. همچنین اعمال سیاست‌های متعدد و بعضاً متضاد در بازه‌های زمانی کوتاه‌مدت در بازارهای مختلف، به تشدید فضای بی‌ثباتی اقتصادی دامن زده است. با توجه به این که بخش مهمی از پورتنفوی تسهیلاتی بانک خاورمیانه به صنایع غذایی و دارویی اختصاص دارد از ریسک‌های ذکر شده تا حدی مصون مانده است.

نرخ سود بانکی در ایران به‌صورت دستوری و از سوی شورای پول و اعتبار تعیین می‌شود. این فرآیند فارغ از ایجاد محدودیت برای بانک‌ها در راستای حداکثرسازی کارایی تجهیز و تخصیص منابع، مشکلات دیگری را نیز برای شبکه بانکی ایجاد می‌کند. نرخ سود اسمی در سال ۱۴۰۳ برای سپرده‌های یک ساله حداکثر ۲۰/۵ درصد و برای تسهیلات حداکثر ۲۳ درصد تعیین شده بود. این در حالی است که نرخ تورم سالانه طبق اعلام مرکز آمار در سال‌های اخیر همواره بالاتر از نرخ سود سپرده بوده است.

سود تسهیلات در شرایط فعلی نیز منجر به ایجاد مازاد تقاضای تسهیلات شده و بانک‌ها را از بازدهی حداکثری تجهیز منابع باز می‌دارد. در عین حال عامل حفظ نرخ سود بازار بین بانکی در محدوده هماهنگ با نرخ‌های مصوب شورای پول و اعتبار، رشد قابل توجه پایه پولی بوده که تبعات تورمی شدیدی را به دنبال خواهد داشت. به این ترتیب با منفی‌تر شدن نرخ‌های واقعی سود بانکی این چرخه معیوب با شدت بیشتری ادامه خواهد یافت. از طرفی شکاف موجود میان دارایی‌ها و بدهی‌های سیستم بانکی و اثر تشدیدکننده پرداخت سود بیشتر به سپرده‌ها بر این شکاف، سیاست‌گذار پولی را در مورد افزایش نرخ سود سیستم بانکی محتاط کرده است.

یکی دیگر از مهم‌ترین مواردی که می‌تواند بر نرخ بهره در سال ۱۴۰۴ تأثیرگذار باشد، وضعیت مالی دولت و چگونگی تامین مالی کسری بودجه است. در سال‌های اخیر انتشار اوراق بدهی دولتی مهم‌ترین منبع تامین مالی کسری بودجه دولت بوده است. انتظار می‌رود این ابزار در سال ۱۴۰۴ بیشتر مورد استفاده قرار گیرد، چرا که بخش عمده‌ای از هزینه‌های دولت اجتناب‌ناپذیر بوده و در مقابل درآمدهای نفتی دولت در پی تحریم‌های آمریکا به شدت محدود شده است. به دنبال تشدید کسری بودجه دولت و انتشار اوراق در حجم بالا برای تامین مالی آن، نرخ بهره در بازار افزایش خواهد یافت. به همین دلیل بانک مرکزی انگیزه دارد با انجام عملیات بازار باز و از طریق انتقال این بدهی به ترانزنامه خود، نسبت به کنترل و کاهش نرخ بهره در بازار اقدام کند. اعمال این سیاست انبساطی می‌تواند به رشد بیشتر نقدینگی و تورم منجر شده و حتی شوک‌های ارزی بیشتری را رقم بزند. البته در سال‌های اخیر، برداشت دولت از منابع صندوق توسعه ملی به یکی دیگر از راه‌های اصلی تامین مالی کسری بودجه تبدیل شده است. با توجه به عدم دسترسی بانک مرکزی به منابع این صندوق در پی اعمال تحریم‌های آمریکا، برداشت دولت از این صندوق مشابه استقراض از بانک مرکزی بوده و به رشد قابل توجه پایه پولی از محل رشد خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی منجر خواهد شد. اما از آنجایی که این دارایی‌های خارجی در دسترس بانک مرکزی نیست، امکان فروش آنها برای کنترل نرخ ارز و نرخ تورم وجود ندارد. بنابراین این فرآیند به افزایش بیشتر نقدینگی و تورم خواهد انجامید و نرخ بهره واقعی را منفی‌تر از پیش خواهد کرد. به همین دلیل انتظار می‌رود که در سال ۱۴۰۴ یا سال بعد از آن نرخ بهره اسمی افزایش بیشتری یابد. افزایش نرخ بهره می‌تواند از یک سو باعث تبدیل بیشتر سپرده‌های دیداری و کوتاه‌مدت به بلندمدت شده و به افزایش هزینه‌های تامین مالی بانک منجر شود و از سوی دیگر نیاز بانک به نقدینگی را کاهش دهد. برآیند این دو اثر نشان‌دهنده تأثیرپذیری سودآوری بانک از تحولات نرخ بهره در آینده خواهد بود.

تحولات نرخ ارز نیز به طرق مختلف بر ترانزنامه و سودآوری بانک خاورمیانه در سال‌های آتی اثرگذار است. وضعیت نرخ ارز در سال ۱۴۰۴ وابستگی زیادی به سیاست‌های اتخاذ شده از سوی سیاست‌گذاران ارزی و دیپلماسی بین‌المللی کشور دارد. در حال حاضر نرخ ارز در بازار آزاد منطبق با تئوری برابری قدرت خرید نیست و از آن فراتر رفته است. بسیاری از سیاست‌های اجرایی از قبیل تخصیص نرخ ارز با نرخ رسمی ترجیحی به واردات برخی کالاها و پیمان‌سپاری صادرکنندگان در کنار انواع ممنوعیت‌های صادراتی، به شکل‌گیری این حالت کمک کرده‌اند. موارد دیگری از قبیل پیشی گرفتن رشد نقدینگی از رشد سطح عمومی قیمت‌ها نیز می‌توانند در رخ دادن این وضعیت اثرگذار باشند. با این حال انتظار می‌رود که تئوری برابری قدرت خرید در بلندمدت برقرار باشد. برای این منظور یا باید نرخ تورم افزایش یابد، یا نرخ ارز کاهش یابد یا هر دو. بررسی روند متغیرهای اقتصادی از

نیز درجه تاثیرپذیری ترازنامه و سودآوری بانک از تحولات نرخ ارز در آینده را تعیین خواهد کرد.

دولت برای پوشش مخارج جاری خود در سال ۱۴۰۴ روی انتشار اوراق و فروش اموال و دارایی‌های خود حتی بیشتر از ظرفیت و امکان تحقق آنها حساب باز کرده است. استفاده از منابع صندوق توسعه ملی و حتی استفاده از تنخواه‌گردان خزانه نیز در قانون بودجه در نظر گرفته شده است و برای پوشش بخشی از این زیان چاره‌ای جز صرف نظر کردن از مخارج جاری و عمرانی غیرالزامی یا بدون اولویت نیست. در عین حال افزایش تورم انتظاری و تشدید کسری بودجه دولت، به منفی‌تر شدن نرخ سود واقعی سپرده‌های بانکی دامن زده و از طریق تبدیل سپرده‌های غیردیداری به دیداری، علاوه بر کاهش پایداری منابع بانک‌ها، منجر به بروز آشفتگی در بازارهای دارایی شده است.

قبیل حجم نقدینگی و تغییر نسبت پول به شبه پول و همچنین بررسی شرایط ساختاری و نهادی از قبیل مشکلات موجود در ترازنامه بانک‌ها و صندوق‌های بازنشستگی، از احتمال افزایش نرخ تورم و حتی تضعیف بیشتر پول ملی در مقابل سایر ارزهای بین‌المللی حکایت دارد. با این حال اصلاح سیاست‌های ارزی دولت، از قبیل حذف کامل نرخ ارز ترجیحی، حذف بازار ثانویه و یکسان‌سازی نرخ ارز، رفع پیمان‌سپاری ارزی صادرکنندگان و تسهیل موانع صادراتی می‌توانند اثر کاهشی بر نرخ ارز داشته باشند. برآیند این دو اثر تعیین‌کننده نرخ ارز در سال ۱۴۰۴ خواهد بود. در صورت رشد نرخ ارز، از یک سو دارایی‌های ارزی بانک افزایش خواهد یافت و از سوی دیگر ریسک نکول تسهیلات ریالی و ارزی افزایش می‌یابد این درحالیست که با کاهش نرخ ارز با توجه به اینکه نرخ تسعیر دارایی‌های ارزی جهت تهیه صورت‌های مالی به مراتب پایین‌تر از نرخ بازار بوده است انتظار نمی‌رود بانک دچار زیان در صورت‌های مالی شود. مجموع این نیروها

## ۲-۱. کنترل‌های داخلی

و بخش‌هایی از کارکرد مدیریت‌های مالی، پشتیبانی ارزی و مدیریت امور شعب خط دوم دفاعی را تشکیل می‌دهند.

**خط سوم دفاعی:** مدیریت حسابرسی داخلی در سومین لایه (خط) دفاعی طراحی شده در نظام کنترل‌های داخلی بانک خاورمیانه، بعنوان بالاترین مقام نظارتی پیش از هیات مدیره بانک قرار دارد و عهده‌دار وظیفه اطمینان‌بخشی به هیات‌مدیره و مدیریت ارشد در خصوص میزان اثربخشی نظام کنترل‌های داخلی در بانک است. این وظیفه از طریق ارزیابی‌های سه ماهه کنترل‌های داخلی و نحوه مواجهه و گزارشگری ریسک‌های بانک توسط مدیریت‌های مستقر در خطوط اول و دوم دفاعی و همچنین شناسایی نقاط قابل بهبود و گزارشگری آن به کمیته حسابرسی و هیات مدیره بانک، صورت می‌پذیرد.

کنترل‌های داخلی بانک، شامل کنترل‌ها/فعالیت‌های پیشگیرانه، به‌منظور جلوگیری از هرگونه سوء جریان و تحریف؛ و کنترل‌ها/فعالیت‌های کشف‌کننده، (تخلف، تقلب، اشتباه، عدم رعایت و غیره) به‌منظور کشف سوء جریان‌ها و تحریف‌های احتمالی در بانک خاورمیانه، طراحی و به مرحله اجرا درآمده‌اند و دربرگیرنده کنترل، اقدامات در فعالیت‌های اجرایی، کنترل شبکه‌ها و سیستم‌های اطلاعاتی و ارتباطی، سیستم‌های گزارشگری مالی و کنترل‌های مربوط به رعایت قوانین و مقررات در بانک خاورمیانه است.

فعالیت‌های کنترلی، فعالیت‌های مستمر و روزانه‌ای هستند که در فرآیندهای عملیاتی بانک طراحی شده‌اند. با تغییر فرآیندهای جاری و عملیاتی، کنترل‌های طراحی شده نیز با توجه به انعطاف‌پذیری مناسب و به‌موقع با تغییر رویه‌های اجرایی در بانک، همسو می‌شوند.

تغییرات سریع محیط اقتصادی و رقابتی، تغییر تقاضا و سلیقه مشتریان و رشد تکنولوژی از منظر کمیته نظارت بازل نیازمند اتخاذ رویه‌هایی است تا به تحقق برنامه‌های مدیریت و اهداف سازمان در پاسخگویی به این تغییرات یاری رساند. راهکار بانک خاورمیانه در وضعیت تغییر و پیشرفت محصولات و خدمات در صنعت خدمات مالی و مواجه شدن موسسات مالی با مجموعه‌ای از فشارهای داخلی و خارجی، ایجاد یک استراتژی کنترلی جامع است. کنترل‌های داخلی، فرآیندهایی است که توسط هیات‌مدیره بانک به‌منظور حصول اطمینان از اثربخشی و کارایی عملیات، قابل اعتماد بودن گزارش‌های مالی و رعایت قوانین و مقررات برقرار شده است. به‌منظور حصول اطمینان از کارکرد مطلوب نظام کنترل‌های داخلی، هیات‌مدیره و مدیریت ارشد بانک، مدل سه خط دفاعی - پیشنهاد شده توسط انجمن بین‌المللی حساب‌رسان داخلی و انجمن مدیران ارشد - را اتخاذ نموده‌اند تا بتوانند به فعالیت‌های نظارتی و اطمینان بخشی به نحو مطلوبی اتکا نمایند. بر این اساس:

**خط اول دفاعی:** تمامی مدیران و کارکنانی که در حوزه‌های عملیاتی کار می‌کنند را در بر می‌گیرد. آنان موظفند تا ریسک‌های حوزه خود را شناسایی و کنترل‌های لازم برای رویارویی مناسب و موثر با آنها را به کار گیرند. مدیران ارشد این واحدها، مسئولیت اجرای کنترل‌ها و مدیریت ریسک و اعمال نظارت‌های لازم در قالب نظام کنترل‌های داخلی را برعهده دارند.

**خط دوم دفاعی:** مشتمل بر واحدهای مختلفی است که وظیفه نظارت، کنترل و حصول اطمینان از رعایت را برعهده داشته و در صورت ناکارا شدن فرآیندهای کنترلی ترسیم‌شده در خط اول دفاعی یا در غیاب آنها، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌شوند. این واحدها در تعامل با یکدیگر به بهبود و ارتقاء کارکردها در سطح بانک یاری می‌رسانند. مدیریت ریسک، مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی، مدیریت امنیت، مدیریت بازرسی

به منظور تحکیم نظام کنترل‌های داخلی، موارد زیر به طور مستمر مورد توجه و ارزیابی قرار می‌گیرند:

- تدوین، تصویب، به‌روزرسانی و بازنگری مستمر خط‌مشی‌ها، رویه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی و نظارت بر اجرای آن‌ها؛
  - ایجاد سازوکار مورد نیاز برای شناسایی و مدیریت ریسک‌های موجود و نظارت مستمر و موثر بر آن‌ها؛
  - بهبود ارتباطات و جریان صحیح و به موقع اطلاعات قابل اتکا و بهبود نظام گزارشگری و اطلاع‌رسانی به موقع و قابل اتکا به مراجع ذی‌ربط؛
  - حصول اطمینان از پایبندی کلیه سطوح بانک به قوانین و مقررات، الزامات نظارتی، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌ها و اجرای موثر آنها.
- از طرف دیگر در راستای استقرار نظام کنترل‌های داخلی کارا و اثربخش در بانک خاورمیانه، علاوه بر ایجاد نظام حاکمیت شرکتی و تشکیل واحدها

و کمیته‌های تخصصی، جهت مدیریت ریسک‌های مترتب بر عملیات و حصول اطمینان از استقرار نظام کنترل‌های داخلی در بانک اقداماتی به شرح ذیل در بانک صورت پذیرفته است:

- استفاده از مدل RCSA در راستای شناسایی، مدیریت و نظارت بر ریسک‌های عملیاتی، متکی بر روش خودارزیابی توسط مدیریت‌های خط اول دفاعی؛
- بهره‌برداری از سامانه افشای محرمانه تخلفات که با حفظ محرمانگی و بدون شناسایی هویت گزارش‌دهنده امکان گزارش هرگونه نقص یا ناکارآمدی یا عدم پایبندی به دستورالعمل‌ها و رویه‌های اجرایی جاری بانک را برای کارکنان در کلیه سطوح فراهم نموده است؛
- بهره‌برداری از سامانه کشف تخلفات کارکنان به منظور کشف هرگونه تراکنش مشکوک که یکی از طرف‌های آن (انتقال‌دهنده یا انتقال‌گیرنده) از کارکنان بانک باشد.

## ۲-۲. امنیت

همواره و مطابق با فیدهای آسیب‌پذیری<sup>۱</sup> پایش شده و برای کاهش ریسک امنیت اطلاعات اقدامات لازم انجام می‌شود.

برای افزایش آگاهی در حوزه امنیت سایبری، برنامه‌های آگاهی‌رسانی امنیت اطلاعات طراحی و اجرا می‌شود. به همین منظور، مدیریت امنیت بانک خاورمیانه با تمرکز بر آموزش کارکنان به عنوان آخرین حلقه در زنجیره امنیت، آموزش‌هایی ارائه می‌دهد که شامل مدیریت رمز عبور، آگاهی از فیشینگ و تکنیک‌های مهندسی اجتماعی است. این مدیریت، با رویکرد جامع به امنیت، سعی در کاهش خطرات دارد و از یکپارچگی سیستم‌ها و داده‌ها محافظت می‌کند.

مرکز عملیات امنیت بانک فعالیت‌های شکار تهدید را به صورت منظم انجام می‌دهد تا به صورت پیشگیرانه نشانه‌های ممکن از فعالیت مشکوک در سیستم‌ها و شبکه‌های بانک را شناسایی نماید. این فرآیند شامل استفاده از تکنیک‌های پیشرفته برای تحلیل لاگ‌ها و رویدادها و شناسایی تهدیدهای احتمالی است که ممکن است توسط سایر تدابیر امنیتی نادیده گرفته شده باشند. مرکز عملیات امنیت به طور مداوم اقدام به نظارت و تحلیل تمامی فعالیت‌های شبکه، سرورها، کلاینت‌ها، پایگاه‌های داده، برنامه‌های کاربردی و سایر سیستم‌های کند و بنابرین هر فعالیت غیرمعمولی که ممکن است به وقوع یک حادثه امنیتی منجر شود، به سرعت تشخیص داده و شناسایی می‌شود.

بانک خاورمیانه با ترکیب راهکارهای فناورانه و فرآیندهای منسجم، سیستم پاسخگویی به حوادث را به منظور شناسایی، تحلیل و پاسخ به حوادث امنیتی راه‌اندازی کرده است. این بانک با هدف مقابله با حملات سایبری، مدیریت ریسک امنیت اطلاعات، همچنین به منظور انطباق با الزامات مراجع ذی صلاح نظیر بانک مرکزی، مرکز مدیریت امن الکترونیکی کاشف، مرکز مدیریت راهبردی افتا و استانداردهای جهانی و رویه‌های مورد نیاز، روند اجرایی مدیریت حوادث را پیاده‌سازی کرده و توسعه می‌دهد و تمامی حملات سایبری و فعالیت‌های مشکوک را به نهادهای امنیتی مربوطه اطلاع‌رسانی می‌کند.

با توجه به افزایش رو به رشد تهدیدات امنیتی در دنیای دیجیتال و اهمیت بیشتر خدمات بانکی که اکثر در سطح فناوری اطلاعات ارائه می‌شود، حفاظت از این دارایی‌های گرانبها و امنیت فناوری اطلاعات در سطوح مختلف بسیار حیاتی است. در این راستا بانک خاورمیانه با رعایت الزامات قانونی، دستورالعمل‌های بانک مرکزی، تصمیمات شورای عالی امنیت فضای تبادل اطلاعات، حراست کل کشور و سازمان پدافند غیرعامل، به منظور ارتقاء سطح امنیت صنعت بانکداری در کشور، اقدامات لازم را انجام داده است.

برای حفاظت از دارایی‌های اطلاعاتی و اطمینان از ارائه یک محیط امن برای دسترسی به اطلاعات، بانک خاورمیانه سیستم مدیریت امنیت اطلاعات را پیاده‌سازی کرده و به صورت مستمر آن را بهبود می‌بخشد. این سیستم، که بر پایه استانداردهای بین‌المللی امنیتی در حوزه مالی مانند PCI DSS و ISO/IEC ۲۷۰۰۱ ایجاد شده است، با توجه به نتایج گزارش‌های ارزیابی ریسک امنیت اطلاعات و بر اساس ممیزی‌های منظم، ارزیابی‌ها و اقدامات پیشگیرانه و اصلاحی، همواره سعی دارد زیرساخت‌های اطلاعاتی بانک را تقویت کند. تمامی فعالیت‌های این حوزه در راستای ارتقای بهره‌وری فرآیندهای امنیت اطلاعات در بانک به صورت دوره‌ای در جلسات کمیته راهبردی امنیت با حضور مدیرعامل و مدیران ارشد بانک، گزارش و بررسی می‌شوند. همچنین نظر به انجام اقدامات فوق در راستای پیاده‌سازی سیستم مدیریت امنیت اطلاعات، بانک خاورمیانه در سال ۱۴۰۳ موفق به دریافت گواهینامه ISO ۲۲۰۲۰:۲۰۱۵:۲۰۲۷ مورد تایید مرکز مدیریت راهبردی افتای ریاست جمهوری شد.

بانک خاورمیانه با رویکرد مدیریت آسیب‌پذیری‌ها و تهدیدات امنیتی، چارچوب گسترده‌ای برای ارزیابی امنیت زیرساخت‌ها و سامانه‌های اطلاعاتی در حوزه کسب و کار بانک ایجاد کرده است. همچنین، بر اساس این چارچوب، متدولوژی‌های مشخصی برای ارزیابی و شناسایی آسیب‌پذیری‌ها در زیرساخت‌های ارتباطی و سیستمی، برنامه‌های موبایل و سرویس‌های وب تدوین و اجرا نموده است. به علاوه، تمامی آسیب‌پذیری‌های امنیتی جدید

1. Vulnerability Feeds

سیستمی، فرآیندی، فناوری و منابع اطلاعاتی بانک به صورت دقیق و شفاف در چارچوب قرارداد تبیین می‌شود. قبل از ارائه خدمات توسط اشخاص ثالث، ارزیابی امنیتی آسیب‌پذیری‌های مرتبط با خدمات توسط بانک خاورمیانه انجام می‌شود و نتایج به منظور برطرف کردن آسیب‌پذیری‌ها به آن‌ها اعلام می‌شود.

اقدامات صورت گرفته توسط بانک خاورمیانه در زمینه امنیت اطلاعات برای حفظ امنیت دارایی‌های اطلاعاتی نشان از تعهد این بانک نسبت به امنیت و حریم شخصی اطلاعات مشتریان و سایر ذینفعان دارد.

علاوه بر این اقدامات دفاعی، برنامه‌های تیم قرمز جهت ارزیابی اثربخشی کنترل‌های امنیتی و رویه‌های واکنش به حوادث اجرا می‌شود. در این راستا، مدیریت امنیت با شبیه‌سازی حملات دنیای واقعی مانند فیشینگ یا بدافزارها، نقاط ضعف را شناسایی و وضعیت دفاعی را بهبود می‌بخشد.

در بانک خاورمیانه، دریافت سرویس از اشخاص ثالث و اختصاص حقوق دسترسی به آن‌ها بر اساس چارچوب حقوقی مشخص انجام می‌شود و تمامی نیازها و محدودیت‌های دسترسی اشخاص ثالث در ابعاد فیزیکی،

## ۳-۲. کفایت سرمایه

ریسک‌ها به منظور جلوگیری از تحمیل زیان به سپرده‌گذاران است. به طور خلاصه، سرمایه قابل قبول شامل سرمایه آورده توسط صاحبان سهام، ذخیره قانونی، سود انباشته، و سایر ذخایر قابل قبول از جمله ذخیره عام تسهیلات هستند. سرمایه قابل قبول شامل کسوراتی از جمله دارایی‌های نامشهود نیز می‌شود. برای محاسبه ریسک‌های بانک، هر دارایی بانک ضریب خاص خود را می‌گیرد که در مقدار دارایی ضرب و با هم جمع می‌شوند. هر چقدر که دارایی کم‌ریسک‌تر باشد ضریب ریسک کمتر و هر چه ریسک بیشتر باشد ضریب ریسک بزرگتری به آن دارایی اعمال می‌شود. محاسبه ریسک‌های بازار و ریسک‌های عملیاتی نسبتاً پیچیده هستند و در بخش دوم گزارش سالانه در زیر بخش مربوط به ریسک، توضیح کافی برای آنها داده شده است. بانک خاورمیانه نسبت کفایت سرمایه را طبق استاندارد بانک مرکزی ایران و به طور داوطلبانه طبق برداشت خود از پیمان بازل منتشر می‌کند.

### ■ مقررات مربوطه به کفایت سرمایه در ایران

در نظام بانکی ایران، این بانک مرکزی است که بانک‌ها را ملزم می‌کند محاسبات کفایت سرمایه خود و اجزاء تشکیل دهنده محاسبه را هر سال طبق بخشنامه مربوطه منتشر کنند.

تسهیلات‌دهندگان به یک شرکت می‌توانند میزان زیان‌های غیرمنتظره در اثر وقایع غیرمنتظره را که یک شرکت می‌تواند از محل سرمایه شرکت (حقوق صاحبان سهام) بدون وارد کردن زیان به تسهیلات‌دهندگان تحمل کند، اندازه بگیرند. بنابراین تسهیلات‌دهندگان از روی میزان سرمایه و ساختار آن می‌توانند تصمیم بگیرند که تا چه حد مایل به پذیرفتن ریسک عدم بازگشت تمامی و یا بخشی از تسهیلات خود به شرکت هستند.

چون برای سپرده‌گذاران خرد امکان ارزیابی ریسک بانک محدود است، در سیستم بانکداری، ارزیابی سرمایه بانک و ریسک عدم بازگشت سپرده‌ها به عهده نهاد نظارتی است که مجوز فعالیت بانک را صادر می‌کند. به این ترتیب سپرده‌گذاران خرد با اطمینان به قابلیت نهاد نظارتی در اندازه‌گیری ریسک، اقدام به سپرده‌گذاری نزد بانک می‌نمایند. اطمینان سپرده‌گذاران خرد به نهاد نظارتی باعث ثبات سیستم بانکی کشور می‌شود. یکی از معیارهایی که نهادهای نظارتی برای اجازه ادامه فعالیت یک بانک تعیین می‌کنند، کفایت سرمایه بانک است که نشان دهنده قابلیت بانک در جذب شوک‌های غیرمنتظره بدون صدمه زدن به سپرده‌گذاران است.

محاسبه کفایت سرمایه به طور کلی یک کسر است که صورت کسر نشان‌دهنده سرمایه قابل قبول بانک و مخرج کسر نشان‌دهنده میزان ریسک‌های دارایی‌های بانک، ریسک بازار و ریسک‌های عملیاتی است. هر میزان که این نسبت بزرگتر باشد نشان‌دهنده سلامت برای پوشش

جدول ۶. خلاصه محاسبات کفایت سرمایه بانک خاورمیانه طبق بخشنامه بانک مرکزی - ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۱۲۱,۷۸۱,۷۷۷	۱۸۶,۷۵۷,۴۹۱	سرمایه لایه ۱ بعد از کسورات سرمایه‌ای
۱۳۱,۸۸۵,۱۶۵	۲۰۰,۵۸۰,۱۱۰	سرمایه لایه ۱ و لایه ۲ بعد از کسورات مربوط
۹۹۶,۴۷۴,۱۶۳	۱,۳۹۷,۶۱۳,۷۸۳	دارایی‌های موزون شده شامل تعهدات زیر خطی بعد از تبدیل و سرمایه مورد نیاز برای ریسک بازار و ریسک‌های عملیاتی
۱۲/۲۲	۱۳/۳۶	نسبت سرمایه لایه ۱ (درصد)
۱۳/۲۴	۱۴/۳۵	نسبت کفایت سرمایه (درصد)

## ■ پیمان‌های بازل مربوطه به کفایت سرمایه

علاوه بر استاندارد بانک مرکزی برای محاسبه کفایت سرمایه، بانک خاورمیانه محاسبات کفایت سرمایه خود را مطابق مدل استاندارد، و مدل داخلی مورد تایید کمیته بازل، Foundation Internal Rating Based Approach (F - IRB) انجام می‌دهد. تفاوت اصلی استاندارد بانک مرکزی

و مدل استاندارد بازل برای کفایت سرمایه در طبقه‌بندی دارایی‌ها و ضرایب ریسک است. برای بانک خاورمیانه، در مدل داخلی بنیانی (F - IRB) ضریب ریسک تسهیلات به جای یک عدد ثابت از طریق اندازه‌گیری احتمال نکول هر یک از تسهیلات‌گیرندگان بدست می‌آید؛ برای آشنایی با جزئیات محاسبات مدل‌های داخلی کفایت سرمایه لطفاً به بخش گزارش مدیریت ریسک در بخش دوم همین گزارش مراجعه فرمایید.

جدول ۷. خلاصه محاسبات کفایت سرمایه بانک خاورمیانه طبق مدل استاندارد بازل ۳ و متمم سال ۱۷ و ۲۰ - ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۱۳۳,۴۷۴,۲۷۸	۱۹۵,۴۹۱,۹۴۵	سرمایه لایه ۱ بعد از کسورات سرمایه‌ای
۱۴۴,۰۰۶,۴۵۱	۲۰۹,۶۰۹,۳۰۳	سرمایه لایه ۱ و لایه ۲ بعد از کسورات مربوط
۱,۰۵۹,۴۴۱,۹۳۳	۱,۳۵۷,۲۶۴,۶۴۰	دارایی‌های موزون شده شامل تعهدات زیر خطی بعد از تبدیل و سرمایه مورد نیاز برای ریسک بازار و ریسک‌های عملیاتی
۱۲/۶۰	۱۴/۴۰	نسبت سرمایه لایه ۱ (درصد)
۱۳/۶۰	۱۵/۴۴	نسبت کفایت سرمایه (درصد)

محاسبات کفایت سرمایه طبق مدل داخلی، آزمون بحران ناشی از ریسک اعتباری، محاسبات مربوط به کفایت نقدینگی و سایر بحث‌های مرتبط با مدیریت ریسک در بخش دوم این گزارش به اطلاع می‌رسد.

## ۳. حاکمیت شرکتی

در بانک خاورمیانه، توجه به استقرار الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی، اصلی اساسی است. هیات‌مدیره، با آگاهی کامل از استانداردهای بین‌المللی و ضوابط داخلی آن اقدام به سیاست‌گذاری نموده و با اتخاذ سیاست‌ها و راهبردهای لازم و نظارت بر استقرار و پیاده‌سازی آن در سطوح مختلف بانک، نقشی فعال در حصول اطمینان از صحت و سلامت مالی و حفظ حقوق تمامی ذینفعان ایفا می‌نماید.

### ۳-۱. هیات‌مدیره

هیات‌مدیره بانک خاورمیانه متشکل از پنج عضو اصلی و یک عضو علی‌البدل است که در مجمع عمومی عادی سالانه مورخ ۱۴۰۴/۰۴/۳۱ توسط سهامداران انتخاب شده‌اند.



غلامعلی کامیاب

جواد جوادی

پرویز عقیلی کرمانی

اکبر کمیجانی

عبدالکریم قوامی فر

### ■ اعضای هیات‌مدیره

**پرویز عقیلی کرمانی** رئیس هیات‌مدیره  
تحصیلات

دکترای امور مالی (رشته فرعی اقتصاد)، دانشگاه ویسکانسین (مدیسون)، آمریکا

کارشناسی ارشد MBA، دانشگاه ویسکانسین (مدیسون)، آمریکا  
برخی سوابق اجرایی

عضو هیات‌مدیره و مدیرعامل، بانک خاورمیانه  
عضو هیات‌مدیره و مدیرعامل، بانک کارآفرین

عضو هیات‌مدیره و مدیرعامل، شرکت سرمایه‌گذاری صنایع ایران (سهامی عام)  
رئیس هیات‌مدیره، شرکت کارگزاری بورسیران (سهامی خاص)

**اکبر کمیجانی** عضو هیات‌مدیره و نایب‌رئیس  
تحصیلات

دکترای اقتصاد، دانشگاه ویسکانسین (میلواکی)، آمریکا  
کارشناسی ارشد اقتصاد، دانشگاه ویسکانسین (میلواکی)، آمریکا

برخی سوابق اجرایی

رئیس کل، بانک مرکزی  
قائم مقام، بانک مرکزی

معاون پژوهشی، دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران  
معاون اقتصادی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مشاور اقتصادی، معاونت امور اقتصادی وزارت امور اقتصادی و دارایی  
استاد دانشکده اقتصاد، دانشگاه تهران

### جواد جوادی عضو هیات‌مدیره و مدیرعامل تحصیلات

کارشناسی ارشد EMBA، دانشگاه آلتو، فنلاند  
کارشناسی ارشد مدیریت مالی، دانشگاه شهید بهشتی  
کارشناسی مدیریت بازرگانی، دانشگاه تهران

### برخی سوابق اجرایی

عضو هیات‌مدیره و قائم‌مقام مدیرعامل، بانک خاورمیانه  
معاون مدیرعامل، بانک کارآفرین  
مدیر امور مالی و سرمایه‌گذاری، بانک کارآفرین

### عبدالکریم قوامی فر عضو هیات‌مدیره تحصیلات

کارشناسی ارشد مدیریت علوم بانکی، موسسه عالی بانکداری  
کارشناسی ریاضی، دانشگاه تربیت معلم

### برخی سوابق اجرایی

عضو هیات‌مدیره و قائم‌مقام مدیرعامل، بانک ملت  
قائم‌مقام مدیرعامل، بانک ایران زمین  
مشاور و معاون، پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی  
مشاور و معاون مدیرعامل، موسسه اعتباری ثامن

### غلامعلی کامیاب عضو هیات‌مدیره تحصیلات

کارشناسی ارشد MBA، آمریکا  
کارشناسی حسابداری، دانشگاه تهران

### برخی سوابق اجرایی

نایب‌رئیس هیات‌مدیره، بانک خاورمیانه  
رئیس هیات‌مدیره، بانک خاورمیانه  
معاون ارزی، بانک مرکزی  
معاون امور بین‌الملل، بانک مرکزی  
مدیرکل عملیات و تعهدات ارزی، بانک مرکزی  
مدیرعامل، شرکت ملی انفورماتیک  
معاون مدیرعامل، بانک سامان

### اعضای علی‌البدل هیات‌مدیره

فرزانه رجائی سلماسی عضو علی‌البدل هیات‌مدیره و مدیر ارشد تطبیق و مبارزه با پولشویی

### تحصیلات

کارشناسی ارشد مهندسی کامپیوتر، دانشگاه صنعتی شریف  
کارشناسی ارشد هنر (موسیقی)، دانشگاه هنر  
کارشناسی مهندسی کامپیوتر (سخت‌افزار)، دانشگاه صنعتی امیرکبیر

### برخی سوابق اجرایی

سرپرست مدیریت توسعه محصول بانک خاورمیانه  
رئیس دایره بانکداری الکترونیکی، بانک سامان  
رئیس دایره امنیت اطلاعات، بانک سامان

### هیات‌عامل

#### جواد جوادی مدیرعامل

شرح مختصری از سوابق تحصیلی و اجرایی در همین صفحه و در توضیح اعضای هیات‌مدیره آورده شده است.

#### مجید نورمحمدی قائم‌مقام مدیرعامل

### تحصیلات

کارشناسی ارشد مدیریت گرایش مالی، دانشگاه تهران  
کارشناسی مدیریت بازرگانی، دانشگاه تهران

### برخی سوابق اجرایی

معاون مدیرعامل در امور مالی، بانک خاورمیانه  
مدیر امور مالی، بانک کارآفرین  
معاون سرمایه‌گذاری، شرکت سرمایه‌گذاری سپه  
مدیر امور مالی، شرکت خدمات انفورماتیک  
حسابرس ارشد، سازمان حسابرسی  
عضو هیات‌مدیره، شرکت خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه  
عضو هیات‌مدیره، شرکت داده‌پردازان سیمای آفتاب

#### وحید آزمون معاون مدیرعامل در تجهیز منابع و امور شعب

### تحصیلات

کارشناسی مدیریت صنعتی، دانشگاه آزاد اسلامی

### برخی سوابق اجرایی

مدیر بانکداری الکترونیک و توسعه محصول، بانک خاورمیانه  
مدیر امور شعب، بانک خاورمیانه  
رئیس چندین شعبه، بانک کارآفرین  
رئیس حسابداری، شرکت تولیدی ریسندگی و بافندگی زابل

#### مسعود سلطان‌زالی بگلو معاون مدیرعامل در اعتبارات و بانکداری شرکتی

### تحصیلات

کارشناسی ارشد مدیریت مالی، دانشگاه شهید بهشتی  
کارشناسی مدیریت صنعتی، دانشگاه شهید بهشتی

### برخی سوابق اجرایی

عضو هیات‌مدیره، بانک خاورمیانه  
مدیرعامل و عضو هیات‌مدیره، شرکت سبدگردان آسمان  
مدیرعامل و عضو هیات‌مدیره، شرکت تامین سرمایه بانک ملت  
معاون مالی و اداری، پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی  
معاون عملیات و نظارت، بورس کالای ایران

#### سعید عابدی معاون مدیرعامل در توسعه سیستم‌ها و تکنولوژی

### تحصیلات

کارشناسی ارشد مدیریت فناوری اطلاعات، دانشگاه تربیت مدرس  
کارشناسی مهندسی کامپیوتر گرایش نرم‌افزار، دانشگاه آزاد اسلامی

### برخی سوابق اجرایی

مدیر ارشد فناوری اطلاعات، بانک خاورمیانه  
مدیرعامل، شرکت داده‌پردازان سیمای آفتاب  
مدیر ارشد فنی، شرکت داده‌پردازان سیمای آفتاب

## ■ مدیران اجرایی و مشاوران

هیات‌مدیره و هیات‌عامل با تفویض اختیار به مدیران اجرایی بانک و نظارت مستمر بر عملکرد آنان، از اجرای صحیح سیاست‌های بانک و در نتیجه حاکمیت شرکتی موثر اطمینان حاصل می‌کنند. اسامی مدیران اجرایی بانک و شرح مختصری از سوابق تحصیلی و اجرایی آنان به شرح زیر است:

**مهدی نجاتی** مشاور اجرایی مدیرعامل در امور انفورماتیک

### تحصیلات

دکترای علوم کامپیوتر، یونیورسیتی کالج، لندن - انگلستان  
کارشناسی ارشد علوم کامپیوتر، دانشگاه استانفورد، انگلستان  
کارشناسی علوم کامپیوتر، دانشگاه هاتفیلد، انگلستان

### برخی سوابق اجرایی

معاون مدیرعامل در توسعه سیستم‌ها و تکنولوژی، بانک خاورمیانه  
مدیر اجرایی طرح پیاده‌سازی سیستم بانکداری آفرین، بانک کارآفرین  
رئیس هیات‌مدیره، شرکت خدمات انفورماتیک  
نایب رئیس هیات‌مدیره و عضو موظف هیات‌مدیره، شرکت ملی انفورماتیک

**علی خلیلی سادات‌لو** مشاور مدیرعامل در امور حقوقی

### تحصیلات

کارشناسی حقوق، دانشگاه تهران

### برخی سوابق اجرایی

وکیل پایه یک دادگستری و عضو کانون وکلای دادگستری مرکز  
وکیل، بانک صنعت و معدن  
وکیل، بانک کارآفرین

کارشناس رسمی دادگستری در امور شرکت‌ها و علائم تجاری و اختراعات

**بنفشه ادبی** مدیر عملیات اعتباری

### تحصیلات

کارشناسی مهندسی کامپیوتر سخت افزار، دانشگاه آزاد اسلامی

### برخی سوابق اجرایی

معاون مدیر عملیات اعتباری و نظارت، بانک خاورمیانه  
رئیس دایره اعتبارات، بانک کارآفرین

**مجید اخوان** مدیر اعتبارات ۱

### تحصیلات

کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی، دانشگاه علوم و تحقیقات

کارشناسی حسابداری، دانشگاه پیام نور

### برخی سوابق اجرایی

معاون مدیر اعتبارات، بانک خاورمیانه  
سرپرست اداره اعتبارات، بانک اقتصاد نوین  
معاون اداره اعتبارات، بانک اقتصاد نوین

**علیرضا لگزائی** معاون مدیرعامل در برنامه‌ریزی و توسعه سازمانی

### تحصیلات

کارشناسی ارشد مدیریت علوم بانکی، موسسه عالی بانکداری ایران

کارشناسی مدیریت امور بانکی، موسسه عالی بانکداری ایران

### برخی سوابق اجرایی

عضو هیات‌مدیره و قائم مقام مدیرعامل، بانک ملت  
معاون برنامه‌ریزی و تحول و عضو هیات‌عامل، بانک ملت  
معاون فناوری اطلاعات و عضو هیات‌عامل، بانک تجارت  
عضو کارگروه بانکداری دیجیتال، وزارت امور اقتصادی و دارایی  
عضو هیات‌مدیره، گروه فناوران هوشمند بهسازان فردا  
عضو هیات‌مدیره، شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه ایران  
عضو هیات‌مدیره، شرکت کارت اعتباری ایران کیش  
عضو هیات‌مدیره، موسسه فی بانک مالزی

**فائزه محمدی اروجه** معاون مدیرعامل در امور مالی

### تحصیلات

دکتری حسابداری، دانشگاه تهران

کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه الزهرا

حسابدار رسمی

### برخی سوابق اجرایی

مدیر گزارشات، حسابداری ارزی و سهام، بانک خاورمیانه  
معاون مدیر امور مالی، بانک خاورمیانه  
حسابرس ارشد، موسسه حسابرسی بیات رایان

**تانیایغمایی** معاون مدیرعامل در امور بین‌الملل

### تحصیلات

کارشناسی زبان فرانسه گرایش مترجمی، دانشگاه آزاد اسلامی

### برخی سوابق اجرایی

مدیرعامل، صرافی بانک خاورمیانه  
مشاور مدیرعامل در امور ارزی و بین‌الملل، بانک توسعه صادرات  
عضو هیات‌مدیره، بانک توسعه صادرات  
مشاور مدیرعامل در امور ارزی و بین‌الملل، بانک تجارت

**سیاوش اسدی قجرلو** مدیر برنامه‌ریزی و نوآوری

**تحصیلات**

کارشناسی ارشد مهندسی کامپیوتر گرایش نرم‌افزار، دانشگاه مولتی‌مدیامالری  
کارشناسی مهندسی کامپیوتر- گرایش نرم‌افزار، موسسه آموزش عالی شمال  
**برخی سوابق اجرایی**

سرگروه توسعه و بهبود فرآیندهای بانکداری الکترونیک، بانک کارآفرین

**مرتضی اکبریور** مدیر تحلیل و آنالیز

**تحصیلات**

کارشناسی مهندسی کامپیوتر نرم‌افزار، دانشگاه آزاد اسلامی  
**برخی سوابق اجرایی**

مدیر تحلیل و آنالیز، شرکت سیمای آفتاب  
مدیر پروژه، شرکت رایان اقتصاد نوین  
برنامه نویسی ارشد، شرکت SMZ آلمان

**محمد اکبری پور اله آباد** مدیر توسعه نرم‌افزار

**تحصیلات**

کارشناسی ارشد مهندسی کامپیوتر گرایش نرم‌افزار، دانشگاه اراک  
کارشناسی مهندسی کامپیوتر- گرایش نرم‌افزار، دانشگاه پیام نور  
**برخی سوابق اجرایی**

برنامه‌نویس، شرکت داده‌پردازان سیمای آفتاب  
سرپرست نرم‌افزار، شرکت شوکا (شبکه ویدئو کنفرانس ایران)  
برنامه‌نویس، شرکت به‌پرداز جهان

**هدیه تبریزی** مدیر اعتبارات ۲

**تحصیلات**

کارشناسی ارشد EMBA، دانشگاه آلتو، فنلاند  
کارشناسی مترجمی زبان انگلیسی، دانشگاه آزاد اسلامی  
**برخی سوابق اجرایی**

رئیس شعبه، بانک خاورمیانه  
رئیس چندین شعبه، بانک کارآفرین

**امیر جعفری** مدیر امنیت

**تحصیلات**

کارشناسی ارشد مهندسی کامپیوتر، دانشگاه شفیلدهالام انگلستان  
کارشناسی مهندسی کامپیوتر، دانشگاه خوارزمی  
**برخی سوابق اجرایی**

مدیر امنیت اطلاعات، شرکت سیمای آفتاب  
کارشناس شبکه و ارتباطات، گروه مپنا  
مدیر طراحی امنیت، شرکت آسان اندیش رایانه

**فرزام جهان‌منش** مدیر فناوری اطلاعات

**تحصیلات**

کارشناسی ارشد مدیریت فناوری اطلاعات، دانشگاه پیام نور  
کارشناسی مهندسی برق، دانشگاه آزاد اسلامی  
**برخی سوابق اجرایی**

معاون مدیر مدیریت فناوری اطلاعات، بانک خاورمیانه  
مدیر سخت‌افزار و شبکه، شرکت خدمات ماشین‌های اداری ایران

**غلامرضا حسنعلی‌زاده** مدیر امور حقوقی

**تحصیلات**

کارشناسی ارشد حقوق خصوصی، دانشگاه آزاد اسلامی  
کارشناسی حقوق قضایی، دانشگاه آزاد اسلامی  
**برخی سوابق اجرایی**

معاون و سرپرست مدیریت امور حقوقی، بانک خاورمیانه  
وکیل پایه یک دادگستری و مشاور حقوقی

**محمد مهدی خلجی** مدیر سازمان و روش‌ها

**تحصیلات**

کارشناسی مهندسی صنایع، دانشگاه آزاد اسلامی  
**برخی سوابق اجرایی**

معاون مدیر سازمان و روش‌ها، بانک خاورمیانه  
کارشناس و سرگروه عملیات بانکی، بانک کارآفرین

**سحر خلیل‌نژاد** مدیر برنامه‌ریزی و نظارت اعتباری

**تحصیلات**

DBA، دانشگاه تهران  
کارشناسی ارشد MBE، دانشگاه صنعتی امیرکبیر  
کارشناسی کامپیوتر (نرم‌افزار)، دانشگاه آزاد اسلامی  
**برخی سوابق اجرایی**

رئیس اداره مشتریان چندملیتی، بانک خاورمیانه  
مدیر پشتیبانی بین‌الملل، بانک خاورمیانه

**اردشیر دادگر** سرپرست برنامه‌ریزی و توسعه فناوری اطلاعات

**تحصیلات**

کارشناسی ارشد صنایع، دانشگاه علم و صنعت  
کارشناسی صنایع (تولید صنعتی)، آزاد تهران جنوب  
**برخی سوابق اجرایی**

کارشناس پیکربندی، شرکت رایان بورس  
کارشناس تجزیه و تحلیل و پیاده‌سازی فرآیندهای سازمانی، خدمات  
انفورماتیک نوین کیش

**فرزانه رجائی سلماسی** عضو علی‌البدل هیات‌مدیره و مدیر ارشد تطبیق و

مبارزه با پولشویی

**تحصیلات**

کارشناسی ارشد مهندسی کامپیوتر، دانشگاه صنعتی شریف  
کارشناسی ارشد هنر (موسیقی)، دانشگاه هنر  
کارشناسی مهندسی کامپیوتر (سخت‌افزار)، دانشگاه صنعتی امیرکبیر  
**برخی سوابق اجرایی**

سرپرست مدیریت توسعه محصول بانک خاورمیانه  
رئیس دایره بانکداری الکترونیکی، بانک سامان  
رئیس دایره امنیت اطلاعات، بانک سامان

**مجید رحیمی** مدیر تامین مالی بلندمدت

**تحصیلات**

کارشناسی ارشد مهندسی شیمی، دانشگاه علم و صنعت  
کارشناسی مهندسی شیمی، دانشگاه صنعتی شریف  
**برخی سوابق اجرایی**

معاون مدیر تامین مالی بلندمدت، بانک خاورمیانه  
مدیر پروژه، شرکت مهندسی مشاور نگر اندیش

**حسین سلطان آبادی** مدیر مرکز تحقیقات اقتصادی**تحصیلات**

کارشناسی ارشد علوم اقتصادی-محض، دانشگاه مازندران  
 کارشناسی علوم اقتصادی-اقتصاد نظری، دانشگاه مازندران  
**برخی سوابق اجرایی**  
 معاون مدیر تحقیقات اقتصادی، بانک خاورمیانه  
 معاون سردبیر، ماهنامه اقتصاد ایران

**محسن سلطانی محمدی** مدیر عملیات**تحصیلات**

کارشناسی ارشد فناوری اطلاعات- گرایش تجارت الکترونیک، دانشگاه قم  
 کارشناسی مهندسی کامپیوتر نرم افزار، دانشگاه آزاد اسلامی  
**برخی سوابق اجرایی**  
 مدیر عملیات، شرکت داده پردازان سیمای آفتاب  
 معاون عملیات، شرکت داده پردازان سیمای آفتاب  
 کارشناس ارشد مدیریت پایگاه داده، بانک کارآفرین

**غلامرضا صادق ویشکایی** مدیر ارشد امور بازرسی / سرپرست مدیریت**حسابرسی داخلی****تحصیلات**

کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی، دانشگاه تربیت مدرس  
 کارشناسی مدیریت صنعتی، دانشگاه شهید بهشتی  
**برخی سوابق اجرایی**  
 عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی  
 عضو هیات مدیره، شرکت بیمه کارآفرین  
 عضو هیات مدیره، شرکت صرافی کارآفرین  
 مدیر بازرسی، بانک کارآفرین  
 مدیر حسابرسی، بانک کارآفرین  
 مدیر مالی، بانک کارآفرین  
 سرپرست حسابرسی در موسسات حسابرسی

**مریم طالب بیدختی** مدیر سیستم‌های جانبی**تحصیلات**

کارشناسی مهندسی کامپیوتر نرم افزار، دانشگاه بوعلی سینا  
**برخی سوابق اجرایی**  
 مدیر فنی، شرکت بهسا راهکار نوین  
 مدیر اینترنت بانک فناوری اطلاعات، بانک کارآفرین

**پوینده عابدی** مدیر ارشد عملیات ارزی**تحصیلات**

کارشناسی ارشد بازاریابی، دانشگاه بیرمنگهام- انگلستان  
 کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی، دانشگاه علامه طباطبائی  
 کارشناسی مدیریت بازرگانی، دانشگاه تهران  
**برخی سوابق اجرایی**  
 مدیر ارتباط با مشتریان در بین الملل، بانک خاورمیانه  
 معاون مدیر امور بین الملل، بانک خاورمیانه  
 معاون دایره اعتبار اسنادی، بانک کارآفرین

**محمد رضا عارفی پور** مدیر پشتیبانی بین الملل**تحصیلات**

کارشناسی حسابداری، موسسه عالی بانکداری ایران  
**برخی سوابق اجرایی**  
 رئیس اداره امور شبکه و گسترش فعالیت‌های ارزی، بانک تجارت  
 رئیس واحد ارزی، بانک تجارت  
 رئیس دایره حوالجات، بانک تجارت

**حمیدرضا عاکفی** مقدم مدیر امور مالی**تحصیلات**

کارشناسی حسابداری، دانشگاه علوم اقتصادی  
**برخی سوابق اجرایی**  
 معاون مدیر امور مالی، بانک خاورمیانه  
 معاون دایره بودجه و گزارشات، بانک کارآفرین  
 حسابرس، موسسه حسابرسی دایاربان  
 حسابرس، موسسه حسابرسی راده  
 حسابرس، موسسه حسابرسی سخن حق

**امیر اردلان علاءالدینی** مدیر سرمایه انسانی**تحصیلات**

کارشناسی ارشد مدیریت سیستم‌های اطلاعاتی، دانشگاه شهید بهشتی  
 کارشناسی مهندسی صنایع، دانشگاه آزاد اسلامی  
**برخی سوابق اجرایی**  
 معاون مدیر سرمایه انسانی، بانک خاورمیانه  
 سرپرست برنامه ریزی و مطالعات منابع انسانی، یکی از شرکت‌های گروه سایپا

**مجید علی مددی** مدیر خدمات نوین**تحصیلات**

کارشناسی ارشد مدیریت فناوری اطلاعات، دانشگاه پیام نور  
 کارشناسی مهندسی فناوری اطلاعات، دانشگاه جامع علمی کاربردی  
**برخی سوابق اجرایی**  
 مدیر خدمات الکترونیک، شرکت سیمای آفتاب  
 مسئول توسعه نرم افزار خدمات بین الملل، بانک کارآفرین

**علی فرزاد جم** مدیر امور شعب**تحصیلات**

کارشناسی ارشد اقتصاد-علوم اقتصادی، دانشگاه تهران  
 کارشناسی اقتصاد-نظری، دانشگاه تهران  
**برخی سوابق اجرایی**  
 رئیس شعبه، بانک خاورمیانه  
 معاون شعبه، بانک خاورمیانه  
 کارشناس اعتباری، بانک خاورمیانه  
 حسابدار، شرکت شمس

**آرش فلکی** مدیر تضمین کیفیت

**تحصیلات**

کارشناسی ارشد مهندسی فناوری اطلاعات (مدیریت سیستم‌های اطلاعاتی)، دانشگاه صنعتی مالک اشتر  
 کارشناسی کامپیوتر نرم افزار، دانشگاه علم و صنعت  
**برخی سوابق اجرایی**  
 معاون طرح و برنامه و بودجه، ایزایران  
 عضو هیات مدیره، آریا همراه سامانه  
 مدیرعامل، شرکت صنایع کامپیوتری ایران

**علیرضا قدمیاری** مدیر تحلیل سیستم‌های کسب‌وکار

**تحصیلات**

کارشناسی ارشد کامپیوتر (نرم افزار)، دانشگاه صنعتی امیرکبیر  
 کارشناسی کامپیوتر (سخت افزار)، دانشگاه شیراز  
**برخی سوابق اجرایی**  
 معاون پروژه‌های ارزی، بهسازان ملت  
 معاون مدیرعامل، بهسازان ملت

**حسین کرمی** مدیر ارشد ریسک

**تحصیلات**

کارشناسی ارشد مهندسی سیستم‌های اقتصادی-اجتماعی (گرایش اقتصاد)، دانشگاه صنعتی شریف  
 کارشناسی مهندسی مکانیک، دانشگاه تهران  
**برخی سوابق اجرایی**  
 مدیر توسعه محصول، شرکت سیمای آفتاب  
 عضو کمیته سرمایه‌گذاری، شرکت کارگزاری بانک کشاورزی  
 کارشناس ارشد تحلیل و ریسک، شرکت سرمایه‌گذاری مدیران هما  
 کارشناس تحلیل و ریسک، شرکت تامین سرمایه نوین

**محسن کریمی** مدیر ارتباطات

**تحصیلات**

کارشناسی ارشد علوم ارتباطات، دانشگاه آزاد اسلامی  
 کارشناسی زبان انگلیسی، دانشگاه آزاد اسلامی  
**برخی سوابق اجرایی**  
 رئیس اداره بازاریابی و ارتباط با مشتریان، بانک کارآفرین  
 رئیس اداره روابط عمومی، بانک کارآفرین  
 قائم مقام مدیرعامل و مدیر بازرگانی، موسسه نشرآوران

**رضا مردانی** مدیر بانکداری خرد

**تحصیلات**

کارشناسی ارشد مهندسی هوا فضا، دانشگاه صنعتی شریف  
 کارشناسی مهندسی هوا فضا، دانشگاه صنعتی شریف  
**برخی سوابق اجرایی**  
 مدیر محصول، شرکت دیجی پی  
 مدیر محصول، شرکت Doki app  
 مدیرعامل، شرکت بهسا راهکار نوین

**رضا مهدوی وزیری** مدیر هوش تجاری

**تحصیلات**

کارشناسی مهندسی کامپیوتر- گرایش نرم افزار، دانشگاه آزاد اسلامی  
**برخی سوابق اجرایی**  
 مدیر واحد هوش تجاری، شرکت داده‌پردازان سیمای آفتاب  
 کارشناس ارشد انبار داده، شرکت داده‌پردازان سیمای آفتاب

**لاله مهادپی** مدیر تدارکات و پشتیبانی

**تحصیلات**

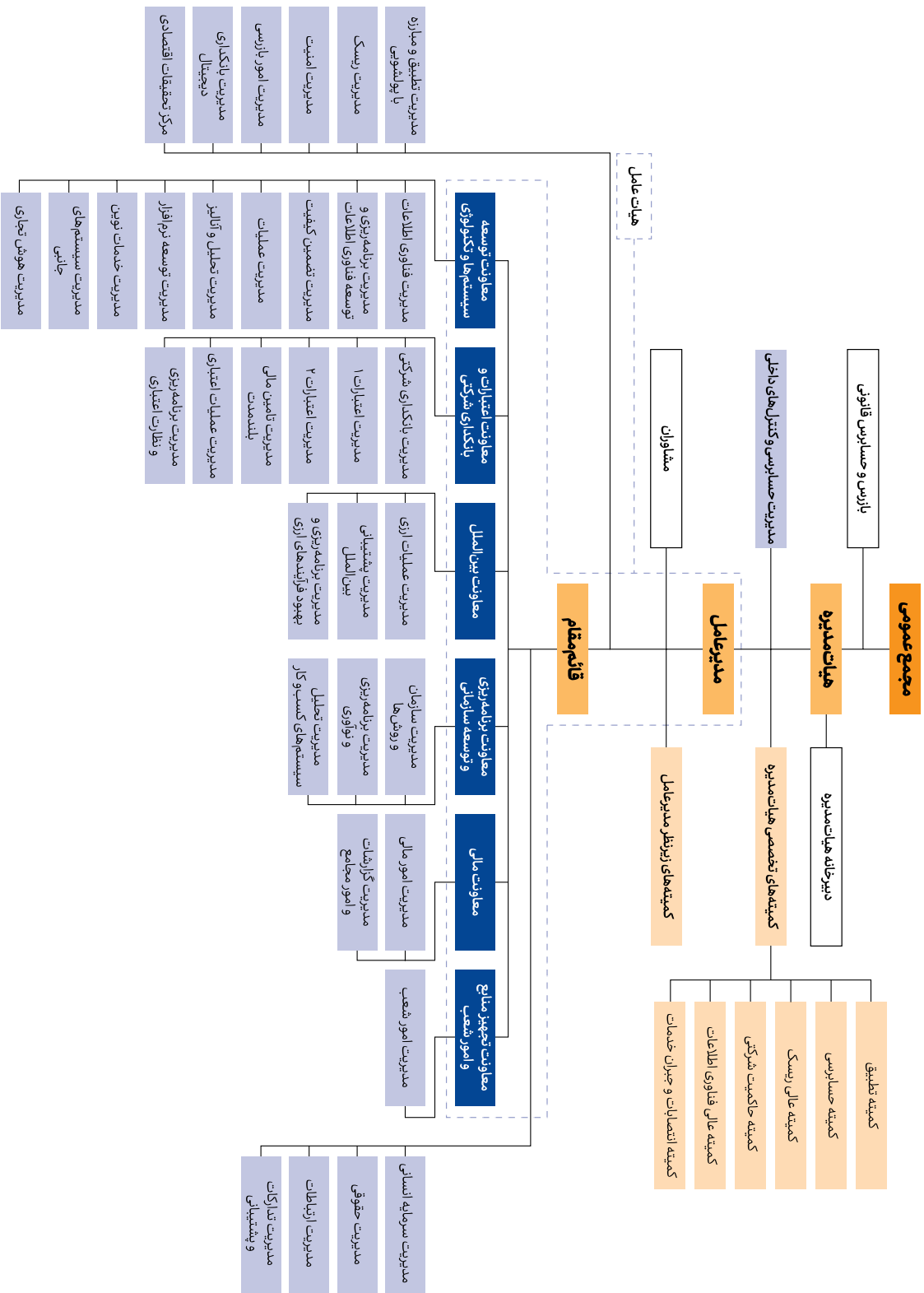
کارشناسی ارشد مهندسی سیستم‌های اقتصادی-اجتماعی، دانشگاه علوم و فنون مازندران  
 کارشناسی ریاضی کاربردی در کامپیوتر، دانشگاه صنعتی امیرکبیر  
**برخی سوابق اجرایی**  
 معاون سیستم‌های نرم‌افزاری، واحد فناوری اطلاعات، بانک کارآفرین  
 رئیس اداره عملیات، واحد فناوری اطلاعات، بانک کارآفرین  
 رئیس اداره توسعه سیستم‌های بانکی، واحد فناوری اطلاعات، بانک کارآفرین

**حمید نوری خشکناز** مدیر ارشد بانکداری دیجیتال

**تحصیلات**

کارشناسی ارشد مهندسی صنایع، دانشگاه صنعتی شریف  
 کارشناسی علوم کامپیوتر، دانشگاه تبریز  
**برخی سوابق اجرایی**  
 مدیر توسعه نرم افزار، بانک خاورمیانه  
 مدیر توسعه نرم افزار، شرکت داده‌پردازان سیمای آفتاب  
 مدیر توسعه نرم افزار، بانک کارآفرین  
 مشاور فناوری اطلاعات، بانک قوامین  
 مشاور فناوری اطلاعات، شرکت پرداخت سایان

## ساختار سازمانی بانک



## ۲-۳. کمیته‌های تخصصی

در راستای استقرار الزامات حاکمیت شرکتی و در اجرای مندرجات «دستورالعمل الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی در موسسات اعتباری غیردولتی» و همچنین «دستورالعمل حاکمیت شرکتی ناشران ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار» و به منظور افزایش کارایی و اثربخشی و تمرکز بر حوزه‌های خاص، هیات‌مدیره بانک خاورمیانه کمیته‌های تخصصی زیر را بر منشور مصوب و شرح وظایف دقیق ایجاد کرده است:

### ■ کمیته انتصابات و جبران خدمات

این کمیته با هدف استقرار اصول حاکمیت شرکتی و رعایت دستورالعمل‌های مربوط به آن تشکیل شده تا مسئولیت‌های هیات‌مدیره را در زمینه اطمینان از استقرار و افزایش اثربخشی در جذب، ارتقا و جبران خدمات نیروی انسانی، به درستی و با دقت انجام دهد. هدف اصلی این کمیته، تدوین سیاست‌های کارآمد برای انتخاب و بکارگیری مدیران شایسته و همچنین استقرار نظام جبران خدمات کارآمد و نظارت بر حسن اجرای این سیاست‌ها است. تصمیمات این کمیته در خصوص اعضای هیات‌مدیره، مدیرعامل، هیات‌عامل و مدیران ارشد واحدهای حاکمیت شرکتی اجرایی است و مسائل مربوط به سایر کارکنان در کمیته دیگری بررسی می‌شود. اعضای این کمیته شامل سه یا پنج نفر از اعضای غیراجرایی هیات‌مدیره و اعضای مستقل است.

### ■ کمیته تطبیق (رعایت قوانین و مقررات)

یکی از اقدامات اساسی برای استقرار الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی، تشکیل کمیته‌های تخصصی هیات‌مدیره برای ایفای صحیح و مناسب وظایفی است که هیات‌مدیره در جهت انجام وظیفه هدایت و راهبری بانک برعهده دارد. کمیته تطبیق (رعایت قوانین و مقررات)، یکی از این کمیته‌های تخصصی است که برای انجام صحیح و دقیق مسئولیت هیات‌مدیره در خصوص نظارت بر کفایت و اثربخشی مدیریت ریسک تطبیق در چارچوب سیاست‌های کلان بانک و برنامه تطبیق ایجاد شده است. منظور از ریسک تطبیق، ریسک‌هایی است که از عدم رعایت قوانین و مقررات و استانداردهای لازم‌الاجرا اعم از داخلی و بین‌المللی در عملیات و فعالیت‌های بانک به وجود می‌آید. مسئولیت اصلی این کمیته که برای حصول اطمینان از حسن اجرای فعالیت‌های بانک در لایه دوم دفاعی ایجاد شده است، نظارت بر برنامه‌ها، سیاست‌ها و رویه‌های بانک در مورد رعایت قوانین و مقررات و ارزیابی انطباق با آنها است. بررسی و پایش وضعیت رعایت الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی در کنار سایر قوانین و مقررات، و اصول و خط‌مشی‌هایی که بانک باید از آنها تبعیت نماید نیز برعهده این کمیته است.

منشور مصوب کمیته، در فواصل زمانی مشخص و پیرو ابلاغ مقررات جدید مورد بازنگری قرار گرفته و اصلاحات انجام شده به تصویب هیات‌مدیره می‌رسد. در حال حاضر یک عضو از اعضای غیراجرایی هیات‌مدیره، و دو عضو مستقل اعضای این کمیته را تشکیل می‌دهند. مدیر ارشد واحد تطبیق و مبارزه با پولشویی، به‌عنوان دبیر کمیته در جلسات حضور دارد.

حسب دستورالعمل‌ها و صلاحیت‌های اعضای کمیته، ممکن است سایر مدیران یا افراد دیگری نیز به‌عنوان عضو مدعو و بدون حق رای در جلسات شرکت کنند. در سال گذشته این کمیته همراستا با سیاست‌ها و استراتژی بانک با برگزاری جلسات منظم و دوره‌ای نسبت به ایفای وظایف خود اقدام نموده است. این اقدامات شامل تایید اسناد جدید تهیه شده برای تصویب در هیات‌مدیره، تایید اصلاحات و تغییرات مستندات موجود جهت به‌روزرسانی و افزایش اثربخشی آنها، نظارت بر حسن اجرا مقررات با بررسی مستمر استقرار الزامات مقرراتی جدید و بررسی موارد نقض و/یا عدم رعایت مقررات و ارائه گزارش‌های موردنیاز به هیات‌مدیره بوده است.

### ■ کمیته حاکمیت شرکتی

پایبندی به ثبات و سلامت بانکی، نیازمند استقرار روش‌های روزآمد و اثربخشی است که در تجربیات موسسات مالی بزرگ، اثربخشی خود را به اثبات رسانده‌اند. اتخاذ تدابیر پیشگیرانه برای مقابله با ریسک‌های سیستماتیک احتمالی و فراهم نمودن زمینه‌های استحکام برای کاهش هزینه بحران‌های مالی و دور نگاه داشتن بانک از آسیب احتمالی به حسن شهرت، توجه به استقرار الزامات اساسی ناظر بر حاکمیت شرکتی را در افزایش شفافیت و پاسخگویی اجتناب‌ناپذیر می‌سازد.

بانک خاورمیانه در راستای ایفای وظایف خود و در جهت افزایش ثروت و ایجاد ارزش افزوده اقتصادی برای سهامداران، همراستا با ایفای مسئولیت‌های اجتماعی در برابر جامعه، همواره در تحقق منافع تمامی ذی‌نفعان کوشا و مصمم بوده است. با توجه به تعهد هیات‌مدیره در تحقق بخشیدن به این امر مهم، توجه به استقرار صحیح و کارآمد الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی مطلوب و نظارت مستقیم بر تحقق آن دارای اهمیت ویژه‌ای است. به همین دلیل و در جهت هماهنگ‌سازی اقدامات مورد نیاز برای استقرار این الزامات و ایجاد همکاری لازم بین واحدهای اجرایی الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی در راستای فعالیت سایر بخش‌ها، کمیته حاکمیت شرکتی متشکل از تعدادی از اعضای هیات‌مدیره، رئیس کمیته‌های تطبیق و ریسک و حسابرسی داخلی، معاون مالی، معاون فناوری اطلاعات، مدیر ارشد واحد مدیریت ریسک، مدیر ارشد واحد تطبیق و مبارزه با پولشویی، مدیر ارشد واحد حسابرسی و کنترل‌های داخلی ایجاد شده است تا به بررسی و ارزیابی کفایت خط‌مشی‌ها و رویه‌های بانک و واحدهای تابعه در ساختار گروهی در خصوص حاکمیت شرکتی، انجام هماهنگی‌های لازم در این موضوع و سایر وظایف محوله براساس منشور مصوب هیات‌مدیره بپردازد. رئیس کمیته از میان اعضای غیراجرایی توسط هیات‌مدیره برگزیده می‌شود و جلسات آن به‌صورت مستمر جهت ایفای وظایف محوله برگزار می‌گردد. این کمیته در راستای ایفای وظایف خود، در سال گذشته، طبق زمانبندی تعیین شده در سالیانه قبلی برای مستندسازی و ایجاد یا اصلاح ساختارهای لازم اقدامات لازم را به انجام رسانده و تدوین اسناد لازم در این خصوص برای طرح و تصویب در هیات‌مدیره را به اتمام رسانیده است. بازنگری و انجام اصلاحات دوره‌ای مورد نیاز و تلاش در جهت بهبود ساختارها و کارآمدی آنها در دستور کار است و نظارت بر حسن اجرای این امور به‌طور مستمر مورد پایش قرار می‌گیرد.

## ■ کمیته حسابرسی

کمیته حسابرسی بانک خاورمیانه در تاریخ ۱۳۹۲/۰۹/۱۷، براساس الزامات بخشنامه مب/۱۱۷۲ بانک مرکزی و ماده ۱۰ دستورالعمل کنترل‌های داخلی سازمان بورس و اوراق بهادار (مصوب ۱۳۹۱/۰۲/۱۶)، پس از تصویب منشور فعالیت آن توسط هیات‌مدیره بانک، تشکیل شد.

هدف از تشکیل این کمیته کمک به ایفای مسئولیت‌های نظارتی هیات‌مدیره جهت کسب اطمینان معقول از موارد زیر است:

- اثربخشی فرآیندهای نظام راهبری، مدیریت ریسک و کنترل‌های داخلی؛
- سلامت گزارشگری مالی؛
- اثربخشی حسابرسی داخلی؛
- استقلال حسابرس مستقل و اثربخشی حسابرسی مستقل؛
- رعایت قوانین، مقررات و الزامات.

کمیته حسابرسی به‌عنوان یکی از مهمترین ارکان نظارتی در بانک خاورمیانه، بر حسن اجرای فرآیندهای گزارشگری مالی، ساختار کنترل داخلی، عملکرد حسابرس داخلی و فعالیت‌های حسابرس مستقل نظارت نموده و به نیابت از هیات‌مدیره و از طریق اطمینان بخشی نسبت به پاسخگویی بانک، از منافع سهامداران و سپرده‌گذاران صیانت می‌نماید.

کمیته حسابرسی، متشکل از ۱ نفر از اعضای غیراجرایی هیات‌مدیره و ۳ نفر عضو مستقل و حرفه‌ای بوده و در سال ۱۴۰۳ جهت انجام وظایف و مسئولیت‌های خود، اقدام به برگزاری تعداد ۱۰ جلسه، نموده است.

## ■ کمیته عالی ریسک

بر اساس رهنمودهای بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و اصول حاکمیت شرکتی بازل ۳، کمیته عالی ریسک بانک خاورمیانه متشکل از یک عضو از اعضای غیراجرایی هیات‌مدیره به‌عنوان رئیس کمیته، حداکثر یکی از اعضای اجرایی هیات‌مدیره یا مدیرعامل، و سایر اعضای مستقل است که وظایف زیر را به عهده دارد.

- سیاست‌گذاری نحوه شناسایی و اندازه‌گیری ریسک‌های عمده بانک شامل ریسک‌های اعتباری، نقدینگی، بازار و عملیاتی و نیز ریسک‌های دیگری نظیر تمرکز در سپرده‌ها و تسهیلات، حقوقی و شهرت بانک؛
- بررسی فرآیندهای شناسایی ریسک‌ها و کنترل‌ها و تمهیدات لازم برای کاهش و مقابله با خطرهای احتمالی؛
- ایجاد فرآیندهای لازم برای بررسی و اندازه‌گیری کفایت سرمایه؛
- بررسی روش‌های مدیریت سرمایه با توجه به نتایج ناشی از محاسبات کفایت سرمایه؛
- تعیین حد برای هر یک از ریسک‌های بانک و فرآیندهای مربوطه در صورت عبور بانک از حدود تعیین شده؛ و
- توصیه به هیات‌مدیره برای تصویب آیین‌نامه‌های داخلی در ارتباط با مدیریت ریسک.

## ■ کمیته عالی فناوری اطلاعات

کمیته عالی فناوری اطلاعات مرجع تخصصی و عالی‌ترین مقام حکمرانی فناوری اطلاعات بانک خاورمیانه است که بر پایه دستورالعمل «حداقل الزامات ناظر بر ریسک فناوری اطلاعات موسسات اعتباری» بانک مرکزی و بند (۸) صورت‌جلسه تاریخ ۱۴۰۰/۱۲/۰۸ هیات‌مدیره، با هدف سیاست‌گذاری، نظارت کلان و تصمیم‌سازی راهبردی در حوزه فناوری اطلاعات تشکیل شده و مسئولیت‌های زیر را برعهده دارد:

- تصمیم‌سازی برای هیات‌مدیره بانک در خصوص راهبردهای کلان و استراتژیک حوزه فناوری اطلاعات؛
- بررسی پیشنهادهای بهبود فرآیندهای کلیدی فناوری اطلاعات؛
- نظارت کلان بر تصمیمات اخذ شده در حوزه فناوری اطلاعات از طریق پایش شاخص‌های عملیاتی (KPIs).

این کمیته زیر نظر هیات‌مدیره فعالیت می‌کند و مدیرعامل، یک نفر از اعضای غیراجرایی هیات‌مدیره، سه عضو مستقل و متخصص در حوزه فناوری اطلاعات اعضای این کمیته هستند. ریاست کمیته برعهده عضو غیراجرایی هیات‌مدیره و دبیر آن معاون فناوری اطلاعات بانک است.

## ■ سایر کمیته‌ها

- **کمیته نیروی انسانی و جبران خدمات**  
اعضا: یک یادو عضو هیات‌مدیره، قائم مقام مدیرعامل، مدیر سرمایه انسانی
- **کمیته آموزش**  
اعضا: قائم مقام مدیرعامل، مدیر سرمایه انسانی، یک نفر از معاونین مدیرعامل، یک نفر از مدیران امور، یک نفر عضو خبره و مستقل
- **کمیته آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌ها**  
اعضا: مدیر سازمان و روش‌ها، مدیر امور شعب، مدیر امور مالی، مدیر تطبیق و مبارزه با پولشویی، مدیر امور بازرسی و مدیر امور حقوقی
- **کمیته اعتباری مرکز**  
اعضا: قائم مقام مدیرعامل، معاون مدیرعامل در اعتبارات و بانکداری شرکتی، معاون مدیرعامل در امور بین‌الملل، معاون مدیرعامل در تجهیز منابع و امور شعب و مدیر اعتبارات/مدیر تامین مالی بلندمدت
- **کمیته عالی اعتباری**  
اعضا: مدیرعامل، قائم مقام مدیرعامل، دو نفر عضو هیات‌مدیره، معاون مدیرعامل در اعتبارات و بانکداری شرکتی و مدیر اعتبارات/مدیر تامین مالی بلندمدت
- **کمیته بازاریابی و روابط عمومی**  
اعضا: قائم مقام مدیرعامل (رئیس کمیته)، مدیر ارتباطات (دبیر کمیته)، معاون مدیرعامل در تجهیز منابع و امور شعب، معاون مدیرعامل در امور بین‌الملل، معاون مدیرعامل در اعتبارات و بانکداری شرکتی و مدیر سازمان و روش‌ها

• **کمیته بازرسی**

اعضا: مدیرعامل، قائم‌مقام مدیرعامل، معاون مدیرعامل در تجهیز منابع و امور شعب، معاون مدیرعامل در امور مالی، مدیر امور بازرسی، مدیر سازمان و روش‌ها، مدیر ریسک و مدیر حسابرسی داخلی

• **کمیته راهبری امنیت**

اعضا: مدیرعامل (رئیس کمیته)، قائم‌مقام مدیرعامل (نایب رئیس و عضو)، معاون توسعه سیستم‌ها و تکنولوژی (عضو)، نماینده هیات‌مدیره - معاون برنامه‌ریزی و توسعه سازمانی (عضو)، مدیر ریسک (عضو)، مدیر امور بازرسی (عضو)، مدیر امنیت (دبیر کمیته)

تبصره: نمایندگانی از سایر واحدهای به پیشنهاد اعضاء یا به تشخیص رئیس کمیته به صورت موردی از سوی دبیر کمیته به جلسه دعوت می‌شوند.

• **کمیته رسیدگی به شکایات**

اعضا: یک نفر از اعضای هیات‌مدیره، مدیر ارتباطات، مدیر سازمان و روش‌ها و مدیر امور بازرسی (دبیر کمیته)

• **کمیسیون تخصصی ساختمان**

اعضا: مدیرعامل (رئیس)، دو عضو هیات‌مدیره، قائم‌مقام مدیرعامل، مدیر تدارکات و پشتیبانی، معاون مدیر تدارکات و پشتیبانی، فرد یا افراد خارج از بانک با تایید رئیس کمیته با حق رای، رئیس اداره مهندسی ساختمان (دبیر بدون حق رای)

• **کمیسیون عالی معاملات**

اعضا: مدیرعامل (رئیس)، معاون مدیرعامل در امور مالی، مدیر تدارکات و پشتیبانی (دبیر)، مدیر امور حقوقی

• **کمیسیون معاملات**

اعضا: معاون مدیرعامل در امور مالی، مدیر امور حقوقی و مدیر تدارکات و پشتیبانی

• **کمیته تدارکات**

اعضا: مدیر تدارکات و پشتیبانی، رئیس اداره تدارکات و کارشناس (دبیر کمیته)

• **کمیته وصول مطالبات**

اعضا: مدیرعامل، یک عضو هیات‌مدیره، قائم‌مقام مدیرعامل، معاون مدیرعامل در اعتبارات و بانکداری شرکتی، مدیران اعتبارات، مدیر عملیات اعتباری، مدیر امور حقوقی، مدیر امور مالی

• **کمیته مدیریت ریسک‌های عملیاتی**

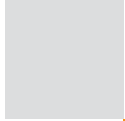
اعضا: مدیر ریسک، مدیر امور بازرسی، مدیر سازمان و روش‌ها، مدیر امور شعب، مدیر عملیات اعتباری، نماینده معاونت بین‌الملل، مدیر تطبیق و مبارزه با پولشویی، مدیر حسابرسی و کنترل‌های داخلی (به‌عنوان عضو ناظر و بدون حق رای) و مدیر یا مدیران مدعو بر اساس انتخاب رئیس کمیته

• **کمیته ریسک نقدینگی**

اعضا: مدیر ریسک، معاون مدیرعامل در امور مالی، مدیر امور مالی، معاون مدیرعامل در تجهیز منابع و امور شعب، معاون مدیرعامل در امور بین‌الملل، معاون مدیرعامل در اعتبارات و بانکداری شرکتی

• **کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار**

اعضا: معاون مدیرعامل در تجهیز منابع و امور شعب (نماینده مدیرعامل) (رئیس کمیته)، مدیر فنی (مدیر سرمایه انسانی)، نماینده انجمن صنفی (کارکنان)، مسئول ایمنی (دبیر کمیته) و نماینده کمیته اجرایی



بخش دوم

## گزارش مدیریت

این صفحه بنا به ضرورت صفحه‌آرایی سفید گذاشته شده است

# ۱. سرمایه انسانی

با باور به نقش بی‌بدیل سرمایه انسانی در پیشرفت و تحقق اهداف راهبردی بانک خاورمیانه، تمرکز بر جذب و آموزش دانش‌آموختگان مستعد دانشگاه‌های برتر کشور در کنار بهره‌گیری از مدیران مجرب همواره از اولویت‌های مدیریت سرمایه انسانی بوده است. در این بخش ضمن مرور مأموریت مدیریت سرمایه انسانی، گزارشی از وضعیت کارکنان، فرآیندهای جذب و استخدام، آموزش و توانمندسازی کارکنان و امور رفاهی و درمانی ارائه خواهد شد.

## ۱-۱. مأموریت سرمایه انسانی

راهبردی در دستور کار قرار گرفته است. علاوه بر این، حفظ و ارتقای سلامت جسمی و روانی کارکنان و تقویت روحیه نشاط و انگیزه در محیط کار، همواره از اولویت‌های اصلی این مدیریت بوده است.

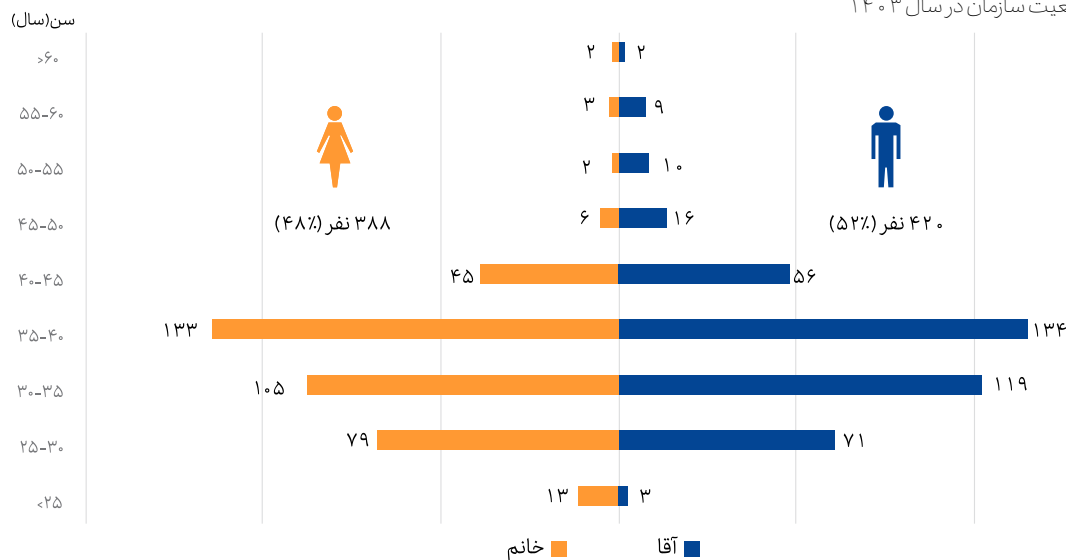
تعداد کارکنان و توزیع جمعیتی آنان در واحدهای ستادی و شعب بانک، در پایان سال‌های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۳ به شرح زیر ارائه شده است.

جذب و نگهداری سرمایه انسانی شایسته و توانمندسازی آن‌ها برای انجام موثر وظایف سازمانی در راستای تحقق اهداف بانک از جمله مأموریت‌های اصلی مدیریت سرمایه انسانی است. این مدیریت با تمرکز بر آموزش مستمر و ارتقای شایستگی‌های حرفه‌ای کارکنان، بر آن است تا زمینه‌ساز خلق ارزش در سطح سازمان باشد. همچنین استعدادیابی و جانشین‌پروری برای مشاغل کلیدی بانک، به‌عنوان یکی از رویکردهای

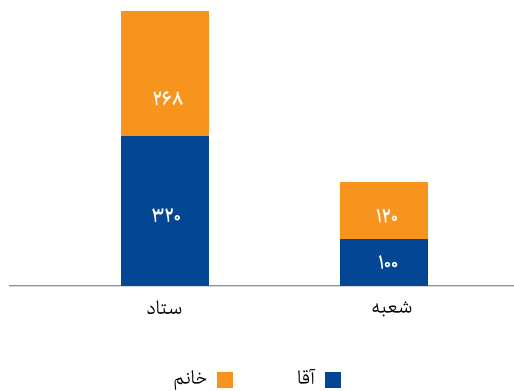
جدول ۱. تعداد و توزیع کارکنان در واحدهای ستادی و شعب در پایان سال‌های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۳

محل خدمت	سال ۱۴۰۳	سال ۱۴۰۲	سال ۱۴۰۱	سال ۱۴۰۰	سال ۱۳۹۹
ستاد	۵۸۸	۵۲۲	۴۵۰	۴۱۶	۳۷۵
شعب و دفاتر استان تهران	۱۶۲	۱۵۰	۱۴۶	۱۳۶	۱۲۷
صف شعب و دفاتر شهرستان‌ها	۵۸	۵۴	۵۳	۵۰	۵۰
شعبه خارج از کشور	۱۲	۱۱	۱۰	۸	۱۰
<b>جمع</b>	<b>۸۲۰</b>	<b>۷۳۷</b>	<b>۶۵۹</b>	<b>۶۱۰</b>	<b>۵۶۲</b>

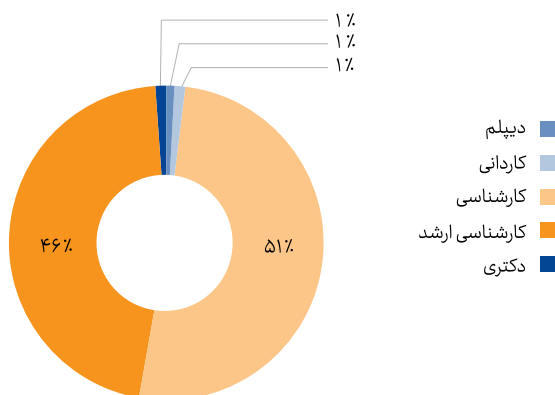
نمودار ۱. هرم سنی جمعیت سازمان در سال ۱۴۰۳



نمودار ۲. توزیع نیروی انسانی به تفکیک جنسیت در شعب و ستاد در سال ۱۴۰۳



نمودار ۳. توزیع نیروی انسانی به تفکیک مدرک تحصیلی در سال ۱۴۰۳



\* یادداشت: آمار و اطلاعات ۱۲ نفر از کارکنان شعبه خارج از کشورهای در نمودارهای توزیع نیروی انسانی (نمودار ۱ الی ۳) محاسبه نشده‌اند.

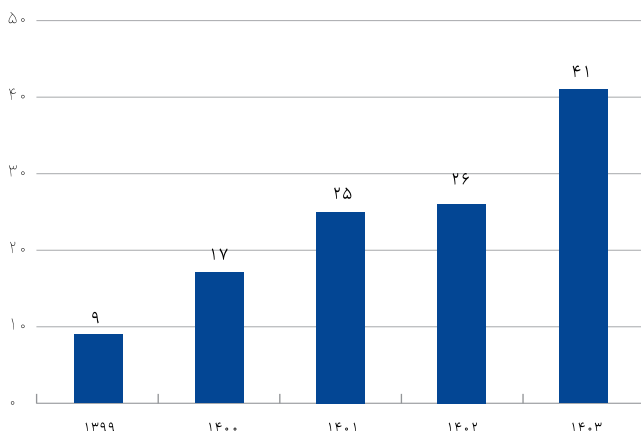
بر اساس نیازسنجی‌های آموزشی، مجموعاً ۳۰۹ دوره در حوزه‌های مختلف از جمله مدیریت، بانکداری، اعتبارات، امنیت، مالی و حسابداری، ارزی، سامانه‌های داخلی بانک، دستورالعمل‌های بانک مرکزی، حقوق بانکی، مبارزه با پولشویی، اقتصاد پول و بانکداری، ریسک، حسابداری و مهارت‌های نرم برگزار شد؛ که سرانه آموزش هر نفر ۴۱ نفر-ساعت بوده است. همچنین در راستای توسعه شایستگی‌های مدیریتی و تقویت مهارت‌های نرم، برگزاری کانون توسعه مدیران و دوره‌های آموزش مهارت‌های نرم از محورهای کلیدی برنامه‌های آموزشی سال ۱۴۰۳ بوده و نقش مهمی در توانمندسازی سرمایه انسانی ایفا کرده است.

## ■ اموررفاهی و درمانی

در راستای ارتقای کیفیت زندگی شغلی کارکنان، مدیریت سرمایه انسانی در سال ۱۴۰۳ مجموعه‌ای از اقدامات جامع و هدفمند را به اجرا درآورده است. در این راستا، خدمات صندوق درمان با هدف افزایش کیفیت، سهولت دسترسی و پوشش گسترده‌تر مورد بازنگری و توسعه قرار گرفته و با افزایش سقف تعرفه‌ها، دامنه خدمات آن برای کارکنان و خانواده‌هایشان گسترش یافته است. همچنین یکی دیگر از اقدامات مهم، اجرای برنامه معاینات و چکاپ‌های سلامت دوره‌ای برای تمامی کارکنان بوده که با هدف پایش مستمر وضعیت سلامت جسمی، شناسایی زود هنگام ریسک‌های سلامتی و ارتقاء فرهنگ سلامت در محیط کار انجام گرفته است.

در زمینه رفاه همکاران، مجموعه‌ای از خدمات متنوع به منظور افزایش تعلق و رضایت کارکنان ارائه شده است. از جمله این اقدامات می‌توان به پرداخت کمک‌هزینه‌های ورزشی برای استفاده از باشگاه‌ها و امکانات سلامت محور، اعطای تسهیلات خرید مسکن، کارت‌های اعتباری، برگزاری جشن‌ها و رویدادهای سازمانی و همچنین برقراری پوشش بیمه عمر و حوادث برای کلیه کارکنان اشاره کرد. این مجموعه اقدامات، بیانگر نگاه بلندمدت و متعهدانه سازمان نسبت به ارتقای رفاه و کیفیت زندگی سرمایه انسانی به عنوان محور اصلی پایداری و توسعه سازمان است.

نمودار ۵. روند سرانه آموزش کارکنان در پنج سال گذشته (نفر ساعت)



## ■ جذب و خروج نیرو

بانک خاورمیانه با هدف تامین نیروی انسانی مورد نیاز خود از طریق پایگاه داده استخدامی خود و به‌روزرسانی مداوم آن و نیز انتشار فراخوان و وب‌سایت رسمی بانک و بهره‌گیری از سامانه‌های حرفه‌ای جذب و استخدام، تلاش کرده است فرصت‌های برابر شغلی را برای متقاضیان فراهم آورد و همواره با توجه به شایستگی‌های رفتاری، مهارت‌ها و توانمندی‌های افراد نسبت به انتخاب و استخدام بهترین و شایسته‌ترین فارغ‌التحصیلان و افراد با سابقه در صنعت بانکداری اقدام می‌کند.

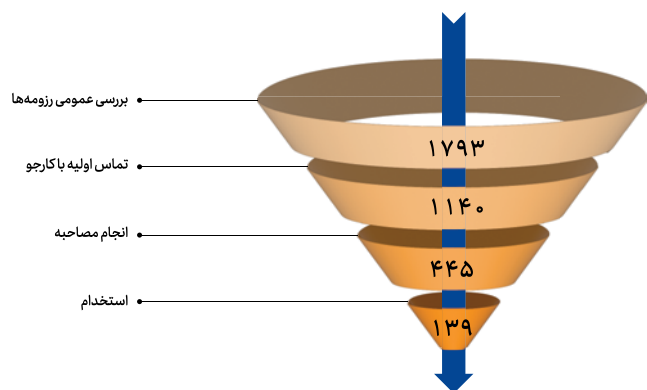
در فرآیند استخدام بانک، از مجموعه‌ای از روش‌ها و ابزارهای متنوع از جمله آزمون‌های استخدامی، مصاحبه‌های رفتاری و تخصصی استفاده می‌شود تا از انتخاب نیروی انسانی شایسته و کارآمد اطمینان حاصل گردد. همچنین، عملکرد کارکنان تازه‌استخدام شده در یک دوره آزمایشی سه‌ماهه به‌دقت مورد ارزیابی قرار می‌گیرد تا میزان تطابق مهارت‌ها و توانمندی‌های فرد با الزامات شغلی سنجیده شود.

مدیریت سرمایه انسانی بانک خاورمیانه توجه ویژه‌ای به جانشین‌پروری در مشاغل کلیدی دارد و همواره در تلاش است تا نیروهای مستعد و توانمند را برای تصدی این موقعیت‌ها شناسایی و پرورش دهد. بر اساس داده‌های قیف جذب در نمودار ۴، از میان مراحل مختلف بررسی و ارزیابی متقاضیان، در نهایت استخدام ۱۳۹ نفر از همکاران صورت پذیرفته است.

## ■ آموزش و توسعه کارکنان

توانمندسازی کارکنان و مدیران به منظور دستیابی به اهداف راهبردی بانک، همواره یکی از اولویت‌های اصلی مدیریت سرمایه انسانی بوده است. در سال ۱۴۰۳ نیز همانند سال‌های گذشته، با فراهم‌سازی بسترهای مناسب برای برگزاری آموزش‌های ترکیبی (حضوری و مجازی) و اجرای آزمون‌های تخصصی، تلاش شد تا سرمایه انسانی بانک در راستای تامین منافع تمامی ذی‌نفعان ارتقاء یابد.

نمودار ۴. وضعیت فرآیند جذب و استخدام در سال ۱۴۰۳



## ۲. امور بین الملل

بانک خاورمیانه پس از تاسیس در سال ۱۳۹۲ در کوتاه ترین زمان ممکن، موفق به دریافت مجوز فعالیت ارزی در هر سه سطح از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران شد. این بانک در سال ۱۳۹۷ شعبه خود در شهر مونیخ آلمان را راه اندازی کرد تا به عنوان تنها شعبه فعال یک بانک ایرانی در اروپا و قطب تبادلات ارزی، نقش مهمی را ایفا کند. در کنار شعبه مونیخ، شبکه کارگزاری فعال در کشورهای همچون چین، هند، ترکیه، امارات و چند کشور اروپایی، به عنوان بازوای مهم در خدمت همه هموطنان و فعالان اقتصادی خواهند بود.

همچنین علی رغم تحریم های بازدارنده، بانک خاورمیانه در راستای حفظ رسالت خود در زمینه واردات کالاهای اساسی از جمله غذا و دارو، تجهیزات پزشکی و نهاده های کشاورزی، در سال ۱۴۰۳ نیز توانست با تمرکز بر مزیت رقابتی خود به این امر ادامه دهد. خلاصه اقدامات انجام شده که نتیجه هم اندیشی مدیران محترم و اهتمام همکاران معاونت بین الملل بانک خاورمیانه بوده است به شرح زیر می باشد.

ماموریت بانک خاورمیانه در حوزه ارزی شامل ایجاد امکانات لازم جهت ارائه انواع خدمات مطلوب ارزی به مشتریان، برقراری و توسعه روابط کارگزاری و مبادلات ارزی با بانک ها و موسسات خارجی و مدیریت بهینه منابع و مصارف ارزی بانک است. موقعیت ممتاز و همچنین شهرت بین المللی بانک خاورمیانه در سال های اخیر، این بانک را تبدیل به بانک منتخب بسیاری از مشتریان ارزی کرده است.

جدول ۲. خلاصه اقدامات معاونت بین الملل - ارقام به میلیون ریال

شرح	۱۴۰۳	۱۴۰۲
تسهیلات از محل منابع بانک	۲۶,۶۷۷,۸۴۵	۱۳۶,۸۵۸
تسهیلات از محل صندوق توسعه	۰	۰
تسهیلات اعطایی ریفایننس	۱,۸۷۸,۵۴۰	۴,۵۶۳,۴۱۷
صدور ضمانت نامه	۰	۰
گشایش اعتبار اسنادی ارزی	۰	۰
حوالجات و بروات ارزی صادره	۱,۰۷۱,۶۴۳,۵۲۱	۶۶۷,۱۹۸,۳۸۲
حوالجات وارده	۷۹,۱۱۱,۱۰۳	۴۷,۵۴۷,۷۵۰

معاملات ارزی و "حسابداری و تعهدات ارزی" را در زیر مجموعه خود داشته و به عنوان بازوای اجرایی معاون محترم مدیرعامل در امور بین الملل در حوزه ارزی، ایفای نقش می کنند.

معاونت بین الملل بانک خاورمیانه متشکل از دو مدیریت شامل مدیریت عملیات ارزی و مدیریت پشتیبانی بین الملل است که اولی "اداره عملیات ارزی" و دومی اداره های "روابط بانکی بین الملل"، "خزانه داری و

### ۲-۱. مدیریت عملیات ارزی

#### ■ اداره عملیات ارزی

پرداخت بین المللی، همچنین مدیریت حساب های مشتریان در حال خدمت رسانی به مشتریان بانک در حوزه های واردات و صادرات، دارندگان حساب های ارزی (به استثناء شرکت های چندملیتی) و صدور ضمانت نامه های ارزی است.

این اداره با استفاده از کارشناسان مجرب خود و با به کارگیری از روش های

## ۲-۲. مدیریت پشتیبانی بین الملل

### ■ اداره روابط بانکی بین الملل

این اداره در ارتباط با برقراری روابط با کارگزاران داخلی و خارجی به فعالیت می پردازد. برقراری روابط کارگزاری با بانک های خارجی و داخلی با دقت زیاد و رعایت نکات و توصیه های مورد نظر در مورد قوانین و مقررات بانکی بین المللی صورت می پذیرد. همچنین میزبانی از شرکت های چندملیتی یا موسسات و سازمان های بین المللی و مدیریت سیستم سوئیفت از دیگر فعالیت های این اداره است.

### ■ اداره خزانه داری و معاملات ارزی

مدیریت منابع و مصارف ارزی بانک در راستای خط مشی های مدیران و در چارچوب های تعیین شده از سوی بانک مرکزی و هیات مدیره محترم بانک، از جمله فعالیت های این اداره بوده و اقداماتی نظیر سپرده گیری یا سپرده گذاری نزد بانک ها و مدیریت خرید و فروش ارز نیز از عمده فعالیت های این اداره به شمار می رود.

### ■ اداره حسابداری و رفع تعهدات ارزی

این اداره علاوه بر تعیین خط مشی ثبت اسناد و رویدادهای مالی گوناگون به همکاران و نگهداری حساب ها، با پایش مداوم میزان تعهدات مشتریان و اعلام زمان آن با ارائه پیشنهادهای، تذکرات یا مکاتبات با سازمان ها و نهادها و بعضا وزارتخانه ها، سعی در کمک به رفع تعهدات ارزی مشتریان در سریع ترین زمان ممکن و به حداقل رساندن تعهدات ارزی ایفان شده ایشان را دارد. در همین راستا در سال ۱۴۰۳ حدود ۱/۸۴۹ میلیارد یورو رفع تعهد ارزی در سامانه پرتال بانک مرکزی صورت پذیرفته و درصد تعهدات ایفان شده بانک حدود ۰/۵۵ درصد بوده است.

علاوه بر موارد گفته شده، مدیریت پرداخت تسهیلات ارزی و ثبت و ضبط و ارائه گزارش فعالیت های انجام شده، به مراجع داخلی و خارج از بانک نیز در زمره فعالیت های این اداره است.

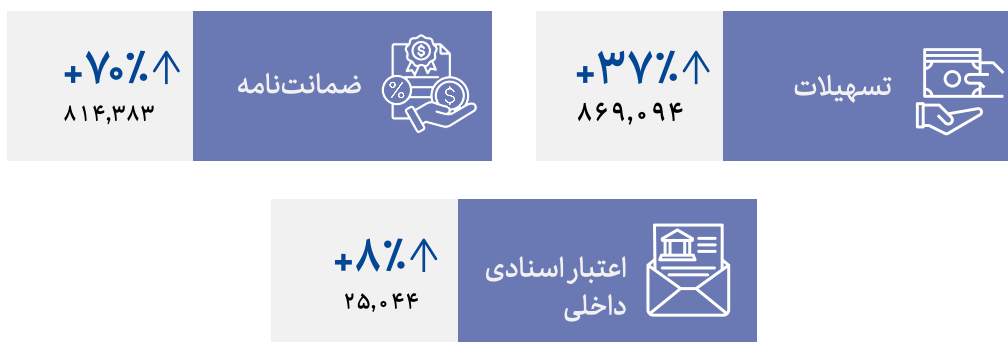
## ۳. اعتبارات و بانکداری شرکتی

بانک خاورمیانه در معاونت اعتبارات و بانکداری شرکتی در راستای اجرای سیاست‌ها و خط مشی اعتباری بانک در جهت هدایت منابع و به‌کارگیری انواع ابزارهای مالی با هدف تامین مالی کوتاه‌مدت و بلندمدت با عنایت به سودآوری و میزان ریسک محتمل، تشکیل شده است. در سالی که گذشت، علی‌رغم تحولات اقتصادی داخلی و بین‌المللی، نوسان نرخ ارز و سیاست‌های پولی انقباضی، بانک خاورمیانه در حوزه اعتبارات و بانکداری شرکتی با اتکا به رویکرد تحلیل محور، بازنگری در فرآیندهای ارزیابی و تخصیص منابع و تقویت نظام‌های کنترلی و سیاست‌گذاری، توانست مسیر پایدار و هدفمند در مدیریت اعتبارات کلان و پروژه‌های بلندمدت ترسیم کرده و تمرکز خود را بر ارتقاء کیفیت سبد اعتباری، بهینه‌سازی زمان پاسخ‌گویی به مشتریان، توسعه ابزارهای نوین تامین مالی و بهره‌گیری از ظرفیت‌های سامانه‌های هوشمند قرار دهد.

در افق پیش‌رو، برنامه‌ریزی معاونت اعتبارات و بانکداری شرکتی بر بهره‌گیری از ابزارهای مالی نوین، توسعه و بهبود خدمات مبتنی بر زنجیره تامین، همچنین گسترش اعتبارات دیجیتال متمرکز خواهد بود تا ضمن افزایش کارایی و سرعت ارائه خدمات، پاسخگوی نیازهای متنوع مشتریان و بازارهای جدید باشد.

نمودار ۶. مانده محصولات اعتباری در پایان سال ۱۴۰۳

کوتاه‌مدت (ریالی و ارزی) - ارقام به میلیارد ریال



بلندمدت - ارقام ارزی به میلیون دلار - ارقام ریالی به میلیارد ریال



## ۳-۱. عملکرد معاونت اعتبارات و بانکداری شرکتی به تفکیک محصولات

۱۴۰۳ به تفکیک کوتاه‌مدت و بلندمدت در جداول ۳ و ۴ قابل مشاهده می‌باشد.

کلیه فعالیت‌هایی که مرجع مصوبه‌های آن‌ها معاونت اعتبارات و بانکداری شرکتی بانک خاورمیانه بوده است، به‌عنوان عملکرد این معاونت در سال

جدول ۳. عملکرد معاونت اعتبارات و بانکداری شرکتی به تفکیک محصولات در تامين مالی کوتاه‌مدت - ارقام به میلیارد ریال

نوع	مانده سال ۱۴۰۳	مانده سال ۱۴۰۲	درصد تغییرات
تسهیلات ریالی*	۵۸۷,۰۷۸	۴۵۵,۵۱۴	۲۹
تسهیلات ارزی	۲۸۲,۰۱۶	۱۸۰,۹۴۴	۵۶
ضمانت‌نامه‌های ریالی	۷۸۷,۸۱۸	۴۶۱,۹۰۶	۷۱
ضمانت‌نامه‌های ارزی	۲۶,۵۶۵	۱۷,۷۵۴	۵۰
اعتبار اسنادی ریالی**	۲۵,۰۴۴	۲۳,۲۴۴	۸
<b>جمع تسهیلات (ریالی/ارزی)</b>	<b>۸۶۹,۰۹۴</b>	<b>۶۳۶,۴۵۸</b>	<b>۳۷</b>
<b>جمع تعهدات (ریالی/ارزی)</b>	<b>۸۳۹,۴۲۷</b>	<b>۵۰۲,۹۰۴</b>	<b>۶۷</b>

\* مانده تسهیلات ریالی، مانده اصل تسهیلات (بدون سود و جرایم) است.  
\*\* مانده اعتبارات اسنادی صرفاً شامل مانده تعهدات بانک است.

جدول ۴. عملکرد معاونت اعتبارات و بانکداری شرکتی به تفکیک محصولات در تامين مالی بلندمدت - ارقام به میلیارد ریال

نوع	مانده سال ۱۴۰۳	مانده سال ۱۴۰۲	درصد تغییرات
تسهیلات از محل عاملیت ارزی صندوق توسعه ملی - میلیون دلار	۴۹	۵۹	-۱۶
تسهیلات از محل سپرده‌گذاری ارزی صندوق توسعه ملی - میلیون دلار	۳۴۷	۳۷۰	-۶
تسهیلات از محل سپرده‌گذاری ریالی صندوق توسعه ملی - میلیارد ریال	۴,۶۱۳	۶,۶۸۰	-۳۱
ضمانت اوراق بدهی منتشر شده در بازار سرمایه - میلیارد ریال	۷۰,۹۰۰	۳۲,۶۴۰	۱۱۷

## ۳-۲. عملکرد معاونت اعتبارات و بانکداری شرکتی در حوزه تسهیلات تکلیفی

در حوزه تولید و پخش دارو نیز در سال ۱۴۰۳، بانک خاورمیانه در چارچوب ایفای نقش موثر در تامین مالی بخش‌های راهبردی اقتصاد کشور، به‌ویژه صنعت دارو، اقدام به تخصیص منابع اعتباری قابل توجهی به شرکت‌های فعال در این حوزه نموده است. در این راستا، مجموع تسهیلات پرداختی به شرکت‌های دارویی در سال مورد گزارش مبلغ ۲۹۳,۲۶۳ میلیارد ریال بوده است. از این میزان، مبلغ ۱۵۲,۴۴۴ میلیارد ریال به شرکت‌های دارویی معرفی شده از سوی مراجع ذی‌صلاح و مبلغ ۱۴۰,۸۱۹ میلیارد ریال به سایر شرکت‌های دارویی پرداخت شده است.

این عملکرد که فراتر از سهمیه تعیین شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تحقق یافته، بیانگر رویکرد مسئولانه و هدف‌محور بانک در پشتیبانی از زنجیره تامین دارو، حفظ پایداری نظام سلامت کشور و تامین

در راستای ایفای مسئولیت‌های اجتماعی و اجرای سیاست‌های ابلاغی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانک خاورمیانه در سال ۱۴۰۳ در زمینه تسهیلات تکلیفی عملکردی فراتر از سهمیه‌های تخصیصی داشته است. طی سال ۱۴۰۳، تسهیلات ازدواج به مبلغ ۷,۸۰۸ و تسهیلات فرزندآوری به مبلغ ۵۰۳ میلیارد ریال به متقاضیان پرداخت شده که نشان‌دهنده تعهد این بانک به حمایت از اقشار مختلف جامعه و مشارکت فعال در تحقق اهداف کلان اقتصادی و اجتماعی کشور است.

همچنین، بانک خاورمیانه با پرداخت ۱۰۶۴ فقره تسهیلات ودیعه مسکن به متقاضیان معرفی‌شده از طریق سامانه وزارت راه و شهرسازی، گام مؤثری در راستای حمایت از مستاجران و تسهیل دسترسی اقشار واجد شرایط به منابع مالی برداشته است.

رشدی که مؤید تعهد راهبردی بانک خاورمیانه در حمایت از صنایع حیاتی کشور به‌ویژه در شرایط اقتصادی و ارزی خاص سال اخیر می‌باشد.

نقدینگی مورد نیاز بنگاه‌های دارویی است. شایان ذکر است، میزان تسهیلات اعطایی بانک به شرکت‌های دارویی در سال ۱۴۰۳ در مقایسه با سال گذشته، با رشد قابل توجه ۱۴۲ درصدی همراه بوده است؛

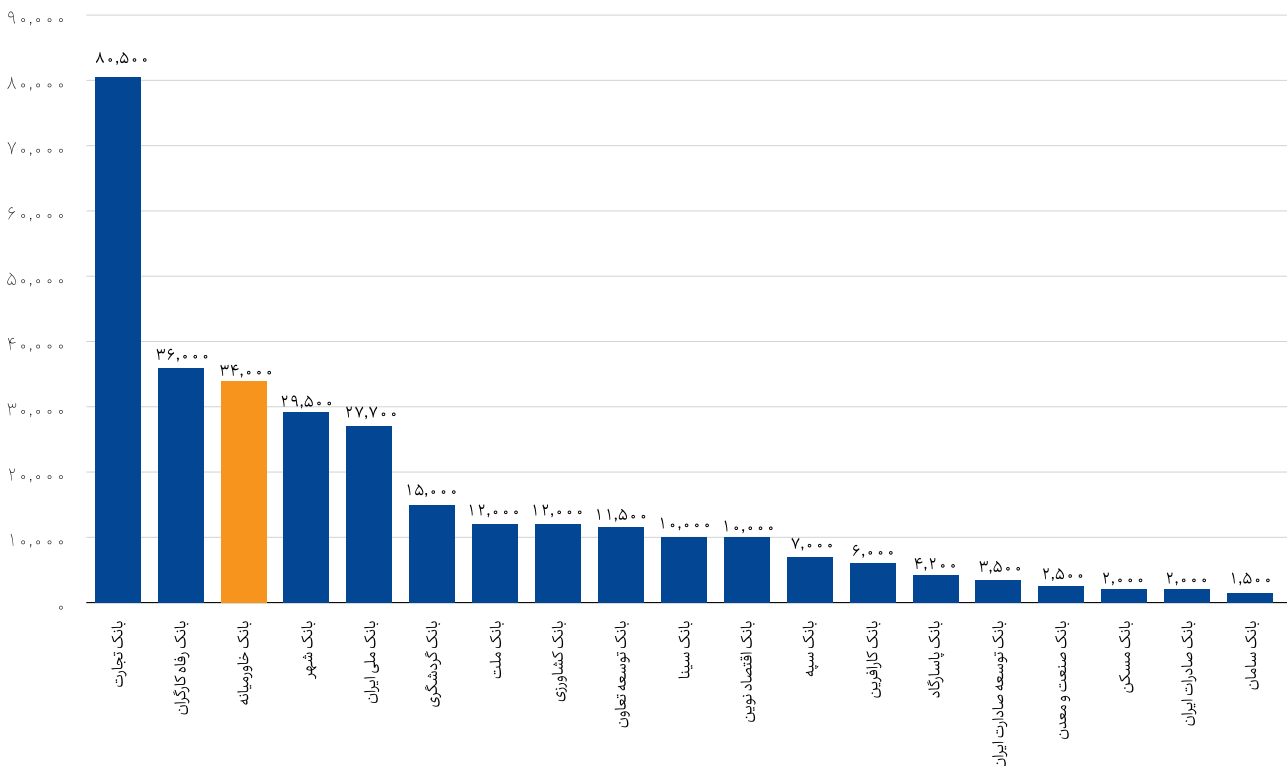
### ۳-۳. عملکرد معاونت اعتبارات و بانکداری شرکتی در حوزه ضمانت اوراق بدهی

اوراق تا پایان سال ۱۴۰۳ بالغ بر ۷۰,۰۰۰ میلیارد ریال بوده که بیانگر نقش پررنگ این بانک در حمایت از بنگاه‌های اقتصادی در مسیر تامین مالی از بازار سرمایه است. بر اساس آمار عملکردی سال ۱۴۰۳، بانک خاورمیانه حضوری فعال در بازار بدهی داشته و با پذیرش ضمانت ۳۴,۰۰۰ میلیارد ریال از اوراق (مرابحه و اجاره) منتشر شده در سال مذکور، موفق به کسب رتبه سوم در میان بانک‌های کشور از نظر حجم ضمانت اوراق شده است. همچنین این بانک مبلغ ۴,۹۰۰ میلیارد ریال از اوراق سلف و تبعی را مورد پذیرش خود قرار داده است.

در سال‌های اخیر، توسعه بازار سرمایه در کنار محدودیت‌های بازار پول در جذب منابع بلندمدت، منجر به افزایش تمایل بنگاه‌های اقتصادی به بهره‌گیری از ظرفیت‌های بازار سرمایه برای تامین مالی بلندمدت شده است. در این فرآیند، بانک‌ها نقش مهمی در تسهیل تامین مالی از طریق پذیرش رکن ضامن ایفا می‌کنند؛ نقشی که با هدف پوشش ریسک اعتباری بانی (بنگاه تامین‌مالي‌کننده) و افزایش جذابیت اوراق برای سرمایه‌گذاران، از اهمیت بالایی برخوردار است.

شایان ذکر است، مجموع تعهدات بانک خاورمیانه در حوزه ضمانت

نمودار ۷. رتبه بانک‌ها در ضمانت انواع اوراق بدهی منتشر شده در سال ۱۴۰۳ - ارقام به میلیارد ریال



\* در رتبه‌بندی نمودار فوق، ضمانت اوراق کوتاه‌مدت (مانند سلف و تبعی) در نظر گرفته نشده است.

## ۳-۴. توزیع مشتریان اعتباری بر مبنای صنعت

مشتریان با ارائه سبدهای از ابزارهای تامین مالی می‌باشد. جدول ۵ توزیع مشتریان اعتباری بر مبنای صنعت آن‌ها نشان می‌دهد.

از مهمترین اهداف بانک خاورمیانه پیشرو بودن در ارائه خدمات بانکداری شرکتی و پوشش کلیه بخش‌های مولد اقتصادی از طریق تعامل نزدیک با شرکت‌ها، درک ساختار مالی آن‌ها و رفع نیازهای این

جدول ۵. توزیع مشتریان اعتباری بر مبنای صنعت به تاریخ ۳/۱۲/۱۴۰۳ - ارقام به میلیارد ریال

نوع	مجموع مانده تسهیلات ریالی	مجموع مانده تعهدات ریالی و ارزی
اقلام مصرفی و اقلام مصرفی بادوام	۳۳,۸۴۲	۳,۹۹۱
بهداشت و دارو	۳۸,۸۵۲	۳,۷۱۴
تجهیزات صنعتی	۴۱,۹۸۵	۸۰,۰۹۴
جنگلداری، صنایع کاغذی و چوبی	۷,۱۲۱	۱,۱۷۴
خدمات توزیع برق و خدمات توزیع آب	۵,۵۳۰	۲۰,۰۴۵
خدمات حمل و نقل	۴,۷۰۲	۵,۱۱۴
خدمات و محصولات ارتباطات و زیرساخت ارتباطات	۳۷۹	۳,۴۸۳
خودرو و قطعه‌سازی	۳۴,۶۹۰	۱۴,۴۸۴
ساختمان‌سازی و صنایع وابسته	۱۲,۹۱۳	۲۳۵,۶۲۲
سایر صنایع	۱۴۰,۲۷۶	۱۸۸,۸۶۳
شخص حقیقی	۳۳,۲۳۲	۱,۶۸۹
مالی	۳۴,۵۱۱	۱۲,۷۹۸
معادن و فلزات	۳۵,۰۹۸	۵۸,۶۸۷
مواد شیمیایی، پلاستیک و رابر	۲۵,۱۶۶	۷,۳۸۷
نفت و گاز و پالایش	۱۴,۰۲۸	۱۸۹,۶۸۶
نوشیدنی، مواد غذایی و دخانیات	۱۲۴,۷۵۱	۱۲,۵۹۷
<b>جمع کل</b>	<b>۵۸۷,۰۷۸</b>	<b>۸۳۹,۴۲۷</b>

\* مانده تسهیلات ریالی، مانده اصل تسهیلات (بدون سود و جرایم) است.  
\*\* مانده اعتبارات اسنادی صرفاً شامل مانده تعهدات بانک است.

## ۳-۵. برنامه‌های آتی حوزه اعتبارات و بانکداری شرکتی در سال ۱۴۰۴

- توسعه تامین مالی زنجیره تامین (SCF)
- گسترش استفاده از ابزارهای تامین مالی نوین
- افزایش سهم بانک از سبد اعتباری مشتریان
- دیجیتالی‌سازی و هوشمندسازی محصولات و خدمات اعتباری
- طراحی و استقرار پلتفرم بانکداری مختص شرکت‌های کوچک و متوسط
- طراحی و توسعه مدل‌های کسب‌وکاری مبتنی بر BaaS در بانکداری شرکتی

در سال پیش رو، در حوزه اعتبارات و بانکداری شرکتی با درک عمیق از تحولات اقتصادی، نیازهای نوین مشتریان و الزامات نظارتی، مسیر خود را در راستای تقویت پایداری پرتفوی، توسعه ابزارهای تامین مالی نوین و چابک‌سازی فرآیندهای عملیاتی ترسیم شده است. در این راستا، اولویت‌های کلیدی به شرح زیر تعریف شده‌اند:

## ۴. امور شعب

بانک خاورمیانه با استراتژی بانکداری شرکتی، تمرکز اصلی فعالیت‌های خود را بر ارائه خدمات اختصاصی به اشخاص و کسب و کارهای موفق قرار داده است. ارائه خدمات سپرده‌ای، اعتباری و ارزی توسط شعب و در برخی از موارد با هماهنگی ستاد و همکاری معاونت اعتبارات و بین‌الملل بانک خاورمیانه انجام می‌پذیرد. مدیریت امور شعب نیز به‌عنوان هادی، پشتیبان و رابط شعب با سایر واحدهای ستادی، به اعمال استراتژی و سیاست‌ها و همچنین پایش عملکرد، بهبود کیفیت ارائه خدمات و ارتقای سطح دانش همکاران در شعب می‌پردازد.

بانکداری در سطح بین‌الملل برساند. به تبع آن مدیریت امور شعب نیز تلاش دارد حرکت شعب در راستای راهبرد تجاری بانک را تسهیل کند.

امور شعب بانک خاورمیانه در راستای مشتری‌مداری، اقداماتی از جمله بازدید دوره‌ای از شعب و کنترل کیفیت ارائه خدمات به مشتریان را در دستور کار خود قرار داده است. ارائه خدمات با کیفیت از سوی همکاران و رعایت اصول مشتری‌مداری را می‌توان از عوامل مهم رشد سپرده‌ها در سال ۱۴۰۳ دانست.

بانک خاورمیانه با اتخاذ راهبرد تجاری خود و در چارچوب قوانین و مقررات پولی و بانکی کشور، به‌ویژه قانون عملیات بانکی بدون ربا و آیین‌نامه‌های مرتبط با آن، محصولات و خدمات بانکی را بر اساس نیازمندی‌های بخش‌های مختلف اقتصادی کشور، طراحی و عرضه می‌کند. بانک خاورمیانه با شروع فعالیت خود فصل جدیدی را در حوزه خدمات بانکی کشور گشوده و در تلاش است تا سطح عملیات بانکی را که با شروع فعالیت‌های بانک‌های خصوصی ارتقای قابل توجهی یافته است، به مرزهای تخصصی بالاتر و هم‌تراز با آخرین استانداردهای

جدول ۶. تغییرات منابع و مشتریان

پایان سال مالی	۱۴۰۳	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰	۱۳۹۹
تعداد مشتریان بانک	۸۹۲,۵۰۵	۵۴۱,۵۸۹	۳۴۷,۹۷۸	۲۳۲,۷۳۱	۵۶,۱۷۰
منابع حاصل از سپرده‌های ریالی (میلیارد ریال)	۶۷۷,۱۱۰	۴۳۴,۵۷۶	۳۵۵,۵۳۲	۲۴۰,۹۸۱	۲۰۸,۲۴۴
نرخ سود اسمی سپرده‌های ریالی (درصد)	۱۴/۵۲	۱۴/۳۲	۹/۰۳	۱۰/۸۷	۱۹/۱۲

جدول ۷. ترکیب منابع - ارقام به میلیارد ریال

منابع	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۱/۱۲/۲۹	۱۴۰۰/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰
کوتاه‌مدت	۲۳۳,۴۳۷	۱۱۹,۶۲۳	۱۱۲,۶۲۰	۹۵,۸۶۷	۶۵,۲۸۹
بلندمدت	۳۵۷,۱۷۴	۲۵۱,۹۸۴	۱۴۹,۶۴۳	۹۷,۳۲۱	۱۰۴,۲۲۴
جاری	۸۶,۴۹۹	۶۲,۹۶۹	۹۳,۲۶۹	۴۷,۷۹۳	۳۸,۷۳۱

جدول ۸. میانگین مبلغ سپرده ریالی - ارقام به میلیارد ریال

پایان سال مالی	۱۴۰۳	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰	۱۳۹۹
میانگین مبلغ سپرده ریالی مشتریان	۶۱۰,۰۴۹	۳۷۲,۵۹۹	۳۶۰,۶۸۴	۲۳۱,۶۷۶	۱۷۳,۵۶۱

و انتقال آن به معاونت فناوری اطلاعات تأثیر بسزایی در بهبود و توسعه نرم‌افزارهایی مانند خدمات بانکداری باز، اینترنت‌بانک و موبایل‌بانک داشته است.

همچنین در سال ۱۴۰۳ شعب بانک خاورمیانه توانستند با معرفی و ارائه انواع خدمات بانکداری الکترونیک، در جذب و ترغیب مشتریان حقیقی و حقوقی برای به‌کارگیری این نوع خدمات عملکرد موفق‌تری را از خود نشان دهند. امور شعب بانک، با نیازسنجی مناسب از مشتریان

## ۴-۱. مدیریت بانکداری خرد

### ■ اقدامات مرتبط با برنامه کاربردی بی‌سان

- پیاده‌سازی سرویس‌های پایه بانکی در برنامه کاربردی بی‌سان
- پیاده‌سازی و عملیاتی‌سازی داشبورد مدیریتی پلتفرم بی‌سان
- انتشار نسخه‌های PWA و Android برنامه کاربردی بی‌سان برای عموم مشتریان
- رونمایی از برنامه کاربردی بی‌سان در نمایشگاه بورس، بیمه و بانک سال ۱۴۰۳
- پیاده‌سازی سرویس‌های اعطای تسهیلات اقساطی و تکلیفی و مدیریت اقساط در برنامه کاربردی بی‌سان
- پیاده‌سازی سرویس‌های افتتاح حساب وکالتی خودروها در برنامه کاربردی بی‌سان
- اعطای تسهیلات پرسنلی سازمان‌ها در برنامه کاربردی بی‌سان
- تنظیم خدمات با سیاست‌های جدید بانک مرکزی (طراحی و توسعه میکروفرانت برنامه کاربردی بی‌سان از جنبه کسب‌وکاری و ارائه نسخه وایت‌لیبل اپلیکیشن بی‌سان برای افتتاح حساب‌های غیرحضوری)
- طراحی و توسعه پرداخت سریع از جنبه کسب‌وکاری (اعطای تسهیلات روزانه به مشتریان دارای پشتوانه مالی نزد شرکت‌های همکار)

### ■ اقدامات مرتبط با عملیات و پشتیبانی

- انجام فرآیندهای مربوط به بررسی و تایید درخواست‌های مشتریان
- تهیه و تدوین انواع گزارش‌ها در مورد خدمات ارائه شده و درآمد و هزینه حاصل از آن
- انجام اقدامات عملیاتی درخصوص هماهنگی ارسال مرسولات به آدرس مشتریان
- انجام فرآیند چاپ، ارسال، پیگیری و مدیریت کارت‌های برگشتی
- پشتیبانی (شامل پاسخگویی، راهنمایی، پیگیری و رفع مشکلات، اطلاع‌رسانی، آموزش و نظر سنجی) تلفنی و برخط از خدمات
- انجام فرآیندهای مربوط به رسیدگی به شکایات و بررسی بازخوردها

یکی از اهداف کلیدی بانک خاورمیانه، دیجیتالی‌سازی و هوشمندسازی محصولات سنتی در حوزه بانکداری شرکتی است. به همین منظور این بانک به دنبال پیاده‌سازی بانکداری اکوسیستمی، استفاده از زیرساخت بانکداری مبتنی بر سرویس و توسعه سوپراپلیکیشن بانکی-مالی است. هدف اصلی، ارائه خدمات مالی به دیگر کسب‌وکارها و توسعه اکوسیستم مالی است که با استفاده از آن، شرکت‌ها بتوانند بدون زیرساخت‌های پیچیده از خدمات بانکی استفاده کنند.

مدیریت بانکداری خرد بانک خاورمیانه برای تسهیل فرآیندهای ارائه خدمات، دو روش مجزا را در اختیار کسب‌وکارها قرار می‌دهد:

۱. برنامه کاربردی بی‌سان: پلتفرم بی‌سان یک درگاه دیجیتال پیشرو با هدف ارائه خدمات بانکی و مالی به مشتریان شرکت‌ها و سازمان‌هاست. ماموریت این پلتفرم برطرف کردن همه نیازهای بانکی و مالی مشتریان به صورت سریع و برخط است. در پلتفرم بی‌سان، از خدمات شخصی‌سازی شده مانند افتتاح حساب و صدور کارت تا انواع تسهیلات به صورت دیجیتالی و به سادگی در دسترس مشتریان قرار می‌گیرد.

۲. خدمات بانکداری به عنوان سرویس (BaaS): شرکت‌هایی که از تیم فنی توانمند برخوردارند، می‌توانند با بهره‌گیری از رابط‌های برنامه‌نویسی (API) اختصاصی بانک، کلیه خدمات شخصی‌سازی شده مانند افتتاح حساب و صدور کارت تا انواع تسهیلات و غیره را به صورت سفارشی و مستقل و با استفاده از خدمات بانکداری به عنوان سرویس ارائه دهند.

### ■ اقدامات مدیریت بانکداری خرد

#### ■ اقدامات مرتبط با کسب‌وکار

- طراحی مدل درآمدی خدمات بانکداری خرد
- جلسات مستمر با مشتریان حقوقی فعلی برای شناخت نیازمندی‌های آتی
- ضافه کردن خدمات جدید برحسب رصد بازار و نیازمندی مشتریان حقیقی و حقوقی بانک
- عملیاتی‌سازی افتتاح حساب و پرداخت سریع کارگزاری‌ها
- سرویس تامین مالی شاپرکی با مشتریان حقوقی مرتبط (پرداخت پاران)
- برگزاری بیش از ۶۰ جلسه کسب‌وکاری برای گسترش حیطه همکاری

#### ■ اقدامات مرتبط با محصولات مبتنی بر BaaS

- توسعه سرویس احراز هویت و افتتاح حساب به مشتریان
- توسعه سرویس‌های مبتنی بر حساب (مانده حساب، صورت حساب و غیره) به مشتریان
- توسعه سرویس‌های برداشت مستقیم به مشتریان
- توسعه سرویس خرید دین گواهی اعلامیه بدهکار به مشتریان
- توسعه سرویس پرداخت سریع به مشتریان
- توسعه سرویس تسهیلات اقساطی به مشتریان
- توسعه سرویس‌های مربوط به میکروفرانت بی‌سان

## ۵. فناوری اطلاعات

در سال‌های اخیر، از یک سو ظهور فناوری‌های نوین و از سوی دیگر، تغییر گرایش مشتریان به بهره‌گیری از خدمات مبتنی بر تکنولوژی، موجب شده است که فناوری اطلاعات در تمامی صنایع، به‌ویژه در نظام بانکی، از یک مزیت رقابتی به ضرورتی اجتناب‌ناپذیر تبدیل شود. به‌گونه‌ای که نقش آن در تمامی سطوح راهبردی بانک‌ها به‌وضوح مشهود است. افزایش ضریب نفوذ فناوری اطلاعات در صنعت بانکداری، ضمن برخورداری از مزایای متعدد و غیرقابل انکار، چالش‌هایی از جمله افزایش سطح ریسک‌های امنیتی را نیز به همراه داشته و لزوم توسعه ایمن و پایدار محصولات بانکی را بیش از پیش برجسته کرده است. در همین راستا، معاونت فناوری اطلاعات بانک خاورمیانه با پیروی از رویکردهای جهانی و هم‌سویی با سیاست‌های کلان بانک، تلاش نموده است با ارائه راهکارهای خلاقانه و حضور مؤثر در حوزه‌های نوظهور صنعت بانکداری، نقشی مؤثری در رشد و بالندگی این صنعت ایفا کند. برنامه‌های این معاونت در سال ۱۴۰۳ در قالب هفت محور اصلی طراحی و اجرا شده‌اند که عبارت‌اند از: «توسعه سامانه بانکداری متمرکز»، «هوش تجاری و یادگیری ماشین»، «ایجاد و استقرار سیستم‌های نوآورانه بانکی»، «توسعه خدمات بانکداری خرد و شرکتی در بستر شبکه سرویس‌ها»، «عملیات و پشتیبانی فنی»، «برنامه ریزی، معماری و تحقیق و توسعه» و «تضمین کیفیت».

### ۱-۵. توسعه سامانه بانکداری متمرکز

طرح اوراق گام، از دیگر اقدامات کلیدی در مسیر توسعه پایدار سامانه کوربان‌کنینگ محسوب می‌گردند.

همچنین بهبود عملکرد سوئیچ کارت، شروع پیاده‌سازی شتاب نسخه ۸، عملیاتی کردن سامانه ایرمای حاکمیتی، پیاده‌سازی و تست کهربا، پیاده‌سازی محصول کارت تنخواه حقوقی در سوئیچ، پیاده‌سازی قوانین صدور و محدودیت کارت برای محجورین، تغییرات مربوط به سامانه سدرا برای استفاده از امضای الکترونیک در ارتباط با شتاب، ایجاد امکان استفاده از فرآیند FASTPAY برای کارت‌ها در سوئیچ و توسعه محدودیت‌های مورد نیاز بر اساس قوانین و مقررات مهم‌ترین فعالیت‌های انجام شده در سال ۱۴۰۳ در زمینه سوئیچ کارت است.

علاوه بر این، تکمیل برنامه PWA بر اساس آخرین درخواست‌های اعلام شده، توسعه و استقرار امضای دیجیتال در موبایل بانک، تکمیل پروژه چکاد، شروع تولید نسخه جدید موبایل بانک Android با معماری به روز، ایجاد امکان تعریف حساب وکالتی در موبایل بانک، توسعه خدمات و عملیاتی کردن اینترنت بانک با معماری جدید برای مشتریان حقیقی و حقوقی برخی از فعالیت‌های مرتبط در حوزه کانال‌های الکترونیکی ارائه خدمات است.

سامانه کوربان‌کنینگ به‌عنوان هسته اصلی نظام‌های اطلاعاتی بانکی، نقشی حیاتی در ساختار فناوری اطلاعات ایفا می‌کند؛ به‌گونه‌ای که بخش قابل توجهی از سایر سامانه‌های عملیاتی، به‌صورت مستقیم یا غیرمستقیم به آن متکی هستند. عملکرد این سامانه از نظر سرعت، دقت و کارایی، تأثیر مستقیمی بر پایداری عملیات و کیفیت ارائه خدمات بانکی دارد. با توجه به پیچیدگی ذاتی و تعامل گسترده این سامانه با دیگر سامانه‌های فناوری اطلاعات، فرآیند به‌روزرسانی آن همواره با ریسک‌های بالقوه و پیامدهای بعضاً جبران‌ناپذیر همراه بوده است. در همین راستا، یکی از دستاوردهای برجسته فناوری اطلاعات، اجرای موفق عملیات به‌روزرسانی کوربان‌کنینگ با حداقل اختلال در روند جاری فعالیت‌های بانکی بوده که ضمن حفظ تداوم خدمت‌رسانی، نقش بسزایی در ارتقاء قابلیت اطمینان سامانه ایفا کرده است. از دیگر اقدامات مهم در این حوزه می‌توان به استقرار معماری سرویس‌گرا اشاره کرد که با هدف افزایش انعطاف‌پذیری و پاسخگویی سریع به نیازهای متنوع و پیچیده کسب‌وکار بانکی، طراحی و پیاده‌سازی شده است. همچنین، راه‌اندازی سامانه تسهیلات ارزی با تمرکز بر ارائه خدمات به شرکت‌های بازرگانی و فعالان تجاری، به‌عنوان یکی از پروژه‌های راهبردی این حوزه شناخته می‌شود. علاوه بر این، رفع آسیب‌پذیری‌های امنیتی، بهینه‌سازی عملکرد از طریق پیاده‌سازی مکانیزم توازن بار و اجرای موفق

## ۲-۵. هوش تجاری و یادگیری ماشین

رشد شتابان و حجم فزاینده داده‌های بانکی، بهره‌گیری از ابزارهای هوش تجاری و فناوری‌های مبتنی بر یادگیری ماشین را به یکی از ارکان جدایی‌ناپذیر خدمات فناوری اطلاعات در نظام بانکی تبدیل کرده است. فرآیندهایی نظیر گردآوری داده از سامانه‌های متعدد، پالایش یا حذف داده‌های مخدوش و در نهایت، یکپارچه‌سازی اطلاعات جهت تولید گزارش‌های تحلیلی و تصمیم‌گیری مبتنی بر داده از جمله وظایف کلیدی این حوزه به شمار می‌رود. در همین راستا، معاونت فناوری اطلاعات در سال ۱۴۰۳ با طراحی ساختار انبار داده را با هدف استقرار معماری بهینه برای تولید گزارش‌های تحلیلی

توسعه و راه‌اندازی سامانه‌های نوآورانه در حوزه بانکداری، از جمله «سوپر اپلیکیشن»، تحولی بنیادین در ارائه خدمات مالی و بانکی رقم زده و مجموعه‌ای گسترده از امکانات را در بستری یکپارچه، هوشمند و کاربرپسند در اختیار کاربران قرار داده است. این سامانه در ادامه مسیر رشد و تکامل خود، با بهره‌گیری از فناوری‌های پیشرفته‌ای همچون هوش مصنوعی مولد و فناوری زنجیره بلوکی، در راستای تحقق مفهوم تجربه کل‌نگر مشتری (Total Experience) که در گزارش‌های موسسات بین‌المللی مانند Gartner به آن اشاره شده است، گام

## ۳-۵. ایجاد و استقرار سیستم‌های نوآورانه بانکی

برمی‌دارد. در سال ۱۴۰۳، سامانه جامع خدمات بانکی (Super App) با هدف ارائه گسترده و هدفمند خدمات در حوزه‌های BYB، BYC و BYBYC، به صورت عملیاتی پیاده‌سازی و مستقر شد. از مهم‌ترین اقدامات توسعه‌ای این سامانه در سال مذکور می‌توان به بهینه‌سازی معماری سیستم، پیاده‌سازی فرآیند مدیریت چرخه عمر خدمات، خوشه‌بندی و برجسب‌گذاری هوشمند مشتریان و سرویس‌ها، راه‌اندازی خدمات اختصاصی مانند سرویس فدراسیون سوارکاری، بازطراحی جامع سامانه و توسعه ماژول میکروفرانت اشاره کرد.

توسعه و راه‌اندازی سامانه‌های نوآورانه در حوزه بانکداری، از جمله «سوپر اپلیکیشن»، تحولی بنیادین در ارائه خدمات مالی و بانکی رقم زده و مجموعه‌ای گسترده از امکانات را در بستری یکپارچه، هوشمند و کاربرپسند در اختیار کاربران قرار داده است. این سامانه در ادامه مسیر رشد و تکامل خود، با بهره‌گیری از فناوری‌های پیشرفته‌ای همچون هوش مصنوعی مولد و فناوری زنجیره بلوکی، در راستای تحقق مفهوم تجربه کل‌نگر مشتری (Total Experience) که در گزارش‌های موسسات بین‌المللی مانند Gartner به آن اشاره شده است، گام

## ۴-۵. توسعه بانکداری خرد و شرکتی در قالب شبکه سرویس‌ها

و متناسب با نیازهای خاص خود دریافت کرده و با استفاده از ابزارهای مدیریت مالی هوشمند، به برنامه‌ریزی بهتر و تصمیم‌گیری آگاهانه‌تری در زمینه امور مالی دست یابند. مهم‌ترین سرویس‌های بانک خاورمیانه در این بخش که در سال ۱۴۰۳ پیاده‌سازی یا ارتقا یافته و خدمات آن در اختیار مشتریان قرار گرفته به شرح زیر است:

- سرویس‌های انتقال وجه مالی با امکان دریافت تایید امضاداران حساب، نظیر انتقال وجه داخلی، ساتنا، پایا، پل، حساب به کارت، واریز گروهی ترکیبی، تراکنش گروهی پایا، پرداخت قبض و...
- سرویس‌های گزارش‌های مدیریتی مانند: لیست حساب‌ها، تسهیلات و ضمانت‌نامه‌های مشتری، مانده حساب، صورتحساب‌های متنوع،
- سرویس‌های استعلامی مانند: استعلام شبا، استعلام کارت، پیگیری وضعیت واریز ترکیبی و...
- سرویس‌های مدیریت چک صیادی (پیچک) مانند: استعلام چک توسط

توسعه شبکه‌ای از سرویس‌های متنوع در قالب واسط‌های برنامه‌نویسی کاربردی (API)، هم‌راستا با روندهای نوین جهانی و در چارچوب استراتژی کلان بانک، بستر مناسبی را برای گسترش محصولات و خدمات بانکداری باز و ورود به عرصه بانکداری اکوسیستمی فراهم کرده است. در این راستا، خدمات مالی مبتنی بر API در سه محور اصلی شامل «سرویس‌های بانکداری خرد»، «وب‌سرویس‌های بانکداری شرکتی و تجاری» و «خدمات حاکمیتی و مالی نظارتی مرتبط با بانک مرکزی» طراحی و پیاده‌سازی شده‌اند. مدل بانکداری باز بانک خاورمیانه به مشتریان حقیقی و حقوقی این امکان را می‌دهد تا با بهره‌گیری از داده‌های بانکی خود، به طیف گسترده‌ای از خدمات نوآورانه و اختصاصی دسترسی یابند. این رویکرد نوین با استفاده از رابط‌های برنامه‌نویسی کاربردی زمینه مشاهده، مدیریت اطلاعات بانکی و انجام نقل و انتقالات مالی را برای مشتریان و سایر ارائه‌دهندگان خدمات مالی نظیر شرکت‌های فین‌تک فراهم می‌سازد. از طریق دسترسی به صدها API، مشتریان می‌توانند خدمات بانکی را به صورت شخصی‌سازی شده

• صادرکننده پیچک، پذیرش یارد چک صیادی، پیچک انتقال چک  
 • سرویس‌های بورس کالا برای مدیریت و استفاده از حساب‌های وکالتی  
 نظیر ایجاد مسدودی حساب، رفع مسدودی و انتقال وجه...

• سرویس‌های مدیریتی که برای تنظیم داده‌ها و تنظیمات سایر  
 سرویس‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد نظیر افزودن ذینفعان مجاز انتقال  
 وجه مشتری، افزودن شناسه واریز مجاز انتقال وجه و...

## ۵-۵. عملیات و پشتیبانی

برخورداری از زیرساخت‌های توانمند و پایدار، از ارکان بنیادین حوزه فناوری اطلاعات در راستای ارائه خدمات با کیفیت و قابل اتکا به شمار می‌رود. در این راستا، معاونت فناوری اطلاعات با هدف پاسخ‌گویی به رشد روزافزون حجم داده‌ها و افزایش سامانه‌های عملیاتی، اقدام به تجهیز و ارتقاء مراکز داده عملیاتی، پشتیبان و بحران نموده است. همچنین، به منظور ارتقاء بهره‌وری، کاهش خطاهای انسانی و تقویت هم‌افزایی میان محیط‌های توسعه و عملیاتی، استقرار چارچوب DevOps در دستور کار قرار گرفته است. از دیگر اقدامات مؤثر در این حوزه می‌توان به مدیریت کارآمد دسترسی به

سرورهای عملیاتی و آزمایشی از طریق بهره‌گیری از ابزارهای نوین، مدیریت بهینه دسترسی به اینترنت به منظور کاهش آسیب‌پذیری‌های امنیتی، و نوسازی تجهیزات سخت‌افزاری شعب و ساختمان‌های ستادی اشاره کرد. علاوه بر این، به‌روزرسانی و پیاده‌سازی سامانه‌های مانیتورینگ در سطوح مختلف شامل سخت‌افزار، سیستم‌عامل و نرم‌افزارهای کاربردی، با هدف تسریع در فرآیند عیب‌یابی و رفع اختلالات، از دیگر اقدامات کلیدی در ارتقاء زیرساخت‌های فناوری اطلاعات بوده است.

## ۵-۶. برنامه‌ریزی، معماری و تحقیق و توسعه

حوزه برنامه‌ریزی، به‌عنوان یکی از ارکان نظارتی معاونت فناوری اطلاعات، نقش بسزایی در ارتقاء کیفیت برنامه‌ریزی فعالیت‌های مرتبط با فناوری اطلاعات و بهینه‌سازی بهره‌برداری از منابع ایفا نموده است. این هدف از طریق استقرار و بهینه‌سازی چارچوب‌های چابک، ارزیابی مستمر عملکرد تیم‌های تولید و توسعه و نظارت بر حسن اجرای وظایف محقق شده است. از دیگر اقدامات مؤثر در این حوزه می‌توان به مستندسازی ساختار سامانه‌های اطلاعاتی و نظام‌مند نمودن فرآیند ثبت و پیگیری درخواست‌های بین‌واحدی

اشاره کرد. اقدامی که به‌طور محسوس موجب کاهش اختلالات ناشی از تعاملات بین‌سامانه‌ای گردیده است. همچنین تمرکز ویژه بر تحقیق و توسعه در حوزه فناوری‌های نوین مالی و بانکی به‌عنوان یکی از دغدغه‌های اصلی معاونت محترم فناوری اطلاعات، به‌ویژه در زمینه هوش مصنوعی و سایر فناوری‌های نوظهور، از جمله اقدامات راهبردی این حوزه بوده است. رویکردی که در جهت تقویت زیرساخت‌های نوآوری و ایجاد نگرش آینده‌محور در فناوری اطلاعات بانک دنبال شده است.

## ۵-۷. تضمین کیفیت نرم‌افزار

کاهش رخدادهای عملکردی و غیرعملکردی سامانه‌ها و اطمینان از کارکرد صحیح آن‌ها در محیط‌های عملیاتی همواره از دغدغه‌های اصلی تولیدکنندگان سامانه‌ها به شمار می‌رود. اهمیت این موضوع زمانی بیشتر می‌شود که تعداد زیادی سامانه عملیاتی وابسته به یکدیگر وجود داشته باشد که اختلال هر یک تأثیرات مخربی روی کل اکوسیستم داشته باشد. در همین راستا، معاونت فناوری اطلاعات با هدف پوشش یا کاهش این دسته از ریسک‌ها، اقدام به طراحی و پیاده‌سازی سازوکارهای تضمین

کیفیت نرم‌افزار نموده است. این اقدامات شامل اجرای مجموعه‌ای از آزمون‌های متنوع عملکردی و غیرعملکردی به‌منظور سنجش پایداری و مقیاس‌پذیری سامانه‌ها است. علاوه بر این، استفاده از سامانه‌های تحلیل و پایش کیفیت کد به‌منظور شناسایی مخاطرات شناخته‌شده، ارتقاء خوانایی و بهبود استانداردهای توسعه نرم‌افزار، از دیگر اقدامات شاخص در این زمینه به شمار می‌رود.

## ۶. ریسک

## ۶-۱. کلیات مدیریت ریسک

جدول ۹. چکیده نسبت‌های مهم ریسک در پایان سال مالی ۱۴۰۳ - ارقام به درصد

نسبت‌های مهم	مقدار
نسبت تسهیلات مشکوک الوصول به کل تسهیلات*	۲/۴۷
نسبت سرمایه لایه ۱ (بر اساس بازل ۳)**	۱۴/۴۰
مجموع سرمایه لایه ۱ و ۲ (بر اساس بازل ۳)**	۱۵/۴۴
نسبت اهرمی بازل ۳***	۸/۱۲
نسبت تسهیلات به سپرده‌ها****	۸۵
نسبت پوشش نقدینگی (LCR)****	۹۹/۳

\* یادداشت ۲-۷-۳-۵۴ صورت‌های مالی

\*\* بر اساس گزارش افشای سرمایه نظارتی طبق رکن ۳ بازل<sup>۱</sup>

\*\*\* یادداشت ۲-۵-۴-۵۴ صورت‌های مالی

\*\*\*\* بر اساس افشای نسبت پوشش نقدینگی (LCR) مطابق با پایه ۳ بازل<sup>۲</sup>

در سال گذشته بانک خاورمیانه در راستای استراتژی بانکداری شرکتی خود تامین مالی سرمایه در گردش و سایر نیازهای مالی بنگاه‌های اقتصادی و صاحبان مشاغل را ادامه داد. حاکمیت شرکتی قوی، ضوابط محتاطانه در اعطای تسهیلات و ایجاد تعهدات، هزینه‌های عملیاتی پایین، به همراه نیروی انسانی متخصص، سبب شده است تا بانک خاورمیانه جایگاه خود را به‌عنوان یک بانک پیشرو و پربازده تثبیت نماید.

مدیریت ریسک کارا بخش جدایی‌ناپذیر در مدل کسب‌وکار بانک خاورمیانه است و در درازمدت کمک شایانی به موفقیت سازمان می‌نماید. از همین رو بانک اقدام به تهیه و تدوین چارچوب سیاست‌ها و رویه‌های جامع جهت شناسایی، ارزیابی، پایش و در نهایت کنترل تمام ریسک‌های قابل توجه در سازمان نموده است. اهداف واحد مدیریت ریسک در تدوین و نظارت بر چارچوب فوق عبارتند از سودآوری درازمدت بر مبنای کسب‌وکار محتاطانه و ایجاد قابلیت کشف مداوم ریسک‌ها و کاهش زیان‌های ناشی از ریسک‌ها.

## ۶-۲. چارچوب حاکمیتی مدیریت ریسک

برای کنترل ریسک‌ها و توصیه به مدیرعامل و هیات‌مدیره در خصوص حدود پذیرش ریسک‌های قابل کنترل برگزار می‌شود. کمیته عالی ریسک شامل یک عضو از اعضای غیراجرایی هیات‌مدیره به‌عنوان رئیس کمیته، حداکثر یکی از اعضای اجرایی هیات‌مدیره یا مدیرعامل، و سایر اعضای مستقل و مدیر ارشد واحد ریسک به‌عنوان دبیر کمیته است. مدیر ارشد ریسک موظف است اعضا را از مسائل مربوط به انواع ریسک (عملیاتی، اعتباری، نقدینگی، بازار و غیره) آگاه نماید. همچنین مسئولیت اجرا و پیگیری مصوبات و راهکارهای ارائه شده توسط کمیته عالی ریسک برعهده مدیر ارشد ریسک است.

هیات‌مدیره بانک بر اجرای قوانین مرتبط با حاکمیت شرکتی جهت حصول اطمینان از فعالیت‌های بانک همراستا با استراتژی‌های کلان، مطابق با اشتباهات ریسک‌پذیری و تحت نظارت واحد مدیریت ریسک و کنترل‌های داخلی نظارت دارد.

کمیته عالی ریسک به‌طور منظم با هدف‌های سیاست‌گذاری و توصیه برای ایجاد سازوکارهای شناسایی ریسک‌ها، روش‌های اندازه‌گیری ریسک‌های شناخته شده، ایجاد تمهیدات لازم برای کاهش ریسک‌ها، ارائه توصیه‌های لازم

1. Pillar 3 Regulatory Capital Disclosure

2. Pillar 3 Liquidity Coverage Ratio (LCR) Disclosure

از دیگر کمیته‌هایی که جهت کنترل ریسک و بهبود بازدهی در بانک تشکیل می‌شوند می‌توان به کمیته هیات‌مدیره، هیات عامل، کمیته مدیریت دارایی و بدهی و کمیته‌های اعتباری اشاره نمود.

بانک خاورمیانه در جهت تحکیم حاکمیت مدیریت ریسک، به صورت مداوم سند خط‌مشی مدیریت ریسک خود را بازنگری و به‌روزرسانی می‌کند. سیاست‌گذاری مدیریت ریسک محور بانک، بر اساس ۲۰ اصل استاندارد COSO<sup>۱</sup> تنظیم شده است. سیاست‌های مندرج در خط‌مشی مدیریت ریسک بر پایه پنج دسته کلی حاکمیت شرکتی، استراتژی، کارایی، بازنگری و گزارش‌دهی طبقه‌بندی شده و تمام سطوح مدیریتی و کارشناسی بانک را ملزم به رعایت موارد مندرج می‌نماید. بر این اساس مدیریت ریسک در قالب حاکمیت شرکتی بانک خاورمیانه شامل سه لایه دفاعی زیر تعریف می‌شود.

۱. لایه اول دفاعی شامل واحدهایی است که در پیشبرد کسب‌وکار بانک ریسک می‌پذیرند یا به‌طور مستقیم با مشتریان در ارتباط هستند و عملیات اجرایی بانک را انجام می‌دهند. مسئولیت شناسایی، اندازه‌گیری و مدیریت ریسک‌ها و اجرای سیاست‌های مقابله با ریسک برعهده واحدهای تعریف شده در خط اول دفاعی است. واحدهای خط اول دفاعی وظیفه دارند ریسک واحد عملیاتی خود را همگام با سیاست ریسک تعیین شده نگاه داشته و ریسک‌های مربوطه را در محدوده‌های تعیین شده برای شاخص‌های ریسک، کنترل و مدیریت نمایند.

۲. مدیریت ریسک و مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی در لایه دوم دفاعی قرار می‌گیرند و وظیفه تعیین استانداردها، دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌هایی برای اجرا توسط خط اول مدیریت ریسک را برعهده دارند. خط دوم دفاعی وظیفه نظارت مستقل و مستمر بر خط اول دفاعی در راستای اجرای مراحل شناسایی، اندازه‌گیری، مدیریت و کنترل ریسک را برعهده دارد. همچنین خط دوم دفاعی وظیفه آموزش و اختیار نظارت مستقل بر خط اول دفاعی در راستای اجرای مراحل شناسایی، اندازه‌گیری، مدیریت و کنترل ریسک را برعهده دارد.

۳. واحد مدیریت حسابرسی داخلی لایه سوم دفاعی محسوب می‌شود. حسابرس داخلی بازوی نظارتی هیات‌مدیره محسوب می‌شود و بررسی و حصول اطمینان در ارتباط با اثربخشی مدیریت ریسک و کنترل را به‌صورت مستقل به هیات‌مدیره فراهم می‌نماید.

بدین ترتیب کلیه واحدهای بانک خاورمیانه که در ۳ خط دفاعی مدیریت

ریسک قرار دارند، موظف به اجرای رویه‌های شناسایی، اندازه‌گیری، مدیریت و پایش ریسک‌های خود (از جمله ریسک‌های اعتباری، نقدینگی، عملیاتی و بازار) بوده و موظف هستند در این راستا گزارش‌های مربوطه را تهیه نمایند.

بانک خاورمیانه استراتژی خود را در مدیریت ریسک‌های اعتباری، نقدینگی، عملیاتی و بازار بر اساس سند استراتژی مدیریت ریسک تنظیم نموده است. بر این اساس تمرکز بانک:

۱. در مدیریت ریسک اعتباری، تفکیک پرتفو دارایی‌ها بر اساس صنعت، وثایق، تنوع تسهیلات گیرندگان و رتبه ریسک اعتباری می‌باشد؛

۲. در مدیریت ریسک نقدینگی، استفاده بهینه از نقدینگی همراه با ایجاد پوشش مطلوب در بازه‌های زمانی مشخص و متعدد تمرکز اصلی بانک می‌باشد. در این راستا روش‌های سنتی نظیر میزان دارایی‌ها به بدهی‌ها، شکاف نقدینگی<sup>۲</sup> و نسبت میزان سپرده‌ها به تسهیلات و همچنین روش‌های نوین نظیر نسبت پوشش نقدینگی<sup>۳</sup> و نسبت خالص منابع پایدار<sup>۴</sup> به‌منظور اندازه‌گیری و مدیریت ریسک نقدینگی مورد استفاده قرار می‌گیرند.

۳. در مدیریت ریسک‌های عملیاتی، بر اساس روش<sup>۵</sup> RCSA، خود ارزیابی و کنترل فرآیندها را انجام می‌دهد. همچنین بانک در خصوص بررسی و تصویب محصولات و خدمات جدید، از فرآیند میان‌رشته‌ای<sup>۶</sup> NPSF استفاده می‌نماید.

۴. در مدیریت ریسک بازار اثر تغییرات انواع نرخ‌های سود بر سودآوری بانک مورد بررسی قرار می‌گیرد. بانک خاورمیانه با رصد مداوم شرایط اقتصادی، حساسیت درآمد ناشی از تغییر موازی در نرخ سود دارایی‌های بدهی‌ها بانک (IRRBB) را اندازه‌گیری و مدیریت می‌نماید. همچنین بانک حساسیت درآمد ناشی از تغییر موازی در نرخ بازده اوراق‌های بهادار سریع‌المعامله بر ارزش پورتفولیو بانک (IRRBT) را اندازه‌گیری و مدیریت می‌نماید. همچنین بانک به‌منظور ارزیابی و مدیریت ریسک‌های ناشی از نوسانات در نرخ ارز و ارزش بازار سهام بر سودآوری خود از روش ارزش در معرض خطر (VaR) استفاده می‌نماید. اطلاعات بیشتر در بخش «ساختار و وظایف واحد مدیریت ریسک» در گزارش «افشای سرمایه نظارتی طبق رکن ۳ بازل» در دسترس می‌باشد.

1. COSO - Enterprise Risk Management Integrating with Strategy and Performance (2017)

2. Liquidity Gap

3. Liquidity Coverage Ratio (LCR)

4. Net Stable Funding Ratio (NSFR)

5. Risks and Controls Self-Assessment

6. New Product and Services Process

### ۳-۶. ارزیابی داخلی بر اساس روش SREP

- ارزیابی مدل کسب و کار بانک به صورت مداوم؛
- ارزیابی حاکمیت شرکتی و مدیریت ریسک بانک؛
- ارزیابی ریسک‌های سرمایه بانک ناشی از عملیات اعتباری، عملیات بازار؛
- ریسک‌های عملیاتی و ریسک نرخ سود بردارایی‌ها و بدهی‌های بانک؛ و
- استفاده از فرآیند نظارت ICAAP به منظور تعیین میزان سرمایه پایه مورد نیاز.

ارزیابی ریسک نقدینگی بانک ناشی از ریسک نقدینگی کوتاه‌مدت و پایداری منابع، همراه با استفاده از فرآیند نظارت ILAAP به منظور تعیین سپر نقدینگی لازم از موارد ارزیابی داخلی است.

بانک خاورمیانه خود را متعهد کرده که علاوه بر مقررات بانک مرکزی رهنمودهای بازل در مورد رویه‌های ارزیابی داخلی را متناسب با شرایط داخلی خود پیاده‌سازی کند. در این راستا دستورالعمل‌های جامع چهارگانه مدیریت ریسک (از جمله ریسک‌های اعتباری، نقدینگی، عملیاتی و بازار) بر اساس استاندارد<sup>۱</sup> SERP منتشر شده توسط نهاد قانون‌گذاری بانک‌های اروپایی<sup>۲</sup>، تهیه و تنظیم گردیده است. تمرکز استاندارد مذکور بر بهینه‌سازی پرتفوی دارایی‌های بانک بر مبنای ریسک بوده و سیستم گزارش دهی و پایش ریسک‌ها بر اساس سطوح مختلف مدیریتی تنظیم می‌نماید. بر اساس این استاندارد رویه‌های زیر اجرا می‌شود:

### ۴-۶. اشتباهی ریسک

اقتصادی و حفظ شهرت بانک است. سند چارچوب اشتباهی ریسک به‌طور سالانه توسط هیات‌مدیره و با کمک واحد مدیریت ریسک مورد بازبینی قرار می‌گیرد. حصول اطمینان از اجرایی شدن این سند برعهده هیات‌مدیره است.

محدودیت‌های در نظر گرفته شده در سند اشتباهی ریسک بانک خاورمیانه در جدول زیر ارائه شده است.

اشتهای ریسک بیانگر میزان ریسکی است که بانک حاضر به قبول آن جهت نیل به اهداف کسب و کار خود است. ریسک‌های اساسی شامل ریسک‌های اعتباری، ریسک نقدینگی، ریسک‌های عملیاتی، ریسک‌های بازار و ریسک شهرت است. چارچوب اشتباهی ریسک محدودیت‌هایی را با توجه به وضعیت کفایت سرمایه، پوشش نقدینگی و ریسک‌های تمرکز، اعمال می‌کند. هدف نهایی این سند کاهش نوسانات در درآمد بانک و حصول اطمینان از داشتن ساختار سرمایه‌ای و نقدینگی قوی در چرخه‌های

1. Supervisory Review and Evaluation Process  
2. European Banking Authority (EBA)

جدول ۱۰. محدودیت‌های کلیدی ریسک - ارقام به درصد

حدود ریسک (درصد)			شاخص
محدوده بحران	محدوده احتیاطی	محدوده ایمن	
<b>کفایت سرمایه</b>			
<۱۰٫۵	>۱۰٫۵	>۱۳	حداقل کفایت سرمایه بر اساس مقررات بانک مرکزی ج.ا.ا.
<۱۰٫۵	>۱۰٫۵	>۱۳	حداقل کفایت سرمایه بر اساس استانداردهای بین‌المللی
<۶٫۵	>۶٫۵	>۸	کفایت سرمایه درجه ۱ طبق استانداردهای بین‌المللی
<۶٫۵	>۶٫۵	>۸	حداقل کفایت سرمایه لایه ۱ بر اساس مقررات بانک مرکزی
<۱۰۰	>۱۰۰	>۱۲۰	نسبت سرمایه نظارتی به سرمایه اقتصادی <sup>۱</sup>
<۶	>۶	>۱۰	نسبت حقوق صاحبان سهام به کل دارایی‌ها
<۴	>۴	>۷٫۵	نسبت اهرمی بازل
<b>ریسک اعتباری</b>			
>۲۵	<۲۵	<۱۰	نسبت تسهیلات بزرگترین ذینفع واحد پس از کسر وثایق سپرده نقدی و یا ضمانت مستقیم دولتی به سرمایه درجه ۱*
>۱۵	<۱۵	<۸	نسبت مجموع تسهیلات اشخاص مرتبط پس از کسر وثایق سپرده نقدی و یا ضمانت مستقیم دولتی به سرمایه درجه ۱
>۴۰	<۴۰	<۲۵	نسبت مجموع تسهیلات ۲۰ ذینفع واحد پس از کسر وثایق سپرده نقدی و یا ضمانت مستقیم دولتی به کل تسهیلات*
>۵	<۵	<۲	نسبت مطالبات مشکوک‌الوصول به کل تسهیلات*
>۱۰	<۱۰	<۵	نسبت مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول به کل تسهیلات
> تورم	< تورم	< تورم	نسبت سود خالص به حقوق صاحبان سهام
> ۳	< ۳	< ۲	زیان اعتباری انتظاری
<b>ریسک نقدینگی</b>			
>۸۵	<۸۵	<۸۰	نسبت تسهیلات ریالی به کل سپرده‌های ریالی
<۱۵	>۱۵	>۲۰	نسبت اوراق بهادار با درآمد ثابت و سپرده قانونی به کل سپرده‌های ریالی
>۵۰	<۵۰	<۴۰	نسبت مجموع سپرده‌های ۱۰۰ مشتری بزرگ سپرده‌گذار به کل سپرده‌های ریالی
<۹۰	>۹۰	>۱۰۰	نسبت پوشش نقدینگی بر اساس مقررات بانک مرکزی ج.ا.ا.
<۱۰۰	>۱۰۰	>۱۱۰	نسبت پوشش نقدینگی بر اساس استانداردهای بین‌المللی
<۱۰۰	>۱۰۰	>۱۱۰	نسبت خالص منابع پایدار بر اساس استانداردهای بین‌المللی
<۳	>۳	>۶	شکاف نقدینگی مثبت ریالی (ماه)
<b>ریسک بازار</b>			
>۲	<۲	<۱	سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت در سهام به کل دارایی‌ها
>۲۰	<۲۰	<۱۰	خالص بدهی ناشی از سپرده بین‌بانکی نسبت به سرمایه نظارتی
>۳	<۳	<۱	دیرین مجموع اوراق بهادار با درآمد ثابت (سال)
<۸۰	>۸۰	>۹۰	نسبت سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار دولتی به کل اوراق بهادار با درآمد ثابت
>۲۰	<۲۰	<۱۰	نسبت سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار شرکتی <sup>۲</sup> به کل اوراق بهادار با درآمد ثابت
<مقرره	>مقرره	<مقرره	خالص موقعیت باز هر ارز و مجموع ارزها بر اساس مقررات بانک مرکزی ج.ا.ا.
<۵	>۵	>۲	حد فردی سرمایه‌گذاری به سرمایه پایه
<۲۰	>۲۰	>۱۵	حد جمعی سرمایه‌گذاری به سرمایه پایه
<b>ریسک عملیاتی</b>			
>۲۵	<۲۵	<۲۰	تعداد ریسک‌های بررسی نشده حوزه فناوری اطلاعات
>۳۰	<۳۰	<۲۵	تعداد ریسک‌های بررسی شده و رفع نشده حوزه فناوری اطلاعات
>۲۵	<۲۵	<۲۰	تعداد ریسک‌های بررسی نشده حوزه فرآیندهای داخلی
>۳۰	<۳۰	<۲۵	تعداد ریسک‌های بررسی شده و رفع نشده حوزه فرآیند داخلی
>۴	<۴	=۳	تعداد فرم‌های بررسی نشده توسعه محصول و خدمات
<b>شعبه مونیخ</b>			
<۴۰	>۴۰	>۵۰	نسبت سرمایه‌گذاری شعبه در اوراق بهادار با درآمد ثابت ناشران خارجی به سرمایه شعبه <sup>۳</sup>

1. Economic capital

\* بدون لحاظ اصل منابع و مصارف ناشی از بند «ل» تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۴  
 ۲. حداقل رتبه اعتباری اوراق بهادار شرکتی باید بیش از AA باشد.  
 ۳. حداقل رتبه اعتباری اوراق بهادار ناشران خارجی باید بیش از BB+ باشد.

اطلاعات بیشتر در خصوص نسبت کفایت سرمایه و پوشش نقدینگی در بخش رکن ۳ بازل در دسترس است.

## ۵-۶. ظرفیت ریسک‌پذیری

۱. محاسبه پتانسیل ظرفیت ریسک‌پذیری،
۲. برنامه‌ریزی جهت تخصیص سرمایه با توجه به ظرفیت‌ها،
۳. نظارت بر میزان انطباق با ظرفیت ریسک‌پذیری و گزارش‌دهی آن.

سرمایه اقتصادی سرمایه‌ای است که بانک برای پوشش زیان‌های غیرمنتظره خود در نظر می‌گیرد. بانک می‌بایست همواره به‌میزان کافی سرمایه اقتصادی جهت پوشش ریسک‌های خود داشته باشد و هدف از تعیین ظرفیت ریسک‌پذیری، کسب اطمینان از داشتن کافی سرمایه اقتصادی است. تعیین ظرفیت ریسک‌پذیری شامل سه مرحله می‌باشد:

## ۶-۶. استراتژی ریسک

تعدیل شده نسبت به سرمایه ابزارهای مفیدی جهت پایش و سنجش عملکرد بانک و بهینه نمودن ارزش اقتصادی می‌باشند. در این راستا بانک خاورمیانه به‌منظور بهینه‌سازی پرتفوی ریسک خود، از مدل بهینه‌سازی مدیریت دارایی‌ها و بدهی‌ها<sup>۲</sup> استفاده می‌نماید.

پس از تصویب استراتژی ریسک توسط هیات‌مدیره، واحد سازمان و روش‌ها مسئولیت تهیه رویه‌ها و بخشنامه‌های مرتبط و ابلاغ آن به واحدهای مربوطه را ابلاغ نماید. مسئولیت‌های واحدهای ریسک‌پذیر (لایه اول دفاعی) و همچنین مسئولیت‌های واحدهای مدیریت ریسک و تطبیق (لایه دوم دفاعی) در رویه‌هایی که در سند استراتژی ریسک تعریف شده است مشخص شده‌اند. سند استراتژی ریسک همچنین مسئولیت‌های مدیران ارشد و هیات‌مدیره را در زمینه‌های ریسک‌های کلیدی تعیین می‌کند.

استراتژی ریسک بانک خاورمیانه حول سه محور استراتژی کسب‌وکار، اشتباهات ریسک و ظرفیت ریسک‌پذیری استوار است. واحد مدیریت ریسک مسئول تهیه استراتژی ریسک، به‌روزرسانی و به تصویب هیات‌مدیره رساندن آن در آخرین فصل سال برای سال آتی می‌باشد. کلیه واحدها موظف هستند تمامی فعالیت‌های خود را در انطباق با سند استراتژی ریسک انجام دهند و وضعیت انطباق خود را گزارش دهند.

جهت عملیاتی نمودن موثر استراتژی ریسک دو مفهوم اساسی سرمایه اقتصادی و بازدهی تعدیل شده با ریسک نسبت به سرمایه (RAROC)<sup>۱</sup> مدنظر قرار می‌گیرند. RAROC ارزش اقتصادی فعالیت‌های دارای ریسک بانک را تعیین می‌کند. به این ترتیب که هرگونه فعالیتی که بازدهی سرمایه تعدیل شده با ریسک آن بیشتر از هزینه سرمایه‌ای آن باشد ارزش اقتصادی ایجاد می‌نماید. از این رو سرمایه اقتصادی و بازدهی

1. Risk Adjusted Return On Capital (RAROC)  
2. Asset-Liability Management

## ۷. تطبیق و مبارزه با پولشویی

مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی بانک خاورمیانه به منظور اجرای سیاست‌های هیات‌مدیره برای رعایت قوانین، مقررات و استانداردهای لازم‌الاجرا در حوزه عملیات و فعالیت‌های بانکی ایجاد شده و زیر نظر کمیته تطبیق (رعایت قوانین و مقررات) به ایفای وظایف خود می‌پردازد.

کنترل و کاهش ریسک تطبیق، اجتناب از عواقب قانونی احتمالی و آسیب به حسن شهرت بانک است. دستیابی به این اهداف، مستلزم برنامه‌ریزی‌هایی است که در ادامه تشریح خواهد شد.

**نظارت مستمر در حوزه جرائم مالی:** تا جرائمی مانند پولشویی، تامین مالی تروریسم، قمار، رشوه، فساد مالی و نیز مسائل مربوط به تحریم‌ها مدنظر قرار گیرد.

مهم‌ترین اهداف مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی با تاکید بر رعایت قوانین و مقررات به شرح زیر است:

۱. حفظ حقوق مشتریان و سایر ذینفعان در چارچوب قوانین و مقررات؛
۲. پیشگیری از نقض یا عدم رعایت قوانین و مقررات؛
۳. افزایش شفافیت در عملیات و فعالیت‌های بانک؛
۴. کاهش زیان‌های ناشی از قصور در رعایت قوانین و مقررات؛
۵. فرهنگ‌سازی، اطلاع‌رسانی و آرایه برنامه‌های آموزشی لازم برای رعایت قوانین و مقررات؛
۶. حفظ شهرت و اعتبار بانک.

کمیته تطبیق (رعایت قوانین و مقررات) در چارچوب سیاست‌های کلی بانک و همچنین برنامه تطبیق، به انجام صحیح و دقیق مسئولیت هیات‌مدیره در نظارت بر کفایت و اثربخشی مدیریت ریسک تطبیق می‌پردازد. مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی علاوه بر همراهی با این کمیته در سیاست‌گذاری، وظیفه پیاده‌سازی و استقرار سیاست‌های مصوب و اجرای موثر الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی و پایش مستمر حسن اجرای مقررات را برعهده دارد. این مدیریت علاوه بر اجرای وظایف خود در پایش مستمر حسن اجرای قوانین، مقررات و استانداردهای مربوطه، بر عملکرد افسران تطبیق در شعب، واحدهای اجرایی و شرکت‌های تابعه نیز نظارت می‌نماید.

سیاست‌های مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی به‌طور کلی در دو حوزه اصلی قابل دسته‌بندی است:

**پایش مستمر رعایت صحیح قوانین و مقررات:** با این هدف که اطمینان حاصل شود قوانین، مقررات، ضوابط و استانداردهای ناظر بر عملیات و فعالیت‌های بانکی که با روابط بانک با مشتریان و سایر ذینفعان در ارتباط است به درستی رعایت شده باشد. هدف اصلی از این امر،

### ۷-۱. تاریخچه و خلاصه عملیات

برای تمامی کارکنان در حوزه مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم، برگزاری دوره‌های عمومی مبارزه با کلاهبرداری، رشوه و فساد اشاره کرد. در سال ۱۳۹۷ با توجه به تغییرات شدید نرخ ارز، سیاست‌های بانک مرکزی و تحریم‌های شدیدتر وزارت خزانه‌داری آمریکا، تغییراتی در نحوه آرایه خدمات بین‌المللی از سوی بانک صورت گرفت که از جمله مهم‌ترین آنها می‌توان به تمرکز بر چهار گروه اصلی محصولات غذایی، محصولات دارویی، نهاده‌های کشاورزی و تجهیزات پزشکی اشاره کرد. در سال ۱۳۹۸ تمرکز اصلی مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی علاوه بر ایفای وظایف و تعهدات پیشین، بر استقرار و پیاده‌سازی الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی قرار گرفت به‌گونه‌ای که با برنامه‌ریزی دقیق و همراهی سایر مدیریت‌ها بتواند به استقرار کام به کام این الزامات دست یابد. در سال ۱۳۹۹ در کنار ایفای وظایف محوله، بر استقرار و پیاده‌سازی الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی

بانک خاورمیانه در راستای ایفای وظایف خود علاوه بر رعایت قوانین و مقررات مرتبط با عملیات و فعالیت‌های بانک، به رعایت ضوابط و استانداردهای مرتبط در حوزه‌های داخلی و بین‌المللی نیز پایبند است. برای گسترش روابط تجاری بین‌المللی و افتتاح اولین شعبه خارج از ایران در مونیخ، در چند سال گذشته اقدامات پایه‌ای و اصلاحی گسترده‌ای انجام شده است. به‌عنوان نمونه، در سال ۱۳۹۵ از خدمات مشاوره‌ای شرکت حسابرسی KPMG (یکی از شرکت‌های بزرگ حسابرسی بین‌المللی) برای ارزیابی اقدامات اصلاحی استفاده شد. در سال ۱۳۹۶، برای بهبود و تکمیل فرآیندهای تطبیق و مبارزه با پولشویی و جرائم مالی، تمرکز این مدیریت بر اقدامات اجرایی در حوزه تطبیق قوانین و مقررات و مبارزه با پولشویی قرار گرفت و اقدامات مهمی صورت گرفت که از آن جمله می‌توان به ارتقای فرآیندها و سیستم‌ها، برگزاری دوره‌های آموزشی عمومی

وظایف و مسئولیت‌های این مدیریت و لزوم ایفای این وظایف به صورت تخصصی و با تمرکز بر موضوعات پراهمیت و پریسک، اقدامات لازم برای تغییر ساختار داخلی مدیریت و ایجاد ادارات تخصصی انجام شد تا افزایش کارآمدی و اثربخشی مورد نظر هیات مدیره را محقق نماید. در سال ۱۴۰۳ با تمرکز بر ریسک‌های تطبیق اتمام کامل جهت شناسایی دقیق‌تر و صحیح‌تر ریسک‌های ناشی از عدم رعایت قوانین و مقررات به عمل آمد تا با مستندسازی موارد شناسایی شده نسبت به اقدامات لازم برای از بین بردن یا کاهش اثرات این ریسک‌ها اقدام شود.

پرداخته شد. در سال ۱۴۰۰ موضوع رسیدگی به تقلب و سوءاستفاده از ابزارهای بانکی در دستور کار قرار گرفت و ضمن مدیریت پروژه کاهش ریسک‌های مزبور با همکاری مدیریت فناوری اطلاعات، سامانه کشف تقلب طراحی و راه‌اندازی شد. در سال ۱۴۰۱ بازنگری و انجام اصلاحات لازم و به‌روزرسانی مستندات تدوین شده در این حوزه با توجه به مقررات جدید ابلاغی به صورت جدی پیگیری و تغییراتی در ساختارهای موجود برای بهبود عملکرد و افزایش اثربخشی آنها ایجاد شد و گام‌های اولیه برای طراحی و ایجاد سامانه‌های مورد نیاز برای احاطه کامل بر مقررات حوزه فعالیت و پایش مستمر آنها برداشته شد. در سال ۱۴۰۲ در راستای افزایش طیف

## ۲-۷. رعایت قوانین و مقررات (تطبیق)

است. همچنین تهیه چک‌لیست برای مقررات و دستورالعمل‌های پریسک انجام شده و پس از تایید و تصویب در کمیته تطبیق، به مرحله اجرا درآمده و با زمانبندی مشخص نسبت به تهیه، تصویب و ابلاغ دستورالعمل داخلی آن یا حسب مورد اصلاح و بازنگری در آنها اقدام شده است. یکی از اقدامات این مدیریت در سال‌های گذشته، شناسایی دقیق قوانین و مقررات لازم‌الاجرا در هر ماه و جمع‌آوری آنها در قالب یک بسته واحد همراه با خلاصه الزامات و واحدهای مرتبط است که به صورت ماهانه تهیه و برای تمامی ارکان بانک ارسال می‌گردد.

### ■ مدیریت ریسک تطبیق

ریسک تطبیق از هرگونه عدم رعایت قوانین، مقررات، ضوابط و استانداردهای مربوط به عملیات و فعالیت‌های بانکی از جمله قوانین پایه، مقررات حوزه‌های خاص، مقررات احتیاطی، مقررات مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم، برنامه‌های تحریم، بیانیه فرهنگ و ارزش‌ها و منشور اخلاق و رفتار حرفه‌ای بانک و سایر حوزه‌هایی که براساس برنامه‌های بانک مورد توجه ویژه است، ناشی می‌شود. مدیریت این ریسک به مفهوم فرآیند شناسایی، ارزیابی، اندازه‌گیری، واکنش مناسب نسبت به این ریسک و نیز پایش مستمر آن است. به همین دلیل، شناسایی ریسک‌های تطبیق و اعمال کنترل به منظور کاهش آنها از روش‌های موثر طراحی سیستم تطبیق در بانک خاورمیانه است که از آثار سوء احتمالی و عواقب ناشی از آنها می‌کاهد.

با توجه به اهمیت موضوع، فرآیند شناسایی ریسک تطبیق شامل شناسایی نقض یا عدم رعایت قوانین و مقررات و سنجش و اندازه‌گیری آن به صورت مستمر ادامه دارد. در سال‌های گذشته سیاست بانک خاورمیانه در حوزه مدیریت ریسک‌های ناشی از عدم انطباق تدوین، و پس از تایید در کمیته تطبیق به تصویب هیات مدیره رسیده است. همچنین در سال گذشته گزارش وضعیت انطباق با تعدادی از دستورالعمل‌های ابلاغ شده بانک مرکزی تهیه شده که پس از ارائه در کمیته تطبیق و تصویب در هیات مدیره، برای بانک مرکزی ارسال شده است.

منظور از رعایت قوانین و مقررات (تطبیق)، عبارت است از بررسی سازگاری عملیات و فعالیت‌های بانک با قوانین، مقررات، ضوابط و استانداردهای مرتبط با فعالیت‌های بانکی. بدین منظور در گام اول، لازم است تمامی قوانین، مقررات و استانداردهای کلان لازم‌الاجرا شناسایی شده و سپس گام‌های لازم برای انطباق تمامی فعالیت‌ها با آنها صورت گیرد. در این راستا، قوانین و مقررات در دو سطح داخلی و بین‌المللی مدنظر قرار گرفته است. گام دوم پس از شناسایی، ارزیابی ریسک تطبیق و ارائه سازوکارهای لازم و پیاده‌سازی راهکارهای کنترلی به منظور کاهش ریسک‌های مالی، اجتناب از عواقب قانونی احتمالی و پیشگیری از آسیب به حسن شهرت بانک است که تحت عنوان مدیریت ریسک تطبیق شناخته می‌شود.

بدیهی است برنامه تطبیق باید متناسب با سیاست‌های جدید بانک و شرایط بیرونی به‌روزرسانی شود. بنابراین یکی از مسئولیت‌های مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی، بازنگری در عملکرد واحد و اعمال تغییرات و اصلاحات متناسب با تغییرات یاد شده به صورت دوره‌ای و کاملاً منظم است تا بتوان از افزایش کارایی و اثربخشی اطمینان حاصل کرد. این مدیریت به‌طور مستمر نسبت به ایفای این وظایف اقدام نموده و براساس امکانات و اولویت‌های موجود اقدامات مورد نیاز را به انجام می‌رساند.

### ■ شناسایی قوانین و مقررات

یکی از مهم‌ترین اقدامات این مدیریت، شناسایی قوانین و مقررات لازم‌الاجرا و به‌روزرسانی آنها است، به‌گونه‌ای که تمامی ضوابطی که برای فعالیت در حوزه‌های مختلف برای بانک لازم‌الاجراست به دقت مشخص شود. علاوه بر این رفع ابهام کارکنان در خصوص مقررات و دستورالعمل‌های ابلاغی جدید برای اجرای دقیق و کارآمد آنها از وظایف این مدیریت است. به‌منظور حصول اطمینان از دریافت، ابلاغ به واحدهای ذی‌ربط و اجرایی شدن تمامی مقررات و دستورالعمل‌های لازم‌الاجرا، پس از این‌که فرآیند داخلی شناسایی و تخصصی مقررات درباره واحدهای اجرایی تصویب شد، به پیاده‌سازی آن اقدام شده

## ■ شناسایی ریسک تطبیق

اشاره کرد که با نظارت هیات مدیره، متناسب با موضوع به واحدهای مختلف بانک ابلاغ می‌شود. طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی متناسب با فعالیت‌ها، پایش اثربخشی، آزمون و نظارت و استفاده از نرم‌افزارهای مناسب نیز از دیگر کنترل‌های اعمالی است. برنامه‌های کنترلی دقیق‌تر و تخصصی‌تر درباره هر ریسک در اسناد مرتبط پس از کمی‌سازی مدنظر قرار می‌گیرد.

## ■ پایش

پایش، یکی از مهم‌ترین بخش‌های برنامه تطبیق است که با هدف کسب اطمینان از اثربخشی اقدامات انجام شده به انجام می‌رسد. اثربخشی به این معناست که کنترل‌های اعمال شده تا چه میزان منجر به کاهش ریسک تطبیق در فعالیت‌های بانک شده است. این مدیریت موظف است از انطباق اقدامات اصلاحی انجام شده با قوانین، مقررات و استانداردهای لازم‌الاجرا اطمینان حاصل کند. این امر به‌ویژه در هنگام تغییر یا اصلاح قوانین و مقررات اهمیت می‌یابد؛ جایی که لازم است رویه‌ها و فرآیندها براساس مقررات تازه تغییر یابد و این مدیریت اطمینان حاصل می‌کند که واحد مربوطه به درستی به این امر مبادرت ورزیده است.

امر پایش به دو شکل کلی انجام می‌شود، یکی به صورت دوره‌ای که براساس آن، در فواصل زمانی مشخص، فعالیت‌ها و رویه‌های کنترلی هر واحد که از اهمیت و ریسک بالاتری برخوردار هستند، مورد بررسی قرار می‌گیرد. دیگری به صورت موردی که براساس آن، فعالیت یک واحد به‌عنوان نمونه‌ای از مجموعه اقداماتی که باید به درستی انجام شود مدنظر قرار می‌گیرد. تهیه گزارش‌های مربوط به انطباق با قوانین و مقررات و همچنین گزارش نقض قوانین و مقررات ضمن بررسی دقیق موضوع در تعامل با کمیته تطبیق، هیات مدیره را از کم و کیف موضوع مطلع کرده و برای اتخاذ تصمیم مناسب پاری می‌رساند.

مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی بر مبنای سیاست‌های بانک و براساس منابع و امکانات موجود، اقدام به شناسایی ریسک‌های تطبیق نموده و آنها را به همراه مجموعه‌ای از اطلاعات ضروری به اطلاع کمیته تطبیق و هیات مدیره می‌رساند تا حسب مورد، تصمیمات لازم در خصوص هریک از آنها اتخاذ شده و راهکارهای اجرایی کاهش ریسک توسط این مدیریت پیاده‌سازی شود. نظر به تعدد قوانین، مقررات و استانداردهای موجود، این مدیریت، قوانین و مقررات لازم‌الاجرا را براساس اهمیت و سطح ریسک عدم رعایت آنها طبقه‌بندی نموده و موارد پرریسک‌تر را با اولویت بیشتری بررسی می‌کند. در گام بعدی سند متودولوژی ریسک تطبیق تدوین و برای تصویب در هیات مدیره و کمی‌سازی ریسک‌های پراهمیت انجام خواهد شد.

## ■ ارزیابی ریسک

پس از شناسایی قوانین، مقررات، ضوابط و استانداردهای مربوط به عملیات و فعالیت‌های بانک و به دنبال آن شناسایی ریسک تطبیق، مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی، سطح مخاطره و اهمیتی را که هر ریسک برای بانک ایجاد می‌کند، تعیین و ارزیابی می‌نماید تا براساس آن بتوان اقدامات مقتضی را به انجام رساند. روشن است که هرچه درجه ریسک ارزیابی شده بالاتر باشد، کنترل‌های اعمالی نیز شدیدتر خواهد بود.

## ■ اعمال کنترل

منظور از اعمال کنترل، اقدامات اصلاحی مورد تایید هیات مدیره است که نسبت به پیاده‌سازی و اجرای آنها اقدام می‌شود. از مهم‌ترین این کنترل‌ها می‌توان به تهیه سیاست‌نامه‌ها و اعمال دستورالعمل‌ها

## ۳-۷. پیاده‌سازی راهکارهای کاهش ریسک تطبیق

### ■ آموزش

یکی از وظایف اصلی مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی، آموزش مسائل و موضوعات مرتبط با مقررات و استانداردها در تمامی سطوح بانک با هدف نهادینه کردن فرهنگ تطبیق و آگاه‌سازی تمامی کارکنان از قوانین، مقررات، ضوابط و استانداردهای لازم در حوزه فعالیت آنها به‌گونه‌ای است که در هنگام ایفای وظایف خود آگاهانه به رعایت آنها بپردازند. برای دستیابی به این هدف، با توجه به ریسک‌های متعدد فعالیت‌های بانکی، دوره‌های آموزشی در سه سطح طراحی شده و برنامه اجرایی دقیق مربوط به محتوا و گروه‌های هدف با توجه به نیازهای سازمان به‌صورت سالانه در ابتدای هر سال به تصویب کمیته تطبیق می‌رسد.

### ■ تهیه و به‌روزرسانی دستورالعمل‌ها

برای این منظور، سیاست‌های متعددی در حوزه‌های مختلف و پرریسک از جمله حوزه‌های مرتبط با مبارزه با پولشویی و مبارزه با تامین مالی تروریسم، و همچنین مبارزه با تخلفات و فساد مالی تهیه شده و حسب مورد بازنگری و ویرایش شده است. علاوه بر این، با توجه به استراتژی بهبود مستمر، ضمن بازنگری سیاست‌ها و دستورالعمل‌های موجود، مستندات مربوط به خط مشی رعایت قوانین و مقررات (سیاست تطبیق) مورد بازنگری قرار گرفته و نسبت به شناسایی و ارزیابی ریسک‌های تطبیق اقدام شده است.

تغییرات در نحوه استفاده از محصولات و خدمات موجود نیز تنها با موافقت این مدیریت به انجام می‌رسد.

## ■ بررسی ریسک‌های استفاده از فناوری‌های نوین

نظر به اهمیت فناوری‌های جدید و رشد روزافزون آنها در صنعت بانکداری و همچنین لزوم توجه به ریسک‌های ناشی از استفاده از آنها، در سال گذشته بررسی‌های لازم برای استفاده و بهره‌برداری از فناوری‌های جدید در این مدیریت به عمل آمده است. توسعه خدمات بانکداری باز (Open Banking) و بانکداری مبتنی بر سرویس (BAAS) که از رابط نرم افزاری یا API، استفاده می‌نمایند منجر به ایجاد کسب‌وکارها و محصولات جدیدی شده که برای سرعت بیشتر جابجایی و مبالغ بیشتر پول، طراحی می‌شوند. بدین منظور این مدیریت موظف است ضمن بررسی رعایت قوانین و مقررات، در شرایط استفاده هر مشتری از خدمات فوق‌الذکر، بررسی دقیق‌تر به عمل آورد.

## ■ استقرار الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی

نظر به اهمیت استقرار الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی برای ثبات و سلامت فعالیت‌ها و عملیات بانکی، و لزوم پیاده‌سازی دستورالعمل‌های مربوطه، مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی در کنار سایر واحدهای مرتبط اقدامات ویژه‌ای را برای ایجاد ساختار مناسب به انجام رسانیده است. از جمله این اقدامات می‌توان به مستندسازی سیاست‌های مورد نیاز برای استقرار الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی در حوزه‌های مختلف بانک و نیز شرکت‌های تابعه در ساختارهای گروهی، اصلاح و بازنگری دوره‌ای مستندات و همچنین بازنگری آنها براساس مقررات موجود اشاره کرد. رصد و پایش ساختارها و نظارت بر حسن اجرای الزامات جهت کارآمدی و اثربخشی نیز به‌طور مستمر در حال انجام است.

در ادامه برنامه‌های آموزشی این مدیریت، در سال‌های گذشته، دوره‌های حضوری مربوط به مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم (مفاهیم پایه مربوطه) در سطح اول و به‌عنوان دوره‌های مقدماتی بدو استخدام برای تمامی کارکنان برگزار شده است. سطح دوم آموزش تخصصی برای کارکنان شعب جهت آشنایی با ضوابط خاص حوزه فعالیت آنها و به‌روزرسانی دانش تخصصی ایشان براساس مقررات ابلاغی جدید نیز به انجام رسیده است. سطح سوم آموزش پیشرفته نیز برای مدیران ارشد جهت به‌روزرسانی دانش و آگاهی آنها براساس مقررات جدید برگزار شده است.

## ■ گزارش دهی

برای افزایش شفافیت و نیز کنترل ریسک‌های شناسایی شده، مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی، ریسک‌های تطبیق و موارد نقض یا عدم رعایت قوانین و مقررات شناسایی شده را به‌صورت ماهانه به کمیته تطبیق و حداقل هر سه ماه یک بار به هیات‌مدیره بانک گزارش می‌دهد. همچنین پس از ارائه گزارش و اتخاذ تصمیم درباره چگونگی رفع موارد عدم رعایت قوانین و مقررات، این مدیریت موظف به اجرای تصمیمات اتخاذ شده و گزارش دهی در خصوص چگونگی رفع موارد نقض یا عدم رعایت قوانین و مقررات و کاهش ریسک‌ها نیز هست.

## ■ بررسی محصولات و خدمات جدید

بررسی ریسک محصولات و خدمات جدید توسط مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی، یکی از فرآیندهای مهم در بانک خاورمیانه است. بر این اساس ریسک‌های تطبیق، پولشویی و تخلف برای هر محصول و خدمت جدید توسط این مدیریت بررسی می‌شود و در صورت عدم تایید این مدیریت، امکان ارائه خدمت یا محصول مورد نظر وجود ندارد. علاوه بر این برخی

## ۴-۷. مبارزه با جرائم مالی

### ■ مبارزه با پولشویی

پولشویی یکی از جرایم مالی مهمی است که از کانال‌های مختلف از جمله بانک‌ها به وقوع می‌پیوندد و تبعات زیادی در پی دارد. بدیهی است مبارزه با پولشویی برای مجموعه بانک از اهمیت بسزایی برخوردار است. براساس سیاست‌های موجود، جلب اعتماد و اطمینان مشتریان و به تبع آن حسن شهرت بانک، گسترش روابط بین‌المللی، اجتناب از طرح دعوا علیه بانک یا صدور احکام قضایی، پیشگیری از پرداخت جرمه و مجازات از اهداف اساسی بانک خاورمیانه است. به همین دلیل و براساس دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های بانک مرکزی و الزامات مرکز اطلاعات مالی، مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی عملیات کنترلی مختلفی را برای دستیابی به اهداف مورد نظر انجام می‌دهد. بازنگری و به‌روزرسانی مستندات این حوزه، از جمله سیاست‌های مرتبط با مبارزه

با پولشویی و تامین مالی تروریسم، در دستور کار سالانه این مدیریت قرار دارد.

### ■ شناسایی مشتری

مهم‌ترین اقدام در فرآیند مبارزه با پولشویی، اجرای دقیق فرآیند شناسایی مشتری در سطوح و مراحل مختلف ارائه خدمات بانکی از افتتاح حساب تا اعطای تسهیلات و نیز در ارائه سایر خدمات است.

شناسایی، براساس درجه ریسک مشتریان انجام می‌شود. مشتریانی که با توجه به شاخص‌های تعیین شده، به‌عنوان مشتریان با ریسک بالا مشخص شده‌اند، مورد شناسایی مضاعف قرار گرفته و تحت نظارت مستمر خواهند بود. ارائه خدمات به این مشتریان منوط به شناسایی مضاعف و در صورت لزوم منوط به

تایید مدیرعامل یا سایر اقدامات احتیاطی است. به منظور شناسایی مضاعف، مدارک و مستندات بیشتری جمع‌آوری شده و منشا پول مشتری نیز به طور دقیق مورد شناسایی قرار می‌گیرد.

همچنین مشتریان و ذینفعان خدمات، پیش از شروع ارتباط با بانک، از نظر موضوعات مربوط به تحریم در سامانه جامع تطبیق مورد بررسی قرار می‌گیرند.

## ■ دسته‌بندی مشتریان و خدمات از نظر ریسک پولشویی

فعالیت‌های بانک خاورمیانه براساس دیدگاه تطبیق مبتنی بر ریسک انجام می‌شود. در این راستا، مهم‌ترین اقدامات، تعیین، ارزیابی، نظارت و کنترل ریسک‌ها است. در خصوص مشتریان و خدمات با ریسک بالا نیز شناسایی دقیق توام با نظارت مستمر انجام می‌شود. هدف نهایی، مدیریت ریسک‌های مربوط اعم از ریسک‌های بالا، متوسط و پایین با راهکارهای کنترلی متناسب است.

مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی با توجه به اطلاعات دریافت شده از مشتریان، نسبت به ارزیابی ریسک آنها براساس عواملی چون سابقه ارتباط با بانک، زمینه فعالیت، شفافیت مالی و تابعیت اقدام نموده و آنها را از نظر ریسک‌های مرتبط با پولشویی طبقه‌بندی می‌کند. این دسته‌بندی در نرم‌افزار مبارزه با پولشویی پیاده‌سازی شده است. همچنین، اطلاعات لازم برای محاسبه ریسک پولشویی مشتری از سامانه جامع بانکداری دریافت می‌گردد. با توجه به دسته‌بندی انجام شده، برای مشتریانی که دارای ریسک پولشویی بالاتری هستند، شناسایی مضاعف انجام می‌شود.

## ■ شناسایی معاملات مشکوک

یکی از وظایف مهم کارکنان بانک براساس حوزه وظایف و مسئولیت‌های آنها، آگاهی از معاملات و فعالیت‌های مشکوک و گزارش موارد احتمالی به مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی است که در دوره‌های آموزشی به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته و بر آنها تاکید می‌شود. گزارش‌های مربوط به معاملات و فعالیت‌های مشکوک که از واحدهای اجرایی دریافت شده به علاوه موارد شناسایی شده از طریق سامانه‌های مبارزه با پولشویی، همگی مورد بررسی قرار گرفته و در نهایت گزارش موارد مشکوک به مرکز اطلاعات مالی ارسال می‌شود.

## ■ دستورالعمل‌های جدید در حوزه مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم

در راستای ایفای وظایف خود، مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی به شناسایی و ابلاغ دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های بانک مرکزی به واحدهای اجرایی پرداخته و بر حسن اجرای آنها نظارت می‌نماید. از جمله این مقررات می‌توان به آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی اشاره کرد که پیرو ابلاغ آن به شبکه بانکی، طی سال ۱۴۰۳ مقررات و دستورالعمل‌های مهمی در رابطه با مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم به شبکه بانکی ابلاغ شده است.

شایان ذکر است ضمن ابلاغ و اجرای الزامات قانونی، به‌روزرسانی سیستمی سامانه بانک با توجه به آخرین بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های ابلاغی بانک مرکزی شامل پیاده‌سازی سیستمی محدودسازی تراکنش‌ها و حساب‌های اشخاص مظنون، پیاده‌سازی سیستمی آستانه مجاز مجموع مبالغ برداشت از طریق درگاه‌های غیرحضوری متعلق به اشخاص حقیقی و حقوقی، پیاده‌سازی محدودیت‌های سیستمی اشخاص محجور و پیاده‌سازی سیستمی محدودیت‌های دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص مطابق مقررات صورت گرفته است.

## ■ نرم‌افزار مبارزه با پولشویی

اصول اساسی اعلام شده از سوی کمیته بال برای نظارت بانکی موثر، نظارت‌های حضوری و غیرحضوری را برای کنترل داخلی و نظارت موثر در بانک ضروری می‌داند. در همین راستا از نرم‌افزارهای مختلفی برای دستیابی به اهداف مورد نظر استفاده می‌شود. یکی از مهم‌ترین آنها، پیاده‌سازی و استفاده از نرم‌افزار مبارزه با پولشویی است. این نرم‌افزار که دارای قابلیت‌های روز بین‌المللی در زمینه مبارزه با پولشویی است، مطابق با نیازهای داخلی بومی‌سازی شده است.

## ■ سامانه جامع تطبیق

به منظور رعایت هرچه بهتر قوانین و مقررات در مورد جرایم مالی به‌ویژه تحریم‌ها و رعایت احتیاط در ارائه خدمات بانکی به اشخاص مشمول، «سامانه جامع تطبیق» با استفاده از فهرست‌های متعدد تکمیل شده و به اجرا درآمده است. بدین ترتیب سامانه جامع تطبیق مجموعه‌ای ارزنده از اطلاعات مربوط به اشخاص مشمول ممنوعیت ارائه خدمات است. با استفاده از این سامانه، مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی بررسی‌های لازم را در مسائل مربوط به اشخاص موضوع جرایم مالی انجام داده و متناسب با نوع ممنوعیت واکنش لازم را نشان می‌دهد. مهم‌ترین این موارد به شرح زیر است:

- تحریم‌ها؛
- فراد مظنون به پولشویی؛
- لیست سیاه بانک مرکزی؛
- متخلفان (جاعلان و کلاهبرداران)؛
- اینترپل؛
- لیست اعمال منع، محدودیت، پایش و مراقبت در ارائه خدمات به اشخاص اعلام شده توسط مراجع ذیصلاح.

## ■ گزارش‌دهی

یکی از وظایف مهم این مدیریت، ارائه گزارش‌های لازم و پاسخگویی به نهادهای نظارتی و قضایی است. در سال گذشته، همانند سال‌های قبل، در راستای ایفای وظایف، تعداد معتناهایی نامه مورد بررسی قرار گرفته و به استعلام‌های مراجع قضایی در کوتاه‌ترین زمان ممکن پاسخ داده شده است.

گزارش‌های مهم موضوع قانون مبارزه با پولشویی و پاسخگویی به مراجع ذیصلاح به شرح زیر است:

## ■ سامانه افشای محرمانه تخلفات

موضوع مفاسد سازمان یافته اقتصادی یکی از جدی‌ترین مسائل در هر موسسه مالی است. فساد علاوه بر آثار سوء اقتصادی، اجتماعی و سیاسی، موجب نارضایتی مشتریان و در نتیجه کاهش اعتماد آنان است. به همین دلیل روش‌ها و ابزارهای گوناگونی برای مواجهه با آن در موسسات مالی بزرگ در نظر گرفته شده است. بدیهی است که وجود مقررات مناسب و اجرای کارآمد و صحیح آنها در واحدهای تخصصی مرتبط ضروری است. علاوه بر آن استفاده از توان نظارتی کارکنان برای کشف و کاهش تخلفات نیز یکی دیگر از ابزارهای قوی موجود در مبارزه با فساد است. این، شیوه‌ای معمول برای آگاهی از وجود فساد است که با تدوین دستورالعمل‌ها و راهکارهای حمایتی مناسب از افشاکندگانشان تأثیرات مثبتی در پی خواهد داشت.

به همین دلیل این مدیریت با راه‌اندازی سامانه افشای محرمانه تخلفات، این امکان را فراهم نموده است که هر یک از کارکنان در صورت مشاهده هرگونه تخلف، از نقض قوانین و مقررات شکلی گرفته تا بی‌توجهی به دستورالعمل‌های داخلی، شامل رشوه، دستور غیرقانونی مافوق، برخورد نامناسب با همکاران یا مشتریان، را با روشی امن و بدون شناسایی هویت خود و نگرانی از مقابله به مثل یا انتقام‌جویی شخصی فرد متخلف، به واحدهای مسئول گزارش کنند. واحدهای مسئول در این زمینه، که به تفصیل در سند سیاست و رویه اجرایی افشای محرمانه تخلفات مشخص شده است، پس از دریافت گزارش براساس دستورالعمل‌های اجرایی موجود به بررسی آن اقدام نموده و در صورت صحت گزارش، اقدامات مقتضی را به عمل خواهند آورد.

سیاست و رویه‌های اجرایی مربوط به این سامانه برای بازنگری و اصلاح طبق مقررات جدید و همچنین استفاده از تجربیات اجرایی سال‌های گذشته جهت کارآمدی و اثربخشی بیشتر در دستور کار قرار گرفته‌اند.

- گزارش واریز وجوه نقدی بیش از حد مقرر؛
- گزارش معاملات مشکوک؛
- گزارش ارائه اسناد مثبت جهت تراکنش‌های بالای آستانه تعیین شده؛
- پاسخ به استعلام‌های واحد اطلاعات مالی.

## ■ نقل و انتقال‌های بین‌المللی

بانک خاورمیانه همواره بر ارائه خدمات بهینه بین‌المللی و توسعه روابط کارگزاری با بانک‌های خارجی به منظور تسهیل نقل و انتقال پول، تأکید داشته و در راستای تسهیل این سیاست به افتتاح شعبه مونیخ اقدام کرده است.

## ■ بررسی پرونده‌های امور بین‌الملل

با توجه به ریسک بالای خدمات ارزی و شرایط تحریم، پرونده‌های ارزی بانک و به‌ویژه پیام‌های وارده و صادره سوئیفت بانک با تأیید این مدیریت انجام می‌شود.

## ■ روابط کارگزاری

پیرو دستورالعمل نحوه مدیریت ریسک‌های مرتبط با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در روابط کارگزاری بانکی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، یکی از وظایف مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی، بررسی ریسک پولشویی و تأمین مالی تروریسم در هنگام برقراری رابطه کارگزاری با سایر بانک‌ها است. بدین منظور این مدیریت، به‌عنوان متولی اجرا دستورالعمل مذکور، ضمن پیاده‌سازی فرآیندهای لازم ریسک‌های پولشویی و تأمین مالی تروریسم در روابط کارگزاری را بررسی کرده و نظر خود را اعلام می‌نماید. همچنین این مدیریت مسئولیت تکمیل و به‌روزرسانی پرسشنامه‌های مبارزه با پولشویی سایر بانک‌ها را برعهده دارد.

## ■ مدیریت مخاطرات قلب و سوء استفاده از

### ابزار بانکی

با توجه به الزام بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در خصوص مدیریت مخاطرات قلب و سوء استفاده از ابزار بانکی، این مورد در دستور کار قرار گرفته و ضمن طراحی و پیاده‌سازی قواعدی به‌منظور شناسایی تراکنش‌های مشکوک، بررسی و اتخاذ تصمیمات لازم برای هر مورد مطابق با مقررات، ارزیابی دوره‌ای ریسک در این حوزه و متعاقباً اقدامات پیشگیرانه لازم صورت می‌پذیرد.

# ۸. حسابرسی و کنترل‌های داخلی

براساس آخرین رهنمودهای حاکمیت شرکتی کمیته بازل منتشر شده در سال ۲۰۱۵، حسابرسی داخلی به‌عنوان یکی از اصول ۱۳ گانه حاکمیت شرکتی معرفی و به‌عنوان یک فعالیت مستقل، اطمینان‌بخش، واقع بینانه و مشاوره‌ای برای ارزش افزایی و بهبود عملیات سازمان، طراحی شده است. حسابرسی داخلی با فراهم ساختن رویکردی ساختار یافته و روشمند برای ارزیابی و بهبود اثربخشی فرآیندهای راهبری، مدیریت ریسک و کنترل‌های داخلی، بانک را در دستیابی به اهدافش یاری می‌کند.

حصول اطمینان از مسئولیت‌پذیری در راهبری شرکتی و پیشگیری، کشف و اصلاح مواردی که بر کیفیت و درستی گزارش‌ها به‌ویژه صورت‌های مالی تأثیرگذار است، خلاصه کرد.

فعالیت‌های حسابرسی داخلی را می‌توان در حوزه‌های ارزیابی عملکرد، حصول اطمینان از کفایت و اثربخشی سیستم کنترل داخلی، بررسی فرآیند گزارشگری مالی برای حصول اطمینان از کیفیت و درستی ایجاد اطلاعات مالی قابل اتکا، مرتبط، مفید و شفاف برای تصمیم‌گیری و

## ۸-۱. مدیریت حسابرسی و کنترل‌های داخلی

جهت ارتقاء نظام حاکمیت شرکتی بانک ایجاد گردیدند. همچنین در سال ۱۴۰۳ نام واحد "مدیریت حسابرسی و کنترل‌های داخلی" به "مدیریت حسابرسی داخلی" تغییر کرد. مدیریت حسابرسی داخلی در سال ۱۴۰۳ مطابق با برنامه مصوب شده خود، نسبت به اجرای خدمات اطمینان‌بخشی به هیات‌مدیره اقدام نمود.

واحد حسابرسی داخلی بانک خاورمیانه از سال ۱۳۹۱ تحت نظارت مستقیم هیات‌مدیره تشکیل و پس از تشکیل کمیته حسابرسی در سال ۱۳۹۲ این مدیریت تحت نظارت آن کمیته اقدام به فعالیت نمود. در سال ۱۳۹۷ فرآیندهای بازرسی از مدیریت حسابرسی داخلی منفک و مدیریت‌های بازرسی و حسابرسی و کنترل‌های داخلی در بانک خاورمیانه

# ۹. عملکرد مالی

خلاصه‌ای از عملکرد مالی و عملیاتی بانک طی سال‌های ۱۴۰۱ تا ۱۴۰۳ به شرح جداول پیوست است.

## ۹-۱. اقلام عمده ترازنامه

اقلام عمده ترازنامه و توضیح مختصری در خصوص برخی از اقلام مزبور به شرح زیر است.

جدول ۱۱. اقلام عمده ترازنامه - ارقام به میلیون ریال

شرح	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	درصد کل	افزایش(کاهش) نسبت به سال قبل	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	درصد کل	افزایش(کاهش) نسبت به سال قبل	۱۴۰۱/۱۲/۲۹	درصد کل
<b>الف) دارایی‌ها</b>								
موجودی نقد	۱۵۸,۶۹۹,۸۰۲	۱۱	۱۱۳	۷۴,۵۶۵,۱۴۷	۷	۳۳	۵۶,۱۷۲,۷۳۹	۸
مطالبات از بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی	۱۵۹,۲۳۳,۷۱۹	۱۱	۶۰	۹۹,۴۹۹,۵۰۰	۱۰	۱۲۸	۴۳,۵۸۶,۴۴۹	۶
تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی	۹۶۴,۳۰۸,۲۳۵	۶۵	۳۹	۶۹۵,۶۳۶,۶۱۵	۷۰	۴۰	۴۹۶,۲۲۵,۹۷۴	۷۴
سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار	۵۹,۹۵۱,۱۵۲	۴	۸۶	۳۲,۱۷۱,۱۳۵	۳	۵۶	۲۰,۶۴۵,۸۳۴	۳
خالص دارایی‌های ثابت مشهود و نامشهود	۲۸,۶۶۳,۹۶۴	۲	۳۴	۲۱,۴۱۷,۲۲۲	۲	۲۳۸	۶,۳۴۴,۸۱۸	۱
سپرده قانونی	۸۴,۳۶۵,۹۸۲	۶	۴۰	۶۰,۳۷۷,۵۶۴	۶	۴۱	۴۲,۷۰۲,۳۷۴	۶
سایر دارایی‌ها	۲۰,۹۹۱,۵۷۵	۱	۲۴	۱۶,۹۹۵,۹۸۶	۲	۱۱۵	۷,۹۱۰,۵۵۲	۱
<b>جمع دارایی‌ها</b>	<b>۱,۴۷۶,۲۱۴,۴۲۹</b>	<b>۱۰۰</b>	<b>۴۸</b>	<b>۱,۰۰۰,۶۶۳,۱۶۹</b>	<b>۱۰۰</b>	<b>۴۹</b>	<b>۶۷۳,۵۸۸,۷۴۰</b>	<b>۱۰۰</b>
<b>ب) بدهی‌ها</b>								
سپرده‌های مشتریان	۱,۱۷۵,۶۳۸,۱۷۷	۷۹	۶۰	۷۳۳,۱۴۴,۸۵۷	۷۳	۳۸	۵۳۲,۲۰۳,۴۸۸	۷۹
بدهی به بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی	۳۹,۲۱۷,۷۹۸	۳	-۵۳	۸۳,۸۷۶,۲۶۱	۸	۱۴۴	۳۴,۴۰۶,۸۷۱	۵
سایر بدهی‌ها	۷۳,۹۴۰,۵۰۵	۵	۲۱	۶۱,۱۷۴,۸۲۵	۶	۹۹	۳۰,۷۰۶,۷۹۷	۵
<b>جمع بدهی‌ها</b>	<b>۱,۲۸۸,۷۹۶,۴۸۰</b>	<b>۸۷</b>	<b>۴۷</b>	<b>۸۷۸,۱۹۵,۹۴۳</b>	<b>۸۸</b>	<b>۴۷</b>	<b>۵۹۷,۳۱۷,۱۵۶</b>	<b>۸۹</b>
<b>ج) حقوق مالکانه</b>								
سرمایه	۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۵	۵۰	۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۵	۴۳	۳۵,۰۰۰,۰۰۰	۵
تفاوت تسعیر ارز عملیات خارجی	۶,۷۱۰,۹۴۶	۰	۸۴	۳,۶۳۹,۹۹۰	۰	۶۱	۲,۲۶۰,۲۴۰	۰
سود انباشته و اندوخته قانونی	۱۰۶,۰۶۱,۹۱۷	۷	۵۳	۶۹,۱۰۸,۶۱۷	۷	۷۵	۳۹,۴۳۳,۵۹۲	۶
سهام و صرف سهام تحت تملک صندوق بازگردان اختصاصی(سهام خزانه)	(۳۵۴,۹۱۴)	۰	۲۶	(۲۸۱,۳۸۱)	۰	(۳۳)	(۴۲۲,۲۴۸)	۰
<b>جمع حقوق مالکانه</b>	<b>۱۸۷,۴۱۷,۹۴۹</b>	<b>۱۳</b>	<b>۵۳</b>	<b>۱۲۲,۴۶۷,۲۲۶</b>	<b>۱۲</b>	<b>۶۱</b>	<b>۷۶,۲۷۱,۵۸۴</b>	<b>۱۱</b>
<b>جمع بدهی‌ها و حقوق مالکانه</b>	<b>۱,۴۷۶,۲۱۴,۴۲۹</b>	<b>۱۰۰</b>	<b>۴۸</b>	<b>۱,۰۰۰,۶۶۳,۱۶۹</b>	<b>۱۰۰</b>	<b>۴۹</b>	<b>۶۷۳,۵۸۸,۷۴۰</b>	<b>۱۰۰</b>
<b>د) تعهدات مشتریان</b>								
تعهدات مشتریان بابت اعتبار اسنادی	۲۵,۰۴۴,۰۴۶	۳	۸	۲۳,۲۴۴,۱۸۲	۴	۲	۲۲,۷۳۸,۵۷۷	۸
تعهدات مشتریان بابت ضمانت‌نامه‌های صادره	۸۲۷,۶۲۱,۳۵۴	۸۴	۷۳	۴۷۹,۶۶۰,۳۱۴	۸۱	۹۶	۲۴۵,۱۶۳,۹۳۷	۸۵
سایر تعهدات مشتریان	۱۲۹,۲۹۶,۸۳۰	۱۳	۴۷	۸۷,۸۵۹,۰۹۳	۱۵	۳۵۶	۱۹,۲۶۲,۶۴۴	۷
طرف وجوه اداره شده و موارد مشابه	۷,۹۴۶,۳۳۹	۰,۸	۷۹۷	۸۸۵,۶۰۰	۰	۱۰۰	-	۰

## ■ تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی

تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی (قبل از کسر ذخیره) شامل مبلغ ۶۱۹,۵۶۳ میلیارد ریال تسهیلات ریالی و ۳۷۵,۱۷۴ میلیارد ریال تسهیلات ارزی است که به ترتیب شاهد افزایش ۳۱/۳ درصدی و افزایش ۵۸/۳ درصدی نسبت به پایان سال گذشته بوده‌اند. سهم ۶۵ درصدی تسهیلات اعطایی از کل دارایی‌ها نشان می‌دهد که ضمن اهتمام بانک در صرف منابع در فعالیتهای اصلی یعنی نقش واسطه‌گری، منابع به گونه‌ای مدیریت می‌شود که منافع سهامداران نیز به بهترین شکل رعایت گردد. نسبت ۴/۸ درصدی تسهیلات غیرجاری به کل تسهیلات در پایان اسفند ۱۴۰۳ نشان از رعایت و حفظ کنترل‌های لازم در اعتبارسنجی مشتریان و عدم فدا نمودن دقت و کیفیت جهت دستیابی به رشد بیشتر توسط بانک خاورمیانه است.

## ■ سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار

از مبلغ ۵۹,۹۵۱ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری‌ها در سهام و سایر اوراق بهادار، مبلغ ۵۶,۷۶۵ میلیارد ریال مربوط به سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت و اسناد خزانه اسلامی دولتی می‌باشد که بانک به‌منظور مدیریت نقدینگی و کاهش ریسک تامین نقدینگی، بخشی از منابع مازاد خود را با نرخ بازده مناسب در این محل سرمایه‌گذاری نموده

است. هم‌چنین مبلغ ۳,۱۸۶ میلیارد ریال مربوط به سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت در شرکت‌های کارگزاری بانک خاورمیانه، داده پردازان سیمای آفتاب، خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه، بیمه زندگی خاورمیانه و سازوکار ویژه تجارت و تامین مالی ایران و اروپا و واسپاری آفتاب خاورمیانه است.

## ■ خالص دارایی‌های ثابت

عمده مانده دارایی‌های ثابت مربوط به زمین و ساختمان شعب و ساختمان مرکزی بانک می‌باشد، هم‌چنین سهم ۲ درصدی خالص دارایی‌های ثابت از کل دارایی‌ها بیانگر اهتمام بانک بر بکارگیری حداکثر منابع در دارایی‌های مولد می‌باشد. در پایان اسفند ۱۴۰۳ از ۱۷ شعبه داخلی (شامل یک شعبه بانکداری دیجیتال)، ۱۳ شعبه متعلق به بانک و ۳ شعبه دیگر استیجاری است.

## ■ سپرده‌ها

سپرده‌ها شامل مبلغ ۷۰۹,۸۵۶ میلیارد ریال سپرده ریالی و ۴۲۴,۹۸۴ میلیارد ریال سپرده ارزی می‌باشد که به ترتیب شاهد افزایش ۵۵/۱ درصدی و افزایش ۶۹/۶ درصدی نسبت به پایان سال گذشته بوده‌اند. کل سپرده‌های بانک با احتساب سود پرداختنی با افزایش ۶۰/۴ درصدی نسبت به پایان سال قبل معادل ۱,۱۷۵,۶۳۸ میلیارد ریال می‌باشد، که عمدتاً در نتیجه جذب سپرده‌های کوتاه‌مدت عادی، یک‌ساله و سه‌ساله است.

## ۲-۹. اقلام عمده سود و زیان

اقلام عمده صورت سود و زیان و توضیح مختصری در خصوص برخی از اقلام مزبور به شرح جدول زیر است.

جدول ۱۲. اقلام عمده سود و زیان - ارقام به میلیون ریال

شرح	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	درصد جمع درآمدها	درصد افزایش (کاهش) نسبت به دوره قبل	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	درصد جمع درآمدها	درصد افزایش (کاهش) نسبت به دوره قبل	سال مالی منتهی به ۱۴۰۱/۱۲/۲۹	درصد جمع درآمدها
<b>الف) درآمدها</b>								
درآمد تسهیلات اعطایی	۱۴۴,۶۸۵,۸۵۹	۶۳	۵۲	۹۴,۹۴۷,۲۰۰	۶۸	۵۹	۵۹,۵۷۲,۴۶۰	۷۱
درآمد سپرده‌گذاری در بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی	۱۱,۶۲۰,۳۰۸	۵	۵۶	۷,۴۳۴,۴۰۷	۵	۱۸	۶,۲۷۸,۱۴۴	۸
درآمد سرمایه‌گذاری در اوراق بدهی	۸,۴۰۰,۹۲۸	۴	۵۹	۵,۲۷۷,۷۳۴	۴	۵	۵,۰۱۸,۵۴۴	۶
سود (زیان) سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار	۲,۶۶۹,۹۸۷	۱	۱۰۰	۰	۰	-۱۰۰	۷۹۸,۰۰۰	۱
جایزه سپرده قانونی	۸۳۷,۱۰۵	۰	۸۱	۴۶۲,۹۹۶	۰	۳۸	۳۳۵,۵۹۲	۰
درآمد کارمزد	۱۷,۵۷۸,۰۸۷	۸	۹۲	۹,۱۶۹,۳۰۶	۷	۸۲	۵,۰۴۵,۹۱۲	۶
خالص سود (زیان) مبادلات و معاملات ارزی	۱۱,۱۷۶,۹۶۱	۵	۶۴	۶,۸۱۵,۲۷۷	۵	۶۶	۴,۱۰۴,۸۲۱	۵
سود (زیان) سرمایه‌گذاری‌های مرتبط با فعالیت‌های غیربانکی	۱۹۲,۵۹۲	۰	۱۶۱	۷۳,۸۴۳	۰	-۶۸	۲۳۳,۰۶۲	۰
سایر درآمدها و هزینه‌های غیرعملیاتی	۱۴۹,۶۷۷	۰	۱۲۰	۱,۲۳۴	۰	-۹۹	۱۷۱,۰۵۵	۰
سایر درآمد و هزینه‌های عملیاتی	۳۱,۳۲۸,۰۶۶	۱۴	۱۱۶	۱۴,۵۳۲,۹۷۵	۱۰	۷۱۷	۱,۷۷۸,۸۱۰	۲
<b>جمع درآمدها</b>	<b>۲۲۸,۶۳۹,۵۷۰</b>	<b>۱۰۰</b>	<b>۶۵</b>	<b>۱۳۸,۷۱۴,۹۷۲</b>	<b>۱۰۰</b>	<b>۶۶</b>	<b>۸۳,۳۳۶,۴۰۰</b>	<b>۱۰۰</b>
<b>ب) هزینه‌ها</b>								
هزینه سود سپرده‌ها	(۱۱۲,۱۷۷,۷۵۵)	۴۹	۶۶	(۶۷,۵۰۹,۹۶۳)	۴۹	۵۵	(۴۳,۶۴۹,۹۳۴)	۵۲
هزینه‌های اداری و عمومی	(۱۵,۹۵۵,۹۸۸)	۷	۵۸	(۱۰,۱۲۹,۸۱۲)	۷	۶۳	(۶,۲۱۹,۵۰۹)	۷
هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول	(۱۷,۵۱۴,۷۲۶)	۸	۲۷۵	(۴,۶۷۶,۰۸۶)	۳	۱۰۰	(۲,۳۴۱,۰۸۳)	۳
هزینه کارمزد	(۹۰۲,۸۳۹)	۰	۳۶	(۶۶۲,۴۷۶)	۰	۶۰	(۴۱۳,۸۸۶)	۰
<b>جمع هزینه‌ها</b>	<b>(۱۴۶,۵۵۱,۳۰۸)</b>	<b>۶۴</b>	<b>۷۷</b>	<b>(۸۲,۹۷۸,۳۳۷)</b>	<b>۶۰</b>	<b>۵۸</b>	<b>(۵۲,۶۲۴,۴۱۲)</b>	<b>۶۳</b>
<b>سود پیش از مالیات</b>	<b>۸۲,۰۸۸,۲۶۲</b>	<b>۳۶</b>	<b>۴۷</b>	<b>۵۵,۷۳۶,۶۳۵</b>	<b>۴۰</b>	<b>۸۱</b>	<b>۳۰,۷۱۱,۹۸۸</b>	<b>۳۷</b>
مالیات بر درآمد	(۵,۱۳۴,۹۶۲)	۲	۲۶	(۴,۰۶۱,۶۱۰)	۳	۳۹۳	(۸۲۴,۴۱۷)	۱
<b>سود خالص</b>	<b>۷۶,۹۵۳,۳۰۰</b>	<b>۳۴</b>	<b>۴۹</b>	<b>۵۱,۶۷۵,۰۲۵</b>	<b>۳۷</b>	<b>۷۳</b>	<b>۲۹,۸۸۷,۵۷۲</b>	<b>۳۶</b>

## ■ درآمد تسهیلات اعطایی

درآمد تسهیلات اعطایی به مبلغ ۱۴۴,۶۸۶ میلیارد ریال نسبت به سال قبل ۵۲ درصد رشد داشته است و از طرفی سهم ۶۳ درصد از کل درآمدهای بانک را به خود اختصاص داده است. از مبلغ ۱۴۴,۶۸۵ میلیارد ریال ۱۳۳,۱۳۵ میلیارد ریال آن مرتبط با درآمد تسهیلات ریالی (شامل وجه التزام) و مابقی به مبلغ ۱۱,۵۵۱ میلیارد ریال مرتبط با تسهیلات ارزی بوده است. همان‌گونه که در جدول بررسی نوسانات درآمد تسهیلات اعطایی ریالی به مشتریان بر اساس حجم و نرخ مشخص است، افزایش حجم تسهیلات اعطایی منجر به افزایش درآمد به مبلغ ۳۸,۱۶۲ میلیارد ریال و از طرفی دیگر افزایش نرخ موثر تسهیلات اعطایی منجر به افزایش ۹,۱۴۳ میلیارد ریالی در درآمدهای مذکور گردیده است و در نهایت شاهد افزایش ۴۷,۳۰۵ میلیارد ریال در درآمد تسهیلات اعطایی ریالی نسبت به مدت مشابه سال گذشته بوده‌ایم.

## ■ هزینه سود سپرده‌ها

افزایش حجم سپرده‌ها منجر به افزایش هزینه به مبلغ ۲۹,۸۳۹ میلیارد ریال و از طرف دیگر افزایش نرخ سپرده‌ها منجر به افزایش هزینه سود پرداختی به مبلغ ۹,۸۰۹ میلیارد ریال گردیده است. لازم به ذکر است افزایش ۳۹,۶۴۸

میلیارد ریالی هزینه سود پرداختی به سپرده‌های ریالی طی ۱۲ ماهه سال جاری نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۲، عمدتاً در نتیجه جذب سپرده‌های گران قیمت سه ساله ناشی از تمایل سپرده‌گذاران در شرایط رکودی حاکم بر کشور به کسب حداکثری منفعت، و نیز در راستای تلاش برای حفظ سهم از بازار سپرده‌های بانکی توسط بانک خاورمیانه روی داده است. علی‌رغم وجود چالش‌های متعدد، این بانک به راهبرد متوازن سازی پرتفوی منابع و سیاست جذب سپرده‌های پایدار با کمترین قیمت، همچنان پایبند می‌باشد.

## ■ هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول

مبلغ هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول طی سال ۱۴۰۳ معادل ۱۷,۵۱۵ میلیارد ریال (سال قبل ۴,۶۷۶ میلیارد ریال) می‌باشد. که از این مبلغ ۱۳,۶۴۷ میلیارد ریال مربوط به هزینه اختصاصی مطالبات مشکوک‌الوصول (سال قبل ۱,۶۶۴ میلیارد ریال) و ۳,۸۶۷ میلیارد ریال مربوط به هزینه عمومی مطالبات مشکوک‌الوصول (سال قبل ۳,۰۱۲ میلیارد ریال) می‌باشد. ذخیره تسهیلات اعطایی، طبق ((دستورالعمل نحوه محاسبه ذخیره مطالبات موسسات اعتباری)) مصوب شورای پول و اعتبار (موضوع بخشنامه ۱/۲۳۹۰۲۱ مورخ ۹/۲۳/۱۴۰۱) بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران) در حساب‌ها منظور گردیده است.

### ۳-۹. شاخص‌های مالی و عملیاتی

خلاصه شاخص‌های مالی و عملیاتی بانک برای سال‌های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۳ به شرح جداول پیوست است/

جدول ۱۳. خلاصه شاخص‌های مالی - ارقام به درصد

شرح	۱۴۰۳	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰	۱۳۹۹
نسبت کفایت سرمایه *	۱۴/۴	۱۳/۲	۱۴/۱	۱۳/۵	۱۲/۱
نسبت تسهیلات اعطایی به سپرده‌ها	۷۷	۹۰	۸۹	۸۸	۷۱
نسبت تسهیلات اعطایی به مجموع دارایی‌ها	۶۵	۷۰	۷۴	۶۸	۶۰
نرخ بازدهی دارایی‌ها - قبل از کسر مالیات (ROA)	۷	۶/۷	۵/۱	۴/۴	۶/۱
نرخ بازدهی دارایی‌ها - پس از کسر مالیات (ROA)	۶/۲	۶/۲	۵/۰	۴/۴	۵/۴
نسبت بدهی	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱
نسبت کل سپرده‌ها به سرمایه - مرتبه	۱۵	۱۴	۱۵	۱۵	۲۲
نرخ بازدهی سرمایه (ROC)	۱۰۳	۱۰۳	۸۵	۸۲	۱۱۱
نرخ بازدهی حقوق مالکانه (ROE)	۵۰	۵۲	۴۶	۴۵	۵۶
نسبت تسهیلات غیرجاری (NPL)**	۴/۸	۳/۹	۲/۸	۱/۳	۱/۱
هزینه سود سپرده‌ها به سود دریافتی از محل تسهیلات و سپرده‌گذاری و اوراق بدهی	۶۸	۶۲	۶۱	۶۶	۶۳
هزینه سود پرداختی به سپرده‌ها به متوسط سپرده‌های ریالی (نرخ موثر سود پرداختی به سپرده‌ها)	۱۴/۸	۱۳/۳	۱۰/۸	۱۱/۴	۱۰/۴
سود دریافتی به متوسط تسهیلات ریالی (نرخ موثر تسهیلات اعطایی)	۲۳/۶	۲۱/۹	۱۸/۵	۱۸/۲	۱۸/۵
هزینه سود سپرده‌ها به کل هزینه‌ها	۷۷	۸۱	۸۳	۸۴	۷۵
سهم هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول از کل هزینه‌ها	۱۲/۰	۵/۶	۴/۴	۴/۹	۷/۱
نسبت هزینه کل به درآمد کل	۶۶	۶۳	۶۴	۶۷	۶۴
درآمد تسهیلات و سپرده‌گذاری‌ها و اوراق بدهی به کل درآمدها	۷۲	۷۸	۸۶	۸۵	۷۷
درآمد کارمزدها به کل درآمدها	۸	۷	۶	۵	۵
خالص سود (زیان) مبادلات و معاملات ارزی به کل درآمدها	۵	۵	۵	۳	۷
سایر درآمدها و هزینه‌ها به کل درآمدها	۱۴	۱۰	۲	۴	۹
سود (زیان) سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار به کل درآمدها	۱	۰	۱	۳	۲

\* محاسبات نسبت کفایت سرمایه از سال ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۱ طبق بخشنامه شماره ۹۸/۴۳۶۷۵۸ مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۱۷ و برای سال ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ محاسبات بر اساس آخرین بخشنامه ابلاغی بانک مرکزی به شماره ۲/۲۱۷۵۸ مورخ ۱۴۰۲/۰۵/۲۰ می‌باشد.  
 \*\* محاسبات نسبت تسهیلات غیرجاری NPL بر اساس بخشنامه شماره ۲/۱۷۲۷۴۵ مورخ ۱۴۰۲/۰۷/۲۰ بانک مرکزی بر مبنای خالص صورت پذیرفته است.

جدول ۱۴. خلاصه شاخص‌های عملیاتی - ارقام به میلیون ریال

شرح	۱۴۰۳	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰	۱۳۹۹
درآمد به ازای هر شعبه (بر اساس متوسط تعداد شعب)	۱۲,۷۰۲,۱۹۸	۷,۷۰۶,۳۸۷	۴,۷۶۲,۰۸۰	۳,۶۶۳,۱۷۹	۲,۸۱۷,۲۶۲
سود خالص به ازای هر شعبه (بر اساس متوسط تعداد شعب)	۴,۲۷۵,۱۸۳	۲,۸۷۰,۸۳۵	۱,۷۰۷,۸۶۱	۱,۲۱۰,۴۷۵	۱,۰۰۷,۶۷۹
نسبت سپرده به ازای هر شعبه (بر اساس متوسط تعداد شعب)	۶۳,۰۴۶,۶۲۶	۳۹,۳۵۳,۹۵۲	۳۰,۱۷۲,۳۵۸	۲۲,۷۶۲,۰۰۲	۲۰,۰۵۹,۹۳۶
نسبت تسهیلات به ازای هر شعبه (بر اساس متوسط تعداد شعب)	۴۸,۷۹۳,۲۲۵	۳۵,۴۷۹,۱۱۴	۲۶,۷۶۴,۳۵۳	۲۰,۰۸۹,۵۷۰	۱۴,۱۸۳,۶۳۹
نسبت درآمد کل به تعداد کارکنان (بر اساس متوسط تعداد کارکنان)	۲۹۳,۵۰۴	۱۹۸,۷۳۲	۱۳۱,۲۳۸	۱۰۶,۲۷۰	۸۶,۷۲۵
نسبت سود خالص به تعداد کارکنان (بر اساس متوسط تعداد کارکنان)	۹۸,۷۸۵	۷۴,۰۳۳	۴۷,۰۶۷	۳۵,۱۱۶	۳۱,۰۲۰
نسبت سپرده‌ها به تعداد کارکنان (بر اساس متوسط تعداد کارکنان)	۱,۴۵۶,۷۹۰	۱,۰۱۴,۸۵۸	۸۳۱,۵۲۲	۶۶۰,۳۳۱	۶۱۷,۵۱۷
نسبت تسهیلات به تعداد کارکنان (بر اساس متوسط تعداد کارکنان)	۱,۱۲۷,۴۴۳	۹۱۴,۹۳۴	۷۳۷,۶۰۰	۵۸۲,۸۰۳	۴۳۶,۶۲۳

## ۹-۴. سپرده‌ها

خلاصه عملکرد بانک در حوزه جذب سپرده مشتریان در سالهای ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ به شرح جدول زیر می‌باشد:

جدول ۱۵. گزارش تجهیز منابع ریالی و ارزی مشتریان - ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱۲/۳۰		شرح
نسبت از کل (درصد)	مبلغ سپرده	نسبت از کل (درصد)	مبلغ سپرده	
۶۳	۴۵۷,۸۰۸,۳۸۵	۶۰	۷۰۹,۸۵۵,۷۲۳	سپرده‌های ریالی
۳۴	۲۵۰,۵۶۲,۷۵۷	۳۶	۴۲۴,۹۸۳,۵۵۱	سپرده‌های ارزی
۳	۲۴,۷۷۳,۷۱۵	۳	۴۰,۷۹۸,۹۰۳	سود پرداختی سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت دار
۱۰۰	۷۳۳,۱۴۴,۸۵۷	۱۰۰	۱,۱۷۵,۶۳۸,۱۷۷	جمع

جدول ۱۶. گزارش تجهیز منابع ریالی مشتریان - ارقام به میلیون ریال

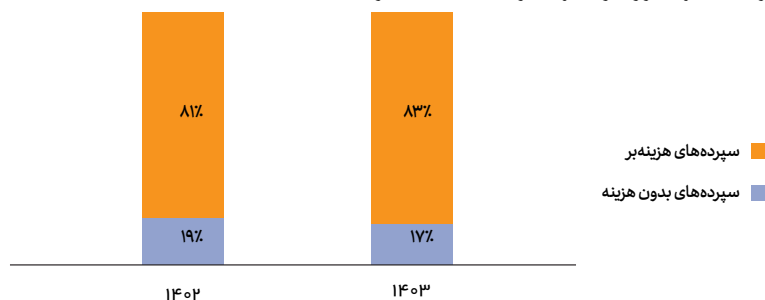
۱۴۰۲/۱۲/۲۹			۱۴۰۳/۱۲/۳۰			شرح
نسبت از کل (درصد)	مبلغ سپرده	تعداد سپرده	نسبت از کل (درصد)	مبلغ سپرده	تعداد سپرده	
۲۶	۱۱۹,۶۰۲,۵۳۷	۵۴۷,۵۶۱	۳۳	۲۳۲,۵۶۰,۲۳۸	۹۲۳,۴۷۸	سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت عادی
۰	۲۱,۱۶۰	۹	۰	۸۷۷,۰۸۵	۹	سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت ویژه
۷	۳۳,۷۱۴,۸۸۶	۱,۱۳۸	۲۷	۱۸۹,۳۶۹,۳۸۰	۲,۲۷۹	سپرده و گواهی سپرده عام یک‌ساله
۴	۱۷,۵۳۰,۱۴۷	۱,۷۰۹	۰	۳,۰۴۸,۳۵۷	۹۵۹	سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت دوساله
۴۴	۲۰۰,۷۳۹,۶۴۶	۱,۹۵۷	۲۳	۱۶۴,۷۵۶,۱۵۶	۱,۶۵۵	سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت سه‌ساله
۱۴	۶۲,۹۶۹,۴۸۴	۱۲,۱۹۶	۱۲	۸۶,۴۹۹,۳۱۸	۱۳,۱۳۸	سپرده قرض‌الحسنه جاری
۵	۲۰,۸۲۰,۴۳۷		۴	۲۹,۱۷۴,۴۹۲		سپرده نقدی ضمانت‌نامه‌ها
۰	۸۹۰,۰۹۸		۰	۱,۵۰۶,۰۳۱		پیش دریافت اعتبار اسنادی
۰	۱,۵۱۹,۹۹۰		۰	۲,۰۶۴,۶۶۶		سایر
۱۰۰	۴۵۷,۸۰۸,۳۸۵	۵۶۴,۵۷۰	۱۰۰	۷۰۹,۸۵۵,۷۲۳	۹۴۱,۵۱۸	جمع

جدول ۱۷. گزارش تجهیز منابع ارزی مشتریان - ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۲/۱۲/۲۹			۱۴۰۳/۱۲/۳۰			شرح
نسبت از کل (درصد)	مبلغ سپرده	تعداد سپرده	نسبت از کل (درصد)	مبلغ سپرده	تعداد سپرده	
۳۳	۸۱,۵۹۳,۳۳۲	۱,۹۴۹	۳۴	۱۴۳,۸۸۴,۷۱۹	۲,۱۷۴	سپرده قرض‌الحسنه جاری و پس‌اندار ارزی
۰	۱۱۶,۰۳۶	۲۲	۰	۱۱۹,۵۸۴	۱۲	سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت ویژه ارزی
۶۰	۱۴۹,۱۸۹,۰۷۰	۱۲۴	۵۶	۲۳۶,۸۹۱,۶۴۳	۷۹	سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت ارزی
۰	۴۶۳,۳۴۰		۰	۳۸۳,۹۳۶		سپرده نقدی ارزی ضمانت‌نامه‌ها
۸	۱۹,۲۰۰,۹۷۹		۱۰	۴۳,۷۰۳,۶۶۹		سایر*
۱۰۰	۲۵۰,۵۶۲,۷۵۷	۲,۰۹۵	۱۰۰	۴۲۴,۹۸۳,۵۵۱	۲,۲۶۵	جمع

\* عمده افزایش در سایر حدودا به مبلغ ۱۷ هزار میلیارد ریال، مربوط به حواله‌های صادره مشتریان می‌باشد.

نمودار ۸. ترکیب سپرده‌های هزینه‌بر و بدون هزینه در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳



جدول ۱۸. بررسی نوسانات هزینه سود پرداختی به سپرده‌های ریالی مشتریان بر اساس حجم و نرخ - ارقام به میلیون ریال

شرح	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹
متوسط مانده سپرده‌ها - روزانه	۶۳۷,۶۰۲,۳۴۶	۴۱۳,۲۸۲,۳۲۶
سود پرداختی به سپرده‌های ریالی	۹۴,۶۷۲,۲۷۹	۵۵,۰۲۴,۱۴۹
نرخ موزون شده سود سپرده‌ها (پیش از کسر سپرده قانونی)	۱۴/۸	۱۳/۳
افزایش هزینه سود پرداختی به سپرده‌ها نسبت به دوره قبلی	۳۹,۶۴۸,۱۳۰	۲۰,۹۲۹,۶۴۹
افزایش سود پرداختی سپرده‌ها ناشی از حجم	۲۹,۸۳۹,۰۲۵	۱۰,۵۷۹,۶۹۹
درصد افزایش (کاهش) ناشی از حجم	۷۵/۳	۵۰/۵
افزایش (کاهش) سود پرداختی سپرده‌ها ناشی از نرخ	۹,۸۰۹,۱۰۴	۱۰,۳۴۹,۹۵۰
درصد افزایش (کاهش) ناشی از نرخ	۲۴/۷	۴۹/۵

## ۵-۹. تسهیلات

خلاصه عملکرد بانک در حوزه تسهیلات اعطایی به مشتریان طی دوره مورد گزارش به شرح جدول زیر است.

جدول ۱۹. بررسی نوسانات درآمد تسهیلات اعطای ریالی به مشتریان بر اساس حجم و نرخ - ارقام به میلیون ریال

شرح	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹
متوسط مانده تسهیلات اعطایی-روزانه	۵۷۸,۸۱۹,۱۳۸	۳۹۰,۴۰۶,۳۳۳
متوسط مانده تسهیلات اعطایی جاری و سررسید گذشته-روزانه	۵۵۴,۱۵۲,۵۹۱	۳۷۹,۹۱۸,۷۰۶
سود تسهیلات اعطایی به مشتریان بانک	۱۳۰,۵۱۷,۷۸۶	۸۳,۲۱۲,۴۳۷
متوسط نرخ سود تسهیلات اعطایی جاری و سررسید گذشته	۲۳/۶	۲۱/۹
افزایش درآمد سود تسهیلات اعطایی نسبت به دوره قبلی	۴۷,۳۰۵,۳۴۹	۳۴,۳۴۱,۸۷۹
افزایش (کاهش) سود تسهیلات اعطایی ناشی از حجم	۳۸,۱۶۱,۹۱۷	۱۹,۱۵۸,۲۳۲
درصد افزایش (کاهش) ناشی از حجم	۸۱/۰	۵۶/۰
افزایش (کاهش) سود تسهیلات اعطایی ناشی از نرخ	۹,۱۴۳,۴۳۱	۱۵,۱۸۳,۶۴۷
درصد افزایش (کاهش) ناشی از نرخ	۱۹	۴۴

# ۱۰. سرمایه‌گذاری‌های بانک

خلاصه نتیجه سرمایه‌گذاری در سهام سریع معامله در بازار و سرمایه‌گذاری‌های مستقیم در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰ به شرح جدول زیر است.

## ۱۰-۱. سهام سریع معامله در بازار

جدول ۲۰. سرمایه‌گذاری در سهام سریع معامله در بازار - ارقام به میلیون ریال

شرح	قیمت تمام شده	ارزش جاری	سود تقسیم شده
شرکت سهامی بیمه زندگی خاورمیانه	۲۴۰,۰۰۰	۳,۹۱۶,۸۰۰	۴۸,۰۰۰

## ۱۰-۲. سرمایه‌گذاری مستقیم

جدول ۲۱. سرمایه‌گذاری‌های مستقیم - ارقام به میلیون ریال

شرح	تعداد کل سهام	درصد سرمایه پرداخت شده	درصد سهم بانک	قیمت تمام شده
شرکت داده پردازان سیمای آفتاب	۳۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۳۰,۰۰۰
شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه	۷۴۹,۹۹۹,۰۰۰	۱۰۰	۷۵	۶۶۵,۹۳۰
شرکت خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه	۱,۹۹۹,۹۹۰,۰۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱,۷۴۷,۹۹۱
واسپاری آفتاب خاورمیانه	۴۹۹,۹۹۹,۹۹۵	۱۰۰	۱۰۰	۵۰۰,۰۰۰
ساز و کار ویژه تجارت و تامین مالی ایران و اروپا	۲۲۰,۰۰۰	۱۰۰	۱۱	۲,۲۰۰

### ■ شرکت داده‌پردازان سیمای آفتاب

شرکت داده‌پردازان سیمای آفتاب (سهامی خاص) با سرمایه ۳۰ میلیارد ریال در تاریخ ۱۳۹۱/۱۱/۱۷ و با هدف خریداری و پیاده‌سازی نرم‌افزار جامع بانکداری از یک شرکت خارجی شروع به فعالیت نموده است.

ارائه خدمات تخصصی و مشاوره‌ای و اجرای پروژه در زمینه‌های کامپیوتری، شبکه و الکترونیکی، مکانیزاسیون و اتوماسیون شامل

تحلیل و تولید، بهینه‌سازی، پیاده‌سازی سیستم‌های عملیاتی، مدیریتی و خدماتی، تحلیل، طراحی، منطبق‌سازی، ساخت، تامین، پیاده‌سازی و راهبری سیستم‌های نرم افزاری از اهم فعالیت‌های این شرکت می‌باشد.

### ■ شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه

این شرکت در سال ۱۳۷۴ با نام کارگزاری سهام پویا تاسیس و در سال ۱۳۹۲ به شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه تغییر نام داد. خدمات کارگزاری،

به شماره ثبت ۶۴۳۰۴۹ به ثبت رسید. تامین مالی مشتری از طریق تهیه کالا اعم از منقول و غیرمنقول توسط شرکت و واگذاری آن به مشتری صرفاً در قالب یکی از قراردادهای اجاره به شرط تملیک و فروش اقساطی در چارچوب قانون عملیات بانکی بدون ربا، آیین نامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط از اهم فعالیت‌های این شرکت می‌باشد.

## ■ سازوکار ویژه تجارت و تامین مالی اروپا

شرکت سهامی خاص ساز و کار ویژه تجارت و تامین مالی ایران و اروپا در تاریخ ۱۳۹۸/۰۲/۰۲ به شماره ثبت ۵۴۰۲۴۰ به شناسه ملی ۱۴۰۰۸۲۸۵۷۱۶ تاسیس گردید. موضوع فعالیت آن شرکت اعم از انجام کلیه معاملات تجاری مذکور در قانون تجارت، از جمله خرید، فروش، صادرات و واردات ارائه خدمات تسویه و پرداخت به کلیه صادر کنندگان و وارد کنندگان اعم از حقیقی و حقوقی و همچنین به بانکهای داخلی و خارجی و نهادهای دولتی. گشایش حساب، اعتبار اسنادی، تسهیلات و اعتبار ریالی و ارزی ضمانت نامه‌ها و حوالات، تامین مالی کوتاه مدت و بلندمدت نزد بانکها، موسسات مالی و شرکتهای داخلی و خارجی، اخذ و اعطای نمایندگی به کلیه بانکها و شرکتهای داخلی و خارجی؛ اخذ وام و تسهیلات از کلیه بانکها و موسسات اعتباری داخلی و خارجی به صورت ارزی و ریالی. تعامل با اینستکس اروپایی و سایر کانال‌های مالی و شرکتهای در کشورهای دیگر انعقاد قرارداد و همکاری با نظام بانکی ایران و بانک‌های خارجی در راستای استفاده از کانال‌های مالی اروپا و سایر کشورها ارائه خدمات مشاوره مالی به کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی انعقاد قرارداد با اشخاص حقیقی و حقوقی در کلیه زمینه‌های فعالیت شرکت می‌باشد.

معامله‌گری و بازارگردانی، خدمات مالی و مشاوره‌ای از اهم فعالیت‌های این شرکت می‌باشد.

## ■ شرکت خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه

شرکت خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه (سهامی خاص) در تاریخ ۱۳۹۳/۱۱/۱۳ به ثبت رسید. خرید و فروش نقدی ارز، مسکوک طلای ضرب شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و انجام عملیات مربوط به حواله‌های ارزی از طریق بانکها و موسسات اعتباری غیربانکی مجاز داخلی و ارائه خدمات ارزی برون مرزی از طریق کارگزاران در چهارچوب قوانین و مقررات ارزی از اهم فعالیت‌های تعریف شده برای این شرکت می‌باشد.


## ■ شرکت سهامی بیمه زندگی خاورمیانه

درخواست تاسیس شرکت بیمه زندگی خاورمیانه در شهریورماه ۱۳۹۱ به تایید شورای عالی بیمه رسیده است و پذیره نویسی شرکت نیز در اسفند ماه ۱۳۹۴ از طریق بازار سوم فرابورس انجام شده است. این شرکت در تاریخ ۱۳۹۵/۱۰/۲۵ تاسیس گردید و پس از چند مرحله افزایش سرمایه با سرمایه دو هزار و چهارصد میلیارد ریالی، به ارائه کلیه خدمات بیمه‌ای در بخش بیمه‌های زندگی می‌پردازد

## ■ شرکت واسپاری آفتاب خاورمیانه

شرکت واسپاری آفتاب خاورمیانه (سهامی خاص) در تاریخ ۱۴۰۳/۰۹/۱۸





بخش سوم

۳

گزارش حسابرس مستقل و صورت‌های مالی

این صفحه بنا به ضرورت صفحه‌آرایی سفید گذاشته شده است



موسسه حسابرسی و حسابداران رسمی ایران  
«مبدأ دین می»

۱۱ معصوم سزایان بزرگس و ایزدقی جبهانلو ۱۱

تهران ۱۳۹۸

## گزارش حسابرسی مستقل و بازرسی قانونی

### به مجمع عمومی عادی صاحبان سهام

بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)

## گزارش حسابرسی صورت های مالی

### اظهار نظر مشروط

۱- صورت های مالی تلفیقی و جداگانه بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام) شامل صورت های وضعیت مالی به تاریخ ۳۰ اسفند ۱۴۰۳، صورت های سود و زیان، سود و زیان جامع، تغییرات در حقوق مالکانه و جریان های نقدی برای سال مالی منتهی به تاریخ مزبور و یادداشت های توضیحی ۱ تا ۶۰، توسط این مؤسسه حسابرسی شده است. به نظر این مؤسسه، به استثنای آثار مورد مندرج در بند ۲ بخش مبنای اظهار نظر مشروط، صورت های مالی یاد شده، وضعیت مالی گروه و "بانک" به تاریخ ۳۰ اسفند ۱۴۰۳، عملکرد مالی و جریان های نقدی گروه و "بانک" را برای سال مالی منتهی به تاریخ مزبور، از تمام جنبه های با اهمیت، طبق استانداردهای حسابداری، به نحو منصفانه نشان می دهد.

### مبنای اظهار نظر مشروط نسبت به صورت های مالی تلفیقی و جداگانه "بانک"

۲- همانگونه که در یادداشت توضیحی ۳۸ آمده است، مالیات عملکرد "بانک" تا پایان سال ۱۳۹۷ (به استثنای عملکرد سال ۱۳۹۵)، ضمن پی گیری مراحل دادرسی مالیاتی سال های ۱۳۹۴، ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ در مراجع ذی ربط، قطعی و نسوبه شده است.

همچنین، مالیات مورد مطالبه سازمان امور مالیاتی برای عملکرد سال های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۲ "بانک"، بالغ بر ۱۲،۸۵۶ میلیارد ریال افزون بر مبالغ پرداختی و ذخایر لحاظ شده در حساب ها (عمدتاً ناشی از اختلاف نظر در خصوص تسهیم هزینه های اختصاصی و عمومی، نرخ تسعیر ارز، معافیت ناشی از افزایش سرمایه از محل سود انباشته، نرخ های قابل اعمال مالیاتی و ...) برای سال های یاد شده می باشد. هر چند "بانک" ذخایر مالیاتی در نظر گرفته شده در حساب ها را، با توجه به اعتراض نسبت به مبنای و محاسبات مالیات مطالبه شده و لویاح تنظیمی، کافی دانسته است.

به علاوه، از بابت مالیات عملکرد سال مورد گزارش "بانک"، بر اساس سود ابرازی و با لحاظ نرخ صفر مالیاتی از بابت آن بخش از سود سال ۱۴۰۳ به مبلغ ۴۵،۰۰۰ میلیارد ریال (مزایای معافیت مالیاتی افزایش سرمایه از محل سود تقسیم نشده سال ۱۴۰۳، موضوع بند ۱۴ ماده ۴ قانون تامین مالی تولید و زیرساخت ها مصوب ۱۴۰۲/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی) که جهت افزایش سرمایه در سال ۱۴۰۴ و با رعایت الزامات و مقررات ناظر در این خصوص، مورد استفاده قرار خواهد گرفت. ذخیره در حساب ها منظور شده است.

با توجه به مراتب گفته شده، کسری ذخایر مالیاتی منظور شده در حساب ها مشهود بوده و لذا هرگونه تعدیل لازم حساب ها که در صورت دسیمیابی به آرای نهایی مراجع مالیاتی، بر صورت های مالی مورد گزارش ضرورت یابد، کاهش سود انباشته تلفیقی و جداگانه "بانک" در ابتدای سال را موجب خواهد شد.

۳- حسابرسی این مؤسسه طبق استانداردهای حسابرسی انجام شده است. مسئولیت های مؤسسه طبق این استانداردها در بخش مسئولیت های حسابرس و بازرسی قانونی در حسابرسی صورت های مالی توصیف شده است. این مؤسسه طبق الزامات آیین رفتار حرفه ای جامعه حسابداران رسمی ایران، مستقل از گروه است و سایر مسئولیت های اخلاقی را طبق الزامات مذکور انجام داده است. این مؤسسه اعتقاد دارد که شواهد حسابرسی کسب شده به عنوان مبنای اظهار نظر مشروط، کافی و مناسب است.



محل کار: تهران، خیابان ولیعصر، پلاک ۱۱، طبقه همزیرین، تهران، ایران

تلفن: ۰۲۱-۸۸۸۸۸۸۸۸

www.dashiacpa.com Email: info@dashiacpa.com



## گزارش حسابرس مستقل و بازرسی قانونی (ادامه)

بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)

## مسائل عمده حسابرسی

۴- منظور از مسائل عمده حسابرسی، مسائلی است که به قضاوت حرفه‌ای حسابرس، در حسابرسی صورت‌های مالی تلفیقی و جداگانه سال جاری، دارای بیشترین اهمیت بوده‌اند. این مسائل در خارج حسابرسی صورت‌های مالی تلفیقی و جداگانه و به منظور اظهارنظر نسبت به صورت‌های مالی تلفیقی و جداگانه، مورد توجه قرار گرفته است. علاوه بر موارد درج شده در بند ۲ بخش مبنای اظهارنظر مسروط، مورد زیر به عنوان مسائل عمده حسابرسی که در گزارش حسابرس اطلاع‌رسانی می‌شود، تعیین شده است:

## نحوه برخورد حسابرس

روش‌های حسابرسی برای ارزیابی صحت رویه اتخاذ شده و محاسبات در شناسایی و اندازه‌گیری ذخایر عمومی و اختصاصی تسهیلات و مطالبات "بانک"، شامل موارد زیر بوده اما محدود به این موارد نیست:

- ۱- شناخت فرآیند طبقه‌بندی و احتساب ذخایر تسهیلات اعطایی و مطالبات و کنترل‌های داخلی ناظر بر آن.
- ۲- کنترل صحت طبقه‌بندی‌ها و محاسبات صورت گرفته براساس مؤلفه‌های مربوط، در انطباق با مفاد دستورالعمل‌های ناظر.
- ۳- ارزیابی نحوه و صحت سهیم ارزش و نایق مشترک.
- ۴- ردیابی و کنترل نمونه‌ای "ارزش کارشناسی شده و نایق" به "گزارشات کارشناسی".
- ۵- ارزیابی آثار تأییدیه دریافتی از وکیل "بانک" و پرونده‌های حقوقی مربوط، بر طبقه‌بندی تسهیلات اعطایی و مطالبات و ذخایر در نظر گرفته شده در این ارتباط.
- ۶- بررسی "تسهیلات امهالی" از نقطه نظر "تغیر در طبقه‌بندی‌ها".

## مسائل عمده حسابرسی

## طبقه بندی و احتساب ذخایر تسهیلات اعطایی و مطالبات:

ذخیره عمومی و اختصاصی تسهیلات و مطالبات در مقطع ۳۰ اسفند سال ۱۴۰۳ به ترتیب به مبلغ ۱۴,۳۶۸ و ۱۶,۶۰۸ میلیارد ریال منعکس در یادداشت توضیحی ۱۹، توسط این مؤسسه رسیدگی شده است. همانگونه که در یادداشت‌های توضیحی ۷-۸ و ۷-۹ صورت‌های مالی گفته شده است، طبقه بندی و احتساب ذخایر تسهیلات اعطایی و مطالبات براساس دستورالعمل‌های بانک مرکزی ج.ا.ص صورت پذیرفته است. اجرای کامل دستورالعمل‌های مزبور، ضمن در نظر گرفتن پیچیدگی نسبی محاسبات در این ارتباط، منضمین لحاظ عوامل زمان، وضعیت مالی مشتری، صنعت یا رشته فعالیت و همچنین ارزشیابی و نایق (بر پایه تعدیل براساس سطح عمومی قیمت‌ها و یا گزارش کارشناسان رسمی، مبتنی بر مفروضات و مدل‌های قیمت‌گذاری و قضاوت ایشان) اخذ شده از مشتریان می‌باشد. با توجه به مراتب گفته شده، هرگونه تغییر در مؤلفه‌های مبنای بر آورد ذخایر، می‌تواند به تعدیل‌های بااهمیت در محاسبات ذخایر مورد بحث منجر شود. بدین لحاظ موضوع به عنوان مسائل عمده حسابرسی مطرح گردیده است.

## تأکید بر مطالب خاص

۵- توجه مجمع عمومی صاحبان سهام را به مندرجات یادداشت‌های توضیحی ۲-۲۶ و ۷-۳۸، به ترتیب در خصوص "وضعیت تعدیل قراردادهای تسهیلات اعطایی به شرکت‌های معرفی شده توسط شرکت ملی نفت ایران از محل منابع سپرده‌گذاری ارزی "سندوق توسعه ملی" و نحوه شناسایی سهم سود "بانک" و "اعراض "بانک" نسبت به مالیات مطالبه شده با موضوعیت "قانون جهش تولید مسکن برای سال‌های ۱۴۰۱ تا ۱۴۰۳"، با توجه به ابهام در صحت مبنای مطالبه مالیات از "بانک"، جلب می‌نماید.

مفاد این بند تأییری بر اظهارنظر این مؤسسه نداشته است.



حسابرسی و بازرسی  
مستقل و بازرسی قانونی  
سازمان بورس و اوراق بهادار



مستقلین حسابرسی  
گروه و بانک

تهران - خیابان ولیعصر - پلاک ۱۰۰ - طبقه ۱۰

## گزارش حسابرسی مستقل و بازرسی قانونی (ادامه)

بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)

### سایر بندهای توضیحی

۶- صورت های مالی تلفیقی و جداگانه "بانک" برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفند ۱۴۰۲ توسط حسابرس دیگری حسابرسی شده است و در گزارش مورخ ۶ تیر ۱۴۰۳ حسابرس مذکور، نسبت به صورت های مالی تلفیقی و جداگانه "بانک"، اظهار نظر "مشروط" ارائه شده است.

### سایر اطلاعات

۷- مسئولیت سایر اطلاعات با هیأت مدیره "بانک" است. سایر اطلاعات شامل گزارش تفسیری مدیریت است. اظهار نظر این مؤسسه نسبت به صورت های مالی، به سایر اطلاعات تعلق ندارد و لذا این مؤسسه نسبت به آن هیچ نوع اطمینانی ارائه نمی کند.

مسئولیت این مؤسسه، مطالعه سایر اطلاعات به منظور تشخیص مغایرت های با اهمیت بین سایر اطلاعات و صورت های مالی با شناخت کسب شده توسط حسابرس در جریان حسابرسی، و یا مواردی است که به نظر می رسد بحریفی با اهمیت در سایر اطلاعات وجود دارد، در صورتی که این مؤسسه، بر اساس کار انجام شده، به این نتیجه برسد که تحریفی با اهمیت در سایر اطلاعات وجود دارد، باید آن را گزارش کند. در این خصوص، می باشد "سایر اطلاعات" از بابت موارد مندرج در بند ۱۲ این گزارش تعدیل گردد.

### مسئولیت های هیأت مدیره در قبال صورت های مالی

۸- مسئولیت تهیه و ارائه منصفانه صورت های مالی تلفیقی و جداگانه "بانک" طبق استانداردهای حسابداری و همچنین طراحی، اعمال و حفظ کنترل های داخلی لازم برای تهیه صورت های مالی عاری از تحریف با اهمیت ناشی از تقلب یا اشتباه، بر عهده هیأت مدیره است.

در تهیه صورت های مالی تلفیقی و جداگانه "بانک"، هیأت مدیره مسئول ارزیابی توانایی "بانک" به ادامه فعالیت و حسب ضرورت، افشای موضوعات مرتبط با ادامه فعالیت و مناسب بودن بکارگیری مبنای حسابداری تداوم فعالیت است. مگر اینکه قصد انحلال "بانک" یا توقف عملیات آن وجود داشته باشد، یا هیچ راهکار واقع بینانه دیگری به جز موارد مذکور وجود نداشته باشد.

### مسئولیت های حسابرس و بازرسی قانونی در حسابرسی صورت های مالی

۹- اهداف حسابرس شامل کسب اطمینان معقول از اینکه صورت های مالی تلفیقی و جداگانه "بانک"، عاری از تحریف با اهمیت ناشی از تقلب یا اشتباه است، و صدور گزارش حسابرسی شامل اظهار نظر وی می شود.

اطمینان معقول، سطح بالایی از اطمینان است، اما حتی با انجام حسابرسی طبق استانداردهای حسابرسی ممکن است همه تحریف های با اهمیت، در صورت وجود، کشف نشود. تحریف ها که ناشی از تقلب یا اشتباه می باشند، زمانی با اهمیت تلقی می شوند که به طور منطقی انتظار رود، به تنهایی یا در مجموع، بتوانند بر تصمیمات اقتصادی استفاده کنندگان که بر مبنای صورت های مالی تلفیقی و جداگانه "بانک" اتخاذ می شود، اثر بگذارند.

در خارج از انجام حسابرسی طبق استانداردهای حسابرسی، بکارگیری فضاوت حرفه ای و حفظ نگرش تردید حرفه ای در سراسر کار حسابرسی ضروری است، همچنین:

❖ خطر های تحریف با اهمیت صورت های مالی تلفیقی و جداگانه "بانک" ناشی از تقلب یا اشتباه مشخص و ارزیابی می شود، روش های حسابرسی در برخورد با این خطر ها طراحی و اجرا، و شواهد حسابرسی کافی و مناسب به عنوان مبنای اظهار نظر کسب می شود. از آنجا که تقلب می تواند همراه با تبانی، جعل، حذف عمدی، ارائه نادرست اطلاعات، یا زیر پا گذاری کنترل های داخلی باشد، خطر عدم کشف تحریف با اهمیت ناشی از تقلب، بالاتر از خطر عدم کشف تحریف با اهمیت ناشی از اشتباه است.



❖ از کنترل های داخلی مرتبط با حسابرسی به منظور طراحی روش های حسابرسی مناسب شرایط موجود، و نه به قصد اطمینان از صحت و سقم حساب های مالی، استفاده نمی شود.

گروه حسابرسی مستقل

تهران - خیابان ولیعصر - پلاک ۱۰۰ - طبقه ۱۰



موسسه حسابرسی و مشاوران  
مستقل

## گزارش حسابرس مستقل و بازرسی قانونی (ادامه)

### بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)

\* مناسب بودن رويه‌های حسابداری استفاده شده و معقول بودن برآوردهای حسابداری و موارد افشای مرتبط ارزیابی می‌شود.

\* بر مبنای شواهد حسابرسی کسب شده، در مورد مناسب بودن بکارگیری مبنای حسابداری تداوم فعالیت و وجود یا نبود ابهامی بااهمیت در ارتباط با رویدادها یا شرایطی که می‌تواند تردیدی عمده نسبت به توانایی گروه و "بانک" به ادامه فعالیت ایجاد کند، نتیجه‌گیری می‌شود. اگر چنین نتیجه‌گیری شود که ابهامی بااهمیت وجود دارد باید در گزارش حسابرس به اطلاعات افشا شده مرتبط با این موضوع در صورت‌های مالی تلفیقی و جداگانه "بانک" اشاره شود یا، اگر اطلاعات افشا شده کافی نبود، اظهارنظر حسابرس تعدیل می‌گردد. نتیجه‌گیری‌ها مبتنی بر شواهد حسابرسی کسب شده تا تاریخ گزارش حسابرس است. با این حال، رویدادها یا شرایط آبی ممکن است سبب شود گروه یا "بانک"، از ادامه فعالیت باز بماند.

\* کلیت ارایه، ساختار و محتوای صورت‌های مالی تلفیقی و جداگانه، شامل موارد افشا، و اینکه آیا معاملات و رویدادهای مبنای تهمه صورت‌های مالی تلفیقی و جداگانه، به گونه‌ای در صورت‌های مالی منعکس شده‌اند که ارائه متصفانه حاصل شده باشد، ارزیابی می‌گردد.

شواهد حسابرسی کافی و مناسب در مورد اطلاعات مالی شرکت‌های گروه یا فعالیت‌های تجاری درون گروه به منظور اظهارنظر مناسب نسبت به صورت‌های مالی تلفیقی و جداگانه "بانک" کسب می‌گردد. حسابرس مسئول هدایت، سرپرستی و عملکرد حسابرسی گروه است. مسئولیت اظهارنظر حسابرس، تنها متوجه حسابرس است.

افزون بر این، زمانبندی اجرا و دامنه برنامه‌ریزی شده کار حسابرسی، شامل ضعف‌های بااهمیت کنترل‌های داخلی که در جریان حسابرسی مشخص شده است، به ارکان راهبری اطلاع رسانی می‌شود.

به علاوه، باداشتی مبنی بر رعایت الزامات اخلاقی مربوط به استقلال به ارکان راهبری ارائه می‌شود، و همه روابط و سایر موضوعاتی که می‌توان انتظار معقولی داشت بر استقلال اثرگذار باشد و، در موارد مقتضی، تدابیر این‌ساز مربوط به اطلاع آن‌ها می‌رسد.

از بین موضوعات اطلاع‌رسانی شده به ارکان راهبری، آن دسته از مسائلی که در حسابرسی صورت‌های مالی دوره جاری دارای بیشترین اهمیت بوده‌اند و بنابراین مسائل عمده حسابرسی به شمار می‌روند مشخص می‌شود. این مسائل در گزارش حسابرس توصیف می‌شوند، مگر اینکه طبق قوانین یا مقررات افشای آن منع شده باشد یا، هنگامی که در شرایط بسیار نادر، حسابرس به این نتیجه برسد که مسائل مذکور نباید در گزارش حسابرس اطلاع‌رسانی شود زیرا به‌طور معقول انتظار می‌رود پیامدهای نامطلوب اطلاع‌رسانی بیش از منافع عمومی حاصل از آن باشد.

همچنین این مؤسسه به عنوان بازرسی قانونی مسئولیت دارد موارد عدم رعایت الزامات قانونی مقرر در اصلاحیه قانون تجارت و مفاد اساسنامه "بانک" و نیز سایر موارد لازم را به مجمع عمومی عادی صاحبان سهام گزارش کند.

## گزارش در مورد سایر الزامات قانونی و مقرراتی بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)

### سایر وظایف بازرسی قانونی

۱۰- موارد عدم رعایت الزامات مقرر در اصلاحیه قانون تجارت و اساسنامه "بانک" به شرح زیر می‌باشد:

۱۰-۱- مفاد بند ماده ۵۸ و مواد ۱۳۰ و ۱۳۲ اساسنامه، موضوع به ترتیب "مجمع عمومی می‌بایست علاوه بر انتخاب اعضای اصلی هیأت‌مدیره، نسبت به انتخاب دو نفر دیگر به عنوان اعضای علی‌البدل هیأت‌مدیره اقدام نمایند" ("بانک" دارای یک عضو علی‌البدل می‌باشد) و "رعایت ضوابط و مقررات ناظر وضع شده توسط بانک مرکزی".

۱۰-۲- پی‌گیری‌های "بانک" در جهت انجام تکالیف مقرر در مجمع عمومی عادی سالانه مورخ ۲۸ تیر ۱۴۰۳ صاحبان سهام.

در ارتباط با موارد گفته شده در بندهای ۲ و ۱۳ این گزارش به نتیجه نهایی نرسیده است.



موسسه حسابرسی و مشاوران  
مستقل  
ساختمان بانک مرکزی  
مادری نشن و بازرسی قانونی



مؤسسه حسابرسی مستقل و صورت های مالی  
گزارش حسابرسی مستقل و صورت های مالی

## گزارش حسابرسی مستقل و بازرسی قانونی (ادامه)

### بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)

۱۱- معاملات مندرج در یادداشت توضیحی ۵۶، به عنوان کلیه معاملات مشمول ماده ۱۲۹ اصلاحیه قانون تجارت که طی سال مورد گزارش انجام شده و توسط هیأت مدیره به اطلاع این مؤسسه رسیده، مورد بررسی قرار گرفته است. معاملات مذکور با رعایت تشریفات مقرر در ماده قانونی یاد شده در خصوص کسب مجوز از هیأت مدیره و عدم شرکت مدیر ذینفع در رأی گیری صورت پذیرفته است. نظر این مؤسسه به شواهدی حاکی از اینکه معاملات مزبور با شرایط مناسب تجاری و در روال عادی عملیات "بانک" انجام نگرفته باشد، جلب نگریده است.

۱۲- گزارش هیأت مدیره درباره ی فعالیت و وضع عمومی "بانک"، موضوع ماده ۲۳۲ اصلاحیه قانون تجارت که به منظور تقدیم به مجمع عمومی عادی صاحبان سهام تنظیم گردیده، مورد بررسی این مؤسسه قرار گرفته است. با توجه به رسیدگی های انجام شده، نظر این مؤسسه به مورد بااهمیتی که حاکی از مغایرت اطلاعات مندرج در گزارش مذکور با اسناد و مدارک ارائه شده از جانب هیأت مدیره باشد، جلب نشده است.

### سایر مسئولیت های قانونی و مقرراتی حسابرسی

۱۳- در رابطه با ضوابط و مقررات وضع شده توسط سازمان بورس و اوراق بهادار، مفاد بند ۲-۱۰ و تبصره ۵ ماده ۷، دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات شرکت های ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار، موضوع "حسابرسی صورت های مالی میان دورهای شرکت های فرعی (یک مورد) و افشای به موقع صورت های مالی حسابرسی شده شرکت های فرعی" و مفاد تبصره های ۱، ۲ و ۶ ماده ۱۴، دستورالعمل حاکمیت شرکتی شرکت های ثبت شده در سازمان بورس و اوراق بهادار، موضوع به ترتیب، "تعداد اعضای کمیته ها باید ۳ یا ۵ نفر باشد (کمیته حسابرسی ۴ نفر)"، "اکثریت اعضای کمیته ها باید عضو مستقل خارج از هیأت مدیره باشند (کمیته ریسک و تطبیق)" و "هیچ شخصی نمی تواند به طور همزمان در بیش از ۳ کمیته از شرکت های ثبت شده نزد سازمان یا نهاد های مالی، عضویت داشته باشد، (احدی از اعضای کمیته ریسک)"، رعایت نگردیده است.

۱۴- کنترل های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی شرکت به تاریخ ۳۰ اسفند ۱۴۰۳ طبق الزامات سازمان بورس و اوراق بهادار بررسی شده است. بر اساس بررسی انجام شده و با توجه به محدودیت های ذاتی کنترل های داخلی، نظر این مؤسسه (به استثنای موضوع مفاد ماده ۱۰ دستورالعمل کنترل های داخلی مصوب سازمان بورس و اوراق بهادار: "تعداد اعضای کمیته حسابرسی می بایست مطابق با الزامات سازمان بورس باشد")، به مورد بااهمیتی که حاکی از وجود نقاط ضعف کنترل های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی، طبق جارجوب فصل دوم دستورالعمل مزبور باشد، برخورد نگردیده است.

۱۵- در رعایت مفاد ماده ۴۱ دستورالعمل حاکمیت شرکتی، پرداخت های "بانک" از بابت کمک های عام المنفعه و مسئولیت های اجتماعی که در گزارش های "فعالیت هیأت مدیره" و "تفسیری مدیریت" افشا گردیده، مورد بررسی این مؤسسه قرار گرفته است. در این خصوص، نظر این مؤسسه، به نکتی قابل ذکری، جلب نشده است.

۱۶- در رعایت مفاد ماده ۱۷ دستورالعمل انضباطی ناشران پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مبنی بر "پیش بینی میزان سود تقسیمی" و همچنین مفاد ماده ۱۸ این دستورالعمل و نیز الزامات مفاد مواد ۹۰ و ۲۴۰ اصلاحیه قانون تجارت، توجه مجمع عمومی عادی صاحبان سهام را به مندرجات یادداشت توضیحی ۳۸، در خصوص "اعمال نرخ صفر مالیاتی از بابت آن بخش از سود سال ۱۴۰۳ به مبلغ ۴۵،۰۰۰ میلیارد ریال که جهت افزایش سرمایه در سال ۱۴۰۴، مورد استفاده قرار خواهد گرفت"، جلب می نماید.

۱۷- در رابطه با فرآیند محاسبه حق عضویت "صندوق ضمانت سپرده ها"، این مؤسسه به موردی حاکی از عدم رعایت مفاد "آیین نامه میزان و نحوه دریافت حق عضویت در صندوق ضمانت سپرده ها" و "راهنمای نحوه محاسبه و پرداخت حق عضویت سالانه سال ۱۴۰۳ مؤسسات اعتباری"، برخورد نگردیده است. شایان ذکر آنکه، گزارش جداگانه ی موضوع مفاد ماده ۲۱ آیین نامه مورد اشاره، به "صندوق" نامبرده ارسال می گردد. (مطابق ماده ۱۱)



مؤسسه حسابرسی مستقل و صورت های مالی  
گزارش حسابرسی مستقل و صورت های مالی  
مدیر مسئول و بازرسی قانونی



گزارش حسابرس مستقل و بازرسی قانونی (ادامه)

بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)

۱۸- موارد عدم رعایت دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در سال مالی مورد گزارش، طی نامه‌ی جداگانه‌ای، به بانک مرکزی اعلام می‌گردد.

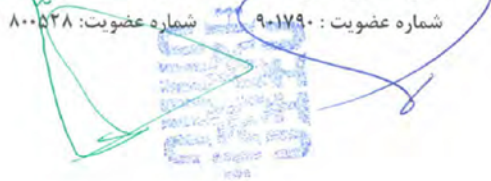
۱۹- در اجرای مفاد ماده ۴ رویه اجرایی حسابرسان در ارزیابی اجرای مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در شرکت‌های تجاری و مؤسسات غیر تجاری، موضوع ماده ۴۶ آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، رعایت مفاد قانون و مقررات مذکور در چارچوب چک‌لیست‌های ابلاغی مرجع ذی‌ربط و استانداردهای حسابرسی، توسط این مؤسسه مورد ارزیابی قرار گرفته که موارد عدم رعایت مشاهده نگردید.

حسابرس مستقل و بازرسی قانونی

مؤسسه حسابرسی دش و همکاران (حسابداران رسمی)

تاریخ: ۱۱ تیر ۱۴۰۴

علی اسلامی گنزی  
سید حسین عرب زاده  
شماره عضویت: ۹۰۱۷۹۰  
شماره عضویت: ۸۰۰۵۲۸



بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)  
صورت سود و زیان تلفیقی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

ارقام به میلیون ریال

شرح	یادداشت	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹
<b>عملیات در حال تداوم</b>			
درآمد تسهیلات اعطایی	۹	۱۴۴,۶۸۵,۸۵۹	۹۴,۹۴۷,۲۰۰
درآمد سپرده‌گذاری در بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی	۱۰	۱۱,۶۲۵,۹۰۰	۷,۴۳۹,۹۳۲
درآمد سرمایه‌گذاری در اوراق بدهی	۱۱	۸,۴۰۰,۹۲۸	۵,۲۷۷,۷۳۵
سود سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار	۱۲	-	-
جایزه سپرده قانونی	۱۳	۸۳۷,۱۰۵	۴۶۲,۹۹۶
<b>درآمد عملیاتی</b>		<b>۱۶۵,۵۴۹,۷۹۲</b>	<b>۱۰۸,۱۲۷,۸۶۳</b>
هزینه سود سپرده‌ها	۱۴	(۱۱۲,۹۲۸,۸۶۹)	(۶۸,۲۶۴,۷۱۴)
<b>سود (زیان) ناخالص</b>			
درآمد کارمزد	۱۵	۱۹,۲۶۴,۲۴۳	۱۰,۸۰۹,۴۰۱
هزینه کارمزد	۱۶	(۹,۰۲,۸۳۹)	(۶۶۲,۴۷۶)
سود مبادلات و معاملات ارزی	۱۷	۱۳,۸۹۰,۸۰۰	۱۰,۰۴۸,۵۴۲
هزینه‌های اداری و عمومی	۱۸	(۱۷,۴۱۴,۵۴۶)	(۱۱,۴۸۵,۷۷۰)
هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول	۱۹	(۱۷,۵۰۴,۵۲۸)	(۴,۶۷۴,۷۲۶)
سایر درآمد و هزینه‌های عملیاتی	۲۰	۳۴,۵۳۸,۶۴۴	۱۴,۹۳۱,۴۶۲
		<b>۳۱,۸۷۱,۷۷۴</b>	<b>۱۸,۹۶۶,۴۳۳</b>
<b>سود عملیاتی</b>			
سود سرمایه‌گذاری‌های مرتبط با فعالیت‌های غیربانکی	۲۱	۷۰,۹۸۹,۵	۵۸,۸۲۹,۵۸۲
هزینه‌های مالی		-	۵۳۵,۲۵۱
سایر درآمدها و هزینه‌های غیرعملیاتی	۲۲	۱۴۹,۶۲۵	۱,۸۶۷
سود عملیات در حال تداوم قبل از مالیات		۸۵,۳۵۲,۲۱۷	۵۹,۳۶۶,۷۰۰
هزینه مالیات بر درآمد	۳۸	(۶,۳۱۴,۶۵۹)	(۴,۸۷۸,۸۱۷)
<b>سود خالص عملیات در حال تداوم</b>		<b>۷۹,۰۳۷,۵۵۸</b>	<b>۵۴,۴۸۷,۸۸۳</b>
<b>عملیات متوقف‌شده</b>			
سود خالص عملیات متوقف‌شده		-	-
<b>سود خالص</b>		<b>۷۹,۰۳۷,۵۵۸</b>	<b>۵۴,۴۸۷,۸۸۳</b>
<b>سود قابل انتساب به:</b>			
مالکان شرکت اصلی		۷۸,۹۴۱,۶۱۴	۵۴,۳۷۱,۸۳۱
منافع فاقد حق کنترل		۹۵,۹۴۴	۱۱۶,۰۵۲
		<b>۷۹,۰۳۷,۵۵۸</b>	<b>۵۴,۴۸۷,۸۸۳</b>
<b>سود هر سهم:</b>			
عملیاتی (ریال)		۱,۰۴۵	۷۲۰
غیرعملیاتی (ریال)		۱۱	۷
ناشی از عملیات در حال تداوم (ریال)		۱,۰۵۶	۷۲۷
ناشی از عملیات متوقف‌شده (ریال)		-	-
<b>سود هر سهم (ریال)</b>	<b>۲۳</b>	<b>۱,۰۵۶</b>	<b>۷۲۷</b>

یادداشت‌های توضیحی همراه، بخش جدایی‌ناپذیر صورت‌های مالی است.

بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)  
صورت سود و زیان جامع تلفیقی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

ارقام به میلیون ریال

سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	یادداشت	شرح
۵۴,۴۸۷,۸۸۳	۷۹,۰۳۷,۵۵۸		سود خالص
			سایر اقلام سود و زیان جامع
-	-		مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌ها
۱,۳۷۹,۷۵۰	۳,۰۷۰,۹۵۶	۴۴	تفاوت تسعیر ارز عملیات خارجی
-	-		مالیات مربوط به سایر اقلام سود و زیان جامع
۱,۳۷۹,۷۵۰	۳,۰۷۰,۹۵۶		سایر اقلام سود و زیان جامع سال پس از کسر مالیات
۵۵,۸۶۷,۶۳۳	۸۲,۱۰۸,۵۱۴		سود جامع سال
			سود جامع سال مالی قابل انتساب به:
۵۵,۷۵۱,۵۸۱	۸۲,۰۱۲,۵۷۰		مالکان شرکت اصلی
۱۱۶,۰۵۲	۹۵,۹۴۴		منافع فاقد حق کنترل
۵۵,۸۶۷,۶۳۳	۸۲,۱۰۸,۵۱۴		

یادداشت‌های توضیحی همراه، بخش جدایی‌ناپذیر صورت‌های مالی است.

## بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام) صورت وضعیت مالی تلفیقی در تاریخ ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

ارزاق به میلیون ریال	۱۴۰۲/۱/۰۱	۱۴۰۲/۱/۲۹	۱۴۰۳/۱/۲۳۰	پایه داشت	بدهی‌ها و حقوق مالکانه	بدهی‌ها	۱۴۰۲/۱/۰۱	۱۴۰۲/۱/۲۹	۱۴۰۳/۱/۲۳۰	پایه داشت	دارایی‌ها
	تجدید ارزاق شده	تجدید ارزاق شده	تجدید ارزاق شده		بدهی‌ها	بدهی‌ها	تجدید ارزاق شده	تجدید ارزاق شده	تجدید ارزاق شده		دارایی‌ها
	۵۲۹,۵۹۲,۶۹۹	۷۲۹,۸۲۱,۱۵۳	۱,۲۱۲,۷۹۵,۲۲۳	۲۵	سپرده‌های مشترکان	سپرده‌های نقد	۷۷۱,۳۷۲,۳۰۸	۱,۳۱۷,۴۱۱,۳۳۱	۲۶۵,۴۲۳,۷۷۴	۲۴	مطالبات از بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی
	۳۷,۰۵۱,۳۸۶	۸۶,۱۱۷,۳۳۱	۴۱,۷۳۴,۷۹۸	۳۶	سود سهام پرداختی	مطالبات از دولت	۴۰,۹۵۲,۴۶۳	۷۷,۲۳۲,۳۹۶	۱۲۲,۲۷۹,۱۱۱	۲۵	مطالبات از دولتی
	۶۱۰,۷۷۴	۸۰,۰۹۷	۱۸۲,۴۴۰	۳۷	اوراق بدهی و مشارکت	تسهیلات اعتباری و مطالبات از اشخاص دولتی	-	-	-	-	تسهیلات اعتباری و مطالبات از اشخاص غیردولتی
	۶,۷۴۱,۰۲۶	۹,۳۴۲,۲۵۳	۱۰,۶۶۸,۱۲۳	۳۸	مالیات پرداختی	تسهیلات اعتباری و مطالبات از اشخاص غیردولتی	۴۹۵,۷۳۰,۷۵۴	۶۹۴,۸۴۶,۷۳۴	۹۶۴,۰۳۰,۳۵۵	۲۶	مطالبات از شرکت‌های فرعی و وابسته
	۴۳۳۰,۶۳۳۳	۸۵,۶۴۵,۸۷۷	۸۶,۵۷۸,۶۵۶	۳۹	ذخایر و سایر پروانه‌های	سایر دارایی‌ها	۸۷۸	-	-	۲۷	سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار
	-	-	-	۴۰	بدهی‌های مرتبط با دارایی‌های غیرجاری نگهداری شده برای فروش	سایر دارایی‌ها	۷,۶۵۳,۶۶۱	۴,۶۳۰,۱۱۴	۵,۹۶۱,۰۴۳	۲۸	سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار
	۶۹۱,۰۶۱	۱,۰۶۲,۳۰۵	۱,۶۲۰,۷۵۷	۴۰	بدهی مالیات انتقالی	سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار	۲۰,۸۷۵,۰۷۵	۳۳,۳۱۰,۷۹۳	۶۰,۰۳۷,۶۱۷	۲۹	دارایی‌های غیرجاری نگهداری شده برای فروش
	۶۱۷,۴۳۳,۵۸۸	۹۱۲,۱۹۲,۰۱۶	۱,۳۵۳,۵۷۷,۹۹۷	۴۰	ذخیره برای پایان خدمت کارکنان	سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار	۶,۸۴۰,۱۰۶	۴۲,۵۵,۹۱۱	۱,۴۳۰,۹۸۴	۳۰	دارایی‌های ثابت مشهود
					<b>جمع بدهی‌ها</b>	<b>جمع دارایی‌ها</b>	۲۳,۰۰۰,۵۱۱	۲۲,۵۱۳,۴۰۷	۲۹,۷۰۶,۶۴۵	۳۱	دارایی‌های ثابت مشهود
							۲۲۹,۹۱۰	۱۷۷,۱۲۴	۲۱۷,۸۷۴	۳۲	سپرده قانونی
							۴۲,۷۰۲,۳۷۴	۶۰,۳۷۷,۵۶۴	۸۴,۳۶۵,۹۸۲	۳۳	سپرده قانونی
							۲,۹۵۳,۵۳۶	۱۵,۵۴۹,۳۰۲	۱۵,۸۳۴,۵۹۱	۳۴	سایر دارایی‌ها
	۳۵,۰۰۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۴۱	<b>حقوق مالکانه</b>	<b>حقوق مالکانه</b>					
					سرمایه	سرمایه					
					افزایش سرمایه در جریان	افزایش سرمایه در جریان					
					سرمایه	سرمایه					
					اندوخته قانونی	اندوخته قانونی					
	۱۳,۵۹۹,۰۳۷	۲۱,۳۶۷,۹۰۱	۳۳,۰۷۸,۶۶۵	۴۲	سایر اوراق و غیره	سایر اوراق و غیره					
	۱۹۷,۴۶۱	۲۹۱,۱۳۱	۲۵۹,۷۹۳	۴۳	مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌ها	مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌ها					
	-	-	-	۴۴	تفاوت تسعیر ارز عملیات خارجی	تفاوت تسعیر ارز عملیات خارجی					
	۲,۲۶۰,۲۴۰	۳,۶۳۹,۹۹۰	۶,۷۱۰,۹۴۶	۴۴	سود ناشی از	سود ناشی از					
	۷۸,۶۷۷,۴۰۵	۵۳,۱۴۹,۸۸۱	۸۰,۴۱۷,۷۱۸	۴۵	سهام تحت تسلط صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه)	سهام تحت تسلط صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه)					
	(۳۹۴,۷۲۹)	(۳۲۵,۲۹۶)	(۵۵۵,۶۹۰)	۴۵	سرمایه تحت تسلط صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه)	سرمایه تحت تسلط صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه)					
	۷۲,۴۸۱	۱۵۳,۹۱۵	۲۰۰,۷۷۶	۴۶	جمع حقوق مالکانه قابل انساب به مالکان شرکت اصلی	جمع حقوق مالکانه قابل انساب به مالکان شرکت اصلی					
	۷۹,۳۱۱,۸۹۵	۱۲۸,۱۶۷,۵۲۲	۱۹۵,۱۱۲,۰۰۸		منافع و اقلام حق کنترل	منافع و اقلام حق کنترل					
	۶۶۶,۹۴۴	۵۴۴,۸۱۸	۵۹۷,۶۱۱		<b>جمع حقوق مالکانه</b>	<b>جمع حقوق مالکانه</b>					
	۷۹,۷۷۸,۸۳۹	۱۲۸,۷۱۲,۳۴۰	۱۹۵,۷۰۹,۹۱۹		<b>جمع بدهی‌ها و حقوق مالکانه</b>	<b>جمع بدهی‌ها و حقوق مالکانه</b>					
	۶۹۷,۲۲۲,۴۲۸	۱,۰۴۰,۹۰۴,۳۵۶	۱,۵۴۹,۲۹۷,۸۱۶	۵۰-۱	تسهیلات مشترکان بابت اعتبار استانی	تسهیلات مشترکان بابت اعتبار استانی					
	۲۲,۷۳۸,۵۷۷	۲۳,۲۴۴,۱۸۲	۲۵,۰۴۴,۰۴۶	۵۰-۲	تسهیلات بانک بابت اعتبار استانی	تسهیلات بانک بابت اعتبار استانی					
	۲۴۵,۱۶۳,۹۳۷	۴۷۹,۶۶۰,۳۱۴	۸۲۷,۶۲۱,۳۵۴	۵۰-۳	سایر تسهیلات بانک	سایر تسهیلات بانک					
	۱۹,۲۶۲,۶۴۴	۸۷,۸۵۹,۰۹۳	۱۲۹,۲۹۶,۸۳۰	۵۰-۴	وجه ادا رهن شده و موارد مشابه	وجه ادا رهن شده و موارد مشابه					
	-	۸۸۵,۶۰۰	۷,۹۴۶,۳۳۹	۵۰-۴	وجه ادا رهن شده و موارد مشابه	وجه ادا رهن شده و موارد مشابه					

یادداشت‌های توضیحی همراه، بخش جدایی‌ناپذیر صورت‌های مالی است.





بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)  
صورت جریان‌های نقدی تلفیقی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

ارقام به میلیون ریال

سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	یادداشت	شرح
۶۹,۷۶۱,۸۰۹	۱۴۶,۷۰۵,۴۰۴	۴۸	<b>جریان‌های نقدی حاصل از فعالیت‌های عملیاتی</b>
(۲,۱۵۷,۵۲۴)	(۵,۱۱۰,۷۸۹)		نقد حاصل از عملیات
۶۷,۶۰۴,۲۸۵	۱۴۱,۵۹۴,۶۱۵		پرداخت‌های نقدی بابت مالیات بر درآمد
			<b>جریان خالص ورود (خروج) نقد حاصل از فعالیت‌های عملیاتی</b>
			<b>جریان‌های نقد حاصل از فعالیت‌های سرمایه‌گذاری</b>
(۱۵,۸۳۰,۸۲۲)	(۸,۳۳۲,۶۲۱)		دریافت‌های نقدی برای تحصیل دارایی‌های ثابت مشهود
-	-		دریافت‌های نقدی حاصل از فروش دارایی‌های ثابت مشهود
(۳۶۱,۶۸۰)	(۲۳۵,۳۷۹)		پرداخت‌های نقدی برای تحصیل دارایی‌های نامشهود
-	-		دریافت‌های نقدی حاصل از فروش دارایی‌های نامشهود
۲۳۹,۰۷۴	۱۶۷,۸۶۱		دریافت‌های نقدی حاصل از واگذاری سرمایه‌گذاری‌های مرتبط با فعالیت‌های غیربانکی
-	-		پرداخت‌های نقدی برای تحصیل سرمایه‌گذاری‌های مرتبط با فعالیت‌های غیربانکی
-	۱۴۹,۶۲۵		دریافت‌های نقدی حاصل از فروش دارایی‌های غیرجاری نگهداری شده برای فروش
-	-		پرداخت‌های نقدی برای تحصیل دارایی‌های غیرجاری نگهداری شده برای فروش
۲۸۴,۷۵۰	۴۷,۳۹۴		دریافت‌های نقدی حاصل از سود سهام مرتبط با فعالیت‌های غیربانکی
۱۱,۴۴۲	۱۳۴,۶۶۸		دریافت‌های نقدی حاصل از سود سایر سرمایه‌گذاری‌های مرتبط با فعالیت‌های غیربانکی
(۱۵,۶۵۷,۲۳۷)	(۸,۰۶۸,۴۵۲)		<b>جریان خالص ورود (خروج) نقد حاصل از فعالیت‌های سرمایه‌گذاری</b>
۵۱,۹۴۷,۰۴۹	۱۳۳,۵۲۶,۱۶۳		<b>جریان خالص ورود (خروج) نقد قبل از فعالیت‌های تامین مالی</b>
			<b>جریان‌های نقدی حاصل از فعالیت‌های تامین مالی</b>
-	-		دریافت‌های نقدی حاصل از افزایش سرمایه
۳۰,۸۶۰۳	۵۸,۴۸۱		دریافت‌های نقدی حاصل از فروش سهام تحت تملک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه)
(۱۶۷,۷۳۵)	(۱۳۲,۰۱۴)		پرداخت‌های نقدی برای خرید سهام تحت تملک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه)
-	-		دریافت‌های نقدی حاصل از صرف سهام
(۷,۰۵۵,۹۷۵)	(۱۴,۹۳۵,۱۵۶)		پرداخت‌های نقدی بابت سود سهام
-	-		دریافت‌های نقدی حاصل از تسهیلات دریافتی از بانک مرکزی و سایر بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی
-	-		پرداخت‌های نقدی بابت اصل تسهیلات دریافتی از بانک مرکزی و سایر بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی
-	-		دریافت‌های نقدی حاصل از سایر تسهیلات دریافتی
-	-		پرداخت‌های نقدی بابت اصل سایر تسهیلات دریافتی
-	-		پرداخت‌های نقدی بابت سود سایر تسهیلات دریافتی
-	-		دریافت‌های نقدی بابت سود تسهیلات دریافتی از بانک مرکزی و سایر بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی
-	-		دریافت‌های نقدی حاصل از انتشار اوراق بهادار به استثنای سهام
-	-		پرداخت‌های نقدی بابت اصل اوراق بهادار به استثنای سهام
-	-		پرداخت‌های نقدی بابت سود اوراق بهادار به استثنای سهام
-	-		پرداخت‌های نقدی بابت اصل اقساط اجاره سرمایه‌ای
-	-		پرداخت‌های نقدی بابت سود اجاره سرمایه‌ای
(۶,۹۱۵,۱۰۸)	(۱۵,۰۰۸,۶۸۹)		<b>خالص جریان ورود (خروج) نقد ناشی از فعالیت‌های تامین مالی</b>
۴۵,۰۳۱,۹۴۱	۱۱۸,۵۱۷,۴۷۴		خالص افزایش (کاهش) در موجودی نقد
۷۷,۱۳۷,۳۰۷	۱۳۱,۷۴۱,۳۳۱		مانده موجودی نقد در ابتدای سال
۹,۵۷۲,۰۸۳	۱۵,۱۶۴,۹۶۹		تأثیر تغییرات نرخ ارز موجودی نقد
۱۳۱,۷۴۱,۳۳۱	۲۶۵,۴۲۳,۷۷۴		<b>مانده موجودی نقد در پایان سال</b>
۱۵۹,۴۸۵	۱,۱۲۸,۹۱۷	۴۹	<b>مبادلات غیرنقدی</b>

اطلاعات بیشتر نسبت به جریان‌های نقدی ناشی از سود تسهیلات اعطایی، سپرده‌های سرمایه‌گذاری و سود سهام:

۸۱,۸۷۱,۷۳۶	۱۳۵,۴۵۷,۱۰۷	دریافت‌های نقدی حاصل از سود تسهیلات اعطایی
۷,۸۲۶,۶۲۰	۱۲,۵۹۰,۸۲۹	دریافت‌های نقدی حاصل از سود سپرده‌های سرمایه‌گذاری
(۴۸,۰۶۴,۱۷۳)	(۹۶,۹۰۳,۶۸۱)	پرداخت‌های نقدی بابت سود سپرده‌های سرمایه‌گذاری
-	-	پرداخت‌های نقدی بابت سود تسهیلات دریافتی
۲۸۴,۷۵۰	۴۷,۳۹۴	دریافت‌های نقدی حاصل از سود سهام

یادداشت‌های توضیحی همراه، بخش جدایی‌ناپذیر صورت‌های مالی است.

## بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام) صورت سود و زیان جداگانه سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ۱۴۰۳

ارقام به میلیون ریال

سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	یادداشت	شرح
<b>عملیات در حال تداوم</b>			
۹۴,۹۴۷,۲۰۰	۱۴۴,۶۸۵,۸۵۹	۹	درآمد تسهیلات اعطایی
۷,۴۳۴,۴۰۷	۱۱,۶۲۰,۳۰۸	۱۰	درآمد سپرده گذاری در بانکها و موسسات اعتباری غیربانکی
۵,۲۷۷,۷۳۴	۸,۴۰۰,۹۲۸	۱۱	درآمد سرمایه گذاری در اوراق بدهی
-	۲,۶۶۹,۹۸۷	۱۲	سود سرمایه گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار
۴۶۲,۹۹۶	۸۳۷,۱۰۵	۱۳	جایزه سپرده قانونی
۱۰۸,۱۲۲,۳۳۷	۱۶۸,۲۱۴,۱۸۷		<b>درآمد عملیاتی</b>
(۶۷,۵۰۹,۹۶۳)	(۱۱۲,۱۷۷,۷۵۵)	۱۴	هزینه سود سپرده ها
۴۰,۶۱۲,۳۷۴	۵۶,۰۳۶,۴۳۲		<b>سود ناخالص</b>
۹,۱۶۹,۳۰۶	۱۷,۵۷۸,۰۸۷	۱۵	درآمد کارمزد
(۶۶۲,۴۷۶)	(۹۰۲,۸۳۹)	۱۶	هزینه کارمزد
۶,۸۱۵,۲۷۷	۱۱,۱۷۶,۹۶۱	۱۷	سود مبادلات و معاملات ارزی
(۱۰,۱۲۹,۸۱۲)	(۱۵,۹۵۵,۹۸۸)	۱۸	هزینه های اداری و عمومی
(۴,۶۷۶,۰۸۶)	(۱۷,۵۱۴,۷۲۶)	۱۹	هزینه مطالبات مشکوک الوصول
۱۴,۵۳۲,۹۷۵	۳۱,۳۲۸,۰۶۶	۲۰	سایر درآمدها و هزینه های عملیاتی
۱۵,۰۴۹,۱۸۴	۲۵,۷۰۹,۵۶۱		<b>سود عملیاتی</b>
۵۵,۶۶۱,۵۵۸	۸۱,۷۴۵,۹۹۳		<b>سود سرمایه گذاری های مرتبط با فعالیت های غیربانکی</b>
۷۳,۸۴۳	۱۹۲,۵۹۲	۲۱	سود سرمایه گذاری های مرتبط با فعالیت های غیربانکی
-	-		هزینه های مالی
۱,۲۳۴	۱۴۹,۶۷۷	۲۲	سایر درآمدها و هزینه های غیرعملیاتی
۵۵,۷۳۶,۶۳۵	۸۲,۰۸۸,۲۶۲		<b>سود عملیات در حال تداوم قبل از مالیات</b>
(۴,۰۶۱,۶۱۰)	(۵,۱۳۴,۹۶۲)	۳۸	هزینه مالیات بر درآمد
۵۱,۶۷۵,۰۲۵	۷۶,۹۵۳,۳۰۰		<b>سود خالص عملیات در حال تداوم</b>
-	-		<b>عملیات متوقف شده</b>
-	-		سود خالص عملیات متوقف شده
۵۱,۶۷۵,۰۲۵	۷۶,۹۵۳,۳۰۰		<b>سود خالص</b>
<b>سود هر سهم:</b>			
۶۸۹	۱,۰۲۴		عملیاتی (ریال)
۱	۵		غیرعملیاتی (ریال)
۶۹۰	۱,۰۲۹		ناشی از عملیات در حال تداوم (ریال)
-	-		ناشی از عملیات متوقف شده (ریال)
۶۹۰	۱,۰۲۹	۲۳	<b>سود هر سهم (ریال)</b>

یادداشت های توضیحی همراه، بخش جدایی ناپذیر صورت های مالی است.

بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)  
صورت سود و زیان جامع جداگانه  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

ارقام به میلیون ریال

سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	یادداشت	شرح
۵۱,۶۷۵,۰۲۵	۷۶,۹۵۳,۳۰۰		سود خالص
			سایر اقلام سود و زیان جامع
-	-		مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌ها
۱,۳۷۹,۷۵۰	۳,۰۷۰,۹۵۶	۴۴	تفاوت تسعیر ارز عملیات خارجی
-	-		مالیات مربوط به سایر اقلام سود و زیان جامع
۱,۳۷۹,۷۵۰	۳,۰۷۰,۹۵۶		سایر اقلام سود و زیان جامع سال پس از کسر مالیات
۵۳,۰۵۴,۷۷۵	۸۰,۰۲۴,۲۵۶		سود جامع سال

یادداشت‌های توضیحی همراه، بخش جدایی‌ناپذیر صورت‌های مالی است.

## بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام) صورت وضعیت مالی جداگانه در تاریخ ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

ارقام به میلیون ریال

رقم به میلیون ریال	۱۴۰۲/۱۰/۰۱	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	یادداشت	بدهی‌ها و حقوق مالکانه	۱۴۰۲/۱۰/۰۱	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	یادداشت	دارایی‌ها
					<b>بدهی‌ها</b>					<b>دارایی‌ها</b>
					سپرده‌های مشتریان	۵۶,۱۷۲,۲۳۹	۷۴,۵۴۵,۱۴۷	۱۵۸,۶۹۹,۸۰۲	۲۴	موجودی نقد
۵۳۲,۲۰۳,۴۸۸	۷۳۲,۱۴۴,۸۵۷	۱,۱۷۵,۶۳۸,۱۷۷	۳۵	بدهی به بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی	۴۳,۵۸۶,۶۴۹	۹۹,۹۰۹,۵۰۰	۱۵۹,۲۳۳,۷۱۹	۲۵	مطالبات از بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی	
۳۴,۴۰۶,۸۷۱	۸۳,۸۷۶,۶۶۱	۳۹,۲۷۲,۷۹۸	۳۶	سود سهام پرداختی	-	-	-		مطالبات از دولت	
۶۱,۰۷۴	۸۰,۰۹۷	۱۸۲,۴۴۰	۳۷	اوراق بدهی و مشارکت	-	-	-		تسهیلات اعلیایی و مطالبات از اشخاص دولتی	
۶۰۱,۰۵۰,۲۷۷	۸۶,۴۲۰,۴۳۷	۹,۶۱۱,۳۹۶	۳۸	ذخایر و سایر پرداختی‌ها	۴۹,۶۲۲,۵۹۷۴	۶۹,۵۶۳,۶۱۵	۹۴,۴۳۰,۸۲۳۵	۲۶	تسهیلات اعلیایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی	
۲۳۹,۹۱۱,۹۹۰	۵۱,۴۷۸,۴۱۴	۶۲,۶۳۵,۱۵۵	۳۹	بدهی‌های مرتبط با دارایی‌های غیرجاری نگهداری شده برای فروش	۱,۰۰۰,۷۵۰,۰۰۰	۸۰,۰۳۲,۲۲۲	۱,۹۵۹,۳۲۳	۲۷	مطالبات از شرکت‌های قرضه و وابسته	
-	-	-		بدهی مالیات انتقالی	۲,۳۳۹,۵۰۷	۹۷۸,۶۵۳	۱,۹۹۰,۲۴۶	۲۸	سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار	
-	-	-		ذخیره برای پایان خدمت کارکنان	۲,۰۶۴,۵۸۳۴	۳۲,۱۷۱,۱۳۵	۵۹,۹۵۱,۱۵۲	۲۹	دارایی‌های غیرجاری نگهداری شده برای فروش	
۶۲۸,۷۰۶	۹۶۹,۲۶۷	۱,۵۱۱,۵۱۴	۴۰	<b>جمع بدهی‌ها</b>	۶,۱۱۶,۹۶۷	۲۱,۲۳۹,۰۴۲	۲۸,۴۶۴,۰۵۱	۳۰	دارایی‌های ثابت مشهود	
۵۹۲,۳۱۷,۱۵۶	۸۷۸,۱۹۵,۹۴۳	۱,۱۲۸,۸۷۹,۶۸۰			۲۲۷,۸۵۱	۱۶۸,۱۸۰	۱۹۹,۹۱۳	۳۱	دارایی‌های نامشهود	
					۴۲۷۰,۲۳۷۴	۶۰,۳۷۷,۵۶۴	۸۴,۳۶۵,۹۸۲	۳۲	سپرده قانونی	
					<b>حقوق مالکانه</b>	۳,۸۸۷,۴۳۲	۱۴,۸۴۱,۴۳۰	۱۵,۶۱۱,۰۲۲	۳۴	دارایی مالیات انتقالی
۳۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۷۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۴۱	سرمایه	-	-	-		سایر دارایی‌ها	
-	-	-		افزایش سرمایه در جریان						
-	-	-		صوف سهام						
۱۳۵۰,۷۸۹۱	۲۱,۲۵۹,۱۴۶	۳۲,۸۰۲,۱۴۲	۴۲	اندوخته قانونی						
-	-	-	۴۳	سایر اندوخته‌ها						
-	-	-		مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌ها						
۲,۲۶۰,۲۴۰	۳,۶۳۹,۹۹۰	۶,۷۱۰,۹۴۶	۴۴	تفاوت تسعیر از عملیات خارجی						
۷۵,۹۲۵,۷۰۱	۴۷,۸۴۹,۳۷۱	۷۲,۲۵۹,۷۷۵	۴۵	سود انباشته						
(۳۹۴,۷۲۹)	(۴۳۵,۲۹۶)	(۵۵۵,۶۹۰)		سهام تحت تسلک صندوق اختصاصی بازگردانی (سهام صرف سهام تحت تسلک صندوق اختصاصی بازگردانی (سهام خزانه)						
۷۲,۴۸۱	۱۵۳,۹۱۵	۲۰,۰۷۷۶	۴۶	جمع حقوق مالکانه						
۷۶,۲۷۱,۵۸۴	۱۲۲,۴۶۷,۲۲۶	۱۸۲,۴۷۲,۹۹۹		<b>جمع بدهی‌ها و حقوق مالکانه</b>	۶۷۳,۵۸۸,۷۴۰	۱,۰۰۰,۶۶۳,۱۶۹	۱,۴۷۶,۲۱۴,۴۲۹		<b>جمع دارایی‌ها</b>	
۲۲,۳۳۸,۵۷۷	۲۳,۲۴۴,۱۸۲	۲۵,۰۴۴,۰۴۶	۵۰-۱	تسهیلات بانک بابت اعتبار استنادی	۲۲,۷۲۸,۵۷۷	۲۳,۲۴۴,۱۸۲	۲۵,۰۴۴,۰۴۶	۵۰-۱	تسهیلات مشتریان بابت اعتبار استنادی	
۲۳۵,۱۶۳,۹۳۷	۴۷,۹۶۶,۰۳۱۴	۸۲۷,۶۲۱,۳۵۴	۵۰-۲	تسهیلات بانک بابت ضمانت‌نامه‌های صادره	۲۴۵,۱۱۴,۹۳۷	۴۷,۹۶۶,۰۳۱۴	۸۲۷,۶۲۱,۳۵۴	۵۰-۲	تسهیلات مشتریان بابت ضمانت‌نامه‌های صادره	
۱۹,۲۶۲,۶۴۴	۸۷,۸۵۹,۰۹۳	۱۲۹,۲۹۶,۸۳۰	۵۰-۳	سایر تسهیلات بانک	۱۹,۲۶۲,۶۴۴	۸۷,۸۵۹,۰۹۳	۱۲۹,۲۹۶,۸۳۰	۵۰-۳	سایر تسهیلات مشتریان	
-	۸۸۵,۶۰۰	۷,۹۴۶,۳۳۹	۵۰-۴	وجود اداره شده و موارد مشابه	-	۸۸۵,۶۰۰	۷,۹۴۶,۳۳۹	۵۰-۴	طرف وجود اداره شده و موارد مشابه	

یادداشت‌های توضیحی همراه بخش حسابی بانک زیر صورت‌های مالی است.

بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)  
صورت تغییرات در حقوق مالکانه جداگانه  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ۱۴۰۳

ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۳

	صورت سهام تحت تأمین صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه)	صورت سهام تحت تأمین صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه)	سهام تحت تملک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه)	سود (زیان) انباشتہ	تفاوت تسعیر ارز عملیات خارجی	مباد تجدید ارز ریالی داراییها	سایر اندوخته‌ها	اندوخته قانونی	صورت سهام	افزایش سرمایه در جریان	سرمایه	یادداشت
۱۲۲,۴۶۷,۲۲۶	۱۵۳,۹۱۵	(۴۳۵,۲۹۶)	۴۷,۸۴۹,۴۷۱	۳,۶۳۹,۹۹۰	-	-	-	۲۱,۲۵۹,۱۴۶	-	۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۴۰۳/۱۰/۱۰ مانده تجدیدارزانه شده در سود خالص سال ۱۴۰۳	
۷۶,۹۵۳,۳۰۰	-	-	۷۶,۹۵۳,۳۰۰	-	-	-	-	-	-	-	۱۴۰۳/۱۰/۱۰ سود خالص سال ۱۴۰۳ سایر اقلام سود (زیان) جامع مباد تجدید ارز ریالی داراییها تفاوت تسعیر از عملیات خارجی آثار مالیاتی سایر اقلام سود (زیان) جامع	
۳,۰۷۰,۹۵۶	-	-	-	-	۳,۰۷۰,۹۵۶	-	-	-	-	-	۴۴ سود جامع سال ۱۴۰۳	
۸۰,۰۲۴,۲۵۶	-	-	۷۶,۹۵۳,۳۰۰	۳,۰۷۰,۹۵۶	-	-	-	-	-	۲۵,۰۰۰,۰۰۰	افزایش (کاهش) سرمایه ثبت شده افزایش سرمایه در جریان خرید سهام تحت تملک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه) فروش سهام تحت تملک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه) سود حاصل از فروش سهام تحت تملک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه)	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(۲۵,۰۰۰,۰۰۰)	انتقال از سایر اقلام حقوق مالکانه به سود وزیان انباشته	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲۵,۰۰۰,۰۰۰	تخصیص به اندوخته قانونی تخصیص به سایر اندوخته‌ها سود سهام مصوب	
(۱۳۲,۰۱۴)	-	(۱۳۲,۰۱۴)	-	-	-	-	-	۱۱,۵۴۲,۹۹۶	-	-	۴۲	
۱۱,۶۲۰	-	۱۱,۶۲۰	-	-	-	-	-	-	-	-	۴۳	
۴۶,۸۶۱	۴۶,۸۶۱	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۴۶	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۳۷	
(۱۵,۰۰۰,۰۰۰)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	جمع تغییرات اقلام حقوق مالکانه ملی سال	
(۱۵,۰۰۰,۰۰۰)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	سال	
(۱۵,۰۷۳,۵۳۳)	۴۶,۸۶۱	(۱۲,۰۳۹۴)	(۵۱,۵۳۲,۹۹۶)	-	-	-	-	۱۱,۵۴۲,۹۹۶	-	۲۵,۰۰۰,۰۰۰	جمع تغییرات اقلام حقوق مالکانه ملی سال	
۱۸۷,۴۱۷,۹۴۹	۲۰۰,۷۷۶	(۵۵۵,۶۹۰)	۷۳,۲۵۹,۷۷۵	۶,۷۱۰,۹۴۶	-	-	-	۳۲,۸۰۲,۱۴۲	-	۷۵,۰۰۰,۰۰۰	مانده در ۳۰ اسفند ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	

یادداشت‌های توضیحی همراه بخش جدایی‌ناپذیر صورت‌های مالی است.

## بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام) صورت تغییرات در حقوق مالکانه جداگانه سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ۱۴۰۳

رقم به میلیون ریال

۱۴۰۲

	سهم تحت تسلک	سود (زیان)	تفاوت تسعیر ارز	مازاد تجدید	سایر	اندرخته قانونی	صاف سهم تحت	صاف سهم	افزایش سرمایه	سرمایه	یادداشت
	صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهم خزانه)	انباشته	عملیات خارجی	ارزیابی دارایی‌ها	اندرخته‌ها	اندرخته قانونی	تسلک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهم خزانه)	سهم	در جریان		
۸۰,۵۰۰,۶۴۶	۷۲,۴۸۱	(۴۹۴,۷۲۹)	۳۰,۱۵۴,۷۶۳	۲,۲۶۰,۲۴۰	-	-	۱۳۵,۰۷۸,۹۱۱	-	-	۳۵,۰۰۰,۰۰۰	۴۷
(۴,۲۲۹,۰۶۲)	-	-	(۴,۲۲۹,۰۶۲)	-	-	-	-	-	-	-	تغییر در رویه‌های حسابداری اصلاح اشتباهات
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	مطلوبه تجدید ارزش مالکانه در سال ۱۴۰۲/۱۰/۱۰ تغییرات حقوق مالکانه در سال ۱۴۰۲/۱۰/۱۰
۷۶,۲۷۱,۵۸۴	۷۲,۴۸۱	(۴۹۴,۷۲۹)	۲۵,۹۲۵,۷۰۱	۲,۲۶۰,۲۴۰	-	-	۱۳۵,۰۷۸,۹۱۱	-	-	۳۵,۰۰۰,۰۰۰	تغییر در رویه‌های حسابداری اصلاح اشتباهات
۵۱,۶۷۵,۰۲۵	-	-	۵۱,۶۷۵,۰۲۵	-	-	-	-	-	-	-	سود خالص سال ۱۴۰۲ تغییر در رویه‌های حسابداری
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	سود خالص سال ۱۴۰۲
۵۱,۶۷۵,۰۲۵	-	-	۵۱,۶۷۵,۰۲۵	-	-	-	-	-	-	-	سود خالص سال ۱۴۰۲ سایر اقلام سود (زیان) جمع
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌ها
۱,۳۷۹,۷۵۰	-	-	-	۱,۳۷۹,۷۵۰	-	-	-	-	-	-	تفاوت تسعیر ارز عملیات خارجی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	اگر مالیاتی سایر اقلام سود (زیان) جمع
۵۳,۰۵۴,۷۷۵	-	-	۵۱,۶۷۵,۰۲۵	۱,۳۷۹,۷۵۰	-	-	-	-	-	-	سود (زیان) جمع سال ۱۴۰۲
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	افزایش سرمایه (سرمایه ثبت شده)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	افزایش سرمایه در جریان
-	-	-	(۱۵,۰۰۰,۰۰۰)	-	-	-	-	-	-	-	خرید سهام تحت تسلک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهم خزانه)
(۱,۶۷۰,۷۳۶)	-	(۱,۶۷۰,۷۳۶)	-	-	-	-	-	-	-	-	فروش سهام تحت تسلک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهم خزانه)
۲۲۷,۱۶۹	-	۲۲۷,۱۶۹	-	-	-	-	-	-	-	-	سود حاصل از فروش سهام تحت تسلک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهم خزانه)
۸۱,۴۳۴	۸۱,۴۳۴	-	-	-	-	-	-	-	-	-	انتقال از سایر اقلام حقوق مالکانه به سود و زیان انباشته
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	تخصیص به اندوخته قانونی
-	-	-	(۷,۷۵۱,۲۵۵)	-	-	-	۷,۷۵۱,۲۵۵	-	-	-	تخصیص به سایر اندوخته‌ها
(۷,۰۰۰,۰۰۰)	-	-	(۷,۰۰۰,۰۰۰)	-	-	-	-	-	-	-	سود سهام مصوب
(۶,۸۵۹,۱۳۳)	۸۱,۴۳۴	۵۹,۴۳۳	(۲۹,۷۵۱,۲۵۵)	-	-	-	۷,۷۵۱,۲۵۵	-	-	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	جمع تغییرات اقلام حقوق مالکانه طی سال
۱۲۲,۴۶۶,۲۲۶	۱۵۳,۹۱۵	(۴۳۵,۲۹۶)	۲۷,۸۴۹,۴۷۱	۳,۶۳۹,۹۹۰	-	-	۲۱,۲۵۹,۱۴۶	-	-	۵۰,۰۰۰,۰۰۰	مطلوبه در ۳۰ اسفند ۱۴۰۲/۱۰/۱۰

یادداشت‌های توضیحی همراه، بخش جدایی‌ناپذیر صورت‌های مالی است.

بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)  
صورت جریان‌های نقدی جداگانه  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ۱۴۰۳

ارقام به میلیون ریال

شرح	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹
<b>جریان‌های نقدی حاصل از فعالیت‌های عملیاتی</b>		
نقد حاصل از عملیات	۹۶,۳۱۷,۵۸۲	۳۲,۹۲۰,۳۶۳
پرداخت‌های نقدی بابت مالیات بر درآمد	(۴,۱۷۰,۶۱۴)	(۱,۵۱۹,۵۸۸)
<b>جریان خالص ورود (خروج) نقد حاصل از فعالیت‌های عملیاتی</b>	۹۲,۱۴۶,۹۶۸	۳۱,۴۰۰,۷۷۵
<b>جریان‌های نقد حاصل از فعالیت‌های سرمایه‌گذاری</b>		
پرداخت‌های نقدی برای تحصیل دارایی‌های ثابت مشهود	(۸,۲۹۸,۶۵۴)	(۱۵,۷۱۳,۳۵۶)
دریافت‌های نقدی حاصل از فروش دارایی‌های ثابت مشهود	-	-
پرداخت‌های نقدی برای تحصیل دارایی‌های نامشهود	(۲۱۹,۷۰۵)	(۱۰۰,۸۲۹)
دریافت‌های نقدی حاصل از فروش دارایی‌های نامشهود	-	-
دریافت‌های نقدی حاصل از واگذاری سرمایه‌گذاری‌های مرتبط با فعالیت‌های غیربانکی	-	-
پرداخت‌های نقدی برای تحصیل سرمایه‌گذاری‌های مرتبط با فعالیت‌های غیربانکی	-	-
دریافت‌های نقدی حاصل از فروش دارایی‌های غیرجاری نگهداری شده برای فروش	۱۴۹,۶۷۷	-
پرداخت‌های نقدی برای تحصیل دارایی‌های غیرجاری نگهداری شده برای فروش	-	-
دریافت‌های نقدی حاصل از سود سهام مرتبط با فعالیت‌های غیربانکی	۱۶۲,۵۹۳	۷۳,۸۴۳
دریافت‌های نقدی حاصل از سود سایر سرمایه‌گذاری‌های مرتبط با فعالیت‌های غیربانکی	-	-
<b>جریان خالص ورود (خروج) نقد حاصل از فعالیت‌های سرمایه‌گذاری</b>	(۸,۲۰۶,۰۸۹)	(۱۵,۷۴۰,۳۴۲)
<b>جریان خالص ورود (خروج) نقد قبل از فعالیت‌های تامین مالی</b>	۸۳,۹۴۰,۸۷۹	۱۵,۶۶۰,۴۳۳
<b>جریان‌های نقدی حاصل از فعالیت‌های تامین مالی</b>		
دریافت‌های نقدی حاصل از افزایش سرمایه	-	-
دریافت‌های نقدی حاصل از فروش سهام تحت تملک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه)	۵۸,۴۷۸	۳۰,۸۶۰,۳
پرداخت‌های نقدی برای خرید سهام تحت تملک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه)	(۱۳۲,۰۱۴)	(۱۶۷,۷۳۵)
دریافت‌های نقدی حاصل از صرف سهام	-	-
پرداخت‌های نقدی بابت سود سهام	(۱۴,۸۹۷,۶۵۷)	(۶,۹۸۰,۹۷۶)
دریافت‌های نقدی حاصل از تسهیلات دریافتی از بانک مرکزی و سایر بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی	-	-
پرداخت‌های نقدی بابت اصل تسهیلات دریافتی از بانک مرکزی و سایر بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی	-	-
دریافت‌های نقدی حاصل از سایر تسهیلات دریافتی	-	-
پرداخت‌های نقدی بابت اصل سایر تسهیلات دریافتی	-	-
پرداخت‌های نقدی بابت سود سایر تسهیلات دریافتی	-	-
دریافت‌های نقدی بابت سود تسهیلات دریافتی از بانک مرکزی و سایر بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی	-	-
پرداخت‌های نقدی حاصل از انتشار اوراق بهادار به استثنای سهام	-	-
پرداخت‌های نقدی بابت اصل اوراق بهادار به استثنای سهام	-	-
پرداخت‌های نقدی بابت سود اوراق بهادار به استثنای سهام	-	-
پرداخت‌های نقدی بابت اصل اقساط اجاره سرمایه‌ای	-	-
پرداخت‌های نقدی بابت سود اجاره سرمایه‌ای	-	-
<b>خالص جریان ورود (خروج) نقد ناشی از فعالیت‌های تامین مالی</b>	(۱۴,۹۷۱,۱۹۳)	(۶,۸۴۰,۱۰۸)
خالص افزایش (کاهش) در موجودی نقد	۶۸,۹۶۹,۶۸۶	۸,۸۲۰,۳۲۵
مانده موجودی نقد در ابتدای سال	۷۴,۵۶۵,۱۴۷	۵۶,۱۷۲,۷۳۹
تأثیر تغییرات نرخ ارز موجودی نقد	۱۵,۱۶۴,۹۶۹	۹,۵۷۲,۰۸۳
<b>مانده موجودی نقد در پایان سال</b>	۱۵۸,۶۹۹,۸۰۲	۷۴,۵۶۵,۱۴۷
<b>مبادلات غیرنقدی</b>	۱,۱۲۸,۹۱۷	۱۵۹,۴۸۵
<b>اطلاعات بیشتر نسبت به جریان‌های نقدی ناشی از سود تسهیلات اعطایی، سپرده‌های سرمایه‌گذاری و سود سهام:</b>		
دریافت‌های نقدی حاصل از سود تسهیلات اعطایی	۱۳۵,۹۸۷,۲۴۶	۸۲,۰۳۸,۲۰۹
دریافت‌های نقدی حاصل از سود سپرده‌های سرمایه‌گذاری	۱۲,۴۳۵,۳۵۹	۷,۸۲۱,۰۹۵
پرداخت‌های نقدی بابت سود سپرده‌های سرمایه‌گذاری	(۹۶,۱۵۲,۵۶۷)	(۴۷,۲۸۷,۸۱۶)
پرداخت‌های نقدی بابت سود تسهیلات دریافتی	-	-
دریافت‌های نقدی حاصل از سود سهام	۱۶۲,۵۹۲	۷۳,۸۴۳

یادداشت‌های توضیحی همراه، بخش جدایی‌ناپذیر صورت‌های مالی است.

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

### ۱. معرفی بانک

#### ۱-۱. تاریخچه فعالیت

گروه شامل بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام) و شرکت‌های فرعی آن است. بانک خاورمیانه (سهامی عام) به موجب مجوز شماره ۹۱/۱۸۴۹۰۴ مورخ ۱۳۹۱/۰۷/۱۶ صادره توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در تاریخ ۱۳۹۱/۰۷/۳۰ تحت شماره ۴۳۰۷۹۵ و شناسه ملی ۱۰۳۲۰۸۲۶۱۹۶ نزد اداره ثبت شرکت‌ها و موسسات غیرتجاری تهران ثبت و در تاریخ ۱۳۹۱/۰۸/۱۱ مجوز فعالیت بانک از سوی بانک مرکزی ج.ا.و صادر و به صورت یک بانک تجاری به انجام کلیه عملیات بانکی مجاز گردید. سهام بانک در تاریخ ۱۳۹۱/۰۹/۱۵ در شرکت فرابورس ثبت شد و در تاریخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۵ بعنوان چهارصد و نود و یکمین شرکت پذیرفته شده در فهرست نمادهای بازار دوم بورس اوراق بهادار تهران درج گردیده است. هم چنین از تاریخ ۱۴۰۳/۰۶/۲۸ نماد بانک در فهرست تابلوی فرعی بازار اول درج و سهام آن معامله می‌گردد. مرکز اصلی بانک واقع در خیابان بخارست، نبش خیابان پنجم، پلاک ۲ می‌باشد.

#### ۱-۲. فعالیت اصلی بانک

موضوع فعالیت بانک طبق ماده ۳ اساسنامه، اشتغال به عملیات بانکی در چهارچوب مقررات پولی و بانکی کشور و همچنین شرکت‌های فرعی آن عمدتاً در زمینه‌های بانکداری لیزینگ، صرافی، طراحی و تولید نرم‌افزارهای کامپیوتری و کارگزاری و انجام خدمات نگهداری نرم‌افزارهای تولیدی فعالیت می‌نماید.

#### ۱-۳. تعداد شعب

اطلاعات مربوط به تعداد شعب بانک به شرح زیر می‌باشد:

۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱۲/۳۰		
میانگین*	پایان سال	میانگین*	پایان سال	
۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	شعب استان تهران
۵	۵	۵	۵	شعب سایر استان‌ها
۱	۱	۱	۱	شعب خارج از کشور
۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	

\* منظور از میانگین، میانگین ماهانه طی سال مورد گزارش می‌باشد.

#### ۱-۴. وضعیت اشتغال

اطلاعات مربوط به تعداد کارکنان بانک به شرح زیر می‌باشد:

۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱۲/۳۰		
میانگین*	پایان دوره	میانگین*	پایان دوره	
۴۸۶	۵۲۲	۵۵۶	۵۸۸	دفتر مرکزی
۱۴۸	۱۵۰	۱۵۵	۱۶۲	شعب استان تهران
۵۴	۵۴	۵۵	۵۸	شعب سایر استان‌ها
۱۱	۱۱	۱۲	۱۲	شعبه خارج از کشور
۶۹۹	۷۳۷	۷۷۸	۸۲۰	جمع پرسنل بانک
۲۵۱	۲۵۲	۲۷۱	۲۹۱	پرسنل خدمات پیمانکاری
۱۱۷	۱۰۷	۱۰۲	۹۶	شرکت‌های فرعی
۱۰۶۷	۱۰۹۶	۱۱۵۱	۱۲۰۷	جمع پرسنل

\* منظور از میانگین، میانگین ماهانه طی سال مورد گزارش می‌باشد.

۱-۴-۱. افزایش تعداد پرسنل در سال ۱۴۰۳ نسبت به سال قبل به منظور تامین نیروی مورد نیاز بانک صورت گرفته است.

### ۲. استانداردهای حسابداری جدید و تجدیدنظر شده

۲-۱. آثار با اهمیت ناشی از اجرای استانداردهای جدید و تجدیدنظر شده مصوب که هنوز لازم الاجرا نشده اند به شرح زیر است:

۱-۱-۲. استاندارد حسابداری شماره ۴۳ با عنوان "درآمد عملیاتی حاصل از قرارداد با مشتریان" در مورد کلیه صورت‌های مالی که دوره آن‌ها از ۱/۱۰/۱۴۰۴

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

و بعد از آن شروع میشود لازم الاجرا است. هدف این استاندارد تعیین اصولی برای گزارش اطلاعات مفید به استفاده کنندگان صورت‌های مالی درباره ماهیت، مبلغ، زمانبندی و عدم اطمینان درآمد عملیاتی و جریان‌های نقدی حاصل از قرارداد با مشتری است. برای دستیابی به این هدف واحد تجاری باید درآمد عملیاتی را به گونه ای شناسایی نماید که بیانگر انتقال کالاها یا خدمات تعهد شده به مشتریان به مبلغ ما به ازای می‌باشد که واحد تجاری انتظار دارد قبلاً آن کالا یا خدمات نسبت به آن محقق باشد. الزامات شناخت و اندازه‌گیری این استاندارد در مورد سایر درآمدهای کسب شده در روال فعالیت‌های عادی از جمله سایر درآمدهای غیرعملیاتی نیز کاربرد دارد. براساس ارزیابی مدیریت الزامات استاندارد مذکور تاثیر قابل ملاحظه‌ای بر صورت‌های مالی تلفیقی و جداگانه نخواهد داشت.

### ۳. مبانی تهیه صورت‌های مالی تلفیقی

صورت‌های مالی طبق استانداردهای حسابداری و مقررات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و بر اساس آخرین نمونه ابلاغی آن بانک در فروردین ماه ۱۴۰۱ و اصلاحیه‌های بعدی آن در شهریور ماه ۱۴۰۳ تهیه شده است. جزئیات رویه‌های حسابداری طی سال در یادداشت‌های توضیحی شماره ۳ الی ۸ ارائه گردیده است.

#### ۳-۱. مبانی تلفیق

صورت‌های مالی تلفیقی حاصل تجمیع اقلام صورت‌های مالی بانک خاورمیانه (سهامی عام) و شرکت‌های فرعی مشمول تلفیق پس از حذف معاملات و مانده‌های درون گروهی و سود و زیان تحقق نیافته ناشی از معاملات فی ما بین است. شرکت‌های فرعی مشمول تلفیق شرکت داده پردازان سیما آفتاب، شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه، شرکت خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه و شرکت واسپاری آفتاب خاورمیانه می‌باشند. سال مالی شرکت‌های فرعی ۱۴۰۳/۱۲/۳۰ می‌باشد. بانک از تاریخ بدست آوردن کنترل تا تاریخی که که کنترل بر شرکت‌های فرعی را از دست می‌دهد، درآمدها و هزینه‌های شرکت فرعی را در صورت‌های مالی تلفیقی منظور می‌کند. صورت‌های مالی تلفیقی با استفاده از رویه‌های حسابداری یکسان در مورد معاملات و سایر رویدادهای مشابهی که تحت شرایط یکسان رخ داده‌اند، تهیه می‌شود.

تغییر منافع مالکیت در شرکت‌های فرعی که منجر به از دست دادن کنترل گروه بر شرکت‌های فرعی نمی‌شود، به‌عنوان معاملات مالکانه به حساب گرفته می‌شود. مبالغ دفتری منافع دارای حق کنترل و منافع فاقد حق کنترل به‌منظور انعکاس تغییرات در منافع نسبی آنها در شرکت‌های فرعی، تعدیل می‌شود. هر گونه تفاوت بین مبلغ تعدیل منافع فاقد حق کنترل و ارزش منصفانه ما به ازای پرداخت شده یا دریافت شده به‌طور مستقیم در حقوق مالکانه تحت عنوان "آثار معاملات با منافع فاقد حق کنترل" شناسایی شده و به مالکان شرکت اصلی منتسب می‌شود.

زمانی که گروه کنترل شرکت فرعی را از دست می‌دهد، سود یا زیانی در صورت سود و زیان تلفیقی شناسایی می‌شود که از تفاوت بین الف) جمع ارزش منصفانه ما به ازای دریافتی و ارزش منصفانه هر گونه منافع باقیمانده و ب) مبلغ دفتری خالص داراییها (شامل سرقفلی)، در تاریخ از دست دادن کنترل، به کسر منافع فاقد حق کنترل محاسبه و به مالکان شرکت اصلی منتسب می‌شود. همه مبالغی که قبلاً در ارتباط با آن شرکت فرعی در سایر اقلام سود و زیان جامع شناسایی شده است، به شیوه‌ای همانند زمانی که گروه به‌طور مستقیم دارایی‌ها و بدهی‌های مربوط به واحد تجاری فرعی را واگذار می‌کند، به حساب گرفته می‌شود. ارزش منصفانه هر گونه سرمایه‌گذاری باقیمانده در واحد تجاری فرعی پیشین، در زمان از دست دادن کنترل به‌عنوان بهای شناخت اولیه برای حسابداری بعدی سرمایه‌گذاری محسوب می‌شود.

#### ۳-۲. سرقفلی تلفیق

۳-۲-۱. ترکیب‌های تجاری با استفاده از روش تحصیل به حساب منظور می‌شود. سرقفلی بر اساس مازاد حاصل جمع ما به ازای انتقال یافته به ارزش منصفانه در تاریخ تحصیل، به علاوه مبلغ هرگونه منافع فاقد حق کنترل در واحد تحصیل شده، و ارزش منصفانه منافع مالکانه قبلی واحد تحصیل‌کننده در واحد تحصیل شده در تاریخ تحصیل (در ترکیب‌های مرحله‌ای) "بر" خالص مبالغ دارایی‌های قابل تشخیص تحصیل شده و بدهی‌های تقبل شده در تاریخ تحصیل" اندازه‌گیری می‌شود و طی ۲۰ سال به روش خط مستقیم مستهلک می‌گردد.

۳-۲-۱. چنانچه، "خالص مبالغ دارایی‌های قابل تشخیص تحصیل شده و بدهی‌های تقبل شده در تاریخ تحصیل مازاد بر جمع ما به ازای انتقال یافته به ارزش منصفانه در تاریخ تحصیل، مبلغ منافع فاقد حق کنترل در واحد تحصیل شده و ارزش منصفانه منافع مالکانه قبلی واحد تحصیل‌کننده در واحد تحصیل شده در تاریخ تحصیل (در ترکیب‌های مرحله‌ای) باشد"، مازاد مذکور، پس از بررسی مجدد درستی شناسایی و شیوه‌های اندازه‌گیری موارد فوق توسط واحد تجاری تحصیل‌کننده، در تاریخ تحصیل در صورت سود و زیان تلفیقی به‌عنوان سود خرید زیر قیمت شناسایی شده و به واحد تحصیل‌کننده منتسب می‌شود.

۳-۲-۱. منافع فاقد حق کنترل در تاریخ تحصیل، به میزان سهم متناسبی از مبالغ شناسایی شده خالص دارایی‌های قابل تشخیص واحد تحصیل‌شده، اندازه‌گیری می‌شود.

۳-۲-۱. سهام شرکت اصلی تحصیل شده توسط شرکت فرعی، به بهای تمام شده در حسابها منظور و در ترازنامه تلفیقی به‌عنوان کاهنده حقوق صاحبان سهام تحت سرفصل "سهام شرکت اصلی در مالکیت فرعی" منعکس می‌گردد.

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

### ۳. واحد پولی عملیاتی و گزارشگری

اقدام صورت‌های مالی با استفاده از واحد پول محیط اقتصادی اصلی محل فعالیت بانک که ریال می‌باشد اندازه‌گیری شده است. این اقدام به منظور قابلیت فهم بیشتر بر اساس میلیون ریال ارائه شده است مگر در مواردی که در صورت‌های مالی و یا یادداشت‌های توضیحی صریحا ذکر گردیده باشد.

### ۵. قضاوت‌های مدیریت در فرآیند به‌کارگیری رویه‌های حسابداری و برآوردها

در تهیه صورت‌های مالی، مدیریت بانک، قضاوت‌ها، برآوردها، مفروضاتی را در تعیین مبالغ شناسایی شده در صورت‌های مالی به‌کار گرفته است. نتایج واقعی ممکن است متفاوت از برآوردها باشد. این برآوردها و مفروضات زیربنای آن مبتنی بر سوابق تاریخی است و مدیریت به‌طور مستمر آنها را از طریق مقایسه با رخدادهای واقعی بازنگری می‌نماید. اهم حوزه‌هایی که مدیریت از قضاوت‌ها و برآوردها استفاده می‌نماید به شرح زیر است:

- ۱-۵. کنترل بر شرکت‌های سرمایه‌پذیر شامل شرکت داده پردازان سیمای آفتاب، کارگزاری بانک خاورمیانه، خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه و شرکت واسپاری آفتاب خاورمیانه
- ۲-۵. شناسایی و اندازه‌گیری بدهی‌های احتمالی
- ۳-۵. سرمایه‌گذاری در انواع اوراق بدهی به‌عنوان سرمایه‌گذاری بلندمدت تلقی شده، لذا رویه حسابداری آن بهای تمام شده به کسر ذخیره کاهش ارزش دائم در نظر گرفته شده است.
- ۴-۵. ذخیره مالیات بر عملکرد و ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول که بر اساس قوانین و مقررات بانک مرکزی و طبق قضاوت هیات‌مدیره بانک در حساب‌ها منظور گردیده است.

### ۶. مبانی اندازه‌گیری استفاده شده در تهیه صورت‌های مالی

به استثنای سرمایه‌گذاری‌های جاری سریع‌المعامله که بر اساس اقل بهای تمام شده و خالص ارزش فروش اندازه‌گیری می‌شود، صورت‌های مالی بر مبنای بهای تمام شده تاریخی تهیه گردیده است.

### ۷. اهم رویه‌های حسابداری

#### ۱-۷. سرمایه‌گذاری‌ها

نحوه ارزیابی و شناخت درآمد

شرکت اصلی	تلفیقی گروه	اندازه‌گیری:
		<b>سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت:</b>
	مشمول تلفیق	سرمایه‌گذاری در شرکت‌های فرعی
بهای تمام شده به کسر کاهش ارزش انباشته هر یک از سرمایه‌گذاری‌ها		
	روش ارزش ویژه	سرمایه‌گذاری در شرکت‌های وابسته
بهای تمام شده به کسر کاهش ارزش انباشته هر یک از سرمایه‌گذاری‌ها		
	بهای تمام شده به کسر کاهش ارزش انباشته هر یک از سرمایه‌گذاری‌ها	سایر سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت
		<b>سرمایه‌گذاری‌های جاری:</b>
	برای سرمایه‌گذاری در سهام تجاری اقل بهای تمام شده و خالص ارزش فروش	سرمایه‌گذاری سریع‌المعامله در بازار
		<b>شناخت درآمد:</b>
	مشمول تلفیق	سرمایه‌گذاری در شرکت‌های فرعی
در زمان تصویب سود توسط مجمع عمومی صاحبان سهام شرکت سرمایه‌پذیر (تا تاریخ تصویب صورت‌های مالی)		
	روش ارزش ویژه	سرمایه‌گذاری در شرکت‌های وابسته
در زمان تصویب سود توسط مجمع عمومی صاحبان سهام شرکت سرمایه‌پذیر (تا تاریخ تصویب صورت‌های مالی)		
	در زمان تصویب سود توسط مجمع عمومی صاحبان سهام شرکت سرمایه‌پذیر (تا تاریخ صورت وضعیت مالی)	سایر سرمایه‌گذاری‌های جاری و بلندمدت در سهام شرکت‌ها
در زمان تحقق سود تضمین شده (با توجه به نرخ سود موثر)	در زمان تحقق سود تضمین شده (با توجه به نرخ سود موثر)	سرمایه‌گذاری در سایر اوراق بهادار

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۷-۱-۲. روش ارزش ویژه برای سرمایه‌گذاری در شرکت‌های وابسته و مشارکت‌های خاص

۷-۱-۲-۱. حسابداری سرمایه‌گذاری در شرکت‌های وابسته و مشارکت‌های خاص در صورت‌های مالی تلفیقی به روش ارزش ویژه انجام می‌شود.

۷-۱-۲-۲. مطابق روش ارزش ویژه، سرمایه‌گذاری در شرکت‌های وابسته و مشارکت خاص در ابتدا به بهای تمام شده در صورت وضعیت مالی تلفیقی شناسایی و پس از آن بابت شناسایی سهم گروه از سود یا زیان و سایر اقلام سود و زیان جامع شرکت وابسته و مشارکت خاص، تعدیل می‌شود.

۷-۱-۲-۳. زمانی که سهم گروه از زیان‌های شرکت وابسته یا مشارکت خاص بیش از منافع گروه در شرکت وابسته یا مشارکت خاص گردد (که شامل منافع بلندمدتی است که در اصل، بخشی از خالص سرمایه‌گذاری گروه در شرکت وابسته و مشارکت خاص می‌باشد)، گروه شناسایی سهم خود از زیان‌های بیشتر را متوقف می‌نماید. زیان‌های اضافی تنها تا میزان تعهدات قانونی یا عرفی گروه یا پرداخت‌های انجام شده از طرف شرکت وابسته یا مشارکت خاص، شناسایی می‌گردد.

۷-۱-۲-۴. سرمایه‌گذاری در شرکت وابسته و مشارکت خاص با استفاده از روش ارزش ویژه از تاریخی که شرکت سرمایه‌پذیر به‌عنوان شرکت وابسته یا مشارکت خاص محسوب می‌شود، به حساب گرفته می‌شود. در زمان تحصیل سرمایه‌گذاری در شرکت وابسته یا مشارکت خاص، مازاد بهای تمام شده سرمایه‌گذاری نسبت به سهم گروه از ارزش منصفانه خالص دارایی‌های قابل تشخیص آن، به‌عنوان سرقفلی در مبلغ دفتری سرمایه‌گذاری منظور می‌شود و طی ۲۰ سال به روش خط مستقیم مستهلک می‌شود و مازاد سهم گروه از خالص ارزش منصفانه دارایی‌ها و بدهی‌های قابل تشخیص نسبت به بهای تمام شده سرمایه‌گذاری، به‌عنوان سود خرید زیر قیمت در نظر گرفته شده و در صورت سود یا زیان دوره‌ای که سرمایه‌گذاری تحصیل شده است، شناسایی می‌گردد.

۷-۱-۲-۵. از زمانی که شناسایی سرمایه‌گذاری به‌عنوان سرمایه‌گذاری در شرکت‌های وابسته یا مشارکت خاص خاتمه می‌یابد و سرمایه‌گذاری به‌عنوان نگهداری شده برای فروش طبقه‌بندی می‌گردد، گروه استفاده از روش ارزش ویژه را متوقف می‌سازد. زمانی که گروه منافعی را در شرکت‌های وابسته یا مشارکت خاص پیشین حفظ می‌نماید و آن منافع باقیمانده یک دارایی مالی باشد، گروه منافع باقیمانده را به ارزش منصفانه در آن تاریخ اندازه‌گیری می‌نماید و این ارزش منصفانه به‌عنوان بهای شناخت اولیه برای حسابداری بعدی سرمایه‌گذاری در نظر گرفته می‌شود. تفاوت بین مبلغ دفتری سرمایه‌گذاری در شرکت‌های وابسته یا مشارکت خاص در زمانی که استفاده از روش ارزش ویژه متوقف شده است و ارزش منصفانه منافع باقیمانده و هرگونه عایدات حاصل از واگذاری بخشی از منافع در شرکت‌های وابسته یا مشارکت خاص، در صورت سود و زیان شناسایی می‌شود. علاوه بر این، گروه تمام مبالغ قبلی شناسایی شده در سایر اقلام سود و زیان جامع مربوط به سرمایه‌گذاری در شرکت‌های وابسته یا مشارکت خاص را براساس همان مبنایی که شرکت‌های وابسته یا مشارکت خاص در صورت واگذاری مستقیم دارایی‌ها و بدهی‌های مربوط ضرورت دارد انجام دهد، حسب مورد در صورت سود و زیان یا سود (زیان) انباشته به حساب می‌گیرد.

۷-۱-۲-۶. زمانی که یکی از شرکت‌های گروه، معاملاتی را با یک شرکت وابسته یا مشارکت خاص گروه انجام می‌دهد، سودها و زیان‌های ناشی از معاملات با شرکت وابسته یا مشارکت خاص در صورت‌های مالی تلفیقی گروه فقط تا میزان منافع سرمایه‌گذاران غیروابسته گروه در شرکت وابسته یا مشارکت خاص شناسایی می‌شود.

۷-۱-۲-۷. برای بکارگیری روش ارزش ویژه، از آخرین صورتهای مالی شرکت‌های وابسته یا مشارکت خاص گروه استفاده می‌شود. هرگاه پایان دوره گزارشگری بانک متفاوت از پایان دوره گزارشگری شرکت‌های وابسته یا مشارکت خاص باشد، شرکت‌های وابسته یا مشارکت خاص، برای استفاده شرکت، صورتهای مالی را به همان تاریخ صورتهای مالی بانک تهیه می‌کند، مگر اینکه انجام آن غیرعملی باشد.

۷-۱-۲-۸. چنانچه صورتهای مالی شرکت‌های وابسته یا مشارکت خاص گروه که برای بکارگیری روش ارزش ویژه مورد استفاده قرار می‌گیرد به تاریخی تهیه شود که متفاوت از تاریخ مورد استفاده بانک است، بابت آثار معاملات یا رویدادهای قابل ملاحظه‌ای که بین آن تاریخ و تاریخ صورتهای مالی شرکت رخ می‌دهد، تعدیلات اعمال می‌شود. به هر حال، تفاوت بین پایان دوره گزارشگری شرکت‌های وابسته یا مشارکت خاص و پایان دوره گزارشگری بانک، بیش از سه ماه نیست. طول دوره‌های گزارشگری و هرگونه تفاوت بین پایان دوره‌های گزارشگری، در دوره‌های مختلف، یکسان است.

۷-۲. دارایی‌های ثابت مشهود

۷-۲-۱. دارایی‌های ثابت مشهود بر مبنای بهای تمام شده در حساب‌ها ثبت می‌شود. مخارج بهسازی و تعمیرات اساسی که باعث افزایش قابل ملاحظه در ظرفیت یا عمر مفید دارایی‌های ثابت یا بهبود اساسی در کیفیت بازدهی آنها می‌گردد، به‌عنوان مخارج سرمایه‌ای محسوب و طی عمر مفید باقیمانده دارایی‌های مربوطه مستهلک می‌شود. هزینه‌های نگهداری و تعمیرات جزئی که به‌منظور حفظ یا ترمیم منافع اقتصادی مورد انتظار واحد تجاری در حد استانداردهای عملکرد ارزیابی شده اولیه دارایی انجام می‌شود، هنگام وقوع به‌عنوان هزینه‌های جاری تلقی و به حساب سود و زیان دوره منظور می‌گردد.

۷-۲-۲. استهلاک دارایی‌های ثابت مشهود، مشتمل بر دارایی‌های ناشی از اجاره سرمایه‌ای، با توجه به الگوی مصرف منافع اقتصادی آتی مورد انتظار (شامل عمر مفید برآوردی) دارایی‌های مربوط و با در نظر گرفتن آیین نامه استهلاکات موضوع ماده ۱۴۹ اصلاحیه مصوب ۱۳۹۴/۰۴/۳۱ قانون مالیات‌های مستقیم مصوب اسفند ۱۳۶۶ و اصلاحی‌های بعدی آن و بر اساس نرخ‌ها و روش‌های زیر محاسبه می‌شود:

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

نوع دارایی	نرخ استهلاك	روش استهلاك
ساختمان	۲۵ ساله	خط مستقیم
تاسیسات	۱۰ و ۶،۸ ساله	خط مستقیم
آسانسور و تجهیزات رادیویی	۱۵ درصد	نزولی
تاسیسات الکتریکی و مکانیکی	۱۲ و ۲۰ درصد	نزولی
تجهیزات رایانه‌ای	۱۰ و ۸،۶،۵،۳ ساله	خط مستقیم
اثاثیه و تجهیزات اداری	۱۰ و ۸،۶،۵،۳ ساله	خط مستقیم
وسایط نقلیه	۶ ساله	خط مستقیم
بهسازی و نوسازی املاک استیجاری	در طول مدت اجاره	خط مستقیم

۲-۲-۷. برای دارایی‌های ثابتی که طی ماه تحصیل می‌شود و مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد، استهلاك از اول ماه بعد محاسبه و در حساب‌ها منظور می‌شود. در موارد غیرفعال یا بلااستفاده مانند موقت هر یک از دارایی‌های استهلاك‌پذیر (به استثنای ساختمان و تاسیسات ساختمانی) بیش از شش ماه متوالی در یک دوره مالی، میزان استهلاك آن برای مدت یادشده معادل ۳۰ درصد نرخ استهلاك منعکس در جدول بالا است. در این صورت چنانچه محاسبه استهلاك بر حسب مدت باشد، ۷۰٪ مدت زمانی که دارایی مورد استفاده قرار نگرفته است، به مدت باقی مانده تعیین شده برای استهلاك دارایی در این جدول اضافه خواهد شد.

### ۲-۳-۷. دارایی‌های نامشهود

دارایی‌های نامشهود بر مبنای بهای تمام شده در حساب‌ها ثبت می‌شود، نرم‌افزارهای عملیاتی و اداری نیز به روش خط مستقیم در سه طبقه، یک ساله، سه ساله و پنج ساله مستهلک می‌گردد. سرقتی محل کسب و پیشه به دلیل عمر مفید نامعین مستهلک نمی‌گردد و آزمون کاهش ارزش در پایان هر دوره گزارشگری انجام شده و در صورت نیاز ذخیره لازم در نظر گرفته می‌شود.

### ۲-۴-۷. دارایی‌های غیرجاری نگهداری شده برای فروش

۱- ۲-۴-۷. دارایی‌های غیرجاری (مجموعه‌های واحد) که مبلغ دفتری آنها، عمدتاً از طریق فروش و نه استفاده مستمر بازیافت می‌گردد، به‌عنوان «دارایی‌های غیرجاری نگهداری شده برای فروش» طبقه‌بندی می‌شود. این شرایط تنها زمانی احراز می‌شود که دارایی‌های غیرجاری (مجموعه‌های واحد) جهت فروش فوری در وضعیت فعلی آن، فقط برحسب شرایطی که برای فروش چنین دارایی‌های مرسوم و معمول است، آماده بوده و فروش آن بسیار محتمل باشد و سطح مناسبی از مدیریت، متعهد به اجرای طرح فروش دارایی‌ها (مجموعه‌های واحد) باشد به گونه‌ای که انتظار رود شرایط تکمیل فروش طی یکسال از تاریخ طبقه‌بندی، به استثنای مواردی که خارج از حیطه اختیار مدیریت شرکت است، احراز گردد.

۲- ۲-۴-۷. دارایی‌های غیرجاری (مجموعه‌های واحد) نگهداری شده برای فروش، به «اقل مبلغ دفتری و خالص ارزش فروش» اندازه‌گیری می‌گردد. ۳- ۲-۴-۷. طی دوره گزارشگری، دارایی‌های غیرجاری نگهداری شده برای فروش وجود نداشته است.

### ۲-۵-۷. زیان کاهش ارزش دارایی‌ها

۱- ۲-۵-۷. در پایان هر دوره گزارشگری، در صورت وجود هرگونه نشانه‌ای دال بر امکان کاهش ارزش دارایی‌ها، آزمون کاهش ارزش انجام می‌گیرد. در این صورت مبلغ بازیافتنی دارایی برآورد و با ارزش دفتری آن مقایسه می‌گردد. چنانچه برآورد مبلغ بازیافتنی یک دارایی منفرد ممکن نباشد، مبلغ بازیافتنی واحد مولد وجه نقدی که دارایی متعلق به آن است تعیین می‌گردد.

۲- ۲-۵-۷. آزمون کاهش ارزش دارایی‌های نامشهود با عمر مفید نامعین، بدون توجه به وجود یا عدم وجود هرگونه نشانه‌ای دال بر امکان کاهش ارزش، به‌طور سالانه انجام می‌شود.

۳- ۲-۵-۷. مبلغ بازیافتنی یک دارایی (یا واحد مولد وجه نقد)، ارزش فروش به کسر مخارج فروش یا ارزش اقتصادی، هر کدام بیشتر است می‌باشد. ارزش اقتصادی برابر با ارزش فعلی جریان‌های نقدی آتی ناشی از دارایی با استفاده از نرخ تنزیل قبل از مالیات که بیانگر ارزش زمانی پول و ریسک‌های مختص دارایی که جریان‌های نقدی آتی برآوردی بابت آن تعدیل نشده است، می‌باشد.

۴- ۲-۵-۷. تنها در صورتی که مبلغ بازیافتنی یک دارایی از مبلغ دفتری آن کمتر باشد، مبلغ دفتری دارایی (یا واحد مولد وجه نقد) تا مبلغ بازیافتنی آن کاهش یافته و تفاوت به‌عنوان زیان کاهش ارزش بلافاصله در صورت سود و زیان شناسایی می‌گردد، مگر اینکه دارایی تجدید ارزیابی شده باشد که در این صورت منجر به کاهش مبلغ مازاد تجدید ارزیابی می‌گردد.

۵- ۲-۵-۷. در صورت افزایش مبلغ بازیافتنی از زمان شناسایی آخرین زیان که بیانگر برگشت زیان کاهش ارزش دارایی (واحد مولد وجه نقد) می‌باشد، مبلغ دفتری دارایی تا مبلغ بازیافتنی جدید حداکثر تا مبلغ دفتری با فرض عدم شناسایی زیان کاهش ارزش در دوره‌های قبل، افزایش می‌یابد. برگشت زیان کاهش ارزش دارایی (واحد مولد وجه نقد) نیز بلافاصله در صورت سود و زیان شناسایی می‌گردد مگر اینکه دارایی تجدید ارزیابی شده باشد که در این صورت منجر به افزایش مبلغ مازاد تجدید ارزیابی می‌گردد.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

## ۶-۷. شناسایی درآمد تسهیلات اعطایی، کارمزد و وجه التزام

نحوه شناسایی درآمدهای بانک طبق آخرین ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در مقطع تهیه صورت‌های مالی به شرح زیر است:

نحوه شناسایی	سود و وجه التزام تسهیلات اعطایی، کارمزد
	<b>سود تسهیلات اعطایی</b>
تعهدی	جاری/جاری امهالی
تعهدی	سررسیدگذشته/ سررسیدگذشته امهالی
نقدی	معوق/معوق امهالی
نقدی	مشکوک الوصول/مشکوک الوصول امهالی
	<b>وجه التزام</b>
نقدی	جاری/جاری امهالی
نقدی	سررسیدگذشته/ سررسیدگذشته امهالی
نقدی	معوق/معوق امهالی
نقدی	مشکوک الوصول/مشکوک الوصول امهالی
	<b>کارمزد</b>
بر اساس عامل زمان- تعهدی	کارمزد ضمانت نامه‌ها و اعتبارات اسنادی صادره
در زمان انجام خدمات - نقدی	کارمزد سایر خدمات بانکی
تعهدی/ نقدی	کارمزد تسهیلات اعطایی قرض الحسنه

## ۷-۷. مبنای تعیین سهم سپرده‌گذاران از درآمد مشاع

در اجرای قانون عملیات بانکی بدون ربا مصوب مورخ ۱۳۶۲/۰۶/۰۸ و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی قانون مذکور، و با توجه به آخرین ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در مقطع تهیه صورت‌های مالی، درآمد مشاع، مصارف مربوط به منابع مشاع و سهم سپرده‌گذاران از درآمد مشاع محاسبه و در یادداشت ۱۴ افشاء می‌گردد.

## ۸-۷. طبقه‌بندی تسهیلات اعطایی امهالی

تسهیلات اعطایی بانک بر اساس «دستورالعمل طبقه‌بندی دارایی‌های موسسات اعتباری» مصوب شورای پول و اعتبار (موضوع بخشنامه شماره م/ب/۲۸۲۳ مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۰۵ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران) با توجه به عوامل زمان تاخیر پرداخت به شرح زیر، وضعیت مالی مشتری و صنعت یا رشته فعالیت مربوط ارزیابی و در یکی از طبقات زیر قرار می‌گیرد. همچنین تسهیلات امهالی در طبقات متناظر امهالی طبقه‌بندی می‌شود.

۱. طبقه جاری (حداکثر تا دو ماه از تاریخ سررسید و یا تاریخ قطع پرداخت)
  ۲. طبقه سررسید گذشته (بین ۲ تا ۶ ماه از تاریخ سررسید و یا تاریخ قطع پرداخت)
  ۳. طبقه معوق (بین ۶ تا ۱۸ ماه از تاریخ سررسید و یا تاریخ قطع پرداخت)
  ۴. طبقه مشکوک الوصول (بیش از ۱۸ ماه از تاریخ سررسید و یا تاریخ قطع پرداخت)
- \* مدیریت هیچگونه قضاوتی خارج از چارچوب بخشنامه فوق‌الذکر در صورت‌های مالی اعمال نمی‌نماید.

## ۹-۷. ذخیره مطالبات

برای تسهیلات اعطایی طبق "دستورالعمل نحوه محاسبه ذخیره مطالبات موسسات اعتباری" مصوب شورای پول و اعتبار (موضوع بخشنامه شماره ۲۱/۲۳۹۰ مورخ ۱۴۰۱/۰۹/۲۳ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران) ذخیره مربوطه محاسبه و در حساب‌ها منظور می‌گردد. برخی از احکام دستورالعمل یادشده به شرح زیر است:

۱. ذخیره عمومی معادل ۱/۵ درصد مانده کل تسهیلات در پایان هر سال، به استثنای مانده تسهیلاتی که جهت آن‌ها ذخیره اختصاصی منظور گردیده است، محاسبه می‌شود.
۲. ذخیره اختصاصی نسبت به مانده طبقات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول، پس از کسر نمودن ارزش روزآوری شده وثایق هر مورد با اعمال ضرایب تعیین شده به شرح زیر محاسبه می‌گردد.

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

طبقه	ضریب
طبقه سررسید گذشته	۱۰ درصد
طبقه معوق	۲۰ درصد
طبقه مشکوک‌الوصول	۵ تا ۱۰ درصد

\* مدیریت هیچگونه قضاوتی خارج از چارچوب بخشنامه فوق‌الذکر در صورت‌های مالی اعمال نمی‌نماید.

### ۷-۱۰. ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان

ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان بر اساس یک ماه آخرین حقوق ثابت و مزایای مستمر برای هر سال خدمت آنان محاسبه و در حساب‌ها منظور می‌شود.

### ۷-۱۱. تعهدات مزایای بازنشستگی کارکنان

کارکنان بانک تحت پوشش سازمان تامین اجتماعی هستند. لذا ذخیره‌ای از بابت تعهدات مزایای بازنشستگی در حساب‌ها لحاظ نشده است.

### ۷-۱۲. تسعیر ارز

#### ۷-۱۲-۱. حساب‌های داخل کشور

اقدام پولی ارزی با نرخ ارز ابلاغ شده توسط بانک مرکزی طی بخشنامه شماره ۰۷/۳۲۳۰۰ مورخ ۱۴۰۳/۱۲/۲۹ بر اساس نرخ خرید حواله ETS مرکز مبادله ارز و طلای ایران در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۲۸ (مبلغ ۷۴۴,۰۳۶ ریال برای هر یورو، ۶۸۱,۲۰۳ ریال برای هر دلار آمریکا) در تاریخ صورت وضعیت مالی و اقدام غیرپولی که به بهای تمام شده تاریخی بر حسب ارز ثبت شده است با نرخ ارز در تاریخ انجام معامله تسعیر و تفاوت‌های ناشی از تسویه یا تسعیر اقدام پولی ارزی مطابق با آخرین ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در مقطع گزارشگری شناسایی و در صورت سود و زیان گزارش می‌شود. نرخ‌های تسعیر مورد استفاده در تاریخ صورت وضعیت مالی به شرح جدول زیر است:

مانده‌ها و معاملات مرتبط	نوع ارز	نرخ تسعیر	دلیل استفاده از نرخ
اقدام پولی ارزی مرتبط با کالاهای اساسی، ضروری، دارو، ملزومات و تجهیزات پزشکی (فهرست گروه یک موضوع مصوبه ۶۳۷۹۳ مورخ ۱۳۹۷/۰۵/۱۶ هیات وزیران)	یورو	بانک مرکزی	ریال ۳۰۸,۴۸۶
سایر اقدام پولی	دلار	بانک مرکزی	ریال ۶۸۱,۲۰۳
سایر اقدام پولی	یورو	بانک مرکزی	ریال ۷۴۴,۰۳۶
سایر اقدام پولی	درهم	بانک مرکزی	ریال ۱۸۵,۴۸۷
سایر اقدام پولی	سایر ارزها	بانک مرکزی	نرخ خرید حواله ETS مرکز مبادله ارز و طلای ایران در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۲۸
اقدام غیرپولی	یورو	نرخ رسمی یا سامانه الکترونیکی ارزی (ETS) در تاریخ انجام معامله	

### ۷-۱۲-۲. حساب‌های ناشی از عملیات خارجی

دارایی‌ها و بدهی‌های عملیات خارجی به نرخ اعلام شده طی شماره ۰۷/۳۲۳۰۰ مورخ ۱۴۰۳/۱۲/۲۹ بانک مرکزی، مبلغ ۷۴۴,۰۳۶ ریال برای هر یورو تسعیر می‌شود. درآمدها و هزینه‌ها به نرخ میانگین سال تسعیر می‌شوند. تمام تفاوت‌های تسعیر حاصله، در صورت سود و زیان جامع شناسایی و تحت سرفصل حقوق مالکانه در صورت وضعیت مالی طبقه‌بندی می‌شود. مضافاً تفاوت‌های تسعیر که ماهیتا بخشی از خالص سرمایه‌گذاری در عملیات خارجی را تشکیل می‌دهد در صورت سود و زیان جامع شناسایی و تا زمان واگذاری سرمایه‌گذاری، تحت سرفصل حقوق مالکانه در صورت وضعیت مالی طبقه‌بندی می‌شود.

۷-۱۲-۳. چنانچه مانده سرفصل سود (زیان) انباشته بانک قبل از تخصیص اندوخته بستانکار باشد، سود ناشی از تسعیر ارز (پس از حذف آثار مالیاتی احتمالی) قابل تقسیم نمی‌باشد و صرف افزایش سرمایه بانک می‌شود. همچنین چنانچه مانده مزبور نشان دهنده زیان باشد، سود ناشی از تسعیر اقدام پولی صرفاً کاهنده زیان انباشته خواهد بود.

### ۷-۱۳. سهام تحت تملک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه)

۷-۱۳-۱. خرید و فروش سهام بانک از طریق صندوق اختصاصی بازارگردانی بر اساس آیین نامه حفظ ثبات بازار سرمایه و صیانت از حقوق سرمایه‌گذاران و سهامداران مصوب شورای عالی بورس و اوراق بهادار در ۰۶/۲/۱۳۹۹ و به منظور افزایش نقد شوندگی برای دارندگان اوراق بهادار و تنظیم عرضه و تقاضای بازار و مدیریت دامنه نوسان قیمت به شرکت‌ها تکلیف گردیده است.

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۲-۱۳-۷. سهام تحت تملک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه) به روش بهای تمام شده در تاریخ تحصیل در دفاتر شناسایی و ثبت می‌شود و به‌عنوان یک رقم کاهنده در بخش حقوق مالکانه در صورت وضعیت مالی ارائه می‌شود. در زمان خرید، فروش، انتشار یا ابطال ابزارهای مالکانه خود شرکت هیچ سود یا زبانی در صورت سود و زیان شناسایی نمی‌شود. مابه‌ازای پرداختی یا دریافتی باید بطور مستقیم در بخش حقوق مالکانه شناسایی گردد.

۳-۱۳-۷. هنگام فروش سهام تحت تملک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه)، هیچگونه مبلغی در صورت سود و زیان و صورت سود و زیان جامع شناسایی نمی‌شود و مابه‌التفاوت خالص مبلغ فروش و مبلغ دفتری در حساب صرف (کسر) سهام تحت تملک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه) در بخش حقوق مالکانه شناسایی و ثبت می‌شود. در تاریخ گزارشگری، مانده بدهکار در حساب صرف (کسر) سهام تحت تملک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه) به حساب سود (زیان) انباشته منتقل می‌شود. مانده بستانکار حساب مزبور تا میزان کسر سهام تحت تملک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه) منظور شده قبلی به حساب سود (زیان) انباشته، به آن حساب منظور و باقیمانده به‌عنوان صرف سهام تحت تملک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه) در صورت وضعیت مالی در بخش حقوق مالکانه ارائه و در زمان فروش کل سهام تحت تملک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه) به حساب سود (زیان) انباشته منتقل می‌شود.

۴-۱۳-۷. هرگاه تنها بخشی از مجموع سهام تحت تملک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه)، واگذار شود، مبلغ دفتری هر سهم بر مبنای میانگین بهای تمام شده مجموع سهام تحت تملک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه) محاسبه می‌شود.

۱۴-۷. مالیات بر درآمد

هزینه مالیات، مجموع مالیات جاری و انتقالی است. مالیات جاری و مالیات انتقالی باید در صورت سود و زیان منعکس شوند، مگر در مواردی که به ارقام شناسایی شده در صورت سود و زیان جامع یا حقوق صاحبان سرمایه مرتبط باشند که به ترتیب باید در صورت سود و زیان جامع یا مستقیماً در حقوق مالکانه شناسایی شوند.

۱۵-۷. هزینه سود سپرده‌ها

هزینه سود سپرده‌ها بر اساس ضوابط ابلاغی از سوی شورای پول و اعتبار در رابطه با نرخ سود سپرده‌ها و نحوه محاسبه آن، شناسایی و گزارش می‌شود.

۱۶-۷. "سایر ارقام" در یادداشت‌های توضیحی

با توجه به تعدد ارقام برخی حساب‌ها، بخشی از ارقام هر یادداشت تحت عنوان "سایر" گزارش گردیده است. موارد مندرج تحت عنوان "سایر"، به لحاظ اندازه و ماهیت، شامل ارقام کم اهمیت است.

## ۸. تغییر در رویه‌های حسابداری

بانک رویه‌های حسابداری ذکر شده در یادداشت شماره ۷ را با رعایت ثبات رویه در تمامی دوره‌های گزارش شده در صورت‌های مالی ارائه کرده است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۹. درآمد تسهیلات اعطایی

ارقام به میلیون ریال

گروه و بانک	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰				سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹			
	ریال		مشاع		ریال		مشاع	
	ارز غیرمشاع	جمع	غیرمشاع	جمع	ارز غیرمشاع	جمع	غیرمشاع	جمع
یادداشت								
جمله	۱,۲۴۸,۵۸۱	-	۱,۲۴۸,۵۸۱	-	۹۲۰,۴۲۴۸	۱,۲۴۸,۵۸۱	۱,۲۴۸,۵۸۱	۹-۱
فروش اقساطی	۴۵۵,۱۸۸	-	۴۵۵,۱۸۸	-	۳۲۹,۰۵۹	۴۵۵,۱۸۸	۴۵۵,۱۸۸	
مشارکت مدنی	-	۴۱۱,۴,۸۲۸	۲۸۵,۶۰۶	۲,۱۱۴,۸۲۸	۳,۱۱۴,۸۲۸	۲,۱۱۴,۸۲۸	۲,۱۱۴,۸۲۸	۹-۲
مراجعه	۹۶,۹۵۶,۰۹۰	-	۹۶,۹۵۶,۰۹۰	-	۹۶,۹۵۶,۰۹۰	۹۶,۹۵۶,۰۹۰	۹۶,۹۵۶,۰۹۰	
خرید دین	۱۸,۷۹۶,۶۸۷	-	۱۸,۷۹۶,۶۸۷	-	۱۸,۷۹۶,۶۸۷	۱۸,۷۹۶,۶۸۷	۱۸,۷۹۶,۶۸۷	
وجه التزام	۹,۵۶۹,۴۲۹	-	۹,۵۶۹,۴۲۹	-	۹,۵۶۹,۴۲۹	۹,۵۶۹,۴۲۹	۹,۵۶۹,۴۲۹	
بهبه‌کاران کارت اعتباری پرداخت‌شده	۱۳۶,۴۱۵	-	۱۳۶,۴۱۵	-	۱۳۶,۴۱۵	۱۳۶,۴۱۵	۱۳۶,۴۱۵	
وجه التزام بجهت‌کاران اعتبارات اسنادی پرداخت‌شده	-	۱,۰۳۲,۷۹۴	-	۱,۰۳۲,۷۹۴	-	۱,۰۳۲,۷۹۴	۱,۰۳۲,۷۹۴	
وجه التزام بجهت‌کاران ضمانت‌نامه‌های پرداخت‌شده	-	۱,۲۶۷,۸۹۹	-	۱,۲۶۷,۸۹۹	-	۱,۲۶۷,۸۹۹	۱,۲۶۷,۸۹۹	
سایر	-	۴۷۰,۰۲۶	-	۴۷۰,۰۲۶	-	۴۷۰,۰۲۶	۴۷۰,۰۲۶	
جمع درآمد تسهیلات اعطایی	۱,۲۷۰,۱۶۲,۳۹۰	۵,۹۷۲,۵۸۰	۱,۲۷۰,۱۶۲,۳۹۰	۵,۹۷۲,۵۸۰	۱,۲۳۰,۱۳۶,۹۷۰	۱,۲۷۰,۱۶۲,۳۹۰	۱,۲۷۰,۱۶۲,۳۹۰	
	۱۱,۵۵۰,۸۸۹	۱۴۴,۶۸۵,۸۵۹	۸۵۰,۹۲۵,۴۰۰	۱,۲۹۹,۲۲۵	۱,۲۹۹,۲۲۵	۸۵۵,۴۳۵	۹۴۰,۹۲۲,۰۰۰	
	۹۲۰,۴۲۴۸	۱,۰۴۵,۸۲۹	۸۶۲,۱۳۶	۱,۰۴۵,۸۲۹	-	۸۶۲,۱۳۶	۶,۹۰۶,۹۵۳	
	۳۲۹,۰۵۹	۷۸۴,۲۴۷	۱,۵۸۷,۰۳۶	۷۸۴,۲۴۷	-	۱,۵۸۷,۰۳۶	۲۷۶,۶۱۷	
	۲,۱۱۴,۸۲۸	۲,۱۱۴,۸۲۸	-	۲,۱۱۴,۸۲۸	۱,۲۲۰,۳۰۱	۱,۲۲۰,۳۰۱	۱,۰۳۰,۱۳۲	
	۹۶,۹۵۶,۰۹۰	۹۶,۹۵۶,۰۹۰	۹۸,۲۴۶,۹۶۷	۹۶,۹۵۶,۰۹۰	-	۹۸,۲۴۶,۹۶۷	۲۷۴,۲۴۵	
	۱۸,۷۹۶,۶۸۷	۱۸,۷۹۶,۶۸۷	۸,۷۰۱,۵۴۸	۱۸,۷۹۶,۶۸۷	-	۸,۷۰۱,۵۴۸	۸,۷۰۱,۵۴۸	
	۹,۵۶۹,۴۲۹	۹,۵۶۹,۴۲۹	۵,۵۹۱,۱۳۵	۹,۵۶۹,۴۲۹	-	۵,۵۹۱,۱۳۵	۹۶۶,۱۳۰	
	۱۳۶,۴۱۵	۱۳۶,۴۱۵	۱,۰۳۲,۷۹۴	۱۳۶,۴۱۵	-	۱,۰۳۲,۷۹۴	۱,۰۳۲,۷۹۴	
	۱,۰۳۲,۷۹۴	۱,۰۳۲,۷۹۴	-	۱,۰۳۲,۷۹۴	۷۷۴,۰۰۱	۷۷۴,۰۰۱	۷۷۴,۰۰۱	
	۱,۲۶۷,۸۹۹	۱,۲۶۷,۸۹۹	-	۱,۲۶۷,۸۹۹	۹۹,۲۱۲	۹۹,۲۱۲	۹۹,۲۱۲	
	۴۷۰,۰۲۶	۴۷۰,۰۲۶	-	۴۷۰,۰۲۶	۳۰۳,۷۱۱	۳۰۳,۷۱۱	۲۸,۴۵۸	
جمع درآمد تسهیلات اعطایی	۱,۲۷۰,۱۶۲,۳۹۰	۵,۹۷۲,۵۸۰	۱,۲۷۰,۱۶۲,۳۹۰	۵,۹۷۲,۵۸۰	۱,۲۹۹,۲۲۵	۸۵۵,۴۳۵	۹۴۰,۹۲۲,۰۰۰	

۹-۱. درآمد تسهیلات اعطایی ارزی، مبلغ ۴,۲۴۸,۰۲۰ میلیون ریال، مربوط به درآمد تسهیلات اعطایی از محل سپرده صندوق توسعه ملی می‌باشد.

۹-۲. درآمد غیرمشاع تسهیلات مشارکت مدنی و وجه التزام، مرتبط با تسهیلات اعطایی از محل گواهی سپرده خاص می‌باشد که مطابق با بخشنامه ۷۱۸/۳۰ مورخ ۲۱/۲/۱۴۰۳، محاسبه سود قطعی آن به‌طور جداگانه از سود مشاع تهیه و حداکثر پنج ماه پس از سررسید گواهی برای بانک مرکزی ارسال خواهد شد.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۱۰. درآمد سپرده‌گذاری در بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی

ارقام به میلیون ریال	گروه			
	سال مالی منتهی به ۲۹/۱۲/۲۰۲۹		سال مالی منتهی به ۳۰/۱۲/۲۰۲۳	
	ریال	مبلغ	ریال	مبلغ
جمع	۷,۳۷۷,۴۵۶	۱۱,۵۳۹,۹۷۱	۷,۳۷۷,۴۵۶	۱۱,۵۳۹,۹۷۱
از (غیرمشاع) ارزش	-	۸۵,۹۲۹	-	۸۵,۹۲۹
۷,۳۷۷,۴۵۶	-	۸۵,۹۲۹	-	۸۵,۹۲۹
۶۲,۴۷۶	۷,۳۷۷,۴۵۶	۱۱,۶۲۵,۹۰۰	۷,۳۷۷,۴۵۶	۱۱,۶۲۵,۹۰۰
۷,۴۳۹,۹۳۲	-	۸۵,۹۲۹	-	۸۵,۹۲۹
				درآمد سپرده‌گذاری در سایر بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی

ارقام به میلیون ریال

بانکی

ارقام به میلیون ریال	گروه			
	سال مالی منتهی به ۲۹/۱۲/۲۰۲۹		سال مالی منتهی به ۳۰/۱۲/۲۰۲۳	
	ریال	مبلغ	ریال	مبلغ
جمع	۷,۳۷۱,۹۳۱	۱۱,۵۳۴,۳۷۹	۷,۳۷۱,۹۳۱	۱۱,۵۳۴,۳۷۹
از (غیرمشاع) ارزش	-	۸۵,۹۲۹	-	۸۵,۹۲۹
۷,۳۷۱,۹۳۱	-	۸۵,۹۲۹	-	۸۵,۹۲۹
۶۲,۴۷۶	۷,۳۷۱,۹۳۱	۱۱,۶۲۰,۳۰۸	۷,۳۷۱,۹۳۱	۱۱,۶۲۰,۳۰۸
۷,۴۳۴,۴۰۷	-	۸۵,۹۲۹	-	۸۵,۹۲۹
				درآمد سپرده‌گذاری در سایر بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی

۱-۱-۰ نرخ میانگین سپرده‌گذاری در بازار بین بانکی در سال ۱۴۰۳ حدوداً ۲۴ درصد بوده است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۱.۱ درآمد سرمایه‌گذاری در اوراق بدهی

ارقام به میلیون ریال

گروه

	سال مالی منتهی به ۲۹/۱۲/۱۴۰۲				سال مالی منتهی به ۳۱/۲/۱۴۰۳			
	ریال		ریال		ریال		ریال	
	از	جمع	غیرمشاع	از	جمع	غیرمشاع	مشاع	
ناشر- نوع اوراق	(غیرمشاع)	جمع	غیرمشاع	(غیرمشاع)	جمع	غیرمشاع	مشاع	
دولت- اسناد خزانه اسلامی	-	۲,۶۲۸,۲۴۹	-	-	۴,۶۴۶,۶۶۴	-	۴,۶۴۶,۶۶۴	
دولت- اوراق مرابحه	-	۲,۴۹۸,۴۸۱	-	-	۳,۷۵۴,۲۶۴	-	۳,۷۵۴,۲۶۴	
شرکت واسط مالی آدینهبشت یکم با مسئولیت محدود (اوراق منفعت)	-	۱۰۸,۰۸۴	-	-	-	-	-	
بانک تجارت- گواهی اعتبار مولد (گام)	-	۲۰,۳۰۵	-	-	-	-	-	
بانک رفاه کارگران- گواهی اعتبار مولد (گام)	-	۱۸,۲۸۱	-	-	-	-	-	
بانک سپه- گواهی اعتبار مولد (گام)	-	۴,۰۳۹	-	-	-	-	-	
بانک ملت- گواهی اعتبار مولد (گام)	-	۲۹۶	-	-	-	-	-	
<b>درآمد سرمایه‌گذاری در اوراق بدهی</b>	-	<b>۵,۲۷۷,۷۳۵</b>	-	-	<b>۸,۴۰۰,۹۲۸</b>	-	<b>۸,۴۰۰,۹۲۸</b>	

ارقام به میلیون ریال

بانک

	سال مالی منتهی به ۲۹/۱۲/۱۴۰۲				سال مالی منتهی به ۳۱/۲/۱۴۰۳			
	ریال		ریال		ریال		ریال	
	از	جمع	غیرمشاع	از	جمع	غیرمشاع	مشاع	
ناشر- نوع اوراق	(غیرمشاع)	جمع	غیرمشاع	(غیرمشاع)	جمع	غیرمشاع	مشاع	
دولت- اسناد خزانه اسلامی	-	۲,۶۲۸,۲۴۸	-	-	۴,۶۴۶,۶۶۴	-	۴,۶۴۶,۶۶۴	
دولت- اوراق مرابحه	-	۲,۴۹۸,۴۸۱	-	-	۳,۷۵۴,۲۶۴	-	۳,۷۵۴,۲۶۴	
شرکت واسط مالی آدینهبشت یکم با مسئولیت محدود (اوراق منفعت)	-	۱۰۸,۰۸۴	-	-	-	-	-	
بانک تجارت- گواهی اعتبار مولد (گام)	-	۲۰,۳۰۵	-	-	-	-	-	
بانک رفاه کارگران- گواهی اعتبار مولد (گام)	-	۱۸,۲۸۱	-	-	-	-	-	
بانک سپه- گواهی اعتبار مولد (گام)	-	۴,۰۳۹	-	-	-	-	-	
بانک ملت- گواهی اعتبار مولد (گام)	-	۲۹۶	-	-	-	-	-	
<b>درآمد سرمایه‌گذاری در اوراق بدهی</b>	-	<b>۵,۲۷۷,۷۳۴</b>	-	-	<b>۸,۴۰۰,۹۲۸</b>	-	<b>۸,۴۰۰,۹۲۸</b>	

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۱۲. سود (زیان) سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار

ارقام به میلیون ریال

بانک		یادداشت
سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	
(مشاع)	(مشاع)	
-	۲,۶۶۹,۹۸۷	۱۲-۱
-	-	سود سهام شرکت‌ها و واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری
-	-	سود (زیان) حاصل از واگذاری سهام شرکت‌ها و واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری
-	-	خالص سود (زیان) افزایش (کاهش) ارزش سرمایه‌گذاری‌ها
-	۲,۶۶۹,۹۸۷	خالص سود (زیان) سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار

۱۲-۱. سود سهام شرکت‌ها و واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری به شرح زیر تفکیک می‌شود:

ارقام به میلیون ریال

بانک		خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه سود سهام شرکت‌ها و صندوق‌های سرمایه‌گذاری
سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	
(مشاع)	(مشاع)	
-	۲,۶۶۹,۹۸۷	
-	۲,۶۶۹,۹۸۷	

۱۳. جایزه سپرده قانونی

جایزه سپرده قانونی به شرح زیر می‌باشد:

ارقام به میلیون ریال

گروه و بانک		شرح
سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	
۳۸۸,۴۶۹	۷۲۰,۴۰۰	جایزه سپرده قانونی سپرده‌های سرمایه‌گذاری
۷۴,۵۲۷	۱۱۶,۷۰۵	جایزه سپرده قانونی سایر منابع
۴۶۲,۹۹۶	۸۳۷,۱۰۵	

۱۳-۱. جایزه سپرده قانونی سایر منابع، شامل جایزه سپرده قانونی گواهی سپرده خاص نیز می‌باشد.

۱۳-۲. میانگین سپرده قانونی و جایزه متعلقه به شرح زیر می‌باشد:

ارقام به میلیون ریال

گروه و بانک		شرح
سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	
۳۷,۸۵۳,۵۶۹	۷۰,۵۹۳,۴۲۹	میانگین سپرده قانونی سپرده‌های سرمایه‌گذاری
۳۸۸,۴۶۹	۷۲۰,۴۰۰	جایزه سپرده قانونی سپرده‌های سرمایه‌گذاری
۸,۷۳۲,۸۸۱	۱۳,۳۰۴,۱۶۹	میانگین سپرده قانونی سایر منابع
۷۴,۵۲۷	۱۱۶,۷۰۵	جایزه سپرده قانونی سایر منابع

۱۳-۲-۱. جایزه سپرده قانونی سایر منابع، شامل جایزه سپرده قانونی گواهی سپرده خاص نیز می‌باشد.

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

### ۱۴. هزینه سود سپرده ها

ارقام به میلیون ریال

گروه		یادداشت	شرح
سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰		
۸۵,۰۹۲,۵۴۰	۱۲۷,۱۶۲,۳۹۰	۹	درآمدهای مشاع
۷,۳۷۱,۹۳۱	۱۱,۵۳۴,۳۷۹	۱۰	درآمد تسهیلات اعطایی
۵,۲۷۷,۷۳۴	۸,۴۰۰,۹۲۸	۱۱	درآمد سپرده گذاری در سایر بانک ها و موسسات اعتباری غیربانکی
-	۲,۶۶۹,۹۸۷	۱۲	درآمد سرمایه گذاری در اوراق بدهی
۷۳,۸۴۳	۱۹۲,۵۹۲	۲۱	سود (زیان) سرمایه گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار
۹۷,۸۱۶,۰۴۸	۱۴۹,۹۶۰,۲۷۶		سود (زیان) سرمایه گذاری مرتبط با فعالیت های غیربانکی
(۳۳,۲۲۹,۰۱۵)	(۴۱,۰۱۴,۱۹۶)	۱۴-۱	<b>جمع درآمدهای مشاع</b>
۶۴,۵۸۷,۰۳۳	۱۰۸,۹۴۶,۰۸۰		سهم بانک از درآمدهای مشاع
(۹,۰۳۹,۷۵۵)	(۱۴,۳۷۳,۴۴۲)	۱۴-۲	<b>سهم سپرده گذاران از درآمدهای مشاع قبل از کسر حق الوکاله</b>
۵۵,۵۴۷,۲۷۸	۹۴,۵۷۲,۶۳۸		حق الوکاله
۳۸۸,۴۶۹	۷۲۰,۴۰۰	۱۳	<b>سهم سپرده گذاران از درآمدهای مشاع</b>
۵۵,۹۳۵,۷۴۷	۹۵,۲۹۳,۰۳۸		جایزه سپرده قانونی سپرده های سرمایه گذاری
۵۵,۹۳۵,۷۴۷	۹۵,۲۹۳,۰۳۸		<b>سود قطعی تعلق گرفته به سپرده های سرمایه گذاری</b>
۳۸۶,۳۹۵	۲,۵۹۴,۰۲۷		<b>سود سپرده های سرمایه گذاری</b>
۱۱,۱۸۷,۸۲۱	۱۴,۲۹۰,۶۹۰		سود گواهی سپرده خاص
۷۵۴,۷۵۱	۷۵۱,۱۱۳		سود سپرده های ارزی
۶۸,۲۶۴,۷۱۴	۱۱۲,۹۲۸,۸۶۹		خالص هزینه سود پرداخت شده توسط شرکت های فرعی به خارج از گروه و هزینه سود سپرده درون گروهی
۷,۲۴۲,۰۹۳	۱۵۵,۹۳۳	۱۴-۴	<b>جمع هزینه سود سپرده ها</b>
			<b>سود قابل پرداخت (مازاد سود پرداختی) به سپرده های سرمایه گذاری</b>

ارقام به میلیون ریال

بانک		یادداشت	شرح
سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰		
۸۵,۰۹۲,۵۴۰	۱۲۷,۱۶۲,۳۹۰	۹	درآمدهای مشاع
۷,۳۷۱,۹۳۱	۱۱,۵۳۴,۳۷۹	۱۰	درآمد تسهیلات اعطایی
۵,۲۷۷,۷۳۴	۸,۴۰۰,۹۲۸	۱۱	درآمد سپرده گذاری در سایر بانک ها و موسسات اعتباری غیربانکی
-	۲,۶۶۹,۹۸۷	۱۲	درآمد سرمایه گذاری در اوراق بدهی
۷۳,۸۴۳	۱۹۲,۵۹۲	۲۱	خالص سود (زیان) سرمایه گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار
۹۷,۸۱۶,۰۴۸	۱۴۹,۹۶۰,۲۷۶		سود (زیان) سرمایه گذاری مرتبط با فعالیت های غیربانکی
(۳۳,۲۲۹,۰۱۵)	(۴۱,۰۱۴,۱۹۶)	۱۴-۱	<b>جمع درآمدهای مشاع</b>
۶۴,۵۸۷,۰۳۳	۱۰۸,۹۴۶,۰۸۰		سهم بانک از درآمدهای مشاع
(۹,۰۳۹,۷۵۵)	(۱۴,۳۷۳,۴۴۲)	۱۴-۲	<b>سهم سپرده گذاران از درآمدهای مشاع قبل از کسر حق الوکاله</b>
۵۵,۵۴۷,۲۷۸	۹۴,۵۷۲,۶۳۸		حق الوکاله
۳۸۸,۴۶۹	۷۲۰,۴۰۰	۱۳	<b>سهم سپرده گذاران از درآمدهای مشاع</b>
۵۵,۹۳۵,۷۴۷	۹۵,۲۹۳,۰۳۸		جایزه سپرده قانونی سپرده های سرمایه گذاری
۵۵,۹۳۵,۷۴۷	۹۵,۲۹۳,۰۳۸		<b>سود قطعی تعلق گرفته به سپرده های سرمایه گذاری</b>
۳۸۶,۳۹۵	۲,۵۹۴,۰۲۷		<b>سود سپرده های سرمایه گذاری</b>
۱۱,۱۸۷,۸۲۱	۱۴,۲۹۰,۶۹۰		سود گواهی سپرده خاص
-	-		سود سپرده های ارزی
۶۷,۵۰۹,۹۶۳	۱۱۲,۱۷۷,۷۵۵		خالص هزینه سود پرداخت شده توسط شرکت های فرعی به خارج از گروه و هزینه سود سپرده درون گروهی
۷,۲۴۲,۰۹۳	۱۵۵,۹۳۳	۱۴-۴	<b>جمع هزینه سود سپرده ها</b>
			<b>سود قابل پرداخت (مازاد سود پرداختی) به سپرده های سرمایه گذاری</b>

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

هزینه سود سپرده‌ها بر اساس درآمد حاصل از مصارف مشاع و هزینه منابع در بانک محاسبه می‌شود و تعدیلات تلفیقی در آن موثر نمی‌باشد. بدین جهت در برخی اقلام گروه، ناگزیر از منابع شرکت اصلی (بانک) استفاده شده است.

۱-۱۴. سهم بانک از درآمدهای مشاع

سهم بانک از درآمدهای مشاع به شرح ذیل محاسبه شده است:

۱-۱-۱۴. سهم بانک از درآمدهای مشاع

سال مالی	نسبت منابع بانک به جمع مصارف (۱-۱۴)		سهم بانک از درآمدهای مشاع
	درآمدهای مشاع	درصد	
۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۹,۹۶۰,۲۷۶	۲۷/۴	۴۱,۰۱۴,۱۹۶
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۹۷,۸۱۶,۰۴۸	۳۴/۰	۳۳,۲۲۹,۰۱۵

۱-۱-۲۱۴. توزیع منابع و مصارف مشاع بین سپرده‌گذاران و بانک

ارقام به میلیون ریال

شرح	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	توضیحات
میانگین مصارف مشاع (۱-۱-۲-۱۴)	۶۵۹,۴۸۳,۸۱۲	۴۵۶,۳۵۲,۲۴۶	میانگین ۵۲ هفته
میانگین مانده سپرده‌های سرمایه‌گذاری (۱-۱-۲-۱۴)	۵۴۹,۷۰۸,۱۵۳	۳۳۹,۱۷۸,۷۴۶	میانگین ۵۲ هفته
کسر می‌شود میانگین سپرده قانونی سپرده‌های سرمایه‌گذاری	(۷۰,۵۹۳,۴۲۹)	(۳۷,۸۵۳,۵۶۹)	میانگین ۵۲ هفته
منابع آزاد سپرده‌های سرمایه‌گذاری	(۴۷۹,۱۱۴,۷۲۴)	(۳۰,۱۳۲,۱۷۷)	
سهم منابع بانک از مصارف مشاع (مازاد منابع آزاد سپرده‌های سرمایه‌گذاری)	۱۸۰,۳۶۹,۰۸۸	۱۵۵,۰۲۷,۰۶۹	

\* سهم منابع بانک از مصارف مشاع عبارتست از مصارف مشاع به کسر منابع آزاد سپرده‌های سرمایه‌گذاری؛ در صورتی که مجموع منابع آزاد سپرده‌های سرمایه‌گذاری بیش از مصارف مشاع باشد، به مازاد آن، مازاد منابع آزاد سپرده‌های سرمایه‌گذاری اطلاق می‌گردد.

۱-۱-۲-۱۴. میانگین مصارف مشاع

ارقام به میلیون ریال

اقلام مصارف مشاع	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹
خالص مصارف مربوط به تسهیلات و مطالبات	۵۷۳,۲۲۱,۰۲۲	۴۰۰,۰۱۲,۰۳۲
خالص مصارف مربوط به اوراق مشارکت	۳۱,۸۳۴,۵۴۱	۲۳,۵۷۳,۸۴۹
خالص مصارف مربوط به سپرده سرمایه‌گذاری نزد سایر بانک‌ها	۵۲,۹۶۰,۰۰۰	۳۱,۴۷۹,۹۰۴
خالص مصارف مربوط به سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار	۱,۴۶۸,۲۴۹	۱,۲۸۶,۴۶۱
جمع مصارف مربوط به عملیات مشاع	۶۵۹,۴۸۳,۸۱۲	۴۵۶,۳۵۲,۲۴۶

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۱۴-۱-۲-۲. میانگین مانده سپرده های سرمایه گذاری

ارقام به میلیون ریال

سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سپرده های سرمایه گذاری
مبلغ (میانگین)	مبلغ (میانگین)	
۲۳,۴۵۶,۱۴۴	۹,۶۰۸,۷۱۲	گواهی سپرده عام
۱۵,۴۶۰,۵۴۳	۶۵,۲۴۸,۱۲۷	یک ساله
۵۶,۴۹۴,۴۵۴	۸,۳۸۰,۷۶۰	دو ساله
۱۰,۱۰۰,۰۵۱	۲۴۰,۳۵۳,۳۹۲	سه ساله
۱۳۷,۰۵۶,۸۳۱	۲۱۳,۰۷۳,۶۴۷	سپرده های کوتاه مدت عادی
۵,۰۹۰,۲۳۱	۱۳,۰۰۴,۸۰۸	سپرده های سرمایه گذاری دریافتی از بانک ها و موسسات اعتباری غیربانکی
۱۹۹,۴۹۲	۳۸,۷۰۷	سپرده های کوتاه مدت ویژه
۳۳۹,۱۷۸,۷۴۶	۵۴۹,۷۰۸,۱۵۳	میانگین سپرده های سرمایه گذاری

### ۱۴-۲. حق الوکاله

حق الوکاله بانک برای سال مالی ۱۴۰۳ بر اساس آگهی منتشره در روزنامه های کثیرالانتشار، معادل ۳ درصد اعلام گردیده بود و بر همین مبنا محاسبه شده است.

نرخ حق الوکاله \* میانگین منابع آزاد سپرده گذاران = مبلغ حق الوکاله

$$۱۴,۳۷۳,۴۴۲ = ۴۷۹,۱۱۴,۷۲۴ * ۳\%$$

۱۴-۲-۱. حق الوکاله اعلام و اعمال شده

حق الوکاله اعلام شده و اعمال شده*		
مبلغ - میلیون ریال	نرخ - درصد	
۲۰۵,۲۲۸	۳/۰	گواهی سپرده عام
۱,۷۳۷,۰۵۸	۳/۰	یک ساله
۲۱۸,۶۷۳	۳/۰	دو ساله
۶,۲۵۹,۷۹۵	۳/۰	سه ساله
۵,۵۶۱,۵۰۴	۳/۰	سپرده های کوتاه مدت عادی
۳۹۰,۱۴۴	۳/۰	سپرده های سرمایه گذاری دریافتی از بانک ها و موسسات اعتباری غیربانکی
۱,۰۴۰	۳/۰	سپرده های کوتاه مدت ویژه
۱۴,۳۷۳,۴۴۲		جمع حق الوکاله ۱۴۰۳/۱۲/۳۰
۹,۰۳۹,۷۵۵		جمع حق الوکاله ۱۴۰۲/۱۲/۲۹

\* با توجه به پوشش کامل حق الوکاله بانک، حق الوکاله اعلام شده و اعمال شده برابر می باشد.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۳-۱۴. سود علی‌الحساب پرداختی به سپرده‌های سرمایه‌گذاری

ارقام به میلیون ریال

بانک		گروه		
سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
				<b>سپرده‌های کوتاه‌مدت</b>
۴,۲۶۶,۹۰۹	۸,۰۱۴,۴۱۰	۴,۲۶۴,۶۸۸	۷,۹۶۹,۰۶۰	سپرده‌های کوتاه‌مدت عادی
۳۲,۴۹۱	۴,۵۶۰	۳۲,۴۹۱	۴,۵۶۰	سپرده‌های کوتاه‌مدت ویژه
				<b>سپرده‌های بلندمدت</b>
۴,۲۹۶,۴۵۳	۱,۷۷۴,۳۴۴	۴,۲۹۶,۴۵۳	۱,۷۷۴,۳۴۴	گواهی سپرده عام
۲,۴۳۸,۸۲۰	۱۵,۵۰۸,۹۹۲	۲,۴۳۸,۸۲۰	۱۵,۵۰۸,۹۹۲	یک‌ساله
۱۲,۶۰۲,۴۴۷	۱,۸۵۶,۴۰۳	۱۲,۶۰۲,۴۴۷	۱,۸۵۶,۴۰۳	دو‌ساله
۲۳,۷۵۸,۵۳۹	۶۴,۹۱۹,۵۴۲	۲۳,۷۵۸,۵۳۹	۶۴,۹۱۹,۵۴۴	سه‌ساله
				<b>جمع</b>
۴۷,۳۹۵,۶۵۹	۹۲,۰۷۸,۲۵۱	۴۷,۳۹۳,۴۳۸	۹۲,۰۳۲,۹۰۳	سپرده‌های سرمایه‌گذاری دریافتی از بانک‌ها و موسسات اعتباری
۱,۲۹۷,۹۹۶	۳,۰۵۸,۸۵۴	۲,۰۵۴,۹۶۹	۳,۸۵۵,۳۱۶	جمع سود علی‌الحساب پرداختی به سپرده‌های سرمایه‌گذاری
<b>۴۸,۶۹۳,۶۵۵</b>	<b>۹۵,۱۳۷,۱۰۵</b>	<b>۴۹,۴۴۸,۴۰۷</b>	<b>۹۵,۸۸۸,۲۱۹</b>	

۴-۱۴. سود قابل پرداخت (مازاد سود پرداختی) به سپرده‌های سرمایه‌گذاری

ارقام به میلیون ریال

بانک		یادداشت	
سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰		
۵۵,۹۳۵,۷۴۷	۹۵,۲۹۳,۰۳۸		سود قطعی تعلق گرفته به سپرده‌های سرمایه‌گذاری
(۴۸,۶۹۳,۶۵۵)	(۹۵,۱۳۷,۱۰۵)	۱۴-۳	سود علی‌الحساب پرداختی به سپرده‌های سرمایه‌گذاری
<b>۷,۲۴۲,۰۹۳</b>	<b>۱۵۵,۹۳۳</b>		سود قابل پرداخت (مازاد سود پرداختی) به سپرده‌های سرمایه‌گذاری

۱۵. درآمد کارمزد

ارقام به میلیون ریال

بانک		گروه		یادداشت	
سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰		
۲۴۵,۳۱۱	۵۷۵,۳۳۳	۲۴۵,۳۱۱	۵۷۵,۳۳۳	۱۵-۱	خالص کارمزد عملیات قرض‌الحسنه
۵۰۸,۶۳۷	۶۶۰,۱۸۴	۵۰۸,۶۳۸	۶۶۰,۱۸۴		اعتبارات اسنادی گشایش یافته
۴,۷۰۵,۴۸۱	۷,۶۷۶,۵۳۰	۴,۷۰۵,۴۸۱	۷,۶۷۶,۵۳۰		ضمانت‌نامه‌های صادره
۱۰,۸۰۰	۹۹,۸۵۳	۱۰,۸۰۰	۹۹,۸۵۳		وجوه اداره شده
۲,۶۹۹,۶۸۱	۷,۱۴۹,۲۸۶	۲,۶۹۹,۶۸۲	۷,۱۴۹,۲۸۶		کارمزد اعطاء تسهیلات
۲۳۵,۶۰۸	۷۱۹,۶۱۵	۲۳۵,۶۰۸	۷۱۹,۶۱۵		تضمین اوراق مشارکت
۷۸,۴۰۳	۱۲۶,۶۳۹	۷۸,۴۰۳	۱۲۶,۶۳۹		طرح شتاب
-	-	۱,۶۴۰,۰۹۵	۱,۶۸۶,۱۵۷		کارمزد خرید و فروش سهام
۶۸۵,۳۸۴	۵۷۰,۶۴۷	۶۸۵,۳۸۴	۵۷۰,۶۴۶		سایر خدمات
<b>۹,۱۶۹,۳۰۶</b>	<b>۱۷,۵۷۸,۰۸۷</b>	<b>۱۰,۸۰۹,۴۰۱</b>	<b>۱۹,۲۶۴,۲۴۳</b>		جمع درآمد کارمزد

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت های توضیحی صورت های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۱-۱۵. خالص کارمزد عملیات قرض الحسنه

ارقام به میلیون ریال

گروه و بانک		
سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۲۴۵,۳۱۱	۵۷۵,۳۳۳	کارمزد دریافتی تسهیلات اعطایی قرض الحسنه
۲۴۵,۳۱۱	۵۷۵,۳۳۳	خالص کارمزد عملیات قرض الحسنه

۱۶. هزینه کارمزد

ارقام به میلیون ریال

گروه و بانک		
سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۶۰۵,۲۵۵	۸۳۷,۸۵۰	کارمزد سامانه های ملی پرداخت مبتنی بر کارت
۵۵,۳۹۰	۶۲,۳۷۲	کارمزد سامانه های ملی پرداخت مبتنی بر حساب
۱,۲۵۶	۱,۷۶۵	کارمزد سامانه های ملی پرداخت مبتنی بر چک
۵۷۵	۸۵۲	سایر
۶۶۲,۴۷۶	۹۰۲,۸۳۹	جمع هزینه کارمزد

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳ اسفند ماه ۱۴۰۳

۱۷. خالص سود (زیان) مبادلات و معاملات ارزی

ارقام به میلیون ریال

یادداشت	گروه		بانک	
	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹
نتیجه مبادلات ارزی	۱۱,۲۹۷,۰۹۱	۷,۴۹۵,۸۴۹	۱۱,۱۷۶,۹۶۱	۶,۸۱۵,۲۷۷
درآمد عملیات صرافی	۸۰,۳۴۶,۵۴۲	۲۸۸,۱۴۴,۷۲۳	-	-
بهای تمام شده عملیات صرافی	(۷۷,۷۵۲,۸۳۳)	(۲۸۵,۵۹۲,۰۳۰)	-	-
خالص سود (زیان) مبادلات و معاملات ارزی	۱۳,۸۹۰,۸۰۰	۱۰,۰۴۸,۵۴۲	۱۱,۱۷۶,۹۶۱	۶,۸۱۵,۲۷۷

۱۷-۱. درآمد و بهای تمام شده عملیات صرافی مربوط به خرید و فروش ارز توسط شرکت صرافی بانک خاورمیانه می‌باشد. به منظور ارائه بهتر و جلوگیری از بیش‌نمایی عملکرد گروه، عملیات صرافی به صورت ناخالص گزارش گردیده است.

۱۸. هزینه‌های اداری و عمومی

ارقام به میلیون ریال

یادداشت	گروه		بانک	
	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹
هزینه‌های کارکنان	۱۱,۲۵۷,۶۸۴	۷,۱۹۳,۲۷۴	۱۰,۲۹۶,۳۹۲	۶,۶۱۰,۱۷۶
هزینه‌های اداری	۴,۸۲۲,۶۹۰	۳,۵۰۹,۰۱۴	۴,۳۸۷,۹۶۸	۲,۷۷۷,۸۵۵
هزینه استهلاک	۱,۳۳۴,۱۷۲	۷۸۳,۴۸۲	۱,۲۷۱,۶۲۸	۷۴۱,۷۸۱
جمع هزینه‌های اداری و عمومی	۱۷,۴۱۴,۵۴۶	۱۱,۴۸۵,۷۷۰	۱۵,۹۵۵,۹۸۸	۱۰,۱۲۹,۸۱۲

۱۸-۱. هزینه‌های کارکنان به شرح زیر تفکیک می‌شود:

ارقام به میلیون ریال

یادداشت	گروه		بانک	
	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹
حقوق و دستمزد و مزایا	۹,۳۲۲,۱۴۶	۵,۹۹۲,۱۵۴	۸,۵۵۸,۱۹۰	۵,۴۹۳,۵۴۳
بیمه سهم کارفرما	۱,۰۱۸,۸۱۶	۶۸۸,۴۹۴	۹۲۶,۴۰۸	۶۲۲,۸۰۷
مزایای پایان خدمت و بازنشستگی کارکنان	۷۷۸,۶۱۲	۴۱۸,۵۶۲	۶۷۴,۳۶۴	۴۰۰,۵۱۶
سفر و فوق العاده ماموریت	۳۲,۶۶۰	۳۴,۴۳۲	۳۱,۹۸۰	۳۳,۶۷۸
سلامت و درمان کارکنان	۱۰۵,۴۵۰	۵۹,۶۳۲	۱۰۵,۴۵۰	۵۹,۶۳۲
جمع هزینه‌های کارکنان	۱۱,۲۵۷,۶۸۴	۷,۱۹۳,۲۷۴	۱۰,۲۹۶,۳۹۲	۶,۶۱۰,۱۷۶

۱۸-۱-۱. افزایش هزینه‌های پرسنلی در سال ۱۴۰۳ نسبت به سال قبل مطابق با مصوبه وزارت تعاون، کار و راه اجتماعی صورت گرفته است.

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۱۸-۲. هزینه های اداری شامل اقلام زیر است:

ارقام به میلیون ریال

بانک		گروه		
سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۲۱۰,۲۹۳	۲۶۶,۱۸۵	۲۲۴,۲۵۳	۲۷۴,۸۸۵	اجاره
۹,۵۹۵	۵۴,۷۶۴	۹,۵۹۵	۵۴,۷۶۴	آموزش و تحقیقات
۱۳۸,۸۵۸	۲۸۷,۷۸۱	۱۳۸,۸۵۸	۲۸۷,۷۸۱	ارتباطات و مخابرات
۱۳,۵۱۶	۱۹,۷۸۵	۳۳,۲۶۴	۳۰,۷۱۰	هزینه بیمه
۱۴,۳۶۰	۲۱,۲۵۲	۱۹,۵۵۹	۲۱,۲۵۲	حق الزحمه حسابرسی
۷۶,۴۶۴	۵۹,۲۳۰	۸۹,۰۳۷	۱۱۷,۷۳۶	حق المشاوره
۲۴,۷۱۴	۸۲,۷۰۵	۲۵,۴۵۷	۸۳,۶۴۰	حمل و نقل
۲۲,۲۰۴	۷۷,۳۳۶	۲۳,۴۸۴	۷۹,۶۸۳	انرژی و آب
۱۶۵,۱۲۲	۲۳۱,۴۱۰	۱۶۶,۶۹۱	۲۳۲,۱۱۳	تعمیر و نگهداری داراییها
۳۵۷,۷۶۹	۶۲۰,۷۵۱	۳۶۵,۸۸۳	۵۰۱,۹۱۷	ملزومات مصرفی
۳۷,۲۰۰	۳۱,۴۰۰	۴۷,۲۰۰	۴۲,۹۰۰	پاداش هیات مدیره
۱,۰۰۰,۴۳۴	۱,۴۳۴,۷۰۸	۱,۰۱۰,۴۲۵	۱,۴۴۶,۹۰۷	حق الزحمه پرداختی پیمانکاران
۹۵,۷۲۷	۱۰۴,۴۳۷	۹۵,۷۲۷	۱۰۴,۴۳۷	حق عضویت در صندوق ضمانت سپرده
۱۱,۰۰۶	۹,۴۷۵	۲۲,۵۱۰	۲۲,۶۵۱	حق عضویت در مجامع
۲۰۷,۷۳۷	۴۰۲,۱۷۵	۲۰۷,۷۳۶	۴۰۲,۱۷۵	پشتیبانی سامانه های نرم افزاری
۳۷	۴۴۹	۳۷	۴۴۸	هزینه های ثبتی و حقوقی
-	-	-	۲۴۶,۲۲۰	هزینه مالیات ارزش افزوده
۳۹۲,۸۱۹	۶۸۴,۱۲۵	۱,۰۲۹,۲۹۸	۸۷۲,۴۷۱	سایر
<b>۲,۷۷۷,۸۵۵</b>	<b>۴,۳۸۷,۹۶۸</b>	<b>۳,۵۰۹,۰۱۴</b>	<b>۴,۸۲۲,۶۹۰</b>	<b>جمع هزینه های اداری</b>

۱۸-۲-۱. عمده مبالغ از بابت هزینه های مربوط به حفاظت از محل کار و همچنین هزینه های نیروهای خدماتی بوده است.

۱۸-۳. هزینه استهلاک

ارقام به میلیون ریال

بانک		گروه		
سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۵۸۱,۲۸۱	۱,۰۸۳,۶۵۶	۶۱۸,۶۹۶	۱,۱۳۷,۵۳۲	۱۸-۳-۱ استهلاک دارایی های ثابت مشهود
۱۶۰,۵۰۰	۱۸۷,۹۷۲	۱۶۴,۷۸۶	۱۹۶,۶۴۰	استهلاک دارایی های نامشهود
<b>۷۴۱,۷۸۱</b>	<b>۱,۲۷۱,۶۲۸</b>	<b>۷۸۳,۴۸۲</b>	<b>۱,۳۳۴,۱۷۲</b>	<b>جمع هزینه استهلاک</b>

۱۸-۳-۱. افزایش هزینه استهلاک بابت تغییر طبقه ساختمان جنب ساختمان 1 بخارست از دارایی های در جریان به دارایی ثابت مشهود در سال جاری می باشد.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۱۹. هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول

ارقام به میلیون ریال

یادداشت	بانک		گروه	
	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰
هزینه اختصاصی مطالبات مشکوک‌الوصول تسهیلات اعطایی و مطالبات	۱,۶۶۴,۲۳۹	۱۳,۶۴۷,۳۴۵	۱,۶۶۴,۲۳۹	۱۳,۶۴۷,۳۴۵
هزینه عمومی مطالبات مشکوک‌الوصول تسهیلات اعطایی و مطالبات	۳,۰۱۱,۸۴۷	۳,۸۶۷,۳۸۱	۳,۰۱۰,۴۸۷	۳,۸۵۷,۱۸۳
هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول	۴,۶۷۶,۰۸۶	۱۷,۵۱۴,۷۲۶	۴,۶۷۴,۷۲۶	۱۷,۵۰۴,۵۲۸

۱۹-۱. هزینه اختصاصی مطالبات مشکوک‌الوصول تسهیلات اعطایی و مطالبات آن به شرح زیر محاسبه شده است:

ارقام به میلیون ریال

سررسید گذشته	گروه و بانک				معوق	جمع
	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰					
	مشکوک‌الوصول تا ۵ سال	مشکوک‌الوصول بعد از ۵ سال*	جمع	جمع	جمع	جمع
خالص تسهیلات و مطالبات غیرجاری قبل از کسر ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول اشخاص غیردولتی (یادداشت ۲۷-۱)	۲۳,۸۵۲,۹۹۱	۷۲۰,۴۹۷	۲۴,۵۷۳,۴۸۸	۲۹,۹۹۸,۹۳۷	۳۰,۲۷۳,۳۰۹	۸,۱۱۵,۳۷۱
سایر حسابهای دریافتی (یادداشت ۲۹-۲)	۴,۰۲۴	۲۷۷,۲۱۱	۲۸۱,۲۳۵	۴۹۶,۹۵۰	۴۰۵,۹۹۳	۲۰,۲۲۶
جمع تسهیلات اعطایی و مطالبات غیرجاری قبل از کسر ارزش وثایق	۲۳,۸۵۷,۰۱۵	۹۹۷,۷۰۸	۲۴,۸۵۴,۷۲۳	۳۰,۰۱۲,۴۲۵	۳۰,۶۷۹,۳۰۲	۸,۳۱۷,۵۹۷
کسر می‌شود ارزش وثایق با اعمال ضریب ماشین آلات	-	-	-	-	(۳,۸۸۵,۷۷۵)	-
املاک و مستغلات	(۴,۱۹۱,۹۵۲)	(۴۱,۶۳۲)	(۴,۶۰۳,۵۸۴)	(۴,۵۳۴,۸۳۲)	(۱۵,۳۴۵,۲۳۹)	(۱,۰۸۰,۱۰۲)
جمع ارزش وثایق با اعمال ضریب	(۴,۱۹۱,۹۵۲)	(۴۱,۶۳۲)	(۴,۶۰۳,۵۸۴)	(۴,۵۳۴,۸۳۲)	(۱۹,۲۳۱,۰۱۴)	(۱,۰۸۰,۱۰۲)
مانده مبنای محاسبه ذخیره اختصاصی	۱۹,۶۶۵,۰۶۳	۹۵۶,۰۷۶	۲۰,۶۲۱,۱۳۹	۲۵,۴۷۷,۵۹۳	۱۱,۴۴۸,۲۸۸	۷,۲۳۷,۴۹۵
ضریب مبنای احتساب ذخیره اختصاصی- درصد	۵۰ درصد	۱۰۰ درصد	۵۰ درصد	۲۰ درصد	۵۳,۳۳۶,۲۲۸	۱۰ درصد
ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول اختصاصی امهالی و تجدیدی	۵۵,۳۵۴	-	۵۵,۳۵۴	۹۷۴,۹۳۴	۶۳۴,۳۳۷	-
ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول اختصاصی سایر مطالبات	۹,۷۷۷,۱۷۸	۹۵۶,۰۷۶	۱۰,۷۳۳,۲۵۴	۴,۱۲۰,۵۸۵	۲,۳۲۶,۱۹۴	۷۲۳,۷۵۰
ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول اختصاصی	۹,۸۳۲,۵۳۲	۹۵۶,۰۷۶	۱۰,۷۸۸,۶۰۸	۵,۰۹۵,۵۱۹	۲,۹۶۰,۵۳۱	۷۲۳,۷۵۰
کسر می‌شود مانده ذخیره اختصاصی مطالبات مشکوک‌الوصول در پایان سال قبل	(۱,۱۱۰,۷۲۱)	(۶۰۶,۵۰۶)	(۱,۷۱۷,۲۲۷)	(۷۶۲,۵۴۱)	(۱,۲۹۶,۲۹۲)	(۴۸۰,۷۶۴)
هزینه اختصاصی مطالبات مشکوک‌الوصول تسهیلات و مطالبات	۸,۷۲۱,۸۱۱	۳۴۹,۵۷۰	۹,۰۷۱,۳۸۱	۴,۳۳۲,۹۷۸	۱,۶۶۴,۲۳۹	۲۴۲,۹۸۶

\* بر اساس تبصره سه ماده دو بخشنامه شماره ۱/۲۳۹۰۲۱ مورخ ۱۴۰۱/۰۹/۲۳ بانک مرکزی، برای تسهیلاتی که پس از سپری شدن ۵ سال یا بیشتر از سررسید پرداخت اصل و سود آنها، موسسه اعتباری بنا به دلایل خارج از اراده خود قادر به وصول مطالبات از محل وثایق ماخوذه نمی‌باشد، مانده کل تسهیلات پس از کسر نمودن ارزش وثایق مذکور در بندهای ۲-۳ تا ۲-۶ بخشنامه مورد اشاره مبنای محاسبه قرار می‌گیرد.



بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۱۹-۲. هزینه عمومی مطالبات مشکوک‌الوصول تسهیلات اعطایی و مطالبات به شرح زیر محاسبه شده است:

ارقام به میلیون ریال

بانک		
سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۷۰۸,۶۶۵,۰۴۱	۹۹۴,۷۳۶,۷۲۶	تسهیلات اعطایی اشخاص غیردولتی (یادداشت ۱-۲۷)
۱۱,۴۰۹,۴۴۵	۱۲,۸۱۵,۵۹۷	بدهی مشتریان بابت اعتبارات اسنادی مدت دار پس از کسر پیش دریافت‌ها (یادداشت ۱-۳۵)
۸۳۹,۶۳۶	۲,۰۳۹,۳۲۹	مطالبات از شرکت‌های فرعی و وابسته (یادداشت ۲۸)
۳,۲۵۲,۲۱۴	۲,۳۱۴,۳۹۸	سایر حساب‌های دریافتی (یادداشت ۲۹)
		<b>کسر می‌شود:</b>
(۲۴,۱۵۲,۳۱۵)	(۵۴,۰۶۶,۵۹۸)	مانده تسهیلات اعطایی و مطالباتی که برای آنها ذخیره اختصاصی منظور شده
۷۰۰,۰۱۴,۰۲۱	۹۵۷,۸۳۹,۴۵۲	مانده مبنای محاسبه ذخیره عمومی
۱/۵	۱/۵	ضریب مبنای احتساب ذخیره عمومی-درصد
۱۰,۵۰۰,۲۱۰	۱۴,۳۶۷,۵۹۲	ذخیره عمومی تسهیلات اعطایی و مطالبات
(۷,۴۸۸,۳۶۳)	(۱۰,۵۰۰,۲۱۰)	کسر می‌شود: مانده ذخیره عمومی تسهیلات اعطایی و مطالبات در پایان سال قبل
۳,۰۱۱,۸۴۷	۳,۸۶۷,۳۸۱	<b>هزینه عمومی مطالبات مشکوک‌الوصول تسهیلات اعطایی و مطالبات</b>

۲۰. سایر درآمدها و هزینه‌های عملیاتی

ارقام به میلیون ریال

بانک		گروه		
سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۱۴,۷۵۶,۴۹۰	۳۰,۱۳۷,۸۷۳	۱۵,۱۵۴,۹۷۷	۳۳,۳۴۸,۴۵۱	سود (زیان) تسعیر ارز دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی عملیاتی
(۲۲۳,۵۱۵)	۱,۱۹۰,۱۹۳	(۲۲۳,۵۱۵)	۱,۱۹۰,۱۹۳	سود (زیان) شعبه خارج از کشور
۱۴,۵۳۲,۹۷۵	۳۱,۳۲۸,۰۶۶	۱۴,۹۳۱,۴۶۲	۳۴,۵۳۸,۶۴۴	<b>جمع سایر درآمدها و هزینه‌های عملیاتی</b>

۲۱. سود (زیان) سرمایه‌گذاری مرتبط با فعالیت‌های غیربانکی

ارقام به میلیون ریال

بانک		گروه		یادداشت	
سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰		
۷۳,۸۴۳	۱۹۲,۵۹۲	۲۹۶,۱۸۸	۵۷۹,۰۹۹	۲۱-۱	سود سهام شرکتها و واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری
-	-	۲۳۹,۰۶۳	۱۶۷,۸۶۱	۲۱-۲	سود (زیان) ناشی از واگذاری سهام شرکتها و واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری
-	-	-	(۳۷,۰۶۵)	۲۱-۳	خالص سود (زیان) افزایش (کاهش) ارزش سرمایه‌گذاریها
۷۳,۸۴۳	۱۹۲,۵۹۲	۵۳۵,۲۵۱	۷۰۹,۸۹۵		

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۱-۲۱. سود سهام شرکت‌ها و واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری به شرح زیر تفکیک می‌شود:

ارقام به میلیون ریال

بانک		گروه		
سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
(مشاع)	(مشاع)	(مشاع)	(مشاع)	
۷۱,۹۹۶	۴۸,۰۰۰	۲۶۸,۳۰۴	۴۳۴,۰۹۹	۲۹-۲-۱ بیمه زندگی خاورمیانه
-	-	۲,۶۱۶	۳,۲۵۰	سرمایه‌گذاری صندوق بازنشستگی کشوری (هلدینگ)
-	-	۲,۸۶۰	۲,۴۴۵	شرکت پالایش نفت بندرعباس
-	-	۶,۱۵۲	۱,۳۵۰	شرکت سرمایه‌گذاری تامین اجتماعی
-	-	-	۶۳۱	بورس اوراق بهادار تهران
-	-	-	۵۰۲	تامین سرمایه خلیج فارس
-	-	-	۴۳۷	صنایع ماشین‌های اداری ایران
-	-	-	۳۳۶	فراپورس ایران
-	-	-	۲۰۵	بانک ملت
-	-	-	۱۷۳	سوژمیران
-	-	-	۱۰۸	بانک صادرات ایران
-	-	-	۹۱	تکادو (سهامی عام)
-	-	-	۴۸	صندوق واسطه‌گری مالی یکم-سهام
-	-	۵۱۴	-	کشت و دامداری فکا
-	-	۱,۲۴۱	-	شرکت فولاد مبارکه اصفهان
-	۱۴۲,۵۰۰	-	-	کارگزاری بانک خاورمیانه
-	-	۳,۰۵۹	۷۵۶	سایر
۷۱,۹۹۶	۱۹۰,۵۰۰	۲۸۴,۷۴۶	۴۴۴,۴۳۱	<b>سود سهام شرکت‌ها</b>
-	-	-	-	صندوق سرمایه‌گذاری افق کارگزاری کارآفرین
۱,۸۴۷	۲,۰۹۲	۱۱,۴۴۲	۹۸,۸۳۸	صندوق سرمایه‌گذاری مشترک افق کارگزاری
-	-	-	۳۵,۸۳۰	صندوق سرمایه‌گذاری افق روشن کارگزاری
-	-	-	-	سود سایر صندوق‌ها
۱,۸۴۷	۲,۰۹۲	۱۱,۴۴۲	۱۳۴,۶۶۸	<b>سود واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری</b>
۷۳,۸۴۳	۱۹۲,۵۹۲	۲۹۶,۱۸۸	۵۷۹,۰۹۹	<b>سود سهام شرکت‌ها و واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری</b>

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۲-۲۱. سود (زیان) حاصل از واگذاری سهام شرکت‌ها و واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

گروه			
سال مالی منتهی به ۳۰/۱۲/۱۴۰۳		سال مالی منتهی به ۲۹/۱۲/۱۴۰۲	
تعداد سهام/واحد سرمایه‌گذاری	خالص ارزش فروش	سود (زیان)	سود (زیان)
<b>سود (زیان) حاصل از واگذاری سهام شرکت‌ها - ریال (مشاع)</b>			
-	-	-	۶,۸۱۲
۳۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۸,۸۴۵	(۳,۲۲۰)	۱۵,۷۱۴
-	-	(۲,۳۳۲)	۱۱,۰۴۳
۱۲,۵۰۰,۰۰۰	۴۷,۴۳۷	۱۲,۹۷۷	-
۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۴۴,۷۲۵	۵۴,۰۰۶	۹,۳۳۶
۱۶,۶۳۸,۲۰۲	۲۵,۸۴۰	۲,۱۷۶	-
۸۷,۱۸۸,۹۸۹	۵۲,۱۹۸	(۲۶۰)	-
۱۸,۷۵۵,۴۴۹	۲۷,۵۲۳	(۲,۱۸۶)	-
۸۹۷,۹۰۳	۸۹۸	(۶,۲۴۵)	-
۳,۵۰۰,۰۰۰	۴۰,۰۱۸	(۹,۲۴۳)	-
۳,۳۱۸,۰۰۰	۱۸,۵۰۵	(۳,۵۰۹)	-
۶,۹۱۶,۶۶۶	۱۴,۴۰۷	۲,۴۶۲	-
۸,۴۴۶,۴۲۸	۶۲,۰۸۵	(۴,۲۷۱)	-
-	-	(۱۳,۴۲۲)	۶۱,۴۰۵
۲۰,۳۱۶,۶۳۷	۳۷۲,۴۸۱	۲۶,۹۳۳	۱۰۴,۳۱۰
<b>سود (زیان) ناشی از واگذاری واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری - ریال (مشاع)</b>			
-	-	۴۵,۹۸۸	۲۲,۹۸۴
۵,۰۰۰,۰۰۰	۷۱,۸۷۳	۱۵۶	-
۲,۸۰۰,۰۰۰	۷۴,۰۶۴	۸,۹۲۳	۶۸,۱۵۶
-	-	-	۲۶,۴۹۰
-	-	-	۱۱,۸۵۷
-	-	۱۸,۵۱۶	۴,۶۱۰
-	-	۳,۷۹۴	-
-	-	۳,۱۱۲	-
-	-	۷۸۴	-
-	-	۵,۳۰۳	-
-	-	۱۲,۰۴۱	-
-	-	۳۷۸	-
-	-	(۲,۷۳۴)	-
۱۵۳,۰۰۰	۴۲,۰۱۷	(۵,۵۱۴)	-
۱,۰۰۰,۰۰۰	۲۶,۴۲۴	۲۱,۶۲۱	-
-	-	۲۵,۸۶۴	-
-	-	۲,۷۵۱	۶۵۶
۸,۹۵۳,۰۰۰	۲۱۴,۳۷۸	۱۴۰,۹۸۳	۱۳۴,۷۵۳
<b>سود (زیان) ناشی از حاصل معاملات آپشن - ریال</b>			
-	-	۵۵۵	-
-	-	(۳۹۰)	-
-	-	(۲۲۱)	-
-	-	(۵۵)	-
۲۱۲,۱۱۴,۶۳۷	۵۸۶,۸۵۹	۱۶۷,۸۶۱	۲۳۹,۰۶۳

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۲۱-۳. خالص سود (زیان) افزایش (کاهش) ارزش سرمایه گذاری ها به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

گروه		سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰		سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	
تعداد سهام/واحد سرمایه گذاری	ارزش دفتری	خالص ارزش فروش	سود (زیان)	سود (زیان)	
					صندوق سرمایه گذاری. کاریزما اهرمی
۲,۸۰۰,۰۰۰	۷۴,۰۶۴	۶۷,۳۸۳	(۶,۶۸۰)	-	بورس اوراق بهادار
۱۶,۶۳۸,۲۰۲	۲۵,۸۴۰	۵۲,۹۵۵	۲۷,۱۱۵	-	صندوق واسطه گری مالی یکم سهام
۱۵۳,۰۰۰	۴۲,۰۱۷	۳۹,۶۷۰	(۲,۳۴۷)	-	فراپورس ایران
۸,۴۴۶,۴۲۸	۶۲,۰۸۵	۳۹,۶۲۵	(۲۲,۴۶۰)	-	سایپا
۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۴۴,۷۲۵	۴۳,۸۹۰	(۸۳۵)	-	سرمایه گذاری تامین اجتماعی
۳۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۸,۸۴۵	۳۸,۸۳۵	(۱۰)	-	تامین سرمایه خلیج فارس
۸۹۷,۹۰۳	۸۹۸	۱,۵۶۰	۶۶۲	-	بانک ملت
۱۸,۷۵۵,۴۴۹	۲۷,۵۲۳	۳۹,۰۵۸	۱۱,۵۳۵	-	بانک صادرات
۸۷,۱۸۸,۹۸۹	۵۲,۱۹۸	۴۸,۰۵۰	(۴,۱۴۸)	-	شرکت پالایش نفت بندرعباس
۳,۵۰۰,۰۰۰	۴۰,۰۱۸	۳۱,۴۳۱	(۸,۵۸۷)	-	بیمه سامان
۳,۳۱۸,۰۰۰	۱۸,۵۰۵	۳۰,۲۹۰	۱۱,۷۸۵	-	پالایش نفت تهران
۶,۹۱۶,۶۶۶	۱۴,۴۰۷	۱۵,۸۰۹	۱,۴۰۳	-	بانک سینا
۸,۲۴۲,۵۱۶	۱۹,۲۱۲	۱۶,۱۴۴	(۳,۰۶۸)	-	بانک تجارت
۱۱۰,۱۸۷,۶۲۲	۴۷,۲۶۹	۴۵,۲۱۶	(۲,۰۵۳)	-	بانک پارسیان
۲۶,۵۰۰,۰۰۰	۸۲,۲۴۶	۷۴,۶۲۴	(۷,۶۲۲)	-	ایران خودرو
۱۲,۵۰۰,۰۰۰	۴۷,۴۳۷	۴۷,۹۲۵	۴۸۸	-	گروه سرمایه گذاری سایپا
۱۱,۸۹۵,۶۵۶	۴۸,۱۲۸	۳۷,۶۴۹	(۱۰,۴۷۹)	-	گسترش سرمایه گذاری ایران خودرو
۲,۲۰۰,۰۰۰	۱۰,۵۷۵	۹,۳۲۲	(۱,۲۵۳)	-	صندوق س. گروه زعفران سحرخیز
۲۶۱,۴۱۴	۹,۹۸۷	۱۱,۶۷۶	۱,۶۸۹	-	صندوق س. بخشی پترو داریوش-ب
۵,۰۰۰,۰۰۰	۷۱,۸۷۳	۶۴,۶۸۸	(۷,۱۸۶)	-	صندوق س سهامی بیدار-اهرمی
۳,۰۰۰,۰۰۰	۴۷,۴۶۴	۳۷,۸۷۵	(۹,۵۸۹)	-	ص.س. اهرمی موج فیروزه-س
۱,۰۰۰,۰۰۰	۲۶,۴۲۴	۲۰,۹۹۹	(۵,۴۲۵)	-	جمع
۳۷۴,۴۰۱,۸۴۵	۸۵۱,۷۴۱	۸۱۴,۶۷۶	(۳۷,۰۶۵)	-	

## ۲۲. سایر درآمدها و هزینه های غیر عملیاتی

ارقام به میلیون ریال

بانک		گروه		یادداشت
سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
-	۱۴۹,۹۴۴	۶۳۳	۱۴۹,۸۸۰	سود (زیان) ناشی از فروش دارایی های ثابت مشهود و نامشهود
۱,۲۳۴	(۲۶۷)	۱,۲۳۴	(۲۵۵)	سایر
۱,۲۳۴	۱۴۹,۶۷۷	۱,۸۶۷	۱۴۹,۶۲۵	خالص سایر درآمدها و هزینه ها

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۲۳. سود هر سهم

۱- ۲۳. مبنای محاسبه سود هر سهم

ارقام به میلیون ریال

گروه		
سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۵۸,۸۲۹,۵۸۲	۸۴,۴۹۲,۶۹۷	سود - عملیاتی
(۴,۸۷۸,۴۶۱)	(۶,۲۹۰,۷۲۴)	اثر مالیاتی
۵۳,۹۵۱,۱۲۱	۷۸,۲۰۱,۹۷۳	
۵۳۷,۱۱۸	۸۵۹,۵۲۰	سود - غیر عملیاتی
(۳۵۶)	(۲۳,۹۳۵)	اثر مالیاتی
۵۳۶,۷۶۲	۸۳۵,۵۸۵	
۵۹,۳۶۶,۷۰۰	۸۵,۳۵۲,۲۱۷	سود خالص قبل از مالیات
(۴,۸۷۸,۸۱۷)	(۶,۳۱۴,۶۵۹)	اثر مالیاتی
(۱۱۶,۰۵۲)	(۹۵,۹۴۴)	سهم منافع فاقد حق کنترل از سود خالص
۵۴,۳۷۱,۸۳۱	۷۸,۹۴۱,۶۱۴	سود خالص - قابل انتساب به مالکان شرکت اصلی

ارقام به میلیون ریال

بانک		
سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۵۵,۶۶۱,۵۵۹	۸۱,۷۴۵,۹۹۳	سود - عملیاتی
(۴,۰۶۱,۴۱۲)	(۵,۱۰۵,۰۲۷)	اثر مالیاتی
۵۱,۶۰۰,۱۴۷	۷۶,۶۴۰,۹۶۶	
۷۵,۰۷۶	۳۴۲,۲۶۹	سود - غیر عملیاتی
(۱۹۷)	(۲۹,۹۳۵)	اثر مالیاتی
۷۴,۸۷۹	۳۱۲,۳۳۴	
۵۵,۷۳۶,۶۳۵	۸۲,۰۸۸,۲۶۲	سود خالص قبل از مالیات
(۴,۰۶۱,۶۱۰)	(۵,۱۳۴,۹۶۲)	اثر مالیاتی
۵۱,۶۷۵,۰۲۵	۷۶,۹۵۳,۳۰۰	سود خالص

۱-۱- ۲۳. میانگین موزون تعداد سهام

تعداد

گروه و بانک		
سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
(تجدید ارائه شده)		
۷۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۷۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	میانگین موزون تعداد سهام عادی
(۱۱۲,۶۲۹,۸۹۸)	(۱۸۷,۶۰۷,۹۶۹)	میانگین موزون تعداد سهام خزانه
۷۴,۸۸۷,۳۷۰,۱۰۲	۷۴,۸۱۲,۳۹۲,۰۳۱	میانگین موزون تعداد سهام

۲- ۲۳. با توجه به اینکه افزایش سرمایه از محل سود انباشته مصوب مجمع عمومی فوق العاده مورخ ۴/۲۸/۱۴۰۳ می‌باشد، تاریخ دسترسی به منابع مزبور در محاسبات میانگین موزون تعداد سهام عادی به‌عنوان مبنای نظر گرفته شده است. میانگین موزون سهام برای تمام دوره‌های گزارش شده قبل، تجدید ارائه شده است.

۳- ۲۳. سود تقلیل یافته هر سهم

سود تقلیل یافته هر سهم از تقسیم سود متعلق به سهامداران عادی به میانگین موزون تعداد سهام عادی در دست سهامداران پس از تعدیل تاثیر تقلیل دهندگی تمامی سهام عادی بالقوه به دست می‌آید. در پایان سال ۱۴۰۳ و سال ۱۴۰۲ عامل تقلیل دهنده سود وجود ندارد.

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

### ۲۴. موجودی نقد

ارقام به میلیون ریال

یادداشت	گروه		بانک	
	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹
موجودی صندوق - ریال	۱۹۲,۴۳۷	۱۹۶,۶۹۲	۱۹۱,۵۷۰	۱۹۶,۶۹۲
موجودی صندوق - ارز	۷,۰۶۴,۱۲۹	۳,۹۴۶,۵۱۰	۷,۰۵۰,۱۶۵	۳,۹۳۸,۷۱۷
سپرده دیداری نزد بانک مرکزی (محدود نشده)	۱۰۵,۶۶۳,۲۰۷	۴۵,۹۰۷,۴۱۳	۱۰۵,۶۶۳,۲۰۷	۴۵,۹۰۷,۴۱۳
سپرده های نزد سایر بانک ها و موسسات اعتباری غیربانکی (محدود نشده)	۱۵۲,۵۰۴,۰۰۱	۸۱,۶۹۰,۷۱۶	۴۵,۷۹۴,۸۶۰	۲۴,۵۲۲,۳۲۵
<b>جمع موجودی نقد</b>	<b>۲۶۵,۴۲۳,۷۷۴</b>	<b>۱۳۱,۷۴۱,۳۳۱</b>	<b>۱۵۸,۶۹۹,۸۰۲</b>	<b>۷۴,۵۶۵,۱۴۷</b>

۲۴-۱. موجودی صندوق ریالی و ارزی نزد شعب بانک تا سقف ۸,۰۴۶,۵۴۹ میلیون ریال در برابر خطرات احتمالی ناشی از سرقت و آتش سوزی تحت پوشش بیمه های کافی قرار گرفته است.

۲۴-۲. موجودی ارزی صندوق بانک شامل ۲,۰۷۰,۲۷۸ دلار آمریکا، ۷,۴۶۳,۶۵۳ یورو، ۴۴۶,۶۳۲ درهم، ۵,۶۰۰ روپیه، ۳۲ ریال عمان و ۴,۲۰۰ پوند انگلیس می باشد.

۲۴-۳. سپرده دیداری نزد بانک مرکزی (محدود نشده)

ارقام به میلیون ریال

گروه بانک	
۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹
۱۱,۷۲۱	۹,۱۳۸
۱۶۹,۵۳۹	۱۶۶,۱۰۷
۱۰۵,۴۸۱,۹۴۷	۴۵,۷۳۲,۱۶۸
۱۰۵,۶۶۳,۲۰۷	۴۵,۹۰۷,۴۱۳

سپرده دیداری نزد بانک مرکزی - ریال (محدود نشده)

سپرده دیداری نزد بانک مرکزی - ارز (محدود نشده)

سپرده دیداری نزد بانک مرکزی سایر کشورها (محدود نشده)

جمع سپرده دیداری نزد بانک مرکزی (محدود نشده)

۲۴-۴. سپرده های نزد سایر بانک ها و موسسات اعتباری غیربانکی (محدود نشده)

ارقام به میلیون ریال

گروه	بانک	
	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹
سپرده های دیداری نزد سایر بانک ها و موسسات اعتباری غیربانکی داخلی - ریال (محدود نشده)	۸۵۷,۶۴۷	۲۳۹,۸۴۸
سپرده های دیداری نزد سایر بانک ها و موسسات اعتباری غیربانکی داخلی - ارز (محدود نشده)	۱۲۳,۳۸۵,۸۵۱	۶۶,۹۱۱,۱۱۳
سپرده های مدت دار نزد سایر بانک ها و موسسات اعتباری غیربانکی داخلی - ریال (محدود نشده)	۱,۹۷۶	۳,۷۹۹
سپرده های مدت دار نزد سایر بانک ها و موسسات اعتباری داخلی - ارز (محدود نشده)	۵,۷۸۳,۱۲۰	-
سپرده های دیداری نزد بانک های خارجی - ارز (محدود نشده)	۲۲,۴۷۵,۴۰۷	۱۴,۵۳۵,۹۵۶
<b>جمع سپرده های نزد سایر بانک ها و موسسات اعتباری غیربانکی (محدود نشده)</b>	<b>۱۵۲,۵۰۴,۰۰۱</b>	<b>۸۱,۶۹۰,۷۱۶</b>

۲۴-۵. موجودی نزد بانک ها که دارای محدودیت برداشت (محدودیت زمانی و سایر محدودیت ها) است در قسمت مطالبات از بانک ها طبقه بندی شده است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۲۵. مطالبات از بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی

ارقام به میلیون ریال

یادداشت	گروه		بانک	
	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹
مطالبات از بانک مرکزی	۲۶,۸۰۶	۴۰,۸۰۹	۲۶,۸۰۶	۴۰,۸۰۹
مطالبات از سایر بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی	۱۲۲,۲۶۲,۳۰۵	۷۷,۲۹۱,۵۸۷	۱۵۹,۲۰۶,۹۱۳	۹۹,۴۵۸,۶۹۱
جمع مطالبات از بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی	۱۲۲,۲۸۹,۱۱۱	۷۷,۳۳۲,۳۹۶	۱۵۹,۲۳۳,۷۱۹	۹۹,۴۹۹,۵۰۰

۲۵-۱. موجودی نزد بانک‌ها که دارای محدودیت برداشت نیست در یادداشت توضیحی موجودی نقد طبقه‌بندی شده است.

۲۵-۲. مطالبات از بانک مرکزی

ارقام به میلیون ریال

یادداشت	گروه و بانک	
	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹
سپرده دیداری نزد بانک مرکزی - ارز (محدود شده)	۴۲۵	۲۰,۶۱۹
سپرده دیداری نزد بانک مرکزی سایر کشورها (محدود شده)	۲۵-۲-۱	۲,۸۲۸,۳۴۵
کسر می‌شود: موجودی امانی بانک مرکزی نزد بانک خاورمیانه (یادداشت ۳۵)	۲۵-۲-۱	(۲,۸۲۸,۳۴۵)
سایر	۲۶,۳۸۱	۲۰,۱۹۰
جمع مطالبات از بانک مرکزی	۲۶,۸۰۶	۴۰,۸۰۹

۲۵-۲-۱. با توجه به اینکه این وجوه از طرف بانک مرکزی تامین شده است، مزایا و مخاطرات آن متعلق به بانک نیست، پس از تهاثر با تعهدات مربوطه و به صورت خالص ارائه گردیده است.

۲۵-۳. مطالبات از سایر بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی

ارقام به میلیون ریال

یادداشت	گروه		بانک	
	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹
سپرده‌های دیداری نزد سایر بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی داخلی - ارز (محدود شده)	۲۴,۸۴۹,۳۳۳	۵۰,۵۳,۳۴۵	۶۱,۷۹۳,۹۴۱	۲۷,۲۲۰,۴۴۹
سپرده‌های مدت‌دار نزد سایر بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی داخلی - ریال (محدود شده)	۷۵,۵۴۰,۰۰۰	۳۸,۴۰۰,۰۰۰	۷۵,۵۴۰,۰۰۰	۳۸,۴۰۰,۰۰۰
سپرده‌های مدت‌دار نزد سایر بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی داخلی - ارز (محدود شده)	۱۷,۰۶۶,۹۴۳	۵,۹۳۴,۵۶۴	۱۷,۰۶۶,۹۴۳	۵,۹۳۴,۵۶۴
سپرده‌های دیداری نزد بانک‌های خارجی - ارز (محدود شده)	۵۶,۱۷۹,۱۹۶	۸۳,۴۲۸,۱۹۲	۵۶,۱۷۹,۱۹۶	۸۳,۴۲۸,۱۹۲
کسر می‌شود: موجودی امانی بانک مرکزی نزد بانک خاورمیانه (یادداشت ۳۶)	(۵۲,۲۵۲,۲۸۴)	(۵۵,۷۲۸,۹۰۲)	(۵۲,۲۵۲,۲۸۴)	(۵۵,۷۲۸,۹۰۲)
پرداخت چک‌های صادره سایر بانک‌ها	۱۴۰,۴۰۰	۴۰,۰۰۰	۱۴۰,۴۰۰	۴۰,۰۰۰
مطالبات از سایر بانک‌ها بابت دستورپرداخت پایا	۵۸۸,۸۴۰	۳۶,۵۶۴	۵۸۸,۸۴۰	۳۶,۵۶۴
سایر	۱۴۹,۸۷۷	۱۲۷,۸۲۴	۱۴۹,۸۷۷	۱۲۷,۸۲۴
جمع مطالبات از سایر بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی	۱۲۲,۲۶۲,۳۰۵	۷۷,۲۹۱,۵۸۷	۱۵۹,۲۰۶,۹۱۳	۹۹,۴۵۸,۶۹۱

۲۵-۳-۱. سپرده‌های مدت‌دار نزد سایر بانک‌ها و موسسات اعتباری داخلی مربوط به سپرده اعطایی در بازار بین بانکی بوده که سررسید آنها ۱۰/۰۵/۱۴۰۴ می‌باشد.

۲۵-۳-۲. با توجه به اینکه مزایا و مخاطرات بخشی از این وجوه که از طرف بانک مرکزی تامین شده است متعلق به بانک نیست، پس از تهاثر با تعهدات مربوطه و به صورت خالص ارائه گردیده است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توجیهی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۲۶. تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیر دولتی

ارقام به میلیون ریال

خالص	خالص	ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول	جمع	سود و کارکرد و وجه التزام موقوف		ماده وجه التزام دریافتی	ماده سود و کارکرد دریافتی	ماده اصل و سود سال‌های آتی و سود و کارکرد و وجه التزام موقوف	فروش اقساطی
				سود و کارکرد و وجه التزام موقوف	سود سال‌های آتی				
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰
۵۸,۸۸۸,۶۰۶	۵۴,۲۹۴,۴۱۶	(۸۴,۵۸۲)	۵۵,۶۳۹,۹۹۸	(۸,۱۵۹)	(۳,۷۵۷,۵۷۰)	-	۹۰,۱۲۴	۹,۲۳۵,۱۸۸	فروش اقساطی
۶,۲۵۴,۷۲۷	۸,۴۴۲,۷۳۰	(۱,۲۸,۵۷۰)	۸,۵۷۱,۳۰۰	(۱,۵۵۲۹)	(۴۶۶,۲۲۲)	-	۸۱۴,۰۹۴	۸,۲۳۶,۳۹۶	حقاله
۱۴۵,۶۰۴	۳۰,۸۳۱	(۱۱۸,۴۱۹)	۱۴۹,۲۱۵	(۱۰,۸۵۸)	-	-	۱۰,۸۵۸	۱۳۳,۵۹۴	مضاربه
۹,۰۸۲,۹۸۶	۳,۰۶۸,۷۶۷	(۲۲۹,۵۷۰)	۳,۲۹۸,۳۳۷	(۱۳,۷۳۲)	-	-	۲۱۳,۴۶۵	۳,۰۳۵,۸۷۰	مشارکت مدنی
۶۶,۸۵۲,۸۰۷	۸۴,۸۹۰,۳۶۳	(۱,۳۲۰,۴۸۹)	۸۶,۲۱۰,۸۵۲	(۲۵,۷۹۳)	(۱۱,۸۷۹,۴۴۶)	-	۴,۹۳۱,۶۷۲	۹۳,۱۵۶,۰۸۹	خرید دین
۳۶,۴۳۶,۰۸۹	۴۷,۶۵۸,۹۳۱	(۱۳,۲۲۳,۰۴۶)	۴۸,۷۸۱,۲۳۶	(۲,۷۶۶,۴۲۶)	(۴۷,۵۳۶,۵۰۰)	-	۱۵,۶۸۴,۴۸۷	۵۱,۹,۲۸۳,۵۸۹	مراجعه
۶,۴۹۰,۲۳۹	۱۴,۰۸۴,۴۹۸	(۲۱۶,۰۳۶)	۱۴,۳۰۰,۵۳۲	-	(۲,۳۶۹,۰۴۲)	-	-	۱۶,۶۵۶,۲۴۳	قرض‌الصحنه
۲۳۲,۷۲۸,۷۷۳	۳۶,۵۴۵,۵۳۶	(۹,۶۲۸,۲۴۲)	۳۷,۵۱۷,۳۷۸	-	(۱۷,۶۲۷,۲۶۱)	-	۹,۰۷۴۳,۶۰۵	۳۰,۱,۷۶۱,۷۲۸	تسهیلات اعطایی به ازر
۷۶۴,۴۴۲	۴,۳۸۸,۵۶۶	(۴,۰۶۲,۴۲۴)	۸,۴۵۰,۹۹۰	-	-	-	-	۸,۱۵۷,۱۳۶	بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی پرداخت شده
۵۱,۹۰۶,۸۰	۱,۳۱۵,۵۸۴	(۱,۳۷۹,۰۴۲)	۲,۶۹۴,۶۲۶	-	-	-	-	۲,۶۰۹,۲۲۶	بدهکاران بابت ضمانت‌نامه‌های پرداخت شده
۱,۷۷۴,۷۸۱	۲,۱۹۴,۷۳۹	(۳۳,۸۴۱)	۲,۲۲۸,۵۹۰	(۲۹۰)	(۵۹۱,۳۱۶)	-	۱۸,۸۹۹	۲,۸۰۱,۱۴۳	بدهکاران بابت کارت‌های اعتباری پرداخت شده
۶۹۴,۸۴۶,۷۳۴	۹۶۴,۰۳۰,۳۵۵	(۳۰,۴۲۴,۲۵۹)	۹۹۴,۴۵۲,۶۱۴	(۲,۸۴۰,۷۹۷)	(۸۴,۲۲۷,۳۵۵)	-	۱۱۲,۵۲۰,۵۳۵	۹۶۵,۰۶۶,۲۰۲	

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

ارقام به میلیون ریال

ادامه

## بانک

۱۴۰۲/۱۲/۲۹

۱۴۰۳/۱۲/۳۰

خالص	خالص	ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول	جمع	سود و کاربزد و وجه التزام معوق	سود سال‌های آتی	وجه دریافتی مضاربه و حساب مشترک مشارکت مدنی	مانده وجه التزام دریافتی	مانده سود و کاربزد دریافتی	مانده اصل و سود سال‌های آتی و سود و کاربزد و وجه التزام معوق	یادداشت
۵,۸۸۸,۶۰۴	۵,۴۷۹,۴۱۸	(۸۴,۵۸۲)	۵,۵۶۴,۰۰۰	(۸,۱۵۹)	(۳,۷۵۷,۵۷۰)	-	۴,۴۱۵	۹۰,۱۲۴	۹,۲۳۵,۱۹۰	فروش اقسالی
۶,۲۵۴,۷۷۷	۸,۴۴۲,۷۲۷	(۱,۲۸,۵۷۰)	۸,۵۷۱,۲۹۷	(۱,۵۵۲۹)	(۴۶۶,۲۲۲)	-	۲,۵۶۱	۸۱۴,۰۹۱	۸,۲۳۶,۳۹۶	جعاله
۱۲۵,۶۰۴	۳,۰۸۳۱	(۱۱۸,۴۱۹)	۱۳۹,۲۵۰	(۱۰,۸۵۸)	-	-	۱۵,۶۵۶	۱۰,۸۵۸	۱۳۳,۵۹۴	مضاربه
۹,۰۸۲,۹۸۷	۳,۰۶۸,۷۶۷	(۲۲۹,۵۷۰)	۳,۲۹۸,۳۳۷	(۱۳,۷۴۲)	-	-	۶۲,۷۴۴	۲۱۳,۴۶۵	۳,۰۳۵,۸۷۰	مشارکت مدنی
۶۶,۸۵۲,۸۰۷	۸۴,۸۹۰,۳۶۵	(۱,۳۳۰,۴۸۹)	۸۶,۲۱۰,۸۵۴	(۲۵,۷۹۳)	(۱۱,۸۷۹,۴۴۴)	-	۲۸,۳۳۰	۴,۹۳۱,۶۷۲	۹۳,۱۵۶,۰۸۹	خرید دین
۳۶۵,۱۵۳,۹۷۰	۴۷۴,۸۶۷,۱۹۵	(۱۳,۲۲۷,۲۷۷)	۴۸۸,۰۹۴,۷۲۰	(۲,۷۶۶,۴۲۶)	(۴۲,۵۳۶,۵۰۰)	-	۳,۱۴۷,۲۱۰	۱۵,۶۸۶,۵۹۹	۵۱۹,۵۶۳,۵۸۹	مراجعه
۶,۴۹۰,۲۳۹	۱۴,۰۸۴,۴۹۸	(۲۱۶,۰۳۶)	۱۴,۳۰۰,۵۳۲	-	(۲,۳۶۹,۰۴۲)	-	-	۱۳,۳۳۱	۱۶,۶۵۶,۲۴۳	قرض الحسنه
۲۳۷,۷۲۸,۷۷۳	۳۶۵,۵۴۵,۵۳۶	(۹,۶۲۸,۲۴۲)	۳۷۵,۱۷۳,۷۷۸	-	(۱۷,۶۲۷,۲۶۱)	-	۲۹۵,۷۰۶	۹۰,۷۴۳,۰۰۵	۳۰,۱۷۶۱,۷۲۸	تسهیلات اعطایی به ارباب
۷۶۴,۴۴۲	۴,۳۸۸,۵۶۶	(۴,۰۶۲,۴۲۶)	۸۴۵,۰۹۹۰	-	-	-	۲۹۳,۸۵۴	-	۸,۱۵۷,۱۳۶	بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی پرداخت شده
۵۱۹,۶۸۰	۱,۳۱۵,۵۸۴	(۱,۳۷۹,۰۴۲)	۲,۶۹۶,۶۲۶	-	-	-	۸۵,۴۰۰	-	۲,۶۰۹,۲۲۶	بدهکاران بابت ضمانت‌نامه‌های پرداخت شده
۱,۷۷۴,۷۸۲	۲,۱۹۴,۷۴۸	(۳۳,۸۴۲)	۲,۲۲۸,۵۹۰	(۲۹۰)	(۵۹۱,۳۱۴)	-	۱۵۲	۱۸,۸۹۹	۲,۸۰۱,۱۲۳	بدهکاران بابت کارت‌های اعتباری پرداخت شده
۶۹۵,۶۳۶,۶۵۵	۹۶۴,۳۰۸,۲۳۵	(۳۰,۴۲۸,۴۹۱)	۹۹۴,۷۳۶,۷۲۶	(۲,۸۴۰,۲۹۷)	(۸۴,۲۲۷,۳۵۳)	-	۳,۹۳۶,۰۲۸	۱۱۲,۵۲۲,۶۴۴	۹۶۵,۳۴۶,۲۰۴	

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳ اسفند ماه ۱۴۰۳

**۱- ۲۶.** طبقه بندی تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی شرکت اصلی بر اساس دستورالعمل مصوب شورای پول و اعتبار (موضوع یادداشت توضیحی ۸-۷) به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

بانک					
۱۴۰۳/۱۲/۳۰					
جمع	مشکوک الوصول	معوق	سررسید گذشته	جاری	
۹,۳۲۹,۷۲۹	۹۳,۰۳۰	-	-	۹,۲۳۶,۶۹۹	فروش اقساطی
۹,۰۵۳,۰۴۸	۲۵۱,۵۱۰	-	-	۸,۸۰۱,۵۳۸	جعاله
۱۶۰,۱۰۸	۱۶۰,۱۰۸	-	-	-	مضاربه
۳,۳۱۲,۰۷۹	۲۰۲,۶۹۲	-	-	۳,۱۰۹,۳۸۷	مشارکت مدنی
۹۸,۱۱۶,۰۹۱	-	۲۳۱,۴۵۰	۲۹۸	۹۷,۸۸۴,۳۴۳	خرید دین
۵۳۸,۳۹۷,۳۹۸	۶,۶۴۷,۱۲۳	۳۰,۰۹۹,۳۵۱	۸,۸۷۲,۵۶۷	۴۹۲,۷۷۸,۳۵۷	مرابحه
۱۶,۶۶۹,۵۷۴	۳۴۵	۱,۶۸۷	۱۲,۷۵۲	۱۶,۶۵۴,۷۹۰	قرض الحسنه
۳۹۲,۸۰۱,۰۳۹	۸,۱۴۲,۳۹۱	۲,۲۲۹,۳۱۲	-	۳۸۲,۴۲۹,۳۳۶	تسهیلات اعطایی به ارز
۸,۴۵۰,۹۹۰	۸,۰۱۷,۹۳۰	-	-	۴۳۳,۰۶۰	بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی پرداخت شده
۲,۶۹۴,۶۲۶	۲,۴۶۲,۹۴۴	-	-	۲۳۱,۶۸۲	بدهکاران بابت ضمانت نامه های پرداخت شده
۲,۸۲۰,۱۹۴	۳۵۲	۲۷۴	۱,۶۷۹	۲,۸۱۷,۸۸۹	بدهکاران بابت کارت های اعتباری پرداخت شده
۱,۰۸۱,۸۰۴,۸۷۶	۲۵,۹۷۸,۴۲۵	۳۲,۵۶۲,۰۷۴	۸,۸۸۷,۲۹۶	۱,۰۱۴,۳۷۷,۰۸۱	<b>جمع ناخالص تسهیلات و مطالبات از اشخاص غیردولتی</b>
<b>کسر می شود</b>					
(۸۴,۲۲۷,۳۵۳)	(۸۳۴,۸۱۰)	(۹۵۹,۸۷۲)	(۱۰۴,۵۲۰)	(۸۲,۳۲۸,۱۵۱)	سود سال های آتی
(۲,۸۴۰,۷۹۷)	(۵۷۰,۱۲۷)	(۱,۶۰۳,۲۶۵)	(۶۶۷,۴۰۵)	-	سود و کارمزد معوق
۹۹۴,۷۳۶,۷۲۶	۲۴,۵۷۳,۴۸۸	۲۹,۹۹۸,۹۳۷	۸,۱۱۵,۳۷۱	۹۳۲,۰۴۸,۹۳۰	خالص تسهیلات اعطایی قبل از کسر ذخیره مطالبات مشکوک الوصول
(۱۴,۱۱۷,۳۵۸)	(۶۹,۰۵۰)	(۵۶,۵۹۶)	(۱۰,۵۷۳)	(۱۳,۹۸۱,۱۳۹)	ذخیره عمومی مطالبات مشکوک الوصول
(۱۶,۳۱۱,۱۳۳)	(۱۰,۵۱۳,۶۳۸)	(۵,۰۹۳,۹۶۸)	(۷,۰۳,۵۲۷)	-	ذخیره اختصاصی مطالبات مشکوک الوصول
۹۹۴,۳۰۸,۲۳۵	۱۳,۹۹۰,۸۰۰	۲۴,۸۴۸,۳۷۳	۷,۴۰۱,۲۷۱	۹۱۸,۰۶۷,۷۹۱	مانده در ۱۴۰۳/۱۲/۳۰
۶۹۵,۶۳۶,۶۱۵	۷,۶۶۹,۵۱۶	۱۳,۰۶۴,۶۰۹	۶,۶۸۶,۶۳۳	۶۶۸,۲۱۵,۸۵۷	مانده در ۱۴۰۲/۱۲/۲۹

با توجه به این که رقم تسهیلات اعطایی به شرکت های فرعی کم اهمیت بوده و اطلاعات مربوط به آن در یادداشت ۸-۲۶ ارائه گردیده است، جدول مربوط به گروه ارائه نشده است.

**۲- ۲۶.** گردش ذخیره مطالبات مشکوک الوصول به شرح جدول زیر می باشد:

ارقام به میلیون ریال

بانک					
۱۴۰۲/۱۲/۲۹			۱۴۰۳/۱۲/۳۰		
جمع	ذخیره اختصاصی	ذخیره عمومی	جمع	ذخیره اختصاصی	ذخیره عمومی
۸,۷۰۳,۰۶۱	۱,۳۱۳,۲۸۰	۷,۳۸۹,۷۸۱	۱۳,۰۲۸,۴۲۹	۲,۷۵۶,۱۶۱	۱۰,۲۷۲,۲۶۸
۴,۳۲۵,۳۶۸	۱,۴۴۲,۸۸۱	۲,۸۸۲,۴۸۷	۱۷,۴۰۰,۰۶۳	۱۳,۵۵۴,۹۷۳	۳,۸۴۵,۰۹۰
۱۳,۰۲۸,۴۲۹	۲,۷۵۶,۱۶۱	۱۰,۲۷۲,۲۶۸	۳۰,۴۲۸,۴۹۱	۱۶,۳۱۱,۱۳۳	۱۴,۱۱۷,۳۵۸

با توجه به این که رقم تسهیلات اعطایی به شرکت های فرعی کم اهمیت بوده و اطلاعات مربوط به آن در یادداشت ۸-۲۶ ارائه گردیده است، جدول مربوط به گروه ارائه نشده است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

## ۳-۲۶. تسهیلات اعطایی به ارز به تفکیک منابع پرداختی

ارقام به میلیون ریال

گروه و بانک		۱۴۰۳/۱۲/۳۰		۱۴۰۲/۱۲/۲۹	
جاری	سررسید گذشته	معوق	مشکوک‌الوصول	جمع	جمع
۶,۶۶۵,۸۵۷	-	۱,۷۸۳,۴۴۹	-	۸,۴۴۹,۳۰۶	۸,۲۸۷,۷۶۷
۶,۵۳۶,۹۱۸	-	-	-	۶,۵۳۶,۹۱۸	۲,۴۳۶,۲۰۷
۳۴۶,۸۶۰,۱۲۳	-	-	۳,۶۹۹,۱۸۹	۳۵۰,۵۵۹,۳۱۲	۲۲۲,۰۰۴,۷۹۹
۳۶۰,۰۶۲,۸۹۸	-	۱,۷۸۳,۴۴۹	۳,۶۹۹,۱۸۹	۳۶۵,۵۴۵,۵۳۶	۲۳۲,۷۲۸,۷۷۳

\* مبلغ ارائه شده در جدول فوق به صورت خالص پس از کسر ذخائر مربوطه (مطابق با یادداشت ۲۵) می‌باشد.

۱-۳-۲۶. عمده تسهیلات ارزی بابت مواردی است که در سنوات قبل پیرو بند (ل) تبصره (۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور به مبلغ ۵۰۰ میلیون دلار از طریق سپرده‌گذاری ارزی صندوق توسعه ملی بابت اعطای تسهیلات به سازندگان و پیمانکاران خصوصی و تعاونی طرف قرارداد شرکت ملی نفت ایران که توسط آن شرکت معرفی می‌گردند، به بانک خاورمیانه اختصاص یافته است که این مبلغ به‌طور کامل و در قالب تسهیلات به شرکتهای معرفی شده از طرف شرکت ملی نفت ایران پرداخت گردیده است. طی سال ۱۳۹۹ معادل ۵۰ میلیون دلار، سال ۱۴۰۰ معادل ۴۰ میلیون دلار و در سال ۱۴۰۱ معادل ۴۰ میلیون دلار و در سال ۱۴۰۳ مبلغ ۲۳ میلیون دلار از این تسهیلات تسویه گردید و لذا در پایان سال ۱۴۰۳، مانده اصل این تسهیلات معادل ۳۴۶ میلیون دلار می‌باشد. همچنین در سال ۱۴۰۴ مبلغ ۵ میلیون دلار از مطالبات مزبور وصول گردیده است. لازم به ذکر است بر اساس قرارداد منعقد میان بانک و شرکت ملی نفت، بازپرداخت دیون متعلق به موضوع قراردادهای تسهیلات ارزی بانک و تسهیلات گیرندگان (اعم از اصل، سود و وجه التزام متعلقه) در سررسیدهای مربوط طبق شرایط قراردادهای مذکور، توسط شرکت ملی نفت تضمین و تعهد گردیده است. مدت قرارداد اولیه سی و شش ماه بوده که طی الحاقیه ای به شصت ماه (تا خرداد ماه سال ۱۴۰۰) افزایش یافت. همچنین طبق الحاقیه بعدی قرارداد، سررسید تسهیلات مزبور تا ۱۹ دی ماه سال ۱۴۰۳ تمدید گردید، همچنین بر اساس قانون بودجه کل کشور (سال‌های ۱۴۰۱، ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳)، دوره بازپرداخت مطالبات بانک‌ها بابت اصل و سود تسهیلات پرداختی به سازندگان و پیمانکاران خصوصی و تعاونی طرف قرارداد شرکت ملی نفت، بابت تأمین مالی طرح‌های بالادستی نفت و گاز افزایش یافت.

لازم به ذکر است مبلغ ۱۸ میلیون دلار از مطالبات مزبور (بابت سود) در سال ۱۴۰۳ وصول گردیده است. لذا با عنایت به مکاتبات در جریان جهت تمدید قراردادهای ضمانت شرکت ملی نفت ایران در این ارتباط و مکاتبات شرکت ملی نفت ایران با ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران و سازمان برنامه و بودجه مکتومه به نامه مورخ ۱۴۰۴/۰۲/۲۷ مبنی بر درخواست امهال دو ساله بازپرداخت تسهیلات دریافت شده از محل صندوق توسعه ملی بابت طرح‌های بالادستی صنعت نفت، تسهیلات مورد بحث کماکان تحت عنوان طبقه جاری گزارش شده است، لیکن "بانک" از سال ۱۴۰۲، تا سقف هزینه سود سپرده متعلق به "صندوق توسعه ملی" درآمد در حساب‌ها شناسایی نموده است.

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۱-۳-۲۶. مبلغ ارائه شده در جدول فوق به صورت خالص پس از کسر ذخائر مربوطه (مطابق با یادداشت ۲۶) می باشد.

۴-۲۶. تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی بر حسب زمان سررسید و نرخ سود

ارقام به میلیون ریال

بانک									
۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱۲/۳۰							
جمع	جمع	کمتراز ۱۲ درصد	۱۲ تا ۱۵ درصد	۱۵ تا ۱۸ درصد	۱۸ تا ۲۱ درصد	۲۱ تا ۲۴ درصد	۲۴ درصد و بیشتر	یادداشت	
۳۵,۴۲۷,۶۵۸	۷۶,۲۳۷,۸۵۲	۹,۷۱۹,۳۳۷	۱۸۲	۴,۴۱۱,۴۵۹	۳۲۸,۲۶۹	۵۸,۵۳۲,۸۷۸	۳,۲۴۵,۷۲۷	۲۶-۴-۱	۱۴۰۳/۱۲/۳۰ و قبل از آن
۶۳۳,۴۷۶,۵۸۰	۸۵۸,۶۳۲,۲۸۰	۳۴۱,۳۴۵,۷۸۹	۱,۰۱۹,۴۸۸	۱,۲۱۲,۴۷۸	۹۰۳,۷۵۹	۵۱۴,۱۵۰,۷۶۶	-		۱۴۰۴
۱۳,۱۲۷,۴۲۷	۱۳,۶۷۲,۲۶۹	۷,۳۲۳,۷۷۲	۶۲,۴۰۹	۴۹,۷۷۵	۴۳۸,۷۳۵	۵,۷۹۷,۵۷۸	-		۱۴۰۵
۲۶,۶۳۳,۳۷۹	۸,۰۱۸,۹۸۶	۶,۲۲۸,۴۶۹	۱۲۹,۰۲۸	۱,۳۳۸,۴۲۸	-	۳۲۳,۰۶۱	-		۱۴۰۶
۳۸,۱۷۵,۳۳۹	۳۳,۰۶۱,۷۶۵	۱,۵۴۰,۹۳۱	۱,۰۹۹,۹۶۰	-	۲,۴۷۲,۶۸۳	-	-		۱۴۰۷ و پس از آن
<b>جمع تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی قبل از کسر ذخیره مطالبات</b>									
۷۰۸,۶۶۵,۰۴۴	۹۹۴,۷۳۶,۷۲۶	۳۹۷,۶۷۹,۱۳۲	۲,۷۵۲,۰۳۸	۸,۱۱۲,۱۰۰	۱,۶۷۰,۷۶۳	۵۸۱,۲۷۶,۹۶۶	۳,۲۴۵,۷۲۷		<b>جمع تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی قبل از کسر ذخیره مطالبات</b>
<b>ذخیره عمومی مطالبات مشکوک الوصول</b>									
(۱۰,۲۷۲,۲۶۸)	(۱۴,۱۱۷,۳۵۸)	(۵,۸۱۹,۷۴۳)	(۴۱,۲۸۱)	(۱۲۱,۶۷۹)	(۲۲,۴۸۶)	(۸,۰۶۴,۹۶۷)	(۴۷,۲۰۲)		<b>ذخیره عمومی مطالبات مشکوک الوصول</b>
<b>ذخیره اختصاصی مطالبات مشکوک الوصول</b>									
(۲,۷۵۶,۱۶۱)	(۱۶,۳۱۱,۱۳۳)	(۴,۱۶۰,۹۰۵)	-	(۱۸۲)	(۹۶,۰۰۴)	(۱۱,۹۵۵,۱۱۶)	(۹۸,۹۲۶)		<b>ذخیره اختصاصی مطالبات مشکوک الوصول</b>
<b>مانده در ۱۴۰۳/۱۲/۳۰</b>									
۹۶۴,۳۰۸,۲۳۵	۳۸۷,۶۹۸,۴۸۴	۲,۷۱۰,۷۵۷	۷,۹۹۰,۲۳۹	۱,۵۵۲,۲۷۳	۵۶۱,۲۵۶,۸۸۳	۳,۰۹۹,۵۹۹	-		<b>مانده در ۱۴۰۳/۱۲/۳۰</b>
<b>مانده در ۱۴۰۲/۱۲/۲۹</b>									
۶۹۵,۶۳۶,۶۱۵	۲۴۴,۵۸۴,۵۷۰	۲,۲۱۳,۹۴۵	۱۱,۱۴۱,۸۳۲	۴۶۸,۰۱۷	۴۲۸,۲۰۳,۴۶۵	۹,۰۲۴,۷۸۶	-		<b>مانده در ۱۴۰۲/۱۲/۲۹</b>

با توجه به این که رقم تسهیلات اعطایی به شرکت های فرعی کم اهمیت بوده و اطلاعات مربوط به آن در یادداشت ۸-۲۵ ارائه گردیده است، جدول مربوط به گروه ارائه نشده است.

۱-۴-۲۶. عمده مبلغ مندرج در ستون ۲۴ درصد و بیشتر مربوط به تسهیلات اعطایی (شامل اصل و سود دریافتی) از محل گواهی سپرده مدت دار، ویژه سرمایه گذاری (خاص) براساس نامه شماره ۰۲/۲۷۶۲۰۰ مورخ ۱۴۰۲/۱۱/۱۰ بانک مرکزی می باشد.

با توجه به این که رقم تسهیلات اعطایی به شرکت های فرعی کم اهمیت بوده و اطلاعات مربوط به آن در یادداشت ۸-۲۶ ارائه گردیده است، جدول مربوط به گروه ارائه نشده است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۵-۲۶. تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی به تفکیک نوع وثیقه

ارقام به میلیون ریال

بانک						
۱۴۰۲/۱۲/۲۹			۱۴۰۳/۱۲/۳۰			
خالص	ذخیره مطالبات	مانده	خالص	ذخیره مطالبات	مانده	
۴۸۱,۳۷۰	(۹,۲۳۳)	۴۹۰,۶۰۳	۱۱۸,۹۳۲	(۵,۱۴۲)	۱۲۴,۰۷۴	سپرده
۴۸۰,۵۴۷	(۷,۳۱۸)	۴۸۷,۸۶۵	۱,۴۰۴	(۲۱)	۱,۴۲۵	اوراق مشارکت و سایر اوراق بدهی با تضمین دولت و بانک مرکزی
۹۶۴,۰۵۷	(۱۴,۶۸۱)	۹۷۸,۷۳۸	-	-	-	اوراق مشارکت و سایر اوراق بدهی با تضمین سایر بانک‌ها
۴۹,۹۵۸,۹۱۷	(۷۶۰,۷۹۶)	۵۰,۷۱۹,۷۱۳	۶۵,۳۱۱,۵۳۱	(۹۹۴,۵۹۲)	۶۶,۳۰۶,۱۲۳	سهام پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار
۱۶۲,۲۷۰,۲۴۳	(۲,۸۶۰,۷۲۶)	۱۶۵,۱۳۰,۹۶۹	۲۲۶,۱۲۱,۱۲۷	(۴,۳۷۴,۱۸۵)	۲۳۰,۴۹۵,۳۱۲	زمین و ساختمان
۹,۴۳۰,۵۱۰	(۱۴۳,۶۱۲)	۹,۵۷۴,۱۲۲	۲۳,۰۷۶,۸۷۶	(۳۲۳,۲۵۲)	۲۳,۴۰۰,۱۲۸	ماشین آلات
۸,۴۹۰,۸۹۰	(۵۹۲,۹۸۸)	۹,۰۸۳,۸۷۸	۳۴۲,۸۱۸,۶۵۵	(۹,۹۵۱,۳۱۹)	۳۵۲,۷۶۹,۹۷۴	چک، سفته
۴۶۳,۰۱۹,۰۶۷	(۸,۶۵۵,۶۴۰)	۴۷۱,۶۷۴,۷۰۷	۳۰۶,۲۴۸,۳۴۸	(۱۴,۷۵۶,۹۸۶)	۳۲۱,۰۰۵,۳۳۴	قرارداد لازم الاجرا
۶۹۵,۰۹۵,۶۰۱	(۱۳,۰۴۴,۹۹۴)	۷۰۸,۱۴۰,۵۹۵	۹۶۳,۶۹۶,۸۷۳	(۳۰,۴۰۵,۴۹۷)	۹۹۴,۱۰۲,۳۷۰	جمع تسهیلات اعطایی و مطالبات دارای وثیقه
۵۴۱,۰۱۴	(۱۵,۳۹۴)	۵۵۶,۴۰۸	۶۱۱,۳۶۲	(۲۲,۹۹۴)	۶۳۴,۳۵۶	تسهیلات و مطالبات بدون وثیقه
۶۹۵,۶۳۶,۶۱۵	(۱۳,۰۶۰,۳۸۸)	۷۰۸,۶۹۷,۰۰۳	۹۶۴,۳۰۸,۲۳۵	(۳۰,۴۲۸,۴۹۱)	۹۹۴,۷۳۶,۷۲۶	جمع تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های تویضی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

گردش تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیر دولتی

رقم به میلیون ریال

بانک

جمع	بدهکاران بابت کارت‌های اعتباری پرداخت شده	بدهکاران بابت ضمانت‌نامه‌های پرداخت شده	بدهکاران بابت اعتبار استنادی پرداخت شده	تسهیلات اعطایی به از	قرض الحسنه	مراجعه	خرید دین	مشارکت مدنی	مضاربه	جعاله	فروش اقساط
۶۳۸,۶۲۴,۰۵۳	۱,۷۸۶,۷۹۴	۷۹۸,۷۲۸	۸۵۲,۰۸۷	۱۸۲,۲۳۱,۰۵۱	۶,۵۸۶,۱۳۲	۳۶۱,۲۵۵,۳۵۴	۶۴,۱۳۷,۱۲۴	۹,۱۶۷,۷۸۶	۱۲۲,۷۳۶	۵,۷۹۷,۷۰۴	۵,۸۸۸,۵۵۷
۲,۹۵۹,۳۱۹,۸۲۰	۱,۳۳۴,۰۷۸	۴۱,۲۱۵,۳۰۳	۶۶,۴۳۹,۷۵۱	۲۶,۷۸۸,۶۶۶	۹,۱۰۳,۲۰۱	۲,۶۰۵,۳۴۱,۸۸۷	۱۹۶,۸۰۱,۶۶۰	-	-	۹,۱۹۹,۸۷۸	۳,۵۹۵,۳۹۶
(۲,۸۳۷,۲۷۶,۴۹۶)	(۹۱۱,۳۳۳)	(۳۹,۴۰۴,۸۰۵)	(۵۹,۱۳۴,۷۰۲)	(۳۱,۹۹۵,۹۲۷)	(۱,۴۰۲,۱۳۳)	(۲,۴۹۷,۳۳۶,۵۷۸)	(۱۷۹,۹۸۷,۹۳۳)	(۶,۱۳۵,۶۵۸)	-	(۷,۲۴۲,۹۳۷)	(۴,۰۱۴,۹۹۲)
۱۱۷,۶۱۰,۶۷۷	-	-	-	۱۱۷,۶۱۰,۶۷۷	-	-	-	-	-	-	-
۸۷۸,۷۷۸,۰۵۴	۲,۲۰۹,۵۳۹	۲,۶۰۹,۲۲۶	۸,۱۵۷,۱۳۶	۲۸۴,۱۳۴,۴۶۷	۱۴,۲۸۷,۲۰۱	۴۶۹,۲۶۰,۶۶۳	۸۱,۲۵۰,۸۵۲	۳,۰۲۲,۱۲۸	۱۲۲,۷۳۶	۷,۷۵۴,۶۴۵	۵,۴۶۹,۴۶۱
۷۰,۰۰۰,۹۹۱	۱۵,۲۸۹	۱۳,۱۸۲	۱۷,۹۲۳	۵۴,۷۱۰,۰۰۱	۳,۶۴۰	۱۰,۷۱۸,۸۷۷	۳,۷۳۳,۷۴۶	۱۵۹,۶۵۹	۲۶,۵۱۴	۵۵۲,۴۳۶	۸,۹۷۲۴
۱۴۵,۲۱۵,۹۹۷	۳۳۹,۷۰۵	۱,۲۶۷,۸۹۹	۱۰,۳۲,۷۹۴	۱۱,۵۵۰,۸۸۹	۵۷۹,۵۲۱	۱۰,۵۸۵,۶۶۶	۱۹,۲۸۷,۰۷۴	۳,۲۱۲,۳۸۷	-	۱,۳۶۲,۲۲۱	۷۲,۵۵۴۱
(۱,۳۵,۹۸۷,۷۵۰)	(۳۳۵,۹۴۳)	(۱,۱۹۵,۶۸۱)	(۷۵۶,۸۶۳)	(۱,۲۴۱۰,۵۱۳)	(۵۶۹,۸۳۰)	(۹۷,۷۴۲,۰۳۴)	(۱۸,۰۶۰,۸۱۸)	(۳,۰۹۵,۸۳۷)	-	(۱,۰۹۹,۰۰۵)	(۷۲۰,۷۲۶)
۳۷,۱۸۸,۹۳۴	-	-	-	۳۷,۱۸۸,۹۳۴	-	-	-	-	-	-	-
۱۱۶,۴۵۸,۶۷۲	۱۹,۰۵۱	۸۵۴,۰۰۰	۲۹۳,۸۵۴	۹۱,۰۳۹,۳۱۱	۱۳,۳۳۱	۱۸,۸۳۳,۸۰۹	۴,۹۶۰,۰۰۲	۲۷۶,۲۰۹	۲۶,۵۱۴	۸۱۶,۶۵۲	۹۴,۵۳۹
<b>ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول</b>											
(۱۳,۰۲۸,۴۲۹)	(۲۷,۳۰۱)	(۲۹۲,۲۳۰)	(۱,۰۵۵,۶۸)	(۴,۲۱۲,۲۷۹)	(۹۹,۵۳۳)	(۶,۸۲۰,۲۶۱)	(۱,۰۱۸,۰۶۳)	(۲۴۴,۴۵۸)	(۲۳,۶۴۶)	(۹۵,۴۱۳)	(۸۹,۶۷۷)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(۱,۷۴,۰۰۰,۶۲)	(۶,۵۴۲)	(۱,۰۸۶,۸۱۲)	(۳,۹۵۶,۸۵۵)	(۵,۴۱۵,۶۶۳)	(۱۱,۶۵۰,۰۱)	(۶,۴۰۷,۰۱۶)	(۳,۰۲۴,۶۶)	۱۴,۸۸۸	(۹۴,۷۷۳)	(۳۳,۱۵۷)	۵۰,۹۵
(۳,۰۴۲,۸۴۹,۱)	(۳۳,۸۴۳)	(۱,۳۷۹,۰۴۲)	(۴,۰۶۲,۴۲۳)	(۹,۶۲۸,۲۶۲)	(۲۱,۶۰۰,۳۶)	(۱,۳۰۲,۲۷۷)	(۱,۳۳۰,۴۸۹)	(۲۹۹,۵۷۰)	(۱۱,۸۴۹)	(۱,۲۸,۵۷۰)	(۸۴,۵۸۲)
۶۹۵,۶۶۶,۶۱۵	۱,۷۷۴,۷۸۲	۵۱۹,۶۸۰	۷۶۴,۴۴۲	۲۳۲,۷۲۸,۷۷۳	۶,۴۹۰,۲۳۹	۳۶۵,۱۵۳,۹۷۰	۶۶,۸۵۲,۸۰۷	۹,۰۸۲,۹۸۷	۱۲۵,۶۰۴	۶,۲۵۴,۷۲۷	۵,۸۸۸,۶۰۴
۹۶۴۳۰۸,۲۳۵	۲,۱۹۴,۷۴۷	۱,۳۱۵,۵۸۴	۴,۳۸۸,۵۶۷	۳۶,۵۵۴,۵۲۶	۱۴,۰۸۴,۴۹۸	۴۷۴,۸۶۷,۱۹۵	۸۴,۸۹۰,۳۶۵	۳,۰۶۸,۷۶۷	۳,۰۸۳۱	۸,۴۴۲,۷۲۷	۵,۴۷۹,۴۱۸
<b>خالص تسهیلات اعطایی</b>											
مانده در ۱۴۰۲/۱/۲۹	مانده در ۱۴۰۲/۱/۲۹	مانده در ۱۴۰۲/۱/۲۹	مانده در ۱۴۰۲/۱/۲۹	مانده در ۱۴۰۲/۱/۲۹	مانده در ۱۴۰۲/۱/۲۹	مانده در ۱۴۰۲/۱/۲۹	مانده در ۱۴۰۲/۱/۲۹	مانده در ۱۴۰۲/۱/۲۹	مانده در ۱۴۰۲/۱/۲۹	مانده در ۱۴۰۲/۱/۲۹	مانده در ۱۴۰۲/۱/۲۹

فرع تسهیلات شامل سود تسهیلات اعطایی و وجه التزام تاخیر تادیه دین می‌باشد.  
لزام به تویض است سود طبقه بعد از معوق و وجه التزام تسهیلات معوق روجه مندرج در یادداشت ۶-۷ در حسابها منظور نشده است.  
با توجه به این که رقم تسهیلات اعطایی به شرکت‌های فرعی کم اهمیت بوده و اطلاعات مربوط به آن در یادداشت ۸-۲۰ ارائه گردیده است، جدول مربوط به گروه ارائه نشده است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۱-۶-۶- گردش فرج تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی

رقم به میلیون ریال

جمع	بانک											
	بدهکاران بابت کارت‌های اعتباری پرداخت شده	بدهکاران بابت ضمانت‌نامه‌های پرداخت شده	بدهکاران بابت اعتبار استنادی پرداخت شده	تسهیلات اعطایی به از	قرض‌الصحنه	مراجعه	خرید دین	مشارکت منق	مضاربه	جعاله	فروش اقساطی	سود و کوروز در یافتنی تسهیلات اعطایی
۶۹۰,۱۷۸,۵۹۹	۱۵۱,۱۸۹	-	-	۵۴۳,۱۴۰,۳۴۶	۳,۶۴۰	۱,۰۱۸,۳۱۹,۱۹۸	۳,۷۲۲,۵۹۳	۱۳۶,۶۵۶	۱۰,۸۵۹	۵۴۸,۹۵۸	۸۲,۴۲۱	مانده در ۱۴۰۲/۱/۲۲۹
۱۳۲,۰۷۱,۴۳۱	۳۳۷,۳۳۴	-	-	۱۰,۳۲۲,۸۴۸	۵۷۵,۳۳۳	۹۶,۹۹۵,۸۷۲	۱۸,۷۹۶,۶۸۸	۳,۱۱۴,۸۲۸	-	۱,۲۴۸,۵۸۰	۶۷۹,۹۴۸	افزایش طی سال
(۱۲۵,۶۳۰,۶۰۸)	(۳۳۲,۶۲۴)	-	-	(۱۰,۹۵۷,۷۵۱)	(۵۶۵,۶۴۲)	(۹۱,۴۹۲,۴۷۱)	(۱۷,۵۸۷,۶۰۹)	(۳۰,۳۸۰,۰۱۹)	-	(۹۸۳,۴۴۷)	(۶۷۲,۳۴۵)	وصول طی سال
۳۷,۰۶۳,۹۶۲	-	-	-	۳۷,۰۶۳,۹۶۲	-	-	-	-	-	-	-	تأثیر تسعیر طی سال
۱۱۲,۵۲۲,۶۴۴	۱۸,۸۹۹	-	-	۹۰,۷۳۳,۶۰۵	۱۳,۳۳۱	۱۵,۶۸۶,۵۹۹	۴,۹۳۱,۶۷۲	۲۱۳,۴۶۵	۱۰,۸۵۹	۸۱۴,۰۹۱	۹۰,۱۲۴	مانده در ۱۴۰۳/۱/۲۳۰
۱,۰۲۳,۱۳۲	۱۰۰	۱۳,۱۸۲	۱۷,۹۲۳	۳۹,۵۶۵۵	-	۵۳,۵۶۷۹	۱۱,۱۵۴	۳۳,۰۰۳	۱۵,۶۵۵	۳,۴۷۸	۷۳,۰۳	وجه التزام دریافتنی تسهیلات اعطایی
۱۳,۱۴۴,۵۶۶	۲,۳۶۹	۱,۲۶۷,۸۹۹	۱,۰۳۲,۷۹۴	۱,۲۲۸,۰۴۱	۴,۱۸۸	۸,۸۶۱,۰۹۵	۴۹,۰۳۸۷	۹۷,۵۵۹	-	۱۱۴,۶۴۱	۴۵,۵۹۳	مانده در ۱۴۰۲/۱/۲۲۹
(۱۰,۳۵۶,۶۴۲)	(۲,۳۱۸)	(۱۱,۱۹۵,۶۸۱)	(۷۵۶,۸۶۳)	(۱,۴۵۲,۹۶۲)	(۴,۱۸۸)	(۶,۲۴۹,۵۶۴)	(۴۷۳,۲۱۰)	(۵۷,۸۱۸)	-	(۱۱۵,۵۵۸)	(۴۸,۴۸۱)	افزایش طی سال
۱۲۴,۹۷۲	-	-	-	۱۲۴,۹۷۲	-	-	-	-	-	-	-	وصول طی سال
۳,۹۳۶,۰۲۸	۱۵۱	۸۵,۴۰۰	۲۹۳,۸۵۴	۲۹۵,۷۰۶	-	۳,۱۴۷,۲۱۰	۲۸,۳۳۱	۶۲,۷۴۴	۱۵,۶۵۵	۲,۵۶۱	۴,۴۱۵	تأثیر تسعیر طی سال
۷۰۰,۴۰,۹۹۱	۱۵,۲۸۹	۱۳,۱۸۲	۱۷,۹۲۳	۵۴۷,۱۰,۰۰۱	۳,۶۴۰	۱۰,۷۱۸,۸۷۷	۳,۷۳۳,۷۴۶	۱۵۹,۶۵۹	۲۶,۵۱۴	۵۵۲,۴۳۶	۸۹,۷۲۴	فرج تسهیلات اعطایی
۱۱۶,۴۵۸,۱۷۲	۱۹,۰۵۰	۸۵,۴۰۰	۲۹۳,۸۵۴	۹۱,۰۰۹,۳۱۱	۱۳,۳۳۱	۱۸,۸۳۳,۸۰۹	۴,۹۶,۰۰۳	۲۷۶,۲۰۹	۲۶,۵۱۴	۸۱۶,۶۵۲	۹۶,۵۳۹	مانده در ۱۴۰۲/۱/۲۲۹
												مانده در ۱۴۰۳/۱/۲۳۰

با توجه به این که رقم تسهیلات اعطایی به شرکت‌های فرعی کم اهمیت بوده و اطلاعات مربوط به آن در یادداشت ۸-۶۶ ارائه گردیده است، جدول مربوط به گروه ارائه نشده است.

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

### ۷-۲۶. تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی به تفکیک نوع مشتری

ارقام به میلیون ریال

بانک					
۱۴۰۲/۱۲/۲۹			۱۴۰۳/۱۲/۳۰		
خالص	ذخیره مطالبات مشکوک الوصول	مبلغ ناخالص	خالص	ذخیره مطالبات مشکوک الوصول	مبلغ ناخالص
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
۴,۴۶۱,۵۸۵	(۶۸,۰۴۶)	۴,۵۲۹,۶۳۱	۴,۲۰۹,۹۳۸	(۶۴,۱۱۱)	۴,۲۷۴,۰۴۹
۱۷,۶۳۷,۹۰۴	(۲۹۱,۸۴۲)	۱۷,۹۲۹,۷۴۶	۲۹,۹۰۷,۳۲۰	(۴۸۶,۶۶۱)	۳۰,۳۹۳,۹۸۱
۶۷۳,۵۳۷,۱۲۶	(۱۲,۶۶۸,۵۴۱)	۶۸۶,۲۰۵,۶۶۷	۹۳۰,۱۹۰,۹۷۷	(۲۹,۸۷۷,۷۱۹)	۹۶۰,۰۶۸,۶۹۶
۶۹۵,۶۳۶,۶۱۵	(۱۳,۰۲۸,۴۲۹)	۷۰۸,۶۶۵,۰۴۴	۹۶۴,۳۰۸,۲۳۵	(۳۰,۴۲۸,۴۹۱)	۹۹۴,۷۳۶,۷۲۶

\* مبنای تعیین اشخاص وابسته، حدود تبیین شده در استانداردهای حسابداری است.  
\*\* با توجه به این که رقم تسهیلات اعطایی به شرکت های فرعی کم اهمیت بوده و اطلاعات مربوط به آن در یادداشت ۸-۲۶ ارائه گردیده است، جدول مربوط به گروه ارائه نشده است.

### ۸-۲۶. تسهیلات اعطایی به شرکت های فرعی و وابسته به شرح زیر است:

۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱۲/۳۰			
جمع	جمع	ذخیره مطالبات مشکوک الوصول	غیرجاری	جاری	متوسط موزون نرخ سود
میلیون ریال	میلیون ریال	میلیون ریال	میلیون ریال	میلیون ریال	درصد
۷۸۹,۸۸۰	۲۷۷,۸۷۹	(۴,۲۳۲)	-	۲۸۲,۱۱۱	۲۳

شرکت های فرعی (تابعه)  
شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه

### ۲۷. مطالبات از شرکت های فرعی و وابسته

ارقام به میلیون ریال

بانک				گروه				
۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱۲/۳۰		۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱۲/۳۰		یادداشت
خالص	خالص	ذخیره مطالبات مشکوک الوصول	مانده طلب	خالص	خالص	ذخیره مطالبات مشکوک الوصول	مانده طلب	
۸۰۰,۳۲۲	۱,۹۵۹,۳۲۳	(۳۰,۵۹۰)	۱,۹۸۹,۹۱۳	-	-	-	-	۲۷-۱
-	-	-	-	-	-	-	-	۲۷-۱
۸۰۰,۳۲۲	۱,۹۵۹,۳۲۳	(۳۰,۵۹۰)	۱,۹۸۹,۹۱۳	-	-	-	-	

\* با توجه به مانده پرداختی به شرکت بیمه زندگی خاورمیانه، مطابق با یادداشت ذیل، مبلغ مربوطه به یادداشت ۳۹ انتقال پیدا کرد.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۱-۲۷۰ مانده ناخالص مطالبات ریالی از شرکت‌های فرعی و وابسته بر اساس موضوع معامله فی‌مابین به شرح زیر می‌باشد:

ارقام به میلیون ریال		بانک		۱۴۰۳/۱۲/۳۰		۱۴۰۲/۱۲/۲۹		بانک	
خالص	ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول	جمع	سود سهام دریافتی	ودیعه	علی‌الحساب پرداختی	علی‌الحساب دریافتی	خرید خدمات	فروش دارایی‌ها و سرمایه‌گذاری‌ها	نام شرکت فرعی / وابسته
(۹,۱۲۴)	(۶۱۴)	(۸,۵۱۰)	-	-	۴۰,۹۰۶	-	(۴۹,۴۱۶)	-	شرکت داده پردازان سیمای آفتاب
(۳۰,۶۴۹)	-	(۳۰,۶۴۹)	-	(۳۰,۰۰۰)	-	-	(۶۴۹)	-	شرکت بیمه زندگی خاورمیانه
۱,۹۳۸,۹۰۰	(۲۹,۵۲۶)	۱,۹۰۹,۳۷۴	۱,۹۶۷,۹۹۳	-	۴۳۳	-	-	-	شرکت خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه
۲۹,۵۴۷	(۴۵۰)	۲۹,۰۹۷	۲۹,۹۹۷	-	-	-	-	-	شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه
۱,۹۲۸,۶۷۴	(۳,۰۵۹)	۱,۹۲۵,۶۱۵	۱,۹۹۷,۹۹۰	(۳,۰۰۰)	۴۱,۳۳۹	-	(۵۰,۶۶۵)	-	جمع مطالبات از شرکت‌های فرعی و وابسته
								۲,۹۲۳,۳۱۶	خالص سود (زیان) معاملات

ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۲/۱۲/۲۹	
خالص	ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول	جمع	سود سهام دریافتی	ودیعه	علی‌الحساب پرداختی	علی‌الحساب دریافتی	خرید خدمات	فروش دارایی‌ها و سرمایه‌گذاری‌ها	نام شرکت فرعی / وابسته
۱۳,۲۸۹	(۶۱۱)	۱۳,۹۰۰	-	-	-	۴۰,۶۱۹	(۲۶,۷۱۹)	-	شرکت داده پردازان سیمای آفتاب
(۶۳۳)	-	(۶۳۳)	-	-	-	-	(۶۳۳)	-	شرکت بیمه زندگی خاورمیانه
۷۸۷,۰۳۳	(۱۱,۹۸۴)	۷۹۹,۰۱۷	۷۹۷,۹۹۶	-	-	۱,۰۲۱	-	-	شرکت خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه
-	-	-	-	-	-	-	-	-	شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه
۷۹۹,۶۸۹	(۱۲,۵۹۵)	۸۱۲,۲۸۴	۷۹۷,۹۹۶	-	-	۴۱,۶۴۰	(۲۷,۳۵۱)	-	جمع مطالبات از شرکت‌های فرعی و وابسته
								۱,۸۰۲,۲۸۵	خالص سود (زیان) معاملات

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۲-۲۷. طبقه بندی مطالبات از شرکت های فرعی و وابسته بر اساس دستورالعمل مصوب شورای پول و اعتبار (موضوع یادداشت توضیحی ۹-۷) به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

بانک					
۱۴۰۳/۱۲/۳۰					
جمع	مشکوک الوصول	معوق	سررسید گذشته	جاری	
۱,۹۸۹,۹۱۳	-	-	-	۱,۹۸۹,۹۱۳	مطالبات از شرکت های فرعی-ریالی
-	-	-	-	-	مطالبات از شرکت های وابسته-ریالی
-	-	-	-	-	مطالبات از شرکت های فرعی-ارزی
-	-	-	-	-	مطالبات از شرکت های وابسته-ارزی
۱,۹۸۹,۹۱۳	-	-	-	۱,۹۸۹,۹۱۳	خالص مطالبات از شرکت های فرعی و وابسته قبل از کسر ذخیره مطالبات مشکوک الوصول
(۳۰,۵۹۰)	-	-	-	(۳۰,۵۹۰)	ذخیره عمومی مطالبات مشکوک الوصول
-	-	-	-	-	ذخیره اختصاصی مطالبات مشکوک الوصول
۱,۹۵۹,۳۲۳	-	-	-	۱,۹۵۹,۳۲۳	مانده در ۱۴۰۳/۱۲/۳۰
۸۰۰,۳۲۲	-	-	-	۸۰۰,۳۲۲	مانده در ۱۴۰۲/۱۲/۲۹

## ۲۸. سایر دریافتی ها

ارقام به میلیون ریال

بانک		گروه		یادداشت				
۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱۲/۳۰		۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱۲/۳۰		
خالص	خالص	ذخیره مطالبات مشکوک الوصول	مانده طلب	خالص	خالص	ذخیره مطالبات مشکوک الوصول	مانده طلب	
۳۰۶,۰۷۱	۱,۴۰۵,۲۷۵	(۲۱,۴۰۰)	۱,۴۲۶,۶۷۵	۳۰۶,۰۷۱	۱,۴۰۵,۲۷۵	(۲۱,۴۰۰)	۱,۴۲۶,۶۷۵	سود تحقق یافته اوراق مشارکت
۱۰۵,۲۱۶	۴۰,۶۷۳	(۶۱۹)	۴۱,۲۹۲	۱۷۲,۶۲۳	۲۱۷,۶۲۴	(۶۱۹)	۲۱۸,۲۴۳	مطالبات از کارکنان
۵۱۷,۳۶۶	۵۴۴,۲۹۸	(۳۰۲,۱۳۳)	۸۴۶,۴۳۱	۴,۱۵۱,۴۲۰	۴,۳۳۸,۱۴۴	(۳۰۲,۱۳۷)	۴,۶۴۰,۲۸۱	۲۸-۱ بدهکاران موقت
۹۲۸,۶۵۳	۱,۹۹۰,۲۴۶	(۳۲۴,۱۵۲)	۲,۳۱۴,۳۹۸	۴,۶۳۰,۱۱۴	۵,۹۶۱,۰۴۳	(۳۲۴,۱۵۶)	۶,۲۸۵,۱۹۹	جمع سایر حساب های دریافتی

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۱-۲۸. مانده بدهکاران موقت به شرح زیر می‌باشد:

ارقام به میلیون ریال

بانک		گروه		۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱۲/۳۰		
خالص	مانده طلب	خالص	مانده طلب	خالص	مانده طلب	خالص	مانده طلب	
<b>اقلام مرتبط با تسهیلات</b>								
۱۰۴,۶۳۷	۱۲۳,۲۵۴	۱۶,۹۸۳	۴۹,۵۸۱	۱۰۴,۶۳۷	۱۲۳,۲۵۴	۱۶,۹۸۳	۴۹,۵۸۱	هزینه‌های دادرسی و وصول مطالبات
۱۰۴,۶۳۷	۱۲۳,۲۵۴	۱۶,۹۸۳	۴۹,۵۸۱	۱۰۴,۶۳۷	۱۲۳,۲۵۴	۱۶,۹۸۳	۴۹,۵۸۱	جمع اقلام مرتبط با تسهیلات
<b>اقلام غیرمرتبط با تسهیلات</b>								
-	۵۶,۰۰۰	-	۵۶,۰۰۰	-	۵۶,۰۰۰	-	۵۶,۰۰۰	اوراق مرابحه وزارت جهاد کشاورزی
-	-	-	-	۳,۶۱۱,۸۰۳	۳,۶۱۱,۸۰۳	۳,۷۴۳,۶۷۰	۳,۷۴۳,۶۷۰	مشتریان شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه
۲۳۰,۳۴۲	۲۳۳,۸۵۰	۴۵۶,۴۲۷	۴۶۵,۹۰۲	۲۵۲,۵۹۳	۲۵۶,۱۰۱	۴۷۷,۳۷۴	۴۸۶,۸۵۰	مطالبات از اشخاص حقوقی
۱۶۸,۰۸۵	۲۹۸,۶۲۸	۶۵,۰۸۳	۲۴۹,۱۱۹	۱۶۸,۰۸۵	۲۹۸,۶۲۸	۶۵,۰۸۳	۲۴۹,۱۱۹	مطالبات از اشخاص حقیقی
۱۴,۳۰۲	۱۴,۵۹۴	۵,۸۰۵	۲۵,۸۲۹	۱۴,۳۰۲	۶۶۲,۰۲۴	۳۵,۰۳۴	۵۵,۰۶۱	سایر
۴۱۲,۷۲۹	۶۰۳,۰۷۲	۵۲۷,۳۱۵	۷۹۶,۸۵۰	۴,۰۴۶,۷۸۳	۴,۸۸۴,۵۵۶	۴,۳۲۱,۱۶۱	۴,۵۹۰,۷۰۰	جمع اقلام غیرمرتبط با تسهیلات
۵۱۷,۳۶۶	۷۲۶,۳۲۶	۵۴۴,۲۹۸	۸۴۶,۴۳۱	۴,۱۵۱,۴۲۰	۵,۰۰۷,۸۱۰	۴,۳۳۸,۱۴۴	۴,۶۴۰,۲۸۱	مانده بدهکاران موقت

۲-۲۸. طبقه‌بندی سایر حساب‌های دریافتی بر اساس دستورالعمل مصوب شورای پول و اعتبار (موضوع یادداشت توضیحی ۹-۷) به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

بانک		گروه		۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
جمع	مشکوک‌الوصول	معوق	سررسید گذشته	جاری	
۱,۴۲۶,۶۷۵	-	-	-	۱,۴۲۶,۶۷۵	سود تحقق یافته اوراق مشارکت
۴۱,۲۹۲	-	-	-	۴۱,۲۹۲	مطالبات از کارکنان
۸۴۶,۴۳۱	۲۸۱,۲۳۶	۱۳,۴۸۸	۲۰۲,۲۲۶	۳۴۹,۴۸۱	بدهکاران موقت
۲,۳۱۴,۳۹۸	۲۸۱,۲۳۶	۱۳,۴۸۸	۲۰۲,۲۲۶	۱,۸۱۷,۴۴۸	خالص سایر حساب‌های دریافتی قبل از کسر ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول
(۲۷,۴۱۰)	(۶۴)	(۸۵)	-	(۲۷,۲۶۱)	ذخیره عمومی مطالبات مشکوک‌الوصول
(۲۹۶,۷۴۲)	(۲۷۴,۹۶۹)	(۱,۵۵۰)	(۲۰,۲۲۳)	-	ذخیره اختصاصی مطالبات مشکوک‌الوصول
۱,۹۹۰,۲۴۶	۶,۲۰۳	۱۱,۸۵۳	۱۸۲,۰۰۳	۱,۷۹۰,۱۸۷	مانده در ۱۴۰۳/۱۲/۳۰
۹۲۸,۶۵۳	۱۰۴,۸۵۲	۹۲,۶۱۳	۲,۶۴۲	۷۲۸,۵۴۶	مانده در ۱۴۰۲/۱۲/۲۹

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت های توضیحی صورت های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۲۹. سرمایه گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار

ارقام به میلیون ریال

گروه						یادداشت
۱۴۰۲/۱۲/۲۹			۱۴۰۳/۱۲/۳۰			
جمع	بلندمدت	جاری	جمع	بلندمدت	جاری	
۶۰۵,۷۸۷	۵۰	۶۰۵,۷۳۷	۵۷۲,۴۳۵	۵۰	۵۷۲,۳۸۵	۲۹-۱ سرمایه گذاری جاری در سهام سریع المعامله در بازار
۸۹۹,۳۹۵	۸۹۹,۳۹۵	-	۱,۲۸۵,۴۹۴	۱,۲۸۵,۴۹۴	-	۲۹-۲ سرمایه گذاری بلندمدت در سایر سهام
۳۱,۸۰۵,۶۱۱	۲,۵۸۱,۴۰۹	۲۹,۲۲۴,۲۰۲	۵۸,۱۷۹,۶۸۹	۶,۱۴۳,۸۰۳	۵۲,۰۳۵,۸۸۶	۲۹-۳ سرمایه گذاری در سایر اوراق بهادار
۳۳,۳۱۰,۷۹۳	۳,۴۸۰,۸۵۴	۲۹,۸۲۹,۹۳۹	۶۰,۰۳۷,۶۱۷	۷,۴۲۹,۳۴۶	۵۲,۶۰۸,۲۷۱	جمع سرمایه گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار

ارقام به میلیون ریال

بانک						یادداشت
۱۴۰۲/۱۲/۲۹			۱۴۰۳/۱۲/۳۰			
جمع	بلندمدت	جاری	جمع	بلندمدت	جاری	
-	-	-	-	-	-	۲۹-۱ سرمایه گذاری جاری در سهام سریع المعامله در بازار
۱,۱۶۶,۶۲۹	۱,۱۶۶,۶۲۹	-	۳,۱۸۶,۱۲۱	۳,۱۸۶,۱۲۱	-	۲۹-۲ سرمایه گذاری بلندمدت در سایر سهام
۳۱,۰۰۴,۵۰۶	۱,۷۸۰,۳۰۴	۲۹,۲۲۴,۲۰۲	۵۶,۷۶۵,۰۳۱	۴,۷۲۹,۱۴۵	۵۲,۰۳۵,۸۸۶	۲۹-۳ سرمایه گذاری در اوراق بهادار با درآمد ثابت
۳۲,۱۷۱,۱۳۵	۲,۹۴۶,۹۳۳	۲۹,۲۲۴,۲۰۲	۵۹,۹۵۱,۱۵۲	۷,۹۱۵,۲۶۶	۵۲,۰۳۵,۸۸۶	جمع سرمایه گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۱-۲۹. سرمایه‌گذاری در سهام سریع‌ال معامله در بازار به شرح زیر است:  
۱-۲۹. سرمایه‌گذاری جاری در سهام سریع‌ال معامله در بازار

گروه		۱۴۰۳/۱۲/۳۰		۱۴۰۲/۱۲/۳۰	
ارزش بازار	خالص ارزش فروش	بهای تمام‌شده	ارزش بازار	خالص ارزش فروش	بهای تمام‌شده
۲۶۶,۱۲۶	۲۶۳,۷۴۴	۲۳۰,۹۴۷	۴۴,۲۸۰	۴۳,۸۹۱	۴۴,۷۲۵
۲۳۲,۲۱۱	۲۳۰,۰۰۳	۲۵۰,۰۹۸	۳۹,۱۸۰	۳۸,۸۳۵	۳۸,۸۴۵
۱۶,۳۶۵	۱۶,۲۱۸	۱۸,۷۵۵	۱,۵۷۴	۱,۵۶۰	۸۹۸
۲۴,۱۹۱	۲۳,۹۷۵	۲۳,۸۶۳	۳۹,۴۰۵	۳۹,۰۵۸	۲۷,۵۲۳
۲۱,۲۹۰	۲۱,۱۰۰	۲۷,۴۱۳	-	-	-
۱۴,۶۰۲	۱۴,۴۷۱	۱۳,۸۵۶	۴۸,۴۷۷	۴۸,۰۵۰	۵۲,۱۹۸
۱۸,۱۲۶	۱۷,۹۶۳	۲۱,۱۴۱	۳۱,۷۱۰	۳۱,۴۳۱	۴۰,۰۱۸
۱۹,۵۲۰	۱۹,۳۴۵	۲۱,۴۵۸	۴۸,۳۵۰	۴۷,۹۲۵	۴۷,۴۳۷
۵۷,۵۹۱	۵۷,۰۷۵	۶۸,۹۵۵	۳۹,۹۷۷	۳۹,۶۲۵	۶۲,۰۸۵
۷۸,۳۰۶	۷۷,۶۰۵	۲۷,۲۹۵	۵۳,۴۲۵	۵۲,۹۵۵	۲۵,۸۴۰
۱۶,۴۹۳	۱۶,۳۴۵	۲۵,۴۹۰	-	-	-
۳۱,۹۲۲	۳۱,۶۳۷	۳۲,۵۹۹	-	-	-
۱۰,۰۳۰	۹,۹۴۰	۱۱,۲۹۷	-	-	-
-	-	-	۱۶,۲۸۷	۱۶,۱۴۴	۱۹,۲۱۲
-	-	-	۴۵,۶۱۸	۴۵,۲۱۶	۴۷,۲۶۹
-	-	-	۷۵,۲۸۷	۷۴,۶۲۴	۸۲,۲۴۶
-	-	-	۳۷,۹۸۳	۳۷,۶۴۹	۴۸,۱۲۸
-	-	-	۹,۴۰۵	۹,۳۷۲	۱۰,۵۷۵
-	-	-	۳۰,۵۵۹	۳۰,۲۹۰	۳۳,۱۸۰
-	-	-	۱۵,۹۵۰	۱۵,۸۱۰	۱۴,۴۰۷
۶۳,۱۳۸	۶۲,۵۷۳	۵۶,۹۷۰	-	-	-
۶۶۰,۹۱۱	۶۵۶,۹۶۴	۶۰۵,۷۳۷	۵۷۷,۴۶۷	۵۷۲,۳۸۵	۵۷۹,۹۱۱
-	-	-	-	-	-
۶۶۰,۹۱۱	۶۵۶,۹۶۴	۶۰۵,۷۳۷	۵۷۷,۴۶۷	۵۷۲,۳۸۵	۵۷۹,۹۱۱

جمع سرمایه‌گذاری جاری در سهام سریع‌ال معامله در بازار

تعدیل بهای تمام‌شده

افزافه (کسر) می‌شود:

بانک سینا

بانک تجارت

بانک پارسیان

گروه سرمایه‌گذاری سنپیا

گسترش سرمایه‌گذاری ایران خودرو

شرکت بیمه سامان

پالایش نفت تهران

سایر

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۲-۱-۲۹. سرمایه گذاری بلندمدت در سهام سریع معامله در بازار

گروه								
۱۴۰۲/۱۲/۲۹			۱۴۰۳/۱۲/۳۰					
ارزش بازار	خالص مبلغ دفتری	ارزش بازار	خالص مبلغ دفتری	کاهش ارزش انباشته	بهای تمام شده	درصد سرمایه گذاری	تعداد سهام	منشاء ایجاد
۶,۸۲۵	۵۰	۸,۴۷۵	۵۰	-	۵۰	-	۶,۸۲۵,۰۰۰	خرید
۶,۸۲۵	۵۰	۸,۴۷۵	۵۰	-	۵۰	-	-	شرکت سپرده گذاری مرکزی و تسویه وجوه جمع سرمایه گذاری بلندمدت در سهام سریع معامله در بازار

۲-۲۹. سرمایه گذاری بلندمدت در سایر سهام به شرح زیر است:

گروه								
۱۴۰۲/۱۲/۲۹			۱۴۰۳/۱۲/۳۰					
ارزش بازار*	خالص مبلغ دفتری	ارزش بازار*	خالص مبلغ دفتری	کاهش ارزش انباشته	بهای تمام شده/ارزش ویژه	درصد سرمایه گذاری	تعداد سهام	منشاء ایجاد
۱,۹۸۵,۷۶۰	۸۹۷,۱۹۵	۳,۹۱۶,۸۰۰	۱,۲۸۳,۲۹۴	-	۱,۲۸۳,۲۹۴	۲۰	۴۷۹,۹۹۹,۹۹۶	تاسیس
-	۲,۲۰۰	-	۲,۲۰۰	-	۲,۲۰۰	۱۱	۲۲۰,۰۰۰	تاسیس
۱,۹۸۵,۷۶۰	۸۹۹,۳۹۵	۳,۹۱۶,۸۰۰	۱,۲۸۵,۴۹۴	-	۱,۲۸۵,۴۹۴	-	-	شرکت بیمه زندگی خاورمیانه - وابسته سازوکار ویژه تجارت و تامین مالی ایران و اروپا جمع سرمایه گذاری بلندمدت در سایر سهام

۲-۱-۲۹. سهم گروه از خالص دارایی های شرکت وابسته: (مشمول ارزش ویژه)

گروه	
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰
۷۰۰,۸۹۲	۸۹۷,۱۹۵
۲۶۸,۳۰۳	۴۳۴,۰۹۹
(۷۲,۰۰۰)	(۴۸,۰۰۰)
۸۹۷,۱۹۵	۱,۲۸۳,۲۹۴

مانده در ابتدای سال

سهم از سود خالص شرکت وابسته

سود دریافتی/دریافتی طی دوره

مانده در پایان سال

۲-۲-۲۹. خلاصه اطلاعات مالی شرکت وابسته:

ارقام به میلیون ریال

گروه							
۱۴۰۲/۱۲/۲۹				۱۴۰۳/۱۲/۳۰			
سود خالص	جمع درآمدها	جمع بدهی ها	جمع دارایی	سود خالص	جمع درآمدها	جمع بدهی ها	جمع دارایی ها
۱,۲۱۰,۴۵۷	۹,۷۳۰,۵۳۹	۱۳,۳۶۶,۹۰۴	۱۷,۵۶۲,۳۶۱	۲,۳۰۱,۵۷۸	۱۳,۸۹۹,۰۹۳	۲۱,۹۱۹,۷۲۲	۲۸,۲۱۲,۵۲۱

شرکت بیمه زندگی خاورمیانه

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۲۹-۲-۳. اعمال روش ارزش ویژه در رابطه با شرکت بیمه زندگی خاورمیانه بر اساس صورت‌های مالی حسابرسی نشده می‌باشد، لیکن سابقه موضوع حاکی از آن است که صورت‌های مالی حسابرسی شده آن شرکت با حسابرسی نشده تفاوت با اهمیتی نداشته است.

بانک		بانک		بانک		بانک		بانک		یادداشت
۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱۲/۳۰		۱۴۰۳/۱۲/۳۰		۱۴۰۳/۱۲/۳۰		۱۴۰۳/۱۲/۳۰		
ارزش بازار*	خالص مبلغ دفتری	ارزش بازار	خالص مبلغ دفتری	کاهش ارزش انباشته	بهای تمام شده	درصد سرمایه‌گذاری	تعداد سهام	منشاء ایجاد		
میلیون ریال	میلیون ریال	میلیون ریال	میلیون ریال	میلیون ریال	میلیون ریال	درصد				
-	۶۶۵,۹۳۰	-	۶۶۵,۹۳۰	-	۶۶۵,۹۳۰	۷۵	۷۴۹,۹۹۹,۰۰۰	خرید		شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه
-	۱۰,۵۰۰	-	۳۰,۰۰۰	-	۳۰,۰۰۰	۱۰۰	۳۰,۰۰۰,۰۰۰	تاسیس	۲۹-۲-۴	شرکت داده پردازان سیمای آفتاب
-	۲۴۷,۹۹۹	-	۱,۷۴۷,۹۹۱	-	۱,۷۴۷,۹۹۱	۱۰۰	۱,۹۹۹,۹۹۰,۰۰۰	تاسیس و خرید		شرکت خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه
۱,۹۸۵,۷۶۰	۲۴۰,۰۰۰	۳,۹۱۶,۸۰۰	۲۴۰,۰۰۰	-	۲۴۰,۰۰۰	۲۰	۴۷۹,۹۹۹,۹۹۶	تاسیس		شرکت بیمه زندگی خاورمیانه
-	۲,۲۰۰	-	۲,۲۰۰	-	۲,۲۰۰	۱۱	۲۲۰,۰۰۰	تاسیس		ساز و کار ویژه تجارت و تامین مالی ایران و اروپا
-	-	-	۵۰۰,۰۰۰	-	۵۰۰,۰۰۰	۱۰۰	۴۹۹,۹۹۹,۹۹۵	تاسیس		واسپاری آفتاب خاورمیانه
۱,۹۸۵,۷۶۰	۱,۱۶۶,۶۲۹	۳,۹۱۶,۸۰۰	۳,۱۸۶,۱۲۱	-	۳,۱۸۶,۱۲۱					جمع سرمایه‌گذاری بلندمدت در سایر سهام

\* به استثناء شرکت بیمه زندگی خاورمیانه برای سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت بانک در سهام سایر شرکت‌ها ارزش بازار قابل اتکایی در دسترس نیست.

۲۹-۲-۴. در تاریخ صورت وضعیت مالی معادل ۱۰۰٪ سرمایه‌گذاری در شرکت داده‌پردازان سیمای آفتاب پرداخت گردیده است.

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۲۹-۳. سرمایه گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

ناشر	یادداشت	منشاء ایجاد	نوع اوراق	متوسط نرخ سود (درصد)	وضعیت	گروه		بانک		
						۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
<b>دولت و شرکت های دولتی</b>										
وزارت امور اقتصاد و دارایی		خرید	اوراق بدهی و مشارکت	٪۳۳/۵۸	آزاد	۳۶,۲۳۸	۳۵,۱۷۹,۲۲۹	۳۶,۲۳۸	۳۵,۱۷۹,۲۲۹	
وزارت امور اقتصاد و دارایی	۲۹-۳-۲	خرید	اوراق بدهی و مشارکت	٪۳۳/۵۸	به عنوان وثیقه عملیات بازار باز	-	۱۷,۵۱۳,۹۴۰	-	۱۷,۵۱۳,۹۴۰	
وزارت امور اقتصاد و دارایی	۲۹-۳-۱ / ۲۹-۳-۲	خرید	اسناد خزانه اسلامی	٪۳۲/۷۰	آزاد	۱۳,۴۴۶,۱۶۸	۲۱,۵۷۷,۶۴۲	۱۳,۴۴۶,۱۶۸	۲۱,۵۷۷,۶۴۲	
<b>سایر شرکت ها و صندوق های سرمایه گذاری</b>										
صندوق سرمایه گذاری مشترک افق کارگزاری بانک خاورمیانه	۲۹-۳-۳	خرید	واحدهای سرمایه گذاری ممتاز	٪۳۰/۵	آزاد	۲۵۹,۶۵۸	۱۹۸,۱۵۲	۲۵۹,۶۵۸	۱۹۸,۱۵۲	
صندوق سرمایه گذاری مشترک افق روشن خاورمیانه		خرید	واحدهای سرمایه گذاری ممتاز		آزاد	۲,۱۶۰	۴,۰۲۰	۲,۱۶۰	۴,۰۲۰	
صندوق سرمایه گذاری توسعه بازار سرمایه		خرید	واحدهای سرمایه گذاری عادی		آزاد	۵۲۰,۱۳۹	۴۷۸,۳۵۴	-	-	
صندوق س سهامی کاریزما اهرمی		خرید	واحدهای سرمایه گذاری عادی		آزاد	۴,۴۳۰	۶۷,۳۸۳	-	-	
صندوق واسطه گری مالی یکم سهام		خرید	واحدهای سرمایه گذاری عادی		آزاد	۲۲,۸۷۸	۳۹,۶۷۰	-	-	
						۶۳۵,۲۳۹				
						<b>جمع سرمایه گذاری در اوراق بهادار با درآمد ثابت</b>	<b>۳۱,۰۰۴,۵۰۶</b>	<b>۵۶,۷۶۵,۰۳۱</b>	<b>۳۱,۸۰۵,۶۱۱</b>	<b>۵۸,۱۷۹,۶۸۹</b>

۲۹-۳-۱. اسناد خزانه اسلامی اوراق بهاداری بدون کوپن هستند که وزارت امور اقتصادی و دارایی به نمایندگی از دولت منتشر می کند.

۲۹-۳-۲. اسناد خزانه اسلامی و اوراق بدهی و مشارکت با وضعیت به عنوان وثیقه عملیات بازار باز در عملیات بازار باز بانک مرکزی مورد استفاده قرار می گیرند.

۲۹-۳-۳. نرخ سود مندرج در جدول فوق نرخ بازده پیش بینی شده سالانه صندوق می باشد.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۴-۲۹. سرمایه‌گذاری به تفکیک فعالیت‌های بانکی و غیربانکی به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

بانک			
۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
مازاد بر حدود مقرر	ارزش دفتری	مازاد بر حدود مقرر	ارزش دفتری
<b>سرمایه‌گذاری‌های مرتبط با فعالیت‌های بانکی و سایر فعالیت‌های مجاز</b>			
-	۲۴۷,۹۹۹	-	۱,۷۴۷,۹۹۱
-	-	-	۵۰۰,۰۰۰
-	۱۰,۵۰۰	-	۳۰,۰۰۰
-	۲,۲۰۰	-	۲,۲۰۰
-	۳۰,۹۹۶,۳۴۶	-	۵۶,۷۵۶,۸۷۱
-	۳۱,۲۵۷,۰۴۵	-	۵۹,۰۳۷,۰۶۲
<b>سرمایه‌گذاری مرتبط با فعالیت‌های غیربانکی</b>			
-	۶۶۵,۹۳۰	-	۶۶۵,۹۳۰
-	۲۴۰,۰۰۰	-	۲۴۰,۰۰۰
-	۷,۰۰۰	-	۷,۰۰۰
-	۱,۱۶۰	-	۱,۱۶۰
-	۹۱۴,۰۹۰	-	۹۱۴,۰۹۰
-	۳۲,۱۷۱,۱۳۵	-	۵۹,۹۵۱,۱۵۲
<b>جمع سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار</b>			

۵-۲۹. بر اساس مقررات ابلاغی بانک مرکزی ناظر بر سرمایه‌گذاری‌های بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی (دستورالعمل سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار) در تاریخ صورت وضعیت مالی، این بانک دارای ۹۱۴,۰۹۰ میلیون ریال سرمایه‌گذاری‌های مرتبط با فعالیت‌های غیربانکی می‌باشد. بدیهی است هرگونه سرمایه‌گذاری مرتبط با فعالیت‌های غیربانکی مشمول مجازات‌های موضوع ماده ۱۷ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و سایر قوانین و مقررات مرتبط، خواهد شد. لازم به ذکر است مطابق با مصوبه هیات‌مدیره مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۲۹، فروش سرمایه‌گذاری‌های غیربانکی پس از اخذ گزارش کارشناسی دادگستری، تصویب گردیده است. سپس گزارش کارشناسی اخذ نموده و پس از طرح گزارش در جلسه هیات مدیره مورخ ۱۴۰۳/۰۹/۲۸ فروش سهام شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه از طریق مزایده مصوب گردید و در همین راستا اخذ گزارش هیات سه نفره کارشناسان رسمی دادگستری و فرآیند فروش از طریق مزایده در جریان می‌باشد. همچنین درخصوص فروش سهام شرکت بیمه زندگی خاورمیانه (سهامی عام) گزارش کارشناسی اخذ و اقدامات لازم در حال پیگیری و انجام می‌باشد. متعاقباً پس از تکمیل فرآیند فروش شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه، اقدامات لازم جهت واگذاری صندوق‌های مزبور انجام خواهد شد. خاطر نشان می‌شود وفق تبصره یک ماده ۱۷ قانون رفع موانع تولید و همچنین مطابق بخش ۲-۶ بند ب ماده ۸ قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران در صورتی که موسسه اعتباری املاک و مستغلات و سهام موضوع جز (۲-۲) این بند را تا پایان سال سوم برنامه واگذار نماید، سازمان امور مالیاتی کشور ملکف است اخذ مالیات موضع بند (ب) ماده (۱۷) قانون رفع موانع تولید را تعلیق نماید.

۶-۲۹. حدود مجاز سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های بانکی و سایر فعالیت‌های مجاز موضوع دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

سرمایه نظارتی بانک / موسسه اعتباری غیربانکی	۱۲۱,۰۰۴,۲۲۸
حد مجاز سرمایه‌گذاری هر شخص حقوقی (۵ درصد سرمایه نظارتی)	۶,۰۵۰,۲۱۱
حد مجاز مجموع سرمایه‌گذاری‌ها (۲۰ درصد سرمایه نظارتی)	۲۴,۲۰۰,۸۴۶
واحد سازمانی مسئول اجرای آیین نامه	مدیریت گزارشات و امور مجامع

\* به موجب ماده ۱۰ دستورالعمل سرمایه‌گذاری‌ها (بخشنامه شماره ۱۷/۲۳۹۰۱ مورخ ۱۴۰۱/۰۹/۲۳)، سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار (به استثنای سهام) منتشره و یا تضمین شده توسط دولت یا بانک مرکزی از شمول حدود این دستورالعمل مستثنی می‌باشد.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت های توضیحی صورت های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۳۰. دارایی های غیر جاری نگهداری شده برای فروش و بدهی های مرتبط

ارقام به میلیون ریال

گروه و بانک		
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۴۲۵,۵۹۱	۱,۴۳۰,۹۸۴	۳۰-۱ وثایق تملیکی
۴۲۵,۵۹۱	۱,۴۳۰,۹۸۴	جمع
-	-	زیان کاهش ارزش انباشته
۴۲۵,۵۹۱	۱,۴۳۰,۹۸۴	دارایی های غیر جاری نگهداری شده برای فروش
-	-	بدهی های مرتبط با دارایی های غیر جاری نگهداری شده برای فروش

۳۰-۱. وثایق تملیکی

ترکیب مانده وثایق تملیکی به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

گروه و بانک						
۱۴۰۳/۱۲/۳۰	فروش / واگذاری طی سال	تملیک شده طی سال	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	فروش / واگذاری طی سال	تملیک شده طی سال	۱۴۰۲/۰۱/۰۱
۱,۴۳۰,۹۸۴	(۱۲۳,۵۲۴)	۱,۱۲۸,۹۱۷	۴۲۵,۵۹۱	(۴۲۰,۰۰۰)	۱۵۹,۴۸۵	۶۸۶,۱۰۶
۱,۴۳۰,۹۸۴	(۱۲۳,۵۲۴)	۱,۱۲۸,۹۱۷	۴۲۵,۵۹۱	(۴۲۰,۰۰۰)	۱۵۹,۴۸۵	۶۸۶,۱۰۶
-	-	-	-	-	-	-
۱,۴۳۰,۹۸۴	-	-	۴۲۵,۵۹۱	-	-	۶۸۶,۱۰۶

غیرمنقول  
مسکونی  
جمع  
کاهش ارزش انباشته  
خالص وثایق تملیکی

۳۰-۱-۱. تجزیه سنی مانده وثایق تملیکی غیرمنقول به شرح زیر می باشد:

ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۲۶۰,۰۴۱	۱,۱۲۸,۹۱۷	کمتر از یک سال از تاریخ تملیک
۱۱۹,۵۵۰	۳۵,۹۶۱	یک سال تا دو سال از تاریخ تملیک
۴۶,۰۰۰	۲۶۶,۱۰۶	بیش از دو سال از تاریخ تملیک
۴۲۵,۵۹۱	۱,۴۳۰,۹۸۴	مانده وثایق تملیکی غیرمنقول

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۳۱. دارایی‌های ثابت مشهود

ارقام به میلیون ریال

گروه									
جمع	سفرشات و پیش‌پرداخت‌های سرمایه‌ای	دارایی‌های در دست تکمیل	بهسازی و نوسازی املاک استیجاری	اثاثه و منصوبات	وسایل نقلیه	تاسیسات و تجهیزات	ساختمان	زمین	
<b>بهای تمام شده</b>									
۹,۱۶۹,۶۱۶	۱,۱۳۴,۷۲۴	۱,۲۶۶,۳۹۵	۸۳,۴۷۹	۳۵۴,۱۳۰	۵۷,۱۰۳	۱,۷۳۶,۳۷۲	۲,۳۶۵,۲۹۸	۲,۱۷۲,۱۱۵	مانده در ۱/۱۰/۱۴۰۲
۱۵,۸۲۹,۷۵۳	۱۴۹,۱۵۳	۶۱۶,۲۷۰	۲۶,۹۹۹	۲۷۵,۶۴۶	۱۰,۱۹۰	۹۸۷,۸۵۸	۹,۶۹۶,۸۴۴	۴,۰۶۶,۷۹۳	افزایش طی سال
(۶,۸۹۸)	-	-	-	(۵,۳۹۸)	(۲۸)	(۱,۴۷۲)	-	-	فروش رفته
-	(۸۰۹,۰۰۰)	(۲۳۴,۴۵۵)	۳,۳۷۰	-	-	۱۴,۳۷۸	(۳۶۱,۴۵۹)	۱,۳۸۷,۱۶۶	سایر نقل و انتقالات و تغییرات
۷,۹۶۷	-	-	-	۷,۹۶۷	-	-	-	-	آثار تفاوت‌های تسعیر ارز
۲۵,۰۰۰,۴۳۸	۴۷۴,۸۷۷	۱,۶۴۸,۲۱۰	۱۱۳,۸۴۸	۶۳۲,۳۴۵	۶۷,۲۶۵	۲,۷۳۷,۱۳۶	۱۱,۷۰۰,۶۸۳	۷,۶۲۶,۰۷۴	مانده در ۱۲/۲۹/۱۴۰۲
۲۵,۰۰۰,۴۳۸	۴۷۴,۸۷۷	۱,۶۴۸,۲۱۰	۱۱۳,۸۴۸	۶۳۲,۳۴۵	۶۷,۲۶۵	۲,۷۳۷,۱۳۶	۱۱,۷۰۰,۶۸۳	۷,۶۲۶,۰۷۴	مانده در ۱/۱۰/۱۴۰۳
۸,۳۲۶,۴۷۶	۷,۴۷۹,۶۷۰	۲۰۱,۰۴۷	-	۸۷,۸۰۰	۱۶,۷۳۵	۵۴۱,۲۲۴	-	-	افزایش طی سال
(۶۵۰)	-	-	-	(۶۵۰)	-	-	-	-	فروش رفته
-	(۳۳۷,۷۲۶)	(۱,۵۹۴,۶۳۶)	۸,۱۸۷	-	-	۱۵۳,۷۴۴	۱,۱۶۶,۱۷۳	۶۰۴,۲۵۸	سایر نقل و انتقالات و تغییرات
۱۵,۷۳۰	-	-	-	۱۵,۷۳۰	-	-	-	-	آثار تفاوت‌های تسعیر ارز
۳۳,۳۴۱,۹۹۴	۷,۶۱۶,۸۲۱	۲۵۴,۶۲۱	۱۲۲,۰۳۵	۷۳۵,۲۲۵	۸۴,۰۰۰	۳,۴۳۲,۱۰۴	۱۲,۸۶۶,۸۵۶	۸,۲۳۰,۳۳۲	مانده در ۳/۱۲/۱۴۰۳
<b>استهلاک انباشته و کاهش ارزش آنباشته</b>									
۱,۸۶۹,۱۰۵			۸۰,۳۲۵	۱۸۳,۴۵۹	۲۵,۸۴۰	۱,۰۹۰,۹۵۲	۴۸۸,۵۲۹		مانده در ۱/۱۰/۱۴۰۲
۶۱۹,۷۲۸			۹,۷۳۹	۵۰,۸۰۳	۹,۰۱۹	۴۰۵,۱۱۳	۱۴۵,۰۵۴		استهلاک سال
(۶,۳۸۰)			-	(۴,۸۸۰)	(۲۸)	(۱,۴۷۲)	-		فروش رفته
-			-	-	-	-	-		سایر نقل و انتقالات و تغییرات
۴,۵۷۸			-	۴,۵۷۸	-	-	-		آثار تفاوت‌های تسعیر ارز
۲,۴۸۷,۰۳۱			۹۰,۰۶۴	۲۳۳,۹۶۰	۳۴,۸۳۱	۱,۴۹۴,۵۹۳	۶۳۳,۵۸۳		مانده در ۱۲/۲۹/۱۴۰۲
۲,۴۸۷,۰۳۱			۹۰,۰۶۴	۲۳۳,۹۶۰	۳۴,۸۳۱	۱,۴۹۴,۵۹۳	۶۳۳,۵۸۳		مانده در ۱/۱۰/۱۴۰۳
۱,۱۳۹,۳۴۱			۲۵,۰۳۳	۸۳,۱۹۴	۱۱,۰۸۹	۵۵۰,۳۳۵	۴۶۹,۶۹۰		استهلاک سال
(۳۸۸)			-	(۳۸۸)	-	-	-		فروش رفته
۹,۵۲۴			-	۹,۵۲۴	-	-	-		آثار تفاوت‌های تسعیر ارز
۳,۶۳۵,۵۰۸	-	-	۱۱۵,۰۹۷	۳۲۶,۲۹۰	۴۵,۹۲۰	۲,۰۴۴,۹۲۸	۱,۱۰۳,۲۷۳		مانده در ۳/۱۲/۱۴۰۳
<b>ارزش دفتری</b>									
۷,۳۰۰,۵۱۱	۱,۱۳۴,۷۲۴	۱,۲۶۶,۳۹۵	۳,۱۵۴	۱۷۰,۶۷۱	۳۱,۲۶۳	۶۴۵,۴۲۰	۱,۸۷۶,۷۶۹	۲,۱۷۲,۱۱۵	در ۱/۱۰/۱۴۰۲
۲۲,۵۱۳,۴۰۷	۴۷۴,۸۷۷	۱,۶۴۸,۲۱۰	۲۳,۷۸۴	۳۹۸,۳۸۵	۳۲,۴۳۴	۱,۲۴۲,۵۴۳	۱۱,۰۶۷,۱۰۰	۷,۶۲۶,۰۷۴	در ۱۲/۲۹/۱۴۰۲
۲۹,۷۰۶,۴۸۵	۷,۶۱۶,۸۲۱	۲۵۴,۶۲۱	۶,۹۳۹	۴۰۸,۹۳۵	۳۸,۰۸۰	۱,۳۸۷,۱۷۶	۱۱,۷۶۳,۵۸۳	۸,۲۳۰,۳۳۲	در ۳/۱۲/۱۴۰۳

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

ارقام به میلیون ریال

ادامه

بانک									
جمع	سفرشاتو پیش‌پرداخت‌های سرمایه‌ای	دارایی‌های در دست تکمیل	بهبسازی و نوسازی املاک استیجاری	اثاثه و منصوبات	وسایل نقلیه	تاسیسات و تجهیزات	ساختمان	زمین	
<b>بهای تمام شده</b>									
۷,۹۳۰,۲۷۰	۱,۱۳۴,۷۲۴	۱,۲۶۶,۳۹۵	۸۳,۴۸۰	۳۲۳,۷۲۰	۳۹,۸۸۱	۱,۷۱۰,۵۴۳	۱,۲۳۰,۷۵۳	۲,۱۴۰,۷۷۴	مانده در ۱/۰۱/۱۴۰۲
۱۵,۷۱۱,۰۰۰	۱۴۹,۱۵۳	۶۱۶,۲۷۰	۲۶,۹۹۹	۲۱۳,۸۴۳	-	۹۴۱,۰۹۸	۹,۶۹۶,۸۴۴	۴,۰۶۶,۷۹۳	افزایش طی سال
-	-	-	-	-	-	-	-	-	فروش رفته
-	(۸۰۹,۰۰۰)	(۲۳۴,۴۵۵)	۳,۳۷۰	-	-	۱۴,۳۷۸	۳۷۲,۰۵۴	۶۵۳,۶۵۳	سایر نقل و انتقالات و تغییرات
۷,۹۶۷	-	-	-	۷,۹۶۷	-	-	-	-	آثار تفاوت‌های تسعیر ارز
۲۳,۶۴۹,۲۳۷	۴۷۴,۸۷۷	۱,۶۴۸,۲۱۰	۱۱۳,۸۴۹	۵۴۵,۵۳۰	۳۹,۸۸۱	۲,۶۶۶,۰۱۹	۱۱,۲۹۹,۶۵۱	۶,۸۶۱,۲۲۰	مانده در ۱۴۰۲/۱۲/۲۹
۲۳,۶۴۹,۲۳۷	۴۷۴,۸۷۷	۱,۶۴۸,۲۱۰	۱۱۳,۸۴۹	۵۴۵,۵۳۰	۳۹,۸۸۱	۲,۶۶۶,۰۱۹	۱۱,۲۹۹,۶۵۱	۶,۸۶۱,۲۲۰	مانده در ۱/۰۱/۱۴۰۳
۸,۲۹۴,۲۵۹	۷,۴۷۵,۷۱۳	۲۰۱,۰۴۷	-	۸۳,۲۴۰	-	۵۳۴,۲۵۹	-	-	افزایش طی سال
-	-	-	-	-	-	-	-	-	فروش رفته
-	(۳۳۷,۷۲۶)	(۱,۵۹۴,۶۳۶)	۸,۱۸۸	-	-	۱۵۳,۷۴۴	۱,۱۶۶,۱۷۳	۶۰۴,۲۵۷	سایر نقل و انتقالات و تغییرات
۱۵,۷۳۱	-	-	-	۱۵,۷۳۱	-	-	-	-	آثار تفاوت‌های تسعیر ارز
۳۱,۹۵۹,۲۲۷	۷,۶۱۲,۸۶۴	۲۵۴,۶۲۱	۱۲۲,۰۳۷	۶۴۴,۵۰۱	۳۹,۸۸۱	۳,۳۵۴,۰۲۲	۱۲,۴۶۵,۸۲۴	۷,۴۶۵,۴۷۷	مانده در ۱۴۰۳/۱۲/۳۰

### استهلاک انباشته و کاهش ارزش انباشته

۱,۸۱۳,۳۰۳			۸۰,۳۲۴	۱۶۵,۲۱۴	۲۲,۰۷۰	۱,۰۷۶,۴۹۲	۴۶۹,۲۰۳	-	مانده در ۱/۰۱/۱۴۰۲
۵۸۲,۳۱۳			۹,۷۳۹	۴۲,۰۱۷	۵,۰۳۸	۳۹۵,۷۷۲	۱۲۹,۷۴۷	-	استهلاک سال
-			-	-	-	-	-	-	سایر نقل و انتقالات و تغییرات
۴,۵۷۹			-	۴,۵۷۹	-	-	-	-	آثار تفاوت‌های تسعیر ارز
۲,۴۰۰,۱۹۵			۹۰,۰۶۳	۲۱۱,۸۱۰	۲۷,۱۰۸	۱,۴۷۲,۲۶۴	۵۹۸,۹۵۰	-	مانده در ۱۴۰۲/۱۲/۲۹
۲,۴۰۰,۱۹۵			۹۰,۰۶۳	۲۱۱,۸۱۰	۲۷,۱۰۸	۱,۴۷۲,۲۶۴	۵۹۸,۹۵۰	-	مانده در ۱/۰۱/۱۴۰۳
۱,۰۸۵,۴۵۶			۲۵,۰۳۴	۶۹,۵۷۵	۴,۷۴۸	۵۳۲,۱۸۹	۴۵۳,۹۱۰	-	استهلاک سال
-			-	-	-	-	-	-	زیان کاهش ارزش
-			-	-	-	-	-	-	برگشت زیان کاهش ارزش
-			-	-	-	-	-	-	فروش رفته
-			-	-	-	-	-	-	سایر نقل و انتقالات و تغییرات
۹,۵۲۴			-	۹,۵۲۴	-	-	-	-	آثار تفاوت‌های تسعیر ارز
۳,۴۹۵,۱۷۵			۱۱۵,۰۹۷	۲۹۰,۹۰۹	۳۱,۸۵۶	۲,۰۰۴,۴۵۳	۱,۰۵۲,۸۶۰	-	مانده در ۱۴۰۳/۱۲/۳۰

### ارزش دفتری

۶,۱۱۶,۹۶۷	۱,۱۳۴,۷۲۴	۱,۲۶۶,۳۹۵	۳,۱۵۶	۱۵۸,۵۰۶	۱۷,۸۱۱	۶۳۴,۰۵۱	۷۶۱,۵۵۰	۲,۱۴۰,۷۷۴	در ۱۴۰۲/۰۱/۰۱
۲۱,۲۴۹,۰۴۲	۴۷۴,۸۷۷	۱,۶۴۸,۲۱۰	۲۳,۷۸۶	۳۳۳,۷۲۰	۱۲,۷۷۳	۱,۱۹۳,۷۵۵	۱۰,۷۰۰,۷۰۱	۶,۸۶۱,۲۲۰	در ۱۴۰۲/۱۲/۲۹
۲۸,۴۶۴,۰۵۱	۷,۶۱۲,۸۶۴	۲۵۴,۶۲۱	۶,۹۴۰	۳۵۳,۵۹۲	۸,۰۲۵	۱,۳۴۹,۵۶۸	۱۱,۴۱۲,۹۶۴	۷,۴۶۵,۴۷۷	در ۱۴۰۳/۱۲/۳۰

۱-۳. بر اساس مقررات ابلاغی بانک مرکزی ناظر بر نصاب واگذاری اموال مازاد (نسبت خالص دارایی‌های ثابت)، در تاریخ گزارشگری مالی این موسسه اعتباری فاقد اموال مازاد بر حدود مقرر می‌باشد. بدیهی است، هرگونه اموال مازاد مشمول مجازات‌های موضوع ماده ۱۷ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و سایر قوانین و مقررات مرتبط خواهد شد.

۲-۳. دارایی ثابت مشهود بانک تا ارزش ۲۴,۴۸۹,۳۱۷ میلیون ریال در مقابل خطرات احتمالی ناشی از حریق، سیل و زلزله از پوشش بیمه ای برخوردار است.

۳-۳. اقدامات لازم جهت اخذ اسناد مالکیت ساختمان دفتر مرکزی در حال پیگیری است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳ اسفند ماه ۱۴۰۳

۳۲. دارایی‌های نامشهود

ارقام به میلیون ریال

گروه				
جمع	حق امتیاز استفاده از خدمات عمومی	توسعه نرم‌افزار	نرم‌افزار	
				بهای تمام شده
۱,۲۴۲,۱۵۲	۸,۹۶۴	۳۸۵,۹۸۱	۸۴۷,۲۰۷	مانده در ۱/۰۱/۱۴۰۲
۱۱۰,۰۹۵	۱,۳۱۳	۶۸۶	۱۰۸,۰۹۶	افزایش طی سال
(۸)	(۸)	-	-	فروش رفته
-	-	(۶۸۶)	۶۸۶	سایر نقل و انتقالات و تغییرات
۲۵۱,۵۹۲	-	۲۵۱,۵۹۲	-	آثار تفاوت‌های تسعیر ارز
۱,۶۰۳,۸۳۱	۱۰,۲۶۹	۶۳۷,۵۷۳	۹۵۵,۹۸۹	مانده در ۱۴۰۲/۱۲/۲۹
۱,۶۰۳,۸۳۱	۱۰,۲۶۹	۶۳۷,۵۷۳	۹۵۵,۹۸۹	مانده در ۱/۰۱/۱۴۰۳
۲۳۵,۳۷۳	۱,۳۲۸	۲۱۸,۳۷۶	۱۵,۶۶۹	افزایش طی سال
-	-	-	-	فروش رفته
-	-	-	-	سایر نقل و انتقالات و تغییرات
۴۴۶,۱۳۸	-	۴۴۶,۱۳۸	-	آثار تفاوت‌های تسعیر ارز
۲,۲۸۵,۳۴۲	۱۱,۵۹۷	۱,۳۰۲,۰۸۷	۹۷۱,۶۵۸	مانده در ۱۴۰۳/۱۲/۳۰
				استهلاک انباشته و کاهش ارزش انباشته
۱,۰۱۲,۳۴۲		۳۸۵,۹۸۱	۶۲۶,۳۶۱	مانده در ۱/۰۱/۱۴۰۲
۱۶۲,۷۷۳		-	۱۶۲,۷۷۳	استهلاک سال
۲۵۱,۵۹۲		۲۵۱,۵۹۲	-	آثار تفاوت‌های تسعیر ارز
۱,۴۲۶,۷۰۷		۶۳۷,۵۷۳	۷۸۹,۱۳۴	مانده در ۱۴۰۲/۱۲/۲۹
۱,۴۲۶,۷۰۷	-	۶۳۷,۵۷۳	۷۸۹,۱۳۴	مانده در ۱/۰۱/۱۴۰۳
۱۹۴,۶۲۳		۱۸۷,۹۷۲	۶,۶۵۱	استهلاک سال
۴۴۶,۱۳۸		۴۴۶,۱۳۸	-	آثار تفاوت‌های تسعیر ارز
۲,۰۶۷,۴۶۸	-	۱,۲۷۱,۶۸۳	۷۹۵,۷۸۵	مانده در ۱۴۰۳/۱۲/۳۰
				ارزش دفتری
۲۲۹,۸۱۰	۸,۹۶۴	-	۲۲۰,۸۴۶	در ۱/۰۱/۱۴۰۲
۱۷۷,۱۲۴	۱۰,۲۶۹	-	۱۶۶,۸۵۶	در ۱۴۰۲/۱۲/۲۹
۲۱۷,۸۷۴	۱۱,۵۹۷	۳۰,۴۰۴	۱۷۵,۸۷۴	در ۱۴۰۳/۱۲/۳۰

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

ارقام به میلیون ریال

ادامه

بانک				
جمع	حق امتیاز استفاده از خدمات عمومی	توسعه نرم افزار	نرم افزار	
				<b>بهای تمام شده</b>
۱,۲۳۴,۵۸۳	۸,۷۸۴	۳۸۵,۹۸۲	۸۳۹,۸۱۷	مانده در ۱/۰۱/۱۴۰۲
۱۰۰,۸۲۹	۱,۱۴۱	۶۸۶	۹۹,۰۰۲	افزایش طی سال
-	-	(۶۸۶)	۶۸۶	سایر نقل و انتقالات و تغییرات
۲۵۱,۵۹۲	-	۲۵۱,۵۹۲	-	آثار تفاوت های تسعیر ارز
<u>۱,۵۸۷,۰۰۴</u>	<u>۹,۹۲۵</u>	<u>۶۳۷,۵۷۴</u>	<u>۹۳۹,۵۰۵</u>	مانده در ۱۴۰۲/۱۲/۲۹
۱,۵۸۷,۰۰۴	۹,۹۲۵	۶۳۷,۵۷۴	۹۳۹,۵۰۵	مانده در ۱/۰۱/۱۴۰۳
۲۱۹,۷۰۵	۱,۳۲۹	۲۱۸,۳۷۶	-	افزایش طی سال
-	-	-	-	فروش رفته
-	-	-	-	سایر نقل و انتقالات و تغییرات
۴۴۶,۱۳۸	-	۴۴۶,۱۳۸	-	آثار تفاوت های تسعیر ارز
<u>۲,۲۵۲,۸۴۷</u>	<u>۱۱,۲۵۴</u>	<u>۱,۳۰۲,۰۸۸</u>	<u>۹۳۹,۵۰۵</u>	مانده در ۱۴۰۳/۱۲/۳۰
				<b>استهلاک انباشته و کاهش ارزش انباشته</b>
۱,۰۰۶,۷۳۲	-	۳۸۵,۹۸۲	۶۲۰,۷۵۰	مانده در ۱/۰۱/۱۴۰۲
۱۶۰,۵۰۰	-	-	۱۶۰,۵۰۰	استهلاک سال
۲۵۱,۵۹۲	-	۲۵۱,۵۹۲	-	آثار تفاوت های تسعیر ارز
<u>۱,۴۱۸,۸۲۴</u>	<u>-</u>	<u>۶۳۷,۵۷۴</u>	<u>۷۸۱,۲۵۰</u>	مانده در ۱۴۰۲/۱۲/۲۹
۱,۴۱۸,۸۲۴	-	۶۳۷,۵۷۴	۷۸۱,۲۵۰	مانده در ۱/۰۱/۱۴۰۳
۱۸۷,۹۷۱	-	۱۸۷,۹۷۱	-	استهلاک سال
-	-	-	-	فروش رفته
۴۴۶,۱۳۸	-	۴۴۶,۱۳۸	-	آثار تفاوت های تسعیر ارز
<u>۲,۰۵۲,۹۳۳</u>	<u>-</u>	<u>۱,۲۷۱,۶۸۳</u>	<u>۷۸۱,۲۵۰</u>	مانده در ۱۴۰۳/۱۲/۳۰
				<b>ارزش دفتری</b>
<u>۲۲۷,۸۵۱</u>	<u>۸,۷۸۴</u>	<u>-</u>	<u>۲۱۹,۰۶۷</u>	در ۱/۰۱/۱۴۰۲
<u>۱۶۸,۱۸۰</u>	<u>۹,۹۲۵</u>	<u>-</u>	<u>۱۵۸,۲۵۵</u>	در ۱۴۰۲/۱۲/۲۹
<u>۱۹۹,۹۱۳</u>	<u>۱۱,۲۵۴</u>	<u>۳۰,۴۰۵</u>	<u>۱۵۸,۲۵۵</u>	در ۱۴۰۳/۱۲/۳۰

### ۳۳. سپرده قانونی

ارقام به میلیون ریال

گروه و بانک	
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰
۶۰,۳۷۷,۵۶۴	۸۴,۳۶۵,۹۸۲

سپرده قانونی - سپرده های شعب سرزمین اصلی

۱-۳۳. سپرده قانونی تودیع شده نزد بانک مرکزی در اجرای بند ۳ ماده ۱۴ قانون پولی و بانکی و براساس نرخ های تعیین شده توسط شورای پول و اعتبار، محاسبه گردیده و مورد تایید بانک مرکزی قرار گرفته است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۳۴. سایر دارایی‌ها

ارقام به میلیون ریال

بانک	گروه		یادداشت		
	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰			
۱۱,۲۳۸,۳۰۳	۱۲,۶۲۳,۳۶۳	۱۱,۲۳۸,۳۰۳	۱۲,۶۲۳,۳۶۳	۳۴-۱	خالص بدهی مشتریان بابت اعتبارات اسنادی
۸۴۸,۶۵۲	۶۳۸,۰۲۰	۸۴۸,۶۵۲	۶۳۸,۰۲۰		پیش پرداخت
۴۵۹,۲۷۸	۵۰۰,۱۰۰	۴۵۹,۲۷۸	۵۰۰,۱۰۰		ودیهه ساختمانهای استیجاری
۱۲۷,۴۴۱	۳۰۷,۰۳۷	۱۲۷,۴۴۱	۳۰۷,۰۳۷		موجودی ملزومات
۲۹۹	۶۸۸	۲۹۹	۶۸۸		تمبر مالیاتی
-	-	۲۸,۸۶۱	۲۶,۸۵۰	۳۴-۲	سرقفلی تلفیق-خالص
۲,۱۶۷,۴۴۷	۱,۵۴۱,۸۱۴	۲,۸۴۶,۴۶۸	۱,۷۳۸,۵۳۳		سایر
۱۴,۸۴۱,۴۲۰	۱۵,۶۱۱,۰۲۲	۱۵,۵۴۹,۳۰۲	۱۵,۸۳۴,۵۹۱		جمع سایر دارایی‌ها

۱-۳۴. خالص بدهی مشتریان بابت اعتبارات اسنادی و بروات

ارقام به میلیون ریال

گروه و بانک		یادداشت
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۱۲,۲۶۶,۱۸۷	۱۳,۸۷۹,۲۰۱	بدهی مشتریان بابت اعتبارات اسنادی مدت دار (ریال)
-	۱۴۶,۹۱۸	بدهی مشتریان بابت اعتبارات اسنادی و بروات مدت دار (ارز)
-	-	بدهی مشتریان بابت اعتبارات اسنادی دیداری (ارز)
-	-	بدهی مشتریان بابت اعتبارات اسنادی دیداری (ریال)
۱۲,۲۶۶,۱۸۷	۱۴,۰۲۶,۱۱۹	جمع بدهی مشتریان بابت اعتبارات اسنادی
		کسر می‌شود:
(۸۵۶,۷۴۲)	(۱,۲۱۰,۵۲۲)	پیش دریافت و میان دریافت اعتبارات اسنادی مدت دار (ریال)
(۱۷۱,۱۴۲)	(۱۹۲,۲۳۴)	ذخیره عمومی مطالبات مشکوک الوصول
۱۱,۲۳۸,۳۰۳	۱۲,۶۲۳,۳۶۳	خالص بدهی مشتریان بابت اعتبارات اسنادی

۱-۱-۳۴. سررسید اعتبارات اسنادی حداکثر شش ماهه می‌باشد که بر اساس مفاد بخشنامه‌ها و قوانین بانک مرکزی تسویه می‌شود.

۱-۲-۳۴. گردش ذخیره عمومی مطالبات مشکوک الوصول به شرح جدول زیر می‌باشد:

ارقام به میلیون ریال

گروه و بانک		مانده ابتدای سال
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۳۸,۳۲۳	۱۷۱,۱۴۲	باز یافت شده
(۳۸,۳۲۳)	(۱۷۱,۱۴۲)	افزایش یا کاهش طی سال
۱۷۱,۱۴۲	۱۹۲,۲۳۴	مانده پایان دوره

۲-۳۴. سرقفلی

ارقام به میلیون ریال

گروه		بهای تمام شده در ابتدای سال
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۴۰,۲۲۵	۴۰,۲۲۵	استهلاک انباشته در ابتدای سال
(۹,۳۵۳)	(۱۱,۳۶۴)	مانده ارزش دفتری در ابتدای سال
۳۰,۸۷۲	۲۸,۸۶۱	استهلاک سال
(۲,۰۱۱)	(۲,۰۱۱)	مانده پایان دوره
۲۸,۸۶۱	۲۶,۸۵۰	

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت های توضیحی صورت های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۳۵. سپرده های مشتریان

ارقام به میلیون ریال

یادداشت	گروه		بانک	
	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹
<b>مشتریان حقیقی</b>				
سپرده های دیداری و مشابه	۲,۸۶۳,۷۲۴	۱,۴۶۳,۸۳۸	۲,۸۶۳,۷۲۴	۱,۴۶۳,۸۳۸
سپرده های پس انداز و مشابه	۹۰۹,۳۵۴	۶۳۱,۵۶۱	۹۰۹,۳۵۴	۶۳۱,۵۶۰
سایر سپرده ها	۱۶۶,۹۷۵	۳۵,۱۰۶	۱۶۶,۹۷۵	۳۵,۱۰۶
<b>جمع سپرده مشتریان حقیقی</b>	<b>۳,۹۴۰,۰۵۳</b>	<b>۲,۱۳۰,۵۰۵</b>	<b>۳,۹۴۰,۰۵۳</b>	<b>۲,۱۳۰,۵۰۴</b>
<b>مشتریان حقوقی</b>				
سپرده های دیداری و مشابه	۲۴۶,۷۱۱,۸۲۲	۱۱۶,۲۵۰,۵۲۲	۲۰۷,۸۱۹,۱۴۱	۱۱۷,۶۶۴,۳۸۰
سپرده های پس انداز و مشابه	۶۴,۱۸۹,۳۹۴	۴۳,۷۹۶,۹۸۰	۶۴,۳۷۱,۶۵۷	۴۵,۲۳۹,۸۴۷
سایر سپرده ها	۳۱,۰۳۲,۱۷۹	۲۲,۳۹۵,۰۳۵	۳۱,۰۸۵,۹۷۹	۲۲,۴۲۲,۹۲۹
<b>جمع سپرده های مشتریان حقوقی</b>	<b>۳۴۱,۹۳۳,۳۹۵</b>	<b>۱۸۲,۴۴۲,۵۳۷</b>	<b>۳۰۳,۲۷۶,۷۷۷</b>	<b>۱۸۵,۳۲۷,۱۵۶</b>
<b>سپرده های سرمایه گذاری مدت دار مشتریان</b>	<b>۸۶۶,۹۲۱,۷۷۵</b>	<b>۵۴۵,۲۴۸,۱۱۱</b>	<b>۸۶۸,۴۲۱,۳۴۷</b>	<b>۵۴۵,۶۸۷,۱۹۷</b>
<b>جمع سپرده های مشتریان</b>	<b>۱,۲۱۲,۷۹۵,۲۲۳</b>	<b>۷۲۹,۸۲۱,۱۵۳</b>	<b>۱,۱۷۵,۶۳۸,۱۷۷</b>	<b>۷۳۳,۱۴۴,۸۵۷</b>

۳۵-۱. سپرده های دیداری و مشابه مشتریان حقیقی و حقوقی

ارقام به میلیون ریال

یادداشت	گروه		بانک	
	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹
سپرده های قرض الحسنه جاری - ریال	۸۵,۶۶۴,۱۰۷	۶۱,۵۵۵,۶۲۵	۸۶,۴۹۹,۳۱۷	۶۲,۹۶۹,۴۸۳
سپرده های قرض الحسنه جاری - ارزی	۷۸,۲۱۵,۴۰۹	۳۵,۷۲۱,۹۲۵	۷۸,۶۰۳,۷۰۸	۳۵,۷۲۱,۹۲۵
انواع چک های بانکی فروخته شده	۱,۰۴۶,۹۷۱	۹۷۶,۱۵۰	۱,۰۴۶,۹۷۱	۹۷۶,۱۵۰
حواله های عهده بانک - ارز	۸۳,۵۵۹,۳۹۷	۱۹,۱۳۶,۶۱۸	۴۳,۴۴۳,۲۰۷	۱۹,۱۳۶,۶۱۸
بستانکاران موقت - ارز	۲۶۰,۴۶۲	۶۴,۳۶۱	۲۶۰,۴۶۲	۶۴,۳۶۱
بستانکاران موقت - ریال	۸۲۹,۲۰۰	۲۵۹,۶۸۱	۸۲۹,۲۰۰	۲۵۹,۶۸۱
<b>جمع سپرده های دیداری و مشابه مشتریان</b>	<b>۲۴۹,۵۷۵,۵۴۶</b>	<b>۱۱۷,۷۱۴,۳۶۰</b>	<b>۲۱۰,۶۸۲,۸۶۵</b>	<b>۱۱۹,۱۲۸,۲۱۸</b>

۳۵-۲. سپرده های پس انداز و مشابه مشتریان حقیقی و حقوقی

ارقام به میلیون ریال

یادداشت	گروه		بانک	
	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹
سپرده های قرض الحسنه پس انداز - ارز	۶۵,۰۹۸,۷۴۸	۴۴,۴۲۸,۵۴۱	۶۵,۲۸۱,۰۱۱	۴۵,۸۷۱,۴۰۷

۳۵-۳. سایر سپرده ها

ارقام به میلیون ریال

یادداشت	گروه		بانک	
	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹
سپرده نقدی ضمانت نامه ها - ریال	۲۹,۱۲۰,۶۹۳	۲۰,۷۹۲,۵۴۴	۲۹,۱۷۴,۴۹۲	۲۰,۸۲۰,۴۳۸
سپرده نقدی ضمانت نامه ها - ارز	۳۸۳,۹۳۶	۴۶۳,۳۴۰	۳۸۳,۹۳۶	۴۶۳,۳۴۰
پیش دریافت اعتبارات اسنادی - ریال	۱,۵۰۶,۰۳۱	۸۹۰,۰۹۸	۱,۵۰۶,۰۳۱	۸۹۰,۰۹۸
سایر	۱۸۸,۴۹۴	۲۸۴,۱۵۹	۱۸۸,۴۹۵	۲۸۴,۱۵۹
<b>جمع سایر سپرده ها</b>	<b>۳۱,۱۹۹,۱۵۴</b>	<b>۲۲,۴۳۰,۱۴۱</b>	<b>۳۱,۲۵۲,۹۵۴</b>	<b>۲۲,۴۵۸,۰۳۵</b>

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۳۵-۴. سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار

ارقام به میلیون ریال

یادداشت	گروه		بانک	
	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹
<b>سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار</b>				
سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت	۵۹۲,۷۶۵,۵۳۷	۴۰۱,۱۷۳,۷۵۰	۵۹۴,۰۶۵,۵۳۷	۴۰۱,۱۷۳,۷۵۰
سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت عادی	۲۳۲,۳۶۰,۶۶۶	۱۱۹,۱۶۳,۴۵۱	۲۳۲,۵۶۰,۲۳۸	۱۱۹,۶۰۲,۵۳۷
سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت ویژه	۹۹۶,۶۶۸	۱۳۷,۱۹۵	۹۹۶,۶۶۸	۱۳۷,۱۹۵
سپرده‌های سرمایه‌گذاری دریافتی از بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی	۱۰,۴۹۴,۳۴۳	۳۷,۳۸۴,۹۹۴	۷,۹۶۹,۳۴۳	۳۵,۱۴۳,۹۲۴
<b>جمع سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار</b>	<b>۸۳۶,۶۱۷,۲۱۴</b>	<b>۵۵۷,۸۵۹,۳۹۰</b>	<b>۸۳۵,۵۹۱,۷۸۶</b>	<b>۵۵۶,۰۵۷,۴۰۶</b>
<b>سود پرداختی سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار</b>				
سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت	۴۰,۶۰۴,۵۷۶	۲۳,۸۷۹,۱۲۹	۴۰,۶۰۴,۵۷۶	۲۳,۸۷۹,۱۲۹
سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت عادی	۱۹۳,۹۳۱	۸۸۹,۳۷۹	۱۹۳,۹۳۱	۸۸۹,۳۷۹
سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت ویژه	۳۹۷	۵,۲۰۷	۳۹۷	۵,۲۰۷
سپرده‌های سرمایه‌گذاری دریافتی از بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی	۲۶,۶۱۱	۳۴۰,۲۱۴	۲۶,۶۱۱	۳۴۰,۲۱۴
<b>جمع سود پرداختی سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار</b>	<b>۴۰,۸۲۵,۵۱۵</b>	<b>۲۵,۱۱۳,۹۲۹</b>	<b>۴۰,۸۲۵,۵۱۵</b>	<b>۲۵,۱۱۳,۹۲۹</b>
<b>جمع سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار</b>	<b>۸۷۷,۴۴۲,۷۲۹</b>	<b>۵۸۲,۹۷۳,۳۱۹</b>	<b>۸۷۶,۴۱۷,۳۰۱</b>	<b>۵۸۱,۱۷۱,۳۳۵</b>
کسر می‌شود: اصل و سود سپرده‌های سرمایه‌گذاری دریافتی از بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی (انتقال به "بدهی به بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی" یادداشت شماره ۳۶)	(۱۰,۵۲۰,۹۵۴)	(۳۷,۷۲۵,۲۰۸)	(۷,۹۹۵,۹۵۴)	(۳۵,۴۸۴,۱۳۸)
<b>سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار مشتریان</b>	<b>۸۶۶,۹۲۱,۷۷۵</b>	<b>۵۴۵,۲۴۸,۱۱۱</b>	<b>۸۶۸,۴۲۱,۳۴۷</b>	<b>۵۴۵,۶۸۷,۱۹۷</b>

۳۵-۴-۱. سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار به تفکیک ریال و ارز

ارقام به میلیون ریال

	گروه					
	۱۴۰۲/۱۲/۲۹			۱۴۰۳/۱۲/۳۰		
	جمع	ارز	ریال	جمع	ارز	ریال
<b>سپرده‌های سرمایه‌گذاری دریافتی از بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی</b>	۳۷,۳۸۴,۹۹۴	۲۳,۴۴۳,۹۲۴	۱۳,۹۴۱,۰۷۰	۱۰,۴۹۴,۳۴۳	۷,۹۶۹,۳۴۳	۲,۵۲۵,۰۰۰
<b>سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت عادی</b>	۱۱۹,۱۶۳,۴۵۱	-	۱۱۹,۱۶۳,۴۵۱	۲۳۲,۳۶۰,۶۶۶	-	۲۳۲,۳۶۰,۶۶۶
<b>سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت ویژه</b>	۸۱,۵۰۶	۸۱,۳۰۶	۲۰۰	۹۳۰,۸۸۴	۷۴,۵۰۹	۸۵۶,۳۷۵
تا سه ماهه	۵۵,۶۹۰	۳۴,۷۳۰	۲۰,۹۶۰	۶۵,۷۸۴	۴۵,۰۷۴	۲۰,۷۱۰
بیش از سه تا شش ماهه	۱۳۷,۱۹۶	۱۱۶,۰۳۶	۲۱,۱۶۰	۹۹۶,۶۶۸	۱۱۹,۵۸۳	۸۷۷,۰۸۵
<b>جمع سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت ویژه</b>						
<b>سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت</b>						
گواهی سپرده عام	۱۲,۵۶۱,۰۰۲	-	۱۲,۵۶۱,۰۰۲	-	-	-
گواهی سپرده خاص*	۹,۹۶۹,۹۸۲	-	۹,۹۶۹,۹۸۲	-	-	-
یک ساله	۱۱,۶۷۸,۴۸۲	۴۹۴,۵۸۰	۱۱,۱۸۳,۹۰۲	۱۸۸,۶۸۲,۵۶۱	۶۱۳,۱۸۱	۱۸۸,۰۶۹,۳۸۰
دو ساله	۱۷,۵۳۰,۱۴۷	-	۱۷,۵۳۰,۱۴۷	۳,۰۴۸,۳۵۷	-	۳,۰۴۸,۳۵۷
سه ساله	۳۴۹,۴۳۴,۱۳۶	۱۴۸,۶۹۴,۴۹۰	۲۰۰,۷۳۹,۶۴۶	۴۰۱,۰۳۴,۶۱۹	۲۳۶,۲۷۸,۴۶۲	۱۶۴,۷۵۶,۱۵۷
<b>جمع سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت</b>	<b>۴۰,۱,۱۷۳,۷۴۹</b>	<b>۱۴۹,۱۸۹,۰۷۰</b>	<b>۲۵۱,۹۸۴,۶۷۹</b>	<b>۵۹۲,۷۶۵,۵۳۷</b>	<b>۲۳۶,۸۹۱,۶۴۳</b>	<b>۳۵۵,۸۷۳,۸۹۴</b>
<b>جمع سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار</b>	<b>۵۵۷,۸۵۹,۳۹۰</b>	<b>۱۷۲,۷۴۹,۰۳۰</b>	<b>۳۸۵,۱۱۰,۳۶۰</b>	<b>۸۳۶,۶۱۷,۲۱۴</b>	<b>۲۴۴,۹۸۰,۵۶۹</b>	<b>۵۹۱,۶۳۶,۶۴۵</b>

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

ارقام به میلیون ریال

بانک						
۱۴۰۲/۱۲/۲۹			۱۴۰۳/۱۲/۳۰			
جمع	ارز	ریال	جمع	ارز	ریال	
۳۵,۱۴۳,۹۲۴	۲۳,۴۴۳,۹۲۴	۱۱,۷۰۰,۰۰۰	۷,۹۶۹,۳۴۳	۷,۹۶۹,۳۴۳	-	سپرده های سرمایه گذاری دریافتی از بانک ها و موسسات اعتباری غیربانکی
۱۱۹,۶۰۲,۵۳۷	-	۱۱۹,۶۰۲,۵۳۷	۲۳۲,۵۶۰,۲۳۸	-	۲۳۲,۵۶۰,۲۳۸	سپرده های سرمایه گذاری کوتاه مدت عادی سپرده های سرمایه گذاری کوتاه مدت ویژه
۸۱,۵۰۶	۸۱,۳۰۶	۲۰۰	۹۳۰,۸۸۴	۷۴,۵۰۹	۸۵۶,۳۷۵	تا سه ماهه
۵۵,۶۹۰	۳۴,۷۳۰	۲۰,۹۶۰	۶۵,۷۸۴	۴۵,۰۷۴	۲۰,۷۱۰	بیش از سه تا شش ماهه
۱۳۷,۱۹۶	۱۱۶,۰۳۶	۲۱,۱۶۰	۹۹۶,۶۶۸	۱۱۹,۵۸۳	۸۷۷,۰۸۵	جمع سپرده های سرمایه گذاری کوتاه مدت ویژه سپرده های سرمایه گذاری بلندمدت
۱۲,۵۶۱,۰۰۲	-	۱۲,۵۶۱,۰۰۲	-	-	-	گواهی سپرده عام
۹,۹۶۹,۹۸۲	-	۹,۹۶۹,۹۸۲	-	-	-	گواهی سپرده خاص*
۱۱,۶۷۸,۴۸۲	۴۹۴,۵۸۰	۱۱,۱۸۳,۹۰۲	۱۸۹,۹۸۲,۵۶۱	۶۱۳,۱۸۱	۱۸۹,۳۶۹,۳۸۰	یک ساله
۱۷,۵۳۰,۱۴۷	-	۱۷,۵۳۰,۱۴۷	۳,۰۴۸,۳۵۷	-	۳,۰۴۸,۳۵۷	دو ساله
۳۴۹,۴۳۴,۱۳۶	۱۴۸,۶۹۴,۴۹۰	۲۰۰,۷۳۹,۶۴۶	۴۰۱,۰۳۴,۶۱۹	۲۳۶,۲۷۸,۴۶۲	۱۶۴,۷۵۶,۱۵۷	سه ساله
۴۰۱,۱۷۳,۷۴۹	۱۴۹,۱۸۹,۰۷۰	۲۵۱,۹۸۴,۶۷۹	۵۹۴,۰۶۵,۵۳۷	۲۳۶,۸۹۱,۶۴۳	۳۵۷,۱۷۳,۸۹۴	جمع سپرده های سرمایه گذاری بلندمدت
۵۵۶,۰۵۷,۴۰۶	۱۷۲,۷۴۹,۰۳۰	۳۸۳,۳۰۸,۳۷۶	۸۳۵,۵۹۱,۷۸۶	۲۴۴,۹۸۰,۵۶۹	۵۹۰,۶۱۱,۲۱۷	جمع سپرده های سرمایه گذاری مدت دار

۱-۱-۴-۳۵. سپرده های سرمایه گذاری مدت دار برحسب زمان سررسید و نرخ سود

ارقام به میلیون ریال

گروه								
۱۴۰۲/۱۲/۲۹			۱۴۰۳/۱۲/۳۰					
جمع	جمع	۱۰ درصد و کمتر	۱۳ تا ۱۰ درصد	۱۶ تا ۱۳ درصد	۱۹ تا ۱۶ درصد	۲۲ تا ۱۹ درصد	بیش از ۲۲ درصد	
۱۹۹,۲۹۹,۷۴۱	۲۳۱,۰۶۰,۶۶۶	۱۹۸,۰۲۸,۵۹۸	۲۲۸,۸۱۰	۲,۳۶۷,۴۵۱	۲۱,۵۸۲,۶۳۸	۷,۸۰۹,۱۶۴	۱,۰۴۴,۰۰۵	بدون سررسید
۱۵۳,۵۳۴,۵۷۷	۴۳۲,۳۰۲,۳۲۸	۲۴۵,۱۸۰,۵۷۰	۸۵۶,۳۷۵	۱,۷۶۲,۴۵۰	۲۰,۷۱۰	۶,۷۵۳,۳۷۰	۱۷۷,۷۲۸,۸۵۳	۱۴۰۳
۲۰۰,۱۷۵,۰۷۲	۷۴,۸۸۸,۱۸۹	-	-	-	-	۱,۵۶۴,۶۹۹	۷۳,۳۲۳,۴۹۰	۱۴۰۴
۱,۰۰۰,۰۰۰	۹۴,۵۱۶,۰۳۱	-	-	۱,۰۰۰,۰۰۰	-	۷۸,۱۳۷	۹۳,۴۳۷,۸۹۴	۱۴۰۵
۳,۵۰۰,۰۰۰	۳,۵۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	-	-	-	۱۴۰۶
۳۵۰,۰۰۰	۳۵۰,۰۰۰	-	-	۳۵۰,۰۰۰	-	-	-	۱۴۰۷ و پس از آن
۵۵۷,۸۵۹,۳۹۰	۸۳۶,۶۱۷,۲۱۴	۴۴۴,۲۰۹,۱۶۸	۲,۰۸۵,۱۸۵	۶,۹۷۹,۹۰۱	۲۱,۶۰۳,۳۴۸	۱۶,۲۰۵,۳۷۰	۳۴۵,۵۳۴,۲۴۲	جمع سپرده های سرمایه گذاری بلندمدت
۵۵۷,۸۵۹,۳۹۰	۲۹۲,۱۱۲,۴۷۹	۲۰۰	۶,۲۸۳,۵۵۶	۱,۲۴۳,۷۸۰	۲۷,۹۱۲,۶۸۲	۲۳۰,۳۰۶,۶۹۳	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳ اسفند ماه ۱۴۰۳

ارقام به میلیون ریال

بانک		۱۴۰۳/۱۲/۳۰		۱۴۰۲/۱۲/۲۹	
بیش از ۲۲ درصد	درصد ۲۲ تا ۱۹ درصد	درصد ۱۹ تا ۱۶ درصد	درصد ۱۶ تا ۱۳ درصد	درصد ۱۳ تا ۱۰ درصد و کمتر	جمع
بدون سررسید	۱,۰۴۴,۰۰۵	۷,۸۰۹,۱۶۴	۲۱,۵۸۲,۶۳۸	۲,۳۶۷,۴۵۱	۱۹۷,۴۹۷,۷۵۷
۱۴۰۴	۱۷۷,۷۲۸,۸۵۳	۶,۷۵۳,۳۷۰	۲۰,۷۱۰	۸۵۶,۳۷۵	۱۵۳,۵۳۴,۵۷۷
۱۴۰۵	۷۰,۷۹۸,۴۹۰	۱,۵۶۴,۶۹۹	-	-	۲۰۰,۱۷۵,۰۷۲
۱۴۰۶	۹۳,۴۳۷,۸۹۴	۷۸,۱۳۷	-	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰
۱۴۰۷	-	-	-	۱,۵۰۰,۰۰۰	۳,۵۰۰,۰۰۰
۱۴۰۸ و پس از آن	-	-	-	۳۵۰,۰۰۰	۳۵۰,۰۰۰
جمع سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت	۳۴۳,۰۰۹,۲۴۲	۱۶,۲۰۵,۳۷۰	۲۱,۶۰۳,۳۴۸	۶,۹۷۹,۹۰۱	۵۵۶,۰۵۷,۴۰۶
	۲۲۸,۰۶۵,۶۲۳	۲۷,۹۱۲,۶۸۲	۱,۲۴۳,۷۸۰	۶,۲۸۳,۵۵۶	۵۵۶,۰۵۷,۴۰۶

۱-۴-۳۵. گردش سپرده‌های سرمایه‌گذاری ریالی

ارقام به میلیون ریال

بانک		گروه	
مانده در ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	بازپرداخت سپرده‌های طی دوره	مانده در ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	بازپرداخت سپرده‌های طی دوره
-	۱۲,۵۶۱,۰۰۲	-	۱۲,۵۶۱,۰۰۲
-	۹,۹۶۹,۹۸۲	-	۹,۹۶۹,۹۸۲
۱۸۹,۳۶۹,۳۸۰	۱۰۷,۴۹۶,۲۵۵	۱۸۸,۰۶۹,۳۸۰	۱۰۸,۷۹۶,۲۵۵
۳,۰۴۸,۳۵۷	۱۴,۵۸۲,۴۰۵	۳,۰۴۸,۳۵۷	۱۴,۵۸۲,۴۰۵
۱۶۴,۷۵۶,۱۵۷	۲۵۴,۱۵۱,۶۲۱	۱۶۴,۷۵۶,۱۵۷	۲۵۴,۱۵۱,۶۲۱
۲۳۲,۵۶۰,۲۳۸	۱۷,۲۴۶,۰۷۷,۰۶۶	۲۳۲,۳۶۰,۶۶۶	۱۷,۲۴۵,۸۳۷,۵۵۲
۸۷۷,۰۸۵	۲,۲۷۰	۸۷۷,۰۸۵	۲,۲۷۲
-	۴۵۰,۵۶۵,۰۰۰	۱۱,۷۰۰,۰۰۰	۴۸۲,۷۸۵,۴۱۹
۵۹۰,۶۱۱,۲۱۷	۱۸,۰۹۵,۴۰۵,۶۰۱	۵۹۱,۶۳۶,۶۴۵	۱۸,۱۲۸,۶۸۶,۵۰۸

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت های توضیحی صورت های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۱-۳-۴-۳۵. گردش سپرده های سرمایه گذاری ارزی

گروه و بانک					
مانده در ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	مانده در ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	مانده در ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	بازپرداخت سپرده ها	سپرده های جذب شده طی دوره	مانده در ۱۴۰۲/۱۲/۲۹
معادل ریالی	معادل ریالی	مبلغ ارزی	مبلغ ارزی	مبلغ ارزی	مبلغ ارزی
<b>سپرده های بلندمدت</b>					
میلیون ریال	میلیون ریال				دلار
۱۴۹,۰۵۱,۳۸۴	۲۳۶,۷۷۷,۸۹۷	۳۴۷,۵۸۷,۸۶۷	۲۳,۳۰۰,۲۰۰	-	۳۷۰,۸۸۸,۰۶۷
۱۲۹,۲۱۴	۱۱۰,۷۰۴	۱۴۸,۷۸۸	۱۴۶,۴۰۰	-	۲۹۵,۱۸۸
۸,۴۷۲	۳,۰۴۲	۱۶,۴۰۰	۶۱,۰۲۴	-	۷۷,۴۲۴
<b>سپرده های کوتاه مدت عادی و ویژه</b>					
					دلار
۲۱,۹۲۳	۲۴,۴۲۱	۳۵,۸۵۰	۱۸,۷۰۰	-	۵۴,۵۵۰
۹۴,۱۱۳	۹۵,۱۶۲	۱۲۷,۹۰۰	۸۷,۱۰۰	-	۲۱۵,۰۰۰
<b>سپرده های سرمایه گذاری دریافتی از بانک ها و موسسات اعتباری غیربانکی</b>					
					دلار
۲۳,۴۴۳,۹۲۴	۷,۹۶۹,۳۴۳	۱۰,۷۱۰,۹۶۳	۷۷,۴۱۱,۸۰۱	۳۴,۵۶۵,۲۹۷	۵۳,۵۵۷,۴۶۷
۱۷۲,۷۴۹,۰۳۰	۲۴۴,۹۸۰,۵۶۹				۱۷۲,۷۴۹,۰۳۰
<b>جمع سپرده های سرمایه گذاری ارزی</b>					

۱-۳-۴-۳۵. ترکیب سپرده گذاران سپرده های سرمایه گذاری به شرح زیر می باشد:

بانک			
۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
مبلغ	تعداد سپرده گذار	مبلغ	تعداد سپرده گذار
<b>سپرده های ریالی</b>			
میلیون ریال		میلیون ریال	
۲۶۶,۲۰۴,۲۵۲	۴,۲۲۶	۴۵۰,۹۸۳,۷۵۶	۴,۷۹۱
۱۰۵,۴۰۴,۱۲۴	۵۳۵,۹۶۲	۱۳۹,۶۲۷,۴۶۱	۸۸۶,۲۴۷
۱۱,۷۰۰,۰۰۰	۲	-	-
۳۸۳,۳۰۸,۳۷۶	۵۴۰,۱۹۰	۵۹۰,۶۱۱,۲۱۷	۸۹۱,۰۳۸
<b>جمع سپرده های ریالی</b>			
<b>سپرده های ارزی</b>			
میلیون ریال		میلیون ریال	
۱۴۸,۷۷۰,۱۴۰	۴	۲۳۶,۳۵۱,۲۳۴	۴
۵۳۴,۹۶۶	۷۱	۶۵۹,۹۹۳	۵۱
۲۳,۴۴۳,۹۲۴	۵	۷,۹۶۹,۳۴۲	۳
۱۷۲,۷۴۹,۰۳۰	۸۰	۲۴۴,۹۸۰,۵۶۹	۵۸
۵۵۶,۰۵۷,۴۰۶	۵۴۰,۲۷۰	۸۳۵,۵۹۱,۷۸۶	۸۹۱,۰۹۶
<b>جمع سپرده های سرمایه گذاری مدت دار</b>			

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۳۵-۴-۲. سود پرداختی سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار به شرح ذیل می‌باشد:

ارقام به میلیون ریال

بانک					
مانده در ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سودپرداختی طی دوره	تفاوت سود قطعی و سود علی‌الحساب	سود علی‌الحساب طی دوره	مانده در ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	
۱۹۳,۹۳۱	(۸,۷۲۳,۰۵۷)	۱۳,۱۹۹	۸,۰۱۴,۴۱۰	۸۸۹,۳۷۹	سپرده‌های کوتاه‌مدت عادی
۳۹۷	(۹,۳۷۸)	۸	۴,۵۶۰	۵,۲۰۷	سپرده‌های کوتاه‌مدت ویژه
۷	(۲,۴۵۸,۲۶۶)	۲,۹۲۲	۱,۷۷۴,۳۴۴	۶۸۱,۰۰۷	گواهی سپرده عام
۱	(۲,۶۳۷,۰۰۳)	۴,۲۷۳	۲,۵۹۴,۰۲۷	۳۸,۷۰۴	گواهی سپرده خاص
۷۴۶,۶۶۶	(۱۵,۰۵۲,۲۱۱)	۲۵,۵۴۵	۱۵,۵۰۸,۹۹۲	۲۶۴,۳۴۰	سپرده‌های یک‌ساله
۱۶,۴۳۵	(۳,۸۸۶,۵۵۵)	۳,۰۵۸	۱,۸۵۶,۴۰۰	۲,۰۴۳,۵۳۲	سپرده‌های دوساله
۹۳۱,۰۸۳	(۶۸,۵۶۰,۹۷۲)	۱۰۶,۹۲۸	۶۴,۹۱۹,۵۴۴	۴,۴۶۵,۵۸۳	سپرده‌های سه‌ساله
۸	-	-	-	۸	سپرده‌های پنج‌ساله
۲۶,۶۱۱	(۳,۰۴۴,۷۵۸)	-	۳,۰۵۸,۸۵۴	۱۲,۵۱۵	سپرده‌های مدت‌دار بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری غیربانکی
۳۸,۹۱۰,۳۷۶	۱۲,۱۴۳,۸۱۷	-	۱۰,۰۵۲,۹۰۵	۱۶,۷۱۳,۶۵۴	سپرده‌های ارزی
<b>۴۰,۸۲۵,۵۱۵</b>	<b>(۹۲,۲۲۸,۳۸۳)</b>	<b>۱۵۵,۹۳۳</b>	<b>۱۰۷,۷۸۴,۰۳۶</b>	<b>۲۵,۱۱۳,۹۲۹</b>	<b>جمع سود پرداختی سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار</b>

۳۵-۴-۲-۱. با توجه به بخشنامه شماره ۹۴/۶۹۳۸۳ مورخ ۱۳۹۴/۰۳/۲۰ رویه تعیین سهم هر یک از انواع سپرده‌های سرمایه‌گذاری از مابه‌التفاوت سود قطعی و علی‌الحساب در جلسه شماره ۴۳۳ مورخ ۱۴۰۳/۰۲/۲۳ هیات‌مدیره مصوب گردید.

۳۶. بدهی به بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری غیربانکی

ارقام به میلیون ریال

بانک		گروه		یادداشت
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
<b>بانک مرکزی</b>				
۵۰,۳۳۴,۳۰۲	۴۳,۲۳۳,۷۵۴	۵۰,۳۳۴,۳۰۲	۴۳,۲۳۳,۷۵۴	سپرده دیداری- ارز
۱۰,۶۹۲,۴۱۱	۲۰,۵۹۴,۲۹۱	۱۰,۶۹۲,۴۱۱	۲۰,۵۹۴,۲۹۱	سپرده مدت‌دار- ارز
-	-	-	-	بدهی بابت خرید ارز
۳۰,۲۷۰,۱۱۱	-	۳۰,۲۷۰,۱۱۱	-	تسهیلات دریافتی-ریال
(۵۸,۵۵۷,۲۴۷)	(۵۷,۲۱۷,۱۵۳)	(۵۸,۵۵۷,۲۴۷)	(۵۷,۲۱۷,۱۵۳)	کسر میشود موجودی امانی بانک مرکزی نزد بانک خاورمیانه (یادداشت ۲۶)
<b>۳۲,۷۳۹,۵۷۷</b>	<b>۶,۶۱۰,۸۹۲</b>	<b>۳۲,۷۳۹,۵۷۷</b>	<b>۶,۶۱۰,۸۹۲</b>	<b>جمع بدهی به بانک مرکزی</b>
<b>بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی داخلی</b>				
۱۵,۲۷۰,۲۰۹	۲۴,۲۱۴,۷۶۹	۱۵,۲۷۰,۲۰۹	۲۴,۲۱۴,۷۶۹	سپرده‌های دیداری-ارز
۲۴,۳۰۰	۴۷,۶۵۹	۲۴,۳۰۰	۴۷,۶۵۹	بدهی به سایر بانک‌ها بابت دست‌وپرودهای پایا
۳۵۸,۰۳۷	۳۴۸,۵۲۴	۳۵۸,۰۳۷	۳۴۸,۵۲۴	بدهی به بانک‌ها بابت مبادلات شتابی
۳۵,۱۴۳,۹۲۴	۷,۹۶۹,۳۴۳	۳۷,۳۸۴,۹۹۴	۱۰,۴۹۴,۳۴۳	سپرده‌های سرمایه‌گذاری دریافتی از بانک‌ها و موسسات اعتباری (انتقالی از "سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار")
۳۴,۰۲۱۴	۲۶,۶۱۱	۳۴,۰۲۱۴	۲۶,۶۱۱	سود پرداختی سپرده‌های سرمایه‌گذاری دریافتی از بانک‌ها و موسسات اعتباری (انتقالی از "سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار")
<b>۵۱,۱۳۶,۶۸۴</b>	<b>۳۲,۶۰۶,۹۰۶</b>	<b>۵۳,۳۷۷,۷۵۴</b>	<b>۳۵,۱۳۱,۹۰۶</b>	<b>جمع بدهی به بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی داخلی</b>
<b>۸۳,۸۷۶,۲۶۱</b>	<b>۳۹,۲۱۷,۷۹۸</b>	<b>۸۶,۱۱۷,۳۳۱</b>	<b>۴۱,۷۴۲,۷۹۸</b>	<b>جمع بدهی به بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری غیربانکی</b>

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت های توضیحی صورت های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۳۷. سود سهام پرداختنی

ارقام به میلیون ریال

گروه و بانک						
مانده در ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	تغییر با تسهیلات کارکنان	سود سهام پرداختنی طی سال	مانده در ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سود سهام مصوب	سود نقدی هر سهام (ریال)	
۱۶,۲۵۶	-	(۷۹)	۱۶,۳۳۵	۷,۳۸۰,۰۰۰		سنوات قبل
۸,۶۲۶	-	(۳۲)	۸,۶۵۸	۳,۰۰۰,۰۰۰	۳۰۰	سال منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰
۱۷,۰۴۵	-	(۱,۴۲۶)	۱۸,۴۷۱	۵,۰۰۰,۰۰۰	۲۰۰	سال منتهی به ۱۴۰۰/۱۲/۲۹
۳۰,۱۷۹	-	(۶,۴۵۴)	۳۶,۶۳۳	۷,۰۰۰,۰۰۰	۲۰۰	سال منتهی به ۱۴۰۱/۱۲/۲۹
۱۱۰,۳۳۴	(۲۶,۲۵۴)	(۱۴,۸۶۳,۴۱۲)	-	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۳۰۰	سال منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹
<b>۱۸۲,۴۴۰</b>	<b>(۲۶,۲۵۴)</b>	<b>(۱۴,۸۷۱,۴۰۳)</b>	<b>۸۰,۰۹۷</b>			جمع

نحوه پرداخت سود عملکرد سالانه بانک از طریق تارنمای کدال اطلاع رسانی گردیده و عمدتاً از طریق شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه به حساب سهامداران واریز شده است. همچنین دلیل عدم تسویه مانده سود پرداخت نشده فوق، عدم دسترسی به شماره حساب سهامدار مربوطه به منظور تسویه مطالبات ایشان می باشد. شایان ذکر است مبالغ مزبور در موجودی نقد و بانک محفوظ بوده است که با مراجعه سهامداران و رعایت مقررات، پرداخت خواهد شد.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۳۸. مالیات پرداختنی

ارقام به میلیون ریال

بانک	گروه				
	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۶,۱۰۵,۰۲۷	۸,۶۴۷,۰۴۸	۶,۶۷۵,۰۳۳	۹,۴۶۴,۲۵۳	مانده در ابتدای دوره/سال	
-	-	-	-	اصلاح مالیات عملکرد سنوات قبل	
۴,۰۶۱,۶۱۰	۵,۱۳۴,۹۶۲	۴,۷۶۶,۳۷۵	۶,۳۱۴,۶۵۹	هزینه مالیات بر درآمد سال جاری	
-	-	۱۸۰,۳۶۹	-	ذخیره احتیاطی مازاد	
(۱,۵۱۹,۵۹۰)	(۴,۱۷۰,۶۱۴)	(۲,۱۵۷,۵۲۴)	(۵,۱۱۰,۷۸۹)	تادیه شده طی دوره/سال	
۸,۶۴۷,۰۴۷	۹,۶۱۱,۳۹۶	۹,۴۶۴,۲۵۳	۱۰,۶۶۸,۱۲۳	ذخیره مالیات عملکرد متعلقه	
-	-	-	-	پیش پرداخت‌های مالیاتی	
۸,۶۴۷,۰۴۷	۹,۶۱۱,۳۹۶	۹,۴۶۴,۲۵۳	۱۰,۶۶۸,۱۲۳	مانده در پایان سال	

۳۸-۱. خلاصه وضعیت مالیات پرداختنی برای سال‌های ۱۳۹۴ الی ۱۴۰۳ به شرح زیر می‌باشد:

ارقام به میلیون ریال

نحوه تشخیص	۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱۲/۳۰					سال مالی	
	مانده پرداختنی	مانده پرداختنی	مالیات	درآمد مشمول مالیات	سود (زیان) ابرازی	قطعی	تشخیصی		ابرازی
رسیدگی به دفاتر	۱۷۹,۶۳۳	-	۳۲۷,۸۷۹	۳۲۷,۸۷۹	۳۲۷,۸۷۹	۱۳۹,۷۱۸	۹۳۱,۴۵۴	۱,۵۰۰,۵۱۹	۱۳۹۴
رسیدگی به دفاتر	-	-	۱۷۳,۲۷۹	-	۵۱۴,۸۲۱	۱۷۳,۲۷۹	۸۶۶,۳۹۷	۲,۱۹۷,۰۸۸	۱۳۹۵
رسیدگی به دفاتر	۳۱۷,۷۸۲	-	۵۵۶,۲۷۹	۵۵۶,۲۷۹	۶۷۶,۸۳۶	۲۷۵,۷۱۸	۱,۸۳۸,۱۲۳	۲,۷۲۹,۷۸۱	۱۳۹۶
رسیدگی به دفاتر	۷۳۱,۶۴۷	-	۱,۱۸۴,۹۴۲	۱,۱۸۴,۹۴۲	۱,۱۸۴,۹۴۲	۴۰۰,۹۵۲	۳,۸۲۳,۰۱۵	۶,۷۹۸,۲۴۹	۱۳۹۷
رسیدگی به دفاتر	-	-	۱,۰۳۲,۴۹۱	-	۲,۰۸۸,۶۷۳	۱,۰۳۲,۴۹۱	۶,۸۸۳,۲۷۶	۹,۶۸۰,۱۶۲	۱۳۹۸
رسیدگی به دفاتر	-	-	۱,۶۱۹,۱۵۸	-	۳,۰۶۷,۰۱۰	۱,۶۱۹,۱۵۸	۷,۳۵۹,۸۰۹	۱۸,۶۹۰,۶۶۰	۱۳۹۹
رسیدگی به دفاتر	-	-	-	-	۲,۱۱۱,۸۴۴	-	-	۲,۰۵۷۸,۰۷۶	۱۴۰۰
رسیدگی به دفاتر	-	-	۱,۵۱۹,۵۸۹	-	۷,۰۹۴,۰۵۱	۱,۵۱۹,۵۸۸	۷,۵۹۷,۹۴۳	۳۰,۷۱۱,۹۸۹	۱۴۰۱
	۲,۹۴۱,۵۵۰	-	۲,۹۴۱,۵۵۰	-	۹,۷۴۱,۶۵۲	۲,۹۴۱,۵۵۰	۱۴,۷۰۷,۷۵۱	۵۵,۷۳۶,۶۳۳	۱۴۰۲
	-	۵,۱۳۴,۹۶۲	-	-	-	۵,۱۳۴,۹۶۲	۲۰,۵۳۹,۸۴۹	۸۲,۰۸۸,۲۶۲	۱۴۰۳
	۴,۴۷۶,۴۳۵	۴,۴۷۶,۴۳۴	-	-	-	-	-	-	ذخیره احتیاطی مازاد
	۸,۶۴۷,۰۴۷	۹,۶۱۱,۳۹۶	-	-	-	-	-	-	ذخیره مالیات قبل از پیش پرداخت
	-	-	-	-	-	-	-	-	پیش پرداخت‌های مالیاتی
	۸,۶۴۷,۰۴۷	۹,۶۱۱,۳۹۶	-	-	-	-	-	-	

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

**۲-۳۸.** مالیات بر درآمد سال مالی مورد گزارش براساس سود ابرازی و کسر معافیت‌های قانونی و همچنین احتساب نرخ صفر مالیاتی جهت بخشی از سود سال ۱۴۰۳ که به‌منظور افزایش سرمایه در سال ۱۴۰۴ مورد استفاده قرار خواهد گرفت (موضوع بند ۱۴ ماده ۱۴ از فصل چهارم قانون تأمین مالی، تولید و زیرساخت‌ها مصوب ۱۴۰۲/۱۲/۲۲ و ابلاغیه ۱۴۰۳/۰۲/۱۱ مجلس شورای اسلامی) محاسبه و در حساب‌ها منظور شده است.

**۳-۳۸.** مالیات بر درآمد بانک تا پایان سال ۱۳۹۳ قطعی و تسویه شده و پرونده آنها مختومه شده است. مالیات بر درآمد سال‌های ۱۳۹۴، ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ قطعی و تسویه شده است لیکن مراحل دادرسی مالیاتی در هیئت موضوع ماده ۲۵۱ مکرر و دیوان عدالت اداری در حال پیگیری است. جمع مبالغ پرداختی و پرداختنی در پایان سال مورد گزارش بابت سال‌های ۱۳۹۴ الی ۱۴۰۲، بالغ بر ۱۲,۸۵۵,۵۴۸ میلیون ریال کمتر از مجموع برگ‌های تشخیص مالیاتی صادره توسط اداره امور مالیاتی به شرح زیر است. بانک نسبت به نحوه صدور برگ تشخیص سال‌های مزبور اعتراض نموده است و پرونده در مراحل مختلف دادرسی مالیاتی در حال رسیدگی است. از این بابت ذخیره احتیاطی لازم طبق نظر مدیریت در حساب ذخیره مالیات و سود انباشته لحاظ شده است.

ارقام به میلیون ریال

مالیات پرداختی و پرداختنی	مالیات تشخیصی/قطعی	مزاد مورد مطالبه اداره امور مالیاتی
۱۳,۸۳۱,۶۰۲	۲۶,۶۸۷,۱۵۱	۱۲,۸۵۵,۵۴۸

عمده اختلاف فی مابین مالیات ابرازی و تشخیصی سال‌های ۱۳۹۴ الی ۱۴۰۲ مربوط به مواردی از قبیل غیرقابل قبول دانستن بخشی از سود پرداختی به سپرده‌گذاران، تخصیص بخشی از سود سپرده‌های پرداختی به سپرده‌گذاران به درآمدهای معاف از مالیات و غیرمشمول، برگشت هزینه رپیو، برگشت زیان شعبه مونیخ، برگشت بخشی از هزینه مطالبات مشکوک الوصول، مشمول مالیات لحاظ کردن تفاوت تسعیر ارز عملیات خارجی، عدم اعمال بخشودگی مالیاتی موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات‌های مستقیم، عدم اعمال تخفیف مالیاتی موضوع تبصره ۷ ماده ۱۰۵ قانون مالیات‌های مستقیم، عدم اعمال کامل نرخ صفر مالیاتی در خصوص افزایش سرمایه و محاسبه تسعیر اقلام پولی به نرخ مندرج در سامانه نیما در مقاطع گزارشگری بصورت مضاعف می‌باشد. در خصوص سود پرداختی به سپرده‌گذاران، طبق آرای مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۰۱ و ۱۴۰۴/۰۱/۲۶ هیات عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر پذیرش سود قطعی به‌عنوان هزینه قابل قبول، موضوع به نفع بانک‌ها تعیین تکلیف شده است. در خصوص هزینه مطالبات مشکوک الوصول که عمدتاً مربوط به عدم پذیرش هزینه مطالبات بابت تسهیلات با تضمین شرکت ملی نفت می‌باشد که طبق بخشنامه شماره ۹۳/۳۴۹۱۰۵ مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۵ وزارت امور اقتصاد و دارایی، صرفاً هزینه مطالبات مربوط به تسهیلات با تضمین دولت مستثنی از هزینه قابل قبول مالیاتی لحاظ شده است در حالی که شرکت ملی نفت شرکت دولتی محسوب می‌شود. در خصوص سود تسعیر ارز، به استناد مصوبه جلسه چهارم و دوم ستاد هماهنگی اقتصادی دولت مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۰۵ محاسبه و اخذ مالیات از سود ناشی از تسعیر دارایی‌های ارزی بر مبنای نرخ بخشنامه اعلامی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به سازمان امور مالیاتی تکلیف گردیده و طبق رای هیئت عمومی دیوان عدالت اداری به شماره دادنامه ۲۴۹۳۶۸۰۰۰ مورخ ۱۴۰۳/۰۲/۰۴ این موضوع تأیید شده است؛ با توجه به آنکه بانک مرکزی در پایان سال ۱۴۰۲ نرخ تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی را معادل نرخ مرکز مبادله ارز و طلای ایران ابلاغ نموده است، لذا اختلاف در این زمینه در پایان سال ۱۴۰۲ خاتمه یافته است لیکن با توجه به آنکه محاسبات درآمد مشمول مالیات توسط سازمان امور مالیاتی از این حیث دارای محاسبه مضاعف مالیات می‌باشد، اصلاح امر در مراحل دادرسی مالیاتی در دست پیگیری می‌باشد. لازم به توضیح است موارد فوق از طریق کانون بانک‌ها و موسسات اعتباری خصوصی نیز در حال پیگیری است.

**۴-۳۸.** برگ تشخیص برای قانون رفع موانع تولید سال‌های ۱۳۹۶، ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ به ترتیب ۴۶,۲۶۰، ۶۱,۹۲۰ و ۱۰۷,۲۰۹ میلیون ریال صادر شده است که موضوع در هیات‌های حل اختلاف مالیاتی در جریان پیگیری می‌باشد.

**۵-۳۸.** اجزای اصلی هزینه مالیات بر درآمد به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

مالیات مربوط به صورت سود و زیان:	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹
عملیات در حال تداوم:		
مالیات جاری	۵,۱۳۴,۹۶۲	۴,۰۶۱,۶۰۹
هزینه مالیات بر درآمد سال جاری	۵,۱۳۴,۹۶۲	۴,۰۶۱,۶۰۹
هزینه مالیات بر درآمد سال‌های قبل	-	-
هزینه مالیات بر درآمد عملیات در حال تداوم	۵,۱۳۴,۹۶۲	۴,۰۶۱,۶۰۹

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۶-۳۸. صورت تطبیق هزینه مالیات بر درآمد و حاصل ضرب سود حسابداری در نرخ (های) مالیات قابل اعمال به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	یادداشت
۵۵,۷۳۶,۶۳۳	۸۲,۰۸۸,۲۶۳	سود عملیات در حال تداوم قبل از مالیات
-	-	سود (زیان) عملیات متوقف شده قبل از مالیات
۵۵,۷۳۶,۶۳۳	۸۲,۰۸۸,۲۶۳	سود حسابداری قبل از مالیات
۸,۹۱۷,۸۶۲	۱۳,۱۳۴,۱۲۲	هزینه مالیات بر درآمد عملیات در حال تداوم و عملیات متوقف شده محاسبه شده با نرخ مالیات قابل اعمال ۱۶ درصد (سال ۱۴۰۲ با نرخ مالیات قابل اعمال ۱۶ درصد)
		<b>اثر درآمدهای معاف از مالیات</b>
(۸۴۴,۴۳۷)	(۱,۳۴۴,۱۴۹)	سود اوراق مشارکت
(۱۱,۸۱۶)	(۴۵۸,۰۱۳)	سود سرمایه‌گذاری‌ها
-	(۲۳,۹۹۱)	درآمد حاصل از فروش اموال غیرمنقول
۸,۰۶۱,۶۰۹	۱۱,۳۰۷,۹۷۰	هزینه مالیات بر درآمد محاسبه شده با نرخ موثر مالیات ۱۶ درصد (سال ۱۴۰۲ با نرخ موثر مالیات ۱۶ درصد)
(۴,۰۰۰,۰۰۰)	(۶,۱۷۳,۰۰۸)	اثر نرخ صفر مالیاتی افزایش سرمایه موضوع بند ۴ فصل چهارم قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت‌ها بعد از آثار تخفیف تبصره ۷ ماده ۵۵
۴,۰۶۱,۶۰۹	۵,۱۳۴,۹۶۲	هزینه مالیات بر درآمد عملیات در حال تداوم
-	-	هزینه مالیات بر درآمد/اثر مالیاتی عملیات متوقف شده

۷-۳۸. مطابق با مفاد تبصره ۵ ماده ۴ قانون جهش تولید مسکن، سازمان امور مالیاتی موظف است در صورت عدم رعایت موضوع این ماده، در قالب بودجه سنواتی، مالیاتی برابر بیست درصد تعهد انجام نشده را از بانک‌ها و موسسات اعتباری مستنکف، اخذ نماید. سازمان امور مالیاتی برای سال‌های اول، دوم و سوم اجرای قانون (سال ۱۴۰۱، سال ۱۴۰۲ و سال ۱۴۰۳)، مالیات موضوع تبصره مزبور را به ترتیب مبلغ ۷,۶۵۰,۹۸۰ و ۹,۸۰۰,۹۴۰ و ۱۰,۹۴۰ میلیارد ریال از بانک خاورمیانه مطالبه نموده و اعتراض بانک نسبت به برگ مطالبه مزبور در هیئت‌های حل اختلاف مالیاتی در جریان است.

لازم به توضیح است مطابق با دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات موضوع قانون جهش تولید مسکن که با همکاری بانک مرکزی و وزارت راه و شهرسازی مصوب و به بانک‌های عامل ابلاغ شده است، هرگونه تقاضا برای دریافت تسهیلات باید در سامانه وزارت راه و شهرسازی ثبت گردد. لذا از جمله الزامات قانون مزبور، تقاضا محور بودن آن است و تحقق و اجرای این قانون در وهله نخست مستلزم وجود تقاضای موثر در چارچوب ثبت نام متقاضیان و طی ترتیبات مقرر در دستورالعمل اجرایی است. این بانک هیچ محدودیتی برای اختصاص منابع نداشته لیکن به دلیل عدم معرفی متقاضی از طریق سامانه وزارت و شهرسازی امکان تکالیف قانونی برای بانک میسر نبوده است. در این راستا در تاریخ ۱۷/۱۰/۱۴۰۳ جلسه مشترک کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی، وزارت راه و شهرسازی، بانک مرکزی و بانک‌های عامل برگزار گردید که در جدول پیوست صورتجلسه تنظیم شده در خصوص آمار متقاضیان دارای آورده نقدی بانک‌ها نامی از بانک خاورمیانه مشاهده نمی‌شود که موید ادعای بانک مبنی بر عدم معرفی متقاضی از سوی وزارت راه و شهرسازی به این بانک می‌باشد. همچنین در ادامه اعتراض بانک‌ها به مطالبه غیرقانونی و غیرمنصفانه مالیات موضوع این قانون به دلیل عدم معرفی متقاضی توسط وزارت راه و شهرسازی به بانک‌ها متناسب با سهمیه‌های ابلاغی به آنها، جلسه دیگری در تاریخ ۲۳/۱۱/۱۴۰۳ در محل دیوان محاسبات کشور با حضور دادستان کل کشور و نمایندگان عالی رتبه وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، راه و شهرسازی و بانک مرکزی برگزار و مقرر گردید میزان تعهدات ایفا نشده بانک‌ها توسط وزارت راه و شهرسازی با هماهنگی بانک مرکزی تعیین و به سازمان مالیاتی اعلام شود که تا زمان تهیه و تصویب صورت‌های مالی این بانک اقدامی توسط آن وزارتخانه صورت نگرفته است. لذا سازمان امور مالیاتی بدون عنایت به اینکه امکان اجرای حکم قانونی ناشی از عدم معرفی افراد واجد شرایط از طرف وزارت راه و شهرسازی بوده و بانک در این زمینه مستنکف از اجرای قانون نیست، مبادرت به صدور برگ مطالبه مالیات نموده و اعتراض بانک در مراحل دادرسی مالیاتی در جریان می‌باشد. لازم به ذکر است اخیراً در مرحله شکایت به دیوان عدالت اداری، به دلیل عدم معرفی متقاضی در سامانه (مشابه شرایط بانک خاورمیانه) رای به نفع برخی از بانک‌ها صادر شده است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت های توضیحی صورت های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۳۹. ذخایر و سایر پرداختی ها

ارقام به میلیون ریال

بانک	گروه		یادداشت
	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	
۲۰,۶۵۹,۹۰۸	۳۰,۰۳۶,۸۹۰	۲۰,۶۵۹,۹۰۸	۳۹-۱ تسهیلات دریافتی از صندوق توسعه ملی
۱۲,۴۳۷,۰۰۷	۱۳,۸۷۹,۲۰۱	۱۲,۴۳۷,۰۰۷	۳۹-۲ بدهی بانک بابت اعتبارات اسنادی مدت دار - ریال
۳,۷۲۲,۵۳۶	۵,۷۰۶,۳۹۱	۳,۷۲۲,۵۳۶	حصه تحقق نیافته کارمزد و درآمد دریافتی (کارمزد و درآمد سال های آینده)
۴۲,۲۳۹	۵۸,۶۶۰	۴۲,۲۳۹	سپرده حسن انجام پیمانکاران
۲۰۳,۸۳۸	۶۰۲,۴۴۸	۲۱۴,۳۷۱	حق بیمه پرداختی
۹۵,۷۲۷	۱۰۴,۴۳۷	۹۵,۷۲۷	حق عضویت پرداختی صندوق ضمانت سپرده ها
۴۴,۲۴۳	۹۵,۹۳۲	۱۳۷,۶۶۸	مالیات های تکلیفی پرداختی
۲۱۸,۰۰۹	۳۲۶,۱۹۶	۲۳۲,۱۷۵	ذخیره بازخرید مرخصی
-	-	۲,۴۶۷,۰۸۵	جاری مشتریان کارگزاری
-	-	۳۱,۵۷۷,۷۴۲	جاری مشتریان صرافی
۱۴,۰۵۴,۹۰۷	۱۱,۶۷۸,۰۸۳	۱۴,۰۵۹,۴۱۹	سایر
<u>۵۱,۴۷۸,۴۱۴</u>	<u>۶۲,۶۳۵,۱۵۵</u>	<u>۸۵,۶۴۵,۸۷۷</u>	<u>جمع ذخایر و سایر پرداختی ها</u>

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۱-۳۹. تسهیلات دریافتی از صندوق توسعه ملی در تاریخ ترازنامه به شرح زیر است:

گروه و بانک									
۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱۲/۳۰		مبلغ دریافتی					
مانده تسهیلات	مانده تسهیلات به ارزش	مانده تسهیلات	مانده تسهیلات به ارزش	نرخ سود درصد	تعداد اقساط	سررسید نهایی	تاریخ دریافت	نوع ارز	تسهیلات ارزی:
میلیون ریال	میلیون ریال	میلیون ریال	میلیون ریال						
۱۱,۷۰۱	۲۹,۱۱۵	-	-	۴,۰	۱۸	۱۴۰۵/۰۶/۱۹	۱۳۹۶/۰۹/۱۷	دلار	۱,۰۶۷,۶۷۲
۲۲۵,۵۷۸	۵۶۱,۳۱۰	-	-	۴,۰	۱۸	۱۴۰۵/۰۶/۱۹	۱۳۹۶/۱۱/۱۳	دلار	۵۶۱,۳۱۰
۱,۶۰۳,۰۸۳	۳,۹۸۸,۹۸۹	-	-	۴,۰	۱۸	۱۴۰۵/۰۶/۱۹	۱۳۹۶/۱۲/۰۳	دلار	۳,۹۸۸,۹۸۹
۸۰۲,۶۴۸	۱,۹۹۷,۲۴۷	-	-	۴,۰	۱۸	۱۴۰۵/۰۶/۱۹	۱۳۹۶/۱۲/۱۸	دلار	۱,۹۹۷,۲۴۷
۷۲۴,۶۰۵	۱,۸۰۳,۰۵۱	۷۲۵,۵۲۶	۱,۰۶۵,۰۶۶	۴,۰	۱۸	۱۴۰۵/۰۶/۱۹	۱۳۹۷/۰۲/۰۷	دلار	۱,۸۰۳,۰۵۱
۱۹۱,۲۶۲	۴۷۵,۹۲۲	۳۲۴,۲۰۰	۴۷۵,۹۲۲	۴,۰	۱۸	۱۴۰۵/۰۶/۱۹	۱۳۹۷/۰۲/۲۸	دلار	۴۷۵,۹۲۲
۳۷۹,۸۰۲	۹۴۵,۰۷۰	۶۴۳,۷۸۴	۹۴۵,۰۷۰	۴,۰	۱۸	۱۴۰۵/۰۶/۱۹	۱۳۹۷/۰۳/۰۴	دلار	۹۴۵,۰۷۰
۶۷۵,۳۸۲	۱,۶۸۰,۵۶۸	۱,۱۴۴,۸۰۸	۱,۶۸۰,۵۶۸	۴,۰	۱۸	۱۴۰۵/۰۶/۱۹	۱۳۹۷/۰۶/۱۶	دلار	۱,۶۸۰,۵۶۸
۲۳۲,۳۴۱	۵۷۸,۱۴۰	۳۹۳,۸۳۱	۵۷۸,۱۴۰	۴,۰	۱۸	۱۴۰۵/۰۶/۱۹	۱۳۹۷/۰۷/۰۶	دلار	۵۷۸,۱۴۰
۲۴۴,۱۹۴	۶۰۷,۶۳۴	۴۱۳,۹۲۲	۶۰۷,۶۳۴	۴,۰	۱۸	۱۴۰۵/۰۶/۱۹	۱۳۹۷/۰۸/۰۷	دلار	۶۰۷,۶۳۴
۱,۵۳۷,۶۱۸	۳,۸۲۶,۰۹۰	۲,۶۰۶,۳۴۴	۳,۸۲۶,۰۹۰	۴,۰	۱۸	۱۴۰۵/۰۶/۱۹	۱۴۰۰/۰۷/۱۹	دلار	۳,۸۲۶,۰۹۰
۲,۸۴۵,۶۵۲	۷,۰۸۰,۹۰۳	۴,۸۲۳,۵۳۲	۷,۰۸۰,۹۰۳	۲,۰	۵	۱۴۰۳/۰۹/۲۷	۱۳۹۶/۱۰/۰۱	دلار	۱۳,۷۲۹,۴۴۱
۲۲۲,۷۹۷	۵۵۴,۳۹۰	۳۷۷,۶۵۲	۵۵۴,۳۹۰	۲,۰	۵	۱۴۰۳/۰۹/۲۷	۱۳۹۸/۰۹/۲۷	دلار	۵۵۴,۳۹۰
۶,۵۲۷	۱۶,۲۴۰	۱۱,۰۶۳	۱۶,۲۴۰	۳,۵	۱۲	۱۴۰۸/۰۶/۲۷	۱۳۹۹/۱۲/۰۶	دلار	۱۶,۲۴۰
۶۳,۶۲۴	۱۵۸,۳۱۷	۱۰۷,۸۴۶	۱۵۸,۳۱۷	۳,۵	۱۲	۱۴۰۸/۰۶/۲۷	۱۳۹۹/۱۲/۰۶	دلار	۱۵۸,۳۱۷
۱۶,۶۹۳	۴۱,۵۳۷	۲۸,۲۹۵	۴۱,۵۳۷	۳,۵	۱۲	۱۴۰۸/۰۶/۲۷	۱۳۹۹/۱۲/۲۴	دلار	۴۱,۵۳۷
۱۸۷,۷۶۶	۴۶۷,۲۲۱	۳۱۸,۲۷۳	۴۶۷,۲۲۱	۳,۵	۱۲	۱۴۰۸/۰۶/۲۷	۱۳۹۹/۱۲/۲۴	دلار	۴۶۷,۲۲۱
۷,۸۹۶,۸۵۲	۱۹,۶۴۹,۹۲۲	۱۳,۳۸۵,۵۸۶	۱۹,۶۴۹,۹۲۲	۳,۵	۱۲	۱۴۰۸/۰۶/۲۷	۱۴۰۰/۰۱/۲۸	دلار	۱۹,۶۴۹,۹۲۲
۱,۳۹۵,۸۹۱	۳,۴۷۳,۴۲۸	۲,۳۶۶,۱۰۹	۳,۴۷۳,۴۲۸	۵,۵	*	۱۴۰۶/۱۰/۱۷	۱۴۰۰/۱۰/۱۷	دلار	۳,۴۷۳,۴۲۸
۱,۳۹۵,۸۹۶	۳,۴۷۳,۴۴۱	۲,۳۶۶,۱۱۹	۳,۴۷۳,۴۴۱	۵,۵	*	۱۴۰۶/۱۰/۱۷	۱۴۰۰/۱۱/۱۰	دلار	۳,۴۷۳,۴۴۱
۲۰,۶۵۹,۹۰۸	۵۱,۴۰۸,۵۳۵	۳۰,۰۳۶,۸۹۰	۴۴,۰۹۳,۸۸۹						جمع تسهیلات دریافتی از صندوق توسعه ملی

\* در خصوص تسهیلات مانایی دریافتی از صندوق توسعه ملی (دو ردیف آخر)، با توجه به عدم اتمام دوران مشارکت، تعداد اقساط مشخص نمی باشد.

۲-۳۹. بدهی بانک بابت اعتبارات اسنادی مدت دار به مبلغ ۱۳,۸۷۹ میلیارد ریال مربوط به اعتبارات اسنادی مدت داری است که اسناد آن تحویل خریدار گردیده و بانک پرداخت آن را در سررسید تعهد کرده است که به طور معمول، بانک در سررسید نسبت به تامین وجه از خریدار و پرداخت آن اقدام می کند.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت های توضیحی صورت های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۴۰. ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان

ارقام به میلیون ریال

بانک		گروه		
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۶۲۸,۷۰۶	۹۶۹,۲۶۷	۶۹۱,۰۶۱	۱,۰۶۳,۳۰۵	مانده در ابتدای سال
(۵۹,۹۵۵)	(۷۴,۶۳۳)	(۷۱,۲۷۹)	(۸۷,۱۲۹)	پرداخت شده طی سال
۴۰۰,۵۱۶	۶۱۶,۸۸۰	۴۴۳,۵۲۳	۶۹۴,۵۸۱	ذخیره تامین شده طی سال
۹۶۹,۲۶۷	۱,۵۱۱,۵۱۴	۱,۰۶۳,۳۰۵	۱,۶۷۰,۷۵۷	مانده در پایان سال

۴۱. سرمایه

سرمایه بانک در بدو تاسیس مبلغ ۴,۰۰۰,۰۰۰ میلیون ریال (شامل تعداد ۴,۰۰۰ سهم به ارزش اسمی هر سهم ۱,۰۰۰ ریال) بوده است که طی چند مرحله به شرح زیر به مبلغ ۷۵,۰۰۰,۰۰۰ میلیون ریال (شامل تعداد ۷۵,۰۰۰ سهم به ارزش اسمی هر سهم ۱,۰۰۰ ریال) در پایان سال مالی منتهی به ۳۰/۱۲/۱۴۰۳ افزایش یافته است.

محل افزایش سرمایه	مبلغ سرمایه جدید		درصد افزایش سرمایه	تاریخ ثبت افزایش سرمایه
	میلیون ریال	میلیون ریال		
		۴,۰۰۰,۰۰۰		سرمایه بانک بدو تاسیس
مطالبات حال شده و آورده نقدی	۵,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۲۵	۱۳۹۶/۰۴/۲۱
سود انباشته	۶,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۲۰	۱۳۹۶/۱۰/۰۶
سود انباشته	۷,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱۶/۶	۱۳۹۷/۱۲/۰۶
سود انباشته و سایر اندوخته ها	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	۴۲/۸	۱۳۹۸/۰۸/۰۱
سود انباشته	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۵۰	۱۳۹۹/۰۶/۱۹
سود انباشته	۲۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۶۶/۶۶	۱۴۰۰/۰۹/۰۸
سود انباشته	۳۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۴۰	۱۴۰۱/۱۰/۱۱
سود انباشته	۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۴۲/۸۵	۱۴۰۲/۱۰/۰۳
سود انباشته	۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۲۵,۰۰۰,۰۰۰	۵۰	۱۴۰۳/۰۹/۲۰

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۱-۴۱. ترکیب سهامداران در تاریخ صورت وضعیت مالی به شرح زیر است:

۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
درصد مالکیت	تعداد سهام	درصد مالکیت	تعداد سهام
درصد		درصد	
۵/۰	۲,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۵/۰	۳,۷۵۰,۰۰۰,۰۰۰
۴/۸	۲,۴۱۶,۸۳۸,۴۱۴	۴/۹	۳,۶۸۶,۸۲۴,۶۳۵
۲/۵	۱,۲۴۹,۹۹۹,۹۷۵	۲/۶	۱,۹۸۲,۳۷۹,۷۷۹
۲/۲	۱,۰۹۸,۱۰۹,۲۸۵	۲/۴	۱,۷۹۰,۶۴۹,۳۰۵
۱/۵	۷۵۴,۹۰۳,۰۴۱	۱/۵	۱,۱۳۲,۳۵۴,۵۶۱
۱/۴	۶۸۰,۳۵۲,۲۳۵	۱/۵	۱,۰۹۱,۲۱۹,۲۴۴
۱/۳	۶۴۳,۸۹۹,۹۸۶	۱/۳	۹۶۵,۸۴۹,۹۷۹
۱/۳	۶۲۹,۶۷۳,۰۶۰	۱/۳	۹۴۴,۵۰۹,۵۹۰
۱/۳	۶۲۷,۳۲۱,۱۴۵	۱/۲	۹۱۱,۸۸۷,۴۷۹
۱/۲	۶۰۷,۹۲۴,۹۸۶	۱/۲	۸۶۹,۴۵۷,۱۵۹
۱/۲	۵۹۸,۱۸۱,۶۱۲	۱/۱	۸۳۰,۳۷۵,۱۶۱
۱/۱	۵۵۴,۱۸۲,۹۱۷	۱/۱	۸۱۵,۷۹۵,۳۰۷
۱/۱	۵۳۷,۴۹۹,۹۸۶	۱/۱	۸۰۶,۲۴۹,۹۷۹
۱/۰	۵۱۶,۶۷۹,۹۹۶	۱/۰	۷۷۶,۰۰۰,۰۰۰
۰/۱	۵۱۵,۷۸۵,۳۶۹	۱/۰	۷۷۳,۶۷۸,۰۵۳
۱/۰	۵۰۵,۲۹۴,۴۳۶	۱/۰	۷۵۷,۹۴۱,۶۵۴
۲۲/۶	۱۱,۲۹۴,۰۴۲,۲۰۷	۲۳/۵	۱۷,۶۵۳,۳۵۰,۸۸۷
۴۸/۵	۲۴,۲۶۹,۳۱۱,۳۵۰	۴۷/۳	۳۵,۴۶۱,۴۷۷,۲۲۸
۱۰۰	۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۰	۷۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰

۲-۴۱. صورت تطبیق تعداد سهام اول سال و پایان سال:

تعداد سهام		بانک	
		۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰
	مانده ابتدای سال	۳۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰
	افزایش سرمایه از محل سود انباشته	۱۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰
	مانده پایان سال	۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۷۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰

۳-۴۱. سهام شرکت در مالکیت واحدهای فرعی و وابسته

۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
درصد مالکیت	تعداد سهام	درصد مالکیت	تعداد سهام
۰/۱	۳۷,۰۰۰,۷۹۱	۰/۰	-
۰/۱	۳۷,۰۰۰,۷۹۱	۰/۰	-

شرکت بیمه زندگی خاورمیانه  
جمع

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۴-۱. نسبت کفایت سرمایه بانک در تاریخ صورت وضعیت مالی معادل ۱۴/۳۵ درصد می‌باشد که این نسبت بر مبنای الزامات ابلاغی بانک مرکزی ج.ا.ا. حداقل معادل ۸ درصد تعیین گردیده است. بنابراین این بانک در تاریخ صورت وضعیت مالی حداقل نسبت کفایت سرمایه را احراز نموده است. اطلاعات تفصیلی در این خصوص به شرح یادداشت شماره ۷-۵۴ (مدیریت سرمایه) افشاء گردیده است.

### ۴۲. اندوخته قانونی

ارقام به میلیون ریال

بانک		گروه		
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۱۳,۵۰۷,۸۹۱	۲۱,۲۵۹,۱۴۶	۱۳,۵۹۹,۰۳۷	۲۱,۳۶۷,۹۰۱	مانده در ابتدای سال
۷,۷۵۱,۲۵۵	۱۱,۵۴۲,۹۹۶	۷,۷۶۸,۸۶۴	۱۱,۷۱۰,۷۶۴	انتقال از سود قابل تخصیص
<u>۲۱,۲۵۹,۱۴۶</u>	<u>۳۲,۸۰۲,۱۴۲</u>	<u>۲۱,۳۶۷,۹۰۱</u>	<u>۳۳,۰۷۸,۶۶۵</u>	مانده در پایان سال

۴۲-۱. طبق مفاد بند الف ماده ۳۳ قانون پولی و بانکی و ماده ۸ و ۱۰ اساسنامه بانک، معادل ۱۵ درصد سود خالص هر سال پس از کسر زیان‌های وارده در سال‌های قبل به‌عنوان اندوخته قانونی در نظر گرفته می‌شود. منظور نمودن اندوخته قانونی تا زمانی که معادل سرمایه بانک شود، الزامی بوده و پس از آن اختیاری می‌باشد.

### ۴۳. سایر اندوخته‌ها

سایر اندوخته‌ها در صورت وضعیت مالی تلفیقی، مربوط به شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه می‌باشد که به موجب ابلاغیه شماره ۲۷۳/۲۰۰۲۰ مورخ ۱۳۹۹/۰۴/۱۸ سازمان بورس اوراق بهادار از سود انباشته به این سرفصل منتقل شده و تا زمان ادامه فعالیت شرکت غیرقابل تقسیم است و با رعایت ضوابط و مقررات سازمان بورس اوراق بهادار و اخذ مجوز از سازمان بورس قابل انتقال به سرمایه می‌باشد.

### ۴۴. تفاوت تسعیر ارز عملیات خارجی

ارقام به میلیون ریال

گروه و بانک		
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۲,۲۶۰,۲۴۰	۳,۶۳۹,۹۹۰	تفاوت تسعیر ارز عملیات خارجی در کشور آلمان
۲,۲۶۰,۲۴۰	۳,۶۳۹,۹۹۰	جمع
۱,۳۷۹,۷۵۰	۳,۰۷۰,۹۵۶	نتیجه تغییرات قانونی نرخ ارز
<u>۳,۶۳۹,۹۹۰</u>	<u>۶,۷۱۰,۹۴۶</u>	تفاوت تسعیر ارز

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۴۵. سهام تحت تملک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه)

خرید و فروش سهام بانک از طریق صندوق بازارگردان اختصاصی بر اساس آیین نامه حفظ ثبات بازار سرمایه و صیانت از حقوق سرمایه‌گذاران و سهامداران مصوب شورای عالی بورس و اوراق بهادار در ۱۳۹۹/۰۶/۲۰ و به منظور افزایش نقد شوندگی برای دارندگان اوراق بهادار و تنظیم عرضه و تقاضای بازار و مدیریت دامنه نوسان قیمت به شرکت‌ها تکلیف گردیده است. ماحصل ناشی از فروش سهام مزبور معادل مبلغ ۲۰۰,۷۷۶ میلیون ریال صرف سهام بوده است که در حقوق صاحبان سهام طبقه‌بندی گردیده است.

ارقام به ریال

گروه و بانک						
۱۴۰۲/۱۲/۲۹			۱۴۰۳/۱۲/۳۰			
مبلغ	تعداد	کسر ناشی از فروش	صرف ناشی از فروش	مبلغ	تعداد	
۱۶۷,۷۳۵,۳۸۶,۶۵۸	۳۵,۷۹۵,۹۲۹	-	-	۱۳۲,۰۱۴,۱۸۰,۳۶۰	۴۵,۷۰۹,۹۷۴	خرید طی سال
-	۴۱,۰۳۹,۴۶۵	-	-	-	۷۷,۰۲۵,۰۲۵	افزایش سرمایه
(۲۲۷,۱۶۸,۷۲۹,۴۹۹)	(۳۸,۵۳۴,۶۴۳)	-	۵,۲۸۱,۹۹۰,۶۷۱	(۱۱,۶۲۰,۳۷۷,۹۰۳)	(۵,۵۰۴,۰۰۰)	فروش طی سال
(۵۹,۴۳۳,۳۴۲,۸۴۱)	۳۸,۳۰۰,۷۵۱	-	۵,۲۸۱,۹۹۰,۶۷۱	۱۲۰,۳۹۳,۸۰۲,۴۵۷	۱۱۷,۲۳۰,۹۹۹	خالص خرید(فروش) طی سال
۴۹۴,۷۲۹,۲۴۷,۵۳۷	۱۰۷,۱۳۸,۷۶۱	-	-	۴۳۵,۲۹۵,۹۰۴,۶۹۶	۱۴۵,۴۳۹,۵۱۲	مانده در ابتدای سال
۴۳۵,۲۹۵,۹۰۴,۶۹۶	۱۴۵,۴۳۹,۵۱۲	-	-	۵۵۵,۶۸۹,۷۰۷,۱۵۳	۲۶۲,۶۷۰,۵۱۱	مانده در پایان سال

۴۶. صرف سهام تحت تملک صندوق اختصاصی بازارگردانی (سهام خزانه)

ارقام به ریال

گروه و بانک				
۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱۲/۳۰		
مبلغ	مبلغ	مبلغ	تعداد	
۷۲,۴۸۰,۹۸۷,۴۴۹	۱۸۳,۰۵۳,۳۳۶	۱۵۳,۹۱۴,۸۷۹,۰۴۵	۲۲۱,۵۸۷,۹۷۹	مانده در ابتدای دوره سال
۸۱,۴۳۳,۸۹۱,۵۹۶	۳۸,۵۳۴,۶۴۳	۵,۲۸۱,۹۹۰,۶۷۱	۵,۵۰۴,۰۰۰	سود حاصل از فروش
-	-	-	-	زیان حاصل از فروش
-	-	۴۱,۵۷۸,۸۰۶,۷۴۷	-	سود نقدی سهام پس از کسر هزینه‌های صندوق
۱۵۳,۹۱۴,۸۷۹,۰۴۵	۲۲۱,۵۸۷,۹۷۹	۲۰۰,۷۷۵,۶۷۶,۴۶۳	۲۲۷,۰۹۱,۹۷۹	مانده در پایان دوره سال

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

### ۴۷. تجدید طبقه‌بندی

#### ۴۷-۱. اصلاح اشتباهات

ارقام به میلیون ریال

بانک		گروه		
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
(۴,۲۲۹,۰۶۲)	-	(۴,۲۲۹,۰۶۲)	-	مالیات عملکرد
-	-	۱,۹۳۸	-	اصلاح ذخایر و سایر بدهی‌ها
(۴,۲۲۹,۰۶۲)	-	(۴,۲۲۷,۱۲۵)	-	جمع تعدیلات سنواتی

#### ۴۷-۲. تغییر در رویه‌های حسابداری

در دوره مورد گزارش تغییر در رویه‌های حسابداری وجود نداشته است.

#### ۴۷-۳. تجدید طبقه‌بندی

۴۷-۳-۱. به منظور ارائه تصویری مناسب از وضعیت مالی و نتایج عملیات، کلیه اطلاعات مقایسه‌ای مربوط در صورت‌های مالی مقایسه‌ای اصلاح و ارائه مجدد شده است و به همین دلیل اقلام مقایسه‌ای بعضاً با صورت‌های مالی ارائه‌شده در سال مالی قبل مطابقت ندارد.

#### ۴۷-۳-۲. اصلاح و ارائه مجدد صورت‌های مالی ۱۴۰۲/۱۲/۲۹

ارقام به میلیون ریال

بانک		گروه						
(تجدید ارائه‌شده)	تعدیلات	طبق صورت‌های مالی	(تجدید ارائه‌شده)	تعدیلات	طبق صورت‌های مالی	۱۴۰۲/۱۲/۲۹		
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	جمع تعدیلات	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	جمع تعدیلات	تجدید طبقه‌بندی	۱۴۰۲/۱۲/۲۹		
<b>صورت وضعیت مالی:</b>								
۹۲۸,۶۵۳	(۲,۰۷۴,۹۸۲)	(۲,۰۷۴,۹۸۲)	۳,۰۰۳,۶۳۵	۴,۶۳۰,۱۱۴	(۲,۷۲۲,۴۱۱)	(۲,۷۲۲,۴۱۱)	۷,۳۵۲,۵۲۵	سایر دریافتی‌ها
۱۴,۸۴۱,۴۲۰	۲,۰۷۴,۹۸۲	۲,۰۷۴,۹۸۲	۱۲,۷۶۶,۴۳۸	۱۵,۵۴۹,۳۰۲	۲,۷۲۲,۴۱۱	۲,۷۲۲,۴۱۱	۱۲,۸۲۶,۸۹۱	سایر دارایی‌ها
۸۳,۸۷۶,۲۶۱	(۱۲,۹۶۷,۴۶۵)	(۱۲,۹۶۷,۴۶۵)	۹۶,۸۴۳,۷۲۶	۸۶,۱۱۷,۳۳۱	(۱۲,۹۶۷,۴۶۵)	(۱۲,۹۶۷,۴۶۵)	۹۹,۰۸۴,۷۹۶	بدهی به بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی
۸,۶۴۷,۰۴۷	۴,۲۲۹,۰۶۲	۴,۲۲۹,۰۶۲	۴,۴۱۷,۹۸۵	۹,۴۶۴,۲۵۳	۴,۲۲۹,۰۶۲	۴,۲۲۹,۰۶۲	۵,۲۳۵,۱۹۱	مالیات پرداختنی
۵۱,۴۷۸,۴۱۴	۱۲,۹۶۷,۴۶۵	۱۲,۹۶۷,۴۶۵	۳۸,۵۱۰,۹۴۹	۸۵,۶۴۵,۸۷۷	۱۲,۹۶۵,۵۲۷	۱۲,۹۶۵,۵۲۷	۷۲,۶۸۰,۳۵۰	ذخایر و سایر پرداختنی‌ها
۴۷,۸۴۹,۴۷۱	(۴,۲۲۹,۰۶۲)	(۴,۲۲۹,۰۶۲)	۵۲,۰۷۸,۵۳۳	۵۳,۱۴۹,۸۸۱	(۴,۲۲۷,۱۲۵)	(۴,۲۲۷,۱۲۵)	۵۷,۳۷۷,۰۰۵	سود انباشته
<b>صورت سود و زیان:</b>								
۹,۱۶۹,۳۰۶	(۲۹,۰۵۵)	(۲۹,۰۵۵)	۹,۱۹۸,۳۶۱	۱۰,۸۰۹,۴۰۱	(۲۹,۰۵۶)	(۲۹,۰۵۶)	۱۰,۸۳۸,۴۵۷	درآمد کارمزد
(۶۶۲,۴۷۶)	۷۶,۲۱۵	۷۶,۲۱۵	(۷۳۸,۶۹۱)	(۶۶۲,۴۷۶)	۷۶,۲۱۵	۷۶,۲۱۵	(۷۳۸,۶۹۱)	هزینه کارمزد
(۱۰,۱۲۹,۸۱۲)	(۴۷,۱۶۰)	(۴۷,۱۶۰)	(۱۰,۰۸۲,۶۵۲)	(۱۱,۴۸۵,۷۷۰)	(۴۷,۱۵۹)	(۴۷,۱۵۹)	(۱۱,۴۳۸,۶۱۱)	هزینه‌های اداری و عمومی

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۴۷. نقد حاصل از عملیات

ارقام به میلیون ریال

بانک		گروه		
سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۳۰/۱۲/۱۴۰۳	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۳۰/۱۲/۱۴۰۳	
۵۱,۶۷۵,۰۲۵	۷۶,۹۵۳,۳۰۰	۵۴,۴۸۷,۸۸۳	۷۹,۰۳۷,۵۵۸	سود (زیان) خالص
<b>تعدیلات</b>				
۷۴۱,۷۸۱	۱,۲۷۱,۶۲۸	۷۸۳,۴۸۲	۱,۳۳۴,۱۷۲	هزینه استهلاک
۴,۰۶۱,۶۱۰	۵,۱۳۴,۹۶۲	۴,۸۷۸,۸۱۷	۶,۳۱۴,۶۵۹	هزینه مالیات بر درآمد
۳۴۰,۵۶۱	۵۴۲,۲۴۷	۳۷۲,۲۴۴	۶۰۷,۴۵۲	خالص افزایش (کاهش) ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان
-	-	-	-	هزینه مالی
(۱,۲۳۴)	(۱۴۹,۶۷۷)	(۱,۸۶۷)	(۱۴۹,۶۲۵)	خالص سایر (درآمدها) و هزینه‌های غیر عملیاتی
-	-	۲۳۹,۰۶۳	(۱۶۷,۸۶۱)	زیان (سود) ناشی از فروش سرمایه‌گذاری‌ها مرتبط با فعالیت غیربانکی
-	-	۲۹۶,۱۸۸	(۳۷,۰۶۵)	خالص زیان (سود) کاهش (افزایش) ارزش سرمایه‌گذاری‌ها
(۷۳,۸۴۳)	(۱۶۲,۵۹۳)	-	(۱۴۵,۰۰۰)	(سود) سهام شرکتها و واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری (مرتبط با فعالیت‌های غیربانکی)
-	-	-	-	کاهش ارزش دارایی‌ها
(۹,۵۷۲,۰۸۳)	(۱۵,۱۶۴,۹۶۹)	(۹,۵۷۲,۰۸۳)	(۱۵,۱۶۴,۹۶۹)	زیان (سود) تسعیر ارز موجودی نقد
۴۷,۱۷۱,۸۱۷	۶۸,۴۲۴,۸۹۸	۵۱,۴۸۳,۷۲۷	۷۱,۶۲۹,۳۲۱	جمع
<b>تغییرات در دارایی‌ها و بدهی‌های عملیاتی</b>				
۴۹,۴۶۹,۳۹۰	(۴۴,۶۵۸,۴۶۳)	۴۹,۰۶۵,۹۴۴	(۴۴,۳۷۴,۵۳۳)	افزایش (کاهش) بدهی به بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری به استثنای تسهیلات دریافتی
۲۰۰,۹۴۱,۳۶۹	۴۴۲,۴۹۳,۳۲۰	۲۰۰,۲۲۸,۴۵۴	۴۸۲,۹۷۴,۰۷۰	افزایش (کاهش) سپرده‌های مشتریان
۲۷,۵۶۶,۴۲۴	۱۱,۱۵۶,۷۴۱	۴۲,۳۴۱,۴۷۲	۸۸۲,۷۷۹	افزایش (کاهش) حصة عملیاتی ذخایر و سایر بدهی‌ها
(۵۵,۹۱۳,۰۵۱)	(۵۹,۷۳۴,۲۱۹)	(۳۶,۳۷۹,۹۳۳)	(۴۴,۹۵۶,۷۱۵)	کاهش (افزایش) مطالبات از بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری غیربانکی
(۱۹۹,۴۱۰,۶۴۱)	(۲۶۸,۶۷۱,۶۲۰)	(۱۹۹,۱۱۵,۹۸۰)	(۲۶۹,۱۸۳,۶۲۱)	کاهش (افزایش) تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی
(۱۱,۵۲۵,۳۰۱)	(۲۷,۷۸۰,۰۱۷)	(۱۲,۴۳۵,۷۱۸)	(۲۶,۷۲۶,۸۲۴)	کاهش (افزایش) سرمایه‌گذاری در سهام
۲۰۷,۱۸۵	(۱,۱۵۹,۰۰۱)	۸۲۸	-	کاهش (افزایش) مطالبات از شرکت‌های فرعی و وابسته
۲۶۰,۵۱۵	(۱,۰۰۵,۳۹۳)	۲۶۰,۵۱۵	(۱,۰۰۵,۳۹۳)	دارایی غیر جاری نگهداری شده برای فروش
۳۵,۹۷۸	(۱,۰۶۱,۵۹۳)	۳,۰۲۳,۵۴۸	(۱,۳۳۰,۹۲۹)	کاهش (افزایش) حصة عملیاتی سایر حسابهای دریافتی
(۱۷,۶۷۵,۱۹۰)	(۲۳,۹۸۸,۴۱۸)	(۱۷,۶۷۵,۱۹۰)	(۲۳,۹۸۸,۴۱۸)	کاهش (افزایش) سپرده قانونی
(۸,۲۰۸,۱۳۲)	۲,۳۰۱,۳۴۷	(۱۱,۰۳۵,۸۵۷)	۲,۷۸۵,۶۶۷	کاهش (افزایش) حصة عملیاتی سایر دارایی‌ها
(۱۴,۲۵۱,۴۵۴)	۲۷,۸۹۲,۶۸۴	۱۸,۲۷۸,۰۸۳	۷۵,۰۷۶,۰۸۳	جمع
۳۲,۹۲۰,۳۶۳	۹۶,۳۱۷,۵۸۲	۶۹,۷۶۱,۸۰۹	۱۴۶,۷۰۵,۴۰۴	نقد حاصل از عملیات

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت های توضیحی صورت های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

#### ۴۹. معاملات غیرنقدی

مبادلات غیرنقدی طی سال به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

بانک		گروه		یادداشت	
سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰		
۱۵۹,۴۸۵	۱,۱۲۸,۹۱۷	۱۵۹,۴۸۵	۱,۱۲۸,۹۱۷	۴۹-۱	تملیک دارایی در قبال تسهیلات اعطایی
۱۵۹,۴۸۵	۱,۱۲۸,۹۱۷	۱۵۹,۴۸۵	۱,۱۲۸,۹۱۷		جمع مبادلات غیرنقدی

۴۹-۱. در سال مالی مورد گزارش دارایی های زیر به تملیک بانک درآمده است.

ارقام به میلیون ریال

گروه و بانک						
نوع دارایی تملیکی	نوع رابطه مشتری	مبلغ طلب در زمان تملیک	ارزش کارشناسی دارایی تملیک شده	پرداختی توسط مشتری/ بخشودگی توسط بانک	پرداختی بابت مازاد ارزش کارشناسی دارایی تملیک شده"	مانده (بدهی) پس از تملیک
ملک مسکونی	مشتری غیرمرتبط	۱,۱۲۸,۹۱۷	(۱,۱۲۸,۹۱۷)	-	-	-
جمع		۱,۱۲۸,۹۱۷	(۱,۱۲۸,۹۱۷)	-	-	-

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۵. اقلام زیر خط

۵-۱. تعهدات بانک بابت اعتبار اسنادی ریالی به شرح زیر می‌باشد:

گروه و بانک								
مانده در پایان سال		واریز (ابطال) شده طی سال		گشایش شده طی سال		مانده در ابتدای سال		نوع اعتبار
تعداد	میلیون ریال	تعداد	میلیون ریال	تعداد	میلیون ریال	تعداد	میلیون ریال	
۱۰	۸۲۹,۸۶۱	(۲۱)	(۱۰,۲۶۸,۶۳۸)	۲۴	۱۰,۴۳۱,۳۸۱	۷	۶۶۷,۱۱۷	دیداری
۲۴۸	۲۴,۲۱۴,۱۸۵	(۳۸۴)	(۱۱۹,۴۷۴,۴۸۴)	۴۵۴	۱۲۱,۱۱۱,۶۰۴	۱۷۸	۲۲,۵۷۷,۰۶۵	مدت‌دار
۲۵۸	۲۵,۰۴۴,۰۴۶	(۴۰۵)	(۱۲۹,۷۴۳,۱۲۲)	۴۷۸	۱۳۱,۵۴۲,۹۸۵	۱۸۵	۲۳,۲۴۴,۱۸۲	جمع

۵-۲. تعهدات بانک بابت ضمانت‌نامه‌های صادره ارزی و ریالی

۵-۲-۱. صورت وضعیت تعهدات بانک بابت ضمانت‌نامه‌های ارزی به شرح زیر می‌باشد:

گروه و بانک			
۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
معادل ریالی	مبلغ ارزی	معادل ریالی	مبلغ ارزی
۱۱,۹۶۳,۱۸۱	۲۷,۳۲۹,۷۹۶	۱۹,۷۳۸,۱۶۶	۲۶,۵۲۸,۵۰۹
۵,۷۹۱,۰۷۷	۱۴,۴۱۰,۰۷۳	۶,۲۳۱,۰۱۳	۹,۱۴۷,۰۷۳
۱۷,۷۵۴,۲۵۸		۲۵,۹۶۹,۱۷۹	
			جمع تعهدات بانک بابت ضمانت‌نامه‌های ارزی

۵-۲-۲. تعهدات بانک بابت ضمانت‌نامه‌های صادره ریالی به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

گروه و بانک	
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰
۴۶۱,۹۰۶,۰۵۶	۸۰۱,۶۵۲,۱۷۵

تعهدات بابت ضمانت‌نامه‌های صادره ریالی

۵-۳. سایر تعهدات بانک به شرح زیر می‌باشد:

ارقام به میلیون ریال

گروه و بانک	
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰
۵۹,۱۴۶,۲۳۵	۱۱۴,۷۹۸,۲۳۸
۷,۰۶۴,۱۲۱	۹,۸۱۱,۱۱۳
۲۱,۶۴۸,۷۳۷	۴,۶۸۷,۴۷۹
۸۷,۸۵۹,۰۹۳	۱۲۹,۲۹۶,۸۳۰

تعهدات بابت تضمین اوراق مشارکت

تعهدات بابت کارت‌های اعتباری

سایر

جمع سایر تعهدات

۵-۴. وجوه اداره شده و موارد مشابه به شرح زیر می‌باشد:

ارقام به میلیون ریال

گروه و بانک	
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰
۸۸۵,۶۰۰	۷,۹۴۶,۳۳۹
-	-
۸۸۵,۶۰۰	۷,۹۴۶,۳۳۹

تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده

وجوه اداره شده مصرف نشده

جمع وجوه اداره شده و موارد مشابه

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۵-۵. تعهدات ایجاد شده بابت اعتبارات اسنادی و ضمانت نامه ها به تفکیک نوع وثیقه

ارقام به میلیون ریال

انواع اصلی وثایق	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹
سپرده	۷,۲۵۲,۸۶۶	۴,۲۷۸,۶۳۹
اوراق مشارکت و سایر اوراق بدهی با تضمین سایر بانک ها	۲۳,۳۷۱	۱۸,۹۰۹
سهام پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار	۷,۳۸۰,۸۹۶	۵,۵۱۴
زمین و ساختمان	۳۹,۱۸۵,۳۱۹	۱۲,۵۱۰,۹۳۹
چک و سفته و قرارداد لازم الاجرا	۷۹۴,۷۶۳,۰۵۱	۴۷۲,۲۴۳,۰۵۱
جمع تعهدات دارای وثیقه	۸۴۸,۶۰۵,۵۰۳	۴۸۹,۰۵۷,۰۵۲
تعهدات ایجاد شده بدون وثیقه	۴,۰۵۹,۸۹۷	۱۳,۸۴۷,۴۴۴
جمع تعهدات ایجاد شده بابت اعتبارات اسنادی و ضمانت نامه ها	۸۵۲,۶۶۵,۴۰۰	۵۰۲,۹۰۴,۴۹۶

## ۵-۱. تعهدات سرمایه ای و بدهی های احتمالی و دارایی های احتمالی

۵-۱-۱. بدهی های احتمالی

ارقام به میلیون ریال

شرح	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹
سازمان تامین اجتماعی	-	۴۶,۵۰۹

## ۵-۲. رویدادهای بعد از صورت وضعیت مالی

از تاریخ صورت وضعیت مالی تا تاریخ تایید صورت های مالی، رویداد با اهمیتی که مستلزم افشا در صورتهای مالی باشد (طبق بخش پنجم ضوابط ناظر بر حداقل استانداردهای شفافیت و انتشار عمومی اطلاعات توسط موسسات اعتباری)، رخ نداده است.

## ۵-۳. سود سهام پیشنهادی

۵-۳-۱. پیشنهاد هیات مدیره برای تقسیم سود، مبلغ ۱۸,۷۵۰,۰۰۰ میلیون ریال (مبلغ ۲۵۰ ریال برای هر سهم) است.

۵-۳-۲. هیات مدیره با توجه به افزایش سرمایه پیشنهاد شده و مبلغ قابل انتقال به سرمایه از محل سود تقسیم نشده سال ۱۴۰۳ و همچنین میزان سود در دسترس برای تقسیم سود، این پیشنهاد را ارائه نموده است.

۵-۳-۳. منابع مالی لازم برای پرداخت سود از محل نقدینگی بانک تامین خواهد شد.

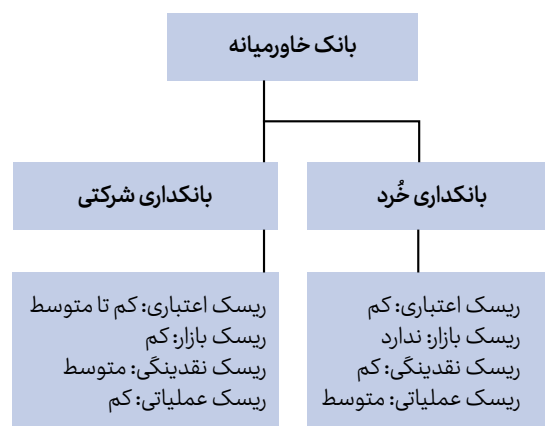
بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

## ۵۴. تشریح ریسک‌های بانک

بانک در معرض ریسک‌های زیر قرار دارد:

- ریسک اعتباری
- ریسک نقدینگی
- ریسک بازار
- ریسک عملیاتی

میزان تاثیرپذیری بخش‌های مختلف کسب‌وکار بانک از ریسک‌های مالی تاثیرگذار به شرح نمودار ذیل می‌باشد.  
۵۴-۱. نمودار رابطه بین بخش‌های مختلف کسب‌وکار و ریسک‌های اصلی که هر واحد با آن‌ها مواجه است.



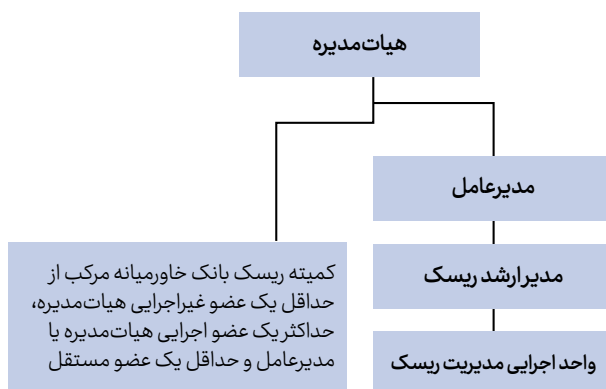
## ۵۴-۲. چارچوب و نمودار ساختار مدیریت ریسک

مدیریت ریسک در بانک خاورمیانه شامل "کمیته ریسک" و واحد اجرایی "مدیریت ریسک" می‌باشد. کمیته ریسک وضعیت ریسک کسب‌وکار بانک را به هیات‌مدیره گزارش می‌دهد و از اعضای منتخب هیات‌مدیره و مدیریت ریسک تشکیل می‌شود. کمیته ریسک مسئول سیاست‌گذاری جهت ایجاد ساز و کارهای شناسایی ریسک‌های کسب‌وکار بانک، اندازه‌گیری ریسک‌های شناخته شده، ایجاد تمهیدات لازم برای کاهش ریسک‌ها، ارائه توصیه‌های لازم برای کنترل ریسک‌ها و توصیه به مدیرعامل و هیات‌مدیره در مورد حدود پذیرش ریسک‌های قابل کنترل است. ساختار کمیته ریسک به‌طوری طراحی شده که استقلال مدیریت ریسک از سایر واحدهای بانک را تضمین می‌کند.

واحد اجرایی مدیریت ریسک با سرپرستی مدیر ارشد ریسک و تحت نظر مدیرعامل، مسئول اجرای سیاست‌های کمیته ریسک می‌باشد و در تصمیم‌گیری‌ها، سیاست‌گذاری‌ها و تهیه گزارش‌ها به هیات‌مدیره کمک می‌نماید و مستقیماً به مدیرعامل پاسخگو می‌باشد. ساختار کمیته ریسک و واحد اجرایی مدیریت ریسک طبق رهنمودهای بانک مرکزی ج.ا.ا. و منطبق با اصول ۱۳ گانه حاکمیت شرکتی بازل-۳ سال ۲۰۱۴ میلادی پایه‌گذاری شده است.

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

نمودار ساختار مدیریت ریسک



### ۳-۵۴. ریسک اعتباری

#### ۱-۳-۵۲. تعریف ریسک اعتباری

هرگونه عدم توانایی یا تمایل مشتریان اعتباری در باز پرداخت اصل و سود تسهیلات یا ایفای تعهدات به نحوی که منجر به تحمیل هزینه و کاهش درآمد بانک گردد، به عنوان ریسک اعتباری شناخته می شود.

#### ۲-۳-۵۲. سیاست ها و خط مشی های اعتباری

بانک خاورمیانه سیاست های اعتباری خود را در چارچوب قوانین و مقررات مصوب بانک مرکزی ج.ا.ا. ایران تعریف می کند. رویکرد عمده بانک خاورمیانه ارائه خدمات و تسهیلات بانکی به شرکت های حقوقی خصوصا جهت برآورد نیازهای سرمایه در گردش و خدمات بانکی بین المللی می باشد. به همین ترتیب تسهیلات به اشخاص حقیقی عمدتا در قالب کسب و کار و در جهت برآورد نیازهای سرمایه در گردش و خدمات بانکی بین المللی اعطا می شوند. فعالیت های بین المللی بانک نیز در قالب تسهیلات مربوط به سرمایه در گردش شرکت های واردکننده و یا صادرکننده مواد اولیه و محصولات تمام شده صورت می گیرد. در شرایط خاص بانک خاورمیانه ممکن است برای تضمین پروژه های ملی به صورت سندیکایی ورود پیدا کند. اشخاص حقیقی می توانند برای کسب و کار خود و عمدتا در جهت برآورد نیازهای سرمایه در گردش و خدمات بانکی بین المللی درخواست ارائه بدهند.

سیاست های کمی بانک در اعطای اعتبار در زیر فهرست شده اند:

#### اصول کلی اعتبارسنجی مشتریان:

۱. شناسایی مشتری، اهلیت سنجی و اعتبارسنجی دقیق به نحوی که اعتبارسنجی بعمل آمده مبین میزان توان و ظرفیت اعتباری مشتری باشد و تسهیلات و تعهدات اعطایی بیش از ظرفیت اعتباری مشتری نبوده و محل مصرف تسهیلات و محل بازپرداخت تسهیلات صریحا مشخص و توسط بانک پایش گردد.
۲. مصوبات اعتباری صادره دارای مدت اعتبار حداکثر یک ساله بوده و شعبه مکلف است به صورت ادواری و با اخذ مستندات مالی و عملیاتی لازم، نسبت به تجدید و یا عنداللزوم تغییر شرایط یا لغو مصوبات اعتباری صادره اقدام نماید.
۳. نرخ تسهیلات، نوع و میزان وثایق به سابقه اعتباری مشتری بستگی دارد. همچنین مشتریان خوش حساب و دارای سپرده در بانک خاورمیانه و یا مشتریان با حساب های جاری فعال ممکن است از تخفیف های ویژه ای بهره مند شوند.
۴. حصول اطمینان از اعتبار، سهل البیع بودن، قابلیت نقل و انتقال، بالا بودن درجه نقدشوندگی و بلا معارض بودن کلیه وثایق ارائه شده توسط مشتری جهت استیفای حقوق بانک در صورت عدم ایفای تعهدات از سوی مشتری.
۵. اخذ چک های وصولی ناشی از معاملات تجاری به عنوان یکی از پوشش های مناسب جهت حصول اطمینان از انتقال وجوه درآمدی کسب و کار به حساب مشتری در بانک و همچنین اطلاع از کیفیت طرف های تجاری مشتری اعتباری بانک. در این راستا کمیته اعتباری می بایست نسبت به شناسایی طرف های تجاری مشتری اعتباری بانک اقدام نموده و با ذکر نام ایشان در مصوبه و ابلاغیه اعتباری قبول چک های وصولی پشتیبان را محدود به طرف های تجاری خوشنام و متعهد نموده و بطور مستمر پایش نماید تا مبالغ و سررسید چک های وصولی در چارچوب قابل قبول باشد.
۶. نظر به اهمیت کارکرد مشتریان با بانک خاورمیانه، بانک بطور ادواری نسبت به بررسی مطلوب بودن وضعیت فعالیت حساب های مشتری اطمینان حاصل می نماید.
۷. پایش عملکرد مشتری و بررسی ادواری نسبت به سنجش وضعیت اعتباری، و حصول اطمینان از مطلوبیت وضعیت مشتری در طول دوره همکاری با بانک.

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۸. مشتریان متقاضی تسهیلات از نظر ریسک اعتباری ارزیابی می‌شوند و با توجه به درجه اعتباری مشتری، میزان و شرایط تسهیلات توسط کمیته‌های اعتباری تعیین می‌گردند.

۹. رتبه‌بندی مشتریان بخش مهمی از سیاست‌های اعتباری بانک خاورمیانه را تشکیل می‌دهد. وضعیت مالی (حسابرسی شده) و شفافیت عملکرد مالی مشتری، سهم به سزایی در بهبود رتبه اعتباری مشتری دارند.

۱۰. میزان و کیفیت وثایق و تضامین دریافتی از مشتریان مطابق با رتبه اعتباری مشتری تعیین می‌شود؛ به طوری که مشتریان با رتبه اعتباری پایین ملزم به ارائه میزان وثایق بیشتری در مقایسه با مشتریان با رتبه اعتباری بالا می‌باشند.

۱۱. انتظار می‌رود متوسط درجه اعتباری مشتریان بالاتر از B- قرار بگیرد.

۱۲. به طور کلی صدور مصوبات اعتباری بانک خاورمیانه به طور متمرکز در ستاد صورت می‌گیرد.

۱۳. طبق سیاست بانک، علاوه بر اعتبارسنجی که توسط مدیریت اعتبارات بانک صورت می‌پذیرد، تمام درخواست‌های اعتباری مشتریان باید توسط مدیریت ریسک اعتبارسنجی شده و به اطلاع مدیریت اعتبارات برسد تا در قالب رتبه اعتباری اولیه و تفصیلی در تصمیمات اعتباردهی و اخذ تضامین مورد توجه قرار بگیرد.

۱۴. مدیریت ریسک به صورت ادواری وضعیت تمرکز تسهیلات و تضامین اخذ شده را رصد نموده و به مدیرعامل و کمیته ریسک گزارش می‌دهد. همچنین مدیریت ریسک گزارش‌های متنوعی از تمرکز تسهیلات بر اساس صنایع مختلف و یا دسته‌بندی بر اساس ماهیت حقیقی و حقوقی مشتری و یا در دیگر قالب‌ها به فراخور نیاز به کمیته ریسک ارائه می‌نماید.

### ۳-۳-۵۴. واحدهای اجرایی مدیریت ریسک اعتباری

مدیریت ریسک بانک خاورمیانه دارای یک واحد اجرایی است و واحد جداگانه‌ای برای هر یک از ریسک‌های بانک ندارد. کارشناسان واحد ریسک با گردش در مسئولیت‌های تعیین شده توسط مدیر واحد، علاوه بر ریسک‌های اعتباری، سایر ریسک‌های بانک را هم پوشش می‌دهند.

### ۳-۳-۵۴. حدود اختیارات سطوح مختلف سازمانی برای تصویب تسهیلات و تعهدات

به طور کلی صدور مصوبات اعتباری بانک خاورمیانه به طور متمرکز در ستاد صورت می‌گیرد. با توجه به میزان اعتبار درخواستی، مصوبات می‌توانند در سطوح ذیل صورت بگیرند:

۱- شعب: بر اساس وثایق نوع اول، برای تسهیلات تا سقف ۴ میلیارد ریال (در صورت ارائه "سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت ویژه/ بلندمدت" و یا "اوراق صندوق سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت کارگزاری بانک خاورمیانه" تا سقف ۵۰ میلیارد ریال) و برای تعهدات تا سقف ۸ میلیارد ریال و براساس وثایق نوع دوم، برای تسهیلات تا سقف ۲ میلیارد ریال و تعهدات تا سقف ۴ میلیارد ریال (از آنجا که رویکرد بانک خاورمیانه ارائه خدمات بانکی به مشتریان شرکتی می‌باشد، کمیته اعتباری شعب می‌بایست از حدود اختیارات فوق در راستای جذب، تحکیم و گسترش مشتریان سپرده گذار موجود شعبه بهره‌گیری نمایند.

۲- کمیته مرکز اعتبارات: بر اساس وثایق نوع اول و دوم، برای تسهیلات تا ۱ درصد سرمایه نظارتی و برای تعهدات (بدون اعمال ضریب) تا ۲ درصد سرمایه نظارتی.

۳- کمیته عالی اعتبارات: بر اساس وثایق نوع اول و دوم، برای تسهیلات تا ۱۰ درصد سرمایه نظارتی و برای تعهدات (بدون اعمال ضریب) تا ۲ درصد سرمایه (مجموع تسهیلات و تعهدات اعطایی با اعمال ضرایب نمی‌بایست از ۱۰ درصد سرمایه نظارتی تجاوز نماید).

۴- هیات مدیره: حدود اختیارات هیات مدیره در اعطای تسهیلات/تعهدات افزون بر مجموع تسهیلات و تعهدات کمیته عالی اعتباری تسهیلات و تعهدات کلان، اشخاص مرتبط، سندیکائی و کنسرسیومی می‌باشد.

### ۳-۳-۵۲. روش‌های کاهش ریسک اعتباری

در حال حاضر با توجه به عدم وجود ابزار مالی مناسب، تنها روش کاهش ریسک اعتباری اخذ تضامین و وثایق می‌باشد که با صلاحدید نهاد تصمیم‌گیرنده و با توجه به بررسی‌های واحد ریسک از صورت‌های مالی مشتریان و تعیین رتبه اعتباری توسط واحد ریسک، سابقه رفتاری مشتری، عدم سابقه بدحسابی در بانک‌های دیگر، بازدید کارشناسان اعتباری از محل کسب‌وکار و نظارت بر مصرف وام از ابزارهای مهم بانک برای کاهش ریسک اعتباری هستند. همچنین حضور وکلای خبره در بانک برای بررسی و تنظیم قراردادهای پیگیری‌های لازم توسط وکلای بانک به کاهش ریسک اعتباری بانک کمک شایانی می‌کند.

### ۳-۳-۵۲. فرآیند اعتبار سنجی مشتریان

بیش از ۹۵ درصد مشتریان تسهیلات بانک خاورمیانه را اشخاص حقوقی تشکیل می‌دهند و اعطای تسهیلات به اشخاص حقیقی اکثراً در قالب یک فعالیت اقتصادی درآمدزا مربوط به کسب‌وکار مشتری صورت می‌گیرد.

علاوه بر رعایت مقررات بانک مرکزی، باید کلیه متقاضیان تسهیلات توسط مدیریت ریسک اعتبارسنجی شوند و این کار باید به طور مستقل از بخش اعتبارات صورت گیرد. رتبه‌بندی ریسک اعتباری مشتریان بر اساس چهار مورد عمده زیر صورت می‌گیرد: ۱- سه سال صورت‌های مالی حسابرسی شده، ۲- برآورد مدیریت ریسک از جریان وجوه نقد شرکت برای پرداخت اصل و سود وام‌های کوتاه‌مدت از محل درآمدهای عادی شرکت، ۳- موارد کیفی از قبیل برآورد توان رقابتی و قابلیت مدیریتی و ۴- سابقه خوش حسابی

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

خلاصه فرآیند اعطای تسهیلات به شرکت‌ها و یا اشخاص حقیقی دارای کسب‌وکار به ترتیب زیر است:

- ۱- ارائه درخواست، اطلاعات، مدارک و مستندات مورد نیاز بانک توسط مشتری از طریق سامانه یکپارچه مدیریت اعتبارات (CARM) که در وب سایت بانک قرار دارد (<http://carm.middleeastbank.ir>). این موارد شامل اطلاعات ثبتی شرکت و مدیران، مجوزهای فعالیت، سوابق فعالیت، اطلاعات مالی می‌باشد.
- ۲- پس از تکمیل اطلاعات توسط مشتری، کارشناس اعتباری اطلاعات را بررسی کرده و در صورت نیاز به اطلاعات بیشتر و یا جهت رفع ابهامات با مشتری تماس برقرار می‌کند.
- ۳- پس از تکمیل گزارش کارشناسی، رتبه اعتباری اولیه در سامانه یکپارچه مدیریت اعتبارات (CARM) محاسبه می‌شود. سپس کارشناس اعتباری اقدام به پاسخگویی یک سری پرسش‌های از پیش تعریف شده می‌نماید که منجر به تعدیل رتبه اعتباری (رتبه اعتباری تعدیل شده) می‌شود.
- ۴- همزمان رتبه بازپرداخت مشتری نزد بانک در سامانه مذکور محاسبه می‌گردد.
- ۵- در نهایت از ترکیب رتبه اعتباری پس از تعدیل و رتبه بازپرداخت، رتبه اعتباری نهایی مشتری محاسبه می‌گردد.
- ۶- رتبه اعلام شده توسط مدیریت ریسک به‌عنوان یکی از شاخص‌های مورد نیاز جهت تصمیم‌گیری برای اعطای اعتبار و اخذ وثایق قرار می‌گیرد.
- ۷- اعطای تسهیلات به اشخاص حقیقی به ندرت صورت می‌پذیرد و در برخی موارد که شخص دارای یک فعالیت اقتصادی مشخص و قابل رصد است، اظهارنامه مالیاتی و رتبه بازپرداخت نزد بانک مبنای تصمیم‌گیری جهت اعطای اعتبار قرار می‌گیرد.
- ۸- نسبت مالکانه برای مشتریان شرکتی بایستی حداقل منطبق با مقررات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران باشد.

### ۷-۳-۵۴. تحلیل کیفیت اعتباری

کیفیت دارایی‌های بانک شامل تسهیلات و تعهدات و سرمایه‌گذاری‌ها، نوع و مبلغ وثایق اخذ شده و کفایت وثایق اخذ شده (نسبت مانده تسهیلات اعطایی به ارزش روزآوری شده وثایق-LTV) از منظر ریسک اعتباری در جداول ۱-۷-۳-۵۴ الی ۵-۳-۵۴ نمایش داده شده است.

### ۱-۷-۳-۵۴. جدول تحلیل کیفیت اعتباری تسهیلات و تعهدات اعطایی و سرمایه‌گذاری‌ها بر اساس رتبه‌بندی اعتباری داخلی بانک

جدول تحلیل کیفیت اعتباری بدون در نظر گرفتن ارزش وثایق و بر مبنای بررسی صورت‌های مالی، توان پرداخت اصل و سود وام و نحوه پرداخت مشتریان در گذشته تهیه شده است. وام‌های "درجه ۱- ریسک کم" تسهیلاتی هستند که مشتریان در گذشته بدهی خود را به موقع در سررسید پرداخت نموده اند و در مجموع از رتبه اعتباری B تا AAA برخوردار هستند. همچنین تسهیلات ارزی از منابع صندوق توسعه ملی در این طبقه لحاظ شده است. وام‌های "درجه ۲- ریسک متوسط" وام‌هایی هستند که مشتریان بدهی خود را به موقع در سررسید پرداخت نموده اند و در مجموع از رتبه اعتباری CCC- تا B- برخوردار هستند. وام‌های "درجه ۳- ریسک زیاد" عبارتند از وام‌هایی که مشتریان بدهی خود را به موقع در سررسید پرداخت نموده اند و در مجموع از رتبه اعتباری C تا CC برخوردار هستند به همراه کلیه تسهیلات سررسید گذشته و معوق و مشکوک‌الوصول قرار گرفته اند.

در مورد درجه ریسک تعهدات برای هر مشتری، همان درجه ریسک تخصیصی به تسهیلات آن مشتری منظور گردیده است. در مورد سرمایه‌گذاری‌ها، سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت به‌عنوان درجه ریسک کم و سرمایه‌گذاری‌های کوتاه‌مدت (شامل شرکت‌های بورسی و فرابورسی) به‌عنوان درجه ریسک متوسط لحاظ شده است.

ارقام به میلیون ریال

#### تحلیل کیفیت اعتباری

تسهیلات اعطایی به مشتریان		سرمایه‌گذاری‌ها		تعهدات بابت ضمانت‌ها و اعتبار اسنادی	
۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹
درجه ۱- ریسک کم	۷۰۹,۷۲۱,۰۶۳	۳۶۹,۴۷۱,۵۲۵	۳,۱۸۶,۱۲۱	۱,۱۶۶,۶۲۹	۱۵۱,۲۴۰,۱۴۶
درجه ۲- ریسک متوسط	۲۰۷,۹۰۲,۹۷۵	۳۰۹,۳۶۰,۵۹۲	-	-	۳۴۲,۴۵۴,۶۶۳
درجه ۳- ریسک زیاد	۷۷,۱۱۲,۶۸۸	۲۹,۸۳۲,۹۲۷	-	-	۹,۲۰۹,۶۸۷
جمع مبلغ ناخالص	۹۹۴,۷۳۶,۷۲۶	۷۰۸,۶۶۵,۰۴۴	۳,۱۸۶,۱۲۱	۱,۱۶۶,۶۲۹	۵۰۲,۹۰۴,۴۹۶
ذخیره کاهش ارزش	(۳۰,۴۲۸,۴۹۱)	(۱۳,۰۲۸,۴۲۹)	-	-	۸۵۲,۶۶۵,۴۰۰
خالص مبلغ دفتری	۹۶۴,۳۰۸,۲۳۵	۶۹۵,۶۳۶,۶۱۵	۳,۱۸۶,۱۲۱	۱,۱۶۶,۶۲۹	

\* سرمایه‌گذاری‌ها شامل هر نوع اوراق بهادار با ویژگی حقوق مالکیت نظیر انواع سهام می‌باشد.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۵۴-۳-۷-۲. جدول تحلیل کیفیت اعتباری تسهیلات اعطایی به مشتریان بر اساس طبقات دارایی‌ها

ارقام به میلیون ریال

تعهدات بابت ضمانت‌ها و اعتبار اسنادی		تسهیلات اعطایی به مشتریان		
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۵۰۲,۹۰۴,۴۹۶	۸۵۲,۶۶۵,۴۰۰	۶۷۸,۳۹۱,۷۳۱	۹۳۲,۰۴۸,۹۳۲	جاری
-	-	۷,۱۸۱,۴۳۱	۸,۱۱۵,۳۷۰	سررسید گذشته
-	-	۱۳,۸۸۰,۱۳۸	۲۹,۹۹۸,۹۳۷	معوق
-	-	۹,۲۱۱,۷۴۴	۲۴,۵۷۳,۴۸۷	مشکوک الوصول
۵۰۲,۹۰۴,۴۹۶	۸۵۲,۶۶۵,۴۰۰	۷۰۸,۶۶۵,۰۴۴	۹۹۴,۷۳۶,۷۲۶	جمع مبلغ ناخالص
-	-	(۱۳,۰۲۸,۴۲۹)	(۳۰,۴۲۸,۴۹۱)	ذخیره کاهش ارزش
۵۰۲,۹۰۴,۴۹۶	۸۵۲,۶۶۵,۴۰۰	۶۹۵,۶۳۶,۶۱۵	۹۶۴,۳۰۸,۲۳۵	خالص مبلغ دفتری

۵۴-۳-۷-۳. کیفیت اعتباری اوراق مشارکت، اسناد خزانه اسلامی و واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری

ارقام به میلیون ریال

تحلیل کیفیت اعتباری		
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
		منتشره توسط دولت و بانک مرکزی
۳۰,۹۹۶,۳۴۶	۵۶,۷۵۶,۸۷۱	وزارت امور اقتصادی و دارایی
۳۰,۹۹۶,۳۴۶	۵۶,۷۵۶,۸۷۱	جمع
		منتشره توسط بخش غیردولتی
۷,۰۰۰	۷,۰۰۰	صندوق سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار با درآمد ثابت-افق خاورمیانه
۱,۱۶۰	۱,۱۶۰	صندوق سرمایه‌گذاری مشترک افق روشن خاورمیانه
۸,۱۶۰	۸,۱۶۰	جمع
۳۱,۰۰۴,۵۰۶	۵۶,۷۶۵,۰۳۱	جمع کل

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۴-۷-۳-۵۴. نوع و مبلغ وثایق اخذ شده از مشتریان اعتباری

ارقام به میلیون ریال

	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	
			<b>انواع اصلی وثایق</b>
			<b>تسهیلات اعطایی به مشتریان حقیقی</b>
	۱۲,۷۷۶	۱۷,۳۶۴	اوراق مشارکت/ صکوک
	۲,۱۹۱,۰۹۵	۲,۵۱۴,۱۲۰	اوراق سهام سریع المعامله
	۱۰,۵۴۳	۸۰,۸۵۸	سپرده
	۱۲,۲۰۷,۳۷۹	۱۳,۷۰۱,۵۷۶	املاک و مستغلات
	۳۰,۰۹۵,۴۲۰	۲۳,۳۰۸,۵۸۹	چک
	۲۳,۶۰۸,۱۵۱	۴,۵۵۴,۶۷۲	سفته
	۱۲,۰۰۰	۱۲,۰۰۰	ماشین الات
	۳۵,۵۲۵,۷۶۵	۲۰,۳۳۰,۴۹۸	قرارداد لازم الاجرا
	<u>۱۰۳,۶۶۳,۱۲۹</u>	<u>۶۴,۵۱۹,۶۷۷</u>	<b>جمع وثایق مشتریان حقیقی</b>
			<b>تسهیلات اعطایی به مشتریان حقوقی</b>
	۷۴۷,۳۰۷	۶۵۲,۲۲۶	اوراق مشارکت/ صکوک
	۳۵۰,۳۹۸,۵۸۲	۲۰۱,۴۵۶,۴۹۳	اوراق سهام سریع المعامله
	۷,۳۱۲,۹۱۵	۸,۲۹۹,۰۴۵	سپرده
	۳۲۸,۵۹۰,۲۳۴	۱۴۶,۷۹۶,۴۸۶	املاک و مستغلات
	۴,۹۳۷,۵۷۰,۶۶۶	۲,۳۰۸,۲۸۹,۲۰۲	چک
	۳۷,۲۱۰,۰۸۸	۷,۵۷۷,۵۱۸	سفته
	۹۶۲,۵۶۷,۰۱۵	۵۳۲,۸۳۹,۸۴۸	قرارداد لازم الاجرا
	۲۴,۰۹۵,۰۱۸	۱۲,۲۲۹,۹۹۰	ماشین آلات
	<u>۶,۶۴۸,۴۹۱,۸۲۵</u>	<u>۳,۲۱۸,۱۴۰,۸۰۸</u>	<b>جمع وثایق مشتریان حقوقی</b>
	<u>۶,۷۵۲,۱۵۴,۹۵۴</u>	<u>۳,۲۸۲,۶۶۰,۴۸۵</u>	<b>جمع وثایق اخذ شده از مشتریان اعتباری</b>

\* مبلغ ذکر شده، ارزش تریهینی وثایق بر اساس گزارش کتبی کارشناس بانک می باشد.

۵-۷-۳-۵۴. مانده تسهیلات بر اساس نسبت مانده تسهیلات (به کسر ذخایر) به ارزش نقد روزآوری شده وثایق

ارقام به میلیون ریال

	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	
			<b>شرح</b>
			<b>تسهیلات اعطایی به مشتریان حقیقی</b>
	۳۰,۰۴۰,۰۱۵	۱۸,۳۷۰,۵۴۲	کمتر از ۵۰ درصد
	۲,۵۱۵,۴۲۲	۹۰۵,۷۰۰	۵۱ تا ۷۰
	۱,۱۴۱,۱۰۰	۲,۵۰۰,۷۹۵	۷۱ تا ۹۰
	۲۳۷,۰۳۹	۲۷۰,۹۷۳	۹۱ تا ۱۰۰
	۱۸۳,۶۸۲	۵۱,۴۷۹	بالاتر از ۱۰۰ درصد
	<u>۳۴,۱۱۷,۲۵۸</u>	<u>۲۲,۰۹۹,۴۸۹</u>	<b>جمع</b>
			<b>تسهیلات اعطایی به مشتریان حقوقی</b>
	۶۰۱,۲۶۹,۱۸۹	۴۶۶,۹۴۲,۱۸۸	کمتر از ۵۰ درصد
	-	۷۳۱,۴۰۶	۵۱ تا ۷۰
	۸,۸۳۳,۰۴۵	-	۷۱ تا ۹۰
	-	۴,۵۹۴,۳۹۲	۹۱ تا ۱۰۰
	۳۲۰,۰۸۸,۷۴۳	۲۰۱,۲۶۹,۱۴۰	بالاتر از ۱۰۰ درصد
	<u>۹۳۰,۱۹۰,۹۷۷</u>	<u>۶۷۳,۵۳۷,۱۲۶</u>	<b>جمع</b>
	<u>۹۶۴,۳۰۸,۲۳۵</u>	<u>۶۹۵,۶۳۶,۶۱۵</u>	<b>جمع کل</b>

\* مبلغ مورد نظر در محاسبات، ارزش تریهینی روزآوری شده وثایق و با در نظر گرفتن ضرایب نقدشوندگی ذکر شده در بخشنامه طبقه بندی دارایی ها و ذخیره گیری می باشد. در این جدول افشای پوشش وثایق در اختیار بانک برای مانده بدهی مشتریان مد نظر می باشد.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۸-۳-۵۴. تمرکز ریسک اعتباری

بیشترین تمرکز ریسک اعتباری در بانک خاورمیانه به اعطای تسهیلات کوتاه‌مدت تامین سرمایه در گردش شرکتهای تولیدی، بازرگانی، پیمانکاری و یا صاحبان کسب‌وکار می‌باشد. شرکت‌های کارگزاری هم بخشی از مشتریان تسهیلات بانک را تشکیل می‌دهند که در صورت تمرکز عملیات خود در بانک، برای سهولت فعالیت مشتریان خود اقدام به اخذ تسهیلات از بانک خاورمیانه میکنند. به‌طور کلی پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی شرکت باید موید امکان بازپرداخت اصل و سود تسهیلات دریافتی از محل وجوه نقد عملیاتی شرکت باشد. بنابر این تمرکز ریسک اعتباری در مورد تسهیلات شخصی، تسهیلات مسکن، تسهیلات مصرفی و یا پروژه‌های بلندمدت در سطح حداقلی است. هرچند ممکن است برای پروژه‌های ملی، بانک خاورمیانه برای تضمین سودآوری پروژه به‌طور سندیکایی با همکاری سایر بانک‌ها اقدام کند.

مدیریت ریسک در حال حاضر اشخاص حقیقی را بر مبنای صورت‌های مالی رتبه بندی نمی نمایند ولی پوشش ریسک از طرق دیگر مانند شناخت مشتری، سابقه فعالیت و خوش حسابی با بانک خاورمیانه و سایر بانک‌ها و اخذ تضامین صورت می‌گیرد. مدیریت ریسک در حال گسترش مدل‌های داخلی برای پوشش لیزینگ‌ها، شرکت‌های سرمایه‌گذاری، صرافی‌ها و اشخاص حقیقی نیز می‌باشد.

متقاضیان تسهیلات باید به‌طور متوسط دارای رتبه اعتباری B و بالاتر باشند. طبق تعریف، مشتری با رتبه B قابلیت باز پرداخت تسهیلات دریافتی را در حال حاضر دارد هر چند شرایط حاضر اقتصادی کشور ممکن است باعث شود حتی این مشتریان با مشکلاتی روبرو شوند. گستره اعتبارسنجی مشتریان بانک خاورمیانه از AA تا C می‌باشد. متوسط اعتبار مشتریان بدون توجه به میزان وثایق در حدود B تا BB می‌باشد.

وثایق اخذ شده از متقاضیان با درجه اعتباری کمتر از متوسط بسیار بیشتر از وثایق اخذ شده از متقاضیان با درجه اعتباری بالای متوسط (B تا AA) می‌باشد. وثایق اخذ شده با توجه به رتبه متقاضی، اطمینان لازم را در مدیریت ریسک بانک ایجاد می‌کند که زیان مورد انتظار کمتر از یک درصد باشد.

در صورت افزایش قابل توجه تمرکز تسهیلات و یا تعهدات در یک بخش خاص، بانک سعی در کنترل و یا کاهش تسهیلات و تعهدات در آن بخش می‌کند. مدیریت ریسک در دوره‌های متناوب گزارش‌هایی در زمینه تمرکز تسهیلات در بخش‌های مختلف را به کمیته ریسک/ هیات‌مدیره ارائه می‌نماید.

میزان پذیرش ریسک اعتباری در بانک خاورمیانه با توجه به مانده تسهیلات و سپرده‌ها و با توجه به دیگر ریسک‌های موجود تغییر می‌کند. مثلاً در صورتی که نسبت تسهیلات به سپرده‌ها از حدود تقریبی ۸۵٪ تجاوز کند، بانک سعی می‌کند با انتخاب دقیق‌تر مشتریان این نسبت را کاهش دهد و موقعیت نقدینگی خود را در شرایط مطلوب نگاه دارد. همچنین اگر بانک مشاهده کند که ضریب ریسک متوسط تسهیلات (با توجه به محاسبات کفایت سرمایه بازل-۳) از حد معمول تجاوز کرده است، به مشتریان با کیفیت اعتباری بالاتر ارجحیت لازم داده می‌شود.

اعطای تسهیلات و ایجاد تعهدات با در نظر گرفتن روابط بین اشخاص که به نحوی از انحا با یکدیگر دارای وابستگی می‌باشند و با رعایت آیین نامه تسهیلات و تعهدات کلان مصوب شورای پول و اعتبار انجام می‌گیرد.

۸-۳-۵۴-۱. جدول توزیع بخش اقتصادی تسهیلات و سرمایه‌گذاری در سهام و تمرکز درون یا برون مرزی آن

ارقام به میلیون ریال

شرح	یادداشت	تسهیلات اعطایی		سرمایه‌گذاری در سهام		تعهدات بابت ضمانت‌ها و اعتبار اسنادی	
		۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹
مبلغ دفتری		۹۶۴,۳۰۸,۲۳۵	۶۹۵,۶۳۶,۶۱۵	۳,۱۸۶,۱۲۱	۱,۱۶۶,۶۲۹	۸۵۲,۶۶۵,۴۰۰	۵۰۲,۹۰۴,۴۹۶
میزان تسهیلات بر اساس بخش‌های اقتصادی							
صنعت	۵۴-۳-۸-۱-۱	۶۵۲,۰۰۳,۹۷۹	۴۷۹,۰۳۷,۰۹۶	-	-	۲۴۵,۷۵۸,۹۸۳	۱۳۶,۰۷۱,۸۳۴
مسکن		۲۱,۴۴۷,۹۱۴	۱۱,۸۴۲,۰۱۸	-	-	۲۲۷,۸۷۵,۵۳۶	۱۳۸,۵۱۹,۷۰۷
بازرگانی		۱۲۷,۱۱۷,۵۲۵	۹۴,۵۰۱,۷۳۱	-	-	۵۱,۶۹۳,۹۲۸	۵۱,۸۱۸,۵۰۹
خدمات		۶۶,۱۳۳,۱۲۷	۵۱,۲۵۴,۵۸۳	۳,۱۸۶,۱۲۱	۱,۱۶۶,۶۲۹	۱۲۸,۵۲۶,۶۱۱	۵۵,۷۶۱,۸۲۴
کشاورزی		۳,۹۵۷,۸۸۴	۱,۵۶۴,۶۰۲	-	-	-	-
معدن		۷۳,۵۸۳,۳۸۱	۴۸,۲۵۲,۹۰۲	-	-	۱۹۷,۱۲۱,۴۹۱	۱۲۰,۴۷۳,۴۹۵
سایر		۲۰,۰۶۴,۴۲۵	۹,۱۸۳,۶۸۳	-	-	۱,۶۸۸,۸۵۱	۲۵۹,۱۲۷
<b>جمع</b>		<b>۹۶۴,۳۰۸,۲۳۵</b>	<b>۶۹۵,۶۳۶,۶۱۵</b>	<b>۳,۱۸۶,۱۲۱</b>	<b>۱,۱۶۶,۶۲۹</b>	<b>۸۵۲,۶۶۵,۴۰۰</b>	<b>۵۰۲,۹۰۴,۴۹۶</b>
میزان تسهیلات/تعهدات بر اساس داخل و خارج از کشور							
داخل کشور		۹۶۴,۳۰۷,۳۶۳	۶۹۵,۶۳۵,۹۷۷	۳,۱۸۶,۱۲۱	۱,۱۶۶,۶۲۹	۸۵۲,۶۶۵,۴۰۰	۵۰۲,۹۰۴,۴۹۶
خارج کشور		۸۷۲	۶۳۸	-	-	-	-
<b>جمع</b>		<b>۹۶۴,۳۰۸,۲۳۵</b>	<b>۶۹۵,۶۳۶,۶۱۵</b>	<b>۳,۱۸۶,۱۲۱</b>	<b>۱,۱۶۶,۶۲۹</b>	<b>۸۵۲,۶۶۵,۴۰۰</b>	<b>۵۰۲,۹۰۴,۴۹۶</b>

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۱-۱-۸-۳-۵۴. توزیع تسهیلات، تعهدات و سرمایه گذاری ها بر اساس نوع صنعت به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	شرح
<b>تسهیلات</b>			
	۳۳,۶۶۶,۹۶۴	۲۶,۰۳۱,۷۰۴	خودرو و قطعات
	۳۳,۵۱۷,۳۰۶	۳۳,۸۳۱,۶۸۴	صنایع معدنی و فلزی
	۳۱۴,۱۸۵,۶۰۸	۳۵,۸۱۸,۷۳۴	صنایع پتروشیمی، شیمیایی و فرآورده های نفتی
	۱۶۶,۰۲۵,۶۲۰	۱۴۱,۶۶۶,۱۵۱	غذایی و دارویی
	۴,۷۸۳,۲۳۳	۱۶۴,۴۷۰,۵۸۳	انرژی
	۳,۱۹۲,۵۰۳	۳,۱۲۸,۰۰۲	پیمانکاری
	۴,۶۷۷,۲۰۲	۵,۶۲۷,۴۷۰	مخابرات، رایانه و صنایع وابسته
	۹۱,۹۵۵,۵۴۳	۶۸,۴۶۲,۷۶۸	سایر
	۶۵۲,۰۰۳,۹۷۹	۴۷۹,۰۳۷,۰۹۶	<b>جمع</b>
<b>تعهدات</b>			
	۹۶,۰۳۸,۸۸۸	۱۶,۸۲۲,۶۱۳	خودرو و قطعات
	۳۵,۶۸۲,۵۱۹	۴۷,۵۲۷,۱۲۵	صنایع معدنی و فلزی
	۱,۲۹۶,۸۰۸	۳,۱۰۸,۲۰۸	صنایع پتروشیمی، شیمیایی و فرآورده های نفتی
	۱۶,۰۶۰,۸۶۸	۱۲,۶۹۱,۵۳۲	غذایی و دارویی
	۳۸,۸۳۰,۵۰۹	۲,۶۹۸,۵۸۰	انرژی
	۲,۷۴۰,۵۲۰	۸۲۱,۱۲۱	پیمانکاری
	۳,۹۴۷,۳۴۲	۹۹۸,۸۲۳	مخابرات، رایانه و صنایع وابسته
	۵۱,۱۶۱,۵۲۹	۵۱,۴۰۳,۸۳۲	سایر
	۲۴۵,۷۵۸,۹۸۳	۱۳۶,۰۷۱,۸۳۴	<b>جمع</b>
	۸۹۷,۷۶۲,۹۶۲	۶۱۵,۱۰۸,۹۳۰	<b>جمع کل</b>

۱-۲-۸-۳-۵۴. جدول توزیع تسهیلات بر اساس عقود مشارکتی و مبادله ای و نوع مشتری

		۱۴۰۳/۱۲/۳۰			
مانده تسهیلات در پایان دوره		تسهیلات اعطایی طی دوره		شرح	
نسبت به کل درصد	مبلغ میلیون ریال	نسبت به کل درصد	مبلغ میلیون ریال		
٪۴	۳۴,۱۰۲,۷۳۰	٪۶	۱۶۷,۱۲۲,۹۳۳	مشتریان حقیقی	عقود مبادله ای
٪۹۶	۹۰,۷۰,۷۶,۶۴۱	٪۹۴	۲,۷۹۲,۱۹۶,۸۸۷	مشتریان حقوقی	
٪۹۸	۹۴۱,۱۷۹,۳۷۱	٪۱۰۰	۲,۹۵۹,۳۱۹,۸۲۰	<b>جمع</b>	
٪۰	۱۴,۵۲۷	٪۰	-	مشتریان حقیقی	عقود مشارکتی
٪۱۰۰	۲۳,۱۱۴,۳۳۷	٪۰	-	مشتریان حقوقی	
٪۲	۲۳,۱۲۸,۸۶۴	٪۰	-	<b>جمع</b>	<b>جمع کل</b>
٪۱۰۰	۹۶۴,۳۰۸,۲۳۵	٪۱۰۰	۲,۹۵۹,۳۱۹,۸۲۰		
۱۴۰۲/۱۲/۲۹					
مانده تسهیلات در پایان دوره		تسهیلات اعطایی طی دوره		شرح	
نسبت به کل درصد	مبلغ میلیون ریال	نسبت به کل درصد	مبلغ میلیون ریال		
٪۳	۲۲,۰۸۴,۹۶۲	٪۵	۹۹,۳۹۰,۹۱۱	مشتریان حقیقی	عقود مبادله ای
٪۹۷	۶۵۲,۷۴۶,۷۵۱	٪۹۵	۲,۰۲۰,۶۳۰,۱۰۴	مشتریان حقوقی	
٪۹۷	۶۷۴,۸۳۱,۷۱۳	٪۱۰۰	۲,۱۲۰,۰۲۱,۰۱۵	<b>جمع</b>	عقود مشارکتی
٪۰	۱۴,۵۲۷	٪۰	-	مشتریان حقیقی	
٪۱۰۰	۲۰,۷۹۰,۳۷۵	٪۱۰۰	۹,۰۰۰,۰۰۰	مشتریان حقوقی	
٪۳	۲۰,۸۰۴,۹۰۲	٪۰	۹,۰۰۰,۰۰۰	<b>جمع</b>	<b>جمع کل</b>
٪۱۰۰	۶۹۵,۶۳۶,۶۱۵	٪۱۰۰	۲,۱۲۹,۰۲۱,۰۱۵		

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

## ۹-۳-۵۴. نحوه مدیریت تسهیلات و مطالبات غیرجاری

نظر به اهمیت نظارت و پیگیری بهنگام مطالبات بانک، کمیته ای تحت عنوان "کمیته وصول مطالبات بانک خاورمیانه" در مرداد ماه ۱۳۹۳ به ریاست مدیرعامل بانک و با حضور قائم مقام بانک، مشاور امورحقوقی مدیرعامل، معاون مدیرعامل در اعتبارات، مدیران اعتبارات، مدیر امور مالی، مدیر امور حقوقی و رئیس عملیات اعتباری تشکیل گردید. جلسات این کمیته بصورت هفتگی برگزار میگردد.

تصمیمات کمیته وصول مطالبات بانک در قالب صورتجلسات هفتگی ضبط و نگهداری گردیده و جهت پیگیری بعدی در دستور کار واحدهای ذربط قرار میگردد. لازم بذکر است مطالبات بانک از تاریخ سررسید (دو ماه پیش از ورود به طبقه مطالبات سررسید گذشته) در دستور کار کمیته وصول مطالبات قرار داده میشود تا با توجه به اهمیت و حساسیت امر، نسبت به استعلام وضعیت مشتری و اتخاذ تصمیم لازم اقدام گردد.

در صورت عدم نتیجه گیری از پیگیری‌ها انجام شده با مشتری، پرونده به امور حقوقی بانک ارجاع میگردد و پس از ارجاع پرونده به مدیریت حقوقی، اقدامات اجرایی و قضایی برطبق قوانین و مقررات انجام و پیگیری می‌گردد و بر حسب مورد منجر به تملیک و یا نقد نمودن مطالبات می‌گردد. در صورتیکه در جلسه مزایده ثبتی و قضایی خریداری جهت شرکت ننماید بانک بر اساس صرف صلاح، شش‌دانگ اموال وثیقه یا بازداشتی را تملیک و یا بر اساس میزان مطالبات خود با مالک، شریک می‌گیرد. پس از تملیک وثیقه و یا مورد بازداشت توسط بانک خاورمیانه، اموال تملیک شده منطبق با قوانین بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از طریق مزایده عمومی به فروش رسیده و نقد می‌گردد.

## ۹-۳-۵۴. جدول گردش تسهیلات و مطالبات غیرجاری

ارقام به میلیون ریال

شرح	۱۴۰۳/۱۲/۳۰			۱۴۰۲/۱۲/۲۹				
	اصل	سود	وجه التزام	جمع	اصل	سود	وجه التزام	جمع
مانده تسهیلات غیرجاری در ابتدای سال	۲۸,۳۱۲,۴۹۵	۱,۳۲۰,۴۰۲	۶۴۰,۴۱۴	۳۰,۲۷۳,۳۱۱	۱۴,۵۷۰,۸۱۶	۱۹۱,۶۳۰	۳۶۸,۱۷۷	۱۵,۱۳۰,۶۲۳
انتقال یافته به غیرجاری در طی سال	۸۵,۴۱۶,۱۹۵	۴,۹۴۳,۹۸۹	۴,۹۸۰,۳۷۰	۹۵,۳۴۰,۵۵۴	۵۲,۷۵۸,۱۳۱	۳,۶۴۱,۰۰۹	۱,۷۵۲,۳۹۱	۵۸,۱۵۱,۵۳۱
افزایش ناشی از تسعیر	۳,۹۹۷,۳۸۱	۸۲,۸۵۹	۵۱,۳۶۶	۴,۱۳۱,۶۰۶	۴,۷۷۸,۸۹۶	۱۷۲,۲۵۹	۱۳۹,۵۳۰	۵,۰۹۰,۶۸۵
تسهیلات غیرجاری تسویه شده طی سال	(۴۹,۸۱۳,۳۵۶)	(۲,۷۳۹,۲۳۴)	(۲,۱۵۱,۵۲۷)	(۵۴,۷۰۴,۱۱۷)	(۳۵,۶۲۳,۴۰۵)	(۲,۱۰۵,۶۶۴)	(۱,۴۷۲,۳۰۷)	(۳۹,۲۰۱,۳۷۶)
وصول نقدی	(۷۸۷,۸۸۲)	(۶۷,۳۹۶)	(۴۶,۲۳۴)	(۹۰۱,۵۱۲)	(۶۰,۰۰۰)	(۴,۷۰۹)	(۷,۹۳۰)	(۷۲,۶۳۹)
وصول شده با تملیک دارایی	(۱۰,۶۴۴,۱۲۸)	(۷۴۹,۱۵۴)	-	(۱۱,۳۹۳,۲۸۲)	(۸,۱۱۱,۹۴۳)	(۵۷۱,۳۴۲)	-	(۸,۶۸۳,۲۸۵)
استمهال	-	-	(۵۸,۷۶۴)	(۵۸,۷۶۴)	-	(۲,۷۸۱)	(۱۳۹,۴۴۷)	(۱۴۲,۲۲۸)
بخشش جرائم	-	-	-	-	-	-	-	-
مانده تسهیلات و مطالبات غیرجاری در پایان سال	۵۶,۴۸۰,۷۰۵	۲,۷۹۱,۴۶۶	۳,۴۱۵,۶۲۵	۶۲,۶۸۷,۷۹۶	۲۸,۳۱۲,۴۹۵	۱,۳۲۰,۴۰۲	۶۴۰,۴۱۴	۳۰,۲۷۳,۳۱۱

## ۹-۳-۵۴. توزیع تسهیلات و مطالبات غیرجاری بر اساس بخش‌های اقتصادی

ارقام به میلیون ریال

توزیع بخشی تسهیلات و مطالبات غیرجاری	مانده غیرجاری تسهیلات اعطایی		ذخیره خاص مطالبات مشکوک‌الوصول		خالص تسهیلات و مطالبات غیرجاری	
	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹
صنعت	۵۴,۶۳۴,۳۰۴	۱۹,۸۲۲,۱۳۹	(۱۴,۰۴۳,۰۸۴)	(۱,۱۴۷,۹۴۳)	۴۰,۵۹۱,۲۱۹	۱۸,۶۷۴,۱۹۶
مسکن	۴۵۲,۴۷۸	۱,۴۴۲,۷۳۸	-	(۷۹,۴۲۹)	۴۵۲,۴۷۸	۱,۳۶۳,۳۱۰
بازرگانی	۳,۴۵۲,۹۳۳	۵,۸۶۸,۱۴۱	(۱,۸۶۱,۳۲۱)	(۱,۱۱۴,۹۹۲)	۱,۵۹۱,۶۱۲	۴,۷۵۳,۱۴۹
خدمات	۲,۴۳۵,۸۲۷	۱,۲۰۲,۰۵۳	(۳۷۴,۴۸۵)	(۳۸۹,۸۷۹)	۲,۰۶۱,۳۴۲	۸۱۲,۱۷۴
کشاورزی	۵۷۴,۸۳۶	۶۰۷,۷۷۲	-	-	۵۷۴,۸۳۶	۶۰۷,۷۷۲
سایر	۱,۱۳۷,۴۱۸	۱,۳۳۰,۴۶۸	(۳۲,۲۴۳)	(۲۳,۹۱۸)	۱,۱۰۵,۱۷۶	۱,۳۰۶,۵۴۹
جمع	۶۲,۶۸۷,۷۹۶	۳۰,۲۷۳,۳۱۱	(۱۶,۳۱۱,۱۳۳)	(۲,۷۵۶,۱۶۱)	۴۶,۳۷۶,۶۶۳	۲۷,۵۱۷,۱۵۰

## ۹-۳-۵۴. مانده دارایی‌های تملیکی

ارقام به میلیون ریال

شرح	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹
املاک و مستغلات مسکونی	۱,۴۳۰,۹۸۴	۴۲۵,۵۹۱

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

### ۱-۳-۵۴. میزان سرمایه لازم برای پوشش ریسک اعتباری

میزان سرمایه لازم برای پوشش ریسک اعتباری دارایی‌های بانک مبلغ ۹۱,۳۶۷,۴۴۸ میلیون ریال می‌باشد. محاسبات این میزان سرمایه در یادداشت ۱-۳-۵۴ ارائه شده است.

### ۱-۳-۵۴. جدول محاسبه میزان سرمایه لازم برای پوشش ریسک اعتباری

ارقام به میلیون ریال		
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۸۴۹,۸۳۰,۳۵۴	۱,۱۴۲,۰۹۳,۱۰۴	جمع دارایی‌های موزون به ریسک اعتباری
%۸	%۸	ضریب (درصد)
۶۷,۹۸۶,۴۲۸	۹۱,۳۶۷,۴۴۸	سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک اعتباری

### ۵۴-۴. ریسک نقدینگی

#### ۱-۴-۵۴. تعریف ریسک نقدینگی

ریسک نقدینگی از عدم توانایی بانک در انجام تعهدات کوتاه‌مدت خود ناشی می‌شود. ریسک نقدینگی معمولاً به علت نداشتن دارایی‌های کافی با درجه نقدشوندگی بالا و عدم توانایی بانک در نقد کردن سایر دارایی‌ها در زمان کم برای انجام تعهدات کوتاه‌مدت تشدید می‌شود.

#### ۲-۴-۵۴. سیاست‌ها و خط‌مشی‌های مدیریت ریسک نقدینگی

برای کنترل ریسک نقدینگی و یا اطمینان از قابلیت انجام تعهدات کوتاه‌مدت بانک لازم است که سیاست‌های مدیریت دارایی‌ها و تامین منابع بانک ترسیم شود.

سیاست مدیریت دارایی‌های بانک خاورمیانه مانند سالهای قبل بر مبنای وام دادن کوتاه‌مدت به شرکت‌ها و برقراری رابطه بلندمدت با مشتریان شرکتی استوار است. در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰ پورتنفوی تسهیلات بانک (قبل از اعمال ذخیره کاهش ارزش) نزدیک به ۶۶٪ کل دارایی‌های بانک را تشکیل می‌دهد. بخش مهم پورتنفوی تسهیلات بانک شامل وام‌های کوتاه‌مدت برای تامین مالی سرمایه در گردش شرکت‌ها و اشخاص حقیقی دارای کسب‌وکار برای خرید مواد اولیه، فروش اقساطی تخصیص یافته است که ۴۰٪ کل دارایی بانک را تشکیل می‌دهد. همچنین تسهیلات بانک شامل وام‌های بلندمدت (تسهیلات صندوق توسعه ملی) ۲۶٪ کل دارایی‌های بانک را تشکیل می‌دهد. مشتریان شرکتی بر مبنای صورت‌های مالی، بررسی جریان وجوه نقد و قابلیت مشتری برای پرداخت اصل و سود تسهیلات از محل درآمدهای شرکت از نظر ریسک اعتباری رتبه بندی می‌شوند. بانک خاورمیانه دارای سیاست حداقلی در زمینه سرمایه‌گذاری در شرکت‌های بورسی و فرابورسی است لذا در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰ مقدار پورتنفوی بانک در سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت بانک کمتر از ۵٪/۰ دارایی‌های بانک را تشکیل می‌دهند که شامل شرکت‌های بیمه عمر و زندگی خاورمیانه، کارگزاری بانک خاورمیانه، شرکت واسپاری خاورمیانه و صرافی و خدمات ارزی خاورمیانه جهت تسهیل انجام نیازهای مالی غیربانکی مشتریان، بعلاوه یک شرکت تکنولوژی اطلاعات برای توسعه سیستم‌های بانکی و شرکت ساز و کار ویژه تجارت می‌شود. با توجه به شرایط اقتصادی، در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰ بانک خاورمیانه همانند سال‌های گذشته به سیاست محافظه‌کارانه خود در مدیریت نقدینگی ادامه داده و ۱۴٪ از کل دارایی‌های خود را با قابلیت نقدشوندگی بالا (شامل: دارایی‌های نقد و معادل نقد، اوراق مشارکت و مشابه آن دارای بازار معامله نقدی فعال) نگه داشته است. حدود ۲٪ از دارایی‌های بانک شامل دارایی‌های ثابت، دارایی‌های نامشهود و سایر دارایی‌ها بوده است که برای فعالیت‌های اصلی بانک به کار رفته‌اند.

تامین منابع بانک خاورمیانه از سه طریق صورت می‌گیرد: ۱- جریان وجوه نقد مشتریان شرکتی و افراد وابسته شرکت‌های مشتری ۲- افرادی که برای مدیریت دارایی‌هایشان با بانک خاورمیانه دارای روابط نزدیک و بلندمدت هستند، ۳- سایر افراد دارای سپرده‌های خرد.

#### ۳-۴-۵۴. واحدهای اجرایی مدیریت ریسک نقدینگی

مدیریت ریسک بانک خاورمیانه دارای یک واحد اجرایی است و واحد جداگانه‌ای برای هر یک از ریسک‌های بانک ندارد. کارشناسان واحد ریسک با گردش در مسئولیت‌های تعیین شده توسط مدیر واحد علاوه بر ریسک نقدینگی، سایر ریسک‌های بانک را هم پوشش می‌دهند.

#### ۴-۴-۵۴. روش سنجش ریسک نقدینگی (شامل مبانی و مفروضات)

سنجش ریسک نقدینگی بر مبنای چند مدل سنتی و مدل‌های بازل-۳ صورت می‌گیرد. مدل‌های سنتی شامل نسبت‌های سپرده‌ها به تسهیلات، نسبت دارایی‌های نقدشونده بالا به کل دارایی‌ها، و شکاف نقدینگی میشوند. مدل‌های بازل III شامل نسبت پوشش نقدینگی و نسبت منابع پایدار میشوند. نسبت پوشش نقدینگی قابلیت بانک برای پوشش خروج سپرده‌ها در شرایط بحرانی برای مدت ۳۰ روز را نشان می‌دهد. طبق دستورالعمل "حداقل الزامات مدیریت ریسک نقدینگی موسسات اعتباری" بانک مرکزی، این نسبت باید حداقل ۱۰۰٪ باشد که در اسفند ۱۴۰۳ این نسبت ۷۹٪ بوده است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۵-۴-۵۴. سازوکارهای کنترل و پایش ریسک نقدینگی

برای اطمینان از حرکت بانک در جهت سیاست‌های ترسیم شده در بند ۲-۴-۵۴ و کنترل ریسک نقدینگی و مدیریت منابع و مصارف، مدیریت مالی هر روز یک گزارش از وضعیت سپرده‌ها، وام‌های اعطایی، انواع دارایی‌ها و بدهی‌های بانک، سودآوری دارایی‌ها و هزینه‌های منابع در اختیار مدیران ارشد بانک قرار میدهد. هر هفته وضعیت منابع و مصارف با حضور مدیران ارشد بانک مطالعه و تصمیم‌گیری‌های لازم برای پیشرفت امور گرفته می‌شوند. مدیریت ریسک در زمان‌های مقتضی گزارش‌هایی در زمینه محاسبات شکاف نقدینگی، نسبت پوشش نقدینگی و نسبت منابع پایدار بانک به مدیران ارشد بانک و هیات مدیره ارائه میدهد. با توجه به حدود تعیین شده برای انواع نسبت‌های مالی از جمله نسبت‌های نقدینگی، تصمیم‌های لازم برای مدیریت نقدینگی گرفته می‌شوند. در مورد ریسک نقدینگی این تصمیم‌ها می‌تواند شامل کاهش و یا افزایش حجم تسهیلات و در مقابل افزایش یا کاهش دارایی‌های نقدشونده بانک شود. بانک خاورمیانه تلاش دارد نسبت تسهیلات به منابع بانک بیش از ۸۵٪ نباشد. در مورد شکاف نقدینگی بانک پیوسته توازن مثبت قابل توجهی در دوره کمتر از سه ماه نگه می‌دارد.

۱-۵-۴-۵۴. ذخایر نقدینگی

جدول زیر ترکیب ذخایر نقدینگی بانک را نشان می‌دهد:

ارقام به میلیون ریال

شرح	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹
مانده نزد بانک مرکزی	۱۰۵,۶۶۳,۲۰۷	۴۵,۹۰۷,۴۱۳
نقد و مانده نزد سایر بانک‌ها	۵۳,۰۳۶,۵۹۵	۲۸,۶۵۷,۷۳۴
اوراق منتشر شده دولتی	۵۶,۷۵۶,۸۷۱	۳۰,۹۹۶,۳۴۶
اوراق منتشر شده غیردولتی	۸,۱۶۰	۸,۱۶۰
جمع	۲۱۵,۴۶۴,۸۳۳	۱۰۵,۵۶۹,۶۵۳

۲-۵-۴-۵۴. جدول نسبت‌های نقدینگی

ارقام به درصد

ابتدای سال	میانگین سال	حداکثر طی سال	حداقل طی سال	پایان سال	
۱۱	۱۲	۱۵	۱۱	۱۵	دارایی نقد و معادل نقد به کل دارایی‌ها
۱۵	۱۶	۱۹	۱۴	۱۹	دارایی نقد و معادل نقد به کل سپرده‌ها
۸	۱۳	۱۶	۹	۱۶	خالص دارایی‌های نقدی به کل سپرده‌ها*
۹۸	۹۱	۹۸	۸۵	۸۵	تسهیلات به کل سپرده‌ها
۱۷۴	۱۷۱	۱۹۱	۱۶۲	۱۶۲	تسهیلات به سپرده‌های یک‌ساله و بالاتر
۳۷	۴۰	۴۳	۳۷	۴۱	سپرده‌های فرار به کل سپرده‌ها**

- نقد و معادل نقد عبارتست از موجودی نقد، اوراق مشارکت و مشابه آن که دارای بازار معامله نقدی فعال می‌باشد.  
\* خالص دارایی‌های نقدی عبارتست از نقد و معادل نقد، اوراق سرمایه‌گذاری که دارای بازار فعال معامله نقدی هستند منهای سپرده بانک‌ها، اوراق بدهی انتشار یافته، سایر استقراض‌ها و تعهداتی که تا یک ماه بعد سررسید می‌شوند.  
\*\* سپرده‌های فرار شامل سپرده‌هایی می‌باشد که سررسید قراردادی ندارند نظیر سپرده قرض الحسنه جاری، پس‌انداز و کوتاه‌مدت می‌باشد.

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

### ۵-۴-۵. تحلیل سررسید دارایی ها و بدهی ها

جدول زیر سررسید دارایی ها و بدهی های مالی بانک را بر اساس تاریخی که احتمال می رود مطالبه و یا تسویه شوند نشان می دهد.

ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۳/۱۲/۳۰							
مبلغ دفتری	کمتر از یک ماه	بین ۱ تا ۳ ماه	بین ۳ ماه الی ۱ سال	۱ الی ۵ سال	بالاتر از ۵ سال	بدون سررسید مشخص	مانده قبل از کسر ذخایر
<b>دارایی ها</b>							
۱۵۸,۶۹۹,۸۰۲	۱۵۸,۶۹۹,۸۰۲	-	-	-	-	-	۱۵۸,۶۹۹,۸۰۲
۱۵۹,۲۳۳,۷۱۹	-	-	-	-	-	-	۱۵۹,۲۳۳,۷۱۹
۹۶۴,۳۰۸,۲۳۵	۹۳,۹۲۸,۵۷۶	۴۷۵,۰۶۰,۷۶۵	۲۸۰,۳۸۰,۶۳۶	۳۸,۵۴۳,۱۲۲	۸,۹۷۴,۰۸۲	۶۷,۴۲۱,۰۵۴	۹۹۴,۷۳۶,۷۲۶
۵۹,۹۵۱,۱۵۲	۱,۱۵۹	۲۸۳,۹۴۱	۵۱,۷۵۰,۷۸۶	۴,۷۲۲,۱۴۵	۳,۱۸۶,۱۲۱	۷,۰۰۰	۵۹,۹۵۱,۱۵۲
۱,۹۸۹,۹۱۳	-	۱,۹۵۹,۳۲۳	-	-	-	-	۱,۹۸۹,۹۱۳
۱,۹۹۰,۲۴۶	۶۵۰,۵۳۵	۷۹۳,۲۳۳	۱۶۵,۶۷۹	(۲۴۵,۰۰۸)	۳۰۵,۹۰۹	۳۱۹,۸۹۸	۲,۳۱۴,۳۹۷
۱,۴۳۰,۹۸۴	-	-	-	۱,۴۳۰,۹۸۴	-	-	۱,۴۳۰,۹۸۴
۲۸,۴۶۴,۰۵۱	-	-	-	-	-	۲۸,۴۶۴,۰۵۱	۲۸,۴۶۴,۰۵۱
۱۹۹,۹۱۳	-	-	-	-	-	۱۹۹,۹۱۳	۱۹۹,۹۱۳
۸۴,۳۶۵,۹۸۲	۲,۹۳۳,۳۴۵	۴,۳۳۲,۵۶۷	۳۳,۰۰۶,۶۰۲	۳۱,۸۸۰,۸۴۳	۱۲,۲۰۶,۵۲۲	۶,۱۰۳	۸۴,۳۶۵,۹۸۲
۱۵,۶۱۱,۰۲۲	۹,۴۴۵,۵۲۱	۱,۴۲۷,۴۰۰	۲,۰۵۹,۷۰۸	۱,۱۳۹,۰۶۰	-	۱,۵۳۹,۳۳۳	۱۵,۸۰۳,۲۵۵
<b>۱,۴۷۶,۲۱۴,۴۲۹</b>	<b>۴۲۴,۸۹۲,۶۵۷</b>	<b>۴۸۳,۸۵۷,۲۲۹</b>	<b>۳۶۷,۳۶۳,۴۱۱</b>	<b>۷۷,۴۷۱,۱۴۶</b>	<b>۲۴,۶۷۲,۶۳۴</b>	<b>۹۷,۹۵۷,۳۵۲</b>	<b>۱,۵۰۷,۱۸۹,۸۹۴</b>
<b>بدهی ها</b>							
۳۹,۲۱۷,۷۹۸	(۲۴,۶۱۰,۹۵۴)	(۲,۸۷۴,۵۳۴)	(۷,۸۷۰,۴۸۰)	(۳,۸۶۱,۸۳۰)	-	-	(۳۹,۲۱۷,۷۹۸)
(۱,۱۷۵,۶۳۸,۱۷۷)	(۱۱۳,۲۶۰,۸۰۰)	(۳۳۶,۳۲۴,۰۳۳)	(۲۷۸,۲۶۶,۰۶۵)	(۲۶۹,۲۴۶,۸۰۷)	(۱۰,۲۶۷۸,۸۷۶)	(۷۵,۸۶۱,۵۹۶)	(۱,۱۷۵,۶۳۸,۱۷۷)
(۱۸۲,۴۴۰)	(۱۸۲,۴۴۰)	-	-	-	-	-	(۱۸۲,۴۴۰)
(۹,۶۱۱,۳۹۶)	-	-	(۵,۱۳۴,۹۶۲)	-	-	(۴,۴۷۶,۴۳۴)	(۹,۶۱۱,۳۹۶)
(۶۲,۶۳۵,۱۵۵)	(۲۵,۹۳۸,۹۷۸)	(۲,۲۳۴,۴۲۷)	(۶,۴۲۵,۲۱۰)	(۲۱,۱۸۴,۷۱۶)	(۱۳۸,۴۵۴)	(۶,۷۱۳,۳۷۰)	(۶۲,۶۳۵,۱۵۵)
(۱,۵۱۱,۵۱۴)	-	-	-	-	-	(۱,۵۱۱,۵۱۴)	(۱,۵۱۱,۵۱۴)
<b>(۱,۲۸۸,۷۹۶,۴۸۰)</b>	<b>(۱۶۳,۹۹۳,۱۷۲)</b>	<b>(۳۴۱,۴۳۲,۹۹۴)</b>	<b>(۲۹۷,۶۹۶,۷۱۷)</b>	<b>(۲۹۴,۲۹۳,۳۵۳)</b>	<b>(۱۰,۲۸۱۷,۳۳۰)</b>	<b>(۸۸,۵۶۲,۹۱۴)</b>	<b>(۱,۲۸۸,۷۹۶,۴۸۰)</b>
(۱۸۷,۴۱۷,۹۴۹)	-	-	-	-	-	(۱۸۷,۴۱۷,۹۴۹)	(۱۸۷,۴۱۷,۹۴۹)
-	-	-	-	-	-	-	(۳۰,۹۷۵,۴۶۴)
(۴۹,۰۹۸,۱۱۲)	(۲,۳۲۳,۸۳۱)	(۹,۴۰۸,۷۶۰)	(۳۱,۶۷۷,۱۱۹)	(۴,۹۲۶,۸۹۵)	-	(۷۶۱,۵۰۷)	(۴۹,۰۹۸,۱۱۲)
<b>(۱,۵۲۵,۳۱۲,۵۴۱)</b>	<b>(۱۶۶,۳۱۷,۰۰۳)</b>	<b>(۳۵۰,۸۴۱,۷۵۴)</b>	<b>(۳۲۹,۳۷۳,۸۳۶)</b>	<b>(۲۹۹,۲۲۰,۲۴۸)</b>	<b>(۱۰,۲۸۱۷,۳۳۰)</b>	<b>(۲۷۶,۷۴۲,۳۷۰)</b>	<b>(۱,۵۲۵,۳۱۲,۵۴۱)</b>
<b>شکاف</b>							
۲۵۸,۵۷۵,۶۵۴	۲۵۸,۵۷۵,۶۵۴	۱۳۳,۰۱۵,۴۷۵	۳۷,۹۸۹,۵۷۵	(۲۲۱,۷۴۹,۱۰۲)	(۷۸,۱۴۴,۶۹۶)	(۱۷۸,۷۸۵,۰۱۸)	(۱,۵۵۶,۲۸۸,۰۰۶)
۲۵۸,۵۷۵,۶۵۴	۲۵۸,۵۷۵,۶۵۴	۳۹۱,۵۹۱,۱۲۹	۴۲۹,۵۸۰,۷۰۴	۲۰۷,۸۳۱,۶۰۲	۱۲۹,۶۸۶,۹۰۶	(۴۹,۰۹۸,۱۱۲)	(۱,۵۵۶,۲۸۸,۰۰۶)
۱۲۹٪	۶۶٪	۱۹٪	-۱۱۱٪	-۳۹٪	-۸۹٪	-	
۱۲۹٪	۱۹۵٪	۲۱۴٪	۱۰۴٪	۶۵٪	-۲۴٪	-	
۲۱۴٪	۱۱۰٪	۳۱٪	-۱۸۳٪	-۶۵٪	-۱۴۸٪	-	
۲۱۴٪	۳۲۴٪	۳۵۵٪	۱۷۲٪	۱۰۷٪	-۴۱٪	-	

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۲/۱۲/۲۹

مبلغ دفتری	کمتر از یک ماه	بین ۱ الی ۳ ماه	بین ۳ ماه الی ۱ سال	۱ الی ۵ سال	بالاتر از ۵ سال	بدون سررسید مشخص	مانده قبل از کسر ذخایر
<b>دارایی‌ها</b>							
۷۴,۵۶۵,۱۴۷	۷۴,۵۶۵,۱۴۷	-	-	-	-	-	۷۴,۵۶۵,۱۴۷
۹۹,۴۹۹,۵۰۰	۹۹,۴۹۹,۵۰۰	-	-	-	-	-	۹۹,۴۹۹,۵۰۰
۶۹۵,۶۳۶,۶۱۵	۵۶,۶۷۱,۰۰۹	۳۱۹,۱۵۷,۷۵۸	۲۵۱,۰۳۷,۴۲۰	۲۳,۰۰۸,۴۹۶	۸,۴۳۴,۰۲۳	۳۷,۲۲۷,۹۰۹	۷۰۸,۶۶۵,۰۴۰
۳۲,۱۷۱,۱۳۵	۱,۱۶۰	-	۲۹,۲۱۶,۰۴۲	۱,۷۸۰,۳۰۴	۱,۱۶۶,۶۲۹	۷,۰۰۰	۳۲,۱۷۱,۱۳۵
۸۰۰,۳۲۲	۷۶۰,۸۰۸	-	-	۳۹,۵۱۴	-	-	۸۱۲,۹۱۶
۹۲۸,۶۵۳	۴۸۰,۰۷۴	۲۲,۶۹۸	۳۲۰,۱۱۹	-	۱۰۵,۱۸۴	۵۷۸	۳,۲۵۲,۲۱۴
۴۲۵,۵۹۱	-	-	-	۴۲۵,۵۹۱	-	-	۴۲۵,۵۹۱
۲۱,۲۴۹,۰۴۲	-	-	-	-	-	۲۱,۲۴۹,۰۴۲	۲۱,۲۴۹,۰۴۲
۱۶۸,۱۸۰	-	-	-	-	-	۱۶۸,۱۸۰	۱۶۸,۱۸۰
۶۰,۳۷۷,۵۶۴	۵۵۹,۶۱۶	۷۸۷,۹۸۵	۷,۲۳۶,۹۳۵	۴۵,۶۵۸,۴۵۲	۳,۳۹۶,۹۲۹	۲,۷۳۷,۶۴۷	۶۰,۳۷۷,۵۶۴
۱۴,۸۴۱,۴۲۰	۸,۶۹۸,۴۰۴	۳,۸۵۷,۲۸۵	۷۵۸,۱۶۸	۵۸۶,۸۶۷	-	۹۴۰,۶۹۶	۱۲,۹۳۷,۵۷۹
۱,۰۰۰,۶۶۳,۱۶۹	۲۴۱,۲۳۵,۷۱۸	۳۲۳,۸۲۵,۷۲۶	۲۸۸,۵۶۸,۶۸۴	۷۱,۴۹۹,۲۲۴	۱۳,۱۰۲,۷۶۵	۶۲,۴۳۱,۰۵۲	۱,۰۱۴,۱۲۳,۹۰۸
<b>جمع دارایی‌ها</b>							
<b>بدهی‌ها</b>							
۸۳,۸۷۶,۲۶۱	۵۹,۳۴۲,۹۴۳	(۲۲,۰۶۳,۸۵۳)	(۲,۴۶۹,۴۶۵)	-	-	-	(۸۳,۸۷۶,۲۶۱)
۷۳۳,۱۴۴,۸۵۷	۹۳,۷۳۵,۵۴۹	(۲۰,۳۷۶,۹۷۱)	(۸۰,۸۱۶,۶۴۵)	(۲۷۶,۱۷۵,۹۰۴)	(۷۸,۳۸۲,۰۰۲)	(۲۶۵,۰۱۶)	(۷۳۳,۱۴۴,۸۵۷)
۸۰۰,۰۹۷	۸۰۰,۰۹۷	-	-	-	-	-	(۸۰۰,۰۹۷)
۸,۶۴۷,۰۴۷	-	-	(۴,۰۶۱,۶۰۹)	-	-	(۴,۵۸۵,۴۳۸)	(۸,۶۴۷,۰۴۷)
(۵۱,۴۷۸,۴۱۴)	(۲۰,۷۹۸,۲۵۴)	(۴,۵۸۹,۱۲۰)	(۳,۰۷۹,۵۴۰)	(۷,۱۸۴,۱۹۳)	(۸,۱۷۱,۴۶۰)	(۷,۶۵۵,۸۴۷)	(۵۱,۴۷۸,۴۱۴)
(۹۶۹,۲۶۷)	-	-	-	-	-	(۹۶۹,۲۶۷)	(۹۶۹,۲۶۷)
(۸۷۸,۱۹۵,۹۴۳)	(۱۷۳,۹۵۶,۸۴۳)	(۲۳۰,۴۲۲,۷۱۴)	(۹۰,۴۲۷,۲۵۹)	(۲۸۳,۳۶۰,۰۹۷)	(۸۶,۵۵۳,۴۶۲)	(۱۳,۴۷۵,۵۶۸)	(۸۷۸,۱۹۵,۹۴۳)
(۱۲۲,۴۶۷,۲۲۶)	-	-	-	-	-	(۱۲۲,۴۶۷,۲۲۶)	(۱۲۲,۴۶۷,۲۲۶)
-	-	-	-	-	-	-	(۱۳,۴۶۰,۷۳۹)
(۲۸,۵۵۰,۲۶۱)	(۱,۷۳۵,۸۰۸)	(۵,۶۵۳,۰۱۶)	(۱۸,۲۰۹,۳۰۹)	(۲,۵۷۲,۹۵۵)	-	(۳۷۹,۱۷۳)	(۲۸,۵۵۰,۲۶۱)
(۱,۰۴۲,۶۷۴,۱۶۹)	(۱۷۵,۶۹۲,۶۵۱)	(۲۳۶,۰۷۵,۷۳۰)	(۱۰۸,۶۳۶,۵۶۸)	(۲۸۵,۹۳۳,۰۵۲)	(۸۶,۵۵۳,۴۶۲)	(۱۳۶,۳۲۱,۹۶۷)	(۱,۰۴۲,۶۷۴,۱۶۹)
۶۵,۵۴۳,۰۶۷	۸۷,۷۴۹,۹۹۶	۱۷۹,۹۳۲,۱۱۶	۲۱۴,۴۳۳,۸۲۸	۷۳,۴۵۰,۶۹۷	(۷۳,۴۵۰,۶۹۷)	(۷۳,۸۹۰,۹۱۵)	۶۵,۵۴۳,۰۶۷
۶۵,۵۴۳,۰۶۷	۶۵,۵۴۳,۰۶۷	۱۵۳,۲۹۳,۰۶۳	۳۳۳,۲۲۵,۱۷۹	۱۱۸,۷۹۱,۳۵۱	۴۵,۳۴۰,۶۵۴	(۲۸,۵۵۰,۲۶۱)	۶۵,۵۴۳,۰۶۷
۴۹٪	۶۶٪	۱۳۵٪	-۱۶۲٪	-۵۶٪	-۵۷٪	-	نسبت شکاف به سرمایه نظارتی
۴۹٪	۱۱۵٪	۲۵۲٪	۸۹٪	۳۳٪	-۲۲٪	-	نسبت شکاف انباشته به سرمایه نظارتی
۸۳٪	۱۱۲٪	۲۲۹٪	-۲۷۳٪	-۹۳٪	-۹۴٪	-	نسبت شکاف به سرمایه نظارتی مبنای محاسبه نسبت‌های احتیاطی
۸۳٪	۱۹۵٪	۴۲۳٪	۱۵۱٪	۵۸٪	-۳۶٪	-	نسبت شکاف انباشته به سرمایه نظارتی مبنای محاسبه نسبت‌های احتیاطی

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

### ۵۴-۴-۵-۴. تحلیل سررسید قراردادی بدهی های مالی

۵۴-۴-۵-۴-۱. جدول زیر سررسید بدهی های مالی را بر اساس سررسید قید شده در قرارداد نشان می دهد.

ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۳/۱۲/۳۰						
بدون سررسید مشخص	بالاتر از ۵ سال	۱ الی ۵ سال	بین ۳ ماه الی ۱ سال	بین ۱ الی ۳ ماه	کمتر از یک ماه	مبلغ دفتری
-	-	(۳,۸۶۱,۸۳۰)	(۷,۸۷۰,۴۸۰)	(۲,۸۷۴,۵۳۴)	(۲۴,۶۱۰,۹۵۴)	(۳۹,۲۱۷,۷۹۸)
(۵۰۸,۳۴۸,۰۰۳)	-	(۱۷۷,۸۹۶,۲۷۲)	(۲۰,۱۸۷۲,۹۳۵)	(۲۸۲,۸۱۸,۹۵۰)	(۴,۷۰۲,۰۱۷)	(۱,۱۷۵,۶۳۸,۱۷۷)
-	-	(۲۰,۷۹۲,۴۲۹)	(۳,۱۹۶,۶۰۵)	(۶۹۱,۸۰۵)	(۵,۳۵۶,۰۵۱)	(۳۰,۰۳۶,۸۹۰)
(۵۰۸,۳۴۸,۰۰۳)	-	(۲۰۲,۵۵۰,۵۳۱)	(۲۱۲,۹۶۰,۰۲۰)	(۲۸۶,۳۸۵,۲۸۹)	(۳۴,۶۶۹,۰۲۲)	(۱,۲۴۴,۸۹۲,۸۶۵)

ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۲/۱۲/۲۹						
بدون سررسید مشخص	بالاتر از ۵ سال	۱ الی ۵ سال	بین ۳ ماه الی ۱ سال	بین ۱ الی ۳ ماه	کمتر از یک ماه	مبلغ دفتری
-	-	-	(۲,۴۶۹,۴۶۵)	(۲۲,۰۶۳,۸۵۳)	(۵۹,۳۴۲,۹۴۳)	(۸۳,۸۷۶,۲۶۱)
(۲۵۰,۵۷۹,۶۸۳)	(۸۲۱,۲۷۷)	(۲۱۴,۵۰۲,۰۵۳)	(۵۰,۶۸۶,۹۳۷)	(۱۷۱,۶۳۹,۶۴۳)	(۴۴,۹۱۵,۲۶۴)	(۷۳۳,۱۴۴,۸۵۷)
(۳,۵۳۹,۷۶۲)	(۸,۱۷۱,۴۶۰)	(۶,۵۹۱,۶۵۰)	(۱,۷۸۰,۴۰۷)	(۳۸۵,۳۳۸)	(۱۹۱,۲۹۱)	(۲۰,۶۵۹,۹۰۸)
(۲۵۴,۱۱۹,۴۴۵)	(۸,۹۹۲,۷۳۷)	(۲۲۱,۰۹۳,۷۰۳)	(۵۴,۹۳۶,۸۰۹)	(۱۹۴,۰۸۸,۸۳۴)	(۱۰۴,۴۴۹,۴۹۸)	(۸۳۷,۶۸۱,۰۲۶)

۵۴-۴-۵-۴-۲. جدول زیر سررسید بدهی های مالی ارزی را بر اساس سررسید قید شده در قرارداد نشان می دهد.

ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۳/۱۲/۳۰						
بدون سررسید مشخص	بالاتر از ۵ سال	۱ الی ۵ سال	بین ۳ ماه الی ۱ سال	بین ۱ الی ۳ ماه	کمتر از یک ماه	مبلغ دفتری
-	-	(۳,۸۶۱,۸۳۰)	(۷,۸۷۰,۴۸۰)	(۲,۸۷۴,۵۳۴)	(۲۴,۲۱۴,۷۷۱)	(۳۸,۸۲۱,۶۱۵)
(۱۸۷,۳۶۰,۹۴۰)	-	(۱,۰۷۱,۳۹۳)	(۶۲۰,۹۸۳)	(۲۷۴,۳۵۰,۸۰۰)	(۴۸۹,۸۰۸)	(۴۶۳,۸۹۳,۹۲۴)
-	-	(۲۰,۷۹۲,۴۳۰)	(۳,۱۹۶,۶۰۴)	(۶۹۱,۸۰۵)	(۵,۳۵۶,۰۵۱)	(۳۰,۰۳۶,۸۹۰)
(۱۸۷,۳۶۰,۹۴۰)	-	(۲۵,۷۲۵,۶۵۳)	(۱۱,۶۸۸,۰۶۷)	(۲۷۷,۹۱۷,۱۳۹)	(۳۰,۰۶۰,۶۳۰)	(۵۳۲,۷۵۲,۴۲۹)

ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۲/۱۲/۲۹						
بدون سررسید مشخص	بالاتر از ۵ سال	۱ الی ۵ سال	بین ۳ ماه الی ۱ سال	بین ۱ الی ۳ ماه	کمتر از یک ماه	مبلغ دفتری
-	-	-	(۲,۴۶۹,۴۶۵)	(۲۲,۰۶۳,۸۵۳)	(۱۶,۹۷۷,۹۸۰)	(۴۱,۵۱۱,۲۹۸)
(۲۰۲,۳۰۹)	(۴۳۷,۴۶۲)	(۴۱,۰۵۹)	(۴۷۳,۰۷۳)	(۱۸۸,۸۹۶,۳۰۴)	(۷۶,۸۹۸,۵۰۵)	(۲۶۶,۹۴۸,۷۱۲)
(۳,۵۳۹,۷۶۲)	(۸,۱۷۱,۴۶۰)	(۶,۵۹۱,۶۵۰)	(۱,۷۸۰,۴۰۷)	(۳۸۵,۳۳۸)	(۱۹۱,۲۹۱)	(۲۰,۶۵۹,۹۰۸)
(۳,۷۴۲,۰۷۱)	(۸,۶۰۸,۹۲۲)	(۶,۶۳۲,۷۰۹)	(۴,۷۲۲,۹۴۵)	(۲۱۱,۳۴۵,۴۹۵)	(۹۴,۰۶۷,۷۷۶)	(۳۲۹,۱۱۹,۹۱۸)

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

### ۴-۴-۶. برنامه مقابله با بحران (آزمون تنش کفایت نقدینگی)

به خاطر شرایط خاص اقتصادی کشور در سال ۱۴۰۳ و چند سال گذشته که بانک خاورمیانه تاسیس شده است، بانک اصولاً سیاست بسیار محافظه‌کارانه‌ای با دید وضعیت بحرانی در مدیریت نقدینگی و حفظ سرمایه در پیش گرفته است. برای اطلاع از این سیاست‌ها میتوان به بندهای ۲-۴-۵۴ و ۴-۴-۵۴ مراجعه کرد.

شکاف انباشته در کمتر از ۳ ماه برابر ۱,۱۲۹,۵۹۱,۳۹۱ میلیون ریال است که ۱۹۵٪ سرمایه نظارتی بانک است و این نشان می‌دهد که بانک از نظر نقدینگی در کمتر از سه ماه در شرایط خوبی قرار دارد.

### ۴-۵. ریسک بازار

#### ۴-۵-۱. تعریف ریسک بازار

ریسک بازار ناشی از سه عامل زیر می‌باشد:

۱- تغییر ارزش سرمایه‌گذاری‌های کوتاه‌مدت بانک در سهام شرکت‌های بورسی و فرابورسی، ۲- تغییر نرخ سود سپرده‌ها و تسهیلات، ۳- تغییر قیمت ارزها. بانک در تاریخ ۲۰/۱۲/۱۴۰۳ مبلغ قابل توجهی سرمایه‌گذاری‌های کوتاه‌مدت در سهام شرکت‌های بورسی و فرابورسی نداشته است.

ریسک تغییر نرخ بهره بخش کوچکی از ریسک‌های بانک را تشکیل می‌دهد و علت آن دستوری بودن نرخ سود سپرده‌ها و نرخ سود تسهیلات برای همه بانک‌های فعال در ایران است و با توجه به اینکه بانک سرمایه‌گذاری قابل توجهی در سهام ندارد مهمترین مؤلفه ریسک بازار برای بانک خاورمیانه ۳۰ اسفند ۱۴۰۳ ریسک نرخ ارز می‌باشد.

ریسک تغییر نرخ ارز بانک خاورمیانه ناشی از تعهدات مربوط به اسناد اعتباری و یا حواله‌های مشتریان واردکننده است. بانک خاورمیانه هدفمندانه موقعیت بازاری ننگه نمی‌دارد و بلافاصله از مورد نیاز برای انجام تعهدات مربوط به مشتریان خود را تهیه میکند هر چند ممکن است در فاصله زمانی کوتاه برای تهیه ارز، موقعیت بازاری ایجاد شود. بانک خاورمیانه به معاملات ارزی برای بهره برداری از تغییرات احتمالی قیمت ارز ورود پیدا نمی‌کند.

#### ۴-۵-۲. واحدهای اجرایی مدیریت ریسک بازار

مدیریت ریسک بانک خاورمیانه دارای یک واحد اجرایی است و واحد جداگانه‌ای برای هر یک از ریسک‌های بانک ندارد. کارشناسان واحد ریسک با گردش در مسئولیت‌های تعیین شده توسط مدیر واحد علاوه بر ریسک بازار، سایر ریسک‌های بانک را هم پوشش می‌دهند.

#### ۴-۵-۳. روش سنجش ریسک بازار

برای سنجش ریسک بازار ناشی از سرمایه‌گذاری‌های کوتاه‌مدت در سهام شرکتها، از مدل بازل-۳ و مدل شارپ استفاده می‌شود. طبق مدل بازل-۳ در صورت استفاده از مدل داخلی باید از روش "ارزش در خطر" استفاده کرد. مقدار ارزش در معرض خطر باید برای افق ۱۰ روزه و درجه اعتماد ۹۹٪ محاسبه شود. همچنین باید به‌طور روزانه محاسبه ارزش در خطر صورت بگیرد و متوسط ۶۰ روز گذشته به دست آید. سپس ارزش در معرض خطر متوسط ۶۰ روز قبل از روز مربوط به گزارش و ارزش در خطر در روز گزارش مقایسه و بزرگتر این دو عدد انتخاب شوند. سپس عدد ارزش در معرض خطر در  $x+3$  ضرب شود که  $x$  میتواند بین ۱ تا ۱۰ قرار بگیرد. با توجه به شرایط پورترفوی مقدار  $x=1$  فرض میشود. با توجه به این روش محاسبه، ضریب ریسک برای پورترفوی سهام به دست می‌آید.

#### ۴-۵-۴. تحلیل ارزش در معرض خطر سرمایه‌گذاری در سهام و سایر سرمایه‌گذاری‌های دارای بازار

میزان ارزش در معرض خطر برای سرمایه‌گذاری در سهام و سایر سرمایه‌گذاری‌های دارای قیمت بازار با زیان مورد انتظار ظرف مدت ۱۰ روز با احتمال ۱٪ طبق روش تک دارایی ارائه می‌شود.

محاسبه ارزش در معرض خطر طبق متد واریانس - کوواریانس (ظرف مدت ۱۰ روز و احتمال ۱٪)

ارقام به میلیون ریال	
تأثیر در سود و زیان	تغییر احتمالی در قیمت بازار (درصد)
۱۴۰۳/۱۲/۳۰	۱۴۰۲/۱۲/۲۹
تغییر احتمالی در قیمت بازار (درصد)	تأثیر در سود و زیان
•	-
•	-

سرمایه‌گذاری در سهام سریع‌المعامله

سرمایه‌گذاری در سایر اوراق بهادار

در خصوص اوراق بهادار نوسانات قیمتی بسیار محدود است و صرفاً زمانی که انتظارات نرخ بهره به شکل محسوسی تغییر نماید ارزش آن‌ها ممکن است با کاهش روبرو شود. لذا تنها می‌توان در سناریوهای مختلف کاهش/افزایش نرخ بهره زیان پرتفو اوراق را محاسبه نمود. شایان ذکر است بخش قابل توجهی از اوراق تا سررسید نگهداری می‌شود و اساساً برای آن‌ها نمی‌توان زیان/سود متصور بود.

در خصوص بیمه خاورمیانه نیز قیمت ثبت شده در دفاتر به مراتب پایین تر از قیمت بازار است و در کوتاه‌مدت نمی‌توان از این بابت زیانی برای بانک متصور بود.

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۵-۵۴. تحلیل ارزش در معرض خطر نرخ ارز  
وضعیت ارزی بانک در ۳۰/۱۲/۱۴۰۳ به شرح زیر است:

گروه							
۱۴۰۳/۱۲/۳۰							
دلار آمریکا	یورو	درهم امارات	پوند انگلیس	فرانک سوئیس	ین ژاپن	سایر ارزها	
۲۱,۱۲۸,۴۴۵	۴۳,۸۲۱,۹۸۵	۱۳۱,۸۰۶,۵۵۳	۴,۲۷۲	۳۵,۸۴۷	۲۰۲,۶۵۳	-	موجودی نقد
۱۴,۵۹۱,۶۰۷	۱۵۲,۶۲۶,۱۰۲	۹۳,۵۴۴,۹۱۶	-	۱۸,۱۰۴,۶۹۹	-	-	مطالبات از بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری غیربانکی
۵۲۷,۸۰۲,۴۸۰	۱۰,۵۴۴,۲۹۰	۲۱,۰۹۹,۷۳۵	-	-	-	-	تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی
-	-	-	-	-	-	-	سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار
-	-	-	-	-	-	-	مطالبات از شرکت‌های فرعی و وابسته
۱,۲۵۴	-	۱,۵۷۵	-	-	-	-	سایر دریافتی‌ها
-	-	-	-	-	-	-	دارایی غیرجاری نگهداری شده برای فروش
-	-	-	-	-	-	-	دارایی‌های ثابت مشهود
-	-	-	-	-	-	-	دارایی‌های نامشهود
-	-	-	-	-	-	-	سپرده قانونی
-	۲۰۲,۶۲۰	-	-	-	-	-	سایر دارایی‌ها
۵۶۳,۵۲۳,۷۸۷	۲۰۷,۱۹۴,۹۹۶	۲۴۶,۴۵۲,۷۷۹	۴,۲۷۲	۱۸,۱۴۰,۵۴۶	۲۰۲,۶۵۳	-	جمع دارایی‌های ارزی
-	-	-	-	-	-	-	تعهدات مشتریان بابت اعتبار اسنادی
۹,۱۴۷,۰۷۳	۲۵,۹۲۲,۳۲۴	-	-	-	-	-	تعهدات مشتریان بابت ضمانت‌نامه‌های صادره
-	-	-	-	-	-	-	سایر تعهدات مشتریان
۹,۱۴۷,۰۷۳	۲۵,۹۲۲,۳۲۴	-	-	-	-	-	جمع تعهدات ارزی مشتریان
۵۷۲,۶۷۰,۸۵۹	۲۳۳,۱۱۷,۳۲۰	۲۴۶,۴۵۲,۷۷۹	۴,۲۷۲	۱۸,۱۴۰,۵۴۶	۲۰۲,۶۵۳	-	جمع دارایی‌های ارزی و تعهدات ارزی مشتریان
۳۹۰,۱۸۲,۹۷۶	۱۷۳,۴۹۵,۶۱۸	۴۵,۸۳۷,۵۹۳	۳,۷۸۱	۱۴,۰۲۳,۶۵۸	۹۲۹	۱۹,۹۸۰,۰۶۴	معادل ریالی جمع دارایی‌های ارزی و تعهدات ارزی مشتریان - میلیون ریال
(۵۵۶,۵۱۲)	(۸۸,۰۸۵,۳۴۸)	(۲,۱۸۵,۲۹۱)	-	(۰۷۴,۸۸۰,۸۱۱)	-	-	بدهی به بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری غیربانکی
(۴۷۵,۸۷۵,۷۷۰)	(۶۱,۹۵۳,۷۸۰)	(۹۱,۸۰۶,۲۵۷)	(۴,۲۰۰)	(۱۶,۲۲۹)	-	-	سپرده‌های مشتریان
-	-	-	-	-	-	-	سود سهام پرداختی
-	-	-	-	-	-	-	مالیات عملکرد پرداختی
(۴۸,۸۷۱,۰۴۸)	(۶,۶۱۵,۹۱۷)	(۶۴,۰۷۹,۱۴۰)	-	-	-	-	ذخایر و سایر پرداختی‌ها
-	-	-	-	-	-	-	بدهی‌های مرتبط با دارایی غیرجاری نگهداری شده برای فروش
-	-	-	-	-	-	-	ذخیره مزایای پایان خدمت و تعهدات بازنشستگی کارکنان
(۵۲۵,۳۰۳,۳۳۰)	(۱۵۶,۶۵۵,۰۴۵)	(۱۵۸,۰۷۰,۶۸۸)	(۴,۲۰۰)	(۱۸,۱۰۴,۶۹۹)	-	-	جمع بدهی‌های ارزی
-	-	-	-	-	-	-	تعهدات بانک بابت اعتبار اسنادی
(۹,۱۴۷,۰۷۳)	(۲۶,۵۲۸,۵۰۹)	-	-	-	-	-	تعهدات بانک بابت ضمانت‌نامه‌های صادره
-	-	-	-	-	-	-	سایر تعهدات بانک
(۹,۱۴۷,۰۷۳)	(۲۶,۵۲۸,۵۰۹)	-	-	-	-	-	جمع تعهدات ارزی بانک
(۵۳۴,۴۵۰,۴۰۲)	(۱۸۳,۱۸۳,۵۵۴)	(۱۵۸,۰۷۰,۶۸۸)	(۴,۲۰۰)	(۱۸,۱۰۴,۶۹۹)	-	-	جمع بدهی‌های ارزی و تعهدات ارزی بانک
(۳۶۴,۰۹۸,۹۱۱)	(۱۳۶,۳۳۸,۹۷۹)	(۲۹,۴۲۹,۶۵۵)	(۳,۷۱۵)	(۱۳,۹۹۵,۹۴۶)	-	(۱۶,۵۰۶,۹۵۱)	معادل ریالی جمع بدهی‌های ارزی و تعهدات ارزی بانک - میلیون ریال
۳۸,۲۲۰,۴۵۷	۴۹,۹۳۳,۷۶۶	۸۸,۳۸۲,۰۹۰	۷۲	۳۵,۸۴۷	۲۰۲,۶۵۳	-	خالص وضعیت باز ارزی مثبت (منفی) هر ارز در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰
۲۶,۰۸۴,۰۶۵	۳۷,۱۵۶,۶۳۹	۱۶,۴۰۷,۹۳۷	۶۶,۰۰۶	۲۷,۷۱۱	۹۲۹	۳,۴۷۳,۱۱۳	معادل ریالی خالص وضعیت باز هر ارز در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰ - میلیون ریال
۱۳٪	۱۹٪	۸٪	۰٪	۰٪	۰٪	۲٪	وضعیت باز هر ارز نسبت به سرمایه نظارتی در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰ - درصد
۲۲٪	۳۱٪	۱۴٪	۰٪	۰٪	۰٪	۳٪	وضعیت باز هر ارز نسبت به سرمایه نظارتی مبنای سایر نسبت‌های احتیاطی در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰ - درصد

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

ادامه

گروه						
۱۴۰۲/۱۲/۲۹						
دلار آمریکا	یورو	درهم امارات	پوند انگلیس	فرانک سوئیس	ین ژاپن	سایر ارزها
۲۰,۸۳۵,۶۷۶	۶۹,۹۰۱,۶۲۵	۱۹۶,۷۶۵,۴۷۴	۷۲	۳۶,۱۷۱	۳۳۶,۶۵۳	موجودی نقد
۵۰۰,۰۰۰	۱۴۶,۴۲۵,۰۴۴	۳۵,۲۶۲,۷۲۳	-	۱۶,۲۲۹	-	مطالبات از بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری غیربانکی
۵۶۱,۳۹۴,۵۳۸	۲۳,۰۳۹,۹۹۹	۱۱,۳۶۳,۱۷۴	-	-	-	تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی
-	-	-	-	-	-	سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار
-	-	-	-	-	-	مطالبات از شرکت‌های فرعی و وابسته
۶,۸۵۸	۱۴,۱۹۷	۱,۱۰۹	-	-	-	سایر دریافتی‌ها
-	-	-	-	-	-	دارایی غیرجاری نگهداری شده برای فروش
-	-	-	-	-	-	دارایی‌های ثابت مشهود
-	-	-	-	-	-	دارایی‌های نامشهود
-	-	-	-	-	-	سپرده قانونی
-	۵,۱۶۰	-	-	-	-	سایر دارایی‌ها
۵۸۲,۷۳۷,۰۷۲	۲۳۹,۳۸۶,۰۲۵	۲۴۳,۳۹۲,۴۸۰	۷۲	۵۲,۴۰۰	۳۳۶,۶۵۳	جمع دارایی‌های ارزی
-	-	-	-	-	-	تعهدات مشتریان بابت اعتبار اسنادی
۱۴,۴۱۰,۰۷۳	۲۶,۶۴۱,۸۱۴	-	-	-	-	تعهدات مشتریان بابت ضمانت‌نامه‌های صادره
-	۴۵,۱۳۷,۸۶۲	-	-	-	-	سایر تعهدات مشتریان
۱۴,۴۱۰,۰۷۳	۷۱,۷۷۹,۶۷۶	-	-	-	-	جمع تعهدات ارزی مشتریان
۵۹۷,۱۴۷,۱۴۵	۳۱۱,۱۶۵,۷۰۱	۲۴۳,۳۹۲,۴۸۰	۷۲	۵۲,۴۰۰	۳۳۶,۶۵۳	جمع دارایی‌های ارزی و تعهدات ارزی مشتریان
۲۳۹,۹۹۶,۳۴۳	۱۱۶,۳۶۳,۳۴۴	۲۶,۷۶۳,۴۱۸	۴۰	۲۳,۸۲۱	۹۰۸	معادل ریالی جمع دارایی‌های ارزی و تعهدات ارزی مشتریان - میلیون ریال
-	(۸۷,۰۲۰,۲۳۲)	(۳,۴۲۹)	-	-	-	بدهی به بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری غیربانکی
(۴۷۳,۲۳۹,۲۸۲)	(۵۵,۳۱۴,۶۴۲)	(۳۰,۷۵۵,۸۶۳)	-	(۱۶,۲۲۹)	-	سپرده‌های مشتریان
-	-	-	-	-	-	سود سهام پرداختنی
-	-	-	-	-	-	مالیات عملکرد پرداختنی
(۶۳,۲۸۹,۲۵۲)	(۵۹,۶۲۴,۳۰۳)	(۱۳۶,۷۴۷,۴۷۴)	-	-	-	ذخایر و سایر پرداختنی‌ها
-	-	-	-	-	-	بدهی‌های مرتبط با دارایی غیرجاری نگهداری شده برای فروش
-	-	-	-	-	-	ذخیره مزایای پایان خدمت و تعهدات بازنشستگی کارکنان
(۵۳۶,۵۲۸,۵۳۴)	(۲۰۱,۹۵۹,۱۷۷)	(۱۶۷,۵۰۶,۷۶۶)	-	(۱۶,۲۲۹)	-	جمع بدهی‌های ارزی
-	-	-	-	-	-	تعهدات بانک بابت اعتبار اسنادی
(۱۴,۴۱۰,۰۷۳)	(۲۷,۳۲۹,۷۹۶)	-	-	-	-	تعهدات بانک بابت ضمانت‌نامه‌های صادره
-	(۴۵,۱۳۷,۸۶۲)	-	-	-	-	سایر تعهدات بانک
(۱۴,۴۱۰,۰۷۳)	(۷۲,۴۶۷,۶۵۸)	-	-	-	-	جمع تعهدات ارزی بانک
(۵۵۰,۹۳۸,۶۰۷)	(۲۷۴,۴۲۶,۸۳۵)	(۱۶۷,۵۰۶,۷۶۶)	-	(۱۶,۲۲۹)	-	جمع بدهی‌های ارزی و تعهدات ارزی بانک
(۲۲۱,۴۲۰,۷۴۴)	(۱۰۰,۲۹۱,۱۳۸)	(۱۸,۴۵۳,۵۹۹)	-	(۷,۳۷۸)	-	معادل ریالی جمع بدهی‌های ارزی و تعهدات ارزی بانک - میلیون ریال
۴۶,۲۰۸,۵۳۸	۳۶,۷۳۸,۸۶۶	۷۵,۸۸۵,۷۱۴	۷۲	۳۶,۱۷۱	۳۳۶,۶۵۳	خالص وضعیت باز ارزی مثبت (منفی) هر ارز در تاریخ ۱۴۰۲/۱۲/۲۹
۱۸,۵۷۵,۵۹۹	۱۶,۰۷۲,۲۰۵	۸,۳۰۹,۸۱۹	۴۰	۱۶,۴۴۳	۹۰۸	معادل ریالی خالص وضعیت باز هر ارز در تاریخ ۱۴۰۲/۱۲/۲۹ - میلیون ریال
۱۸,۵۷۵,۵۹۹	۱۶,۰۷۲,۲۰۵	۸,۳۰۹,۸۱۹	۳۹,۵۲	۱۶,۴۴۳	۹۰۸	وضعیت باز هر ارز نسبت به سرمایه نظارتی در تاریخ ۱۴۰۲/۱۲/۲۹ - درصد
۱۴٪	۱۲٪	۶٪	۰٪	۰٪	۰٪	وضعیت باز هر ارز نسبت به سرمایه نظارتی مبنای سایر نسبت‌های احتیاطی در تاریخ ۱۴۰۲/۱۲/۲۹ - درصد
۲۴٪	۲۰٪	۱۱٪	۰٪	۰٪	۰٪	

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت های توضیحی صورت های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

ادامه

شرکت اصلی						
۱۴۰۳/۱۲/۳۰						
دلار آمریکا	یورو	درهم امارات	پوند انگلیس	فرانک سوئیس	ین ژاپن	سایر ارزها
۸,۶۰۰,۷۶۱	۳۶,۹۰۸,۰۱۹	۵۹,۴۱۹,۹۲۵	۴,۲۰۰	۳۵,۸۴۷	۲۰۲,۶۵۳	
۱۴,۵۹۱,۶۰۷	۱۵۲,۶۲۶,۱۰۲	۹۳,۵۴۴,۹۱۶	-	۱۸,۱۰۴,۶۹۹	-	
۵۲۷,۸۰۲,۴۸۰	۱۰,۵۴۴,۲۹۰	۲۱,۰۹۹,۷۳۵	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	
۱,۲۵۴	-	۱,۵۷۵	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	
-	۲۰۲,۶۲۰	-	-	-	-	
۵۵۰,۹۹۶,۱۰۲	۲۰۰,۲۸۱,۰۳۱	۱۷۴,۰۶۶,۱۵۱	۴,۲۰۰	۱۸,۱۴۰,۵۴۶	۲۰۲,۶۵۳	
-	-	-	-	-	-	
۹,۱۴۷,۰۷۳	۲۵,۹۲۲,۳۲۴	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	
۹,۱۴۷,۰۷۳	۲۵,۹۲۲,۳۲۴	-	-	-	-	
۵۶۰,۱۴۳,۱۷۵	۲۲۶,۲۰۳,۳۵۵	۱۷۴,۰۶۶,۱۵۱	۴,۲۰۰	۱۸,۱۴۰,۵۴۶	۲۰۲,۶۵۳	
۳۸۱,۵۷۱,۲۱۱	۱۶۸,۳۰۳,۴۳۹	۳۲,۲۸۷,۰۰۸	۳,۷۱۵	۱۴,۰۲۳,۶۵۸	۹۲۹	۱۹,۴۹۲,۱۲۵
(۵۵۶,۵۱۲)	(۸۸,۰۸۵,۳۴۸)	(۲,۱۸۵,۲۹۱)	-	(۰۷۴,۸۸۰,۸۱۱)	-	
(۴۷۵,۸۷۵,۷۷۰)	(۶۱,۹۵۳,۷۸۰)	(۹۱,۸۰۶,۲۵۷)	(۴,۲۰۰)	(۱۶,۲۲۹)	-	
-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	
(۴۴,۰۹۳,۸۸۹)	(۲۹۶,۰۷۴)	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	
(۵۲۰,۵۲۶,۱۷۱)	(۱۵۰,۳۳۵,۲۰۲)	(۹۳,۹۹۱,۵۴۸)	(۴,۲۰۰)	(۱۸,۱۰۴,۶۹۹)	-	
-	-	-	-	-	-	
(۹,۱۴۷,۰۷۳)	(۲۶,۵۲۸,۵۰۹)	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	
(۹,۱۴۷,۰۷۳)	(۲۶,۵۲۸,۵۰۹)	-	-	-	-	
(۵۲۹,۶۷۳,۲۴۴)	(۱۷۶,۸۶۳,۷۱۱)	(۹۳,۹۹۱,۵۴۸)	(۴,۲۰۰)	(۱۸,۱۰۴,۶۹۹)	-	
(۳۶۰,۸۱۵,۰۰۲)	(۱۳۱,۵۹۲,۹۶۸)	(۱۷,۴۳۴,۲۱۰)	(۳,۷۱۵)	(۱۳,۹۹۵,۹۴۶)	-	(۱۶,۵۰۶,۹۵۱)
۳۰,۴۶۹,۹۳۱	۴۹,۳۳۹,۶۴۴	۸۰,۰۷۴,۶۰۳	-	۳۵,۸۴۷	۲۰۲,۶۵۳	
۲۰,۷۵۶,۲۰۹	۳۶,۷۱۰,۴۷۱	۱۴,۸۵۲,۷۹۸	-	۲۷,۷۱۲	۹۲۹	۲,۹۸۵,۱۷۴
۱۰٪	۱۸٪	۷٪	۰٪	۰٪	۰٪	۱٪
۱۷٪	۳۰٪	۱۲٪	۰٪	۰٪	۰٪	۲٪

موجودی نقد  
مطالبات از بانک ها و سایر موسسات اعتباری غیربانکی  
تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی  
سرمایه گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار  
مطالبات از شرکت های فرعی و وابسته  
سایر دریافتی ها  
دارایی غیرجاری نگهداری شده برای فروش  
دارایی های ثابت مشهود  
دارایی های نامشهود  
سپرده قانونی  
سایر دارایی ها  
جمع دارایی های ارزی  
تعهدات مشتریان بابت اعتبار اسنادی  
تعهدات مشتریان بابت ضمانت نامه های صادره  
سایر تعهدات مشتریان  
جمع تعهدات ارزی مشتریان  
معادل ریالی جمع دارایی های ارزی و تعهدات ارزی مشتریان - میلیون ریال  
بدهی به بانک ها و سایر موسسات اعتباری غیربانکی  
سپرده های مشتریان  
سود سهام پرداختی  
مالیات عملکرد پرداختی  
ذخایر و سایر پرداختی ها  
بدهی های مرتبط با دارایی غیرجاری نگهداری شده برای فروش  
ذخیره مزایای پایان خدمت و تعهدات بازنشستگی کارکنان  
جمع بدهی های ارزی  
تعهدات بانک بابت اعتبار اسنادی  
تعهدات بانک بابت ضمانت نامه های صادره  
سایر تعهدات بانک  
جمع تعهدات ارزی بانک  
جمع بدهی های ارزی و تعهدات ارزی بانک  
معادل ریالی جمع بدهی های ارزی و تعهدات ارزی بانک - میلیون ریال  
خالص وضعیت باز ارزی مثبت (منفی) هر ارز در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰  
معادل ریالی خالص وضعیت باز هر ارز در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰ - میلیون ریال  
وضعیت باز هر ارز نسبت به سرمایه نظارتی در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰ - درصد  
وضعیت باز هر ارز نسبت به سرمایه نظارتی مبنای سایر نسبت های احتیاطی در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰ - درصد

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳ اسفند ماه ۱۴۰۳

ادامه

شرکت اصلی						
۱۴۰۲/۱۲/۲۹						
دلار آمریکا	یورو	درهم امارات	پوند انگلیس	فرانک سوئیس	ین ژاپن	سایر ارزها
۳,۱۶۷,۸۹۶	۳۸,۰۸۶,۹۷۰	۵۹,۰۵۲,۶۰۳	-	۳۶,۱۷۱	۳۳۶,۶۵۳	-
۵۰۰,۰۰۰	۱۴۶,۴۲۵,۰۴۴	۳۵,۲۶۲,۷۲۳	-	۱۶,۲۲۹	-	-
۵۶۱,۳۹۴,۵۳۸	۲۳,۰۳۹,۹۹۹	۱۱,۳۶۳,۱۷۴	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
۶,۸۵۸	۱۴,۱۹۷	۱,۱۰۹	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	۵,۱۶۰	-	-	-	-	-
۵۶۵,۰۶۹,۲۹۲	۲۰۷,۵۷۱,۳۷۰	۱۰۵,۶۷۹,۶۰۹	-	۵۲,۴۰۰	۳۳۶,۶۵۳	-
-	-	-	-	-	-	-
۱۴,۴۱۰,۰۷۳	۲۶,۶۴۱,۸۱۴	-	-	-	-	-
-	۴۵,۱۳۷,۸۶۲	-	-	-	-	-
۱۴,۴۱۰,۰۷۳	۷۱,۷۷۹,۶۷۶	-	-	-	-	-
۵۷۹,۴۷۹,۳۶۵	۲۷۹,۳۵۱,۰۴۶	۱۰۵,۶۷۹,۶۰۹	-	۵۲,۴۰۰	۳۳۶,۶۵۳	-
۲۳۲,۸۷۹,۴۲۹	۱۰۲,۵۲۳,۰۷۳	۱۱,۵۶۴,۴۱۴	-	۲۳,۸۲۱	۹۰۸	۵,۱۹۸,۴۷۱
-	(۸۷,۰۲۰,۲۳۲)	(۳,۴۲۹)	-	-	-	-
(۴۷۳,۲۳۹,۲۸۲)	(۵۵,۳۱۴,۶۴۲)	(۳۰,۷۵۵,۸۶۳)	-	(۱۶,۲۲۹)	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
(۵۱,۴۰۸,۵۳۵)	(۳۱,۳۷۴,۰۷۵)	(۵,۱۳۱,۹۹۰)	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
(۵۲۴,۶۴۷,۸۱۷)	(۱۷۳,۷۰۸,۹۴۹)	(۳۵,۸۹۱,۲۸۲)	-	(۱۶,۲۲۹)	-	-
-	-	-	-	-	-	-
(۱۴,۴۱۰,۰۷۳)	(۲۷,۳۲۹,۷۹۶)	-	-	-	-	-
-	(۴۵,۱۳۷,۸۶۲)	-	-	-	-	-
(۱۴,۴۱۰,۰۷۳)	(۷۲,۴۶۷,۶۵۸)	-	-	-	-	-
(۵۳۹,۰۵۷,۸۹۰)	(۲۴۶,۱۷۶,۶۰۷)	(۳۵,۸۹۱,۲۸۲)	-	(۱۶,۲۲۹)	-	-
(۲۱۶,۶۳۴,۹۶۸)	(۸۸,۰۰۱,۴۹۴)	(۳,۹۲۷,۵۴۷)	-	(۷,۳۷۸)	-	(۴,۱۴۴,۳۶۲)
۴۰,۴۲۱,۴۷۵	۳۳,۱۷۴,۴۳۹	۶۹,۷۸۸,۳۲۷	-	۳۶,۱۷۱	۳۳۶,۶۵۳	-
۱۶,۲۴۴,۴۶۱	۱۴,۵۲۱,۵۷۹	۷,۶۳۶,۸۶۷	-	۱۶,۴۴۳	۹۰۸	۱,۰۵۴,۱۰۹
٪۱۲	٪۱۱	٪۶	٪۰	٪۰	٪۰	٪۱
۲۱٪	۱۸٪	۱۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	۱٪

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

### ۱-۵-۵۴. خلاصه وضعیت باز ارزی

۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۳۹,۴۷۴,۳۶۷	۷۵,۳۳۳,۲۹۳	وضعیت باز مثبت تمامی ارزشها - میلیون ریال
۳۹,۴۷۴,۳۶۷	۷۵,۳۳۳,۲۹۳	وضعیت باز ارزی - میلیون ریال
۳۰	۳۸	وضعیت باز مثبت تمامی ارزشها نسبت به سرمایه نظارتی - درصد
۵۰	۶۲	وضعیت باز مثبت تمامی ارزشها نسبت به سرمایه نظارتی مبنای سایر نسبت‌های احتیاطی نافذ - درصد

### ۲-۵-۵۴. تحلیل تاثیر ریسک نرخ ارز بر سود و زیان

روش ۱ (ارزش در خطر استفاده از مدل تک دارایی)

با توجه به روش‌های ارزش در خطر (VaR) با استفاده از مدل‌های «تک دارایی» و «واریانس-کوواریانس» سنجش ریسک بازار منتخب بانک و درصد تغییر احتمالی حاصل از آن در نرخ ارز، میزان ارزش در معرض خطر برای خالص دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی در جدول زیر ارائه شده است:  
در هرکدام از سناریوها ارزش در معرض خطر برای مدت ۱۰ روز و با سطح اطمینان ۹۹ درصد محاسبه شده است.

۱۴۰۲/۱۲/۲۹		نوع ارز	۱۴۰۳/۱۲/۳۰		نوع ارز
تاثیر در سود و زیان	تغییر احتمالی در قیمت بازار		تاثیر در سود و زیان	تغییر احتمالی در قیمت بازار	
میلیون ریال	درصد		میلیون ریال	درصد	
۱,۲۴۶,۱۰۶	(-۳,۰۳)	دلار آمریکا	۱,۹۲۲,۰۲۱	(-۴,۰۴)	دلار آمریکا
۳,۹۱۸	(-۱۰,۰۱)	فرانک سوئیس	۲,۸۱۴	(-۵,۰۵)	فرانک سوئیس
۳,۰۴۴,۷۱۴	(-۹,۰۹)	یورو	۳,۹۱۱,۴۹۲	(-۵,۰۵)	یورو
۲۱۱	(-۹,۰۹)	ین ژاپن	۹۹	(-۵,۰۵)	ین ژاپن
۸۰۸,۱۵۸	(-۴,۰۴)	درهم	۱,۳۷۵,۱۳۸	(-۴,۰۴)	درهم
-	(-۹,۰۹)	یوان چین	۳۴۹,۱۳۱	(-۶,۰۶)	یوان چین
۲۲۳,۱۸۷	(-۶,۰۶)	سایر ارزها	-	(-۴,۰۴)	سایر ارزها
۵,۳۲۶,۲۹۴			۷,۵۶۰,۶۹۵		جمع

### روش ۲ (ارزش در معرض خطر با استفاده از مدل واریانس-کوواریانس)

با توجه به روش‌های ارزش در خطر (VaR) با استفاده از مدل‌های «تک دارایی» و «واریانس-کوواریانس» سنجش ریسک بازار منتخب بانک و درصد تغییر احتمالی حاصل از آن در نرخ ارز، میزان ارزش در معرض خطر برای خالص دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی در جدول زیر ارائه شده است:  
در هرکدام از سناریوها ارزش در معرض خطر برای مدت ۱۰ روز و با سطح اطمینان ۹۹ درصد محاسبه شده است.

۱۴۰۲/۱۲/۲۹		نوع ارز	۱۴۰۳/۱۲/۳۰		نوع ارز
تاثیر در سود و زیان	تغییر احتمالی در قیمت بازار		تاثیر در سود و زیان	تغییر احتمالی در قیمت بازار	
میلیون ریال	درصد		میلیون ریال	درصد	
۱,۲۴۶,۱۰۶	(-۳,۰۳)	دلار آمریکا	۱,۹۲۲,۰۲۱	(-۴,۰۴)	دلار آمریکا
۳,۹۱۸	(-۱۰,۰۱)	فرانک سوئیس	۲,۸۱۴	(-۵,۰۵)	فرانک سوئیس
۳,۰۴۴,۷۱۴	(-۹,۰۹)	یورو	۳,۹۱۱,۴۹۲	(-۵,۰۵)	یورو
۲۱۱	(-۹,۰۹)	ین ژاپن	۹۹	(-۵,۰۵)	ین ژاپن
۸۰۸,۱۵۸	(-۴,۰۴)	درهم	۱,۳۷۵,۱۳۸	(-۴,۰۴)	درهم
-	(-۹,۰۹)	یوان چین	۳۴۹,۱۳۱	(-۶,۰۶)	یوان چین
۲۲۳,۱۸۷	(-۶,۰۶)	سایر ارزها	-	(۴,۰۴)	سایر ارزها
۵,۳۲۶,۲۹۴		جمع	۷,۵۶۰,۶۹۵		جمع
(۱,۶۴۹,۹۰۴)		تاثیر تنوع‌پذیری	(۶۴۵,۲۴۶)		تاثیر تنوع‌پذیری
۳,۶۷۶,۳۹۰			۶,۹۱۵,۴۴۹		

مقادیر ارائه شده در این یادداشت براساس میانگین انحراف معیار روزانه نرخ اعلامی بانک مرکزی و نرخ ارز سنا در ۲۴ ماه گذشته محاسبه گردیده است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۵۴-۵-۶. میزان سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک بازار

۵۴-۵-۶-۱. میزان سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک بازار با استفاده از روش تک دارایی

ارقام به میلیون ریال

مجموع سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک بازار	ریسک ارز		ریسک سهام		روش اندازه‌گیری
	سرمایه مورد نیاز	ارزش در معرض خطر (۱۰ روزه)	سرمایه مورد نیاز	ارزش در معرض خطر (۱۰ روزه)	
۳۰,۲۴۲,۷۸۰	۳۰,۲۴۲,۷۸۰	۷,۵۶۰,۶۹۵	-	-	مدل نرمال VaR

۵۴-۵-۶-۲. میزان سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک بازار با استفاده از روش واریانس-کوواریانس

ارقام به میلیون ریال

مجموع سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک بازار	ریسک ارز		ریسک سهام		روش اندازه‌گیری
	سرمایه مورد نیاز	ارزش در معرض خطر (۱۰ روزه)	سرمایه مورد نیاز	ارزش در معرض خطر (۱۰ روزه)	
۲۷,۶۶۱,۷۹۶	۲۷,۶۶۱,۷۹۶	۶,۹۱۵,۴۴۹	-	-	مدل نرمال VaR

\* این مقدار سرمایه طبق دستورالعمل بازل جهت محاسبه سرمایه مورد نیاز ریسک نوسانات نرخ ارز و معادل ۴ برابر ارزش در معرض خطر ۱۰ روزه سبد دارایی‌های ارزی محاسبه شده است.

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۷-۵-۴. تحلیل شکاف بین دارایی‌ها و بدهی‌های حساس به نرخ سود

ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۳/۱۲/۳۰						
مبلغ دفتری	کمتر از یک ماه	بین ۱ الی ۳ ماه	بین ۳ ماه الی ۱ سال	۱ الی ۵ سال	بالاتر از ۵ سال	غیر حساس به نرخ
<b>دارایی‌ها</b>						
۱۵۸,۶۹۹,۸۰۲	-	-	-	-	-	۱۵۸,۶۹۹,۸۰۲
موجودی نقد						
۱۵۹,۲۳۳,۷۱۹	۱۵۹,۲۳۳,۷۱۹	-	-	-	-	-
مطالبات از بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری غیر بانکی						
۹۶۴,۳۰۸,۲۳۵	۹۳,۹۲۸,۵۷۶	۴۷۵,۰۶۰,۷۶۵	۲۸۰,۳۸۰,۶۳۶	۳۸,۵۴۳,۱۲۲	۸,۹۷۴,۰۸۲	۶۷,۴۲۱,۰۵۴
تمهيلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیر دولتی						
۵۹,۹۵۱,۱۵۲	۱,۱۶۰	۲۸۳,۹۴۱	۵۱,۷۵۰,۷۸۶	۴,۷۲۲,۱۴۵	۳,۱۸۶,۱۲۰	۷,۰۰۰
سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار						
۱,۹۵۹,۳۲۳	-	-	-	-	-	۱,۹۵۹,۳۲۳
مطالبات از شرکت‌های فرعی وابسته						
۱,۹۹۰,۲۴۶	-	-	-	-	-	۱,۹۹۰,۲۴۶
سایر دریافتی‌ها						
۱,۴۳۰,۹۸۴	-	-	-	-	-	۱,۴۳۰,۹۸۴
دارایی غیر جاری نگهداری شده برای فروش						
۲۸,۴۶۴,۰۵۱	-	-	-	-	-	۲۸,۴۶۴,۰۵۱
دارایی‌های ثابت مشهود						
۱۹۹,۹۱۳	-	-	-	-	-	۱۹۹,۹۱۳
دارایی‌های نامشهود						
۸۴,۳۶۵,۹۸۲	۲,۶۸۹,۸۰۷	۳,۵۰۹,۵۹۲	۳۰,۴۸۵,۸۴۹	۳۱,۹۲۲,۵۶۱	۱۲,۲۲۳,۶۲۸	۳,۵۳۴,۵۴۵
سپرده قانونی						
۱۵,۶۱۱,۰۲۲	-	-	-	-	-	۱۵,۶۱۱,۰۲۲
سایر دارایی‌ها						
<b>جمع دارایی‌ها</b>	<b>۲۵۵,۸۵۳,۲۶۲</b>	<b>۴۷۸,۸۵۴,۲۹۸</b>	<b>۳۶۲,۶۱۷,۲۷۱</b>	<b>۷۵,۱۸۷,۸۲۸</b>	<b>۲۴,۳۸۳,۸۳۰</b>	<b>۲۷۹,۳۱۷,۹۴۰</b>
<b>بدهی‌ها</b>						
۳۹,۲۱۷,۷۹۸	(۲۴,۶۱۰,۹۵۴)	(۲,۸۷۴,۵۳۴)	(۷,۸۷۰,۴۸۰)	(۳,۸۶۱,۸۳۰)	-	-
بدهی به بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری غیر بانکی						
(۱,۱۷۵,۶۳۸,۱۷۷)	(۱۱۳,۲۶۰,۸۰۰)	(۳۳۶,۳۲۴,۰۳۵)	(۲۷۸,۲۶۶,۰۶۵)	(۲۶۹,۲۴۶,۸۰۷)	(۱۰۲,۶۷۸,۸۷۶)	(۷۵,۸۶۱,۵۹۴)
سپرده‌های مشتریان						
(۱۸۲,۴۴۰)	-	-	-	-	-	(۱۸۲,۴۴۰)
سود سهام پرداختی						
(۹,۶۱۱,۳۹۶)	-	-	-	-	-	(۹,۶۱۱,۳۹۶)
مالیات عملکرد پرداختی						
(۶۲,۶۳۵,۱۵۵)	(۵,۳۵۳,۲۸۸)	(۶۹۱,۸۰۵)	(۳,۱۹۶,۶۰۴)	(۲۰,۷۹۲,۴۳۰)	-	(۳۲,۶۰۱,۰۲۸)
ذخایر و سایر پرداختی‌ها						
(۱,۵۱۱,۵۱۴)	-	-	-	-	-	(۱,۵۱۱,۵۱۴)
ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان و تعهدات بازنشستگی کارکنان						
<b>جمع بدهی‌ها</b>	<b>(۱,۲۸۸,۷۹۶,۴۸۰)</b>	<b>(۱۴۳,۲۲۵,۰۴۲)</b>	<b>(۳۳۹,۸۹۰,۳۷۴)</b>	<b>(۲۸۹,۳۳۳,۱۴۹)</b>	<b>(۲۹۳,۹۰۱,۰۶۷)</b>	<b>(۱۱۹,۷۶۷,۹۷۲)</b>
<b>جمع حقوق مالکانه</b>						
(۱۸۷,۴۱۷,۹۴۹)	-	-	-	-	-	(۱۸۷,۴۱۷,۹۴۹)
<b>جمع بدهی‌ها و حقوق مالکانه</b>						
(۱,۴۷۶,۲۱۴,۴۲۹)	(۱۴۳,۲۲۵,۰۴۲)	(۳۳۹,۸۹۰,۳۷۴)	(۲۸۹,۳۳۳,۱۴۹)	(۲۹۳,۹۰۱,۰۶۷)	(۱۰۲,۶۷۸,۸۷۶)	(۳۰۷,۱۸۵,۹۲۱)
<b>شکاف</b>						
۱۱۲,۶۲۸,۲۲۰	۱۱۲,۶۲۸,۲۲۰	۱۳۸,۹۶۳,۹۲۴	۷۳,۲۸۴,۱۲۲	(۲۱۸,۷۱۳,۲۳۹)	(۷۸,۲۹۵,۰۴۶)	(۲۷,۸۶۷,۹۸۱)
<b>شکاف انباشته</b>						
۱۱۲,۶۲۸,۲۲۰	۲۵۱,۵۹۲,۱۴۴	۳۲۴,۸۷۶,۲۶۶	۱۰۶,۱۶۳,۰۲۷	۲۷,۸۶۷,۹۸۱	-	-

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

ارقام به میلیون ریال

ادامه

۱۴۰۲/۱۲/۲۹						
مبلغ دفتری	کمتر از یک ماه	بین ۱ الی ۳ ماه	بین ۳ ماه الی ۱ سال	۱ الی ۵ سال	بالاتر از ۵ سال	غیرحساس به نرخ
<b>دارایی‌ها</b>						
۷۴,۵۶۵,۱۴۷	-	-	-	-	-	۷۴,۵۶۵,۱۴۷
موجودی نقد	-	-	-	-	-	-
۹۹,۴۹۹,۵۰۰	-	-	-	-	-	۹۹,۴۹۹,۵۰۰
مطالبات از بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری غیربانکی	-	-	-	-	-	-
۶۹۵,۶۳۶,۶۱۵	۵۴,۵۷۲,۱۴۳	۳۲۱,۲۵۶,۶۲۴	۲۵۱,۰۳۷,۴۲۰	۲۳,۰۰۸,۴۹۶	۸,۴۳۴,۰۲۳	۳۷,۳۲۷,۹۰۹
تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی	-	-	-	-	-	-
۳۲,۱۷۱,۱۳۵	۱,۱۶۰	-	۲۹,۲۱۶,۰۴۲	۱,۷۸۰,۳۰۴	۱,۱۶۶,۶۲۹	۷,۰۰۰
سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار	-	-	-	-	-	-
۸۰۰,۳۲۲	-	-	-	-	-	۸۰۰,۳۲۲
مطالبات از شرکت‌های فرعی و وابسته	-	-	-	-	-	-
۹۲۸,۶۵۳	-	-	-	-	-	۹۲۸,۶۵۳
سایر دریافتی‌ها	-	-	-	-	-	-
۴۲۵,۵۹۱	-	-	-	-	-	۴۲۵,۵۹۱
دارایی غیرجاری نگهداری شده برای فروش	-	-	-	-	-	-
۲۱,۲۴۹,۰۴۲	-	-	-	-	-	۲۱,۲۴۹,۰۴۲
دارایی‌های ثابت مشهود	-	-	-	-	-	-
۱۶۸,۱۸۰	-	-	-	-	-	۱۶۸,۱۸۰
دارایی‌های نامشهود	-	-	-	-	-	-
۶۰,۳۷۷,۵۶۴	۵۳۹,۱۹۸	۷۵۸,۴۹۰	۷,۴۵۲,۱۸۹	۴۷,۲۳۹,۵۳۰	۳,۵۱۴,۵۵۹	۸۷۳,۵۹۸
سپرده قانونی	-	-	-	-	-	-
۱۴,۸۴۱,۴۲۰	-	-	-	-	-	۱۴,۸۴۱,۴۲۰
سایر دارایی‌ها	-	-	-	-	-	-
<b>جمع دارایی‌ها</b>	<b>۱,۰۰۰,۶۶۳,۱۶۹</b>	<b>۱۵۴,۶۱۲,۰۰۱</b>	<b>۳۲۲,۰۱۵,۱۱۴</b>	<b>۲۸۷,۷۰۵,۶۵۱</b>	<b>۷۲,۰۲۸,۳۳۰</b>	<b>۱۵۱,۱۸۶,۸۶۲</b>
<b>بدهی‌ها</b>						
(۸۳,۸۷۶,۲۶۱)	(۵۹,۳۴۲,۹۴۳)	(۲۲,۰۶۳,۸۵۳)	(۲,۴۶۹,۴۶۵)	-	-	-
بدهی به بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری غیربانکی	-	-	-	-	-	-
(۷۳۳,۱۴۴,۸۵۷)	(۹۳,۷۳۵,۵۴۹)	(۲۰,۳۷۶,۹۷۱)	(۸۰,۸۱۶,۶۴۵)	(۲۷۶,۱۷۵,۹۰۴)	(۷۸,۳۸۲,۰۰۲)	(۲۶۵,۰۱۶)
سپرده‌های مشتریان	-	-	-	-	-	-
(۸۰,۰۹۷)	-	-	-	-	-	(۸۰,۰۹۷)
سود سهام پرداختی	-	-	-	-	-	-
(۸,۶۴۷,۰۴۷)	-	-	-	-	-	(۸,۶۴۷,۰۴۷)
مالیات عملکرد پرداختی	-	-	-	-	-	-
(۵۱,۴۷۸,۴۱۴)	(۱۳,۱۵۹,۶۰۹)	(۳۸۵,۳۳۸)	(۱,۷۸۰,۴۰۷)	(۶,۵۹۱,۶۵۰)	(۸,۱۷۸,۶۲۳)	(۲۱,۳۸۲,۷۸۷)
ذخایر و سایر پرداختی‌ها	-	-	-	-	-	-
(۹۶۹,۲۶۷)	-	-	-	-	-	(۹۶۹,۲۶۷)
ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان و تعهدات بازنشستگی کارکنان	-	-	-	-	-	-
<b>جمع بدهی‌ها</b>	<b>(۸۷۸,۱۹۵,۹۴۳)</b>	<b>(۱۶۶,۲۳۸,۱۰۱)</b>	<b>(۲۲۶,۲۱۸,۹۳۲)</b>	<b>(۸۵,۰۶۶,۵۱۷)</b>	<b>(۲۸۲,۷۶۷,۵۵۴)</b>	<b>(۳۱,۳۴۴,۲۱۴)</b>
<b>جمع حقوق مالکانه</b>						
(۱۲۲,۴۶۷,۲۲۶)	-	-	-	-	-	(۱۲۲,۴۶۷,۲۲۶)
<b>جمع بدهی‌ها و حقوق مالکانه</b>						
(۱,۰۰۰,۶۶۳,۱۶۹)	(۱۶۶,۲۳۸,۱۰۱)	(۲۲۶,۲۱۸,۹۳۲)	(۸۵,۰۶۶,۵۱۷)	(۲۸۲,۷۶۷,۵۵۴)	(۸۶,۵۶۰,۶۲۵)	(۱۵۳,۸۱۱,۴۴۰)
<b>شکاف</b>						
(۱۱,۶۲۶,۱۰۰)	(۱۱,۶۲۶,۱۰۰)	۹۵,۷۹۶,۱۸۲	۲۰,۶۳۹,۱۳۴	(۲۱۰,۷۳۹,۲۲۴)	(۷۳,۴۴۵,۴۱۴)	(۲,۶۲۴,۵۷۸)
<b>شکاف انباشته</b>						
(۱۱,۶۲۶,۱۰۰)	۸۴,۱۷۰,۰۸۲	۸۴,۱۷۰,۰۸۲	۲۸۶,۸۰۹,۲۱۶	۷۶,۰۶۹,۹۹۲	۲,۶۲۴,۵۷۸	-

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

### ۵۴-۶. ریسک عملیاتی

#### ۵۴-۶-۱. تعریف ریسک عملیاتی

زیان‌های احتمالی ناشی از تعریف ناکامل فرآیندهای داخلی بانک و یا عدم انجام صحیح این فرآیندها به‌طور عمدی و یا غیرعمدی؛ زیان‌های ناشی از کارافتادن، بدکارکردن، و یا از بین رفتن سامانه نرم‌افزاری بانکی، زیان‌های ناشی از وقایع خارج از بانک؛ و یا زیان‌های ناشی از مسائل حقوقی به‌عنوان ریسک‌های عملیاتی بانک شناخته می‌شوند. لازم به ذکر است زیان‌های ناشی از تصمیمات استراتژیک و یا صدمه دیدن حسن شهرت بانک به‌عنوان ریسک عملیاتی شناخته نمی‌شوند.

#### ۵۴-۶-۲. واحدهای اجرایی مدیریت ریسک عملیاتی

مدیریت ریسک بانک خاورمیانه دارای یک واحد اجرایی است و واحد جداگانه‌ای برای هر یک از ریسک‌های بانک ندارد. کارشناسان واحد ریسک با گردش در مسئولیت‌های تعیین شده توسط مدیر واحد علاوه بر ریسک‌های عملیاتی، سایر ریسک‌های بانک را هم پوشش می‌دهند. به علاوه بانک اقدام به استخدام مشاورین مجرب در زمینه بررسی‌های ریسک‌های عملیاتی می‌نماید که با همکاری سایر کارشناسان ریسک، بخش‌های مختلف بانک را از نظر عملیاتی بررسی و گزارش تهیه می‌نمایند.

#### ۵۴-۶-۳. تدابیر پیش‌گیرانه از وقوع خطاهای عمدی و سهوی انسانی

مدیریت بازرسی داخلی بانک، مدیریت تطبیق و مدیریت ریسک هر یک به‌طور جداگانه یا با همکاری یکدیگر در اجرای درست آئین نامه‌های داخلی بانک نظارت خاص خود را دارند و گزارش‌های مربوط به مشکلات پیش آمده و یا روش‌های بهبود فرآیندها را در کمیته‌های مربوط به خود در هیات مدیره مطرح می‌کنند. مدیریت سرمایه انسانی دوره‌های آموزشی برای آشنایی کارمندان با مقررات و آئین نامه‌های بانک برگزار می‌کند و به تناوب اقدام به امتحان میزان آشنایی کارمندان با آئین نامه‌ها می‌کند. همچنین کارمندان موظف به امضاء تعهد نامه برای انجام وظایف به‌طور صحیح از نظر اخلاقی و منطبق با قوانین و مقررات هستند. همچنین مدیران مسئول خطاهای احتمالی کارمندان واحد خود می‌باشند و اثر بخشی مدیران از نظر کم بودن خطاهای انسانی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

#### ۵۴-۶-۴. تمهیدات مقابله با بحران

بحران‌های ناشی از عملیات بانکی را می‌توان به گروه‌های زیر تقسیم بندی کرد: بحران ناشی از اختلال در سیستم‌های امنیت اطلاعاتی، بحران ناشی از اختلال در خطوط ارتباطات اطلاعاتی، بحران ناشی از صدمه دیدن فیزیکی سیستم‌های اطلاعاتی بانک، بحران ناشی از عدم دسترسی فیزیکی کارمندان بانک به محل فعالیت خود برای راه اندازی سیستم‌های بانکی. برای مقابله با این مشکلات بانک خاورمیانه اقدام به ایجاد چند سیستم اطلاعاتی مشابه در تهران کرده که از نظر فیزیکی به‌طور جداگانه در ساختمان‌های متفاوت قرار دارند و به‌طور همزمان اطلاعات بانک را به‌صورت کپی مشابه نگه می‌دارند. همچنین بانک در حال ایجاد یک سایت برای وقایع فاجعه‌آمیز در خارج از تهران است که اطلاعات با چند ساعت تاخیر کپی می‌شود. سایت فاجعه سرویس‌های حداقلی برای حل مشکلات بحرانی مشتریان را ارائه می‌دهد. همچنین بانک خاورمیانه متناوباً دوره‌های آموزشی و مانورهای عملیاتی برای وقایع بحرانی فیزیکی برقرار می‌کند.

#### ۵۴-۶-۵. روش سنجش ریسک عملیاتی

در خصوص سنجش ریسک‌های عملیاتی، برای محاسبه سرمایه لازم برای پوشش ریسک‌های عملیاتی از مدل شاخص پایه‌ای که طی بخشنامه بانک مرکزی مورخ ۲۰/۲/۱۴۰۵ ابلاغ شده، استفاده شده است. بدین ترتیب ۱۵٪ متوسط درآمدهای عملیاتی سه سال اخیر بانک به‌عنوان سرمایه موردنیاز یک ساله جهت پوشش ریسک عملیاتی بانک در نظر گرفته می‌شود. جهت برآورد کل دارایی‌های موزون شده، عدد مذکور را در عدد ۱۲٫۵ (معکوس ۸ درصد به‌عنوان حداقل نسبت کفایت سرمایه قابل قبول) ضرب نموده و عدد حاصله به‌عنوان ریسک موزون شده عملیاتی بانک در نظر گرفته و به دارایی‌های موزون شده بانک اضافه می‌گردد.

#### ۵۴-۶-۶. سازوکارهای کنترل و پایش ریسک عملیاتی

واحد مدیریت ریسک گزارش‌هایی ارائه می‌کنند که در کمیته ریسک و هیات مدیره بررسی می‌شوند و طبق توصیه‌های گزارش شده، دستورات لازم برای ایجاد کنترل‌های بهتر از طریق کمیته ریسک و مدیرعامل بانک صادر می‌شوند. همچنین مدیریت‌های بازرسی داخلی، تطبیق و حقوقی نظارت خاص خود را بر عملیات بانکی اعمال می‌کنند و مدیریت ریسک را از مشکلات احتمالی در عملیات بانکی مطلع می‌کنند، و مدیریت ریسک از طریق گزارش‌های ارائه شده به کمیته ریسک تمهیدات لازم برای رفع مشکلات را به اجرا درمی‌آورد. گزارش‌های دوره‌ای از نتیجه اعمال کنترل‌های جدید به اطلاع کمیته ریسک میرسد و کمیته ریسک دستورات لازم برای کم کردن ریسک‌های عملیاتی را صادر می‌کند.

#### ۵۴-۶-۷. میزان سرمایه لازم برای پوشش ریسک عملیاتی

با توجه به روش مورد عمل بانک در سنجش ریسک عملیاتی سرمایه در معرض خطر این ریسک به شرح جدول ذیل می‌باشد.

ارقام به میلیون ریال

روش اندازه‌گیری	سرمایه در معرض ریسک عملیاتی
روش شاخص پایه	۱۱,۲۴,۸۵۶

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۵۴-۷. مدیریت سرمایه

۱- ۵۴-۷. سرمایه نظارتی

سرمایه پایه بانک در پایان سال مالی منتهی به ۳۰/۱۲/۱۴۰۳ معادل ۲۰۰,۵۸۰,۱۱۰ میلیون ریال می‌باشد.

ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	شرح
		<b>سرمایه لایه یک</b>
۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۷۵,۰۰۰,۰۰۰	سرمایه پرداخت شده (منابع تامین شده توسط سهامداران)
-	-	صرف سهام
۴۷,۸۴۹,۴۷۱	۷۳,۲۵۹,۷۷۵	سود (زیان) انباشته
۲۱,۲۵۹,۱۴۶	۳۲,۸۰۲,۱۴۲	اندرخته قانونی
-	-	اندرخته احتیاطی
۳,۷۹۳,۹۰۵	۶,۹۱۱,۷۲۲	سایر اندرخته‌ها
<u>۱۲۲,۹۰۲,۵۲۲</u>	<u>۱۸۷,۹۷۳,۶۳۹</u>	<b>جمع سرمایه لایه یک قبل از اعمال تعدیلات نظارتی</b>
		<b>کسر می‌شود: تعدیلات نظارتی</b>
(۴۳۵,۲۹۶)	(۵۵۵,۶۹۰)	بهای تمام شده سهام تحت تملک صندوق بازارگردان اختصاصی (سهام خزانه)
(۱۶۸,۱۸۰)	(۱۹۹,۹۱۳)	دارایی‌های نامشهود به استثنای «سرقفلی محل کسب و پیشه (حق کسب و پیشه)
(۱۲۰,۴۴۷)	(۷,۰۰۰)	حداقل بهای تمام شده سرمایه‌گذاری متقابل در سهام موسسات اعتباری و یا نهادهای مالی غیرتابعه
(۳۹۶,۸۲۲)	(۴۵۳,۵۴۵)	۵۰٪ ارزش دفتری سرمایه‌گذاری‌های خارج از حدود مقرر
-	-	سایر تعدیلات به تشخیص بانک مرکزی
<u>(۱,۱۲۰,۷۴۵)</u>	<u>(۱,۲۱۶,۱۴۸)</u>	<b>جمع تعدیلات نظارتی</b>
<u>۱۲۱,۷۸۱,۷۷۷</u>	<u>۱۸۶,۷۵۷,۴۹۱</u>	<b>سرمایه لایه یک پس از اعمال تعدیلات نظارتی</b>
		<b>سرمایه لایه دو</b>
۱۰,۵۰۰,۲۱۰	۱۴,۲۷۶,۱۶۴	ذخیره مطالبات مشکوک الوصول عام تا سقف ۱/۲۵ درصد دارایی‌های موزون شده به ریسک اعتباری
<u>۱۰,۵۰۰,۲۱۰</u>	<u>۱۴,۲۷۶,۱۶۴</u>	<b>جمع سرمایه لایه دو</b>
		<b>کسر می‌شود: تعدیلات نظارتی</b>
(۳۹۶,۸۲۲)	(۴۵۳,۵۴۵)	۵۰٪ ارزش دفتری سرمایه‌گذاری‌های خارج از حدود مقرر
۱۰,۱۰۳,۳۸۸	۱۳,۸۲۲,۶۱۹	<b>سرمایه لایه دو پس از اعمال تعدیلات نظارتی</b>
-	-	کسر می‌شود: فزونی سرمایه لایه دو نسبت به سرمایه لایه یک
<u>۱۰,۱۰۳,۳۸۸</u>	<u>۱۳,۸۲۲,۶۱۹</u>	<b>سرمایه لایه دو قابل احتساب در سرمایه نظارتی</b>
<u>۱۳۱,۸۸۵,۱۶۵</u>	<u>۲۰۰,۵۸۰,۱۱۰</u>	<b>سرمایه نظارتی</b>
<u>۷۸,۶۸۶,۳۹۹</u>	<u>۱۲۱,۰۰۴,۲۲۸</u>	<b>سرمایه نظارتی نافذ</b>

\*محاسبات سرمایه نظارتی و دارایی‌های موزون شده به ریسک بانک در ۳۰/۱۲/۱۴۰۳ و ۲۹/۱۲/۱۴۰۲ طبق بخشنامه شماره ۲/۲۱۷۵۸ مورخ ۲۰/۲/۱۴۰۵ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

سرمایه نظارتی نافذ بانک برای محاسبه نسبت‌های احتیاطی تا تاریخ تصویب صورتهای مالی بر اساس صورت‌های مالی حسابرسی شده سال ۱۴۰۲، معادل ۱۲۱,۰۰۴,۲۲۸ مبلغ میلیون ریال می‌باشد.

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

### ۷-۲-۵۴ تخصیص سرمایه

۲۰۲۰-۷-۵۴ جمع دارایی‌های موزون شده به ریسک اعتباری در پایان سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ۱۴۰۳ معادل ۱۰۹۳,۰۹۳,۰۹۴ میلیون ریال می‌باشد.

۱۴۰۳/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱۲/۳۰			
سرمایه مورد نیاز	میلیون ریال	سرمایه مورد نیاز	میلیون ریال	ضریب ریسک	مبلغ تعدیل شده
سرمایه مورد نیاز	میلیون ریال	سرمایه مورد نیاز	میلیون ریال	ضریب ریسک	مبلغ تعدیل شده
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
۵۷۶,۹۲۲	۸۴۶,۱۵۲	۱,۸۹۶,۲۹۰	۲۳۷,۰۳۶۲۹	۲۰	۱۱۸,۵۱۸,۱۴۶
۴۸۰,۶۳۳	۶۰۰,۷۸۹	۲۴۷,۷۶۰	۳۰,۹۷۰,۰۰۴	۳۰	۱۰,۳۲۳,۳۴۷
۴۸۰,۶۳۷	۶,۱۲۰,۴۶۷	۱۱,۲۱۵	۱۴۰,۱۸۴	۴۰	۳۵۰,۴۵۹
۱۱۵,۹۰۱	۱,۴۴۸,۷۶۲	۴۸۵,۲۳۰	۶,۰۶۵,۳۷۲	۷۰	۸,۶۶۴,۸۱۷
۱,۴۴۳,۹۶۹	۱۸۰,۴۹,۶۰۸	۲,۲۷۳,۹۸۷	۲۸,۴۲۴,۸۳۵	۱۰۰	۲۸,۴۲۴,۸۳۵
۱۲,۰۹۹,۶۸۰	۱۵۱,۲۴۵,۹۶۶	۱۹,۴۹۳,۶۴۹	۲۴۳,۶۷۰,۶۱۳	۷۵	۳۲۴,۸۹۴,۱۵۱
۳,۶۶۳,۹۱۶	۴۵,۷۹۸,۹۵۵	۳,۶۲۰,۶۰۸	۴۵,۲۵۷,۶۰۵	۱۰۰	۶۹,۲۲۲,۳۵۲
۲۴,۴۸۰,۹۲۷	۳,۰۶,۰۱۱,۵۸۴	۳۱,۹۸۵,۸۴۹	۳۹۹,۸۲۳,۱۱۸	۱۵۰	۴۲۶,۸۵۲,۶۳۴
۱۲,۰۷۰	۱۵۰,۸۷۶	۹۱,۸۲۰	۱,۱۴۷,۷۵۲	۵۰	۲,۰۹۵,۵۰۴
۳۸۴,۸۷۰	۴,۸۱۰,۸۷۲	۲۷۵,۶۹۳	۳,۴۴۶,۱۵۷	۷۵	۴,۵۹۴,۸۷۶
۲,۹۹۶,۲۶۲	۳۷,۴۵۳,۲۷۷	۲,۹۷۶,۱۱۵	۳۶,۷۰۱,۴۴۲	۱۰۰	۳۶,۷۰۱,۴۴۲

#### شرح

موجودی نقد (صندوق و وجوه در راه‌آری و بانکی) سیرده قانونی نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مطالبات از بانک مرکزی

مطالبات از بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی (در قالب تسهیلات سیرده‌گذاری و خرید اوراق بهادار) با رتبه اعتباری بسیار خوب یا نسبت کلیت سرمایه ۸ و بالاتر

مطالبات از بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی (در قالب تسهیلات سیرده‌گذاری و خرید اوراق بهادار) با رتبه اعتباری خوب یا نسبت کلیت سرمایه ۵ تا ۸

مطالبات از بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی (در قالب تسهیلات سیرده‌گذاری و خرید اوراق بهادار) با رتبه اعتباری ضعیف یا نسبت کلیت سرمایه ۱ تا ۵

مطالبات از بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی (در قالب تسهیلات سیرده‌گذاری و خرید اوراق بهادار) با رتبه اعتباری بسیار ضعیف یا نسبت کلیت سرمایه کمتر از ۱

مطالبات از بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی (در قالب تسهیلات و خرید اوراق بهادار) با رتبه اعتباری بسیار ضعیف یا نسبت کلیت سرمایه عمومی تسهیلات و خرید اوراق بهادار تهران و بازارهای اول و دوم فرابورس ایران (در قالب وام‌مطالبات به تضمین نهادهای متغیر - بدون رتبه اعتباری

اعطای تسهیلات و یا مشارکت حقوقی - بدون رتبه اعتباری

مطالبات از سایر شرکت‌ها در قالب اعطای تسهیلات و یا مشارکت حقوقی و وام‌مطالبات حقیقی با مبلغ تسهیلات کمتر از ۱۰۰۰ میلیارد ریال - بدون رتبه اعتباری

مطالبات از سایر شرکت‌ها در قالب اعطای تسهیلات و یا مشارکت حقوقی و وام‌مطالبات حقیقی با مبلغ تسهیلات کمتر از ۱۰۰۰ میلیارد ریال (در صورت استفاده از رتبه اعتباری داخلی) یا رتبه اعتباری بسیار خوب

مطالبات از سایر شرکت‌ها در قالب اعطای تسهیلات و یا مشارکت حقوقی و وام‌مطالبات حقیقی با مبلغ تسهیلات کمتر از ۱۰۰۰ میلیارد ریال تا ۱۰۰۰ میلیارد ریال (در صورت استفاده از رتبه اعتباری داخلی) یا رتبه اعتباری متوسط

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

ادامه

۱۴۰۲/۱۲/۲۹				۱۴۰۳/۱۲/۳۰			
سرمایه مورد نیاز	دارایی‌ها و تعهدات موزون به ریسک	سرمایه مورد نیاز	دارایی‌ها و تعهدات موزون به ریسک	نسب ریسک	مبلغ تعدیل شده	نسب تبدیل	مبلغ
میلیون ریال	میلیون ریال	میلیون ریال	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال
۱,۰۳۵,۹۵۳	۱۲,۹۴۹,۴۱۰	۸۰۲,۰۰۴	۱۰,۰۲۵,۰۴۶	۱۵۰	۶,۶۸۳,۳۶۴	۱۰۰	۹,۷۶۶,۷۵۳
۳۴,۷۹۰	۴۳۴,۸۷۰	۳۳,۳۶۹	۴۱۷,۱۱۵	۲۰۰	۲۰,۸۵۵۸	۱۰۰	۶۶۵,۶۶۸
۸۸۵,۸۷۸	۱۱,۰۷۳,۴۷۹	۷۷۸,۷۴۴	۹,۱۰۹,۲۹۷	۱۵۰	۶,۰۷۲,۸۶۵	۱۰۰	۸,۹۶۶,۴۵۲
۳,۲۶۱	۴۰,۷۶۱	۳,۶۱۶	۴۵,۲۰۲	۵۰	۹,۰۴۰۵	۱۰۰	۹,۰۴۰۵
۸۲,۱۴۶	۱,۰۲۶,۸۲۲	۷۵,۳۳۰	۳۱۶,۶۲۸	۹۰	۴۵۱,۸۰۸	۱۰۰	۶۰۶,۸۹۸
۱۷,۵۳۱	۲۱۹,۱۴۲	۲۴,۸۴۵	۳۱,۰۵۵۸	۱۲۰	۲۵۸,۷۹۹	۱۰۰	۳۷۲,۵۶۶
-	-	۷,۰۹۵	۸۸,۶۸۶	۱۷۰	۵۲,۱۶۸	۱۰۰	۵۲,۱۶۸
۱۹۲,۰۶۸	۲,۴۰۰,۸۴۵	۶۵۲,۴۱۸	۸,۱۵۵,۲۲۸	۹۰	۹,۰۶۱,۳۶۴	۱۰۰	۱۱,۲۹۹,۴۰۹
۵۲۹,۵۶۹	۶,۶۱۹,۶۱۴	۷۶۷,۹۵۳	۹,۵۹۹,۴۰۷	۱۰۰	۹,۵۹۹,۴۰۷	۱۰۰	۱۲,۰۶۵,۸۸۹
۲۴۶,۲۳۶	۳,۰۷۷,۹۵۲	۵۱,۶۲۸	۶۴۵,۳۴۸	۵۰	۱,۲۹۰,۶۹۵	۱۰۰	۴,۰۶۴,۵۴۷
۳,۲۲۳,۵۵۴	۴۰,۲۹۴,۴۲۱	۲,۰۴۷,۳۲۰	۲۵,۵۹۱,۴۹۷	۱۵۰	۱۷,۰۶۰,۹۹۸	۱۰۰	۱۷,۰۶۰,۹۹۸
۱,۵۶۴	۱۹,۵۵۴	۱,۵۵۶,۶۵۰	۱۹,۴۵۸,۱۲۱	۱۰۰	۱۹,۴۵۸,۱۲۱	۱۰۰	۱۹,۴۵۸,۱۲۱
۷۵,۳۸۶	۳۱۷,۳۲۶	۳۹۳,۲۲۲	۴,۹۱۵,۱۷۷	۵۰	۹,۸۳۰,۵۵۴	۱۰۰	۹,۸۳۰,۵۵۴
۶۵,۰۳۳	۸۱۲,۹۱۶	۱۵۹,۱۹۳	۱,۹۸۹,۹۱۳	۱۰۰	۱,۹۸۹,۹۱۳	۱۰۰	۱,۹۸۹,۹۱۳
۲۲۷,۶۹۸	۲,۸۴۶,۲۲۱	۱۴۵,۳۹۶	۱,۸۱۷,۴۵۰	۱۰۰	۱,۸۱۷,۴۵۰	۱۰۰	۱,۸۱۷,۴۵۰
۱,۶۹۹,۹۲۳	۲۱,۲۴۹,۰۴۲	۲,۲۷۷,۱۲۴	۲۸,۴۶۴,۰۵۱	۱۰۰	۲۸,۴۶۴,۰۵۱	۱۰۰	۲۸,۴۶۴,۰۵۱

شرح

مطالبات از سایر شرکت‌ها در قالب اعطای تسهیلات و یا مشارکت حقوقی و اشخاص حقیقی با مبلغ تسهیلات کمتر از ۱۰۰۰ میلیارد ریال تا ۱۰۰ میلیارد ریال در صورت استفاده از رتبه اعتباری داخلی (با رتبه اعتباری ضعیف)

مطالبات از سایر شرکت‌ها در قالب اعطای تسهیلات و یا مشارکت حقوقی و اشخاص حقیقی با مبلغ تسهیلات کمتر از ۱۰۰ میلیارد ریال تا ۱۰۰ میلیارد ریال در صورت استفاده از رتبه اعتباری داخلی (با رتبه اعتباری بسیار ضعیف)

مطالبات از سایر شرکت‌ها در قالب اعطای تسهیلات و یا مشارکت حقوقی و اشخاص حقیقی با مبلغ تسهیلات کمتر از ۱۰۰ میلیارد ریال تا ۲ میلیارد ریال - با رتبه اعتباری خوب

مطالبات از سایر شرکت‌ها در قالب اعطای تسهیلات و یا مشارکت حقوقی و اشخاص حقیقی با مبلغ تسهیلات کمتر از ۱۰۰ میلیارد ریال تا ۲ میلیارد ریال - با رتبه اعتباری متوسط

مطالبات از سایر شرکت‌ها در قالب اعطای تسهیلات و یا مشارکت حقوقی و اشخاص حقیقی با مبلغ تسهیلات کمتر از ۱۰۰ میلیارد ریال تا ۲ میلیارد ریال - با رتبه اعتباری ضعیف

مطالبات از سایر شرکت‌ها در قالب اعطای تسهیلات و یا مشارکت حقوقی و اشخاص حقیقی با مبلغ تسهیلات کمتر از ۱۰۰ میلیارد ریال تا ۲ میلیارد ریال - با رتبه اعتباری بسیار ضعیف

مطالبات از سایر شرکت‌ها در قالب اعطای تسهیلات و یا مشارکت حقوقی و اشخاص حقیقی با مبلغ تسهیلات کمتر از ۱۰۰ میلیارد ریال تا ۲ میلیارد ریال - بدون رتبه اعتباری

مطالبات از سایر شرکت‌ها در قالب اعطای تسهیلات و یا مشارکت حقوقی و اشخاص حقیقی با مبلغ تسهیلات کمتر از ۲ میلیارد (تسهیلات خرد) - بدون رتبه اعتباری

مانده اصل و سود تسهیلات اعطایی در قالب عقود غیرمشارکتی بابت املک مسکونی که ملک مسکونی در رهن موسسه اعتباری باشد

خالص مطالبات غیرجاری اصل و سود و وجه التزام به یکسری ذخیره اختصاصی مربوطه) - مبلغ ذخیره اختصاصی کمتر از ۷۰٪ مانده مطالبات غیرجاری

خالص مطالبات غیرجاری اصل و سود و وجه التزام به یکسری ذخیره اختصاصی مربوطه) - مبلغ ذخیره اختصاصی کمتر از ۵۰٪ و بالاتر از آن نسبت به مانده مطالبات غیرجاری

مطالبات شرکت‌های فرعی و وابسته (جاری و قاعد ماهیت تسهیلاتی باشند)

سایر حساب‌های دریافتی (جاری باشند)

خالص دارایی‌های ثابت

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱/۲۳		شرح	
سرمایه مورد نیاز	دائمی‌ها و تعهدات موزون به ریسک	سرمایه مورد نیاز	ضریب ریسک	مبلغ تعدیل شده	مبلغ تعدیل
میلیون ریال	میلیون ریال	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال	میلیون ریال
۱,۱۳۳,۵۸۹	۱۴,۱۶۹,۸۶۲	۱,۴۹۹,۴۴۵	۱۰۰	۱۸,۷۴۳,۰۶۶	۱۸,۷۴۳,۰۶۶
-	-	-	-	۱,۵۴,۴۸۱,۹۴۷	۱,۵۴,۴۸۱,۹۴۷
-	-	-	-	۳,۰۹۲۲	۳,۰۹۲۲
۴۹,۷۶۳	۶۲۲,۰۴۲	۲۶۹,۰۷۳	۲۰	۱۶,۸۱۷,۰۳۶	۱۶,۸۱۷,۰۳۶
۱,۶۹۲	۲۱,۱۵۱	۲,۱۳۱	۵۰	۵۳,۲۶۶	۵۳,۲۶۶
۱,۰۲۲,۱۵۳	۱۲,۷۷۶,۹۱۷	۱,۰۱۸,۲۴۵	۱۰۰	۱۲,۷۲۸,۰۵۹	۱۲,۷۲۸,۰۵۹
۲,۲۵۸,۰۸۹	۲۸,۲۲۶,۱۱۴	۶۶۸,۹۳۲	۱۰۰	۸,۳۶۱,۶۴۵	۸,۳۶۱,۶۴۵
۸۸۸,۸۵۴	۱۱,۱۱۰,۶۷۶	۷۲۸,۹۹۵	۱۰۰	۹,۱۱۲,۴۳۳	۲۳,۵۳۸,۰۲۲
۶,۱۵۵,۹۵۰	۷۶,۹۴۹,۳۶۹	۹,۹۹۷,۹۲۶	۱۰۰	۱۲۴,۹۷۴,۰۷۰	۷۹۸,۰۶۲,۹۲۶
۱,۰۷۶,۴۵۲	۱۳,۴۵۵,۶۵۱	۳,۰۲۸,۶۹۳	۱۰۰	۳۷,۸۵۸,۶۶۳	۱۴,۲۹۸,۲۳۸
۷۱۶,۳۶۰	۸,۹۵۴,۴۸۱	۱,۱۵۹,۸۸۹	۱۰۰	۱۴,۴۹۸,۵۹۳	۱۴,۴۹۸,۵۹۳
<b>۶۷,۹۸۶,۴۳۰</b>	<b>۸۴۹,۸۳۰,۳۵۴</b>	<b>۹۱,۳۶۷,۴۵۲</b>	<b>۱,۱۴۲,۰۹۳,۱۰۴</b>		

\* محاسبات سرمایه پایه و دائمی‌های موزون شده به ریسک بانک در ۱۴۰۳/۱/۲۳ و ۱۴۰۳/۱/۲۹ و ۱۴۰۲/۱/۲۹ و ۱۴۰۲/۱/۲۹ طبق بخشنامه شماره ۱۷۵۸/۲۲/۱۴۰۳ مورخ ۱۴۰۳/۱/۲۵ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

اقدام بالای خط در ۱۴۰۳/۱/۲۳ و ۱۴۰۲/۱/۲۹ و ۱۴۰۲/۱/۲۹ و ۱۴۰۲/۱/۲۹ ابتدا حسب نوع وثایق دریافتی بر اساس ماده ۱۴ بخشنامه شماره ۱۷۵۸/۲۲/۱۴ مورخ ۱۴۰۳/۱/۲۵ و مورخ ۱۴۰۲/۱/۲۵ تعدیل می‌گردند و سپس در ضرایب ریسک ضرب می‌شوند.

اقدام زیر خط در ۱۴۰۳/۱/۲۳ و ۱۴۰۲/۱/۲۹ و ۱۴۰۲/۱/۲۹ ابتدا بر اساس ضرایب تبدیل با اقلام بالای خط هم‌ریف شده سپس حسب نوع وثایق دریافتی بر اساس ماده ۱۴ بخشنامه شماره ۱۷۵۸/۲۲/۱۴ مورخ ۱۴۰۳/۱/۲۵ و مورخ ۱۴۰۲/۱/۲۵ تعدیل می‌گردند و در نهایت با ضرایب ریسک مربوطه موزون می‌شوند.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۲-۷-۵۴. جمع دارایی‌های موزون شده به ریسک بازار در پایان سال مالی منتهی به ۳۰/۱۲/۱۴۰۳ مبلغ ۱۱۵,۲۰۹,۹۸۳ میلیون ریال می‌باشد.

۱۴۰۳/۱۲/۳۰			شرح
میزان سرمایه لازم	ضریب ریسک	مبلغ	
میلیون ریال	درصد	میلیون ریال	
-	۸	-	سهام تجاری
۲,۸۳۷,۸۴۴	۵	۵۶,۷۵۶,۸۷۱	مجموع بهای تمام شده اوراق بهادار تجاری- ریسک خاص
-	-	-	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام- مدت زمان باقی مانده تا سررسید یک ماه و کمتر از آن
۵۶۸	۰,۲	۲۸۳,۹۴۱	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام- مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۱ تا ۳ ماه
۹۲,۷۴۵	۰,۴	۲۳,۱۸۶,۱۷۴	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام- مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۳ تا ۶ ماه
۱۹۹,۹۵۲	۰,۷	۲۸,۵۶۴,۶۱۲	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام- مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۶ تا ۱۲ ماه
۵۹,۰۲۷	۱,۲۵	۴,۷۲۲,۱۴۵	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام- مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۱ تا ۲ سال
-	۱,۷۵	-	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام- مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۲ تا ۳ سال
-	۲,۲۵	-	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام- مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۳ تا ۴ سال
-	۲,۷۵	-	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام- مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۴ تا ۵ سال
-	۳,۲۵	-	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام- مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۵ تا ۷ سال
۶,۰۲۶,۶۶۳	۸	۷۵,۳۳۳,۲۹۳	وضعیت باز مثبت تمامی ارزشها یا قدر مطلق وضعیت باز منفی تمامی ارزشها هرکدام که بیشتر است
۹,۲۱۶,۷۹۹			جمع سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک بازار
۱۲,۵			ضریب
۱۱۵,۲۰۹,۹۸۳			دارایی موزون شده به ریسک بازار

۱۴۰۲/۱۲/۲۹			شرح
میزان سرمایه لازم	ضریب ریسک	مبلغ	
میلیون ریال	درصد	میلیون ریال	
-	۸	-	سهام تجاری
۱,۵۴۹,۸۱۷	۵	۳۰,۹۹۶,۳۴۶	مجموع بهای تمام شده اوراق بهادار تجاری- ریسک خاص
-	-	-	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام- مدت زمان باقی مانده تا سررسید یک ماه و کمتر از آن
-	۰,۲	-	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام- مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۱ تا ۳ ماه
۳۵,۸۷۹	۰,۴	۸,۹۶۹,۷۸۲	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام- مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۳ تا ۶ ماه
۱۴۱,۷۲۴	۰,۷	۲۰,۲۴۶,۲۶۱	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام- مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۶ تا ۱۲ ماه
۲۲,۲۵۴	۱,۲۵	۱,۷۸۰,۳۰۴	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام- مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۱ تا ۲ سال
-	۱,۷۵	-	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام- مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۲ تا ۳ سال
-	۲,۲۵	-	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام- مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۳ تا ۴ سال
-	۲,۷۵	-	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام- مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۴ تا ۵ سال
-	۳,۲۵	-	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام- مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۵ تا ۷ سال
۳,۱۵۷,۹۴۹	۸	۳۹,۴۷۴,۳۶۷	وضعیت باز مثبت تمامی ارزشها یا قدر مطلق وضعیت باز منفی تمامی ارزشها هرکدام که بیشتر است
۴,۹۰۷,۶۲۳			جمع سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک بازار
۱۲,۵			ضریب
۶۱,۳۴۵,۲۹۳			دارایی موزون شده به ریسک بازار

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۳-۷-۵۴. جمع دارایی‌های موزون شده به ریسک عملیاتی در پایان سال مالی منتهی به ۳۰/۱۲/۱۴۰۳ مبلغ ۱۴۰,۳۱۰,۶۹۶ میلیون ریال می‌باشد.

۱۴۰۳/۱۲/۳۰			شرح
میزان سرمایه لازم برای پوشش ریسک عملیاتی	ضریب ریسک	مبلغ	
میلیون ریال	درصد	میلیون ریال	
۱۱,۲۲۴,۸۵۶	۱۵	۷۴,۸۳۲,۳۷۱	میانگین مجموع درآمدهای سه سال اخیر بانک
۱۲/۵			ضریب
۱۴۰,۳۱۰,۶۹۶			دارایی موزون شده به ریسک عملیاتی

۱۴۰۲/۱۲/۲۹			شرح
میزان سرمایه لازم برای پوشش ریسک عملیاتی	ضریب ریسک	مبلغ	
میلیون ریال	درصد	میلیون ریال	
۶,۸۲۳,۸۸۱	۱۵	۴۵,۴۹۲,۵۴۲	میانگین مجموع درآمدهای سه سال اخیر بانک
۱۲/۵			ضریب
۸۵,۲۹۸,۵۱۶			دارایی موزون شده به ریسک عملیاتی

**۳-۷-۵۴. نسبت کفایت سرمایه**

نسبت کفایت سرمایه بانک در پایان سال مالی منتهی به ۳۰/۱۲/۱۴۰۳، ۱۴/۳۵ درصد می‌باشد.

ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
میلیون ریال	میلیون ریال	
۱۳۱,۸۸۵,۱۶۵	۲۰۰,۵۸۰,۱۱۰	سرمایه نظارتی
۸۴۹,۸۳۰,۳۵۴	۱,۱۴۲,۰۹۳,۱۰۴	دارایی موزون شده به ریسک اعتباری
۶۱,۳۴۵,۲۹۳	۱۱۵,۲۰۹,۹۸۳	دارایی موزون به ریسک بازار
۸۵,۲۹۸,۵۱۶	۱۴۰,۳۱۰,۶۹۶	دارایی موزون به ریسک عملیاتی
۹۹۶,۴۷۴,۱۶۳	۱,۳۹۷,۶۱۳,۷۸۳	جمع دارایی‌ها و تعهدات موزون شده برحسب ریسک
۱۲/۲٪	۱۳/۴٪	نسبت سرمایه لایه یک به دارایی موزون به ریسک - درصد
۱۳/۲٪	۱۴/۴٪	نسبت کفایت سرمایه - درصد

۱-۳-۷-۵۴. افزایش نسبت کفایت سرمایه در سال ۱۴۰۳ نسبت به سال قبل، عمدتاً ناشی از افزایش سودآوری طی سال مذکور بوده است. اقدام بانک جهت افزایش سرمایه از محل سود تقسیم نشده سال ۱۴۰۲ موجب گردیده ضمن استفاده از نرخ صفر مالیاتی قانون تامین مالی تولید و زیرساخت‌ها، از خروج وجه نقد نیز جلوگیری شود، لذا منجر به رشد سودآوری گردیده است.

### ۴-۷-۵۴. درجه اهرمی

درجه اهرمی عبارتست از جمع حقوق مالکانه به دارایی‌های بانک. درجه اهرمی بانک در سال مالی منتهی به ۳۰/۱۲/۱۴۰۳، ۱۲/۷ درصد می‌باشد.

ارقام به میلیون ریال		شرح
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۱۲۲,۴۶۷,۲۲۶	۱۸۷,۴۱۷,۹۴۹	جمع حقوق مالکانه
۱,۰۰۰,۶۶۳,۱۶۹	۱,۴۷۶,۲۱۴,۴۲۹	جمع دارایی‌ها
۱۲/۲٪	۱۲/۷٪	درجه اهرمی - درصد

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۵۵. بخش‌های عملیاتی

۵۵-۱. مبنای تقسیم‌بندی بخش‌ها

۵۵-۲. اطلاعات درباره بخش‌های عملیاتی قابل گزارش

اطلاعات مرتبط با هر یک از بخش‌های قابل گزارش در جدول زیر ارائه گردیده است. سود قبل از مالیات بخش به‌عنوان معیار عملکرد بخش مورد استفاده قرار گرفته است.

ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۳/۱۲/۳۰			شرح
جمع	بانکداری بین‌الملل	خزانه داری و عملیات بانکداری ریالی	
			درآمدهای کسب شده از خارج بانک
۱۶۵,۵۴۴,۲۰۰	۱۲,۶۳۵,۰۹۶	۱۵۲,۹۰۹,۱۰۴	درآمد تسهیلات اعطایی و سپرده‌گذاری
(۱۱۲,۱۷۷,۷۵۵)	(۱۰,۰۵۲,۹۰۵)	(۱۰۲,۱۲۴,۸۵۰)	هزینه سود سپرده‌ها
۵۳,۳۶۶,۴۴۵	۲,۵۸۲,۱۹۱	۵۰,۷۸۴,۲۵۴	خالص درآمد تسهیلات و سپرده‌گذاری
			درآمد کارمزد
۱۷,۵۷۸,۰۸۷	۸۳۵,۹۸۷	۱۶,۷۴۲,۱۰۰	هزینه کارمزد
(۹۰۲,۸۳۹)	(۶۲,۳۷۱)	(۸۴۰,۴۶۸)	خالص درآمد کارمزد
۱۶,۶۷۵,۲۴۸	۷۷۳,۶۱۶	۱۵,۹۰۱,۶۳۲	
			خالص سود (زیان) سرمایه‌گذاری‌ها
۲,۸۶۲,۵۷۹	-	۲,۸۶۲,۵۷۹	خالص سود (زیان) مبادلات و معاملات ارزی
۱۱,۱۷۶,۹۶۱	۱۱,۱۷۶,۹۶۱	-	سایر درآمدهای عملیاتی
۳۱,۳۲۸,۰۶۶	۳۱,۳۲۸,۰۶۶	-	جمع درآمد سپرده‌گذاری، ارزی و سایر درآمدهای عملیاتی
۴۵,۳۶۷,۶۰۶	۴۲,۵۰۵,۰۲۷	۲,۸۶۲,۵۷۹	خالص درآمدهای کسب شده از خارج بانک
۱۱۵,۴۰۹,۲۹۹	۴۵,۸۶۰,۸۳۴	۶۹,۵۴۸,۴۶۵	خالص درآمدهای بین بخش‌های بانک
-	(۱۲۵,۶۷۸)	۱۲۵,۶۷۸	جمع درآمدهای بخش‌های عملیاتی بانک
۱۱۵,۴۰۹,۲۹۹	۴۵,۷۳۵,۱۵۶	۶۹,۶۷۴,۱۴۳	هزینه‌های مطالبات مشکوک‌الوصول بخش عملیاتی
(۱۷,۵۱۴,۷۲۶)	(۵,۳۷۹,۲۶۶)	(۱۲,۱۳۵,۴۶۰)	سایر هزینه‌های مستقیم قابل انتساب به بخش عملیاتی
(۱۳,۳۰۵,۰۹۲)	(۲,۲۵۷,۵۸۰)	(۱۱,۰۴۷,۵۱۲)	سود (زیان) هر بخش قبل از هزینه‌های عمومی غیرقابل انتساب
۸۴,۵۸۹,۴۸۱	۳۸,۰۹۸,۳۱۰	۴۶,۴۹۱,۱۷۱	هزینه‌های عمومی غیرقابل انتساب به بخش‌ها
(۲,۵۰۱,۲۱۹)			سود (زیان) قبل از مالیات
۸۲,۰۸۸,۲۶۲			

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

اطلاعات درباره بخش های عملیاتی قابل گزارش (ادامه)

ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۲/۱۲/۲۹			شرح
جمع	بانکداری بین الملل	خزانه داری و عملیات بانکداری ریالی	
۱۰۸,۱۲۲,۳۳۷ (۶۷,۵۰۹,۹۶۳)	۹,۳۶۳,۵۵۲ (۷,۸۷۰,۲۰۸)	۹۸,۷۵۸,۷۸۵ (۵۹,۶۳۹,۷۵۵)	درآمدهای کسب شده از خارج بانک درآمد تسهیلات اعطایی و سپرده گذاری هزینه سود سپرده ها خالص درآمد تسهیلات و سپرده گذاری
۴۰,۶۱۲,۳۷۴	۱,۴۹۳,۳۴۴	۳۹,۱۱۹,۰۳۰	
۹,۱۶۹,۳۰۶ (۶۶۲,۴۷۶)	۸۱۷,۱۸۹ -	۸,۳۵۲,۱۱۷ (۶۶۲,۴۷۶)	درآمد کارمزد هزینه کارمزد خالص درآمد کارمزد
۸,۵۰۶,۸۳۰	۸۱۷,۱۸۹	۷,۶۸۹,۶۴۱	
۷۳,۸۴۳ ۶,۸۱۵,۲۷۷ ۱۴,۵۳۲,۹۷۵	- ۶,۸۱۵,۲۷۷ ۱۴,۵۳۲,۹۷۵	۷۳,۸۴۳ - -	خالص سود (زیان) سرمایه گذاری ها خالص سود (زیان) مبادلات و معاملات ارزی سایر درآمدهای عملیاتی
۲۱,۴۲۲,۰۹۵	۲۱,۳۴۸,۲۵۲	۷۳,۸۴۳	جمع درآمد سپرده گذاری، ارزی و سایر درآمدهای عملیاتی
۷۰,۵۴۱,۲۹۹	۲۳,۶۵۸,۷۸۵	۴۶,۸۸۲,۵۱۴	خالص درآمدهای کسب شده از خارج بانک
-	(۴۴,۶۸۲)	۴۴,۶۸۲	خالص درآمدهای بین بخش های بانک
۷۰,۵۴۱,۲۹۹	۲۳,۶۱۴,۱۰۳	۴۶,۹۲۷,۱۹۶	جمع درآمدهای بخش های عملیاتی بانک
(۴,۶۷۶,۰۸۶)	(۱,۷۳۲,۰۵۰)	(۲,۹۴۴,۰۳۶)	هزینه های مطالبات مشکوک الوصول بخش عملیاتی
(۷,۴۵۰,۶۴۴)	(۱,۳۳۶,۴۳۲)	(۶,۱۱۴,۲۱۲)	سایر هزینه های مستقیم قابل انتساب به بخش عملیاتی
۵۸,۴۱۴,۵۶۹	۲۰,۵۴۵,۶۲۱	۳۷,۸۶۸,۹۴۸	سود (زیان) هر بخش قبل از هزینه های عمومی غیر قابل انتساب
(۲,۶۷۷,۹۳۴)			هزینه های عمومی غیر قابل انتساب به بخش ها
۵۵,۷۳۶,۶۳۵			سود (زیان) قبل از مالیات

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۳-۵۵. تمرکز جغرافیایی اقلام عمده دارایی‌ها و بدهی‌ها و درآمدها

در ارائه اطلاعات جغرافیایی، اقلام دارایی‌ها بر مبنای محل استقرار، درآمدها و بدهی‌ها بر مبنای محل اقامت طرف حساب بانک در نواحی جغرافیایی گزارش می‌شود.

ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۳/۱۲/۳۰							
جمع	سایر	ترکیه	عمان	سوئیس	چین	آلمان	ایران
<b>دارایی‌ها</b>							
۱۵۸,۶۹۹,۸۰۲	۵۴۵,۱۲۷	۵۰۹,۴۰۸	۵۰۴,۹۴۱	۴,۰۷۳,۱۲۰	۲۵,۷۷۵	۱۲۲,۲۹۸,۹۸۲	۳۰,۷۴۲,۴۴۹
۱۵۹,۲۳۳,۷۱۹	۲,۲۱۵,۸۶۶	۴,۶۷۳,۹۱۲	۱,۳۰۲,۱۹۴	(۱,۰۱۰,۱۰۴)	۲,۹۸۸,۲۵۳	۵,۳۴۵,۴۰۱	۱۴۳,۷۱۸,۱۹۷
۹۶۴,۳۰۸,۲۳۵	-	-	-	-	-	۸۸۵	۹۶۴,۳۰۷,۳۵۰
۵۹,۹۵۱,۱۵۲	-	-	-	-	-	-	۵۹,۹۵۱,۱۵۲
۱,۹۵۹,۳۲۳	-	-	-	-	-	-	۱,۹۵۹,۳۲۳
۱,۹۹۰,۲۴۶	-	-	-	-	-	-	۱,۹۹۰,۲۴۶
۱,۴۳۰,۹۸۴	-	-	-	-	-	-	۱,۴۳۰,۹۸۴
۲۸,۴۶۴,۰۵۱	-	-	-	-	-	۱۴,۲۵۵	۲۸,۴۴۹,۷۹۶
۱۹۹,۹۱۳	-	-	-	-	-	-	۱۹۹,۹۱۳
۸۴,۳۶۵,۹۸۲	-	-	-	-	-	-	۸۴,۳۶۵,۹۸۲
۱۵,۶۱۱,۰۲۲	-	-	-	-	-	۱۸۳,۸۴۷	۱۵,۴۲۷,۱۷۵
<b>۱,۴۷۶,۲۱۴,۴۲۹</b>	<b>۲,۷۶۰,۹۹۳</b>	<b>۵,۱۸۳,۳۲۰</b>	<b>۱,۸۰۷,۱۳۵</b>	<b>۳,۰۶۳,۰۱۶</b>	<b>۳,۰۱۴,۰۲۸</b>	<b>۱۲۷,۸۴۳,۳۷۰</b>	<b>۱,۳۳۲,۵۴۲,۵۶۷</b>
<b>جمع دارایی‌ها</b>							
<b>بدهی‌ها</b>							
(۳۹,۲۱۷,۷۹۸)	-	-	-	-	-	-	(۳۹,۲۱۷,۷۹۸)
(۱,۱۷۵,۶۳۸,۱۷۷)	-	-	-	-	-	(۷۵,۸۱۰,۲۵۹)	(۱,۰۹۹,۸۲۷,۹۱۸)
(۱۸۲,۴۴۰)	-	-	-	-	-	-	(۱۸۲,۴۴۰)
(۹,۶۱۱,۳۹۶)	-	-	-	-	-	(۱۲۸,۰۴۱)	(۹,۴۸۳,۳۵۵)
(۶۲,۶۳۵,۱۵۵)	-	-	-	-	-	(۴۰۹,۳۶۹)	(۶۲,۲۲۵,۷۸۶)
(۱,۵۱۱,۵۱۴)	-	-	-	-	-	-	(۱,۵۱۱,۵۱۴)
<b>(۱,۲۸۸,۷۹۶,۴۸۰)</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>(۷۶,۳۴۷,۶۶۹)</b>	<b>(۱,۲۱۲,۴۴۸,۸۱۱)</b>
<b>۷۶,۶۱۱,۰۳۱</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>۱,۱۹۰,۱۹۳</b>	<b>۷۵,۴۲۰,۸۳۸</b>
<b>۳۴۲,۲۶۹</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>۳۴۲,۲۶۹</b>
<b>خالص سود عملیاتی</b>							
<b>خالص سایر درآمدها و هزینه‌ها</b>							

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۲/۱۲/۲۹								
ایران	آلمان	چین	اسپانیا	عمان	ترکیه	سایر	جمع	
<b>دارایی ها</b>								
۱۳,۱۸۰,۹۳۲	۵۸,۵۲۴,۹۰۷	۱۵,۲۸۵	۱,۹۴۲,۳۹۱	۲۹۸,۲۵۶	۴۳۱,۶۳۴	۱۷۱,۷۴۲	۷۴,۵۶۵,۱۴۷	موجودی نقد
۴۸,۹۵۸,۳۱۷	۱۷,۴۵۲,۸۹۱	۱,۷۷۶,۰۴۴	۴,۳۱۸,۰۹۲	۱,۵۳۳,۰۳۷	۲۴,۱۴۲,۲۷۷	۱,۳۱۸,۸۴۲	۹۹,۴۹۹,۵۰۰	مطالبات از بانک ها و سایر موسسات اعتباری غیربانکی
۶۹۵,۶۳۵,۹۶۸	۶۴۷	-	-	-	-	-	۶۹۵,۶۳۶,۶۱۵	تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی
۳۲,۱۷۱,۱۳۵	-	-	-	-	-	-	۳۲,۱۷۱,۱۳۵	سرمایه گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار
۸۰۰,۳۲۲	-	-	-	-	-	-	۸۰۰,۳۲۲	مطالبات از شرکت های فرعی و وابسته
۹۲۸,۶۵۳	-	-	-	-	-	-	۹۲۸,۶۵۳	سایر دریافتی ها
۴۲۵,۵۹۱	-	-	-	-	-	-	۴۲۵,۵۹۱	دارایی غیرجاری نگهداری شده برای فروش
۲۱,۲۴۰,۱۱۶	۸,۹۲۶	-	-	-	-	-	۲۱,۲۴۹,۰۴۲	دارایی های ثابت مشهود
۱۶۸,۱۸۰	-	-	-	-	-	-	۱۶۸,۱۸۰	دارایی های نامشهود
۶۰,۳۷۷,۵۶۴	-	-	-	-	-	-	۶۰,۳۷۷,۵۶۴	سپرده قانونی
۱۴,۵۰۸,۰۷۳	۳۳۳,۳۴۷	-	-	-	-	-	۱۴,۸۴۱,۴۲۰	سایر دارایی ها
<b>۸۸۸,۳۹۴,۸۵۱</b>	<b>۷۶,۳۲۰,۷۱۸</b>	<b>۱,۷۹۱,۳۲۹</b>	<b>۶,۲۶۰,۴۸۳</b>	<b>۱,۸۳۱,۲۹۳</b>	<b>۲۴,۵۷۳,۹۱۱</b>	<b>۱,۴۹۰,۵۸۴</b>	<b>۱,۰۰۰,۶۶۳,۱۶۹</b>	<b>جمع دارایی ها</b>
<b>بدهی ها</b>								
(۸۳,۸۷۶,۲۶۱)	-	-	-	-	-	-	(۸۳,۸۷۶,۲۶۱)	بدهی به بانک ها و سایر موسسات اعتباری غیربانکی
(۶۹۸,۹۲۰,۴۹۱)	(۳۴,۲۲۴,۳۶۶)	-	-	-	-	-	(۷۳۳,۱۴۴,۸۵۷)	سپرده های مشتریان
(۸۰,۰۹۷)	-	-	-	-	-	-	(۸۰,۰۹۷)	سود سهام پرداختنی
(۸,۶۴۷,۰۴۷)	-	-	-	-	-	-	(۸,۶۴۷,۰۴۷)	مالیات عملکرد پرداختنی
(۵۱,۳۰۲,۸۸۳)	(۱۷۵,۵۳۱)	-	-	-	-	-	(۵۱,۴۷۸,۴۱۴)	ذخایر و سایر پرداختنی ها
(۹۶۹,۲۶۷)	-	-	-	-	-	-	(۹۶۹,۲۶۷)	ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان و تعهدات بازنشستگی کارکنان
<b>(۸۴۳,۷۹۶,۰۴۶)</b>	<b>(۳۴,۳۹۹,۸۹۷)</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>(۸۷۸,۱۹۵,۹۴۳)</b>	<b>جمع بدهی ها</b>
<b>۵۱,۸۲۳,۴۶۳</b>	<b>(۲۲۳,۵۱۵)</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>۵۱,۵۹۹,۹۴۸</b>	<b>جمع درآمدهای عملیاتی</b>
<b>۷۵,۰۷۷</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>۷۵,۰۷۷</b>	<b>خالص سایر درآمدها و هزینه ها</b>

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ۱۴۰۳

۵۶. معاملات با اشخاص مرتبط

۱- ۵۶. تغییرات سهامداران عمده (بالای یک درصد)  
طی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ۱۴۰۳ دو سهامدار از ترکیب سهامداران عمده بالای یک درصد خارج و دو سهامدار به ترکیب سهامداران مذکور افزوده گردید.  
۲- ۵۶. معاملات با مدیران

۱۴۰۳/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱۲/۳۰		۱۴۰۳/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱۲/۳۰			
درآمد	مبلغ وثیقه	درآمد	مبلغ وثیقه	مانده در پایان دوره	حداکثر مانده طی دوره	مبلغ معامله در سال	آیا مشمول مفاد ماده ۱۲۹ ق.ت. می‌باشد؟	نام شرکت طرف معامله	نوع معامله
۵۳	۱,۳۲۲	۸۳	۵,۴۴۰	۱,۲۶۰	۱,۳۲۹	-		تسهیلات مسکن	تسهیلات مسکن
-	-	۵۴۷	۲۴,۳۰۰	۹,۵۹۶	۱۰,۱۲۵	۱۰,۰۰۰		تسهیلات خودرو	تسهیلات خودرو
-	-	۱۵	۴,۲۰۰	-	۴۵۹	۱,۱۶۲	✓	بانک	کارت اعتباری
-	(۶۳,۵۵۰)	(۱۵,۲۲۶)	-	(۸۶,۵۵۳)	(۶۲۳,۶۰۱)	(۲۳,۰۰۳)		بانک	سپرده‌گذاری
۱۷۷	-	-	-	-	-	-		سایر تسهیلات	سایر تسهیلات
۱۲۸	۲,۸۰۰	۹۸	۳,۴۰۰	-	۱,۴۲۷	-		تسهیلات مسکن	تسهیلات مسکن
۵۲	۱۰,۰۰۰	۱,۷۱۶	۳۸,۶۰۰	۱۸,۳۸۵	۲۰,۲۵۰	۱۰,۰۰۰		تسهیلات خودرو	تسهیلات خودرو
۶۰۲	۴,۷۱۲	۹۸۶	۲۲,۰۰۰	۷,۵۵۵	۸,۳۲۷	۵,۸۳۱	✗	بانک	کارت اعتباری
-	(۷,۹۴۳)	(۱۹۴)	-	(۹,۳۳۶)	(۱۸۸,۶۲۱)	(۱,۳۹۳)		بانک	سپرده‌گذاری
۱,۷۸۹	۲۳,۸۷۱	۱,۲۰۵	۲۳,۲۱۱	۱۹,۴۶۹	۲۱,۹۰۴	۴,۹۰۰		سایر تسهیلات	سایر تسهیلات
۲,۸۰۱	(۲۸,۷۸۸)	(۱۰,۷۷۱)	۱۴۱,۱۵۱	(۳۹,۶۲۴)	(۷۴۸,۳۶۱)	۷,۴۹۷		خالص	خالص

مدیران شامل اعضای هیات‌مدیره و هیئت‌عامل بانک می‌باشند.  
\* در خصوص تسهیلات و کارت اعتباری مبلغ معامله معادل مبلغ اعطایی در طی دوره می‌باشد.  
\* معاملات با اشخاص مرتبط تا توجه به زمان تصدیق آن‌ها لحاظ گردیده است.  
\* کلیه معاملات با اشخاص وابسته در دوران عادی معاملات انجام شده و با شرایط حاکم بر معاملات حقیقی تفاوت با اهمیتی نداشته است.

## بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۳-۵۶. معاملات گروه با اشخاص وابسته در طی دوره، به شرح ذیل است:

ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۳/۱۲/۳۰						
گروه	نام شخص وابسته	نوع وابستگی	آیا مشمول مفاد ماده ۱۲۹ ق.ت. می باشد؟	حق بیمه	مانده طلب (بدهی) ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	مانده طلب (بدهی) ۱۴۰۱/۱۲/۲۹
شرکت بیمه زندگی خاورمیانه	بانک خاورمیانه	سهامدار	✗	۱۱,۹۳۲	۱,۷۷۸	۷۴
	شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه	سایر اشخاص وابسته	✗	-	۱۲۹,۱۴۵	۵۲۸
	محمد ابراهیم امین	عضو هیات مدیره و مدیرعامل	✓	۲۵,۲۶۰	۲,۹۸۹	۱,۳۶۴
	مهدی نوروزی	رئیس هیات مدیره	✓	۶,۸۴۵	۳,۹۴۴	۲,۵۰۹

۴-۵۶. معاملات بانک با اشخاص وابسته در طی دوره، به شرح ذیل است:

ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۳/۱۲/۳۰							
گروه	نام شخص وابسته	نوع وابستگی	موضوع معامله	آیا مشمول مفاد ماده ۱۲۹ ق.ت. می باشد؟	نحوه تعیین قیمت	مبلغ معامله	سود (زیان) ناخالص معامله
واحد های تجاری فرعی	شرکت داده پردازان سیمای آفتاب	شرکت فرعی	پرداختی بابت قرارداد تامین نیروی انسانی	✗	طبق قرارداد	۳۹,۴۹۹	(۳۹,۴۹۹)
	شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه	شرکت فرعی	تسهیلات اعطایی مرابحه/جعاله* صدور/تمدید ضمانت نامه	✗	هیات مدیره بانک	۲۰,۸۵۸,۰۰۰	۲۵۹,۹۳۰
			سود سهام دریافتی	✗	مجمع عمومی عادی	۳,۰۰۰	۳,۰۰۰
			کارمزد خرید و فروش اوراق بهادار	✗	دستور العمل سازمان بورس	۱۱,۱۸۳	-
واحد تجاری وابسته	شرکت خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه	شرکت فرعی	مبالغ پرداختی بابت معاملات ارز و سکه	✗	طبق مصوبه شورای پول و اعتبار	۱,۲۱۱,۰۸۳	۴,۱۸۵
			سود سهام دریافتی سایر	✗	مجمع عمومی عادی هیات مدیره	۲,۶۶۹,۹۸۶	-
	بیمه زندگی خاورمیانه	شرکت وابسته	پرداختی بابت بیمه های پرسنلی بانک	✗	طبق قرارداد	۱۱,۹۳۲	(۱۱,۹۳۲)
			ودیعه ملک استیجاری	✗	-	-	(۳,۰۰۰)
سایر اشخاص وابسته	شرکت سرمایه گذاری صنایع ایران	سهامدار بالای ۵ درصد	تسهیلات اعطایی مرابحه/جعاله صدور/تمدید ضمانت نامه	✗	هیات مدیره بانک	۱۲۵,۶۰۰	۸,۵۵۰
			تسهیلات اعطایی مرابحه/جعاله صدور/تمدید ضمانت نامه	✗	هیات مدیره بانک	۱۵,۰۰۰	۴,۳۰۵
	شیمی صنعت فرزاد	سهامدار بالای ۵ درصد	تسهیلات اعطایی مرابحه/جعاله صدور/تمدید ضمانت نامه	✗	هیات مدیره بانک	۱,۸۷۹	۱۸
			تمدید ضمانت نامه	✗	هیات مدیره بانک	۳۵,۱۴۳	۴۴
	کارگزاری بورس ایران	سهامدار بالای ۵ درصد	تسهیلات اعطایی مرابحه/جعاله صدور/تمدید ضمانت نامه	✗	هیات مدیره بانک	۵۴,۶۳۵,۰۰۰	۲۳۲,۰۶۱
			تسهیلات اعطایی مرابحه/جعاله صدور/تمدید ضمانت نامه	✗	هیات مدیره بانک	۵۰,۰۰۰	۶,۷۵۹
	صبا نیروی توس	هیات مدیره مشترک	تسهیلات اعطایی مرابحه/جعاله صدور/تمدید ضمانت نامه	✓	هیات مدیره بانک	۵,۴۱۰,۱۸۵	۲۵۴,۸۶۱
			تسهیلات اعطایی مرابحه/جعاله صدور/تمدید ضمانت نامه	✓	هیات مدیره بانک	۲۴,۷۲۸	۱,۱۸۳
	شرکت قندمرودشت	سهامدار بالای ۵ درصد	تسهیلات اعطایی مرابحه/جعاله	✗	هیات مدیره بانک	۲,۰۰۰,۰۰۰	۱۱۱,۴۹۶
			تسهیلات اعطایی مرابحه/جعاله	✓	هیات مدیره بانک	۲,۵۱۰,۱۹۱	۳۹۹,۱۷۳
دارویی پرسون بام بین الملل	هیات مدیره مشترک	تسهیلات اعطایی مرابحه/جعاله	✓	هیات مدیره بانک	۲,۵۱۰,۱۹۱	۳۹۹,۱۷۳	
		تسهیلات اعطایی مرابحه/جعاله	✓	هیات مدیره بانک	۷۹۵,۱۲۴	۶۸,۳۶۶	
بانیان پیک دارویی صبح	هیات مدیره مشترک	تسهیلات اعطایی مرابحه/جعاله	✓	هیات مدیره بانک	۷۹۵,۱۲۴	۶۸,۳۶۶	
		سود سهام دریافتی	✓	هیات مدیره بانک	۴۴۰	۱	

\* ذخیره مرتبط با شرکت های فرعی و وابسته در یادداشت ۲۷ (مطالبات از شرکت های فرعی و وابسته) افشا گردیده است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۵-۵۶. مانده حساب اشخاص وابسته که طی دوره، معامله ای با آنها انجام نشده، به شرح ذیل است:

ارقام به میلیون ریال

مانده طلب (بدهی) ۱۴۰۲/۱۲/۲۹		۱۴۰۳/۱۲/۳۰			
مانده طلب (بدهی) ۱۴۰۲/۱۲/۲۹	مانده طلب (بدهی) ۱۴۰۳/۱۲/۳۰	تعدیلات	پرداخت	نوع وابستگی	نام شخص وابسته
۹۱۹	۹۸۲	-	-	هیات مدیره مشترک	گروه مالی طاووس خاورمیانه
۹۶,۰۹۲	-	-	-	سهامدار بالای ۵ درصد	لامیران
۴۱۹,۸۸۳	-	-	-	هیات مدیره مشترک	شرکت سیدگردان آسمان

### ۵۷. سود انباشته در پایان سال

تخصیص سود انباشته پایان سال در موارد زیر موقوف به تصویب مجمع عمومی عادی صاحبان سهام می‌باشد:

ارقام به میلیون ریال

مبلغ	تکالیف قانونی
۷,۶۹۵,۳۳۰	تقسیم حداقل ۱۰ درصد سود خالص سال ۱۴۰۳ طبق ماده ۹۰ اصلاحیه قانون تجارت
۴۹,۱۴۹,۴۷۸	حداکثر سود قابل تقسیم (مانده سود انباشته پایان دوره پس از کسر آثار سود تسعیر)

پیرو بخشنامه شماره ۰۷/۳۲۳۰ مورخ ۱۴۰۳/۱۲/۲۹ بانک مرکزی سود تسعیر ناشی از تسعیر ارز اقلام پولی با نرخ ۷۴۴,۰۳۶ ریال برای هر یورو و ۶۸۱,۲۰۳ ریال برای هر دلار آمریکا (سال قبل ۴۳۷,۷۳۴ ریال برای هر ۱,۸۷۷ ریال برای هر دلار آمریکا) به‌عنوان سود قابل تقسیم محسوب نمی‌شود و تنها می‌تواند صرف افزایش سرمایه بانک گردد. این مبلغ برای سال ۱۴۰۳ معادل ۲۴,۱۱۰,۲۹۸ میلیون ریال می‌باشد که در محاسبه حداکثر سود قابل تقسیم از سود انباشته کسر گردیده است.

مبلغ	پیشنهاد هیات مدیره
۲۵۰	سود سهام پیشنهادی هیات مدیره

مطابق با مفاد ماده ۲۴۰ اصلاحیه قانون تجارت و ۱۱۱ اساسنامه، پرداخت سود سهام مصوب ظرف مدت ۴ ماه پس از تصمیم مجمع عمومی راجع به تقسیم سود انجام خواهد شد که این پول نزد صندوق محفوظ است و با مراجعه سهامداران پرداخت خواهد شد.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت های توضیحی صورت های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

۵۸. صورت عملکرد عملیات قرض الحسنه پس انداز ریالی

۵۸-۱. وضعیت مانده منابع و مصارف قرض الحسنه

ارقام به میلیون ریال		
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	منابع قرض الحسنه
-	-	سپرده های قرض الحسنه پس انداز - ریال
۶۲,۹۶۹,۴۸۳	۸۶,۴۹۹,۳۱۷	سپرده های قرض الحسنه جاری - ریال
۶۲,۹۶۹,۴۸۳	۸۶,۴۹۹,۳۱۷	جمع منابع قرض الحسنه
مصارف قرض الحسنه:		
(۶,۵۸۹,۷۷۳)	(۱۴,۳۰۰,۵۳۲)	تسهیلات اعطایی ریالی و مطالبات از اشخاص غیردولتی (قبل از ذخیره)
(۶,۵۸۹,۷۷۳)	(۱۴,۳۰۰,۵۳۲)	جمع مصارف قرض الحسنه
(۷,۴۰۰,۹۹۸)	(۱۲,۹۷۴,۸۹۸)	سپرده قانونی منابع قرض الحسنه جاری
(۲۵,۱۸۷,۷۹۳)	(۳۴,۵۹۹,۷۲۷)	ذخیره نقدینگی سپرده های قرض الحسنه جاری (۴۰ درصد)
۲۳,۷۹۰,۹۲۰	۲۴,۶۲۴,۱۶۰	مازاد (کسری) منابع به مصارف قرض الحسنه

۵۸-۲. خالص کارمزد عملیات قرض الحسنه

ارقام به میلیون ریال		
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۲۴۵,۳۱۱	۵۷۵,۳۳۳	۱۵-۱ کارمزد دریافتی تسهیلات اعطایی قرض الحسنه
۲۴۵,۳۱۱	۵۷۵,۳۳۳	خالص کارمزد عملیات قرض الحسنه

۵۸-۳. طبقه بندی تسهیلات قرض الحسنه اعطایی بر اساس موضوع تسهیلات

ارقام به میلیون ریال		
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۵,۷۶۹,۶۰۰	۱۳,۱۹۷,۴۳۴	ازدواج
۸۲۰,۱۷۳	۱,۱۰۳,۰۹۸	فرزند آوری
۶,۵۸۹,۷۷۳	۱۴,۳۰۰,۵۳۲	

۵۸-۴. طبقه بندی تسهیلات قرض الحسنه اعطایی بر اساس نوع مشتری

ارقام به میلیون ریال		
۱۴۰۲/۱۲/۲۹	۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۶,۵۸۹,۷۷۳	۱۴,۳۰۰,۵۳۲	اشخاص حقیقی
۶,۵۸۹,۷۷۳	۱۴,۳۰۰,۵۳۲	





بانک خاورمیانه (سهامی عام)  
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی  
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۴۰۳


۵۸. اطلاعات تسهیلات و تعهدات کلان

اطلاعات تسهیلات و تعهدات کلان مطابق مصوبه ۱۶۶ جلسه مورخ ۱۳۹۲/۰۸/۰۷ شورای پول و اعتبار (بخشنامه شماره ۹۲/۲۴۲۵۵۳ مورخ ۱۳۹۲/۰۸/۱۶ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران) به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

ردیف	نوع دینفع واحد	مانده تسهیلات و تعهدات کلان پس از کسر استثنائات اعمال ضرایب		مجموع تسهیلات، تعهدات بعلاوه قیمت تمام شده سهام (گروه دینفع واحد)	قیمت تمام شده سهام	خالص تسهیلات- میلیون ریال		وضعیت وثیقه	ارزش	نوع
		خالص جاری	خالص غیرجاری			خالص تعهدات با اعمال ضریب	تسهیلات			
۱	حقوقی	۱۱,۲۹۸,۴۱۴	-	۱,۰۴۸,۳۰۷	-	-	-		۷۹,۹۴۵,۷۸۶	ملکی/سپرده/چک/سهام/قرارداد لازم الاجرا
۲	حقوقی	۱۳,۹۳۵,۶۱۸	-	-	-	-	-		۳۹,۱۷۷,۹۶۸	ملکی/کارخانه/چک/قرارداد لازم الاجرا
۳	حقوقی	۱۲,۰۴۸,۰۱۸	-	۱۴,۷۷۵,۵۰۱	-	-	-		۱۸۰,۵۰۹,۷۱۱	سپرده/سهام/چک/قرارداد لازم الاجرا
۴	حقوقی	۱۵,۹۶۱,۲۵۶	-	۹۷۵,۲۷۴	-	-	-		۶۷,۶۸۲,۱۶۸	ملکی/کارخانه/سپرده/چک/قرارداد لازم الاجرا
۵	حقوقی	۱۳,۰۱۹,۵۳۰	-	-	-	-	-		۲۱,۷۳۹,۰۶۳	ملکی/کارخانه/چک/قرارداد لازم الاجرا
۶	حقوقی	۱۳,۳۹۶,۱۴۰	-	۱۰,۶۰۶	-	-	-		۳۹,۱۹۵,۲۱۴	ملکی/سهام/چک/قرارداد لازم الاجرا
۷	حقوقی	۱۷,۷۸۳,۷۲۶	-	۲۰۴,۱۲۰	-	-	-		۵۳,۰۶۳,۷۹۹	ملکی/کارخانه/ماشین آلات و تجهیزات/چک/قرارداد لازم الاجرا
۸	حقوقی	۱۳,۸۷۰,۲۴۶	-	۳۵۹,۳۴۰	-	-	-		۵۶,۹۸۶,۰۶۷	ملکی/کارخانه/ماشین آلات و تجهیزات/چک/سفته و برات/قرارداد لازم الاجرا
۹	حقوقی	۱۲,۱۵۳,۲۰۹	-	۳,۱۱۵,۳۵۳	-	-	-		۵۴,۴۸۸,۰۰۸	کارخانه/چک/قرارداد لازم الاجرا
۱۰	حقوقی	۱۱,۲۵۱,۴۵۳	-	۶,۸۲۳,۵۰۰	-	-	-		۷۹,۹۳۵,۵۶۲	ملکی/کارخانه/چک/سپرده/قرارداد لازم الاجرا
۱۱	حقوقی	۱,۷۹۷,۲۹۷	۸,۴۵۰,۲۶۸	۲,۱۳۰,۹۰۵	-	-	-		۵۴,۰۶۷,۸۶۴	ملکی/کارخانه/چک/سپرده/قرارداد لازم الاجرا
۱۲	حقوقی	۴۱۲,۲۰۱	۲۳,۲۶۶,۷۶۶	۵۳,۴۶۷	-	-	-		۵۳,۳۴۹,۰۷۷	ملکی/سپرده/چک/قرارداد لازم الاجرا
۱۳	حقوقی	۷,۲۹۴,۱۳۳	-	۴,۹۰۲,۵۸۵	-	-	-		۶۱,۵۸۱,۱۹۱	کارخانه/چک/سهام/قرارداد لازم الاجرا
۱۴	حقوقی	۱۱,۵۸۹,۵۰۹	-	۱,۵۰۸,۲۶۲	-	-	-		۶۵,۱۹۷,۷۴۲	ملکی/چک/سفته و برات/قرارداد لازم الاجرا
۱۵	حقوقی	۱۷,۲۶۷,۳۴۱	-	۱۵۸,۵۰۲	-	-	-		۵۴,۲۷۹,۲۴۶	ملکی/سپرده/چک/قرارداد لازم الاجرا
۱۶	حقوقی	۳۲۴,۶۱۵	-	۱۷,۳۴۷,۱۱۵	-	-	-		۹۸,۳۵۲,۹۳۴	ملکی/چک/سفته و برات/سپرده/قرارداد لازم الاجرا
۱۷	حقوقی	۱,۱۱۰,۲۳۵	-	۱۵,۲۳۵,۶۳۷	-	-	-		۱۱۸,۲۴۴,۳۰۸	سپرده/چک/قرارداد لازم الاجرا
۱۸	حقوقی	-	-	۱۸,۹۹۲,۹۴۳	-	-	-		۱۱۵,۰۵۷,۵۲۰	چک/سپرده
	مجموع دینفع	۱۷۴,۵۲۱,۹۴۱	۳۱,۷۱۷,۰۳۴	۸۷,۶۴۱,۴۱۷	-	-	-		۱,۲۹۲,۸۵۳,۲۲۹	-

۱۲۱,۰۰۴,۲۲۸	سرمایه نظارتی مبنای سایر نسبت‌های احتیاطی
۱۲,۱۰۰,۴۲۳	آستانه گزارش دهی تسهیلات و تعهدات کلان موسسات اعتباری
۲۴,۲۰۰,۸۴۶	حد فردی تسهیلات و تعهدات کلان
۱	تعداد تخطی از حد فردی تسهیلات و تعهدات کلان
۲,۶۲۲,۶۷۳	مجموع تخطی از حد فردی تسهیلات و تعهدات کلان
۹۶۸,۰۳۳,۸۲۷	حد جمعی تسهیلات و تعهدات کلان
۲۹۳,۸۸۰,۳۹۳	مجموع تسهیلات و تعهدات کلان
-	تخطی از حد جمعی تسهیلات و تعهدات کلان



بخش چهارم

۴

افشای ریسک (افشای سرمایه نظارتی طبق رکن ۳ بازل)

این صفحه بنا به ضرورت صفحه‌آرایی سفید گذاشته شده است

# ۱. افشای سرمایه نظارتی

(طبق رکن ۳ بازل)

## ۱-۱. اصول گزارش

### ■ درباره بانک

بانک خاورمیانه در سال ۱۳۹۲ در شهر تهران با شماره ثبت ۴۳۰۷۹۵ تاسیس و در سامانه بورس اوراق بهادار تهران (TSE<sup>۱</sup>) با نماد "خاور" ثبت شده است. استراتژی کسب و کار این بانک به عنوان یک بانک شرکتی بر پایه تامین مالی و سرمایه گذاری بر مشتریان حقوقی و اشخاص حقیقی دارای درآمد بالا می باشد و با تعداد شعب کم، در تلاش است تا با بکارگیری تکنولوژی، بانکداری از راه دور و استفاده از اینترنت بانک و موبایل بانک به مشتریان خود در سراسر کشور خدمات ارائه نماید. این بانک با تیم مدیریتی قوی به همراه سرمایه انسانی ماهر و با انگیزه، در یک بازه زمانی نسبتاً کوتاه توانسته است خود را به عنوان یکی از سودآورترین بانک های ایران معرفی کند.

### ■ اصول تلفیق

صورت های مالی تلفیقی بانک شامل حساب های بانک و شرکت های تابعه آن، از جمله شرکت هایی که بانک در آن دارای حق رای بوده و نفوذ قابل توجهی بر تصمیمات عملیاتی و تامین مالی شرکت دارد، می باشد. بنابراین، در صورت های مالی تلفیقی، حساب ها و معاملات بین شرکت ها حذف شده اند. نتایج عملیات شرکت های وابسته از تاریخی که با بانک ذینفع واحد شده اند، در صورت های مالی درج شده است. دارایی هایی که توسط بانک مدیریت ولی در مالکیت بانک نیستند ("custodianship") در صورت های مالی تلفیقی اعمال نمی شوند. تهیه صورت های مالی تلفیقی مطابق با اصول استانداردهای حسابداری ایران است و توسط حسابرسان

مستقل و بازرسی قانونی کنترل می شود و اطلاعات آن در بخش گزارش حسابرس و صورت های مالی حسابرسی شده ارائه گردیده است.

### ■ افشای و استانداردهای سرمایه نظارتی بازل ۳

بانک خاورمیانه علاوه بر رعایت الزامات سرمایه نظارتی ابلاغ شده توسط بانک مرکزی ایران (CBI)، به طور داوطلبانه کفایت سرمایه خود را مطابق رهنمودهای بازل ۳ ارائه می دهد. بازل ۳ یک چارچوب نظارتی متشکل از سه رکن به شرح زیر می باشد:

- **رکن اول:** کفایت سرمایه و حداقل سرمایه مورد نیاز
- **رکن دوم:** بررسی نظارت بر ارزیابی کفایت سرمایه و راهبردهای بانک ها و موسسات مالی
- **رکن سوم:** ترویج انضباط در بازار از طریق شفافیت و افشای عمومی کفایت سرمایه و نقدینگی

محاسبه کفایت سرمایه مطابق با رهنمودهای بازل ۳ با دو رویکرد استاندارد (Standardized Approach) و رتبه بندی داخلی (IRB<sup>۲</sup>) ارائه می شود. همچنین رویکرد رتبه بندی داخلی به رویکرد بنیادی (FIRB<sup>۳</sup>) و پیشرفته (AIRB<sup>۴</sup>) تقسیم شده است. در حال حاضر بانک خاورمیانه کفایت سرمایه خود را بر اساس رویکردهای Standardized و F-IRB به صورت جزئی برای زیرمجموعه از طبقه های دارایی از جمله تسهیلات شرکتی، تامین مالی پروژه ها از طریق صندوق توسعه ملی<sup>۵</sup> و اقلام زیر خطی ترانزنامه ارائه می کند.

1. Tehran Stock Exchange  
2. Internal Rating Based approach  
3. Fundamental Internal Rating Based approach  
4. Advanced Internal Rating Based approach  
5. Specialized lending exposures

## ۱-۲. ساختار سرمایه

جدول ۱ ترکیب سرمایه بانک را مطابق رویکرد Standardized بازل ۳ در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰ نمایش می‌دهد. از آنجا که سرمایه‌گذاری در موسسات مالی کمتر از ۱۰ درصد سرمایه لایه ۱ بوده است، لزومی بر کسر مبلغ مازاد آن از سرمایه لایه مذکور نیست.

بازل ۳ سرمایه را به دو دسته سرمایه لایه ۱ و سرمایه لایه ۲ طبقه‌بندی می‌کند. سرمایه لایه ۱ از سرمایه عادی لایه ۱ (CET1) و سرمایه اضافی لایه ۱ (AT1) تشکیل شده است که در حال حاضر بانک خاورمیانه از ابزارهای سرمایه‌ای که مشمول شرایط AT1 هستند، استفاده نمی‌نماید. بنابراین، سرمایه لایه ۱ بانک خاورمیانه کاملاً از سرمایه CET1 تشکیل شده است. کل سرمایه این بانک، طبق بازل ۳ معادل مبلغ سرمایه لایه ۱ و لایه ۲ است.

جدول ۱. ترکیب سرمایه بانک خاورمیانه در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰ - ارقام به میلیون ریال

۱۴۰۳/۱۲/۳۰	
۷۵,۰۰۰,۰۰۰	سرمایه
۸۰,۴۱۷,۷۱۸	سود انباشته
۳۳,۰۷۸,۶۶۵	اندوخته قانونی
۷,۱۷۱,۵۱۵	سایر اندوخته‌ها / منافع فاقد حق کنترل
۵۹۷,۶۱۱	سهم اقلیت
(۲۱۷,۸۷۴)	دارایی‌های نامشهود
-	سرمایه‌گذاری در نهادهای مالی که بیش از ۱۰ درصد سرمایه لایه یک است
(۵۵۵,۶۹۰)	سایر تعدیلات نظارتی
۱۹۵,۴۹۱,۹۴۵	<b>سرمایه لایه ۱</b>
-	مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌ها
۱۴,۱۱۷,۳۵۸	ذخایر عمومی تا نهایتاً ۱/۲۵ درصد دارایی‌های موزون شده
-	سایر تعدیلات نظارتی
۱۴,۱۱۷,۳۵۸	<b>سرمایه لایه ۲</b>
۲۰۹,۶۰۹,۳۰۳	<b>کل سرمایه طبق رویکرد استاندارد</b>

## ۱-۳. کفایت سرمایه

هیات‌مدیره بانک همواره بر اجرای ICAAP نظارت دارند. لذا، دپارتمان مدیریت ریسک مرتباً هیات‌مدیره را از میزان سرمایه اقتصادی، کفایت نقدینگی و کفایت سرمایه مطلع نموده و در جهت تقویت روند نظارت ICAAP به آن‌ها کمک می‌کند.

### ■ نسبت‌های سرمایه نظارتی

بانک خاورمیانه در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰ دارای سرمایه مناسب و بیش از نیاز سرمایه نظارتی بوده است. نسبت کفایت سرمایه (CAR<sup>۴</sup>) مطابق با

بانک خاورمیانه وضعیت سرمایه را مطابق با میزان ریسک‌پذیری خود (سند اشتباهی ریسک) مدیریت کرده و اطمینان دارد که در هر زمان برای حمایت از فعالیت‌های تجاری در راستای استراتژی کلی کسب‌وکار خود، سرمایه کافی در اختیار دارد. حاکمیت شرکتی بانک، فرآیند مدیریت سرمایه را به‌عنوان یک عامل مهم در تدوین استراتژی کسب‌وکار، اشتباهی ریسک و تعیین محدوده قابل قبول ریسک مدنظر قرار می‌دهد.

مدیریت ریسک بانک، به‌صورت ادواری ارزیابی کفایت سرمایه داخلی (ICAAP<sup>۳</sup>) را بر اساس ریسک اکسپوزر فعلی انجام می‌دهد. فرآیند ارزیابی داخلی کفایت سرمایه، یک ارزیابی موثر از منابع و نیازهای سرمایه‌ای بانک، تحت شرایط عادی و بحرانی اقتصادی می‌باشد.

1. Common Equity Tier 1 Capital  
2. Additional Tier 1 Capital  
3. Internal Capital Adequacy Assessment Process  
4. Capital Adequacy Ratio

سه مدل جداگانه اندازه‌گیری و گزارش شده است:

- دستورالعمل بانک مرکزی
- رویکرد Standardised بازل ۳
- رویکرد F-IRB بازل ۳

جهت دریافت اطلاعات بیشتر در خصوص محاسبه کفایت سرمایه بانک طبق دستورالعمل بانک مرکزی، به یادداشت ۳-۷-۵۴ صورت مالی مراجعه شود. جدول ۲ نسبت‌های سرمایه‌ای بانک را مطابق با رویکرد F-IRB و Standardized بازل نشان می‌دهد.

جدول ۲. خلاصه‌ای از نسبت‌های سرمایه‌ای نظارتی بازل ۳ در تاریخ ۳۰/۱۲/۱۴۰۳ - ارقام به میلیون ریال

بازل ۳		
رویکرد F-IRB	رویکرد Standardized	
۱۹۵,۴۹۱,۹۴۵	۱۹۵,۴۹۱,۹۴۵	سرمایه نظارتی
۲۰۴,۲۸۵,۰۷۹	۲۰۹,۶۰۹,۳۰۳	سرمایه لایه ۱
		کل سرمایه
۱,۴۶۵,۵۲۲,۲۹۵	۱,۳۵۷,۲۶۴,۶۴۰	دارایی‌ها
		دارایی‌های موزون شده به ریسک
۱۳/۳	۱۴/۴	نسبت‌های سرمایه‌ای
۱۳/۹	۱۵/۴	کفایت سرمایه: حقوق صاحبان سهام / سرمایه لایه ۱
۸/۱	۸/۱	کفایت سرمایه: حقوق صاحبان سهام / کل سرمایه
		نسبت اهرمی طبق بازل ۳ <sup>۱</sup>

۱ - سرمایه لایه ۱ تقسیم بر مجموع دارایی‌های بالای خط و دارایی‌های زیر خط پس از اعمال ضریب تبدیل.

## ■ دارایی‌های موزون شده به ریسک

رویکردهای Standardised و F-IRB بازل ۳ شامل برآورد ریسک‌های اعتباری، ریسک بازار و ریسک‌های عملیاتی است.

### ■ رویکرد استاندارد

جهت تخمین ریسک اعتباری طبق رویکرد استاندارد، دارایی‌های در معرض ریسک اعتباری<sup>۱</sup> با در نظر گرفتن وزن ریسک اعلام شده، در دسته‌ها و زیرمجموعه‌های از پیش تعریف شده بازل ۳ طبقه‌بندی شده‌اند.

ریسک بازار شامل ریسک ناشی از معاملات اوراق بهادار، ارزهای خارجی

(FX) و دارایی‌های در معرض ریسک از نوع کالا می‌باشد. سرمایه مورد نیاز برای ریسک بازار بر اساس دستورالعمل بانک مرکزی (یادداشت ۲-۷-۵۴ صورت‌های مالی) محاسبه شده است. محاسبه دارایی‌های موزون شده به ریسک بازار نسبتاً نزدیک به دستورالعمل‌های تعیین شده در رویکرد استاندارد بازل ۳ (منتشر شده در ژانویه ۲۰۱۹) که با توجه به اقتصاد ایران تعدیل شده است، می‌باشد.

سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک عملیاتی بانک، با بکارگیری روش استاندارد به روز شده بازل ۳ (دسامبر ۲۰۱۷)<sup>۲</sup> اندازه‌گیری شده است.

جدول ۳ میزان دارایی‌های موزون شده به ریسک (RWA) را طبق رویکرد Standardized بازل ۳ در تاریخ ۳۰/۱۲/۱۴۰۳ نشان می‌دهد.

1. Credit Exposure  
2. Basel 3 - Updated Standardized Measurement Approach (USMA)

جدول ۳. دارایی‌های موزون شده به ریسک طبق رویکرد استاندارد بازل ۳ در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰ - ارقام به میلیون ریال

گروه ریسک	مقدار قبل از CCF و CRM	مقدار پس از CCF و CRM	دارایی موزون شده به ریسک
سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار دولتی با درآمد ثابت	۵۶,۷۵۶,۸۷۱	۵۶,۷۵۶,۸۷۱	-
بانک‌ها	۲۷۴,۷۶۶,۳۰۶	۲۷۴,۷۶۶,۳۰۶	۱۵۱,۱۲۱,۴۶۸
تسهیلات مشتریان حقوقی	۵۴۳,۴۶۴,۱۲۷	۳۴۸,۵۱۷,۷۲۰	۳۱۱,۱۱۴,۱۴۵
تسهیلات با پشتوانه وثیقه ملکی	۵,۰۷۱,۷۷۸	۳,۶۴۹,۵۶۳	۷۲۹,۹۱۳
تسهیلات مشتریان حقیقی	۲۷,۲۱۰,۴۹۰	۲۱,۵۸۷,۰۶۱	۱۶,۶۵۹,۶۶۱
تامین مالی پروژه‌ها از طریق صندوق توسعه ملی	۳۵۷,۷۲۵,۳۵۵	۳۳۲,۶۴۲,۸۳۵	۴۳۲,۴۴۴,۴۸۶
سرمایه‌گذاری بلندمدت در سایر سهام	۵۷۲,۴۳۵	۵۷۲,۴۳۵	۱,۴۳۱,۰۸۸
سایر دارایی‌ها	۵۳,۱۵۰,۹۷۷	۵۳,۱۵۰,۹۷۷	۵۲,۹۳۳,۱۰۳
تسهیلات غیرجاری	۶۲,۶۸۷,۷۹۴	۲۶,۸۱۹,۵۱۸	-
<b>مجموع اقلام بالا خط</b>			<b>۹۶۶,۴۳۳,۸۶۳</b>
تعهدات بابت ضمانت‌نامه‌های صادر شده	۱۱۴,۷۹۸,۲۳۸	۱۱۴,۷۹۸,۲۳۸	۱۷۷,۵۳۶,۱۳۸
تعهدات بابت اعتبار اسنادی (دیداری)	۲۵,۰۴۴,۰۴۶	۱۹,۶۳۴,۰۹۳	۲,۹۴۶,۷۸۱
تعهدات بابت اعتبار اسنادی (بیوزانس)	-	-	۰
سایر تعهدات	۲۲,۴۴۴,۹۳۱	۲۲,۴۴۴,۹۳۱	۶,۵۹۴,۰۷۱
<b>مجموع اقلام زیر خط</b>			<b>۱۸۷,۰۷۶,۹۹۰</b>
ریسک بازار	۹,۲۱۶,۷۹۹		۱۱۵,۲۰۹,۹۸۸
ریسک عملیاتی	۷,۰۸۴,۲۰۸		۸۸,۵۵۲,۶۰۰
<b>مجموع دارایی‌های موزون شده به ریسک</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>۱,۳۵۷,۲۷۳,۴۴۰</b>

مدل رتبه‌بندی بانک طبق رویکرد F-IRB محدود به اکسپوزر شرکت‌های تسهیلات‌گیرنده شامل انواع تسهیلات و تسهیلات از محل صندوق توسعه ملی، ضمانت‌نامه و اعتبارات اسنادی است. جدول ۴ احتمال نکول تاریخی و مقدار اکسپوزر هر دسته از گروه‌های ریسک را به‌عنوان درصدی از پرتفوی تسهیلات به اشخاص حقوقی بانک نشان می‌دهد.

▪ **رویکرد رتبه‌بندی داخلی بنیادی (F-IRB)**  
 علاوه بر رویکرد Standardized بازل ۳، بانک به صورت داوطلبانه وضعیت سرمایه خود را بر اساس رویکرد F-IRB بازل از اطلاعات تاریخی جهت برآورد احتمال نکول (PD) برای تسهیلات‌گیرندگان حقوقی شامل تسهیلات از محل صندوق توسعه ملی، گزارش می‌دهد.

جدول ۴. داده‌های تاریخی احتمال نکول و درصد اکسپوزر شرکت‌های تسهیلات‌گیرنده بر اساس رتبه ریسک - ارقام به درصد

رتبه ریسک	احتمال نکول انتظاری	درصد از کل اکسپوزر پرتفوی تسهیلات شرکتی
A	۰/۵	۴/۸
BBB	۱/۰	۱۲/۱
BB	۲/۲	۲۷/۱
B	۵/۵	۳۶/۲
CCC	۱۵/۰	۸/۸
C/CC	۲۷/۰	۰/۳
فاقد رتبه	۱۵/۰	۲/۲
اشخاص حقیقی	۲۱/۰	۴/۴
<b>مجموع</b>		<b>۱۰۰</b>

در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰ میانگین موزون رتبه تسهیلات شرکتی بانک که رتبه‌بندی شده‌اند (B) است و کفایت سرمایه بانک طبق رویکرد F-IRB، ۱۵/۴۴ درصد است که قبلاً در جدول ۲ نمایش داده شده است.

## ۴-۱. ساختار و وظایف مدیریت ریسک

مستقل است. مدیر ارشد ریسک به عنوان دبیر کمیته مسئول اجرای سیاست‌های کمیته عالی ریسک و گزارش ریسک‌های مهم به اعضای کمیته می‌باشد.

واحد ریسک تحت ضوابط و رهنمودهای کمیته ریسک بانک فعالیت می‌نماید و مسئول اجرای سیاست‌های ابلاغی کمیته ریسک می‌باشد. واحد ریسک دارای ۸ کارشناس می‌باشد و این افراد زیر نظر مدیر ارشد ریسک فعالیت می‌کنند.

حسابرس داخلی بانک مستقلاً به هیات‌مدیره گزارش می‌دهد و با انجام آزمایش‌های دوره‌ای به ارزیابی مستقل و کیفیت‌سنجی فرآیندها و انجام کنترل‌های کلیدی در سراسر بانک و همچنین بررسی پورتنفوی اعتباری می‌پردازد.

بانک خاورمیانه برای مدیریت ریسک دارای یک رویکرد سیستماتیک می‌باشد که در چارچوب سند استراتژی ریسک تعریف شده است. جلسه کمیته ریسک بانک (RC) به صورت هفتگی برگزار و در آن گزارشات مربوط به ریسک‌های مهم، حدود ریسک و بازبینی استراتژی ریسک صورت می‌پذیرد. استراتژی ریسک نقش‌ها و مسئولیت‌های مشخصی را برای مدیریت ریسک بیان می‌کند که زمینه را برای تفویض اختیارات به کمیته‌های مختلف و کارمندان اجرایی و همچنین تعیین محدودیت‌های قابل قبول ریسک در رابطه با فعالیت‌های بانک فراهم می‌نماید.

سند بازل با عنوان «رهنمودهای اصول حاکمیت شرکتی برای بانک‌ها»، که در اکتبر ۲۰۱۴ منتشر شده است، پایه و اساس وظایف و مسئولیت‌های کمیته ریسک را تعیین می‌کند. کمیته عالی ریسک بانک خاورمیانه شامل یک عضو از اعضای غیراجرایی هیات‌مدیره به عنوان رئیس کمیته، حداکثر یکی از اعضای اجرایی هیات‌مدیره یا مدیرعامل، و سایر اعضای

## ۵-۱. ریسک اعتباری

### سیاست‌های ریسک اعتباری

سیاست اعتباری بانک خاورمیانه از مقررات بانک مرکزی و همچنین دستورالعمل کمیته نظارت بانکی بازل پیروی می‌کند. ظرفیت ریسک‌پذیری اعتباری بانک به نسبت پورتنفوی اعتباری به سپرده‌ها، معیارهای اندازه‌گیری کفایت سرمایه، معیارهای اندازه‌گیری نقدینگی و مقررات بانک مرکزی وابسته است که این موارد در سند اشتباهی ریسک و استراتژی مدیریت ریسک نیز ذکر شده است.

مشتریان حقوقی هسته اصلی مشتریان اعتباری بانک خاورمیانه را تشکیل می‌دهند. همچنین، بانک از صاحبان مشاغل انفرادی که دارای کارت بازرگانی هستند، جهت ارائه تسهیلات استقبال نموده و در تلاش است که روابط بانکی بلندمدت خود را با همه مشتریان اعتباری حفظ کرده و یا توسعه دهد.

رویکرد اساسی بانک خاورمیانه ارائه خدمات و تسهیلات بانکی به مشتریان به‌منظور برآورد نیازهای سرمایه در گردش است. حوزه فعالیت‌های بین‌المللی بانک، عمدتاً مربوط به ارائه تسهیلات سرمایه در گردش و اعتبارات اسنادی به شرکت‌های فعال در بخش مواد غذایی و دارویی جهت واردات مواد اولیه و قطعات مورد نیازشان می‌باشد. در موارد خاص، این بانک در زمینه تامین مالی همگانی نظیر تامین منابع مالی از طریق بازار سرمایه یا صندوق توسعه ملی (NDF) فعالیت می‌نماید.

واحد اعتبارات قبل از ارسال اطلاعات به واحد ریسک ارزیابی اعتباری خود از مشتریان را انجام می‌دهد. بخشی از سیاست ریسک اعتباری، حفظ

زیان ناشی از نکول مشتریان اعتباری بانک در بازپرداخت به موقع تعهداتشان ریسک اعتباری تعریف شده است. از جمله محصولات بانک که در معرض ریسک اعتباری قرار می‌گیرند عبارتند از: وام‌ها، ضمانت‌نامه‌های بانکی، اعتبارات اسنادی، اوراق بهادار و دارایی‌های قابل دادوستد. رویدادهای نامطلوب کلان اقتصادی اخیر در ایران که بر اثر تحریم‌های یکجانبه آمریکا نیز شدت گرفته‌اند، پورتنفوی اعتباری بانک را تحت تاثیر قرار داده است و از اثرات این رویدادها می‌توان به کاهش تولید ناخالص داخلی و مصرف سرانه کشور، همراه با تورم بالا در بازار ناپایدار ارز و همچنین عدم اطمینان در مورد نرخ سود اشاره کرد. افزایش نرخ نکول در بین مشتریان اعتباری بانک منجر به افزایش هزینه‌های پرداختی و ذخیره برای پوشش زیان اعتباری می‌شود.

در بانک خاورمیانه، بررسی ریسک اعتباری برای هر مشتری با ارزیابی اولیه مشخصات مالی، تاریخچه اعتباری، چشم‌انداز کسب‌وکار و ساختار مدیریت و مالکیت مشتری آغاز می‌گردد. با استفاده از مدل‌های رتبه‌بندی تجربی مخصوص هر صنعت و بر اساس داده‌های موجود، به هر مشتری اعتباری رتبه ریسک در محدوده AAA تا C/CC اختصاص داده می‌شود، که این رتبه نشانگر احتمال نکول (PD) مشتری در طول سال مالی آینده است. مدیریت ریسک بانک رتبه‌بندی اعتباری مشتریان را به صورت مداوم مورد بررسی قرار می‌دهد تا بر تغییرات وضعیت ریسک مشتریان نظارت داشته باشد.

در ارائه نظرات در خصوص ریسک اعتباری مشتریان، علاوه بر رتبه ریسک، وثیقه، تمرکز در حوزه صنعت، میزان کل خط اعتباری تخصیص داده شده به شرکت‌های وابسته (گروه) و همچنین رابطه بلندمدت مشتری با بانک نیز در نظر گرفته می‌شود.

1. Risk Committee  
2. Probability of Default

بر اساس صورت‌های مالی منتهی به ۱۴۰۳/۱۲/۳۰، کل دارایی‌های تلفیقی بانک تقریباً ۱,۵۴۹ هزار میلیارد ریال بوده است که در مقایسه با سال قبل، ۵۰۸ هزار میلیارد ریال افزایش یافته است. عامل اصلی افزایش در کل مانده دارایی‌ها مربوط به افزایش تسهیلات اعطایی ناشی از درخواست‌های اعتباری شرکت‌ها، افزایش نرخ تسعیر ارز و همچنین نگهداشت بیشتر دارایی‌ها با نقدشوندگی بالا می‌باشد.

#### ■ موجودی نقد و شبه نقد

موجودی نقد، مطالبات از بانک‌ها و اوراق جزو ابراهای نقدینگی بانک هستند و بانک جهت مدیریت امور نقدینگی خود ترکیب این سه مورد را تعیین می‌نماید.

#### ■ تسهیلات اعطایی

با توجه به ترانزنامه، تسهیلات اعطایی به مشتریان تقریباً ۲۶۹ هزار میلیارد ریال افزایش یافته است که این افزایش ناشی از تقاضای تسهیلات شرکتی و افزایش قابل توجه در نرخ تسعیر ارز می‌باشد.

جدول ۵ تسهیلات را بر اساس وضعیت پرداخت به تفکیک نشان می‌دهد. برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد کیفیت، تمرکز، وثیقه، توزیع صنعت و مدیریت تسهیلات، به یادداشت ۳-۵۴ (ریسک اعتباری) صورت‌های مالی مراجعه کنید.

جدول ۵. رفتار بازپرداخت تسهیلات گیرندگان بر حسب سرفصل‌های جاری و غیرجاری (تسهیلات ریالی) - ارقام به درصد

وضعیت سرفصل	توضیح	درصد از کل مقدار اکسپوزر
جاری	کمتر از دو ماه	۹۳/۷
سررسید گذشته	بین ۲ ماه تا ۶ ماه	۰/۸
معوق	بین ۶ ماه تا ۱۸ ماه	۳/۰
مشکوک‌الوصول	بیش از ۱۸ ماه	۲/۵
کل مشتریان جاری		۱۰۰

اقتضای بازار نسبت به معامله و بازارگردانی سهام خود اقدام کرده است. میزان سرمایه‌گذاری‌ها در سهام در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰، ۱۸۰۰ میلیارد ریال بوده است (این مبلغ در سال پیشین به حدود ۱۵۰۰ میلیارد ریال رسیده بود). برای اطلاعات بیشتر در مورد سرمایه‌گذاری در سهام به یادداشت ۱-۲۹ و ۲-۲۹ صورت‌های مالی مراجعه کنید.

#### ■ دارایی‌های زیر خطی

میزان تعهدات زیر خطی ترانزنامه بانک در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰، از حدود ۵۹۱ هزار میلیارد ریال در سال قبل، به ۹۹۰ هزار میلیارد ریال افزایش یافته است. برای اطلاعات بیشتر در مورد ارقام زیر خطی به یادداشت ۵۰ صورت‌های مالی مراجعه کنید.

میانگین رتبه ریسک اعتباری کل پورتنوی بانک بوده که طبق رتبه‌بندی موسسه Moody's، این رتبه بالاتر از (B۲) (مشابه رتبه «B» در S&P) است. مشتریانی که دارای رتبه اعتباری کمتری هستند، برای پوشش احتمال نکول خود، می‌بایست وثایق کافی ارائه دهند. بانک به‌طور مداوم تمرکز تسهیلات کلان را در جهت کاهش ریسک خود بررسی می‌نماید تا نسبت به رعایت محدودیت‌های بانک مرکزی برای «تسهیلات مهم» اطمینان حاصل کند.

#### ■ حدود اختیارات سطوح مختلف سازمانی

#### برای تصویب تسهیلات و تعهدات

تصمیم‌گیری مصوبات اعتباری در بانک خاورمیانه براساس حدود مقرر، در شعب، کمیته اعتباری مرکز، کمیته عالی و هیات‌مدیره انجام می‌شود. یادداشت ۳-۴-۵۴ صورت‌های مالی جزئیات حدود اختیارات برای تصویب اعتبار را بیان می‌کند. برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد مراحل تصویب اعتبار به یادداشت ۲-۳-۵۴ صورت مالی مراجعه شود.

#### ■ دارایی‌های در معرض ریسک اعتباری

#### ■ کل موجودی دارایی

#### ■ اوراق بهادار

در ترانزنامه تلفیقی منتهی به پایان سال مالی ۱۴۰۳، سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار خزانه اسلامی، اوراق قرضه دولتی و اوراق بهادار شرکت‌ها در مجموع ۶۰ هزار میلیارد ریال است. بانک از پورتنوی اوراق بهادار در درجه اول جهت مدیریت ریسک بازر و نقدینگی استفاده می‌کند و همچنین با توجه به شرایط بازار به دنبال اخذ بازده مناسب اقتصادی از این سرمایه‌گذاری‌ها می‌باشد. برای اطلاعات بیشتر در مورد اوراق بهادار بدهی، به یادداشت ۳-۲۹ صورت‌های مالی مراجعه کنید.

#### ■ سهام

بانک به دلیل ملاحظات مقرراتی و مرتبط با کفایت سرمایه تصمیم بر خروج از پورتنوی خرید و فروش سهام گرفته است لیکن با توجه به

## ■ کاهش ریسک اعتباری

بانک اندازه و ریسک پورتفوی تسهیلات خود را با متنوع‌سازی پورتفوی از منظر اندازه تسهیلات و تمرکز اعتباری در صنایع مختلف، مدیریت می‌کند. بانک جهت همگام‌سازی کسب‌وکار خود با تغییرات وضعیت اقتصادی داخل و خارج کشور، شیوه‌ها و استانداردهای مدیریت اعتباری خود را به‌صورت پویا مدیریت می‌کند.

بانک بر اساس اعتبار تسهیلات گیرندگان و توانایی آن‌ها در بازپرداخت تعهداتشان، محصولات اعتباری اعطا می‌کند (نه بر اساس صرفاً وثایق و ضمانت‌های ارائه شده). با این وجود، در مواقع لزوم از تضمین اشخاص ثالث و وثیقه برای کاهش ریسک اعتباری استفاده می‌کند و به‌طور منظم بر ارزش وثایق نظارت دارد.

انواع اصلی وثیقه‌های اخذ شده توسط بانک شامل پول نقد، اوراق بهادار قابل فروش، املاک و مستغلات، تجهیزات و چک‌های وصولی تجاری است. استفاده از چک‌های وصولی تجاری به‌عنوان وثیقه، به بانک این امکان را می‌دهد که به‌طور مداوم بر جریان نقدی و عملکرد تجاری تسهیلات‌گیرنده نظارت داشته باشد. همچنین بانک جهت اطمینان از تحقق به موقع تعهدات اعتباری تسهیلات‌گیرنده در مقابل بانک، به‌عنوان حمایت اخلاقی، از سهامداران و مدیران اصلی شرکت‌ها ضمانت‌های شخصی وثیقه می‌گیرد (به‌عنوان مثال اقامتگاه‌های اصلی).

طبق بازل ۳، بانک در محاسبه سرمایه نظارتی از تاثیر وثایق در کاهش ریسک اعتباری استفاده کرده است. وثایق واجد شرایط جهت کاهش ریسک اعتباری در درجه اول شامل سپرده‌های نقدی و اوراق بهادار قابل فروش می‌باشد که توسط تسهیلات‌گیرندگان ارائه می‌شود. همانطور که در جدول ۳ نشان داده شده است (دارایی‌های موزون شده به ریسک طبق رویکرد استاندارد بازل ۳ در تاریخ ۲۹/۱۲/۱۴۰۲)، کاهش اصلی در مقدار اکسپوزر در معرض ریسک، پس از اجرای تکنیک CRM<sup>۲</sup> مربوط به تسهیلات با اشخاص حقیقی، حقوقی و تسهیلات غیرجاری می‌باشد.

## ■ آزمون بحران

در جدول زیر تاثیر سناریوهای مختلف آزمون بحران بر روی نسبت کفایت سرمایه بانک (CAR) قابل مشاهده است. اکسپوزر اعتباری در آزمون بحران شامل تسهیلات به شرکت‌های حقوقی، تامین مالی پروژه‌ها از طریق صندوق توسعه ملی و تعهدات زیر خطی ترازنامه می‌باشد که تمامی این‌ها حدود ۷۵ درصد دارایی‌های موزون شده به ریسک<sup>۱</sup> بانک را تشکیل می‌دهد. تسهیلات به بانک‌ها ۸ درصد به اشخاص حقیقی کمتر از ۵ درصد دارایی‌های موزون شده به ریسک بانک را تشکیل می‌دهد و مابقی این دارایی‌ها موزون به ریسک شامل اکسپوزر تسهیلات غیرجاری، دارایی‌های غیراعتباری و به مقدار محدود سرمایه‌گذاری در سهام است. در زیر مفروضات در نظر گرفته شده جهت آزمون بحران به جزئیات تشریح شده است.

## ■ توزیع دارایی‌های اعتباری بر اساس نوع صنعت و منطقه جغرافیایی

برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد توزیع جغرافیایی و صنعت دارایی‌های در معرض ریسک اعتباری، به یادداشت‌های ۱-۸-۳-۵۴ "توزیع بخش اقتصادی تسهیلات و سرمایه‌گذاری در سهام و تمرکز درون یا برون مرزی آن" و ۳-۵۵ "تمرکز جغرافیایی اقلام عمده دارایی‌ها و بدهی‌ها و درآمد‌ها" مراجعه کنید.

## ■ سیستم رتبه‌دهی اعتباری

سیستم رتبه‌دهی اولیه ریسک، شامل تعداد زیادی از مدل‌های رتبه‌بندی تجربی و داخلی است که مبتنی بر صنایع مختلف می‌باشد. چنین مدل‌هایی معمولاً براساس ترکیبی از اطلاعات موجود در صورت‌های مالی همراه با اطلاعات خاص مشتریان و بر اساس داده‌های تاریخی نکول آن‌ها می‌باشد. تیم ریسک اعتباری به‌صورت دوره‌ای مدل‌ها را براساس تجربه تاریخی نکول مشتریان به گونه‌ای می‌سنجد که رتبه‌های ریسک و احتمال نکول مشتریان سازگاری لازم را با دسته‌های مختلف صنعت داشته باشد.

## ■ تعیین پارامترهای ریسک اعتباری

میزان عملکرد و مناسب بودن پارامترهای ریسک سرمایه بانک به‌طور منظم مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. کیفیت صحت هر پارامتر با مقایسه مقادیر پیش‌بینی شده و نتایج تحقق یافته سنجیده می‌شود. همچنین با سنجش هر پارامتر با استانداردهای خارجی و یا روش‌های اندازه‌گیری جایگزین می‌توان کیفیت صحت پارامترها را تایید نمود.

## ■ احتمال نکول

احتمال نکول (PD) یک تخمین تجربی از میانگین نرخ نکول یک ساله مشتری در شرایط اقتصادی مختلف است. روش تخمین PDها برای مشتریان اعتباری با رتبه ریسک آن‌ها و تعریف نکول طبق بازل ۳، یکسان است. "نکول" به معنی عدم پرداخت و یا تاخیر بیش از ۹۰ روز مشتریان در بازپرداخت تعهداتشان است.

## ■ میزان اکسپوزر در معرض نکول

اکسپوزر در معرض نکول (EAD<sup>۱</sup>)، میزان مورد انتظار از زیان در صورت نکول مشتری اعتباری می‌باشد. درصد EAD مشتریان اعتباری بر اساس تجربه تاریخی بانک و بررسی‌های آماری محاسبه می‌گردد.

## ■ زیان در صورت نکول

زیان در صورت نکول یا "LGD" زیان تخمین زده شده‌ای (بر حسب درصدی از EAD) است که بانک در هنگام نکول مشتری اعتباری در افق زمانی یک ساله متحمل آن می‌شود. طبق رویکرد F-IRB بازل، زیان در صورت نکول ۴۵ درصد فرض می‌شود اگرچه LGD تجربی بانک به مراتب کمتر می‌باشد.

1 Exposure-at-Default

2 Credit Risk Mitigation

۳. به جز ریسک بازار و ریسک عملیاتی

جدول ۶. آزمون بحران طبق رویکرد F-IRB - ارقام به درصد

کفایت سرمایه طبق رویکرد F-IRB بازل	وزن ریسک پورتنفوی تسهیلات حقوقی	پورتنفوی تسهیلات حقوقی				سناریو بحران اقتصادی
		C/CC بدون رتبه	CCC	B/BB	BBB و بالاتر	
۱۵/۴	۱۰۹/۰	۱۰/۷	۹/۱	۶۳/۳	۱۶/۹	شرایط عادی <sup>۱</sup>
۱۲/۹	۱۳۰/۰	۱۹/۸	۶۳/۳	۱۶/۹	۰/۰	آزمون بحران ۱ (شرایط بحرانی ملایم) <sup>۲</sup>
۱۱/۳	۱۴۹/۰	۶۶/۲	۳۰/۸	۳/۰	۰/۰	آزمون بحران ۲ (شرایط بحرانی متوسط) <sup>۳</sup>
۱۰/۸	۱۵۶/۰	۸۳/۱	۱۶/۹	۰/۰	۰/۰	آزمون بحران ۳ (شرایط بحرانی خیلی شدید) <sup>۴</sup>

۱ - شرایط عادی:

الف. فرض کنید ترکیب دارایی‌ها و وزن ریسک معادل داده‌های صورت‌های مالی منتهی به تاریخ ۲۹/۲/۱۳۹۷ باشد.

۲ - آزمون بحران ۱ (شرایط بحرانی ملایم)

الف. رتبه تسهیلات اعطانی به شرکت‌ها یک رتبه تنزل پیدا کنند. (معادل سه درجه)

ب. همه تسهیلات دارای رتبه +CCC و کمتر، به رتبه C/CC تنزل پیدا کنند.

۳ - آزمون بحران ۲ (شرایط بحرانی متوسط)

الف. رتبه تسهیلات اعطانی به شرکت‌ها دو رتبه تنزل پیدا کنند. (شش درجه)

ب. همه تسهیلات دارای رتبه +B و کمتر به رتبه C/CC تنزل پیدا کنند.

پ. اکسپوزر تسهیلات از محل صندوق توسعه ملی یک کاردینال تنزل پیدا کند. (مطابق با 'Basel's supervisory slotting criteria for specialized lending')

۴ - آزمون بحران ۳ (شرایط بحرانی شدید)

الف. رتبه تسهیلات اعطانی به شرکت‌ها سه رتبه تنزل پیدا کنند. (نه درجه)

ب. همه تسهیلات دارای رتبه +BB و کمتر به رتبه C/CC تنزل پیدا کنند.

پ. اکسپوزر تسهیلات از محل صندوق توسعه ملی دو کاردینال تنزل پیدا کند. (مطابق با 'Basel's supervisory slotting criteria for specialized lending')

## ۱-۶. ریسک بازار

ایران تعدیل شده است، اتخاذ کرده است. برای اطلاعات بیشتر به یادداشت ۲-۲-۷-۵۴ صورت‌های مالی مراجعه شود.

### ■ اندازه‌گیری ریسک بازار

علاوه بر گزارش‌های نظارتی، بانک برای اندازه‌گیری و کنترل ریسک بازار از چندین مدل داخلی استفاده می‌کند، از جمله مدل‌هایی بر اساس روش VaR<sup>۳</sup> و تاثیر تغییرات نرخ سود یکسان در تمامی سرسیدها بر روی دارایی‌های نگهداری شده در دفاتر معاملاتی<sup>۴</sup> و غیرمعاملاتی<sup>۵</sup> می‌باشد. میزان اکسپوزر در معرض ریسک بازار که ناشی از ریسک نرخ سود، ارز خارجی و سهام است با استفاده از مدل‌های داخلی اندازه‌گیری و کنترل می‌شوند.

در روش VaR فرض می‌شود که باتوجه به تغییرات تاریخی مشاهده‌شده، حرکت‌های آتی در نرخ بازار قابل پیش‌بینی است. با تخمین VaR و انجام آزمون بحران تحت سناریوهای مختلف کلان اقتصادی میزان آسیب‌پذیری بانک در برابر ریسک مشخص خواهد شد. هدف از این

در این بخش، به ریسک ناشی از تغییر در شرایط بازار و تاثیر منفی بر ارزش دارایی‌ها، بدهی‌ها و سودآوری بانک، اشاره خواهد شد. دارایی‌های قابل دادوستد، اوراق بهادار و سهام و همچنین دارایی‌های در معرض ریسک نرخ ارز (خارجی) در معرض ریسک بازار هستند.

کمیته دارایی‌ها/ بدهی‌ها (ALCO) وظیف مدیریت ریسک بازار را برعهده دارد. در جلسات هفتگی کمیته دارایی‌ها و بدهی‌های بانک، مسائل مربوط به ریسک بازار، به مدیریت ارشد ارائه می‌شود و توصیه‌های لازم در خصوص کنترل این ریسک مطرح می‌گردد. چارچوب ریسک بازار بانک شامل سیاست‌ها، روش‌های اعتبار سنجی و مدل‌های ارزیابی است. واحد مدیریت ریسک به‌طور مداوم با استفاده از رویه‌ها و مدل‌های متنوع ریسک بازار را بررسی و ارزیابی می‌نماید.

### ■ گزارش دهی از ریسک بازار

در حال حاضر بانک برای محاسبه ریسک بازار، رویکردی را شبیه به روش ساده شده بازل ۳<sup>۲</sup> (منتشر شده در ژانویه ۲۰۱۹) که با توجه به اقتصاد

۱. طبق سند بازل تسهیلات اعطایی جهت ایجاد پروژه‌ها به ۵ طبقه دسته بندی می‌شوند. وزن‌های دسته‌های ۱ تا ۴ به ترتیب ۷۰ درصد، ۹۰ درصد، ۱۱۵ درصد و ۲۵۰ درصد می‌باشد و اگر پروژه‌ای در دسته ۵ (نکول) قرار بگیرد می‌باید ذخیره‌ای برابر با کل مبلغ اکسپوزر در نظر گرفته شود و از این رو مبلغ اکسپوزر از سرمایه بانک کاسته می‌شود.

2. Basel 3 Simplified Standardised Approach

3. Value at Risk

4. Interest Rate Risk on Trading Book (IRRBTB)

5. Interest Rate Risk on Banking Book (IRBB)

### ■ ریسک نرخ سود روی ارقام معاملاتی (IRRBTB)

تنها دارایی قابل دادوستد بانک در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰ اوراق مشارکت دولتی و غیردولتی است. با رشد بازار ثانویه اوراق قرضه در ایران، شاهد افزایش قابل توجهی در حجم این اوراق بوده‌ایم و انتظار می‌رود IRRBTB بخش بزرگی از ریسک بازار بانک را تشکیل دهد. با توجه به ماهیت این دارایی‌ها، ممکن است ارزش آنها به دلیل طیف وسیعی از عوامل از جمله بازده، نقدینگی بازار، همبستگی بین بازار و نوسانات بازار تغییر کند. جدول زیر تاثیر تغییر موازی نرخ سود دارایی‌های قابل دادوستد را نشان می‌دهد.

آزمون‌ها ارائه مکانیسم هشدار زود هنگام در مورد شوک‌های سیستمیک است. محاسبه VaR با استفاده از انحراف معیار روزانه برای افق ۱۰ روزه و با احتمال یک درصد زیان انجام می‌شود.

### ■ ریسک نرخ سود

به دلیل تحولات اخیر بازار بدهی در ایران، بانک با افزایش سطح ریسک نرخ سود مواجه است و ممکن است با رعایت محدودیت‌های نظارتی در نرخ سود، بخشی از منابع خود را از دست دهد.

جدول ۷. آزمون بحران IRRBTB: حساسیت ارزش بازار به دلیل تغییر موازی در منحنی بازده - ارقام به میلیون ریال

گروه				ارقام
۴ درصد کاهش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها	۲ درصد افزایش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها	۲ درصد کاهش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها	۴ درصد افزایش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها	
				۱۴۰۳/۱۲/۳۰
۱,۳۳۴,۶۳۱	۶۵۲,۷۳۳	(۶۶۰,۹۹۱)	(۱,۲۹۴,۱۳۲)	اوراق بهادار با درآمد ثابت
				۱۴۰۲/۱۲/۲۹
۵۴۶,۳۰۱	۲۷۲,۰۹۰	(۲۵۸,۱۴۶)	(۵۱۴,۵۷۷)	اوراق بهادار با درآمد ثابت

### ■ ریسک نرخ سود دارایی‌ها و بدهی‌های غیرمعاملاتی (IRRBB)

بانک از نرخ شناور یا از اختیار قابل توجهی در ارائه نرخ سود (به‌عنوان مثال بازپرداخت زود هنگام) در پورتفولی تسهیلات خود استفاده نمی‌کند.

در اثر افزایش در نرخ سود در کوتاه‌مدت سودآوری بانک ممکن است کاهش یابد. جدول ۹ تاثیر تغییر موازی نرخ سود در ارقام غیرمعاملاتی را نشان می‌دهد.

جدول ۸. آزمون بحران IRRBB: حساسیت درآمد به دلیل تغییر موازی در نرخ بهره - ارقام به میلیون ریال

گروه				ارقام
۴ درصد کاهش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها	۲ درصد افزایش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها	۲ درصد کاهش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها	۴ درصد افزایش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها	
				۱۴۰۳/۱۲/۳۰
۱,۳۳۴,۶۳۱	۶۵۲,۷۳۳	(۳,۸۲۵,۶۵۰)	۷,۶۵۱,۳۰۰	تسهیلات
				اوراق بهادار با درآمد ثابت
۱,۷۶۶,۶۰۳	۸۸۳,۳۰۲	(۷,۳۵۹,۷۷۶)	(۱۴,۷۱۹,۵۵۳)	سپرده‌ها
(۴,۵۵۰,۰۶۶)	(۲,۲۸۹,۶۱۵)	(۴,۱۹۵,۱۱۷)	(۸,۳۶۲,۳۸۵)	مجموع
				۱۴۰۲/۱۲/۲۹
۱۲,۶۶۷,۴۴۳	(۶,۳۳۳,۷۲۱)	۶,۳۳۳,۷۲۱	۱۲,۶۶۷,۴۴۲	تسهیلات
				اوراق بهادار با درآمد ثابت
۱,۰۲۶,۷۲۳	۵۱۳,۳۶۲	(۵,۲۹۹,۱۱۶)	(۱۰,۵۹۸,۲۳۲)	سپرده‌ها
(۱۱,۰۹۴,۴۱۹)	(۵,۵۴۸,۲۶۹)	۷۷۶,۴۵۹	۱,۵۵۴,۶۳۳	مجموع

1. Interest Rate Risk on Trading Book  
2. Interest Rate Risk on Banking Book

## ■ ریسک نرخ ارز

ریسک نرخ ارز بانک عمدتاً ناشی از تعهدات خارج از ترازنامه مانند اعتبارات اسنادی جهت واردات کالا است. بانک خاورمیانه برای بهره‌برداری از تغییرات احتمالی قیمت ارز وارد معاملات ارزی نمی‌شود اما گاهی اوقات در فاصله زمانی کوتاه، عمدتاً به دلیل انجام تعهدات مربوط به مشتریان خود، موقعیت باز ارزی ایجاد می‌کند. جدول مندرج در یادداشت ۲-۵-۵۴ صورت‌های مالی، اثرات احتمالی بر درآمد بانک را با توجه به ریسک نرخ ارز تحت مدل‌های تک دارایی و واریانس-کواریانس ارزش در معرض خطر (VaR) را نشان می‌دهد. جدول در یادداشت ۶-۵-۵۴ صورت‌های مالی

مقدار سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک نرخ ارز را تحت مدل‌های تک دارایی و واریانس-کواریانس ارزش در معرض خطر (VaR) را نشان می‌دهد.

## ■ ریسک سهام

پورتنوی سرمایه‌گذاری بانک در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۳۰ برابر با ۱۸۰۰ میلیارد ریال شامل سرمایه‌گذاری استراتژیک در شرکت بیمه عمر خاورمیانه (در حدود ۸۹۷ میلیارد ریال) بوده است. اطلاعات تکمیلی در یادداشت ۱-۲۹ و ۲-۲۹ صورت‌های مالی در دسترس می‌باشد.

## ۱-۷. ریسک عملیاتی

هفت نوع ریسک عملیاتی طبق کمیته بازل عبارتند از:

- تخلف داخلی
- سو استفاده خارجی
- ایمنی محیط کاری و فعالیت‌های استخدامی
- مشتریان، محصولات و فعالیت‌های تجاری بانک
- خسارات فیزیکی
- اختلال در سیستم‌ها و امکانات بانک
- شکست در اجرای فرآیندها و خدمات بانکی.

باقی‌مانده را به‌عنوان ریسک‌های بااهمیت لحاظ می‌کند و در فهرست انبار ریسک<sup>۲</sup> قرار می‌دهد.

با استفاده از RCSA، تا به امروز ریسک‌های عملیاتی متعددی در بخش‌های مختلف بانک و شعب شناسایی شده است.

## ■ سامانه شناسایی ریسک‌های عملیاتی

سامانه شناسایی ریسک‌های عملیاتی یک سامانه آنلاین است و تمامی پرسنل بانک (کارمندان و مدیران) به آن دسترسی دارند. این سامانه با هدف شناسایی ریسک‌های فرآیندهای بانک جهت پیشگیری از سوء استفاده‌های داخلی و خارجی و همچنین اعمال کنترل‌های مناسب پیاده‌سازی شده است. تا به امروز ریسک‌های متعددی در این سامانه گزارش و مرتفع شده‌اند.

بخش مدیریت ریسک از این دسته‌ها برای شناسایی و ارزیابی ریسک‌های عملیاتی به‌عنوان بخشی از چارچوب «خودارزیابی ریسک و کنترل (RCSA)»<sup>۱</sup> استفاده می‌کند.

## ■ روش خود ارزیابی ریسک و کنترل (RCSA)

فرآیند ارزیابی ریسک عملیاتی از روش خود ارزیابی ریسک و کنترل (RCSA) پیروی می‌نماید، که براساس آن:

- هر یک از شعب و واحدهای ریسک‌پذیر بانک دارای یک نماینده مشخص RCSA هستند که مسئول انجام فرآیند ارزیابی درخصوص ریسک‌های واحد خود با همکاری یک کارشناس ریسک می‌باشد.
- نمایندگان تعیین شده RCSA، فراوانی و شدت ریسک‌های عملیاتی شناسایی شده را تعیین کرده و آن‌ها را به دو دسته «ریسک‌های بااهمیت» و «ریسک‌های کم‌اهمیت» طبقه‌بندی می‌نمایند.
- روسای کلیه واحدهای ریسک‌پذیر (به کمک کارشناس ریسک مربوطه) موظف‌اند کلیه «ریسک‌های بااهمیت» شناسایی شده در واحد خود را بررسی کرده و جهت کاهش ریسک‌ها روش‌های کنترلی پیشنهاد دهند.
- واحد ریسک، پس از بکارگیری روش‌های کنترلی، تمام ریسک‌های

## ■ فرآیند خدمات و محصولات جدید (CIPSP)<sup>۳</sup>

ریسک عملیاتی ناشی از محصولات و خدمات جدید درون بانک و شعب، در یک چارچوب منظم و به کمک دستورالعمل فرآیند خدمات و محصولات جدید بانک (CIPSP)، به درستی شناسایی و کاهش می‌یابد.

## ■ انبار ریسک

در انبار ریسک‌ها بر اساس ماهیتشان دسته‌بندی، جمع‌آوری و ارزیابی می‌گردند. انبار ریسک بانک خاورمیانه شامل ریسک اعتباری، ریسک بازار، ریسک عملیاتی، ریسک نقدینگی، ریسک تمرکز، ریسک تطبیق با

1. Risks and Controls Self-Assessment  
2. Risk Inventory  
3. Create and Improve of Product, Services and Process

قوانین و شهرت می‌باشد. در انبار پس از دسته‌بندی بر اساس ماهیت جزئیات ریسک تشریح و اقدامات لازم جهت مواجه و کاهش آن بیان می‌گردد.

## رویکرد اندازه‌گیری استاندارد به‌روزشده

در حال حاضر سرمایه لازم برای پوشش ریسک‌های عملیاتی با استفاده از مدل استاندارد بازل ۳ (USMA)<sup>۱</sup> به‌روزشده با محاسبه شاخص کسب‌وکار بر پایه درآمدها و هزینه‌های بهره‌ای، خدماتی و کارمزدی، و مالی به‌دست می‌آید. مطابق این رویکرد، ابتدا شاخص کسب‌وکار (BI)<sup>۲</sup> بر اساس درآمدها و هزینه‌های بهره‌ای، کارمزدهای دارایی‌های بهره‌زا و سود و زیان حاصل از سرمایه‌گذاری‌های بانک محاسبه شده و سپس مبلغ BI به مولفه تجاری (BIC)<sup>۳</sup> تبدیل می‌شود و مطابق دستورالعمل‌های بازل ۳، سرمایه مورد نیاز ریسک عملیاتی اندازه‌گیری می‌شود. از آنجا که BIC بانک کمتر از ۱ میلیارد یورو است، نیازی به تعدیل سرمایه ریسک

عملیاتی بانک با استفاده از مولفه ضرر داخلی (ILM)<sup>۴</sup> نیست.

در مدل USMA، میانگین سه ساله هر یک از اجزای زیر استفاده می‌شود:

- درآمد تسهیلات اعطایی، درآمد بهره ناشی از دارایی‌های قابل نگاه‌داشت تا سررسید، درآمد بهره ناشی از دارایی‌های قابل دادوستد و سایر درآمدهای ناشی از بهره
- هزینه سود سپرده‌ها
- دارایی‌های بهره‌زای ترانزانه شامل کل تسهیلات اعطایی، اوراق و سایر دارایی‌های بهره‌زا
- کارمزدها و حق‌العمل
- خالص سود (زیان) از دارایی‌های قابل دادوستد.

جدول زیر محاسبه سرمایه لازم برای پوشش ریسک عملیاتی با استفاده از روش USMA را نشان می‌دهد.

جدول ۹. محاسبه سرمایه لازم برای پوشش ریسک عملیاتی بر اساس روش USMA - ارقام به میلیون ریال

فاکتورها	زیر فاکتورها	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	میانگین
درآمد تسهیلات اعطایی		۵۹,۵۷۲,۴۶۰	۹۴,۹۴۷,۲۰۰	۱۴۴,۶۸۵,۸۵۹	
درآمد بهره ناشی از دارایی‌های قابل نگاه‌داشت تا سررسید		۶,۲۷۸,۵۱۹	۷,۴۳۹,۹۳۲	۱۱,۶۲۵,۹۰۰	
درآمدهای ناشی از بهره، به جز برای عملیاتی و لیزینگ	درآمد بهره ناشی از دارایی‌های قابل داد و ستد	۵,۰۲۷,۵۹۸	۵,۲۷۷,۷۳۵	۸,۴۰۰,۹۲۸	
	سایر درآمدهای ناشی از بهره	۳۳۵,۵۹۲	۴۶۲,۹۹۶	۸۳۷,۱۰۵	
درآمدهای ناشی از بهره، به جز برای عملیاتی و لیزینگ	حاصل جمع	۷۱,۲۱۴,۱۶۹	۱۰۸,۱۲۷,۸۶۳	۱۶۵,۵۴۹,۷۹۲	۱۱۴,۹۶۳,۹۴۱
هزینه‌های ناشی از بهره، به جز برای عملیاتی و لیزینگ	هزینه سود سپرده‌ها	۴۳,۸۹۴,۳۲۰	۶۸,۲۶۴,۷۱۴	۱۱۲,۹۲۸,۸۶۹	۷۵,۰۲۹,۳۰۱
دارایی‌های بهره‌زای ترانزانه	کل تسهیلات اعطایی، اوراق و سایر دارایی‌های بهره‌زا	۵۱۵,۷۵۱,۸۱۵	۷۲۶,۶۵۲,۳۴۵	۱,۰۲۲,۲۱۰,۰۴۴	۷۵۴,۸۷۱,۴۰۱
درآمد سودهای تقسیمی سرمایه‌گذاری‌ها	درآمد سود سهام و واحدهای صندوق سرمایه‌گذاری	۱,۱۵۲,۰۳۵	۵۳۵,۲۵۱	۷۰۹,۸۹۵	۷۹۹,۰۶۰
درآمد کارمزدها و حق‌العمل	شامل حق الوکاله، گشایش‌های اعتبارات اسنادی و صدور ضمانت‌نامه‌ها	۶,۰۹۰,۰۳۰	۱۰,۸۰۹,۴۰۱	۱۹,۲۶۴,۲۴۳	۱۲,۰۵۴,۵۵۸
هزینه کارمزدها و حق‌العمل	هزینه کارمزد و هزینه مالی	۴۷۱,۲۴۱	۶۶۲,۴۷۶	۹۰۲,۸۳۹	۶۷۸,۸۵۲
سایر درآمدهای عملیاتی	سایر درآمدها از دارایی‌های غیرجاری	۱۷۱,۶۱۹	۱,۸۶۷	۱۴۹,۶۲۵	۱۰۷,۷۰۴
سایر هزینه‌های عملیاتی		۲,۵۶۶,۰۱۰	۲۲۳,۵۱۵	۱,۱۹۰,۱۹۳	۱,۳۲۶,۵۷۳
خالص سود (زیان) از دارایی	جمع سود (زیان) تحقق یافته سرمایه‌گذاری‌ها + سود (زیان) خرید و فروش ارز	۶,۷۸۹,۶۹۵	۱۰,۰۴۸,۵۴۲	۱۳,۸۹۰,۸۰۰	-
	خالص سود (زیان) افزایش (کاهش) ارزش سرمایه‌گذاری‌ها	۶,۷۷۹	-	-	-
	سود (زیان) تسعیر ارز	۴,۳۷۱,۵۶۰	۱۵,۱۵۴,۹۷۷	۳۳,۳۴۸,۴۵۱	-
	حاصل جمع	۱۱,۱۶۸,۰۳۴	۲۵,۲۰۳,۵۱۹	۴۷,۲۳۹,۲۵۱	۲۷,۸۷۰,۲۶۸
شاخص کسب‌وکار		۵۹,۰۳۵,۰۶۶			
مولفه شاخص کسب‌وکار		۷,۰۸۴,۲۰۸			
سرمایه لازم برای پوشش ریسک عملیاتی		۷,۰۸۴,۲۰۸			

1. Updated Standardized Measurement Approach  
 2. Business Indicator  
 3. business indicator component  
 4. Internal Loss Multiplier

## ۲. افشای نسبت پوشش نقدینگی (LCR)

### بر اساس دستورالعمل حداقل الزامات مدیریت ریسک نقدینگی بانک مرکزی ج.ا.ا.

#### ۲-۱. اصول افشای نسبت پوشش نقدینگی (LCR)<sup>۱</sup>

میزان لازم HQLA ذخیره نمایند تا در زمان بحران‌های مالی، بانک مرکزی به‌عنوان نهاد ناظر زمان کافی داشته باشد تا بتواند اقدامات اصلاحی و موثر در بازار ایجاد نماید. نسبت LCR که به‌صورت درصد بیان می‌شود از تقسیم دارایی HQLA بر میزان برآوردی خالص خروج وجه نقد در یک بازه ۳۰ روز تحت شرایط بحرانی بدست می‌آید.

جهت کسب اطلاعات بیشتر در خصوص مدیریت و تحلیل نقدینگی می‌توان به‌صورت‌های مالی بانک مراجعه نمود:

- جدول نسبت نقدینگی (یادداشت ۲-۵-۴-۵۴)
- تحلیل سررسید دارایی‌ها و بدهی‌ها (یادداشت ۳-۵-۴-۵۴)
- تحلیل سررسید قراردادهای بدهی‌های مالی (یادداشت ۴-۵-۴-۵۴)
- صورت ریز سررسیدهای بدهی‌های مالی ارزی (یادداشت ۲-۵-۴-۵۴)
- برنامه مقابله با بحران (یادداشت ۶-۴-۵۴)

کمپته بازل با هدف ارتقا توانمندی بانک‌ها در تامین نقدینگی خود در شرایط بحرانی موقت در سال ۲۰۱۰، اقدام به انتشار رهنمودهایی تحت عنوان نسبت پوشش نقدینگی ("LCR") نمود. در همین راستا، بانک مرکزی ج.ا.ا نیز به تدوین و ابلاغ دستورالعمل "حداقل الزامات مدیریت ریسک نقدینگی مؤسسات اعتباری" در تاریخ ۷/۲۵/۱۳۹۶ اقدام نمود. مطابق دستورالعمل مذکور، حداقل LCR بانک معادل ۸۰ درصد تعیین گردید و بانک‌ها ملزم شدند تا LCR خود را از سال ابلاغ (۱۳۹۶ ه. ش) و لازم الاجرا شدن شش ماه پس از تاریخ ابلاغ این الزامات، حداقل معادل ۶۰ درصد رعایت نموده و در طی مدت ۴ سال و هر سال معادل ۱۰ درصد این نسبت را افزایش داده تا سال ۱۴۰۱ به نسبت حداقل ۱۰۰ درصد دست یابند. رهنمود LCR، بانک‌ها را موظف می‌نماید میزان لازمی از دارایی‌ها با کیفیت نقدشوندگی بالا ("HQLA")<sup>۲</sup> شامل وجه نقد و سایر دارایی‌های سریع معامله نگهداری نمایند به نحوی که در شرایط بحرانی پاسخگوی نیازهای نقدینگی حداقل ۳۰ روز آن‌ها باشد. پیاده‌سازی رهنمودهای LCR سبب می‌شود که بانک‌ها

#### ۲-۲. اجزای کلیدی LCR

مبنای رهنمودهای بازل وجود دارد. به‌عنوان مثال، در رهنمودهای بازل، سپرده‌های بین‌بانکی با ضریب ۱۰۰ درصد در ورودی و خروجی محاسبات LCR لحاظ می‌گردد در صورتی‌که بر مبنای دستورالعمل حداقل الزامات ریسک نقدینگی ابلاغی از سوی بانک مرکزی، سپرده‌های بین‌بانکی با ضریب صفر درصد در ورودی محاسبات LCR در نظر گرفته می‌شود و همین امر سبب کاهش قابل‌توجه LCR نظارتی بانک نسبت به محاسبه بر مبنای رهنمودهای بازل گردیده است.

اجزای اصلی تشکیل‌دهنده نسبت LCR شامل مقدار و ترکیب دارایی‌های مربوط به HQLA و جریان‌ات ورودی و خروجی وجه نقد (عمدتاً به‌صورت تغییرات در حجم سپرده‌ها، میزان تسهیلات اعطایی و پرتفوی اوراق بانک مشاهده می‌شود) می‌باشد.

LCR بانک خاورمیانه در پایان اسفند ۱۴۰۳ برابر ۹۹/۳ درصد بوده است. شایان ذکر است، اختلاف قابل‌توجهی بین محاسبه LCR بر مبنای حداقل الزامات مدیریت ریسک نقدینگی بانک مرکزی و محاسبه LCR بر

1 LCR (Liquidity Coverage Ratio)

2 HQLA (High Quality Liquid Assets)

جدول ۱۰. محاسبه نسبت پوشش نقدینگی - ارقام به میلیون ریال

مبلغ موزون شده	سال مالی ۱۴۰۳
	<b>دارایی‌های با کیفیت نقدشوندگی بالا (HQLA)</b>
۸۷,۶۷۳,۴۰۴	۱ دارایی‌های نقد با کیفیت سطح ۱
	۲ دارایی‌های نقد با کیفیت سطح ۲ گروه الف
	۳ دارایی‌های نقد با کیفیت سطح ۲ گروه ب
<b>۸۷,۶۷۳,۴۰۴</b>	<b>جمع کل دارایی‌های نقد با کیفیت</b>
۱۶,۲۳۴,۵۱۸	۵ سپرده‌های خرد
۲۲۹,۰۸۸,۸۰۵	۶ سپرده‌های عمده
	۷ هرگونه دیون دیگر نزد بانک که باید ظرف ۳۰ روز آینده پرداخت شوند
۱۰۷,۷۳۲,۸۹۴	۸ سایر منابع و تعهدات
<b>۳۵۳,۰۵۶,۲۱۷</b>	<b>جمع کل خروجی‌ها</b>
۲۲۵,۴۶۵,۹۸۶	۱۰ ورودی ناشی از تسهیلات حقیقی و حقوقی
۸۱,۴۹۷,۷۰۶	۱۲ جریان‌های نقدی ورودی مورد انتظار از موسسات اعتباری <sup>۱</sup>
۲,۱۷۶,۵۸۰	۱۳ سایر ورودی‌ها
<b>۳۰۹,۱۴۰,۲۷۲</b>	<b>مجموع ورودی‌ها</b>
۸۷,۶۷۳,۴۰۴	۱۵ دارایی‌های با کیفیت نقدشوندگی بالا
۸۸,۲۶۴,۰۵۴	۱۶ خالص جریان‌های نقدی (با لحاظ سقف ورودی ۷۵ درصد خروجی)
۹۹/۳٪	۱۷ نسبت پوشش نقدینگی (LCR)

۱. طبق دستورالعمل بانک مرکزی، ردیف مذکور شامل سپرده‌های بانکی شبانه بین‌بانکی است و در خصوص سپرده‌های شبانه بین‌بانکی، مطابق دستورالعمل بانک مرکزی، ضرایب ورود صفر لحاظ گردیده است.

## ۳-۲. اجزای دارایی‌های با نقدشوندگی بالا

مقررات کفایت سرمایه که دارای بازار ثانویه قوی هستند و با ضریب ۱۰۰ درصد موزون می‌گردند.

۲. سطح دو به دو دسته تقسیم می‌گردد:

الف. این سطح، دارایی‌هایی را در برمی‌گیرد که کاهش قیمت آن‌ها در ۳۰ روز گذشته کمتر از ۱۰ درصد باشد و شامل اوراق بهادار سریع‌المعامله (به استثنای سهام عادی) منتشره توسط ۵۰ شرکت فعال‌تر بورس و اوراق بهادار به استثنای موسسات اعتباری و نهادهای مالی، اوراق بهادار سریع‌المعامله منتشره نهادها و موسسات عمومی غیردولتی و اوراق بهادار سریع‌المعامله منتشره یا تضمین‌شده توسط دولت‌ها، بانک‌های مرکزی و نهادهای عمومی غیردولتی سایر کشورها و بانک‌های توسعه‌ای چند جانبه

رویه شناسایی دارایی‌های با نقدشوندگی بالا در بانک خاورمیانه منطبق با رهنمود حداقل الزامات مدیریت ریسک نقدینگی ابلاغی از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا صورت می‌پذیرد و دارایی‌ها را به سه گروه به شرح زیر تقسیم می‌نماید:

۱. سطح یک شامل اسکناس و نقود، سپرده‌های قابل برداشت نزد بانک مرکزی، اوراق بهادار سریع‌المعامله منتشره یا تضمین‌شده توسط دولت و یا بانک مرکزی، اوراق بهادار سریع‌المعامله منتشره یا تضمین‌شده توسط بانک تسویه بین‌المللی، صندوق بین‌المللی پول و بانک مرکزی اروپا و اوراق بهادار سریع‌المعامله منتشره یا تضمین‌شده توسط دولت‌ها، بانک‌های مرکزی، نهادها و موسسات عمومی غیردولتی سایر کشورها و بانک‌های توسعه‌ای چند جانبه مشمول ضریب ریسک اعتباری صفر درصد مطابق ضوابط ناظر بر

- جهت کسب اطلاع از وضعیت سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت دار ارزی به یادداشت ۱-۴-۳۵ صورت‌های مالی مراجعه نمایید.
- جهت کسب اطلاع از گردش سپرده‌های سرمایه‌گذاری ارزی به یادداشت ۳-۴-۱-۳۵ صورت‌های مالی را مطالعه نمایید.
- جهت کسب اطلاع از سررسید بدهی‌های مالی ارزی یادداشت ۲-۴-۵-۴۴ صورت‌های مالی را مطالعه نمایید.
- همچنین یادداشت ۵-۵-۵۴ صورت‌های مالی وضعیت دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بانک را نشان می‌دهد.

## ■ مدیریت ریسک نقدینگی

مدیریت ریسک بانک خاورمیانه دارای یک واحد اجرایی است که ریسک‌های ۴ گانه بانک را بررسی و کنترل می‌نماید و از مهم‌ترین فعالیت‌های آن بررسی و کنترل ریسک نقدینگی می‌باشد. واحد مالی بانک، مسئولیت نظارت بر وضعیت روزانه نقدینگی بانک را برعهده دارد و مدیریت روزانه وجه نقد، اوراق بدهی، سپرده‌های بین‌بانکی بانک را برعهده دارد. کمیته دارایی‌ها و بدهی‌های بانک (ALCO)<sup>۱</sup> به همراه کمیته ریسک نقدینگی، سیاست‌ها و مدیریت کلان ریسک نقدینگی را به عهده داشته و به صورت هفتگی برگزار می‌شوند. این کمیته‌ها مدیران ارشد بانک را از آخرین وضعیت نقدینگی بانک و نسبت LCR با خبر نموده و پیشنهادها را ارائه می‌نمایند. مأموریت کمیته ریسک نقدینگی عبارت است از: حصول اطمینان از اعمال موثر مدیریت ریسک نقدینگی، حصول اطمینان از ساختار سازمانی کارا و اثربخش متناسب با اندازه، نوع و پیچیدگی فعالیت‌های بانک در حوزه ریسک نقدینگی، حصول اطمینان از تفکیک وظایف سیاست‌گذاری، اجرایی و نظارتی به‌طور کامل از یکدیگر در حوزه ریسک نقدینگی.

کمیته ریسک نقدینگی به صورت هفتگی وضعیت ترانزنامه بانک را مورد بررسی قرار داده و بهترین ترکیب دارایی‌ها را با توجه به شرایط فعلی، پیش‌بینی آینده و حدود مقرر ریسک از جمله نقدینگی، کفایت سرمایه، بازار و عملیاتی انتخاب می‌نماید. شاخص‌هایی که بر پایه سودآوری و ریسک بانک محاسبه می‌شوند به‌عنوان ابزار تصمیم‌گیری در این کمیته مورد استفاده قرار می‌گیرند. کمیته ریسک نقدینگی علاوه بر LCR، شاخص‌های کمی زیر را به‌منظور تصمیم‌گیری در خصوص تعیین ساختار بهینه دارایی‌ها، مورد استفاده قرار می‌دهد:

۱. محاسبه ورودی‌ها، خروجی‌ها و تغییر شکاف نقدینگی،
۲. نسبت سپرده‌ها به تسهیلات،
۳. بررسی دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی،
۴. بررسی حدود مقرر برای ارزش‌های مهم،
۵. بررسی فهرست منابع تامین مالی،
۶. بررسی نقدشوندگی دارایی‌های سریع‌المعامله،
۷. بررسی صد سپرده‌گذار برتر.

ساختار مدیریت ریسک نقدینگی بانک خاورمیانه به‌منظور مدیریت ریسک نقدینگی به شرح نمودار ۱ است.

جهت اطلاع از نسبت‌های نقدینگی (بجز LCR) به یادداشت ۲-۴-۵-۴۴ صورت‌های مالی "جدول نسبت‌های نقدینگی" مراجعه نمایید.

مشمول ضریب ریسک اعتباری ۲۰ درصد مطابق ضوابط ناظر بر مقررات کفایت سرمایه در دسته الف از سطح دوم و با ضریب ۸۵ درصد موزون می‌گردد.

ب. اوراق بهادار سریع‌المعامله منتشره سایر موسسات اعتباری با پشتوانه کالا و دارایی‌های فیزیکی از جمله صکوک رهنی مسکن با ضریب نقدشوندگی ۷۵ درصد مشروط به آن که حداکثر کاهش قیمت آن در مقطع محاسبه، نسبت به قیمت سی روز گذشته بیش از ۲۰ درصد نباشد، سهام عادی ۵۰ شرکت فعال‌تر بورس اوراق بهادار به استثنای سهام موسسات اعتباری و نهادهای مالی با ضریب نقدشوندگی ۵۰ درصد، مشروط به آن که حداکثر کاهش قیمت آن در مقطع محاسبه، نسبت به قیمت سی روز گذشته بیش از ۴۰ درصد نباشد، اوراق بهادار سریع‌المعامله (به استثنای سهام عادی) منتشره سایر شرکت‌های پذیرفته‌شده در سازمان بورس و اوراق بهادار به استثنای موسسات اعتباری و نهادهای مالی با ضریب نقدشوندگی ۵۰ درصد، مشروط به آن که حداکثر کاهش قیمت آن در مقطع محاسبه، نسبت به قیمت سی روز گذشته بیش از ۲۰ درصد نباشد و اوراق بهادار سریع‌المعامله منتشره یا تضمین‌شده توسط دولت‌ها، بانک‌های مرکزی، نهادها و موسسات عمومی غیردولتی سایر کشورها و بانک‌های توسعه‌ای چند جانبه مشمول ضریب ریسک اعتباری بیش از ۲۰ درصد و حداکثر ۱۰۰ درصد مطابق ضوابط ناظر بر مقررات کفایت سرمایه با ضریب نقدشوندگی ۵۰ درصد در دسته ب از سطح دوم و به ترتیب با ضرایب ۷۵ درصد و مابقی ۵۰ درصد موزون می‌گردند.

جهت کسب اطلاعات بیشتر می‌توانید به یادداشت ۴-۵۲ صورت‌های مالی "مدیریت ریسک نقدینگی" مراجعه نمایید.

## ■ منابع تامین مالی

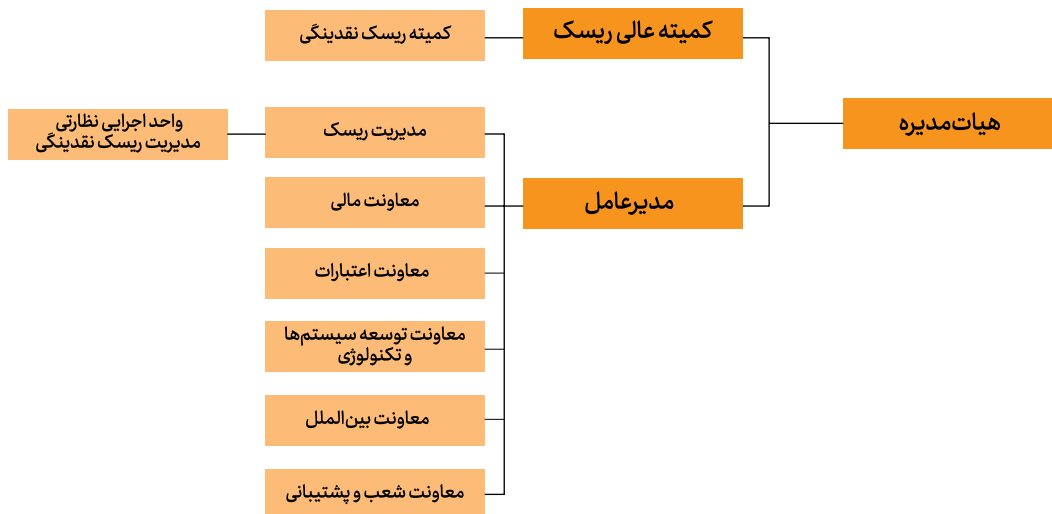
تامین منابع مالی بانک خاورمیانه عمدتاً از طریق سپرده‌های مشتریان حقیقی و حقوقی می‌باشد. بر اساس تحلیل و تجربه بانک، بخش قابل توجهی از سپرده‌ها را منابع پایدار تشکیل می‌دهند. واحد مالی مسئول مدیریت نیازهای نقدینگی روزانه بانک می‌باشد. برای مقابله با شرایط بحرانی احتمالی و عبور از آن، بانک خاورمیانه برای حفظ نقدینگی بالا بخشی از منابع خود را به صورت تسهیلات روزانه در بازار بین‌بانکی مصرف می‌کند و همچنین این قابلیت را دارد که اوراق بدهی خریداری شده را در بازار ثانویه به فروش برساند.

(جهت کسب اطلاعات بیشتر درباره منابع تامین مالی به یادداشت ۱-۴-۵-۵۴ صورت‌های مالی مراجعه نمایید.)

## ■ مدیریت منابع ارزی

با توجه به شرایط حاکم کنونی بر اقتصاد ایران عمده دارایی‌ها شامل HQLA و جریانات وجوه نقد به صورت ریالی می‌باشند.

1. Asset Liability Committee



## ■ برنامه‌های مقابله با بحران

واحد مدیریت ریسک جهت پیش‌بینی و برنامه‌ریزی در خصوص مدیریت نقدینگی در شرایط بحران اقدام به ارزیابی سناریوهای بحرانی با تدوین مفروضات مختلف می‌نماید.

بانک خاورمیانه راهکارهای مناسب جهت اندازه‌گیری و مدیریت ریسک نقدینگی خود را برای هر یک از سناریوها، همراه با حدود وظایف و مسئولیت‌های هر واحد عملیاتی، مدیران ارشد و کمیته‌های بانک تعریف نموده است. واحد مدیریت ریسک مسئول طراحی روش‌شناسی کلی سناریوهای ریسک نقدینگی که شامل پارامترها، مفروضات اصلی و راه‌حل‌های احتمالی به‌منظور تبدیل داده‌های ورودی به نتایج مدل‌سازی می‌باشد.

سناریوهای اصلی و بحرانی بانک خاورمیانه به‌منظور مدیریت ریسک نقدینگی به شرح زیر تعریف شده است:

### ■ سناریو اصلی:

- سناریوی اصلی برای دوره ۳۰ روزه، مطابق ضرایب تعیین شده از ماده ۳۵ تا ماده ۴۱ "دستورالعمل" تهیه می‌گردد ("سناریوی اصلی").
- با توجه به اسناد بالادستی (سند اشتها مصوب هیات‌مدیره)، حد بحرانی برای نسبت پوشش نقدینگی ۹۰ درصد می‌باشد.

### ■ سناریو جایگزین ۳۰ روزه:

- در بررسی سناریو جایگزین ۳۰ روزه در شرایط بحران، جریان‌های نقد خروجی معادل ۱۲۵ درصد از جریان وجوه نقد تعریف شده در "سناریو اصلی" (بند ۱-۴۰ الی بند ۲۳-۴۰) لحاظ می‌گردد.
- در بررسی سناریو جایگزین ۳۰ روزه در شرایط بحران، جریان‌های نقد ورودی با لحاظ سناریو بحرانی اعتباری محاسبه شده است.

این صفحه بنا به ضرورت صفحه‌آرایی سفید گذاشته شده است



بخش پنجم

گزارش اقتصاد ایران



# خلاصه مدیریتی

رشد مثبت اقتصادی که از سال ۱۳۹۹ به این سو تا حد زیادی به لطف بخش نفت برقرار بود، به رغم تداوم مشکلات ساختاری اقتصاد ایران و نیز تشدید تحریم‌های بین‌المللی، حداقل در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ نیز ادامه یافت. از سوی دیگر با روی کار آمدن دولت جدید آمریکا، آهنگ رشد اقتصادی ایران از نیمه دوم سال ۱۴۰۳ کند شد و نهادهای بین‌المللی مانند بانک جهانی حتی رشد اقتصادی منفی را برای ایران در سال ۱۴۰۴ پیش‌بینی کرده‌اند.

دارد. روند افزایش صادرات نفتی ایران عمدتاً از نیمه دوم سال ۱۳۹۹ و با تغییر فضای سیاسی در آمریکا آغاز شد و در سال‌های بعد تداوم یافت، هر چند همچنان از سطح صادرات پیش از خروج آمریکا از برجام در سال ۱۳۹۷ فاصله دارد. با این حال، رشد صادرات در سال ۱۴۰۳ نسبت به سال ۱۴۰۲ تنها ۱/۶ درصد بوده و احتمالاً افزایش ریسک‌های سیاسی، نظامی و دیپلماتیک منجر به تغییر روند رشد در سال ۱۴۰۴ شود. در این زمینه باید توجه داشت که به نظر می‌رسد تولید روزانه ۳/۳ میلیون بشکه نفت خام از سوی ایران در سال ۱۴۰۳ ظرفیت تولید را به سقف خود نزدیک کرده و محدودیت‌های فنی و فرسودگی تجهیزات و چاه‌های نفتی اجازه افزایش را حداقل در کوتاه‌مدت نمی‌دهند. میانگین قیمت نفت خام سنگین ایران در سال ۱۴۰۳ حدود ۷۸/۷ دلار به ازای هر بشکه بوده که نسبت به سال قبل از آن افت ۵/۶ درصدی را ثبت کرده است. در مجموع، اگرچه بخش نفت کشور در سال ۱۴۰۳ به بهبود نسبی دست یافته، اما استمرار این روند نیازمند گشایش‌های سیاسی، سرمایه‌گذاری‌های فناورانه و ترمیم زیرساخت‌های فرسوده است.

نرخ بیکاری در سال ۱۴۰۳ نسبت به سال ۱۴۰۲ با کاهش ۵/۵ واحد درصدی مواجه شد و به ۷/۶ درصد رسید. به موازات نرخ مشارکت با کاهش ۳/۳ واحد درصدی در همین مدت به ۴۱/۰ درصد تنزل یافت. از آنجایی که نسبت اشتغال (نسبت تعداد افراد شاغل به کل جمعیت در سن کار) در این دوره یک ساله بدون تغییر مانده و در واقع فرصت‌های شغلی متناسب با رشد جمعیت ایجاد شده و نه بیشتر، کاهش نرخ بیکاری در سال ۱۴۰۳ ناشی از کاهش نرخ مشارکت بوده است.

بودجه عمومی دولت (شامل منابع عمومی و درآمدهای اختصاصی) در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ معادل ۲۸,۳۷۱ هزار میلیارد ریال تصویب شد که از رشد ۲۵/۳ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ حکایت داشت. همچنین بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و موسسات انتفاعی وابسته به دولت با رشد ۲۹/۷ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ معادل ۳۷,۴۱۶ هزار میلیارد ریال در نظر گرفته شد. به این ترتیب بودجه کل کشور در سال ۱۴۰۳ به ۶۴,۵۸۷ هزار میلیارد ریال بالغ شد که از رشد ۲۹/۳ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ حکایت داشت. در عمل اما منابع و مصارف عمومی دولت به ترتیب برابر با ۳۰,۸۰۰ هزار میلیارد ریال و ۳۱,۲۰۰ هزار میلیارد ریال در سال ۱۴۰۳ تحقق یافته است. نسبت عملکرد منابع عمومی به رقم مصوب قانون بودجه در سال ۱۴۰۳ معادل ۱۲۰/۲ درصد بوده و در مقابل، این نسبت برای مصارف عمومی به ۱۲۱/۷ درصد بالغ شده است. اختلاف

برآوردهای مقدماتی بانک مرکزی به قیمت‌های ثابت سال ۱۴۰۰، از رشد اقتصادی مثبت ۳/۱ درصدی در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳<sup>۱</sup> حکایت دارند. سهم بخش نفت از رشد اقتصادی در این مدت تنها ۵/۵ واحد درصد بود که کمترین مقدار از سال ۱۴۰۰ به این سو محسوب می‌شود. سهم بخش نفت از رشد اقتصادی در فصول مختلف سال ۱۴۰۳ روندی نزولی داشته، به نحوی که این سهم در بهار ۱۴۰۳ معادل ۸/۰ واحد درصد، در تابستان معادل ۶/۶ واحد درصد و نهایتاً در پاییز معادل صفر بوده است. در سمت تقاضای اقتصاد، هزینه‌های مصرفی بخش خصوصی (به قیمت‌های ثابت سال ۱۴۰۰) در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ رشد ۳/۳ درصدی و در سه فصل ابتدایی آن سال نیز به ترتیب رشد‌های ۱/۵ درصدی، ۲/۳ درصدی و ۶/۲ درصدی را تجربه کردند. در نقطه مقابل، رشد هزینه‌های مصرفی بخش دولتی در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ معادل ۲/۲ واحد درصد کمتر از رشد مصرف بخش خصوصی بود. در همین مدت تشکیل سرمایه ثابت ناخالص رشد ۳/۴ درصدی را به قیمت‌های ثابت سال ۱۴۰۰ تجربه کرد که ناشی از رشد مثبت در هر سه دسته ماشین‌آلات، ساختمان و سایر بود.

بر اساس گزارش مرکز آمار ایران نیز رشد اقتصادی (به قیمت‌های ثابت سال ۱۴۰۰) در مجموع سال ۱۴۰۳ به ۳/۰ درصد رسید که ۱/۶ واحد درصد کمتر از سال قبل از آن محسوب می‌شود. بر این اساس، رشد اقتصادی ایران در چهار فصل سال ۱۴۰۳ به ترتیب معادل ۴/۶ درصد، ۳/۱ درصد، ۱/۶ درصد و ۲/۹ درصد بود. در گزارش مرکز آمار ایران، رشد زیربخش استخراج نفت و گاز طبیعی که از ۱۰/۳ درصد و ۶/۲ درصد به ترتیب در فصل اول و دوم سال ۱۴۰۳ به ۲/۰ درصد در فصل سوم این سال فرو افتاده بود، در فصل چهارم مجدداً به ۶/۲ درصد صعود کرد تا رشد این زیربخش در مجموع سال ۱۴۰۳ نیز ۶/۲ درصد باشد. با توجه به نقش تأثیرگذار بخش نفت در رشد اقتصادی سال ۱۴۰۳ بر اساس گزارش مرکز آمار، رشد اقتصادی بدون نفت در این سال فراتر ۲/۱ درصد نرفته است.

بر اساس گزارش بانک مرکزی، رشد ۶/۰ درصدی بخش نفت در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ به‌طور محسوسی کمتر از رشد قابل توجه ۲۰/۳ درصدی این بخش در دوره مشابه سال قبل از آن است. با وجود آن که آمار رسمی صادرات نفتی کشور منتشر نمی‌شود، داده‌های وبسایت تانکر ترکز نشان می‌دهند که میانگین صادرات روزانه نفت ایران در سال ۱۴۰۳ به‌طور متوسط حدود ۱/۶ میلیون بشکه در روز بوده و همچنان نسبت به سال‌های بحرانی تحریم در وضعیت مناسبی قرار

۱. آخرین گزارش بانک مرکزی از حساب‌های ملی ایران در زمان تهیه این گزارش مربوط به نه ماهه نخست ۱۴۰۳ است و آمار مربوط به فصل زمستان و کل سال ۱۴۰۳ در این برهه منتشر نشده است. (تیرماه ۱۴۰۴)

رشد ۱۹۰/۱ درصدی حکایت دارد. از طرف دیگر، بر اساس گزارش مرکز مدیریت بدهی‌های عمومی و روابط مالی دولت، میزان خرید اوراق بدهی دولتی توسط بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی در سال ۱۴۰۳ برابر با ۳۰۱۹۱/۰ هزار میلیارد ریال عنوان شده است که کاملاً متفاوت با ارقام درج شده در گزارش‌های بانک مرکزی است. مقایسه ارقام این دو نهاد گویای آن است که بانک‌ها حدود ۱۰۱۳۳/۹ هزار میلیارد ریال اوراق بدهی دولتی را به جای خرید مستقیم از کارگزاری بانک مرکزی در بازار پول، به صورت غیرمستقیم از بازار سرمایه خریداری کرده‌اند تا سهم بانک‌ها از خرید اوراق بدهی منتشرشده در سال ۱۴۰۳ به حدود ۷۰/۹ درصد برسد.

در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳، تراز پرداخت‌های کشورهای غیرمهم رشد چشمگیر مازاد حساب جاری، با کاهش نسبت به سال قبل از آن همراه بوده است. مازاد حساب کالا با افزایش صادرات نفتی و غیرنفتی و ثبات نسبی واردات، نقش کلیدی در تقویت حساب جاری ایفا کرده و آن را به حدود ۱۶/۲ میلیارد دلار در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ رسانده است. به موازات، کاهش کسری حساب سرمایه به حدود ۱۴/۰ میلیارد دلار در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ نیز نتوانسته است از افت کلی تراز پرداخت‌ها جلوگیری کند، چرا که کاهش شدید در بخش «اشتباها و از قلم افتادگی‌ها»، اثر هر دو بخش حساب کالا و حساب سرمایه را خنثی کرده است. این کاهش هر چند بیانگر بهبود دقت محاسباتی بانک مرکزی است، اما باعث شده تا موازنه پرداخت‌ها تنها به ۷۱۲ میلیون دلار در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ برسد که نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۲ افت ۴۱/۹ درصدی را نشان می‌دهد.

عملکرد تجاری گمرکی کشور در سال ۱۴۰۳ بهبود یافته، به طوری که کسری تراز تجاری گمرکی کشور از ۱۶/۸ میلیارد دلار در سال ۱۴۰۲ به ۱۴/۵ میلیارد دلار در سال ۱۴۰۳ کاهش یافته است. در سال ۱۴۰۳، صادرات کالایی کشور به لحاظ وزنی و ارزشی به ترتیب با افزایش‌های ۱۰/۰ درصدی و ۱۵/۶ درصدی مواجه شده، در حالی که واردات کالایی کشور به لحاظ وزنی و ارزشی به ترتیب با کاهش ۰/۸ درصدی و افزایش ۸/۲ درصدی همراه بوده است. سه قلم عمده کالاهای صادراتی در سال ۱۴۰۳ شامل گاز طبیعی، پروپان مایع‌شده و بوتان مایع‌شده بوده و در مقابل طلای خام، ذرت دامی و تلفن‌های همراه هوشمند، سه قلم عمده کالاهای وارداتی در سال ۱۴۰۳ را تشکیل داده‌اند.

بازار آزاد ارز ایران در طول سال ۱۴۰۳ و در نتیجه تحولات سیاسی داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی متعدد، نوسان زیادی را تجربه کرد. قیمت هر دلار آمریکا در بازار آزاد ارز ایران اولین روز معاملاتی سال ۱۴۰۳ را با رقم حدود ۶۱۹ هزار ریال آغاز و این سال را با رقم حدود ۹۷۸ هزار ریال به پایان رساند که حاکی از رشد ۵۸/۱ درصدی این متغیر مهم اقتصادی در پایان سال ۱۴۰۳ نسبت به اولین روز معاملاتی آن سال است. قیمت اسکانس و حواله دلار آمریکا در مرکز مبادله ارز و طلای ایران در هشت ماهه نخست سال ۱۴۰۳ با دامنه کمی در نوسان بود اما از آذرماه آن سال با شیب قابل توجهی افزایش یافت. از اوایل آذر ۱۴۰۳ بازار جدیدی تحت عنوان بازار ارز تجاری به مرکز مبادله ارز و طلای ایران افزوده شد که در ابتدا معاملات ارزی به صورت محدود و با نرخ بالاتر در آن صورت می‌گرفت، اما مقرر شد تا از اول بهمن ۱۴۰۳ کلیه معاملات ارزی (به جز

حدود ۱/۵ واحد درصدی تحقق منابع و مصارف عمومی در این مدت منجر به بروز کسری تراز شکلی به مبلغ ۴۰۰ هزار میلیارد ریال شده که با استفاده تنخواه دریافتی از بانک مرکزی تامین شده است. در این سال درآمدهای عمومی (درآمدهای مالیاتی و گمرکی و سایر درآمدهای جاری دولت) حدود ۱۵۰۸۳۹ هزار میلیارد ریال بوده که نشان‌دهنده تحقق ۹۹/۱ درصدی نسبت به مصوب قانون بودجه این سال است. با توجه به برآورد هزینه‌های جاری ۲۳۰۳۵۷ هزار میلیارد ریالی دولت در همین مدت (تحقق ۱۲۴/۳ درصدی نسبت به مصوب قانون بودجه ۱۴۰۳)، کسری تراز عملیاتی در این سال به ۷۰۵۱۸ هزار میلیارد ریال بالغ شده است. در عین حال، عملکرد واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۴۰۳ در حدود ۳۰۶۰۱ هزار میلیارد ریال برآورد شده تا تحقق ۵۵/۹ درصدی را نسبت به قانون بودجه مصوب این سال داشته باشد. این در حالی است که عملکرد تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (اعتبارات عمرانی) حدود ۲۰۳۸۶ هزار میلیارد ریال برای کل سال ۱۴۰۳ برآورد شده که تحقق ۵۹/۶ درصدی را نسبت به رقم مصوب نشان می‌دهد. بر این اساس برآورد می‌شود که تراز سرمایه‌ای (خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای) مازاد ۱۰۲۱۵ هزار میلیارد ریالی را در سال ۱۴۰۳ تجربه کرده است. عملکرد واگذاری دارایی‌های مالی در سال ۱۴۰۳ معادل ۱۱۰۳۶ هزار میلیارد ریال برآورد شده که تحقق ۳۵۵/۹ درصدی را نسبت به قانون بودجه این سال نشان می‌دهد. سهم انتشار اوراق بدهی دولتی و صندوق توسعه ملی از کل واگذاری دارایی‌های مالی در این سال به ترتیب حدود ۴۲/۲ درصد و ۳۷/۶ درصد محاسبه شده است. در مقابل، کل تملک دارایی‌های مالی در سال ۱۴۰۳ حدود ۲۰۸۱۲ هزار میلیارد ریال و معادل ۹۹/۳ درصد رقم مصوب برآورد شده است که حدود ۷۹/۰ درصد از آن مربوط به بازپرداخت اصل اوراق بدهی دولتی سررسیدشده است. بدین ترتیب خالص واگذاری دارایی‌های مالی در سال ۱۴۰۳ معادل ۸۰۵۴۸ هزار میلیارد ریال برآورد شده که معادل ۲۷/۸ درصد از عملکرد منابع عمومی بودجه در سال ۱۴۰۳ است.

بانک مرکزی در راستای انتشار اوراق نقدی بدهی دولت برای تامین مالی بودجه عمومی، در سال ۱۴۰۳ با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی از دهه دوم اردیبهشت ماه شروع به برگزاری حراج هفتگی اوراق بدهی دولتی در بازار بین بانکی (بازار پول) و بازار سرمایه کرد که در این فرآیند تا پایان مهر ماه سال ۱۴۰۳ کل سقف قانونی انتشار اوراق مورد استفاده قرار گرفت. به همین دلیل مجوز انتشار ۲۰۷۰۰ هزار میلیارد ریال اوراق بدهی جدید (فرا تر از سقف قانون بودجه) از سوی شورای عالی هماهنگی اقتصادی به دولت در این سال داده شد. بدین ترتیب در سال ۱۴۰۳ و در ۳۸ مرحله حراج، ۴۰۷۴۶/۰ هزار میلیارد ریال اوراق مابجه دولتی با نام «اراد» منتشر شد که عرضه آن در این ۳۸ مرحله به طور تجمعی به حدود ۲۰۳۲۱/۴ هزار میلیارد ریال بالغ شد. این عرضه با تقاضای ۲۰۱۳۹/۱ هزار میلیارد ریالی بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی مواجه شد و نهایتاً وزارت امور اقتصادی و دارایی به عنوان عامل اصلی تصمیم‌گیرنده با ۲۰۰۵۷/۱ هزار میلیارد ریال آن موافقت کرد. علاوه بر این، ۲۰۴۴۲/۶ هزار میلیارد ریال از اوراق بدهی دولتی موضوع حراج، نهایتاً در بازار سرمایه (سامانه مظنه‌گیری سازمان بورس و اوراق بهادار) به فروش رسید. بر این اساس، کل اوراق بدهی دولتی معامله‌شده در فرآیند حراج در سال ۱۴۰۳ معادل ۴۰۴۹۹/۷ هزار میلیارد ریال بود که نسبت به فروش ۱۰۵۵/۱ هزار میلیارد ریالی اوراق بدهی دولتی در فرآیند حراج در سال ۱۴۰۲، از

مصرف‌کننده که طبق گزارش مرکز آمار ایران در فروردین ۱۴۰۳ به ۳۸/۸ درصد رسیده بود، در بهمن آن سال به کف ۳۲/۰ درصد رسید و در نهایت سال ۱۴۰۳ را با ۳۲/۵ درصد به پایان رساند. به رغم عدم انتشار رسمی گزارش شاخص بهای مصرف‌کننده از سوی بانک مرکزی، طبق آخرین اخبار این نهاد پولی، نرخ تورم سالانه مصرف‌کننده منتهی به پایان اسفند ۱۴۰۳ معادل ۳۵/۸ درصد محاسبه شده که نسبت به نرخ متناظر ۳۲/۵ درصدی اعلام شده از سوی مرکز آمار ایران بالاتر است. به رغم این تفاوت، روند تحولات نرخ‌های تورم مصرف‌کننده محاسبه شده از سوی هر دو نهاد مشابه بوده است. بررسی نرخ تورم ماهانه مصرف‌کننده به تفکیک دهک‌های هزینه‌ای نشان می‌دهد که دهک‌های پایین هزینه‌ای در ۷ ماه از سال ۱۴۰۳ به‌ویژه در بهمن آن سال بیشترین فشار تورمی را در تامین نیازهای اولیه زندگی نسبت به سایر دهک‌های هزینه‌ای متحمل شده‌اند. بر اساس آمار بانک مرکزی، نرخ تورم سالانه تولیدکننده در ادامه روند کاهشی خود که از زمستان ۱۴۰۲ آغاز شده بود، در پایان شهریور ۱۴۰۳ به زیر ۳۰ درصد فرو افتاد و در دی ۱۴۰۳ به کف ۲۶/۵ درصد رسید، اما از آن ماه به بعد وارد روندی افزایشی شد و در اسفند ۱۴۰۳ به ۲۷/۶ درصد بالغ شد. بر اساس گزارش مرکز آمار نیز نرخ تورم سالانه تولیدکننده منتهی به پایان هر فصل که در طول سال ۱۴۰۳ دارای روندی کاهشی بود، در پایان زمستان آن سال به ۳۱/۷ درصد افزایش یافت. آمار نرخ تورم سالانه تولیدکننده مرکز آمار ایران اگرچه از نظر مقداری بیشتر از اعداد اعلامی بانک مرکزی است، اما آمار گزارش شده از سوی هر دو نهاد حاکی از روند مشابهی از تغییرات نرخ تورم سالانه تولیدکننده در سال ۱۴۰۳ است.

شاخص‌های کل و هم‌وزن بورس اوراق بهادار تهران در طول سال ۱۴۰۳ به ترتیب ۲۳/۵ درصد و ۷/۱ درصد افزایش یافتند. ارزش کل بازار بورس اوراق بهادار تهران در انتهای سال ۱۴۰۳ با ۱۴/۳ درصد افزایش نسبت به انتهای سال ۱۴۰۲ به ۸۹,۵۶۲ هزار میلیارد ریال رسید که حدود ۹۶/۳ درصد از آن متعلق به بازار سهام بود. همچنین ارزش کل معاملات بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۴۰۳ نسبت به سال ۱۴۰۲ حدود ۱۴/۸ درصد افزایش یافت که به مراتب کمتر از نرخ تورم این سال بود. ارزش معاملات بازارهای صندوق‌های قابل معامله، اوراق بدهی و ابزارهای مشتقه به ترتیب رندهای ۸۱/۶ درصدی، ۱۶/۷ درصدی، ۱۰۲/۴ درصدی و بازار سهام کاهش ۲۵/۱ درصدی را تجربه کردند. مجموع تامین مالی از طریق بورس و فرابورس با احتساب اوراق بدهی، با ۴۷/۸ درصد افزایش نسبت به سال ۱۴۰۲ به ۱۱,۵۶۹ هزار میلیارد ریال در سال ۱۴۰۳ رسید. با توجه به تامین مالی ۵۹,۶۵۹ هزار میلیارد ریالی کسب‌وکارها از طریق دریافت تسهیلات بانکی در این سال می‌توان عنوان کرد که سهم تامین مالی از طریق بازار سرمایه با احتساب اوراق بدهی دولتی حدود ۱۶/۲ درصد بوده است. اما از آنجایی که معادل ۶,۰۳۹ هزار میلیارد ریال از تامین مالی انجام گرفته در بورس تهران و فرابورس ایران مربوط به اوراق بدهی دولتی بوده، با خارج کردن این رقم از مجموع تامین مالی صورت گرفته در اقتصاد ایران، سهم بازار سرمایه از این تامین مالی (بدون احتساب اوراق بدهی دولتی) به ۸/۵ درصد کاهش می‌یابد.

ارز مربوط به واردات کالاهای اساسی) در قالب بازار جدید انجام شود که این امر در عمل پایانی بر معاملات ارزی با نرخ نیمایی یا به عبارت بهتر راهکاری برای افزایش نرخ ارز نیمایی بود.

در پایان اسفند ۱۴۰۳، نقدینگی با ۲۹/۱ درصد افزایش به ۱۰۱,۷۴۲/۳ هزار میلیارد ریال بالغ شد. نرخ رشد ماهانه نقدینگی در سال ۱۴۰۳ به‌طور متوسط به ۲/۲ درصد رسید که نسبت به میانگین رشد ماهانه ۱/۸ درصدی آن در سال ۱۴۰۲ بیشتر است. بررسی تحولات نقدینگی به تفکیک فصول مختلف سال ۱۴۰۳ نشان می‌دهد که این متغیر پولی به‌طور میانگین در فصل بهار حدود ۲/۰ درصد، در تابستان حدود ۲/۸ درصد و در پاییز و زمستان ۱۴۰۳ حدود ۱/۹ درصد در هر ماه رشد داشته است. بنابراین افزایش میانگین نرخ رشد ماهانه نقدینگی در سال ۱۴۰۳ را می‌توان عمدتاً به رشد بیشتر این متغیر در تابستان این سال و آزادسازی بخشی از سپرده‌های قانونی بانک‌ها با هدف پرداخت تسهیلات تکلیفی نسبت داد. بررسی سهم اجزای نقدینگی نشان می‌دهد که پول (اسکناس و مسکوک و سپرده‌های دیداری)، سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز و سپرده‌های کوتاه‌مدت در مجموع ۵۵/۹ درصد از کل نقدینگی را در پایان بهمن ۱۴۰۳ تشکیل داده‌اند که رقم قابل توجهی است. در مقابل، سهم سپرده‌های سه‌ساله از کل نقدینگی در پایان بهمن ۱۴۰۳ به ۲/۱۸ درصد رسیده که از سهم ۲۳/۷ درصدی سپرده‌های دیداری از کل نقدینگی کمتر است. از مجموعه این تغییرات می‌توان به این نتیجه رسید که سپرده‌گذاری بلندمدت در بانک‌ها در سال ۱۴۰۳ آنچنان جذابیت نداشته است.

پایه پولی در پایان بهمن ۱۴۰۳ به ۱۲,۷۲۹/۴ هزار میلیارد ریال رسید که نسبت به پایان سال ۱۴۰۲ معادل ۱۶/۶ درصد و نسبت به مقطع مشابه سال ۱۴۰۲ معادل ۲۲/۰ درصد افزایش یافته است. بررسی تحولات اجزای این متغیر نشان می‌دهد که خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی در پایان بهمن ۱۴۰۳ نسبت به پایان اسفند ۱۴۰۲ معادل ۵/۱۹ درصد افزایش یافته و در بین سایر اجزای پایه پولی، بیشترین سهم از رشد را به خود اختصاص داده است. اما برخلاف یازده ماهه نخست سال ۱۴۰۲ که دارایی‌های خارجی با نرخ رسمی ۴۲ هزار ریال به ازای هر دلار تسعیر می‌شد، از اسفند سال ۱۴۰۲ به این سو احتمالاً نرخ موزون ارز در بازار متشکل ارزی در پایان هر ماه مبنای تسعیر و تبدیل خالص دارایی‌های خارجی به ریال بوده است. به این ترتیب اگر خالص دارایی‌های خارجی بر مبنای نرخ موزون دلار در پایان هر ماه به معادل دلاری آن تبدیل شود، در پایان بهمن ۱۴۰۳، معادل دلاری خالص سایر دارایی‌های خارجی بانک مرکزی نسبت به پایان سال ۱۴۰۲ نه تنها رشد نکرده، بلکه اندکی کاهش نیز یافته است. با توجه به این توضیحات، در عمل مطالبات بانک مرکزی از بانک‌ها با نرخ رشد ۲۵/۴ درصدی و سهم از رشد ۱۷/۹ واحد درصدی عامل اصلی رشد یازده ماهه پایه پولی بوده است. خالص بدهی بخش دولتی نیز با سهم از رشد ۸/۸ واحد درصدی در نرخ رشد یازده ماهه پایه پولی عامل بعدی افزایش دهنده پایه پولی در دوره مورد بررسی محسوب می‌شود.

روند کاهشی نرخ تورم سالانه مصرف‌کننده که از اوایل سال ۱۴۰۲ آغاز شده بود تا بهمن سال ۱۴۰۳ ادامه داشت. نرخ تورم سالانه

تنها امتیاز کلی آن با ۱/۳ واحد افزایش به ۴۲/۵ (از ۱۰۰ رسیده است. مانند گزارش سال ۲۰۲۴، تنها کشورهای برونئی، اریتره، سودان، زیمبابوه، ونزوئلا، کوبا و کره شمالی وضعیتی بدتر از ایران داشته‌اند. ایران در بین ۱۴ کشور بررسی شده در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا نیز رتبه آخر را کسب کرده است. علاوه بر این، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران نیز به پیش محیط کسب و کار در ایران می‌پردازد. بر اساس نتایج گزارش این نهاد، شاخص ملی محیط کسب و کار در زمستان ۱۴۰۳ به عدد ۶/۰۱ رسیده است که در مقایسه با شاخص ۶/۰۴ واحدی در زمستان سال ۱۴۰۲، از بهتر شدن اندک محیط کسب و کار در مقایسه با فصل پایانی سال ۱۴۰۲ حکایت دارد، اگرچه نسبت به شاخص ۵/۹۶ واحدی در پاییز ۱۴۰۳، اندکی وضعیت بدتر شده است. لازم به ذکر است که این شاخص عددی بین صفر و ۱۰ است که عدد ۱۰ بدترین وضعیت ممکن را نشان می‌دهد.

چند موسسه بین‌المللی به صورت سالانه به ارزیابی درجه آزادی اقتصادی در کشورها می‌پردازند که موسسه فریزر و موسسه هریتج از مهمترین آنها به شمار می‌روند. آخرین گزارش موسسه فریزر که در سال ۲۰۲۴ منتشر شده، حاوی نتایج ارزیابی آزادی اقتصادی ۱۶۵ کشور جهان در سال ۲۰۲۲ است که در آن ایران با کسب رتبه ۱۵۸ و امتیاز کلی ۴/۶۳ (از ۱۰)، نسبت به سال قبل از آن دو پله بهبود داشته است. به رغم این بهبود، ایران همچنان در گروه ۱۰ کشور آخر از نظر آزادی اقتصادی بوده و پس از آن به ترتیب کشورهای آرژانتین، میانمار، الجزایر، سوریه، سودان و زیمبابوه وضعیتی بدتر از ایران داشته‌اند. گزارش سال ۲۰۲۵ موسسه هریتج درباره وضعیت آزادی اقتصادی بازه زمانی یک جولای ۲۰۲۳ تا ۳۰ ژوئن ۲۰۲۴ را مورد بررسی قرار داده است. بر این اساس جایگاه ایران در بین ۱۷۶ کشور مورد مطالعه تغییر نکرده و همچنان مانند ۲ سال قبل از آن در رتبه ۱۶۹ قرار دارد و

# ۱. بخش واقعی

اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۳ علاوه بر تداوم مشکلات ساختاری همچون کسری بودجه، نوسان بازار ارز، معضلات نظام بانکی، قوانین غیرشفاف و کم‌ثبات و دخالت‌های بیش از حد دولت در امور بنگاه‌ها، با تشدید ناترازی انرژی و فشار بیشتر تحریم‌ها و فضای نااطمینانی دست به گریبان بود. با این وجود و بر اساس آخرین داده منتشرشده حساب‌های ملی از سوی بانک مرکزی در زمان تهیه این گزارش، رشد مثبت اقتصادی که از سال ۱۳۹۹ به این سو تا حد زیادی به لطف بخش نفت برقرار بوده، حداقل در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ نیز ادامه یافت، اگرچه با روی کار آمدن دولت جدید آمریکا، آهنگ رشد اقتصادی ایران از نیمه دوم سال ۱۴۰۳ کند شده و نهادهای بین‌المللی مانند بانک جهانی، حتی رشد اقتصادی منفی را برای ایران در سال ۱۴۰۴ پیش‌بینی کرده‌اند.

اقتصادی در فصول مختلف سال ۱۴۰۳ روندی نزولی داشته، به نحوی که این سهم در بهار ۱۴۰۳ معادل ۰/۸ واحد درصد، در تابستان معادل ۰/۶ واحد درصد و نهایتاً در پاییز معادل صفر بوده است. اثر منفی بخش نفت بر رشد اقتصادی در زمستان ۱۴۰۳ و فصول بعدی آن دور از انتظار نیست و این مهم عمدتاً ریشه در رویکرد دولت جدید آمریکا دارد. جدول ۱ جزئیات نرخ رشد اقتصادی سال‌های اخیر را برای گروه‌های اصلی اقتصاد کشور نشان می‌دهد.

برآوردهای مقدماتی بانک مرکزی نشان می‌دهند که در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳، کل ارزش افزوده ایجادشده در اقتصاد کشور حدود ۱۵۴٫۱۶۷ هزار میلیارد ریال بوده که به قیمت‌های ثابت سال ۱۴۰۰، از رشد اقتصادی مثبت ۳/۱ درصدی حکایت دارد. البته باید توجه داشت که بدون در نظر گرفتن بخش نفت، رشد اقتصادی به ۲/۹ درصد در همین مدت تنزل می‌یابد. سهم بخش نفت از رشد اقتصادی در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ تنها ۰/۵ واحد درصد بوده که کمترین مقدار از سال ۱۴۰۰ به این سو محسوب می‌شود. سهم بخش نفت از رشد

جدول ۱. نرخ رشد اجزای تولید ناخالص داخلی و سهم از رشد آنها به قیمت‌های ثابت سال ۱۴۰۰ و سهم آنها از کل تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری (درصد)

گروه‌های فعالیت	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳			سهم از کل در نه‌ماهه نخست ۱۴۰۳	سهم از رشد در نه‌ماهه نخست ۱۴۰۳
					بهار	تابستان	پاییز		
گروه کشاورزی	۲/۶	-۴/۳	۳/۷	-۰/۸	۳/۲	۳/۸	۴/۱	۳/۷	-۰/۵
گروه نفت	۱۱/۳	۱۳/۹	۹/۶	۱۸/۸	۹/۹	۷/۸	-۰/۱	۶/۰	-۰/۵
گروه صنایع و معادن	۱۲/۱	۲/۷	۸/۹	۵/۱	۲/۸	۱/۰	۳/۴	۲/۴	-۰/۸
گروه خدمات	-۰/۵	۵/۷	۱/۲	۴/۰	۲/۱	۲/۵	۴/۳	۳/۰	۱/۳
تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه (بدون نفت)	۴/۷	۳/۴	۴/۲	۴/۰	۲/۵	۲/۳	۳/۹	۲/۹	-
تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه	۵/۱	۴/۰	۴/۶	۵/۰	۳/۱	۲/۷	۳/۶	۳/۱	۳/۱

ماخذ: بانک مرکزی ایران، گزارش تحولات بخش واقعی اقتصاد ایران نه ماهه سال ۱۴۰۳ و سری زمانی حساب‌های ملی

این هزینه‌ها ثبت شد. در نقطه مقابل، رشد هزینه‌های مصرفی بخش دولتی در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ به قیمت‌های ثابت سال ۱۴۰۰ معادل ۰/۲ واحد درصد کمتر از رشد مصرف بخش خصوصی بود و در سال ۱۴۰۲ حتی رشد منفی را تجربه کرده بود.

پس از تجربه تقریباً مستمر کاهش سرمایه‌گذاری در اقتصاد ایران در دهه ۱۳۹۰، از سال ۱۳۹۹ به این سو رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص نیز مثبت شد و در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ رشد ۳/۴ درصدی را به

در سمت تقاضای اقتصاد، هزینه‌های مصرفی بخش خصوصی (بهت قیمت‌های ثابت) در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ رشد ۳/۳ درصدی را به ثبت رساند. شایان ذکر است هزینه‌های مصرفی بخش خصوصی که از نیمه دوم سال ۱۳۹۶ تا فصل پایانی سال ۱۳۹۹ و تقریباً همزمان با کابینه اول ترامپ در آمریکا رشدهای منفی را تجربه کرده بود، از انتهای سال ۱۳۹۹ به این سو و تقریباً همزمان با ریاست جمهوری بایدن در آمریکا رشدهای مثبت را تجربه کرد. در سه فصل ابتدایی سال ۱۴۰۳ نیز به ترتیب رشدهای ۱/۵ درصدی، ۲/۳ درصدی و ۶/۲ درصدی برای

تشکیل سرمایه ثابت ناخالص به شکل ماشین‌آلات در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ معادل ۴/۱ درصد و به شکل ساختمان معادل ۲/۷ درصد بوده است. جدول ۲ نرخ رشد هزینه ناخالص داخلی را به تفکیک اجزای آن نشان می‌دهد.

قیمت‌های ثابت سال ۱۴۰۰ تجربه کرد. نکته قابل توجه این است که رقم تشکیل سرمایه ثابت ناخالص به قیمت‌های ثابت در سال ۱۴۰۳ همچنان کمتر از سال‌های ابتدایی دهه ۱۳۹۰ است. به هر حال رشد مثبت تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ در هر سه دسته ماشین‌آلات، ساختمان و سایر رقم خورده است. رشد

جدول ۲. نرخ رشد هزینه ناخالص داخلی و اجزای آن به قیمت‌های ثابت سال ۱۴۰۰ و سهم آنها از کل هزینه ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری (درصد)

سهم از کل در نه ماهه نخست ۱۴۰۳	۱۴۰۳				۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰	۱۳۹۹	
	نمونه نخست	پاییز	تابستان	بهار					
۴۳/۸	۳/۳	۶/۲	۲/۳	۱/۵	۱/۶	۵/۳	۶/۵	-۰/۵	مصرف خصوصی
۱۲/۰	۳/۱	۷/۹	۴/۴	-۳/۴	-۰/۶	-۰/۸	۹/۰	-۰/۳	مصرف دولتی
۲۳/۹	۳/۴	۴/۴	۳/۳	۲/۲	۶/۳	۹/۲	۴/۵	۴/۶	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص
۱۲/۵	۴/۱	۶/۳	۴/۳	-۰/۲	۶/۲	۱۴/۷	۱۴/۴	۳/۷	ماشین‌آلات
۱۱/۰	۲/۷	۱/۶	۲/۴	۴/۲	۷/۰	۳/۵	-۳/۱	۴/۲	ساختمان
۰/۵	۲/۹	۶/۹	۴/۳	-۲/۰	-۴/۴	۲۲/۱	-۳/۱	۳۹/۶	سایر
۲۲/۲	۷/۶	۶/۳	۵/۱	۱۲/۰	۱۳/۲	۷/۷	۵/۶	-۱۰/۰	صادرات کالاها و خدمات
۲۴/۰	-۳/۱	-۹/۲	-۰/۲	-۰/۸	۱/۵	۸/۸	۲۲/۰	-۲۰/۹	واردات کالاها و خدمات
۱۰۰/۰	۳/۷	۳/۹	۳/۵	۳/۹	۵/۳	۴/۴	۴/۱	۴/۴	تولید ناخالص داخلی به قیمت بازار

ماخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزارش تحولات بخش واقعی اقتصاد ایران نه ماهه سال ۱۴۰۳ و سری زمانی حساب‌های ملی

به ترتیب در فصل اول و دوم سال ۱۴۰۳ به ۲٪ درصد در فصل سوم این سال فرو افتاده بود، در فصل چهارم مجدداً به ۶/۲ درصد صعود کرده است تا رشد این زیربخش در مجموع سال ۱۴۰۳ نیز ۶/۲ درصد باشد. با توجه به نقش تاثیرگذار بخش نفت در رشد اقتصادی سال ۱۴۰۳ بر اساس گزارش مرکز آمار، رشد اقتصادی بدون نفت در این سال فراتر از ۲/۱ درصد زرفته است.

در کنار بانک مرکزی، مرکز آمار ایران نیز نسبت به انتشار حساب‌های ملی اقدام می‌کند. بر اساس گزارش مرکز آمار ایران، رشد اقتصادی (به قیمت‌های ثابت سال ۱۴۰۰) در مجموع سال ۱۴۰۳ به ۳٪ درصد رسیده که ۱/۶ واحد درصد کمتر از سال قبل از آن محسوب می‌شود. بر این اساس رشد اقتصادی ایران در چهار فصل سال ۱۴۰۳ به ترتیب معادل ۴/۶ درصد، ۳/۱ درصد، ۱/۶ درصد و ۲/۹ درصد بوده است. در این گزارش رشد زیربخش استخراج نفت و گاز طبیعی که از ۱۰/۳ درصد و ۶/۲ درصد

## ۱-۱. گروه کشاورزی

همچنین این آمار با گزارش مرکز آمار از حساب‌های ملی نیز تناسب ندارد. در گزارش حساب‌های ملی مرکز آمار ایران، گروه کشاورزی صرفاً به دو زیرمجموعه با عناوین «کشاورزی، شکار و جنگلداری» و «ماهگیری» دسته‌بندی می‌شود. زیرگروه ماهگیری که سهم بسیار ناچیزی در تولید ناخالص داخلی دارد و ارزش افزوده آن معمولاً با نوسان زیاد همراه بوده و تغییرات آن وابستگی چندانی به تغییرات سایر بخش‌های حساب‌های ملی ندارد، در سال ۱۴۰۳ به قیمت‌های ثابت سال ۱۴۰۰ معادل ۳/۲ درصد داشته است. رشد زیرگروه کشاورزی، شکار و جنگلداری نیز در این سال معادل ۳/۲ درصد بوده تا رشد کل گروه کشاورزی در سال ۱۴۰۳

در آمار حساب‌های ملی ایران، گروه کشاورزی شامل زراعت، باغداری، جنگلداری، شکار، دامداری، مرغداری و ماهگیری می‌شود. این در حالی است که در گزارش مقدماتی بانک مرکزی از تحولات بخش واقعی در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳، به جزییات زیرمجموعه‌های گروه کشاورزی اشاره‌ای نشده و صرفاً به‌طور خلاصه عنوان شده است که تولید محصولات زراعی، باغی و محصولات اصلی دامی در این مدت نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۲ به ترتیب معادل ۱۴/۸ درصد، ۸/۴ درصد و ۴/۵ درصد افزایش یافته است. این میزان افزایش تولید محصولات کشاورزی با رشد اقتصادی ۳/۷ درصدی عنوان شده برای این بخش همخوانی ندارد.

اقتصاد ایران حدود ۱۴/۷ درصد (بیشتر از سهم ۸/۴ درصدی گروه نفت و گاز) بوده، در حالی که مرکز آمار ایران این سهم را برای مدت مشابه معادل ۸/۷ درصد و برای کل سال ۱۴۰۳ معادل ۷/۴ درصد گزارش کرده است. طبیعتاً کاهش نسبی ارزش افزوده بخش کشاورزی در فصل زمستان منجر به کمتر شدن سهم بخش کشاورزی از کل ارزش افزوده اقتصاد در کل سال نسبت به نه ماهه نخست می‌شود.

طبق گزارش گمرک ایران، صادرات محصولات کشاورزی در سال ۱۴۰۳ با افزایش حدوداً ۲۹ درصدی نسبت به سال ۱۴۰۲ به ۵/۲ میلیارد دلار رسید. عمده‌ترین محصولات صادراتی کشاورزی در این سال شامل انواع پسته (۱/۵ میلیارد دلار)، گوجه فرنگی (۲۳۳ میلیون دلار) و خرما (۲۰۵ میلیون دلار) بودند. عراق با سهم حدوداً ۴۰ درصدی از کل صادرات کشاورزی ایران در سال ۱۴۰۳، بزرگترین مقصد صادراتی در این زمینه بود. طبق گفته وزیر جهاد کشاورزی، بهبود ۳ میلیارد دلاری تراز تجاری بخش کشاورزی در سال ۱۴۰۳ منجر به مثبت شدن این تراز در این سال (برخلاف تراز تجاری منفی بخش کشاورزی در سال ۱۴۰۲) شد.

هم معادل ۳/۲ درصد باشد که به‌طور قابل توجهی بیشتر از رشد منفی ۲/۴ درصدی این گروه در سال ۱۴۰۲ است. همچنین در گزارش مرکز آمار، رشد اقتصادی گروه کشاورزی در چهار فصل سال ۱۴۰۳ مثبت و به ترتیب معادل ۲/۳ درصد، ۳/۱ درصد، ۴/۲ درصد و ۲/۵ درصد بوده است. در گزارش بانک مرکزی نیز رشد بخش کشاورزی در هر سه فصل نخست سال ۱۴۰۳ مثبت بوده و صرفاً اندکی بیشتر از ارقام متناظر مرکز آمار است (به ترتیب ۳/۲ درصد، ۳/۸ درصد و ۴/۱ درصد). بنابراین به نظر می‌رسد که در سال ۱۴۰۳ برخلاف سال ۱۴۰۲، شرایط آب و هوایی برای بخش کشاورزی مناسب بوده است. بر اساس اطلاعات ثبت شده در ایستگاه‌های هواشناسی، مجموع بارش سال زراعی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ (از مهر ۱۴۰۲ تا مهر ۱۴۰۳) نسبت به سال زراعی قبل از آن معادل ۲۲/۳ درصد افزایش داشته است. طبق گزارش بانک مرکزی بخش کشاورزی در سال ۱۴۰۲ به قیمت‌های ثابت سال ۱۴۰۰ تنها ۰/۸ درصد منبسط شده بود.

سهم گروه کشاورزی از تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری در گزارش‌های دو مرجع آماری بسیار متفاوت است. در گزارش بانک مرکزی و در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳، سهم گروه کشاورزی از کل ارزش افزوده

## ۱-۲. گروه صنایع و معادن

مرکز آمار نیز از سال ۱۴۰۰ به این سو روندی نزولی داشته است. در دسته‌بندی مرکز آمار ایران، گروه صنعت به جز استخراج نفت و گاز طبیعی شامل زیربخش‌های سایر معادن، صنعت، توزیع گاز طبیعی، تامین آب و برق و نهایتاً ساختمان می‌شود. در سال ۱۴۰۳ و طبق گزارش مرکز آمار، رشد زیربخش صنعت به قیمت‌های ثابت سال ۱۴۰۰ معادل ۱/۶ درصد بوده که کاهش ۰/۳ واحد درصدی را نسبت به سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد.

در زیرگروه استخراج معدن و طبق گزارش بانک مرکزی، رشد ۳/۱ درصدی در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ تحقق یافته، در حالی که رشد زیربخش «سایر معادن به جز نفت و گاز طبیعی» در گزارش مرکز آمار برای کل سال ۱۴۰۳ معادل ۰/۵ درصد عنوان شده است. با این حال هر دو منبع آماری از کاهش رشد این زیربخش در سال ۱۴۰۳ نسبت به سال قبل از آن حکایت دارند. در زیرگروه ساختمان (شامل ساختمان‌های مسکونی و غیرمسکونی، جاده‌سازی، سدسازی و موارد مشابه دیگر) رشد ۳/۳ درصدی برای نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ توسط بانک مرکزی گزارش شده که نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۲ از افزایش ۲/۵ واحد درصدی حکایت دارد، اما از رشد ۴/۳ درصدی این زیربخش در مجموع سال ۱۴۰۲ کمتر است. در نقطه مقابل داده‌های منتشر شده از سوی مرکز آمار ایران از رشد اندک ۰/۵ درصدی زیربخش ساختمان در سال ۱۴۰۳ حکایت دارند که ۳/۱ واحد درصد کمتر از رشد این زیربخش در سال ۱۴۰۲ است. سایر شواهد و قرائن نیز از رکود نسبی این زیربخش در سال ۱۴۰۳ حکایت دارند.

طبق گزارش بانک مرکزی، گروه صنایع و معادن ۲۷/۵ درصد از تولید ناخالص داخلی را به قیمت‌های جاری در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ تشکیل داده است که ۱/۷ واحد درصد کمتر از مدت مشابه سال ۱۴۰۲ محسوب می‌شود. سهم این گروه از اقتصاد ایران از سال ۱۳۹۹ به این سو روندی نزولی داشته که تا حدی ناشی از افزایش سهم بخش نفت و گاز از اقتصاد در همین بازه زمانی بوده است. این گروه به پنج زیرمجموعه «صنعت»، «استخراج معدن»، «تامین برق، گاز، بخار و تهویه هوا»، «آبرسانی، مدیریت پسماند، فاضلاب و فعالیت‌های تصفیه» و «ساختمان» تقسیم می‌شود که به ترتیب رشدهای ۲/۱ درصدی، ۳/۱ درصدی، ۲/۲ درصدی، ۰/۱ درصدی و ۳/۳ درصدی را در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ تجربه کرده‌اند. زیرگروه صنعت از فصل سوم سال ۱۴۰۰ به این سو همواره رشدهای مثبت را تجربه کرده است، اگرچه رشد این زیربخش در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ روندی نزولی داشته است.

در گزارش مرکز آمار از حساب‌های ملی سال ۱۴۰۳، گروه صنعت سهم ۵۰/۴ واحد درصدی از تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری دارد. البته باید توجه داشت که برخلاف بانک مرکزی، مرکز آمار بخش نفت و گاز را به‌عنوان یک گروه مجزا در نظر نگرفته و تحت عنوان استخراج نفت و گاز طبیعی در زیرمجموعه گروه صنعت قرار می‌دهد. با خارج کردن استخراج نفت و گاز از زیرمجموعه صنعت، سهم گروه صنعت از تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری به ۲۷/۶ درصد تقلیل می‌یابد که بسیار نزدیک به رقم متناظر در گزارش بانک مرکزی است. سهم گروه صنعت (بدون استخراج نفت و گاز طبیعی) از اقتصاد طبق گزارش

است. در گزارش مرکز آمار ایران رشد زیربخش تامین آب و برق معادل ۲/۴ درصد برای کل سال ۱۴۰۳ عنوان شده است و زیربخش توزیع گاز طبیعی نیز رشد اندک ۰/۵ درصدی در این سال داشته است.

در مجموع و طبق گزارش بانک مرکزی، گروه صنایع و معادن رشد ۲/۴ درصدی را در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ تجربه کرده که ۲/۰ واحد درصد کمتر از مدت مشابه سال ۱۴۰۲ است. طبق گزارش مرکز آمار ایران رشد گروه صنعت (بدون احتساب استخراج نفت و گاز طبیعی) در سال ۱۴۰۳ معادل ۱/۳ درصد بوده که ۰/۴ واحد درصد بیشتر از سال ۱۴۰۲ محسوب می‌شود. جدول ۳ جزئیات آمار رشد زیرمجموعه‌های گروه صنایع و معادن را طبق گزارش بانک مرکزی نشان می‌دهد.

جدول ۳. نرخ رشد زیرمجموعه‌های گروه صنایع و معادن به قیمت‌های ثابت سال ۱۴۰۰ (درصد)

گروه صنایع و معادن	۱۴۰۳				۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰	۱۳۹۹
	پاییز	تابستان	بهار	نهم‌ماه‌نخست				
گروه صنایع و معادن	۲/۴	۱/۰	۲/۸	۲/۴	۵/۱	۸/۹	۲/۷	۱۲/۱
استخراج معدن	۳/۱	۳/۰	۴/۶	۳/۱	۴/۷	۱۶/۸	۱۳/۱	۱۱/۹
صنعت	۲/۱	-۰/۳	۲/۳	۲/۱	۵/۳	۱۰/۰	۳/۴	۱۳/۴
برق، گاز، بخار و تهویه هوا	۲/۲	۰/۷	۲/۷	۲/۲	۳/۹	۲/۲	۳/۱	۶/۶
آبرسانی، مدیریت پسماند، فاضلاب و فعالیت‌های تصفیه	-۰/۱	-۰/۶	۱/۴	-۰/۱	۱/۸	۱/۴	۴/۵	۶/۲
ساختمان	۳/۳	۳/۰	۳/۹	۳/۳	۴/۳	۰/۳	-۵/۴	۸/۲

ماخذ: بانک مرکزی ایران، گزارش تحولات بخش واقعی اقتصاد ایران نه ماهه سال ۱۴۰۳ و سری زمانی حساب‌های ملی

داده‌های منتشرشده از سوی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران نشان می‌دهد که متوسط شاخص تعدیل فصلی‌شده مدیران خرید (شامخ) در بخش صنعت در طول سال ۱۴۰۳ معادل ۴۹/۷ واحد بوده است. متوسط این شاخص در طول سال قبل از آن بیش از ۵۲ واحد رقم خورده بود. باید توجه داشت که این شاخص در هر ماه، تغییر وضعیت نسبت به ماه قبل را اندازه‌گیری می‌کند و بالاتر از ۵۰ بودن آن نشان‌دهنده بهبود وضعیت نسبت به ماه قبل و پایین‌تر از ۵۰ بودن آن نشان‌دهنده بدتر شدن وضعیت نسبت به ماه قبل است. شاخص تعدیل فصلی‌شده بخش صنعت در هفت ماه از مجموع ۱۲ ماه سال ۱۴۰۳ کمتر از ۵۰ بوده است. بنابراین در این بخش و در طول سال ۱۴۰۳ عمدتاً وضعیت روند بدتر شدن را طی کرده است. مؤلفه‌های اصلی شامخ کل صنعت شامل مقدار تولید محصولات، میزان سفارشات جدید مشتریان، سرعت انجام و تحویل سفارش، موجودی مواد اولیه خریداری‌شده و میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی می‌شوند.

## بخش نفت

طبق آخرین گزارش بانک مرکزی از تحولات بخش واقعی، ارزش افزوده بخش نفت در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ به قیمت‌های ثابت سال ۱۴۰۰ رشد ۶/۰ درصدی را تجربه کرده، در حالی که این رشد در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۲ برابر ۲/۳ درصد بوده است. در واقع رشد گروه نفت اگرچه در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ مثبت و قابل توجه بوده، اما نسبت به مدت مشابه سال قبل از آن کاهش ۱۴/۳ واحد درصدی را تجربه کرده است.

زیرگروه تامین برق، گاز، بخار و تهویه هوا حداقل در دو دهه گذشته جزو معدود بخش‌های حساب‌های ملی بوده که حتی در دوره‌های رکودی نیز معمولاً به رشد خود ادامه داده است و دلیل این امر را می‌توان در رشد نسبتاً یکنواخت جمعیت و نیازهای مصرفی برق و گاز جست‌وجو کرد. به این ترتیب و طبق گزارش بانک مرکزی، رشد این زیربخش در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ معادل ۲/۲ درصد بوده که البته نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۲ از کاهش ۲/۲ واحد درصدی حکایت دارد. استدلال مشابهی را اگرچه می‌توان در مورد رشد نسبتاً یکنواخت زیرگروه آبرسانی، مدیریت پسماند، فاضلاب و فعالیت‌های تصفیه به کار برد، اما این زیربخش برخلاف سال‌های گذشته رشد ناچیز ۰/۱ درصدی را در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ تجربه کرده

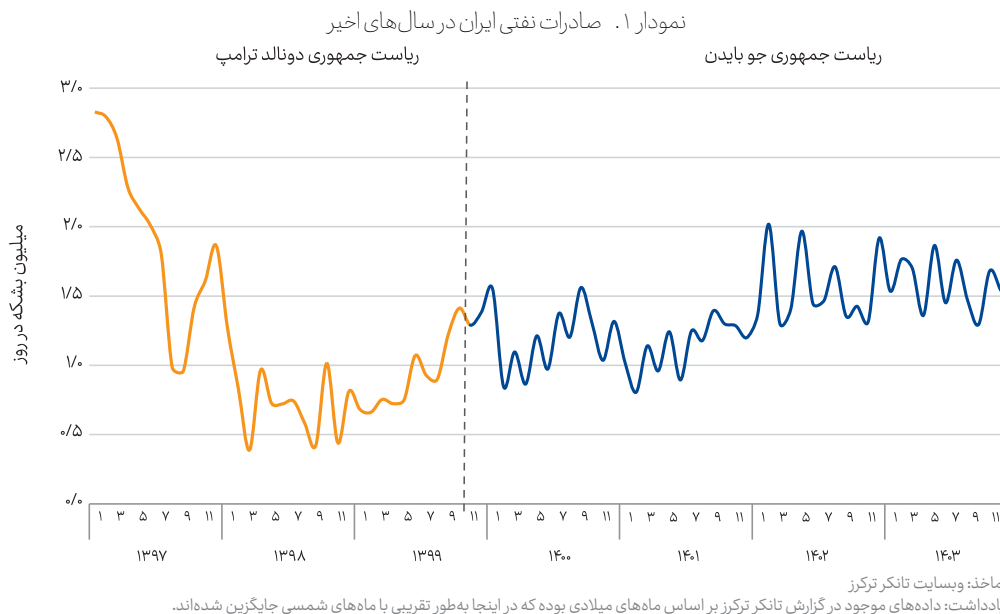
شاخص تولید کارگاه‌های بزرگ صنعتی کشور در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ که از سوی بانک مرکزی منتشر شده، رشد ۱/۸ درصدی را نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد. در این مدت بیشترین رشد شاخص با ۱۸/۰ درصد مربوط به گروه «تولید سایر مصنوعات» بوده است. در نقطه مقابل بیشترین افت شاخص در این مدت با ۱۰/۳ درصد به گروه صنایع تولید چرم و مصنوعات چرمی اختصاص داشته است. شاخص گروه تولید فلزات اساسی که حدود ۳۶/۹ درصد از ارزش افزوده کارگاه‌های بزرگ صنعتی را در اختیار دارد، در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ تغییر چندانی نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۲ نداشته است. جایگاه بعدی صنایع بزرگ کشور متعلق به گروه تولید مواد و محصولات شیمیایی است که حدود ۲۷/۷ درصد از کل تولید صنایع بزرگ کشور سهم دارد. شاخص تولید این گروه در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ رشد ۳/۶ درصدی را نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۲ تجربه کرده است. شاخص تولید مواد غذایی به‌عنوان سومین صنعت بزرگ کشور با سهم ۶/۹ درصدی از کل ارزش افزوده صنایع بزرگ، بیشترین رشد را در بین صنایع کلیدی کشور داشته و افزایش ۵/۰ درصدی را در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ ثبت کرده است. شاخص تولید در گروه تولید محصولات کانی غیرفلزی با سهم ۵/۳ درصدی از تولید صنایع بزرگ در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ بدون تغییر نسبت به مدت مشابه سال قبل از آن بوده و در همین مدت شاخص تولید در دو گروه تولید وسایل نقلیه موتوری و تولید داروها و فرآورده‌های دارویی با سهم‌های ۴/۱ درصدی و ۳/۳ درصدی از کل تولید صنایع بزرگ به ترتیب معادل ۴/۳ درصد و ۲/۱ درصد رشد داشته است. به این ترتیب شرایط تولید برای محصولات کانی فلزی و غیرفلزی در سال ۱۴۰۳ چندان مساعد نبوده است.

سطحی کمتر از یک میلیون بشکه در روز رسید و در برخی ماه‌ها حتی به زیر ۵۰۰ هزار بشکه در روز سقوط کرد. کاهش تقاضای جهانی نفت در پی همه‌گیری کرونا در سال ۱۳۹۹ نیز به تثبیت صادرات نفتی ایران در سطوح پایین کمک کرد.

از نیمه‌ی دوم سال ۱۳۹۹، همزمان با آغاز دوره ریاست‌جمهوری جو بایدن در آمریکا، روند نزولی صادرات نفت ایران متوقف و به تدریج صعودی شد. البته تحریم‌های آمریکا به‌طور رسمی لغو نشدند، اما فضای سیاسی جدید و تمرکز دولت بایدن بر احیای دیپلماسی، در عمل باعث فضای باز بیشتری شد. به این ترتیب میانگین صادرات نفتی ایران از ۹۸۲ هزار بشکه در روز در سال ۱۳۹۹ به ۱/۶ میلیون بشکه در روز در سال ۱۴۰۲ رسید.

آمار صادرات نفتی ایران در سال‌های اخیر بسیار محرمانه تلقی شده و تقریباً هیچ آمار رسمی از آن منتشر نمی‌شود. طبق اطلاعات دریافتی از وبسایت تانکر ترکرز<sup>۱</sup>، صادرات نفتی ایران در سال ۱۴۰۳ به‌طور متوسط معادل ۱/۶ میلیون بشکه در روز بوده است. نمودار ۱ صادرات نفتی ایران را از سال ۱۳۹۷ تا سال ۱۴۰۳ مطابق با داده‌های این وبسایت نشان می‌دهد. وابستگی صادرات نفتی ایران به رفتار تحریمی ایالات متحده آمریکا در این نمودار نمایان است.

با آغاز دور جدید فشارهای بین‌المللی و خروج دولت ترامپ از توافق هسته‌ای (برجام) در اردیبهشت ۱۳۹۷، صادرات نفتی ایران با افتی سریع و مستمر مواجه شد. تا پایان سال ۱۳۹۸، صادرات نفتی ایران به



از سال ۱۳۹۹ بوده، در حالی که نسبت به سال ۱۴۰۲ تنها رشد ۱/۶ درصدی را نشان می‌دهد. در واقع انتخاب مجدد دونالد ترامپ به‌عنوان رئیس‌جمهور آمریکا تا پایان سال ۱۴۰۳ تأثیر معناداری در روند صادرات نفتی ایران نداشته که یک دلیل آن می‌تواند باز بودن دریچه مذاکرات هسته‌ای بین طرفین باشد.

صادرات نفتی ایران در سال ۱۴۰۳ و مقاصد آن به تفکیک ماه در جدول ۴ ذکر شده و از ۱/۲۹ میلیون بشکه در روز تا ۱/۸۷ میلیون بشکه در روز متغیر بوده است. نوسان ماهانه در این دوره عمدتاً تابع شرایط سیاسی، مذاکرات هسته‌ای و تغییرات در بازار جهانی نفت بوده است. میانگین صادرات روزانه نفت ایران در سال ۱۴۰۳ حدود ۶/۱۳ درصد بیشتر

۱. تانکر ترکرز یک سرویس آنلاین مستقل است که به ردیابی و گزارش‌گیری از حمل و نقل نفت خام و میعانات گازی در نقاط جغرافیایی مختلف می‌پردازد. این وبسایت از داده‌های ماهواره‌ای روزانه، تصاویر ساحلی و اطلاعات ای‌آی‌اس (سیستم شناسایی خودکار) برای تحلیل‌ها و گزارش‌های صادرات ردیابی استفاده می‌کند.

جدول ۴. مقاصد صادراتی نفتی ایران در سال ۱۴۰۳ (بشکه در روز)

ماه	چین	عمان	سوریه	امارات	ناشناخته	مجموع
آوریل	۱,۳۸۸,۰۷۳	-	۵۷,۴۹۰	۶۴,۹۶۹	۲۳,۹۷۲	۱,۵۳۴,۸۰۵
مه	۱,۴۷۶,۹۱۱	۱۰,۲۸۳	۶۷,۷۷۶	۶۵,۴۵۶	۶۷,۹۱۶	۱,۷۶۴,۱۷۶
ژوئن	۱,۴۷۳,۴۲۶	-	۳۶,۵۰۳	۱۱۸,۱۱۵	۳۷,۹۲۱	۱,۶۹۹,۴۳۱
ژوئیه	۱,۴۸۳,۷۱۷	-	۱۰۷,۷۹۰	۸۸,۳۶۲	-	۱,۷۵۹,۸۶۹
اوت	۱,۲۹۵,۲۴۳	-	۵۲,۶۰۸	۱۱,۸۵۷	-	۱,۳۵۹,۷۰۸
سپتامبر	۱,۷۸۳,۱۲۷	-	۳۶,۱۸۵	۱۲,۲۲۹	۳۳,۴۷۸	۱,۸۶۵,۰۲۸
اکتبر	۱,۳۵۹,۵۸۵	-	۵۷,۲۴۷	۳۴,۵۸۲	-	۱,۴۵۱,۴۱۴
نوامبر	۱,۶۹۷,۹۸۷	-	۶۱,۰۹۵	-	-	۱,۷۵۹,۰۸۲
دسامبر	۱,۴۳۰,۹۸۸	-	۸,۹۷۰	-	۲۸,۶۸۳	۱,۴۶۸,۵۹۹
ژانویه	۱,۲۷۰,۸۶۵	-	-	۱۳,۹۶۹	۹,۶۷۷	۱,۲۹۴,۵۱۱
فوریه	۱,۶۸۱,۴۴۴	-	-	-	-	۱,۶۸۱,۴۴۴
مارس	۱,۴۸۵,۲۱۵	-	-	۲۳,۰۵۹	۳۲,۲۲۶	۱,۵۴۰,۵۴۰

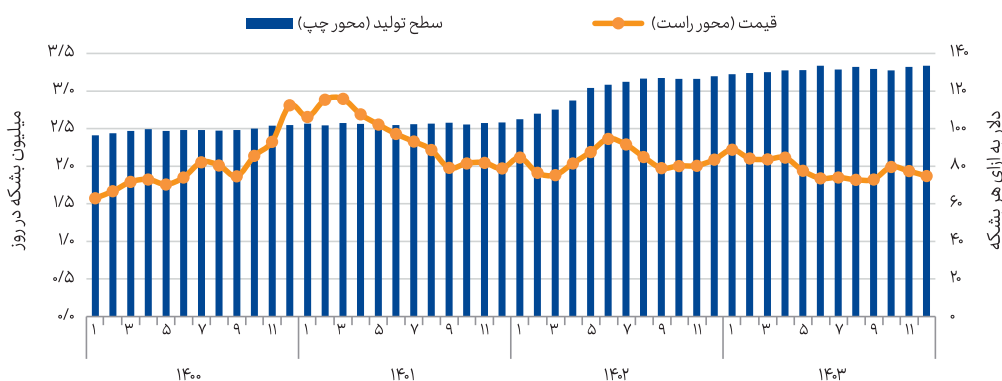
ماخذ: ویسایت تانکر ترکرز  
یادداشت: داده‌های موجود در گزارش تانکر ترکرز بر اساس ماه‌های میلادی بوده که در اینجا به‌طور تقریبی ماه‌های معادل با ماه‌های سال ۱۴۰۳ در نظر گرفته شده است.

دستیابی نیست. نمودار ۲ متوسط تولید روزانه نفت خام و متوسط قیمت نفت سنگین ایران را از ابتدای سال ۱۴۰۰ تا پایان سال ۱۴۰۳ نشان می‌دهد.

قیمت نفت خام سنگین ایران پس از کاهش شدید در دوران همه‌گیری کرونا در سال ۱۳۹۹ با روندی فزاینده به فراتر از یکصد دلار در هر بشکه در ماه‌های ابتدایی سال ۱۴۰۱ رسید، اگرچه پس از آن به‌طور نسبی روندی کاهشی داشت. میانگین قیمت هر بشکه نفت خام سنگین ایران در سال ۱۴۰۳ به ۷۸/۷ دلار به ازای هر بشکه رسید که نسبت به میانگین سال ۱۴۰۲ کاهش ۵/۶ درصدی را نشان می‌دهد.

انتشار رسمی آمار تولید نفت کشور تقریباً از همان اوایل دور جدید تحریم‌ها در سال ۱۳۹۷ مختل شد و بهترین آمار در دسترس آن مربوط به گزارش‌های اوپک است که از منابع ثانویه دریافت می‌شود. بر اساس این گزارش‌ها، کل تولید نفت خام کشور در ماه مارس ۲۰۲۵ (تقریباً مطابق با اسفند ۱۴۰۳)، به حدود ۳/۳ میلیون بشکه در روز رسید که نسبت به ماه مشابه سال قبل از آن، رشد ۴/۳ درصدی را نشان می‌دهد. میانگین تولید نفت در سال ۱۴۰۳ حدود ۳/۳ میلیون بشکه در روز بود که نسبت به میانگین ۳/۰ میلیون بشکه در روز در سال ۱۴۰۲، رشد ۹/۴ درصدی را نشان می‌دهد. به نظر می‌رسد که به دلیل محدودیت‌های فنی و فرسودگی تجهیزات و چاه‌های نفتی، تولید نفت ایران به حد بالای خود نزدیک شده و افزایش بیشتر تولید نفت ایران در کوتاه‌مدت قابل

نمودار ۲. متوسط تولید روزانه نفت خام و متوسط قیمت نفت سنگین ایران



ماخذ: گزارش‌های ماهانه اوپک از بازار نفت، آمار تولید بر اساس منابع ثانویه  
یادداشت: داده‌های موجود در گزارش اوپک بر اساس ماه‌های میلادی بوده که در اینجا به‌طور تقریبی با ماه‌های شمسی جایگزین شده است.

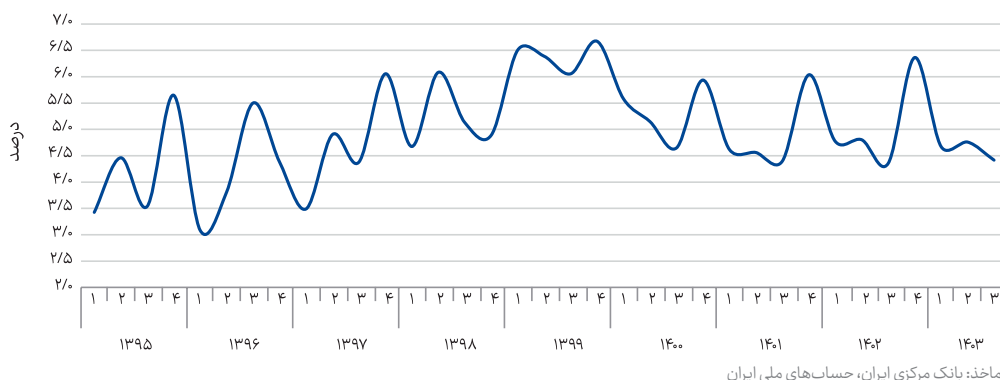
افزوده بخش ساختمان به تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری از ۴/۶۴ درصد در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۲ به ۴/۶۱ درصد در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ رسیده که حاکی از کاهش اندک ۰/۳ واحد درصدی است. مطابق گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس، طی سال‌های ۱۳۴۰ تا ۱۳۸۲ ارزش افزوده بخش ساختمان به‌طور متوسط ۴/۸ درصد از تولید ناخالص داخلی ایران را شامل می‌شد که نمایانگر سهم بالای ارزش افزوده بخش ساختمان در اقتصاد کشور است. نسبت یاد شده طی سال‌های ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۴ به‌طور میانگین معادل ۴/۶۵ درصد بوده است. مقایسه این نسبت در سال ۱۴۰۳ با متوسط سال‌های پیشین اگرچه کاهش اندکی را نشان می‌دهد، اما نمی‌تواند نشانه‌ای از رکود در این بخش حداقل از منظر این شاخص باشد.

با وجود بهبود نسبی صادرات نفتی ایران در سال‌های اخیر، سطح صادرات نفت ایران همچنان فاصله معناداری با دوران برقراری برجام دارد. در واقع برخلاف میزان تولید، می‌توان در کوتاه‌مدت به افزایش نسبی میزان صادرات نفت در صورت توافق مجدد هسته‌ای امید داشت.

## بخش مسکن

نسبت ارزش افزوده بخش ساختمان به تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری از سال ۱۳۹۵ تا فصل سوم سال ۱۴۰۳ در نمودار ۳ نمایش داده شده است. البته از آنجایی که این نمودار تحولات فصلی را نشان می‌دهد، دارای اثر فصلی است و برای مقایسه باید هر فصل را با فصل مشابه سال‌های دیگر مقایسه کرد. نسبت ارزش

نمودار ۳. نسبت ارزش افزوده بخش ساختمان به تولید ناخالص داخلی



رشد داشته است. سهم شهر تهران از این مجوزها در حدود ۵/۴ هزار فقره در سه فصل ابتدایی سال ۱۴۰۳ بوده که نسبت به سه فصل ابتدایی سال ۱۴۰۲ تغییری نداشته است. رشد تعداد پروانه‌ها در کل کشور و ثبات آن در شهر تهران نشان‌دهنده رکود نسبی ساخت‌وساز در پایتخت است. تعداد پروانه‌های ساختمانی صادرشده در مناطق شهری در جدول ۵ نمایش داده شده است.

در سال ۱۴۰۳، بازار مسکن ایران تحت تاثیر روند سال‌های گذشته بوده است. بررسی آمار صدور پروانه‌های ساختمانی در مناطق شهری کشور نشان می‌دهد که پس از افت قابل توجه در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱، روند صدور پروانه‌ها در سال ۱۴۰۲ با افزایش اندکی همراه بود و در سه فصل نخست ۱۴۰۳ نیز این روند نسبتاً پایدار باقی مانده است. کل تعداد پروانه‌های صادرشده در سه فصل ابتدایی سال ۱۴۰۳ به حدود ۹۰ هزار فقره رسیده و نسبت به دوره مشابه سال قبل از آن ۱۰/۷ درصد

جدول ۵. تعداد پروانه‌های ساختمانی صادرشده در مناطق شهری (هزار فقره)

دوره	تهران	شهرهای بزرگ	سایر مناطق شهری	کل مناطق شهری
۱۳۹۹	۷/۲	۴۱/۹	۱۱۴/۳	۱۶۳/۴
۱۴۰۰	۵/۸	۳۰/۲	۸۵/۲	۱۲۱/۲
۱۴۰۱	۵/۸	۲۷/۹	۷۸/۲	۱۱۱/۹
۱۴۰۲	۷/۵	۲۹/۹	۸۱/۰	۱۱۸/۴
بهار ۱۴۰۳	۱/۶	۷/۶	۲۳/۹	۳۳/۱
تابستان ۱۴۰۳	۲/۰	۷/۳	۱۹/۴	۲۸/۷
پاییز ۱۴۰۳	۱/۸	۶/۹	۱۹/۶	۲۸/۳

ماخذ: بانک مرکزی ایران، نماگرهای اقتصادی

بهای تولیدکننده مصالح ساختمانی نیز در همین دوره رشد ۱۲۰/۷ درصدی را تجربه کرده است. این افزایش قیمت‌ها اگر با تقاضای مؤثر محدود مواجه شوند، موجب افزایش هزینه نهایی ساخت شده و انگیزه سرمایه‌گذاری جدید را کاهش می‌دهند. رشد نقطه به نقطه شاخص‌های قیمت بخش ساختمان در جدول ۶ نمایش داده شده است.

از سوی دیگر، شاخص‌های بهای خدمات ساختمانی و تولیدکننده مصالح ساختمانی در سال ۱۴۰۳ همچنان روند افزایشی داشته‌اند. شاخص بهای خدمات ساختمانی بر مبنای سال پایه ۱۴۰۰ تا پایان فصل سوم سال ۱۴۰۳ به عدد ۳۱۹ رسید که بیانگر رشد ۲۱۹ درصدی در هزینه خدمات ساختمانی در طول این مدت تقریباً سه ساله است. شاخص

جدول ۶. رشد نقطه به نقطه شاخص‌های قیمت بخش ساختمان (درصد)

دوره	تورم بهای خدمات ساختمانی (۱۴۰۰=۱۰۰)	تورم بهای تولیدکننده مصالح ساختمانی (۱۴۰۰=۱۰۰)
۱۴۰۱	۵۱/۲	۳۱/۱
۱۴۰۲	۴۹/۶	۳۳/۵
بهار ۱۴۰۳	۳۹/۲	۱۷/۶
تابستان ۱۴۰۳	۳۶/۲	۲۰/۶
پاییز ۱۴۰۳	۳۴/۶	۲۵/۱

ماخذ: بانک مرکزی ایران، نماگرهای اقتصادی

خارج از شهر تهران جابجا شدند. رشد واقعی نقطه به نقطه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ساختمان‌های جدید در شهر تهران در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ نسبت به نه ماهه نخست سال ۱۴۰۲ معادل منفی ۱/۲ درصد، در شهرهای بزرگ معادل منفی ۲/۷ درصد و در سایر مناطق شهری معادل منفی ۱/۷ درصد بوده است. کمتر بودن افت سرمایه‌گذاری واقعی بخش خصوصی در ساختمان‌های جدید در شهر تهران نسبت به سایر شهرهای بزرگ و مناطق شهری، با توجه به ثبات نسبی تعداد پروانه‌های ساختمانی صادر شده در شهر تهران به موازات رشد تعداد این پروانه‌ها در سایر مناطق شهری، می‌تواند نشانه‌ای از افزایش سرمایه مورد نیاز برای ساخت و ساز در شهر تهران در مقایسه با سایر مناطق باشد. جدول ۷ جزییات سرمایه‌گذاری واقعی بخش خصوصی در ساختمان‌های جدید مناطق شهری را به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵ (با توجه به شاخص بهای مصرف‌کننده منتشر شده از سوی بانک مرکزی ایران) نشان می‌دهد.

همراه با رشد هزینه‌های ساخت، سرمایه‌گذاری واقعی بخش خصوصی در ساختمان‌های جدید در مناطق شهری نیز کاهش محسوسی داشته است. ارقام سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ساختمان‌های جدید مناطق شهری از ۷۰۲/۷ هزار میلیارد ریال به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵ (با استفاده از شاخص قیمت مصرف‌کننده منتشر شده از سوی بانک مرکزی) در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۲ به ۶۸۸/۶ هزار میلیارد ریال در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ رسیده که از رشد منفی ۲/۰ درصدی حکایت دارد. در فاصله سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲، سرمایه‌گذاری واقعی بخش خصوصی در تهران به طور قابل توجهی منقبض شد و به ترتیب معادل ۳۰/۵ درصد، ۲۳/۳ درصد و ۱۷/۱ درصد کاهش سالانه را تجربه کرد. این در حالی است که سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ساختمان‌های جدید سایر مناطق شهری در طول این سه سال نه تنها کاهش نیافت، بلکه به طور خالص شاهد افزایش بود. بنابراین می‌توان ادعا کرد که در طول این سه سال کانون‌های ساخت و ساز به تدریج به

جدول ۷. سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ساختمان‌های جدید مناطق شهری به قیمت‌های جاری (هزار میلیارد ریال-درصد)

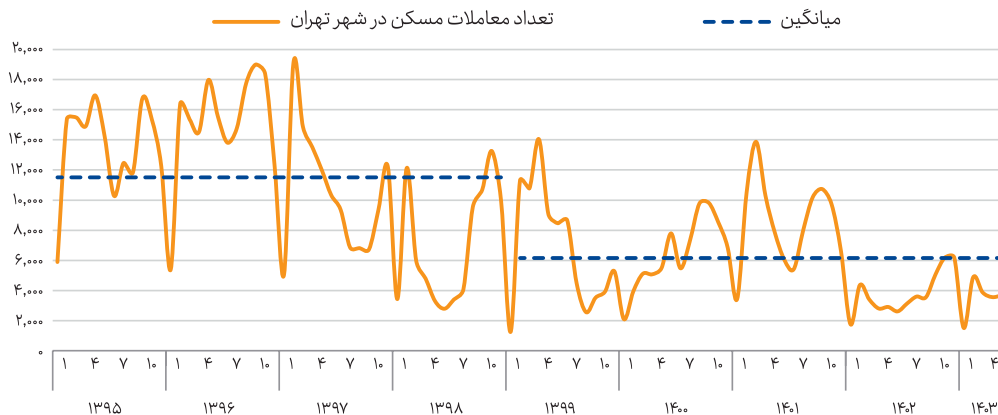
	تهران		شهرهای بزرگ		سایر مناطق شهری		کلیه مناطق شهری	
	میزان سرمایه‌گذاری	رشد نقطه به نقطه	میزان سرمایه‌گذاری	رشد نقطه به نقطه	میزان سرمایه‌گذاری	رشد نقطه به نقطه	میزان سرمایه‌گذاری	رشد نقطه به نقطه
۱۳۹۹	۲۵۸/۸	۵۲/۰	۳۹۰/۹	۲۵/۸	۴۴۵/۰	۴۴/۷	۱،۰۹۴/۷	۳۸/۸
۱۴۰۰	۱۸۰/۰	-۳۰/۵	۴۰۷/۷	۴/۳	۴۶۵/۰	۴/۵	۱،۰۵۲/۷	-۳/۸
۱۴۰۱	۱۳۸/۱	-۲۳/۳	۳۶۷/۶	-۹/۸	۴۵۶/۸	-۱/۷	۹۶۲/۵	-۸/۶
۱۴۰۲	۱۱۴/۵	-۱۷/۱	۳۵۰/۹	-۴/۵	۴۵۸/۰	۰/۳	۹۲۳/۵	-۴/۱
بهار ۱۴۰۳	۲۴/۹	-۱۳/۷	۷۹/۶	-۱۱/۰	۱۲۱/۷	۲/۸	۲۲۶/۲	-۴/۴
تابستان ۱۴۰۳	۲۶/۶	-۱۴/۰	۹۷/۷	۹/۱	۱۰۹/۱	-۹/۲	۲۳۳/۴	-۳/۰
پاییز ۱۴۰۳	۳۶/۲	۲۴/۹	۸۱/۹	-۶/۴	۱۱۰/۹	۱/۰	۲۲۹/۰	۱/۲

ماخذ: بانک مرکزی ایران، نماگرهای اقتصادی و شاخص بهای مصرف‌کننده

معاملات ماهانه مسکن از ۱۱ هزار و ۵۱۰ واحد در فاصله سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۸ تا ۱۳۹۹ واحد از ابتدای سال ۱۳۹۹ تا مرداد ۱۴۰۳ رسیده است.

در طرف تقاضا، آخرین گزارش بانک مرکزی از تحولات بازار مسکن شهر تهران در زمان تهیه این گزارش مربوط به مرداد ماه ۱۴۰۳ است. بر اساس آمار حجم معاملات بازار مسکن در شهر تهران، می‌توان به رکود طولانی مدت در این بازار پی برد. مطابق نمودار ۴، میانگین تعداد

نمودار ۴. تعداد معاملات واحدهای مسکونی در شهر تهران



ماخذ: بانک مرکزی ایران، گزارش بازار مسکن شهر تهران، شماره‌های مختلف

در طرف تقاضای این بازار، اشاره به این نکته ضروری است که سهم مسکن از کل مخارج خانوار به سقف‌های تاریخی خود رسیده و سال‌های مورد انتظار برای خرید خانه برای خانوارهای ایرانی به طور چشمگیری افزایش یافته است. طبق جدول ۸، میانگین سال‌های مورد انتظار برای خرید واحد مسکونی ۷۰ متر مربعی در شهر تهران برای خانوارهای شهری به تقریباً ۲۰ سال در سال ۱۴۰۲ رسیده است. این شاخص با استفاده از میانگین قیمت مسکن در شهر تهران (منتشر شده از سوی بانک مرکزی) و متوسط درآمد کل سالانه یک خانوار شهری (منتشر شده از سوی مرکز آمار) استخراج شده است. در این زمینه فرض شده است کل درآمد خانوار شهری صرفاً برای خرید مسکن پس‌انداز خواهد شد.

این در حالی است که طبق گزارش بانک مرکزی از شاخص قیمت مسکن در شهر تهران و گزارش مرکز آمار از شاخص قیمت مصرف‌کننده بر اساس سال پایه ۱۴۰۰، متوسط رشد واقعی سالانه قیمت مسکن (بازده قیمتی واقعی) در شهر تهران از مرداد ماه ۱۳۹۵ تا مرداد ماه ۱۴۰۳ برابر ۱۰/۴ درصد بوده که از رشد قیمت واقعی ۱۲۰/۶ درصدی در طول این دوره ۸ سال و ۵ ماهه حکایت دارد. در واقع میانگین قیمت هر متر مربع واحد مسکونی در شهر تهران از ۴۴/۰ میلیون ریال در مرداد ۱۳۹۵ به ۸۸۵/۰ میلیون ریال در مرداد ۱۴۰۳ و در مقابل شاخص قیمت مصرف‌کننده به قیمت‌های ثابت سال ۱۴۰۰ بر مبنای گزارش مرکز آمار از ۲۸/۴ واحد در مرداد ۱۳۹۵ به ۲۵۹/۵ واحد در مرداد ۱۴۰۳ رسیده است.

جدول ۸. سال‌های مورد انتظار برای خرید ۷۰ متر مربع مسکن در شهر تهران

سال	میانگین قیمت مسکن در شهر تهران (میلیون ریال)	متوسط درآمد کل سالانه یک خانوار شهری (میلیون ریال)	متوسط سال‌های مورد انتظار برای خرید واحد مسکونی ۷۰ متر مربعی در شهر تهران
۱۳۹۵	۴۴/۱	۳۱۷/۲	۹/۷
۱۳۹۶	۴۷/۹	۳۶۶/۸	۹/۱
۱۳۹۷	۸۲/۲	۴۳۴/۹	۱۳/۲
۱۳۹۸	۱۳۲/۳	۵۴۱/۰	۱۷/۱
۱۳۹۹	۲۳۸/۷	۷۴۶/۸	۲۲/۴
۱۴۰۰	۳۱۴/۸	۱,۱۲۴/۲	۱۹/۶
۱۴۰۱	۴۵۸/۸	۱,۶۶۹/۶	۱۹/۲
۱۴۰۲	۷۴۹/۱	۲,۵۶۹/۴	۲۰/۴

ماخذ: بانک مرکزی ایران، گزارش‌های تحولات بازار مسکن شهر تهران؛ مرکز آمار ایران، گزارش‌های هزینه و درآمد خانوار؛ محاسبات تحقیق

## ۳-۱. گروه خدمات

۱۴۰۰ داشته تا به تنهایی ۰/۳ واحد درصد از رشد اقتصادی ۳/۱ درصدی در این مدت را ایجاد کرده باشد. در بین زیربخش‌های گروه خدمات، تنها زیربخش «فعالیت‌های اداری و خدمات پشتیبانی» انقباض را در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ تجربه کرده و رشد منفی ۱/۷ درصدی را به ثبت رسانده است. این زیربخش در ۸ سال اخیر همواره با رشد منفی و انقباض مواجه بوده است. سایر زیرمجموعه‌های گروه خدمات همگی رشدهای مثبت را در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ تجربه کرده‌اند که بیشترین آن با ۱۹/۱ درصد به زیرمجموعه «هنر، سرگرمی، تفریح، ورزش و سایر فعالیت‌های خدماتی» تعلق داشته است. زیرمجموعه «اطلاعات و ارتباطات» که با ۱۳/۴ درصد رشد در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ در مقام دوم قرار گرفته است، در مدت مشابه سال ۱۴۰۲ نیز رشد قابل توجه ۳۵/۷ درصدی را تجربه کرده بود. جدول ۹ رشد زیرمجموعه‌های گروه خدمات را بر اساس گزارش بانک مرکزی نشان می‌دهد

گروه خدمات به‌عنوان بزرگترین بخش اقتصاد کشور که حدود نیمی از ارزش افزوده اقتصاد (۴۹/۴ درصد در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ به قیمت‌های جاری) در آن ایجاد می‌شود، در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ و طبق گزارش بانک مرکزی، از نظر ارزش افزوده ایجادشده به قیمت‌های ثابت سال ۱۴۰۰ معادل ۳/۰ درصد نسبت به مدت مشابه سال قبل از آن رشد کرد. این رقم از رشد ۴/۰ درصدی این بخش در مدت مشابه سال ۱۴۰۲ کمتر بود و به همین دلیل سهم ۱/۳ واحد درصدی بخش خدمات از رشد اقتصادی در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ کمتر از رقم متناظر ۱/۸ واحد درصدی در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۲ رقم خود، در بین زیرمجموعه‌های این گروه، زیربخش «عمده‌فروشی، خریده‌فروشی و تعمیر وسایل نقلیه موتوری» با سهم ۱۳/۷ درصدی از تولید ناخالص داخلی در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳، بزرگترین زیربخش محسوب می‌شود که در این مدت رشد ۲/۴ درصدی به قیمت‌های ثابت سال

جدول ۹. نرخ رشد زیرمجموعه‌های گروه خدمات به قیمت‌های ثابت سال ۱۴۰۰ (درصد)

گروه خدمات	۱۴۰۳				۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰	۱۳۹۹
	نهمه‌نخست	پاییز	تابستان	بهار				
عمده‌فروشی، خریده‌فروشی و تعمیر وسایل نقلیه موتوری	۳/۰	۴/۳	۲/۵	۲/۱	۴/۰	۱/۲	۵/۷	۰/۵
حمل و نقل و انبارداری	۲/۴	۳/۹	۱/۲	۲/۰	۳/۸	۸/۷	۵/۸	۳/۱
فعالیت‌های مربوط به تامین جا و غذا	۰/۳	۱/۷	-۱/۶	۰/۸	۹/۰	۶/۰	۶/۰	-۱/۶
اطلاعات و ارتباطات	۴/۷	۹/۴	۹/۰	-۳/۹	۱۵/۷	۲۸/۶	۳۵/۳	-۳۹/۲
فعالیت‌های مالی و بیمه	۱۳/۴	۱۱/۱	۱۳/۶	۱۵/۹	۳۳/۲	۳/۲	۱۶/۶	۲۴/۸
فعالیت‌های املاک و مستغلات	۴/۹	۱۲/۵	۱/۸	۰/۷	۰/۰	۶/۰	-۶/۵	۶/۱
فعالیت‌های حرفه‌ای، علمی و فنی	۲/۰	۱/۵	۲/۱	۲/۳	۱/۹	۳/۳	۱/۱	۳/۴
فعالیت‌های اداری و خدمات پشتیبانی	۹/۰	۱۱/۵	۱۱/۶	۴/۴	-۴/۲	۱۰/۸	۱۷/۲	-۱/۴
اداره عمومی، دفاع و تامین اجتماعی	-۱/۷	۱/۰	-۴/۰	-۱/۷	-۵/۶	-۱۴/۲	-۲/۰	-۳/۴
آموزش	۰/۷	۲/۴	۱/۸	-۲/۱	-۱/۵	-۱۷/۵	۸/۹	-۰/۹
بهداشت و مددکاری اجتماعی	۶/۶	۳/۲	۸/۷	۷/۹	۴/۳	-۱۷/۴	۶/۵	-۸/۹
هنر، سرگرمی، تفریح، ورزش و سایر فعالیت‌های خدماتی	۸/۸	۱۱/۸	۱۰/۰	۴/۲	۵/۰	-۱/۴	۱۵/۹	-۴/۷
	۱۹/۱	۱۴/۶	۲۱/۹	۲۰/۵	۵/۵	-۲/۳	۷/۶	۰/۲

ملاخذ: بانک مرکزی ایران، گزارش تحولات بخش واقعی اقتصاد ایران نه ماهه سال ۱۴۰۳ و سری زمانی حساب‌های ملی

خریده‌فروشی، هتل و رستوران» با سهم ۱۲ درصدی از تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری، بزرگترین زیربخش محسوب شده که رشد اندک ۰/۹ درصدی برای آن در مجموع سال ۱۴۰۳ در گزارش مرکز آمار ثبت شده است و البته بخش قابل توجهی از این رشد در فصل زمستان اتفاق افتاده است. شاید یکی از بیشترین تفاوت‌ها بین دو مرجع آماری در زیربخش‌های گروه خدمات مربوط به زیربخشی باشد که در گزارش مرکز آمار «واسطه‌گری‌های مالی» و در گزارش بانک مرکزی «فعالیت‌های مالی و بیمه» نام دارد. در گزارش بانک مرکزی این زیربخش رشد ۴/۹ درصدی را در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ تجربه کرده، در حالی که در

گزارش مرکز آمار ایران از رشد گروه خدمات در سال ۱۴۰۳ بسیار متفاوت از گزارش بانک مرکزی است که البته بخشی از این اختلاف ناشی از تفاوت در دسته‌بندی زیرمجموعه‌های این گروه است. طبق داده‌های مرکز آمار، رشد گروه خدمات در مجموع سال ۱۴۰۳ به قیمت‌های ثابت سال ۱۴۰۰ معادل ۲/۵ درصد بوده است که ۱/۱ واحد درصد کمتر از سال ۱۴۰۲ محسوب می‌شود. این گروه در سال ۱۴۰۳ و به قیمت‌های جاری سهم ۴۲/۲ درصدی از تولید ناخالص داخلی داشته که کاهش اندک ۰/۳ واحد درصدی را نسبت به سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد. در بین زیرمجموعه‌های گروه خدمات، «عمده و

و خانگی» رشد منفی ۱/۵ درصدی را در سال ۱۴۰۳ تجربه کرده و سایر زیربخش‌های گروه خدمات همگی رشد مثبت داشته‌اند که بیشترین آن نیز مربوط به زیربخش واسطه‌گری‌های مالی است.

گزارش مرکز آمار این رشد برای همین دوره معادل ۹/۰ درصد در نظر گرفته شده است. رشد زیربخش واسطه‌گری‌های مالی برای کل سال ۱۴۰۳ نیز معادل ۱۰/۲ درصد از سوی مرکز آمار عنوان شده است. طبق گزارش مرکز آمار ایران، تنها زیربخش «خدمات اجتماعی، شخصی

## ۲. بازار نیروی کار

آمار منتشرشده از وضعیت بازار کار کشور در سال ۱۴۰۳ از نرخ مشارکت ۴۱/۰ درصدی و نرخ بیکاری ۷/۶ درصدی جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر در این سال حکایت دارد. بر این اساس و طبق گزارش مرکز آمار ایران، نرخ‌های مشارکت و بیکاری در این سال نسبت به سال ۱۴۰۲، به ترتیب کاهش ۰/۳ واحد درصدی و ۰/۵ واحد درصدی را تجربه کرده‌اند. نرخ مشارکت که در روندی اکیدا نزولی، با کاهش ۳/۲ واحد درصدی از ۴۴/۱ درصد در سال ۱۳۹۸ به ۴۰/۹ درصد در سال ۱۴۰۱ رسیده بود، سرانجام در سال ۱۴۰۲ روند صعودی به خود گرفته تا به ۴۱/۳ درصد برسد. با این حال در سال ۱۴۰۳ روند مذکور دوباره معکوس شده و به ۴۱/۰ درصد تقلیل یافته است. از آنجایی که نسبت اشتغال (نسبت تعداد افراد شاغل به کل جمعیت در سن کار) در فاصله سال ۱۴۰۲ تا ۱۴۰۳ بدون تغییر مانده و در واقع فرصت‌های شغلی متناسب با رشد جمعیت ایجاد شده و نه بیشتر، کاهش نرخ بیکاری در سال ۱۴۰۳ ناشی از کاهش نرخ مشارکت بوده است. به عبارت دیگر می‌توان اذعان داشت که کاهش نرخ بیکاری ناشی از ناامیدی درصد بیشتری از افراد در خصوص یافتن شغل مناسب و متعاقبا خروج آنها از بازار کار بوده است. با این حال، سهم اشتغال ناقص (کار کمتر از ۴۴ ساعت در هفته) رقم ۷/۶ درصد را در این سال ثبت کرده است که نسبت به سال قبل از آن کاهش ۰/۶ واحد درصدی را نشان می‌دهد.

علاوه بر این، بیکاری جوانان و قشر تحصیلکرده دانشگاهی کشور نیز نگران‌کننده است. در سال ۱۴۰۳ حدود ۱/۴ میلیون نفر از جمعیت ۱۸ تا ۳۵ ساله کشور موفق به یافتن شغل مورد نظر خود نشدند که گویای نرخ بیکاری ۱۴/۷ درصدی برای این گروه سنی است. این نرخ برای زنان در این گروه سنی به ۲۴/۹ درصد می‌رسد. همچنین نرخ بیکاری در بین فارغ‌التحصیلان آموزش عالی ۱۱/۳ درصد بوده که در بین زنان این گروه به ۱۹/۱ درصد می‌رسد. حدود ۴۲/۲ درصد از کل جمعیت بیکار کشور در سال ۱۴۰۳ دارای تحصیلات عالی بوده‌اند. بالاتر بودن آمار بیکاری در بین جمعیت فارغ‌التحصیل دانشگاهی در مقایسه با متوسط کل جمعیت نشان می‌دهد که ادامه تحصیل در مقاطع دانشگاهی نه تنها ورود به بازار کار را تسهیل نکرده، بلکه متناسب و سازگار با ظرفیت بازار کار نبوده و حتی احتمالا جذب فارغ‌التحصیلان را سخت‌تر کرده است. بنابراین دوره‌های تحصیلات دانشگاهی که یک سرمایه‌گذاری نسبتا بزرگ هم برای دولت و هم خانوارها تلقی می‌شوند، برای تعداد قابل توجهی از افراد و حداقل از جنبه ورود به بازار کار و کسب درآمد، عایدی مورد انتظار را نداشته‌اند.

افزون بر این، ۲۴/۳ درصد از جوانان ۱۵ تا ۲۴ ساله کشور در سال ۱۴۰۳ افزون غیرشاغل و غیرمحصّل بوده‌اند که نسبت به سال ۱۴۰۲ با کاهش ۱/۳ واحد درصدی روبه‌رو شده است. بر این اساس، کل جمعیت جوانان ۱۵ تا ۲۴ ساله کشور در حدود ۱۱/۳ میلیون نفر برآورد می‌شود که تنها حدود ۲/۶ میلیون نفر در این گروه فعال بوده‌اند. از همین جمعیت فعال اندک نیز حدود ۵۲۸/۳ هزار نفر بیکار بوده‌اند تا نرخ بیکاری در این گروه معادل ۲۰/۱ درصد رقم بخورد.

در سال ۱۴۰۳ نزدیک به ۲۴/۸ میلیون نفر از جمعیت بالای ۱۵ سال در کشور شاغل بوده‌اند که افزایش حدود ۲۹۸ هزار نفری را در مقایسه با سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد. از این جمعیت حدود ۱۳/۹ درصد در

در سال ۱۴۰۳ نسبت به سال قبل از آن، در مجموع ۷۸۶/۴ هزار نفر به جمعیت در سن کار افزوده شده است که سهم مردان و زنان از این مقدار به ترتیب ۴۸/۵ درصد (۳۸۱/۷ هزار نفر) و ۵۱/۵ درصد (۴۰۴/۸ هزار نفر) بوده است. همچنین در این سال در مقایسه با سال ۱۴۰۲، حدود ۱۷۹/۷ هزار نفر به جمعیت فعال اضافه شده است که تنها ۲۲/۸ درصد از جمعیت اضافه‌شده در سن کار را پوشش می‌دهد. در این میان، ۱۵۷/۳ هزار نفر از آنها (معادل ۸۷/۶ درصد از کل جمعیت فعال اضافه‌شده ۱۵ ساله و بیشتر) مرد و مابقی زن بوده‌اند. بر این اساس، از کل جمعیت در سن کار کشور در سال ۱۴۰۳، معادل ۴۱/۰ درصد فعال بوده‌اند که کاهش ۰/۳ واحد درصدی نرخ مشارکت را در مقایسه با سال قبل از آن نشان می‌دهد. نرخ پایین مشارکت در مقایسه با سایر کشورها یکی از شاخصه‌های همیشگی اقتصاد ایران حداقل در چند دهه اخیر بوده است. این نرخ پایین عمدتا از جانب جمعیت بانوان کشور ایجاد می‌شود، به طوری که از جمعیت ۳۲/۷ میلیون نفری زنان ۱۵ ساله و بیشتر در ایران، تنها ۴/۶ میلیون نفر قابلیت و تمایل به انجام کار و به عبارت دیگر مشارکت اقتصادی در سال ۱۴۰۳ داشته‌اند. از همین جمعیت اندک نیز ۱۴/۳ درصد بیکار بوده‌اند، در حالی که نرخ بیکاری برای مردان در سال ۱۴۰۳ معادل ۶/۲ درصد رقم خورده است. در سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲، پس از مدت‌ها بر جمعیت زنان فعال افزوده شد، اما در سال ۱۴۰۳ جمعیت زنان فعال تقریبا ثابت مانده است. این در حالی است که در این سال بر جمعیت زنان در سن کار در حدود ۴۰۴/۸ هزار نفر افزوده شده است. در نهایت، نرخ مشارکت اقتصادی زنان با کاهش ۰/۱ واحد درصدی نسبت به سال ۱۴۰۲ به ۱۴/۱ درصد کاهش یافته است. این سطح نازل نرخ مشارکت بانوان کشور نشان می‌دهد که فارغ از ضعف‌های ساختاری مهارت‌پروری در سیستم آموزشی کشور، فرهنگ، زیرساخت‌ها و موقعیت‌های موجود در بازار کار مناسب و پذیرای ورود زنان نبوده است. این تفاوت در نرخ بیکاری زنان و مردان تقریبا در همه سال‌های نیم قرن اخیر تکرار شده و بالا بودن جمعیت غیرفعال بانوان از مهمترین چالش‌های بازار کار کشور محسوب می‌شود.

اقتصادی نظیر افت تولید یا ماندن آن، کمتر از ۴۴ ساعت در هفته کار کرده‌اند، در حالی که خواهان و آماده انجام کار بیشتر بوده‌اند. در سال ۱۴۰۳ حدود ۱/۹ میلیون نفر معادل ۷/۶ درصد از جمعیت شاغل، دارای اشتغال ناقص بوده‌اند که ۰/۶ واحد درصد نسبت به سال ۱۴۰۲ کاهش یافته است. جدول ۱۰ برخی شاخص‌های مهم بازار کار کشور را در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ نشان می‌دهد.

بخش کشاورزی، ۳۳/۳ درصد در بخش صنعت و ۵۲/۷ درصد در بخش خدمات اشتغال داشته‌اند. در مجموع، سهم جمعیت شاغل در بخش‌های کشاورزی و صنعت در سال ۱۴۰۳ کاهش ۰/۹ واحد درصدی را نسبت به سال ۱۴۰۲ تجربه کرده و در مقابل بخش خدمات به همین نسبت افزایش سهم داشته است. اشتغال بخشی از این جمعیت به اصطلاح ناقص بوده است، به این معنی که به دلایل

جدول ۱۰. شاخص‌های اصلی بازار کار ایران به تفکیک جنسیت برای جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳

	۱۴۰۳			۱۴۰۲		
	زن	مرد	کل	زن	مرد	کل
مشارکت اقتصادی جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر	نرخ (درصد)	۴۱/۳	۶۸/۴	۴۱/۳	۶۸/۴	۴۱/۳
	تعداد (میلیون نفر)	۲۶/۶	۲۲/۰	۲۶/۶	۲۲/۰	۲۶/۶
اشتغال جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر	نسبت (درصد)	۳۷/۹	۶۳/۹	۱۲/۱	۶۳/۹	۳۷/۹
	تعداد (میلیون نفر)	۲۴/۵	۲۰/۶	۳/۹	۲۰/۶	۲۴/۵
بیکاری جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر	نرخ (درصد)	۸/۱	۶/۶	۱۵/۰	۶/۶	۸/۱
	تعداد (میلیون نفر)	۲/۱	۱/۵	۰/۷	۱/۵	۲/۱
بیکاری جوانان ۱۸ تا ۳۵ ساله	نرخ (درصد)	۱۵/۲	۱۲/۳	۲۶/۰	۱۲/۳	۱۵/۲
	تعداد (میلیون نفر)	۱/۵	۱/۰	۰/۵	۱/۰	۱/۵
بیکاری فارغ‌التحصیلان آموزش عالی	نرخ (درصد)	۱۱/۸	۷/۹	۲۰/۳	۷/۹	۱۱/۸
	تعداد (میلیون نفر)	۰/۹	۰/۴	۰/۵	۰/۴	۰/۹
سهم جمعیت دارای اشتغال ناقص زمانی (درصد)	نرخ (درصد)	۸/۲	۸/۹	۴/۷	۸/۹	۸/۲
	تعداد (میلیون نفر)	۶۴/۶	۳۲/۲	۳۲/۳	۳۲/۲	۶۴/۶

ماخذ: مرکز آمار ایران، چکیده نتایج طرح آمارگیری نیروی کار در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳

## ۳. وضعیت مالی و بودجه دولت

در دنیای امروز بودجه یکی از مهم‌ترین ابزارهای سیاست‌گذاری و جامع‌ترین بیان اولویت‌های عمومی است. قانون بودجه به دلیل نقش پررنگ دولت در اقتصاد ایران اهمیت مضاعفی دارد. فارغ از نقش منابع درآمدی (از قبیل مالیات) و مصارف جاری و عمرانی دولت بر سایر متغیرهای کلان اقتصادی، الگوی تامین مالی ناترازی بودجه در مواجهه با شوک‌های خارجی همچون تحریم‌های اقتصادی و محدود شدن روابط تجاری با سایر کشورها اهمیت بسزایی دارد.

### ۳-۱. کلیات لایحه و قانون بودجه ۱۴۰۳

و مصارف بودجه کل کشور در قانون مصوب سال ۱۴۰۳ کاهش اندک ۰/۳ درصدی را نسبت به لایحه بودجه در آن سال دارد که این کاهش به ردیف کسرارقام دو بار منظور شده برمی‌گردد که در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ برابر با ۱,۲۰۰ هزار میلیارد ریال در نظر گرفته شد، در حالی که در لایحه بودجه ۱۴۰۳ دولت رقمی برای آن لحاظ نکرده بود.

صورت وضعیت ارقام کلان لایحه و قانون بودجه سال ۱۴۰۳ در جدول ۱۱ نمایش داده شده است.

بودجه عمومی دولت در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ معادل ۲۸,۳۷۱ هزار میلیارد ریال تصویب شد که از رشد ۲۵/۳ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ حکایت داشت. همچنین، بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و موسسات انتفاعی وابسته به دولت با رشد ۲۹/۷ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ معادل ۳۷,۴۱۶ هزار میلیارد ریال در نظر گرفته شد. به این ترتیب بودجه کل کشور در سال ۱۴۰۳ به ۶۴,۵۸۷ هزار میلیارد ریال بالغ شد که از رشد ۲۹/۳ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ حکایت داشت. شایان ذکر است منابع

جدول ۱۱. زیربخش‌های اصلی لایحه و قانون بودجه سال ۱۴۰۳ (هزار میلیارد ریال-درصد)

شرح	قانون بودجه ۱۴۰۲	لایحه بودجه ۱۴۰۳	قانون بودجه ۱۴۰۳	رشد قانون ۱۴۰۳ نسبت به قانون ۱۴۰۲	رشد قانون ۱۴۰۳ نسبت به لایحه ۱۴۰۳
بودجه کل کشور	۴۹,۹۴۷/۱	۶۴,۷۸۷/۴	۶۴,۵۸۷/۱	۲۹/۳	-۰/۳
بودجه عمومی	۲۲,۶۳۴/۹	۲۷,۳۷۱/۴	۲۸,۳۷۱/۴	۲۵/۳	۳/۷
منابع عمومی	۲۰,۸۲۳/۳	۲۴,۶۲۰/۴	۲۵,۶۲۰/۴	۲۳/۰	۴/۱
درآمدهای اختصاصی	۱,۸۱۱/۶	۲,۷۵۱/۰	۲,۷۵۱/۰	۵۱/۹	-
بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و موسسات انتفاعی وابسته به دولت	۲۸,۸۳۹/۱	۳۷,۴۱۵/۷	۳۷,۴۱۵/۷	۲۹/۷	-

ماخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ و قوانین بودجه سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳

### ■ بودجه عمومی دولت

بخش درآمدهای عمومی (مالیات، حقوق ورودی و درآمد حاصل از مالکیت دولت)، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای (عمدتاً صادرات نفت و واگذاری اموال دولتی) و واگذاری دارایی‌های مالی (عمدتاً فروش اوراق بدهی، واگذاری شرکت‌های دولتی و برداشت از صندوق توسعه ملی) تشکیل شده است. خزانه‌داری این منابع را در سه دسته اعتبارات هزینه‌ای (عمدتاً جبران خدمات کارکنان و پرداخت‌های مربوط به صندوق‌های بازنشستگی)، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (پرداخت‌های عمرانی) و تملک دارایی‌های مالی (بازپرداخت بدهی‌های قبلی) به مصرف می‌رساند. اگرچه در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ و در نتیجه

بودجه عمومی دولت از دو بخش منابع (یا مصارف) عمومی و درآمدهای اختصاصی (یا مصارف از محل درآمدهای اختصاصی) تشکیل می‌شود. درآمدهای اختصاصی توسط دستگاه‌های دولتی ایجاد شده و در همان دستگاه دولتی ایجادکننده هزینه می‌شوند. به عبارت دیگر این درآمدها وارد منابع متمرکز خزانه‌داری نمی‌شوند و خزانه‌داری نمی‌تواند به توزیع مجدد آنها در سایر بخش‌ها بپردازد. آنچه به طور متمرکز در اختیار دولت و خزانه‌داری قرار می‌گیرد، منابع عمومی است که از سه

توجهی داشت و به حدود ۱۰ درصد رسید. پس از آن و در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱، این سهم به ترتیب حدود ۲۷/۳ درصد و ۳۵/۲ درصد در نظر گرفته شد. جدول ۱۲ جزئیات منابع و مصارف عمومی را در لایحه و قانون بودجه سال ۱۴۰۳ به تصویر می‌کشد.

خوش بینی نسبت به رشد درآمدهای نفتی، سهم درآمدهای نفتی از منابع عمومی معادل ۳۰/۰ درصد لحاظ شد، اما در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ سهم مذکور به ۲۲/۷ درصد تقلیل یافت. شایان ذکر است تنها در سال ۱۳۹۹ بود که سهم درآمدهای نفتی از منابع عمومی افت قابل

جدول ۱۲. زیربخش‌های منابع و مصارف عمومی در لایحه و قانون بودجه سال ۱۴۰۳ (هزار میلیارد ریال-درصد)

منابع	بودجه سال ۱۴۰۳		مصارف	بودجه سال ۱۴۰۲		رشد قانون ۱۴۰۳ نسبت به قانون ۱۴۰۲	رشد قانون ۱۴۰۳ نسبت به قانون ۱۴۰۲	سهم اجزای از مصارف عمومی در قانون ۱۴۰۳
	قانون	لایحه		قانون	لایحه			
<b>درآمدها (عمومی)</b>	۱۰،۵۴۰/۹	۱۴،۹۸۳/۰	هزینه‌ها (جاری)	۱۵،۰۸۸/۴	۱۸،۰۳۷/۴	۱۸،۷۸۷/۴	۲۴/۵	۷۳/۳
مالیاتی	۸،۹۴۴/۵	۱۲،۶۴۵/۰						
حاصل از مالکیت دولت	۱،۰۴۵/۴	۱،۳۵۰/۰						
حاصل از فروش کالاها و خدمات	۲۶۰/۱	۴۶۵/۰						
حاصل از جرایم و خسارات و درآمد متفرقه	۲۹۰/۸	۵۲۳/۰						
<b>تراز عملیاتی</b>	-	-		-۴،۵۴۷/۶	-۳،۰۵۴/۴	-۲،۸۰۴/۳	-۳۸/۳	-
<b>واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای</b>	۷،۳۲۲/۵	۶،۴۴۵/۶	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای (هزینه‌های عمرانی)	۳،۷۵۰/۰	۳،۷۵۰/۰	۴،۰۰۰/۰	۶/۷	۱۵/۶
حاصل از نفت و فرآورده‌های نفتی	۶،۲۳۸/۱	۵،۸۲۷/۴						
حاصل از فروش و واگذاری اموال و طرح‌های عمرانی	۱،۰۸۴/۴	۶۱۸/۲						
<b>خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای</b>	۲،۹۶۰/۰	۳،۱۹۱/۸	تملك دارایی‌های مالی	۱،۹۸۴/۹	۲،۸۳۳/۰	۲،۴۴۵/۶	۴۲/۷	۱۱/۱
فروش اوراق مالی اسلامی	۱،۸۷۰/۰	۲،۵۴۶/۰	اعتبارات موضوع واگذاری سهام	۳۷/۸	-	-	-	-
دریافت اصل وام‌ها	۱۸/۵	۱۴/۸	بازپرداخت اصل اوراق مالی اسلامی	۱،۷۱۲/۲	۲،۲۰۰/۰	۲،۲۰۰/۰	۲۸/۵	۸/۶
واگذاری شرکت‌های دولتی	۱،۰۶۰/۰	۶۰۰/۰	بازپرداخت اصل تسهیلات بانکی	۱۳/۲	-	-	-	-
برگشتی پرداخت‌های سال قبل	۱۱/۵	۳۱/۰	تعهدات پرداخت نشده سال‌های قبل	۴۰/۱	-	-	-	-
			بازپرداخت اصل وام‌های خارجی	۱۸۱/۶	-	-	-	-
<b>خالص واگذاری دارایی‌های مالی</b>	۲۰،۸۲۳/۳	۲۴،۶۲۰/۴	جمع مصارف عمومی	۲۰،۸۲۳/۳	۲۴،۶۲۰/۴	۳۵۸/۸	۶۳/۲	۱۰۰/۰
جمع منابع عمومی	۲۰،۸۲۳/۳	۲۴،۶۲۰/۴						

مآخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ و قوانین بودجه سال‌های ۱۴۰۱، ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳

در این اشخاص حقوقی با سهم ۳۵/۶ درصدی از کل درآمدهای مالیاتی در این لایحه رشد ۵۳/۵ درصدی را نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ تجربه کرد. در میان اجزای مالیات اشخاص حقوقی در لایحه بودجه ۱۴۰۳، مالیات اشخاص حقوقی غیردولتی با سهم ۷۹/۰ درصدی از کل مالیات اشخاص حقوقی، رشد ۳۹/۳ درصدی را نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ تجربه کرد. همچنین مالیات عملکرد شرکت‌های دولتی در لایحه مزبور نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ با افزایش ۹/۹ درصدی روبه‌رو شد. شایان ذکر است که در میان اجزای مالیات بر اشخاص حقوقی، ردیفی تحت عنوان «موضوع بند ج ماده ۲۷ قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران» در نظر گرفته شد که درآمد حاصل از

در لایحه پیشنهادی دولت سهم درآمدهای مالیاتی از کل منابع عمومی برابر ۵۱/۴ درصد لحاظ شد که افزایش به ترتیب ۹/۷ واحد درصدی و ۸/۴ واحد درصدی در مقایسه با لایحه و قانون بودجه سال ۱۴۰۲ داشت. افزون بر این، این درآمدها در لایحه بودجه ۱۴۰۳ رشد ۴۱/۴ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ داشتند. بر این اساس، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل درآمدهای مالیاتی برابر با ۱۲،۶۴۵/۰ هزار میلیارد ریال برآورد شد که ۴۸/۴ درصد آن را مالیات غیرمستقیم (مالیات بر کالاها و خدمات و مالیات بر واردات) و ۱/۶ درصد را مالیات مستقیم (مالیات بر اشخاص حقوقی، مالیات بر درآمدها و مالیات بر ثروت) تشکیل می‌دهد. در میان اجزای مالیات مستقیم، مالیات

۷۳/۳ درصدی از کل مصارف عمومی، رشد ۱۹/۵ درصدی را نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ تجربه کردند. جزییات اعتبارات هزینه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ منتشر نشد، اما به استناد گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس، کل حقوق و دستمزد برآوردی در لایحه تقدیمی دولت حدود ۶۲/۱ درصد (معادل ۱۱,۲۱۰/۰ هزار میلیارد ریال) از اعتبارات هزینه‌ای را شامل می‌شد. اعتبارات تخصیص یافته به صندوق‌های بازنشستگی در لایحه مذکور حدود ۳,۸۵۰/۰ هزار میلیارد ریال برآورد شد که سهم ۲۱/۳ درصدی از اعتبارات هزینه‌ای داشت. بر این اساس، مجموع این دو ردیف هزینه‌ای حدود ۱۵,۰۶۰/۰ هزار میلیارد ریال برآورد شد که سهم ۸۳/۵ درصدی از هزینه‌های جاری دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ داشت. در نهایت، کسری تراز عملیاتی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ به ۳,۰۵۴/۲ هزار میلیارد ریال بالغ شد. این مهم نشان داد که بخش قابل توجهی از اعتبارات هزینه‌ای به وسیله درآمدهای عمومی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ پوشش داده نمی‌شود.

از طرف دیگر، درآمد حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کاهش ۶/۶ درصدی را تجربه کرد. در این لایحه مقرر شد تا سقف ۱۵ میلیارد دلار از منابع نفتی با نرخ ۲۸۵ هزار ریال به ازای هر دلار تسعیر شده و برای واردات کالاهای اساسی تخصیص یابد. برای منابع نفتی مازاد بر آن به نظر می‌رسد که نرخ تسعیری در حدود ۳۹۶ هزار ریال به ازای هر دلار در نظر گرفته شده باشد. افزون بر این، در متن تبصره مربوط به هدفمندی یارانه‌ها در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، منابع حاصل از فروش خوراک به پتروشیمی‌های داخلی جزو منابع قانون هدفمندی یارانه‌ها لحاظ شد و از آنجایی که منابع و مصارف هدفمندی یارانه‌ها در سرجمع ارقام بودجه عمومی دیده نشده و فرابودجه‌ای است، عملاً این منابع نباید در درآمدهای نفتی دولت دیده شوند. اما با توجه به گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، به نظر می‌رسد این منابع همچون سنوات قبل جزو منابع عمومی بودجه لحاظ شدند. شایان ذکر است منابع حاصل از فروش خوراک به واحدهای پتروشیمی داخلی که در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به تبصره ۱۴ منتقل شده و از سرجمع درآمدهای نفتی در منابع عمومی خارج شده بودند، در لایحه و قانون بودجه سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ مجدداً به صورت ضمنی به منابع عمومی و درآمدهای نفتی اضافه شدند. این رویه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ تداوم یافت، به گونه‌ای که منابع ناشی از فروش خوراک به واحدهای پتروشیمی داخلی با فرض فروش ۶۷ هزار بشکه در روز به قیمت ۶۷/۵ دلار (۹۵ درصد فوب)، حدود ۱/۶ میلیارد دلار برآورد شد تا پس از تسعیر با نرخ ۳۹۶ هزار ریال به ازای هر دلار، به ۶۵۳/۲ هزار میلیارد ریال بالغ شود. بنابراین سهم ۸۵/۵ درصدی دولت از این درآمدها معادل ۵۵۸/۵ هزار میلیارد ریال برآورد شد. فروض ضمنی جهت محاسبات دلاری-ریالی منابع نفتی به شرح جدول ۱۳ قابل ارایه است.

آن ۵۰/۰ هزار میلیارد ریال برآورد شد و به دریافت مالیات از بنگاه‌هایی که معافیت مالیاتی ۲۰ ساله آنها در مناطق آزاد به پایان رسیده مربوط می‌شد. علاوه بر این، مالیات بر درآمد در لایحه بودجه ۱۴۰۳ با سهم ۱۲/۰ درصدی از کل درآمدهای مالیاتی، با رشد ۳۳/۳ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ مواجه شد. در میان اجزای اصلی آن، مالیات بر مشاغل (کسبه، اصناف و موارد مشابه) با سهم ۴۰/۳ درصدی از مالیات بر درآمد، افزایش ۴۹/۸ درصدی را نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ داشت. همچنین مالیات بر حقوق کارکنان بخش‌های عمومی و خصوصی به ترتیب با سهم ۲۱/۸ درصدی و ۲۷/۹ درصدی از مالیات بر درآمد، رشدهای ۲۰/۰ درصدی و ۱۹/۹ درصدی را نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ تجربه کردند. علاوه بر این، در لایحه مزبور ردیف مالیات بر ثروت در میان اجزای عمده درآمدهای مالیاتی با افزایش ۳۲/۹ درصدی روبه‌رو شد. در این زمینه مالیات بر نقل و انتقال سهام افزایش ۶۸/۷ درصدی را نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۲ تجربه کرد که بیانگر برآورد دولت از رونق بازار سرمایه در سال ۱۴۰۳ بود. از طرفی در میان اجزای مالیات غیرمستقیم، مالیات بر کالاها و خدمات با سهم ۳۷/۱ درصدی از کل درآمدهای مالیاتی، رشد ۵۴/۵ درصدی را نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ تجربه کرد. ردیف مالیات بر ارزش افزوده با سهم ۵۷/۴ درصدی از مالیات بر کالاها و خدمات، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ رشد ۴۳/۰ درصدی را نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ داشت. این در حالی است که افزایش یک واحد درصدی نرخ مالیات بر ارزش افزوده از ۹ درصد به ۱۰ درصد، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ در ردیف جداگانه‌ای به عنوان منبع درآمدی ۵۰/۰ هزار میلیارد ریالی تلقی شده بود و در ردیف مالیات بر ارزش افزوده آورده نشده بود. در صورت اضافه شدن رقم مزبور به درآمد مالیات بر ارزش افزوده، کل مالیات بر ارزش افزوده به حدود ۳,۱۹۵/۰ هزار میلیارد ریال افزایش می‌یابد که در این حالت با رشد ۶۹/۵ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ همراه می‌شود و سهم آن از کل مالیات بر کالاها و خدمات و کل درآمدهای مالیاتی، به ترتیب به ۶۸/۰ درصد و ۲۵/۳ درصد در لایحه بودجه ۱۴۰۳ خواهد رسید. همچنین مالیات بر نقل و انتقال اتومبیل با رشد حدود ۵۰ درصدی، از ۱۳۱ هزار میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ به ۱۹۶ هزار میلیارد ریال در لایحه بودجه ۱۴۰۳ افزایش یافت که سهم ۴/۲ درصدی از مالیات بر کالاها و خدمات دارد. از طرفی، مالیات بر واردات (حقوق ورودی) رشد منفی ۲/۱ درصدی را نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۲ تجربه کرد و سهم آن از کل درآمدهای مالیاتی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ برابر با ۱/۳ درصد در نظر گرفته شد. در این زمینه ردیف حقوق ورودی سایر کالاها (با سهم ۷۵/۲ درصد از کل مالیات بر واردات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳) رشد ۱۷/۵ درصدی را نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ تجربه کرد. با این حال، حقوق ورودی خودرو در لایحه مزبور با کاهش ۱۶/۶ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ همراه بود.

اعتبارات هزینه‌ای (مخارج جاری) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ با سهم

جدول ۱۳. منابع حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی

فروش	قانون ۱۴۰۱	قانون ۱۴۰۲	لایحه ۱۴۰۳	قانون ۱۴۰۳	رشد قانون ۱۴۰۳ به لایحه ۱۴۰۳ (درصد)	رشد قانون ۱۴۰۲ به قانون ۱۴۰۳ (درصد)	رشد لایحه ۱۴۰۳ به قانون ۱۴۰۲ (درصد)
میزان صادرات نفت و میعانات گازی (هزار بشکه در روز)	۱,۴۰۰/۰	۱,۲۸۲/۰	۱,۳۵۰/۰	۱,۳۵۰/۰	۰/۰	۵/۳	۵/۳
فروش خوراک به واحدهای پتروشیمی داخلی (هزار بشکه در روز)	۱۴۵/۰	۱۴۵/۰	۶۷/۰	۶۷/۰	۰/۰	-۵۳/۸	-۵۳/۸
قیمت هر بشکه نفت خام (دلار)	۷۰/۰	۷۵/۰	۷۱/۰	۷۱/۰	۰/۰	-۵/۳	-۵/۳
قیمت فروش هر بشکه میعانات گازی به واحدهای پتروشیمی (دلار)	۶۶/۵	۷۱/۳	۶۷/۵	۶۷/۵	۰/۰	-۵/۳	-۵/۳
سهم شرکت نفت از صادرات نفت و میعانات گازی (درصد)	۱۴/۵	۱۴/۵	۱۴/۵	۱۴/۵	۰/۰	۰/۰	۰/۰
سهم شرکت گاز از خالص صادرات گاز طبیعی (درصد)	۱۴/۵	۱۴/۵	۱۴/۵	۱۴/۵	۰/۰	۰/۰	۰/۰
سهم صندوق توسعه ملی از صادرات نفت و میعانات گازی و خالص صادرات گاز (درصد)	۴۰/۰	۴۲/۰	۴۰/۰	۴۵/۰	۱۲/۵	۷/۱	-۴/۸
سهم دولت از صادرات نفت و میعانات گازی (درصد)	۴۵/۵	۴۳/۵	۴۵/۵	۴۵/۵	-۱۱/۰	-۶/۹	۴/۶
سهم دولت از فروش خوراک به واحدهای پتروشیمی داخلی (درصد)	۸۵/۵	۸۵/۵	۸۵/۵	۸۵/۵	۰/۰	۰/۰	۰/۰
سهم دولت از خالص صادرات گاز طبیعی (درصد)	۴۵/۵	۴۳/۵	۴۵/۵	۴۵/۵	-۱۱/۰	-۶/۹	۴/۶
سهم شرکت نفت از فروش میعانات گازی به واحدهای پتروشیمی (درصد)	۱۴/۵	۱۴/۵	۱۴/۵	۱۴/۵	۰/۰	۰/۰	۰/۰
نرخ تسعیر درآمدهای ارزی برای واردات کالای اساسی (هزار ریال به ازای هر دلار)	۲۳۰/۰	۲۸۵/۰	۲۸۵/۰	۲۸۵/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰
نرخ تسعیر درآمدهای ارزی برای سایر مصارف (هزار ریال به ازای هر دلار)	۲۳۰/۰	۲۸۵/۰	۳۹۶/۰	۳۹۶/۰	۰/۰	۳۸/۹	۳۸/۹
خالص صادرات گاز (میلیارد دلار)	۳/۶	۶/۲	۳/۵	۳/۵	۰/۰	-۴۳/۵	-۴۳/۵
کل درآمد ارزی حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی (میلیارد دلار)	۳۵/۸	۳۵/۱	۳۵/۰	۳۵/۰	۰/۰	-۰/۳	-۰/۳
کل درآمد حاصل از فروش خوراک به پتروشیمی‌های داخلی (میلیارد دلار)	۳/۵	۳/۸	۱/۶	۱/۶	۰/۰	-۵۶/۳	-۵۶/۳
سهم صندوق توسعه ملی از کل درآمدهای ارزی (میلیارد دلار)	۱۵/۷	۱۷/۳	۱۵/۴	۱۷/۳	۱۲/۵	-۱۱/۲	-۱۱/۲
سهم شرکت نفت از صادرات نفتی و فروش داخلی خوراک (میلیارد دلار)	۵/۷	۵/۶	۵/۳	۵/۳	۰/۰	-۵/۷	-۵/۷
سهم شرکت گاز از درآمدهای ارزی خالص صادرات گاز (میلیارد دلار)	۰/۵	۰/۹	۰/۵	۰/۵	۰/۰	-۴۳/۵	-۴۳/۵
سهم دولت از کل درآمدهای ارزی صادرات نفتی (میلیارد دلار)	۱۶/۳	۱۵/۳	۱۵/۹	۱۴/۲	-۱۱/۰	۴/۳	-۷/۲
سهم دولت از کل درآمدهای ارزی خالص صادرات گاز (میلیارد دلار)	۱/۶	۲/۷	۱/۶	۱/۴	-۱۱/۰	-۴۰/۹	-۴۰/۹
سهم دولت از کل درآمدهای فروش خوراک به واحدهای پتروشیمی (میلیارد دلار)	۳/۰	۳/۲	۱/۴	۱/۴	۰/۰	-۵۶/۳	-۵۶/۳
منابع حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی (سهم دولت - هزار میلیارد ریال)	۳,۷۴۳/۳	۴,۳۵۰/۹	۴,۶۳۸/۶	۴,۰۳۸/۲	-۱۲/۹	۶/۶	-۷/۲
منابع حاصل از خالص صادرات گاز طبیعی (سهم دولت - هزار میلیارد ریال)	۳۷۴/۶	۷۶۸/۴	۶۳۰/۶	۴۶۹/۷	-۲۵/۵	-۱۷/۹	-۳۸/۹
منابع حاصل از فروش میعانات گازی به واحدهای پتروشیمی (سهم دولت - هزار میلیارد ریال)	۶۹۲/۱	۹۱۸/۹	۵۵۸/۵	۵۵۸/۵	۰/۰	-۳۹/۲	-۳۹/۲
درآمد حاصل از تحویل نفت خام برای تولید مواد اولیه قیر و فروش آن به پالایشگاه‌ها (هزار میلیارد ریال)	۰/۰	۲۰۰/۰	۰/۰	۰/۰	-	-۱۰۰/۰	-
کل درآمد نفتی - سهم دولت (هزار میلیارد ریال)	۴,۸۱۰/۱	۶,۲۳۸/۱	۵,۸۲۷/۴	۵,۰۶۶/۳	-۱۳/۱	-۱۸/۸	-۶/۶

ماخذ: قانون بودجه سال‌های ۱۴۰۱، ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳، لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ و فروض ضمنی آنها طبق گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس

منابع نفتی در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ لحاظ شده بود و در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ به صورت فرابودجه‌ای و خارج از سقف منابع نفتی لحاظ شد، کاهش درآمدهای نفتی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ به حدود ۳/۵ درصد تقلیل می‌یابد. علاوه بر این، در بخش واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای، وجود انبارهای از دارایی‌های دولت سبب شد تا با کاهش درآمدهای نفتی، فروش اموال منقول و غیرمنقول دولت گزینه‌ای مناسب برای پوشش مصارف بودجه به حساب آید و در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ برای واگذاری اموال منقول و غیرمنقول دولتی معادل ۶۱۸/۲ هزار میلیارد ریال منابع در نظر گرفته شد که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کاهش ۴۳/۰ درصدی را نشان می‌داد. با این حال نسبت عملکرد به مصوب پایین این ردیف در سال‌های اخیر، همچنان حکایت از بیش‌برآوردی این ردیف در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ داشت. در مجموع، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای به ترتیب با کاهش

علاوه بر این، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ سهم صندوق توسعه ملی از درآمدهای حاصل از صادرات نفتی معادل ۴۰ درصد در نظر گرفته شد. بدین ترتیب و با توجه به فروش، سهم ۴۰ درصدی صندوق توسعه ملی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ حدود ۱۵/۴ میلیارد دلار محاسبه شده که کاهش ۱۱/۲ درصدی را نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد.

به هر حال سهم دولت از درآمدهای نفتی (صادرات نفت، میعانات گازی، خالص صادرات گاز و سهم ۸۵/۵ درصدی فروش خوراک به واحدهای پتروشیمی) معادل ۵,۸۲۷/۴ هزار میلیارد ریال در نظر گرفته شد که ۶/۶ درصد کمتر از قانون بودجه سال ۱۴۰۲ بود و سهم ۲۳/۷ درصدی را از منابع عمومی دولت در لایحه بودجه ۱۴۰۳ به خود اختصاص می‌داد. در صورت عدم احتساب رقم ۲۰۰ هزار میلیارد ریال درآمد حاصل از تحویل نفت خام برای تولید مواد اولیه قیر و فروش آن به پالایشگاه‌ها که جزو

۱۲/۰ درصدی و ۹/۴ درصدی نسبت به قانون و لایحه بودجه ۱۴۰۲، به ۶,۴۴۵/۶ هزار میلیارد ریال در لایحه بودجه ۱۴۰۳ رسید که سهم ۲۶/۲ درصدی از منابع عمومی دولت داشت.

از طرفی تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ رشدی نداشت و در همان مقدار ۳,۷۵۰/۰ هزار میلیارد ریال باقی ماند. سهم این ردیف از مصارف عمومی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ معادل ۱۵/۲ درصد ثبت شد. به این ترتیب، خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای (تراز سرمایه‌ای) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ به ۲,۶۹۵/۶ هزار میلیارد ریال رسید. به بیان دیگر بخشی از هزینه‌های جاری از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای پوشش داده شد.

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، مطابق معمول نظام بودجه‌ریزی در ایران، تلاش شد تا بخش دیگر ناترازی بودجه از طریق واگذاری دارایی‌های مالی جبران شود. در این میان، انتشار اوراق بدهی دولت برابر با ۲,۵۴۶/۰ هزار میلیارد ریال در نظر گرفته شد که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ رشد ۳۶/۱ درصدی داشت. سهم انتشار اوراق بدهی دولت از کل ردیف واگذاری دارایی‌های مالی و منابع عمومی، به ترتیب ۷۹/۸ درصد و ۱۰/۳ درصد محاسبه شده است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲، به ترتیب افزایش ۱۶/۶ واحد درصدی و ۱/۴ واحد درصدی را نشان می‌دهد. منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی در لایحه مذکور ۶۰/۰ هزار میلیارد ریال برآورد شد که ۴۳/۴ درصد کاهش نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ داشت. در مجموع، واگذاری دارایی‌های مالی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ با رشد ۷/۸ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ به ۳,۱۹۱/۸ هزار میلیارد ریال رسید و سهم ۱۳/۰ درصدی از منابع عمومی داشت که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ با کاهش ۱/۲ واحد درصدی مواجه بود.

از طرف دیگر، تملک دارایی‌های مالی در لایحه بودجه ۱۴۰۳ رشد ۴۲/۷ درصدی را نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ تجربه کرد و به ۲,۸۳۳/۰ هزار میلیارد ریال رسید. عامل اصلی این افزایش، شدت گرفتن انتشار اوراق بدهی دولتی از سال ۱۳۹۹ به این سو محسوب می‌شود که بار بازپرداخت اصل اوراق مالی دولت را سنگین کرده است. بازپرداخت ۲,۲۰۰ هزار میلیارد ریالی اصل اوراق مالی اسلامی، سهم ۷۷/۷ درصدی از کل تملک دارایی‌های مالی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ داشت. بر این اساس، تراز مالی در لایحه بودجه این سال برابر با ۳۵۸/۸ هزار میلیارد ریال برآورد شد.

بخش اول لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ که قبل از نیمه آذر ماه سال ۱۴۰۲ تقدیم مجلس شورای اسلامی شد، پس از بررسی و تصویب در مجلس شورای اسلامی و تایید و تصویب شورای نگهبان در قالب بخش اول قانون بودجه سال ۱۴۰۳، در آخرین روز کاری سال ۱۴۰۲ برای اجرا ابلاغ شد. همچنین بخش دوم، شامل جداول پیوست لایحه بودجه در فروردین ماه سال ۱۴۰۳ از سوی دولت به مجلس شورای اسلامی ارایه و پس از بررسی و تصویب در مجلس شورای اسلامی و تایید و تصویب شورای نگهبان تا انتهای اردیبهشت ماه سال ۱۴۰۳، در نیمه نخست خرداد ماه ۱۴۰۳ از سوی سرپرست ریاست جمهوری ابلاغ شد. منابع و مصارف بودجه کل کشور در قانون مصوب سال ۱۴۰۳ کاهش اندک ۰/۳ درصدی را نسبت

به لایحه تقدیمی دولت داشت. البته این کاهش به ردیف کسراقام دو بار منظور شده برمی‌گردد که در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ برابر با ۱,۲۰۰ هزار میلیارد ریال در نظر گرفته شد، در حالی که در لایحه تقدیمی دولت رقمی برای آن لحاظ نشده بود. از طرفی، منابع و مصارف عمومی دولت از ۲۴,۶۲۰/۴ هزار میلیارد ریال در لایحه بودجه ۱۴۰۳ به ۲۵,۶۲۰/۴ هزار میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ افزایش یافت که حکایت از رشد ۴/۱ درصدی نسبت به لایحه تقدیمی دولت در سال ۱۴۰۳ داشت. در این میان، درآمدهای عمومی با افزایش ۶/۷ درصدی به ۱۵,۹۸۳/۱ هزار میلیارد ریال رسید که این رشد عمدتاً به افزایش حدود ۱,۰۰۰ هزار میلیارد ریالی (۷/۹ درصدی) درآمدهای مالیاتی مربوط بود. در میان اجزای مالیات مستقیم، مالیات اشخاص حقوقی با سهم ۳۴/۴ درصدی از کل درآمدهای مالیاتی رشد ۴/۰ درصدی را نسبت به لایحه بودجه ۱۴۰۳ داشت. در این میان، مالیات اشخاص حقوقی غیردولتی با رشد ۴/۸ درصدی نسبت به لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، به حدود ۳,۷۳۰/۴ هزار میلیارد ریال بالغ شد. همچنین مالیات بر درآمد در قانون بودجه ۱۴۰۳ با سهم ۱۳/۹ درصدی از کل درآمدهای مالیاتی، با رشد ۲۴/۸ درصدی نسبت به لایحه بودجه ۱۴۰۳ مواجه شد. در میان اجزای اصلی مالیات بر درآمد، مالیات بر مشاغل (کسبه، اصناف و موارد مشابه) و مالیات حقوق کارکنان بخش غیردولتی به ترتیب رشدهای ۳۰/۱ درصدی و ۴۲/۲ درصدی را نسبت به لایحه بودجه تقدیمی دولت تجربه کردند. علاوه بر این، ردیف مالیات بر ثروت با سهم ۲/۹ درصد از کل درآمدهای مالیاتی در قانون بودجه سال ۱۴۰۳، با کاهش ۱۹/۰ درصدی نسبت به لایحه بودجه ۱۴۰۳ روبه‌رو شد. در میان اجزای مالیات غیرمستقیم، مالیات بر کالاها و خدمات با سهم ۳۸/۴ درصدی از کل درآمدهای مالیاتی، رشد ۱۱/۴ درصدی را نسبت به لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ تجربه کرد. از طرف دیگر، مالیات بر واردات (حقوق ورودی) در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ با سهم ۱۰/۴ درصدی از کل درآمدهای مالیاتی، نسبت به لایحه بودجه ۱۴۰۳ تغییری نداشت. در بخش مصارف نیز هزینه‌های جاری با افزایش ۷۵۰/۰ هزار میلیارد ریالی (۴/۲ درصدی) نسبت به لایحه بودجه، به رقم ۱۸,۷۸۷/۴ هزار میلیارد ریال رسید تا سهم ۷۳/۳ درصدی از مصارف عمومی در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ داشته باشد. بدین ترتیب، کسری تراز عملیاتی با کاهش ۸/۲ درصدی، از ۳,۰۵۴/۴ هزار میلیارد ریال در لایحه به ۲,۸۰۴/۳ هزار میلیارد ریال در قانون بودجه ۱۴۰۳ رسید.

علاوه بر این، در زیرمجموعه واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای، اگرچه سهم صندوق توسعه ملی از ۴۰ درصد در لایحه بودجه به ۴۵ درصد در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ افزایش یافت، اما ارقام ریالی درآمدهای نفتی دولت در قانون بودجه ۱۴۰۳، تغییری نسبت به لایحه نداشت و افزایش ۵ واحد درصدی سهم صندوق توسعه ملی در این زمینه لحاظ نشد. بر این اساس با توجه به فروض مورد توجه لایحه و قانون بودجه سال ۱۴۰۳، ارزش سهم صندوق توسعه ملی از صادرات نفت و گاز باید در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ به ۱۷/۳ میلیارد دلار افزایش می‌یافت که اختلاف حدود ۱/۹ میلیارد دلاری با لایحه داشت. بنابراین و بر اساس فروض در نظر گرفته شده، درآمدهای نفتی برآورد شده در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ با کسری حدوداً ۷۶۱ هزار میلیارد ریالی روبه‌رو است. برای جبران این رقم، یا باید ارزش دلاری صادرات نفت و میعانات گازی بیشتر از مقدار مصوب می‌شد یا نرخ تسعیر درآمدهای ارزی دولت افزایش می‌یافت. به نظر می‌رسد که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ نرخ تسعیر درآمدهای ارزی تا سقف ۱۵ میلیارد دلار برای واردات کالاهای اساسی معادل ۲۸۵

هزار ریال به ازای هر دلار لحاظ شد و فراتر از این مقدار (۳/۹ میلیارد دلار حاصل اختلاف کل درآمدهای ارزی ۱۸/۹ میلیارد دلاری دولت از ۱۵ میلیارد دلار تخصیص ارز برای واردات کالاهای اساسی) با نرخ در حدود ۳۹۶ هزار ریال به ازای هر دلار تسعیر شد. برای جبران کسری ناشی از افزایش سهم صندوق توسعه ملی، نرخ تسعیر درآمدهای مازاد بر واردات کالاهای اساسی باید از ۳۹۶ هزار ریال به ازای هر دلار به حدود ۷۷۰ هزار ریال به ازای هر دلار افزایش یابد تا درآمدهای نفتی عنوان شده در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ پوشش یابد. در مقابل، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با رشد ۶/۷ درصدی از ۳,۷۵۰/۰ هزار میلیارد ریال در لایحه به

در نهایت، خالص واگذاری دارایی‌های مالی بدون تغییر نسبت به لایحه بودجه ۱۴۰۳ و برابر با ۳۵۸/۸ هزار میلیارد ریال ثبت شد. واگذاری دارایی‌های مالی و تملک دارایی‌های مالی در قانون مذکور، به ترتیب، سهم ۱۲/۵ درصدی و ۱۱/۰ درصدی از منابع و مصارف عمومی داشتند که هر دو نسبت به لایحه بودجه ۱۴۰۳ کاهش ۵/۰ واحد درصدی را تجربه کردند.

## ۲-۳. عملکرد مالی دولت

در هنگام تهیه این گزارش، به جز وضعیت درآمدهای مالیاتی، واگذاری شرکت‌های دولتی و انتشار اوراق بدهی دولت که توسط نهادهایی رسمی همچون سازمان امور مالیاتی، مرکز مدیریت بدهی‌های عمومی و روابط مالی دولت، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان خصوصی‌سازی اطلاع‌رسانی شده، هیچ اطلاعات رسمی دیگری از صورت وضعیت عملکرد منابع و مصارف عمومی بودجه در سال ۱۴۰۳ منتشر نشده و آمار و اطلاعات استفاده‌شده در این گزارش، به استناد انعکاس آمار در اخبار دیوان محاسبات کشور و سایر منابع غیررسمی است. بر این اساس، کل منابع و مصارف عمومی دولت در سال ۱۴۰۳ به ترتیب برابر با ۳,۸۰۰/۰ هزار میلیارد ریال و ۳,۱۲۰/۰ هزار میلیارد ریال بوده است. نسبت عملکرد منابع عمومی به رقم مصوب قانون بودجه در سال ۱۴۰۳ معادل ۱۲۰/۲ درصد بوده و در مقابل، این نسبت برای مصارف عمومی به ۱۲۱/۷ درصد بالغ شده است. اختلاف حدود ۱/۵ واحد درصدی تحقق منابع و مصارف عمومی در این مدت منجر به بروز کسری تراز شکلی به مبلغ ۴۰۰/۰ هزار میلیارد ریال شده که با استفاده تنخواه دریافتی از بانک مرکزی تامین شده است. شایان ذکر است که در گزارش دیوان محاسبات کشور، علاوه بر ارقام مذکور، مبلغ ۴,۷۴۰ هزار میلیارد ریال تحت عنوان تهاتر منابع و مصارف عمومی در نظر گرفته شده و به ارقام نقدی مذکور افزوده شده است. به این ترتیب کل منابع و مصارف عمومی دولت (نقدی و تهاتر) بر اساس اخبار دیوان محاسبات کشور، به ترتیب به حدود ۳۵,۵۶۰ هزار میلیارد ریال و ۳۵,۹۶۰ هزار میلیارد ریال بالغ شده است. در این گزارش صرفاً ارقام نقدی منابع و مصارف عمومی مورد بررسی قرار می‌گیرند. همچنین طبق گزارش دیوان محاسبات کشور، تراز هدفمندی یارانه‌ها در سال ۱۴۰۳ حدود ۲,۶۴۵ هزار میلیارد ریال کسری داشته که از منابع بودجه عمومی و تنخواه‌گردان خزانه تامین شده است. با این وجود، تنخواه‌گردان خزانه طبق قانون باید تا پایان سال ۱۴۰۳ تسویه شده باشد. به همین دلیل انتظار می‌رود که کل کسری هدفمندی یارانه‌ها به‌عنوان کمک زیان از طریق بودجه عمومی تامین شده باشد.

واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۴۰۳ در حدود ۱/۱ از ۳,۶۰ هزار میلیارد ریال برآورد شده تا تحقق ۵۵/۹ درصدی را نسبت به قانون بودجه مصوب این سال داشته باشد. عملکرد درآمدهای نفتی دولت حدود ۳,۵۹۴/۹ هزار میلیارد ریال در همین مدت بوده و معادل ۶۱/۴ درصد مصوب قانون بودجه ۱۴۰۳ تحقق داشته است. علاوه بر این، عملکرد واگذاری اموال منقول و غیرمنقول در یازده ماهه نخست سال ۱۴۰۳ حدود ۱/۰ درصد رقم مصوب برای همین مدت (برابر با حدود ۶/۲ هزار میلیارد ریال) عنوان شده و از ناتوانی دولت در تحقق این واگذاری‌ها حکایت دارد. در سوی مقابل، عملکرد تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (اعتبارات عمرانی) حدود ۲,۳۸۵/۸ هزار میلیارد ریال برای کل سال ۱۴۰۳ برآورد شده که تحقق ۵۹/۶ درصدی را نسبت به مصوب سال ۱۴۰۳ نشان می‌دهد. بر این اساس برآورد می‌شود که تراز سرمایه‌ای (خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای) مازاد ۱,۲۱۵/۳

در سال ۱۴۰۳، درآمدهای عمومی (درآمدهای مالیاتی و گمرکی و سایر

درصد از کل منابع عمومی عنوان شده برای سال ۱۴۰۳ را تشکیل می‌دهد. در واقع علاوه بر استفاده حدود ۱۴۰ هزار میلیارد ریالی دولت از منابع صندوق توسعه ملی در سال ۱۴۰۳ که از مجوز قانون بودجه سال ۱۴۰۲ باقی مانده بود، در میانه سال ۱۴۰۳ نیز در پی پیشنهاد رئیس جمهور و موافقت رهبری، سهم صندوق توسعه ملی از صادرات نفتی و گازی در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ معادل ۲۰ واحد درصد کاهش یافت تا به صورت استقراض در اختیار دولت قرار گیرد. همچنین بر اساس گزارش دیوان محاسبات، برخی از منابع ناشی از این مجوز جدید (در حدود ۴۵۰ هزار میلیارد ریالی) به منظور پوشش هزینه‌های بودجه عمومی به سال ۱۴۰۴ منتقل شده و به عنوان منابع سال ۱۴۰۳ در گزارش حاضر لحاظ نشده است.

در نهایت، با لحاظ درآمدهای مالیاتی منتشر شده از سوی سازمان امور مالیاتی، درآمدهای نفتی برآورد شده، آمار منتشر شده از سوی بانک مرکزی در خصوص فروش اوراق بدهی دولتی، آمار منتشر شده از واگذاری شرکت‌های دولتی از سوی سازمان خصوصی سازی کشور و نیز برداشت از منابع صندوق توسعه ملی بر مبنای اخبار دیوان محاسبات کشور، کل منابع عمومی بودجه دولت به ۲۸,۸۲۷/۸ هزار میلیارد ریالی بالغ می‌شود که اختلافی حدوداً ۱,۹۷۲ هزار میلیارد ریالی با منابع عمومی عنوان شده توسط دیوان محاسبات دارد. در اینجا به منظور انطباق با گزارش دیوان محاسبات، معادل این اختلاف به ردیف سایر در زیرمجموعه واگذاری دارایی‌های مالی اضافه شده است.

از طرف دیگر، کل تملک دارایی‌های مالی در سال ۱۴۰۳ حدود ۲,۸۱۲ هزار میلیارد ریالی معادل ۹۹/۳ درصد مصوب قانون بودجه سال ۱۴۰۳ لحاظ شده است که حدود ۷۹/۰ درصد از آن به بازپرداخت اصل اوراق بدهی دولتی سررسید شده بر مبنای گزارش مرکز مدیریت بدهی‌های عمومی و روابط مالی دولت بر می‌گردد. همچنین به منظور برآورد سایر ردیف‌های زیرمجموعه تملک دارایی‌های مالی، نسبت عملکرد به مصوب یازده ماهه نخست سال ۱۴۰۳ از گزارش دیوان محاسبات کشور استخراج شده و به کل سال تعمیم داده شده است. بدین ترتیب، خالص واگذاری دارایی‌های مالی در سال ۱۴۰۳ معادل ۸,۵۴۷/۸ هزار میلیارد ریالی برآورد شده که معادل ۲۷/۸ درصد از عملکرد منابع عمومی بودجه در سال ۱۴۰۳ محسوب می‌شود. جدول ۱۴ برآورد عملکرد مالی دولت در سال ۱۴۰۳ را به تصویر می‌کشد.

هزار میلیارد ریالی را در سال ۱۴۰۳ تجربه کرده تا بخشی از کسری تراز عملیاتی دولت را پوشش دهد. با توجه به عدم اعلام جزئیات واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، به منظور برآورد این ردیف‌ها برای سال ۱۴۰۳، نسبت عملکرد به مصوب این ردیف‌های بودجه‌ای در یازده ماهه نخست سال ۱۴۰۳ بر اساس گزارش دیوان محاسبات کشور به کل سال ۱۴۰۳ تعمیم داده شده است.

همچون سال‌های اخیر، خالص واگذاری دارایی‌های مالی نقش کلیدی در تامین بخش دیگر کسری تراز عملیاتی داشته است. عملکرد واگذاری دارایی‌های مالی در سال ۱۴۰۳ معادل ۱۱,۳۶۰/۱ هزار میلیارد ریالی برآورد شده که تحقق ۳۵۵/۹ درصدی را نسبت به قانون بودجه این سال نشان می‌دهد. به این ترتیب، بر اساس داده‌های منتشر شده از حراج اوراق مرابحه دولتی توسط بانک مرکزی و نیز انتشار ۴۵۰/۰ هزار میلیارد ریالی اسناد خزانه اسلامی، برآورد می‌شود که تامین مالی کسری بودجه از طریق انتشار اوراق بدهی دولتی در سال ۱۴۰۳ تحقق ۱۸۸/۲ درصدی را نسبت به قانون مصوب این سال داشته و به رقمی در حدود ۴,۷۹۲ هزار میلیارد ریالی بالغ شده است که سهم‌های به ترتیب ۴۲/۲ درصدی و ۱۵/۶ درصدی از واگذاری دارایی‌های مالی و کل منابع عمومی دارد. با توجه به این که اسناد خزانه اسلامی بدون کوپن سود دوره‌ای بوده و کل سود این اسناد از محل کسر از قیمت اسمی در زمان فروش حاصل می‌شود، در این محاسبه برای رقم تامین مالی از محل اسناد خزانه اسلامی، کسر از قیمت حدوداً ۳۱ درصدی لحاظ شده است. همچنین بنا بر گزارش سازمان خصوصی سازی، واگذاری شرکت‌های دولتی در سال ۱۴۰۲ حدود ۳۲۹/۷ هزار میلیارد ریالی بوده است که از تحقق ۵۴/۹ درصدی نسبت به قانون بودجه این سال حکایت دارد. البته ذکر این نکته ضروری است که در سال ۱۴۰۳ تهاجر بدهی دولت از طریق واگذاری شرکت‌های دولتی در حدود ۴۴۹/۸ هزار میلیارد ریالی ثبت شده که با توجه به تاکید گزارش بر منابع نقدی، در محاسبات لحاظ نشده است. علاوه بر این، اگرچه استقراض دولت از سهم صندوق توسعه ملی در فروش نفت (زیرمجموعه واگذاری دارایی‌های مالی) در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ ممنوع شده بود، اما بر اساس صورت وضعیت اعلامی کل منابع و مصارف عمومی از سوی دیوان محاسبات کشور در سال ۱۴۰۳، حدود ۴,۲۶۶ هزار میلیارد ریالی از منابع این صندوق برداشت و صرف مخارج دولت شده که در زیرمجموعه واگذاری دارایی‌های مالی آورده شده است و حدود ۱۳/۹

جدول ۱۴. برآورد عملکرد مالی دولت در سال ۱۴۰۳ (هزار میلیارد ریال-درصد)

عنوان	لایحه بودجه سال ۱۴۰۳	قانون بودجه سال ۱۴۰۳	عملکرد یازده ماهه ۱۴۰۳	عملکرد سال ۱۴۰۳	نسبت عملکرد به مصوب سال ۱۴۰۳	سهم اجزا از عملکرد منابع و مصارف عمومی در ۱۴۰۳
<b>منابع</b>	۲۴,۶۲۰/۴	۲۵,۶۲۰/۴	۲۳,۶۴۰/۰	۳۰,۸۰۰/۰	۱۲۰/۲	۱۰۰/۰
<b>درآمدهای عمومی</b>	۱۴,۹۸۳/۰	۱۵,۹۸۳/۰	۱۴,۱۳۷/۲	۱۵,۸۳۸/۸	۹۹/۱	۵۱/۴
مالیاتی و گمرکی	۱۲,۶۴۵/۰	۱۳,۶۴۵/۰	۱۲,۰۵۶/۰	۱۳,۵۶۸/۴	۹۹/۴	۴۴/۱
مالیات اشخاص حقوقی	۴,۵۰۷/۵	۴,۶۸۷/۵	۴,۷۹۶/۸	۵,۴۳۴/۶	۱۱۵/۹	۱۷/۶
مالیات بر درآمدها	۱,۵۱۹/۵	۱,۸۹۷/۱	۱,۹۹۵/۰	۲,۲۵۹/۷	۱۱۹/۱	۷/۳
مالیات بر ثروت	۴۹۵/۷	۴۰۰/۸	۲۶۷/۰	۳۱۱/۱	۷۷/۶	۱/۰
مالیات بر کالاها و خدمات	۴,۶۹۷/۴	۵,۲۳۴/۶	۳,۸۲۶/۴	۴,۲۸۵/۹	۸۱/۹	۱۳/۹
گمرکی	۱,۴۲۵/۰	۱,۴۲۵/۰	۱,۱۷۰/۸	۱,۲۷۷/۲	۸۹/۶	۴/۱
سایر درآمدها	۲,۳۳۸/۰	۲,۳۳۸/۰	۲,۰۸۱/۲	۲,۲۷۰/۴	۹۷/۱	۷/۴
<b>واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای</b>	۶,۴۴۵/۶	۶,۴۴۵/۶	۳,۳۰۱/۰	۳,۶۰۱/۱	۵۵/۹	۱۱/۷
نفت و فرآورده‌های نفتی	۵,۸۲۷/۴	۵,۸۲۷/۴	۳,۲۹۵/۳	۳,۵۹۴/۹	۶۱/۷	۱۱/۷
فروش و واگذاری اموال	۶۱۸/۲	۶۱۸/۲	۵/۷	۶/۲	۱/۰	-/۰
<b>واگذاری دارایی‌های مالی</b>	۳,۱۹۱/۸	۳,۱۹۱/۸	۶,۲۰۱/۸	۱۱,۳۶۰/۱	۳۵۵/۹	۳۶/۹
فروش و واگذاری اوراق مالی اسلامی	۲,۵۴۶/۰	۲,۵۴۶/۰	۳,۳۸۷/۴	۴,۷۹۲/۲	۱۸۸/۲	۱۵/۶
واگذاری شرکت‌های دولتی	۶۰۰/۰	۶۰۰/۰	۱۷۲/۵	۳۲۹/۷	۵۴/۹	۱/۱
برداشت از صندوق توسعه ملی	-/۰	-/۰	۲,۶۰۰/۰	۴,۲۶۶/۰	-	۱۳/۹
سایر	۴۵/۸	۴۵/۸	۴۲/۰	۱,۹۷۲/۲	-	۶/۴
<b>مصارف</b>	۲۴,۶۲۰/۴	۲۵,۶۲۰/۴	۲۴,۳۰۰/۰	۳۱,۲۰۰/۰	۱۲۱/۸	۱۰۰/۰
<b>اعتبارات هزینه‌ای</b>	۱۸,۰۳۷/۴	۱۸,۷۸۷/۴	۱۹,۶۰۴/۴	۲۳,۳۵۶/۹	۱۲۴/۳	۷۴/۹
<b>تملك دارایی‌های سرمایه‌ای</b>	۳,۷۵۰/۰	۴,۰۰۰/۰	۲,۱۸۷/۰	۲,۳۸۵/۸	۵۹/۶	۷/۶
<b>تملك دارایی مالی</b>	۲,۸۳۳/۰	۲,۸۳۳/۰	۲,۵۰۸/۶	۲,۸۱۲/۳	۹۹/۳	۹/۰
کسری منابع هدفمندی یارانه‌ها	-/۰	-/۰	۲,۶۹۰/۰	۲,۶۴۵/۰	-	۸/۵
کسری تراز شکلی بودجه	-/۰	-/۰	-۶۶۰/۰	-۴۰۰/۰	-	-
تنخواه دریافتی بانک مرکزی	-/۰	-/۰	۶۶۰/۰	۴۰۰/۰	-	-
تراز عملیاتی	-۳,۰۵۴/۴	-۲,۸۰۴/۴	-۵,۴۶۷/۲	-۷,۵۱۸/۱	-	-
خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۲,۶۹۵/۶	۲,۴۴۵/۶	۱,۱۱۴/۰	۱,۲۱۵/۳	-	-
خالص واگذاری دارایی‌های مالی	۳۵۸/۸	۳۵۸/۸	۳,۶۹۳/۲	۸,۵۴۷/۸	-	-
تراز عملیاتی با احتساب کسری هدفمندی یارانه‌ها	-۳,۰۵۴/۴	-۲,۸۰۴/۴	-۸,۱۵۷/۲	-۱۰,۱۶۳/۱	-	-

مأخذ: لایحه و قانون بودجه سال ۱۴۰۳، دیوان محاسبات کشور، مرکز مدیریت بدهی‌های عمومی و روابط مالی دولت، سازمان امور مالیاتی، مرکز پژوهش‌های مجلس و بانک مرکزی ایران

در میان اجزای مالیات بر درآمد در این سال تجربه کرده است. از سوی دیگر، مالیات حقوق کارکنان بخش عمومی با سهم ۱۹/۵ درصدی از کل مالیات بر درآمد در سال ۱۴۰۳ به ۴۴/۱۲ هزار میلیارد ریال رسیده است که در مقایسه با سال ۱۴۰۲ از رشد ۲۷/۳ درصدی حکایت دارد و نسبت عملکرد به مصوب ۱۱۶/۷ درصدی را ثبت کرده است. همچنین عملکرد مالیات بر مشاغل در سال ۱۴۰۳ افزایش ۵۰/۷ درصدی را نسبت به سال ۱۴۰۲ تجربه کرده تا سهم ۳۴/۴ درصدی از مالیات بر درآمد داشته و نسبت عملکرد به مصوب حدوداً ۹۷/۶ درصدی را ثبت کند.

اطلاعات منتشرشده از سوی سازمان امور مالیاتی و برخی منابع غیررسمی، حکایت از تحقق ۹۹/۴ درصدی کل درآمدهای مالیاتی نسبت به رقم مصوب قانون بودجه ۱۴۰۳ دارد. در این سال مالیات‌های مستقیم نسبت عملکرد به مصوب ۱۱۴/۶ درصدی را ثبت کرده‌اند. در زیرمجموعه مالیات‌های مستقیم، مالیات بر درآمد بالاترین نسبت عملکرد به مصوب (۱۱۹/۱ درصد) را تجربه کرده است. مالیات حقوق کارکنان بخش غیردولتی سهم ۴۰/۸ درصدی از کل مالیات بر درآمد در سال ۱۴۰۳ داشته و با نسبت عملکرد به مصوب ۱۵۲/۸ درصدی، بالاترین نسبت تحقق را

ریال رسیده است. معادل ۷۷٪ درصد از این رقم را مالیات بر کالاها و خدمات و ۲۳٪ درصد از آن را مالیات بر واردات تشکیل می‌دهد. مالیات بر کالاها و خدمات در سال ۱۴۰۳ با رشد ۳۲/۶ درصدی نسبت به سال ۱۴۰۲ و سهم قابل توجه ۳۱/۶ درصدی از کل درآمدهای مالیاتی در سال ۱۴۰۳، به ۴,۲۸۵/۹ هزار میلیارد ریال بالغ شده که تحقق ۸۱/۹ درصدی را در این سال نشان می‌دهد. در این میان مالیات بر ارزش افزوده که سهم ۶۱/۱ درصدی از عملکرد مالیات بر کالاها و خدمات در سال ۱۴۰۳ دارد، تحقق ۶۹/۸ درصدی را نسبت به مصوب قانون بودجه سال ۱۴۰۳ ثبت کرده است. از سوی دیگر، مالیات بر واردات به‌عنوان زیرمجموعه دیگر مالیات‌های غیرمستقیم در سال ۱۴۰۳ نسبت عملکرد به مصوب قابل توجه ۸۹/۶ درصدی را ثبت کرده تا سهم ۹/۴ درصدی از کل درآمدهای مالیاتی داشته باشد و نسبت به سال ۱۴۰۲ رشد ۵/۶ درصدی را تجربه کند. شایان ذکر است عملکرد مالیات بر واردات در سال ۱۴۰۳، بر اساس عملکرد این ردیف مالیاتی در یازده ماهه نخست برآورد شده است. جدول ۱۵ عملکرد درآمدهای مالیاتی را به تصویر می‌کشد.

همچنین مالیات اشخاص حقوقی در سال ۱۴۰۳ با تحقق ۱۱۵/۹ درصدی نسبت به رقم مصوب این سال به ۵,۴۳۴/۶ هزار میلیارد ریال بالغ شده که ۸۱٪ درصد از این مقدار (معادل ۴,۴۰۳/۶ هزار میلیارد ریال) متعلق به مالیات اشخاص حقوقی غیردولتی است. علاوه بر این، مالیات عملکرد شرکت‌های دولتی (با سهم ۱۱/۵ درصدی از عملکرد مالیات اشخاص حقوقی) با نسبت عملکرد به مصوب ۳۳۸/۸ درصدی بالاترین نسبت تحقق را در میان اجزای مالیات اشخاص حقوقی تجربه کرده است. در مقابل، مالیات بر ثروت با نسبت عملکرد به مصوب ۷۷/۶ درصدی، پایین‌ترین عملکرد را در میان اجزای اصلی مالیات مستقیم داشته و در میان زیرمجموعه‌های آن، مالیات بر نقل و انتقال سهام با درصد تحقق ۵۲/۴ درصدی نسبت به رقم مصوب این سال، حدود ۷۵/۶ هزار میلیارد ریال عملکرد داشته است. مالیات بر خانه‌های خالی با تحقق ۰/۱ درصدی، کمترین مقدار تحقق را در میان اجزای مالیات بر ثروت ثبت کرده است.

مالیات‌های غیرمستقیم در سال ۱۴۰۳ حدود ۸۳/۵ درصد محقق شده و با رشد ۲۵/۲ درصدی نسبت به سال ۱۴۰۲، به ۵,۵۶۳/۰ هزار میلیارد

جدول ۱۵. عملکرد درآمدهای مالیاتی در سال ۱۴۰۳ (هزار میلیارد ریال-درصد)

عنوان	عملکرد ۱۴۰۲	قانون بودجه ۱۴۰۳	عملکرد ۱۴۰۳	رشد عملکرد ۱۴۰۳ به ۱۴۰۲	نسبت عملکرد به مصوب ۱۴۰۳	سهم اجزا از کل درآمد مالیاتی در ۱۴۰۳
درآمدهای مالیاتی	۹,۳۱۷/۸	۱۳,۶۴۵/۰	۱۳,۵۶۸/۴	۴۵/۶	۹۹/۴	۱۰۰/۰
مالیات مستقیم	۴,۸۷۴/۸	۶,۹۸۵/۴	۸,۰۰۵/۴	۶۴/۲	۱۱۴/۶	۵۹/۰
مالیات اشخاص حقوقی	۳,۱۶۴/۴	۴,۶۸۷/۵	۵,۴۳۴/۶	۷۱/۷	۱۱۵/۹	۴۰/۱
مالیات بر درآمد	۱,۴۲۴/۱	۱,۸۹۷/۱	۲,۲۵۹/۷	۵۸/۷	۱۱۹/۱	۱۶/۷
مالیات بر ثروت	۲۸۶/۳	۴۰۰/۸	۳۱۱/۱	۸/۷	۷۷/۶	۲/۳
مالیات غیرمستقیم	۴,۴۴۳/۰	۶,۶۵۹/۶	۵,۵۶۳/۰	۲۵/۲	۸۳/۵	۴۱/۰
مالیات بر کالاها و خدمات	۳,۲۳۳/۰	۵,۲۳۴/۶	۴,۲۸۵/۹	۳۲/۶	۸۱/۹	۳۱/۶
مالیات بر واردات	۱,۲۱۰/۰	۱,۴۲۵/۰	۱,۲۷۷/۲	۵/۶	۸۹/۶	۹/۴

مخاطب: قانون بودجه سال‌های ۱۴۰۳ و ۱۴۰۲؛ سازمان امور مالیاتی کشور؛ دیوان محاسبات کشور؛ خبرگزاری ایرنا؛ (اوریزی گمرک به خزانه در ۱۴۰۲ با افزایش ۵۴ درصدی به ۲۴۷ هزار میلیارد تومان رسید)

۲,۱۳۹/۱ هزار میلیارد ریالی بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی مواجه شد و نهایتاً وزارت امور اقتصادی و دارایی به‌عنوان عامل اصلی تصمیم‌گیرنده، با ۲,۰۵۷/۱ هزار میلیارد ریال آن موافقت کرد. علاوه بر این، ۲,۴۴۲/۶ هزار میلیارد ریال از اوراق بدهی دولتی موضوع حراج، نهایتاً در بازار سرمایه (سامانه مظنه‌گیری سازمان بورس و اوراق بهادار و فرآیند پذیره‌نویسی بدون متعهد پذیره‌نویسی) به فروش رسید. بر این اساس، کل اوراق بدهی دولتی معامله‌شده در فرآیند حراج در سال ۱۴۰۳ معادل ۴,۴۹۹/۷ هزار میلیارد ریال بود که نسبت به فروش ۱,۵۵۱/۱ هزار میلیارد ریالی اوراق بدهی دولتی در فرآیند حراج در سال ۱۴۰۲، از رشد ۱۹۰/۱ درصدی حکایت دارد. شایان ذکر است از کل ارقام اوراق بدهی نقدی منتشرشده در سال ۱۴۰۳، حدود ۵/۲ درصد آن (معادل ۲۴۶/۳ هزار میلیارد ریال) به‌عنوان کسر از قیمت در فرآیند حراج عنوان شده است. به عبارت دیگر، از کل مبلغ انتشار اوراق بدهی نقدی دولتی در این مدت (۴,۷۴۶/۰ هزار میلیارد ریال)، حدود ۲۴۶/۳ هزار میلیارد ریال، بابت بهره از قیمت کسر شده است. در نهایت، تامین مالی دولت از این محل حدود ۴,۴۹۹/۷ هزار میلیارد ریال بوده است.

انتشار اوراق بدهی دولتی در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ با افزایش ۶۱/۳ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ در سطح ۲,۵۴۶/۰ هزار میلیارد ریال برای کل سال ۱۴۰۳ تصویب شد. بر این اساس، در سال ۱۴۰۳ بانک مرکزی با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی از دهه دوم اردیبهشت ماه شروع به برگزاری حراج هفتگی اوراق بدهی دولتی در بازار بین بانکی (بازار پول) و بازار سرمایه کرد که در این فرآیند تا پایان مهر ماه سال ۱۴۰۳ کل سقف قانونی انتشار اوراق مورد استفاده قرار گرفت. به همین دلیل مجوز انتشار ۲,۷۰۰ هزار میلیارد ریال اوراق بدهی جدید (فراتر از سقف قانون بودجه) از سوی شورای عالی هماهنگی اقتصادی به دولت در این سال داده شد.

بر مبنای داده‌های منتشرشده از سوی بانک مرکزی در ارتباط با وضعیت انتشار اوراق بدهی نقدی در فرآیند حراج، تا انتهای اسفند سال ۱۴۰۳ در ۳۸ مرحله حراج، ۴,۷۴۶/۰ هزار میلیارد ریال اوراق مرابحه بدهی دولتی با نماد «اراد» منتشر شد که عرضه آن در این ۳۸ مرحله به‌طور تجمعی به حدود ۱۰,۳۲۱/۴ هزار میلیارد ریال بالغ شد. این عرضه با تقاضای

از طرف دیگر، بر اساس گزارش مرکز مدیریت بدهی‌های عمومی و روابط مالی دولت، میزان خرید اوراق بدهی دولتی توسط بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی در سال ۱۴۰۳ برابر با ۳,۱۹۱/۰ هزار میلیارد ریال عنوان شده است که کاملاً متفاوت با ارقام درج‌شده در گزارش‌های بانک مرکزی است. مقایسه ارقام این دو نهاد گویای آن است که بانک‌ها حدود ۱,۱۳۳/۹ هزار میلیارد ریال اوراق بدهی دولتی را به جای خرید مستقیم

از طرف دیگر، بر اساس گزارش مرکز مدیریت بدهی‌های عمومی و روابط مالی دولت، میزان خرید اوراق بدهی دولتی توسط بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی در سال ۱۴۰۳ برابر با ۳,۱۹۱/۰ هزار میلیارد ریال عنوان شده است که کاملاً متفاوت با ارقام درج‌شده در گزارش‌های بانک مرکزی است. مقایسه ارقام این دو نهاد گویای آن است که بانک‌ها حدود ۱,۱۳۳/۹ هزار میلیارد ریال اوراق بدهی دولتی را به جای خرید مستقیم

جدول ۱۶. صورت وضعیت انتشار اوراق بدهی نقدی دولت در حراج بازار پول و سرمایه (هزار میلیارد ریال - درصد)

ماه	۱۴۰۲			۱۴۰۳			رشد نقطه به نقطه کل معاملات حراج در بازار پول و سرمایه	رشد نقطه به نقطه معاملات حراج در بازار سرمایه	رشد نقطه به نقطه کل معاملات حراج در بازار پول و سرمایه
	عرضه اولیه	تقاضای بانک‌ها در حراج	میزان معاملات حراج در بازار پول	عرضه اولیه	تقاضای بانک‌ها در حراج	میزان معاملات حراج در بازار پول			
اردیبهشت	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	-	-	-
خرداد	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۱,۶۶۵/۲	۳۴۸/۱	۳۴۸/۱	۴۲۳/۵	-	-
تیر	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۷۹۲/۹	۹/۸	۹/۸	۲۷۱/۷	-	-
مرداد	۸۷۴/۲	۲۵۶/۵	۱۴۸/۴	۱,۰۱۷/۳	۳۲۴/۰	۳۲۴/۰	۴۵۲/۸	۱۱۸/۳	۱۲۰/۲
شهریور	۶۲۸/۹	۰/۰	۰/۰	۸۰۷/۴	۷۰/۹	۷۰/۹	۳۰۲/۵	-	۴۱/۰
مهر	۷۵۳/۶	۹/۰	۹/۰	۱,۱۷۲/۵	۴۸/۸	۲۲/۷	۵۰۸/۷	۱۵۱/۴	۸۴۷/۹
آبان	۸۱۶/۴	۱/۰	۱/۰	۸۶۲/۴	۳۸۲/۸	۳۸۲/۸	۰/۰	۳۹,۳۶۲/۹	-۱۰۰/۰
آذر	۵۷۸/۳	۱۹/۱	-۰/۰	۲۹۵/۹	۱۱۰/۶	۱۱۰/۶	۲۸۳/۵	-	۳۶/۸
دی	۵۱۹/۷	۳۵/۷	۳۴/۵	۱۸۶/۳	۴۸/۰	۴۸/۰	۲۴۰/۱	۳۹/۱	۲۶/۵
بهمن	۴۵۴/۰	۰/۰	-۰/۰	۸۱۵/۶	۲۵۵/۷	۲۴۳/۷	۲۵۷/۲	-	۲۹۰/۳
اسفند	۱,۰۵۸/۱	۹۱/۶	۱۴۸/۵	۱,۵۹۳/۶	۵۲۸/۷	۴۸۵/۷	۱,۱۱۲/۳	۲۲۷/۱	۱۰۵/۷
<b>جمع</b>	<b>۵,۶۸۳/۱</b>	<b>۴۱۲/۸</b>	<b>۳۴۱/۴</b>	<b>۱۰,۳۲۱/۴</b>	<b>۲,۱۳۹/۱</b>	<b>۲,۰۵۷/۱</b>	<b>۴,۴۹۹/۷</b>	<b>۵۰۲/۶</b>	<b>۱۰۱/۹</b>

ماخذ: بانک مرکزی ایران، گزارش هفتگی حراج اوراق بدهی دولتی

بانک مرکزی، بانک‌ها، صندوق‌ها و سایر) توسط شرکت فرابورس منتشر می‌شود. بر این اساس، از نیمه دوم مرداد ماه ۱۴۰۰ تا انتهای سال ۱۴۰۳، انباشت خالص خرید اوراق بدهی دولتی از سوی بانک مرکزی و صندوق‌ها به ترتیب حدود ۳,۸۵۵/۴ هزار میلیارد ریال و ۴,۳۲۹/۸ هزار میلیارد ریال گزارش شده است. باید توجه داشت که خرید اوراق بدهی دولتی از سوی بانک مرکزی در عرضه اولیه ممنوع است و رقم ذکر شده برای خالص خرید بانک مرکزی صرفاً مربوط به بازار ثانویه و عمدتاً مربوط به عملیات بازار باز است. بانک‌ها نیز که از نیمه دوم مرداد ماه تا انتهای اسفند ماه ۱۴۰۰، بیشتر به‌عنوان فروشنده اوراق بدهی در بازار ثانویه فعالیت داشتند (انباشت خالص خرید منفی ۵۵۶/۳ هزار میلیارد ریالی در بازارهای اولیه و ثانویه)، در سال‌های پس از آن عمدتاً در نقش خریدار ظاهر شده‌اند. خالص خرید اوراق بدهی دولتی از سوی بانک‌ها در بازارهای اولیه و ثانویه در سال ۱۴۰۳ حدود ۸۰۲/۹ هزار میلیارد ریال بوده و این رقم به‌صورت تجمعی از نیمه دوم مرداد ماه ۱۴۰۰ تا انتهای سال ۱۴۰۳ به حدود ۱,۶۹۹/۴ هزار میلیارد ریال بالغ شده است.

جدای از فرآیند حراج، دولت به دو شیوه دیگر هم دست به انتشار اوراق بدهی می‌زند: یکی پذیره‌نویسی اوراق مرابحه همراه با متعهد پذیره‌نویسی در بازار سرمایه (اینجا هم نماد اوراق مربوطه «اراد» است) و دیگری آرایه اسناد خزانه اسلامی به پیمانکاران طلبکار از دولت با نماد «اخزا».

بر این اساس، در سال ۱۴۰۳ واگذاری اوراق غیرنقدی (اسناد خزانه اسلامی) برابر با ۴۵۰/۰ هزار میلیارد ریال بوده است و در عین حال، از روش پذیره‌نویسی اوراق همراه با متعهد پذیره‌نویسی استفاده نشده است، اگرچه در سال ۱۴۰۲ حدود ۶۰ هزار میلیارد ریال اوراق بدهی دولتی از طریق پذیره‌نویسی همراه با متعهد پذیره‌نویسی انتشار یافته بود. به این ترتیب مجموع انتشار انواع اوراق بدهی دولتی در سال ۱۴۰۳ به ۱,۹۶۰/۰ هزار میلیارد ریال بالغ شده است که در مقایسه با سال ۱۴۰۲، رشد ۵/۸ درصدی را نشان می‌دهد.

از نیمه دوم مرداد ماه سال ۱۴۰۰ به این سو، معاملات بازار اوراق بدهی (مجموع بازار اولیه و ثانویه) به تفکیک فعالان اصلی این بازار (دولت،

## ۳-۳. خصوصی سازی

انواع روش های واگذاری در بازه سال های ۱۳۸۰ تا ۱۴۰۳ به قیمت های جاری نشان می دهد. از سال ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۸، واگذاری بنگاه های دولتی به شیوه نامناسب انتقال مستقیم بابت رد دیون و بابت سهام عدالت متوقف شده بود و واگذاری ها به عموم متقاضیان صورت می گرفت. این در حالی است که از سال ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۳ دوباره انتقال مستقیم بابت رد دیون احیا و در دستور کار قرار گرفته است، به گونه ای که حدود ۱/۵ درصد از کل واگذاری ها در سال ۱۳۹۹، ۱۰/۰ درصد در سال ۱۴۰۰، ۵۰/۹ درصد در سال ۱۴۰۱، ۹۹/۲ درصد در سال ۱۴۰۲ و ۴۰/۷ درصد از مجموع کل واگذاری ها در سال ۱۴۰۳ سهم داشته است.

سازمان خصوصی سازی که از سال ۱۳۸۰ واگذاری های شرکت های دولتی را آغاز کرده بود، از ابتدای واگذاری ها تا پایان سال ۱۴۰۳ نزدیک به ۵۰/۸ درصد از ارزش اسمی کل واگذاری ها را از طریق بورس، ۵/۷ درصد را از طریق فرابورس، ۴۳/۴ درصد را از طریق مزایده و ۰/۱ درصد را از طریق مذاکره به انجام رساند. همچنین ۵۴/۳ درصد از کل واگذاری ها بابت رد دیون دولت و تسویه بدهی دولت به طلبکاران اختصاص یافت و به این ترتیب این حجم از واگذاری ها از طریق سازوکار بازار صورت نگرفت. سهام عدالت نیز در این مدت ۳/۲ درصد از ارزش اسمی کل واگذاری ها را به خود اختصاص داد. جدول ۱۷ عملکرد سازمان خصوصی سازی را به تفکیک

جدول ۱۷. عملکرد سازمان خصوصی سازی در انواع روش های واگذاری سهام بنگاه های دولتی به قیمت های جاری (هزار میلیارد ریال)

عنوان / سال	۱۳۸۰-۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳
فروش سهام یا دارایی به عموم	۷۵۷/۹	۲۶/۲	۲۹/۹	۱۰/۷	۳/۷	۳۲/۲	۴۷۱/۸	۰/۰	۱،۴۲۶/۳	۵/۲	۸۳۱/۷
انتقال مستقیم بابت رد دیون	۳۰۷/۲	۱/۲	۱۹/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۷۵۳/۶	۸۲۳/۹	۱،۴۸۰/۵	۶۲۹/۹	۵۶۹/۷
انتقال مستقیم بابت سهام عدالت	۲۶۶/۴	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰
مجموع ارزش فروش	۱،۳۳۱/۴	۲۷/۳	۴۸/۹	۱۰/۷	۳/۷	۳۲/۲	۱،۲۲۵/۳	۸۲۳/۹	۲،۹۰۶/۸	۶۳۵/۱	۱،۴۰۱/۴
درصد از کل واگذاری ها	۱۵/۸	۰/۳	۰/۶	۰/۱	۰/۰	۰/۴	۱۴/۵	۹/۸	۳۴/۴	۷/۵	۱۶/۶

ماخذ: سازمان خصوصی سازی، آمار عملکرد سالانه ارزش واگذاری سهام و دارایی بنگاه های مشمول واگذاری

عدالت نیز در این مدت ۲۰/۵ درصد از کل واگذاری ها را به خود اختصاص داده است. جدول ۱۸ برآورد عملکرد سازمان خصوصی سازی را به تفکیک انواع روش های واگذاری در بازه سال های ۱۳۸۰ تا ۱۴۰۳ به قیمت های ثابت سال ۱۳۹۵ بر مبنای شاخص قیمت مصرف کننده نشان می دهد. باید توجه داشت که لحاظ شاخص قیمت مصرف کننده برای محاسبه عملکرد واگذاری ها به قیمت های ثابت دقیق نبوده و صرفا با هدف آرایه تصویری کلی در اینجا مطرح شده است.

متأسفانه در سال ۱۴۰۳ گزارش عملکرد واگذاری سهام و دارایی های بنگاه های مشمول واگذاری به قیمت های ثابت منتشر نشده، اما می توان برآورد کرد که به قیمت های ثابت سال ۱۳۹۵ حدود ۲/۲ درصد از کل واگذاری ها در سال ۱۴۰۳ انجام پذیرفته است. افزون بر این و به قیمت های ثابت، از ابتدای واگذاری ها تا پایان سال ۱۴۰۳ نزدیک به ۴۹/۸ درصد از کل واگذاری ها به عموم متقاضیان و ۲۹/۷ درصد بابت رد دیون و تسویه بدهی دولت به طلبکاران اختصاص یافته است. سهام

جدول ۱۸. عملکرد سازمان خصوصی سازی در انواع روش های واگذاری سهام بنگاه های دولتی به قیمت های ثابت سال ۱۳۹۵ (هزار میلیارد ریال)

عنوان / سال	۱۳۸۰-۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳
فروش سهام یا دارایی به عموم	۱،۹۱۹/۱	۲۸/۵	۲۹/۹	۹/۸	۲/۶	۱۵/۹	۱۵۷/۸	۰/۰	۲۲۲/۸	۰/۵	۶۲/۸
انتقال مستقیم بابت رد دیون	۶۶۲/۷	۱/۳	۱۹/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۲۵۲/۱	۱۸۸/۵	۲۳۱/۲	۶۴/۶	۴۳/۰
انتقال مستقیم بابت سهام عدالت	۱،۰۰۷/۸	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰
مجموع ارزش فروش	۳،۵۸۹/۶	۲۹/۸	۴۸/۹	۹/۸	۲/۶	۱۵/۹	۴۰۹/۹	۱۸۸/۵	۴۵۴/۰	۶۵/۲	۱۰۵/۸
درصد از کل واگذاری ها	۷۳/۰	۰/۶	۱/۰	۰/۲	۰/۱	۰/۳	۸/۳	۳/۸	۹/۲	۱/۳	۲/۲

ماخذ: سازمان خصوصی سازی، آمار عملکرد سالانه ارزش واگذاری سهام و دارایی بنگاه های مشمول واگذاری؛ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، شاخص قیمت مصرف کننده؛ محاسبات تحقیق

سال نقش داشتند. جدول ۱۹ عملکرد سازمان خصوصی سازی را به تفکیک بازارهای عرضه به قیمت های جاری و جدول ۲۰ همین اطلاعات را به قیمت های ثابت سال ۱۳۹۵ نشان می دهد.

در سال ۱۴۰۳، حدود ۶۹/۴ درصد از واگذاری ها از طریق بورس و ۱۹/۹ درصد از طریق مزایده صورت گرفت. همچنین برخلاف سال ۱۴۰۲، فرابورس با سهم ۱۰/۴ درصدی و مذاکره با سهم ۰/۲ درصدی در واگذاری های این

جدول ۱۹. عملکرد سازمان خصوصی سازی به تفکیک بازارهای عرضه به قیمت های جاری (هزار میلیارد ریال - درصد)

عنوان/سال	۱۳۸۰-۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	سهم از واگذاری در سال ۱۴۰۳
بورس	۸۳۳/۶	۲۱/۷	۱۲/۷	۱/۱	۰/۱	۲/۳	۲۶۰/۲	۹/۵	۱,۴۲۶/۳	۲۵۳/۲	۹۷۳/۰	۶۹/۴
فرابورس	۱۷۰/۷	۳/۰	۰/۵	۰/۰	۰/۲	۲۹/۹	۱۲۹/۳	۰/۰	۰/۰	۰/۱	۱۴۶/۰	۱۰/۴
مذاکره	۱/۴	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۲	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۳/۰	۰/۲
مزایده	۳۲۵/۶	۲/۶	۳۵/۷	۹/۶	۳/۲	۰/۰	۳۳۵/۸	۸۱۴/۴	۱,۴۸۰/۵	۳۸۱/۸	۲۷۹/۴	۱۹/۹
<b>مجموع ارزش فروش</b>	<b>۱,۳۳۱/۴</b>	<b>۲۷/۳</b>	<b>۴۸/۹</b>	<b>۱۰/۷</b>	<b>۳/۷</b>	<b>۳۲/۲</b>	<b>۱,۲۲۵/۳</b>	<b>۸۲۳/۹</b>	<b>۲,۹۰۶/۸</b>	<b>۶۳۵/۱</b>	<b>۱,۴۰۱/۵</b>	<b>۱۰۰/۰</b>

ماخذ: سازمان خصوصی سازی، آمار تفکیکی واگذاری

جدول ۲۰. عملکرد سازمان خصوصی سازی به تفکیک بازارهای عرضه به قیمت های ثابت سال ۱۳۹۵ (هزار میلیارد ریال - درصد)

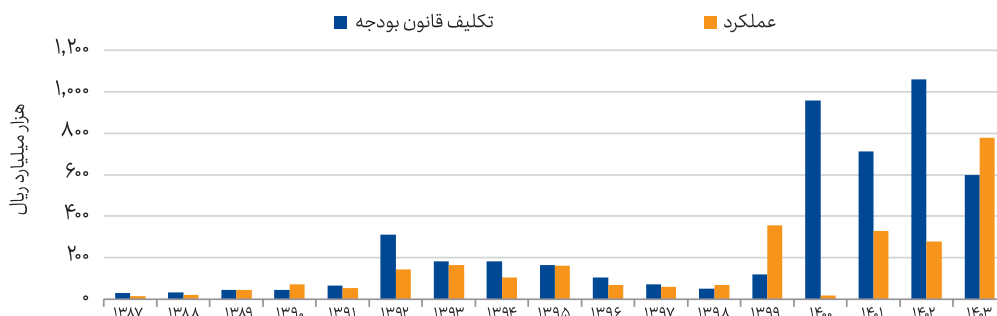
عنوان/سال	۱۳۸۰-۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	سهم از واگذاری در سال ۱۴۰۳
بورس	۲,۴۳۹/۶	۲۳/۶	۱۲/۷	۱/۰	۰/۱	۱/۱	۲۵۴/۳	۲/۲	۲۲۲/۸	۲۶/۰	۷۳/۵	۶۹/۴
فرابورس	۴۰۱/۴	۳/۲	۰/۵	۰/۰	۰/۱	۱۴/۷	۴۳/۳	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۱۱/۰	۱۰/۴
مذاکره	۴/۵	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۲	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۲	۰/۲
مزایده	۷۴۴/۱	۲/۹	۳۵/۷	۸/۸	۲/۲	۰/۰	۱۱۲/۳	۱۸۶/۴	۲۳۱/۲	۳۹/۲	۲۱/۱	۱۹/۹
<b>مجموع ارزش فروش</b>	<b>۳,۵۸۹/۶</b>	<b>۲۹/۸</b>	<b>۴۸/۹</b>	<b>۹/۸</b>	<b>۲/۶</b>	<b>۱۵/۹</b>	<b>۴۰۹/۹</b>	<b>۱۸۸/۵</b>	<b>۴۵۴/۰</b>	<b>۶۵/۲</b>	<b>۱۰۵/۹</b>	<b>۱۰۰/۰</b>

ماخذ: سازمان خصوصی سازی، آمار تفکیکی واگذاری؛ بانک مرکزی ایران، شاخص قیمت مصرف کننده

۱۴۰۳ صورت پذیرفته و نسبت به رقم مصوب قانون بودجه ۱۴۰۳ تحقق ۱۲۹/۹ درصدی داشته است. در صورت عدم لحاظ ردیف تهاثر با اشخاص، درصد تحقق نسبت به مصوب قانون مذکور به ۵۴/۹ درصد کاهش می یابد. نمودار ۵ صورت وضعیت تکلیف قانون بودجه و عملکرد واگذاری سهام و بنگاه های مشمول واگذاری را به تصویر می کشد.

طبق گزارش سازمان خصوصی سازی، در سال ۱۴۰۳ مجموعاً ۳۲۹/۶ هزار میلیارد ریال بابت واگذاری شرکت های دولتی به حساب درآمد عمومی خزانه واریز شده است. همچنین در این سال، واگذاری به صورت تهاثر با اشخاص در حدود ۴۴۹/۸ هزار میلیارد ریال ثبت شده است. در مجموع ۷۷۹/۴ هزار میلیارد ریال واگذاری شرکت های دولتی در سال

نمودار ۵. تحقق اهداف بودجه ای واگذاری سهام بنگاه های مشمول واگذاری



ماخذ: سازمان خصوصی سازی، آمار تحقق اهداف بودجه ای واگذاری سهام و بنگاه ها توسط سازمان خصوصی سازی

## ۳-۴. طرح هدفمندی یارانه‌ها

فرآورده‌های نفتی و برق کسر می‌شود و سازمان هدفمندی‌سازی یارانه‌ها منابع باقی‌مانده را به مصارفی از قبیل پرداخت یارانه نقدی و غیرنقدی به خانوارها، اجرای طرح معیشت، کمک به بخش سلامت و یارانه نان و خرید تضمینی گندم اختصاص می‌دهد. جدول ۲۱ منابع و مصارف هدفمندی یارانه‌ها در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ و رشد آن نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ را به تصویر می‌کشد.

در قانون بودجه سال ۱۴۰۳، برای هفتمین سال پیاپی کل منابع و مصارف طرح هدفمندی یارانه‌ها در قالب یک جدول منعکس شد، در حالی که پیش از آن تنها به منابع و مصارف سازمان هدفمندی یارانه‌ها اشاره می‌شد. در واقع از محل فروش فرآورده‌های نفتی، گاز طبیعی و غیره مصارفی از قبیل سهم شرکت ملی نفت از فروش و صادرات فرآورده‌های نفتی، هزینه‌های توزیع و فروش حامل‌های انرژی و واردات

جدول ۲۱. منابع و مصارف هدفمندی یارانه‌ها در قوانین بودجه ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ (هزار میلیارد ریال-درصد)

دریافتی‌ها (منابع)	قانون بودجه سال ۱۴۰۲	قانون بودجه سال ۱۴۰۳	رشد قانون بودجه ۱۴۰۳ به قانون ۱۴۰۲	پرداختی‌ها (مصارف)		رشد قانون بودجه ۱۴۰۳ به قانون ۱۴۰۲
				بخش مربوطه	عنوان	
دریافتی حاصل از فروش داخلی فرآورده‌های نفتی	۹۲۶/۸	۱۲۰۸/۰	۳۰/۳	خزانه داری کل کشور	عوارض و مالیات بر ارزش افزوده فروش داخلی فرآورده‌های نفتی و گاز طبیعی	
	۲۰۹۱۸/۵	۳۰۰۰/۰	۲/۸			
دریافتی حاصل از فروش صادراتی فرآورده‌های نفتی	۲۰۷۵۳/۱	۲۰۷۵۰/۰	-۰/۱	جمع خزانه‌داری کل کشور	جمع خزانه‌داری کل کشور	
دریافتی حاصل از فروش داخلی گاز طبیعی	۰/۰	۶۳۰/۰	-			
سایر منابع شرکت ملی نفت ایران و شرکت‌های تابعه با رعایت قوانین	۰/۰	۰/۰	۰/۰	شرکت ملی گاز ایران	هزینه‌های تولید، انتقال، توزیع و فروش گاز طبیعی	
شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی	۰/۰	۰/۰	۰/۰	شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی	هزینه‌های حمل و نقل جاده‌ای و انتقال، ذخیره‌سازی و پخش فرآورده‌های نفتی	
					هزینه سرمایه‌گذاری و کمک به شرکت ملی نفت	
شرکت ملی نفت ایران	۰/۰	۰/۰	۰/۰	شرکت ملی نفت ایران	سهم ۱۴/۵ درصد شرکت ملی نفت ایران از نفت خام و میعانات گازی تحویلی به پالایشگاه‌ها از محل فروش داخلی و صادراتی فرآورده‌های نفتی	
					جمع هزینه‌های تولید، انتقال و توزیع	
سایر	۰/۰	۰/۰	۰/۰	سایر	حمایت از تولید در بخش انرژی	
					واردات فرآورده‌های نفتی	
سایر	۰/۰	۰/۰	۰/۰	سایر	مصارف صرفه‌جویی انرژی	
					اجرای معافیت مدارس از پرداخت هزینه‌های گاز، برق و آب مصرفی و ۲ درصد بهای سوخت تحویلی به هواپیماها	
مصارف هدفمندی	۰/۰	۰/۰	۰/۰	مصارف هدفمندی	سایر مصارف هدفمندی	
					جمع مصارف هدفمندی	
جمع کل دریافتی	۶۰۹۸/۴	۷۰۵۸۸/۰	۱۵/۰	جمع کل پرداختی	جمع کل پرداختی	

ماخذ: قوانین بودجه سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳

به درآمدهای حاصل از فروش حامل‌های انرژی است. در میان منابع مختلف این تبصره، دریافتی‌های حاصل از فروش فرآورده‌های نفتی داخلی و صادراتی به ترتیب رشد‌های ۳۰/۳ درصدی و ۲/۸ درصدی را

میزان کل دریافتی‌های طرح هدفمندی یارانه‌ها در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ با رشد ۱۵/۰ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲، معادل ۷۰۵۸۸/۰ هزار میلیارد ریال برآورد شد که تمامی اقلام آن مربوط

میلیارد ریال است که سهم ۵۰/۳ درصدی از کل مصارف غیرهدفمندی دارد. در ارتباط با پرداخت یارانه نقدی و غیرنقدی خانوارها، اجرای طرح معیشت و یارانه کالاهای اساسی، نان و دارو، رشد ۲۱/۱ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ تجربه شده تا ۸۸/۹ درصد از کل مصارف هدفمندی و ۷۰/۲ درصد از مجموع مصارف هدفمندی و غیرهدفمندی را به خود اختصاص دهد.

طبیعتاً عملکرد هدفمندی یارانه‌ها در سال ۱۴۰۳ متفاوت از ارقام برآوردی در بودجه مصوب بوده است. بر مبنای گزارش دیوان محاسبات کشور، تراز هدفمندی یارانه‌ها در عمل و در سال ۱۴۰۳ حدود ۲,۶۴۵/۰ هزار میلیارد ریال کسری داشته که از منابع بودجه عمومی و تنخواه‌گردان خزانه تامین شده است. البته ۳۴۵ هزار میلیارد ریال آن بابت بدهی انتقال یافته این سازمان از سال ۱۴۰۲ بوده است. در صورت عدم لحاظ این مقدار انتقال یافته از سال ۱۴۰۲، کسری منابع هدفمندی یارانه‌ها در سال ۱۴۰۳ به ۲,۳۰۰ هزار میلیارد ریال تقلیل می‌یابد. همچنین بر مبنای اخبار انتشار یافته از سوی دیوان محاسبات کشور در ارتباط با عملکرد منابع و مصارف هدفمندی یارانه‌ها در یازده ماهه نخست سال ۱۴۰۳، نسبت عملکرد به مصوب منابع هدفمندی در یازده ماهه نخست ۱۴۰۳ برابر با ۵۳/۰ درصد عنوان شده است. یعنی از کل رقم مصوب یازده ماهه ۱۴۰۳ (۶,۹۵۵/۷ هزار میلیارد ریال) تنها ۳,۶۸۶/۵ هزار میلیارد ریال تحقق یافته تا هدفمندی یارانه‌ها با کسری ۳,۲۶۹/۲ هزار میلیارد ریالی روبه‌رو شود. از این مقدار ۲,۶۹۰/۰ هزار میلیارد ریال از طریق منابع عمومی بودجه و تنخواه‌گردان خزانه در یازده ماهه نخست سال ۱۴۰۳ تامین شده است. بنابراین به نظر می‌رسد که حدود ۵۷۹/۲ هزار میلیارد ریال از مصارف هدفمندی یارانه‌ها در یازده ماهه نخست سال ۱۴۰۳ تخصیص داده نشده که البته به دلیل عدم انتشار جزئیات آن نمی‌توان قضاوتی در مورد اثرات آن داشت.

نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ ثبت کردند. همچنین درآمد حاصل از فروش داخلی گاز طبیعی با کاهش ۰/۱ درصدی به حدود ۲,۷۵۰/۰ هزار میلیارد ریال بالغ شد. شایان ذکر است که منابع حاصل از فروش خوراک به واحدهای پتروشیمی داخلی که در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به تبصره ۱۴ منتقل شده و از سرجمع درآمدهای نفتی در منابع عمومی خارج شده بودند، در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ همچون سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ مجدداً به صورت ضمنی به منابع عمومی و درآمدهای نفتی اضافه شده و منابع حاصل از آن از تبصره ۱۴ خارج شده‌اند. از طرفی، در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ همچون سال‌های قبل از ۱۴۰۰، منابع و مصارف حاصل از فروش برق به مشترکین با احتساب عوارض و مالیات بر ارزش افزوده و منابع و مصارف حاصل از فروش آب، به‌عنوان ردیف‌های جمع‌ی-خرجی در نظر گرفته شده و از سقف منابع و مصارف هدفمندی یارانه‌ها حذف شده‌اند.

مصارف هدفمندسازی یارانه‌ها در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ همچون سنوات گذشته از دو بخش اصلی مصارف غیرهدفمندی (خارج از سازمان هدفمندی یارانه‌ها) و هدفمندی (مربوط به سازمان هدفمندی یارانه‌ها) تشکیل شده است. بخش مصارف غیرهدفمندی به زیربخش‌هایی از جمله خزانه‌داری کل کشور، شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی، شرکت ملی نفت، شرکت ملی گاز، حمایت از تولید در بخش انرژی و سایر تقسیم شده است. در قانون بودجه سال ۱۴۰۳، مصارف هدفمندی رشد ۲۳/۶ درصدی و مصارف غیرهدفمندی رشد ۸/۹ درصدی را در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۲ تجربه کرده‌اند. سهم مصارف غیرهدفمندی در قانون بودجه ۱۴۰۳ نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۲ کاهش یافته و در مقابل، سهم مصارف هدفمندی از ۷۳/۵ درصد در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ به حدود ۷۹/۰ درصد در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ افزایش یافته است. در بخش مصارف غیرهدفمندی ردیفی تحت عنوان «واردات فرآورده‌های نفتی» اضافه شده و رقم برآوردی آن ۸۰۰ هزار

## ۴. تراز پرداخت‌ها

برآورد بانک مرکزی از موازنه پرداخت‌ها - حاصل جمع سه جزء حساب جاری، خالص حساب سرمایه و اشتباهات و از قلم افتادگی‌های محاسباتی - در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ معادل ۷۱۲ میلیون دلار بوده است. این در حالی است که در مدت مشابه سال ۱۴۰۲ این رقم معادل ۱/۲ میلیارد دلار گزارش شده بود.

حساب جاری در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۲ دارای مازاد حدوداً ۶/۳ میلیارد دلاری بود که با افزایش ۱۵۷/۴ درصدی به مازاد ۱۶/۲ میلیارد دلاری در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ تبدیل شده است. از سوی دیگر کسری خالص حساب سرمایه از ۱۸/۹ میلیارد دلار در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۲ به ۱۴/۰ میلیارد دلار در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ تنزل یافته است.

کاهش موازنه پرداخت‌ها در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۲ با وجود رشد قابل توجه مازاد حساب جاری و کاهش کسری حساب سرمایه، ریشه در اشتباهات و از قلم افتادگی‌ها دارد. در واقع در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۲ رقم قابل توجه ۱۳/۹ میلیارد دلاری برای اشتباهات و از قلم افتادگی‌ها در نظر گرفته شده بود که حدود ۹۲/۳ درصد حساب کالا و ۳۲/۸ درصد صادرات نفتی در همین مدت محسوب می‌شد. این رقم در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ به منفی ۱/۴ میلیارد دلار تغییر یافته که اگرچه همچنان در خور توجه است، اما از افزایش دقت نسبی محاسبات تراز پرداخت‌ها حکایت دارد.

ارزش واردات کالا از ۵۹/۰ میلیارد دلار در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۲ با ۲/۹ درصد افزایش به ۶۰/۷ میلیارد دلار در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ رسیده و عمده آن مربوط به واردات غیرنفتی (سایر کالاها غیر از گاز و فرآورده‌های نفتی) است. واردات گاز و فرآورده‌های نفتی ایران که در مجموع سال ۱۴۰۱ تنها ۲۲۸ هزار دلار بود، به دلیل افزایش واردات بنزین و سوخت و تشدید ناترازی انرژی در کشور، به ۱/۳ میلیارد دلار صرفاً در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ افزایش یافته است.

حساب جاری از چهار جزء حساب کالا، حساب خدمات، حساب درآمد و حساب انتقالات جاری تشکیل شده است. حساب کالا (تراز بازرگانی کالایی) که اختلاف ارزش صادرات و واردات کالاها را منعکس می‌کند، با افزایش قابل توجه ۶۸/۸ درصدی، از ۱۵/۰ میلیارد دلار در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۲ به ۲۵/۴ میلیارد دلار در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ رسیده است. حساب کالا شامل صادرات و واردات نفتی و غیرنفتی است. کسری تراز بازرگانی غیرنفتی (اختلاف واردات و صادرات

کسری حساب خدمات از ۸/۰ میلیارد دلار در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ با افزایش ۰/۷ درصدی به ۸/۱ میلیارد دلار در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ رسیده است. کسری حساب درآمد نیز از ۶۴۹ میلیون دلار به ۸۸۰ میلیون دلار در همین مدت افزایش یافته است. جدول ۲۲ جزئیات موازنه پرداخت‌ها را نشان می‌دهد.

حساب جاری از چهار جزء حساب کالا، حساب خدمات، حساب درآمد و حساب انتقالات جاری تشکیل شده است. حساب کالا (تراز بازرگانی کالایی) که اختلاف ارزش صادرات و واردات کالاها را منعکس می‌کند، با افزایش قابل توجه ۶۸/۸ درصدی، از ۱۵/۰ میلیارد دلار در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۲ به ۲۵/۴ میلیارد دلار در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ رسیده است. حساب کالا شامل صادرات و واردات نفتی و غیرنفتی است. کسری تراز بازرگانی غیرنفتی (اختلاف واردات و صادرات

۱. شامل واردات گمرکی و غیرگمرکی فرآورده‌های نفتی، گاز طبیعی، میعانات و مایعات گازی  
۲. عمدتاً شامل دریافت و پرداخت‌های مربوط به جبران خدمات کارگران و درآمدها و هزینه‌های سرمایه‌گذاری

جدول ۲۲. جزییات موازنه پرداخت‌ها (میلیون دلار-درصد)

رشد نه ماهه نخست ۱۴۰۳ به نه ماهه نخست ۱۴۰۲	نه ماهه نخست ۱۴۰۳	کل سال ۱۴۰۲	نه ماهه نخست ۱۴۰۲	
۱۵۷/۴	۱۶,۱۵۵	۸,۵۹۲	۶,۲۷۷	حساب جاری
۶۸/۸	۲۵,۳۸۸	۲۱,۰۷۷	۱۵,۰۴۴	حساب کالا
۱۶/۲	۸۶,۱۳۰	۱۰۰,۵۱۹	۷۴,۰۹۲	صادرات کالا (فوب)
۱۸/۳	۵۰,۰۷۱	۵۶,۷۹۶	۴۲,۳۱۵	صادرات نفتی
۱۳/۵	۳۶,۰۵۹	۴۳,۷۲۳	۳۱,۷۷۸	صادرات غیرنفتی
۲/۹	۶۰,۷۴۲	۷۹,۴۴۲	۵۹,۰۴۹	واردات کالا (فوب)
۸/۷	۱,۲۷۶	۲,۵۰۴	۱,۱۷۴	گاز و فرآورده‌های نفتی
۲/۷	۵۹,۴۶۶	۷۶,۹۳۸	۵۷,۸۷۴	سایر کالاها
۰/۷	-۸,۱۲۸	-۱۱,۱۵۹	-۸,۰۷۵	حساب خدمات
۳۵/۷	-۸۸۰	-۱,۲۸۸	-۶۴۹	حساب درآمد
۴۲۱/۰	-۲۲۶	-۳۸	-۴۳	حساب انتقالات جاری
-۲۵/۸	-۱۴,۰۴۶	-۱۹,۸۸۲	-۱۸,۹۳۸	خالص حساب سرمایه
-	-۱,۳۹۷	۱۱,۱۷۸	۱۳,۸۸۶	اشتباهات و از قلم افتادگی‌ها
-۴۱/۹	۷۱۲	-۱۱۲	۱,۲۲۵	موازنه کل

ماخذ: بانک مرکزی ایران، نماگرهای اقتصادی

در سال ۱۴۰۳، صادرات کالایی کشور به لحاظ وزنی و ارزشی به ترتیب با افزایش ۱۰٪ درصدی و ۱۵/۶ درصدی مواجه شده است. از سوی دیگر در این سال، واردات کالایی کشور به لحاظ وزنی و ارزشی به ترتیب با کاهش ۸٪ درصدی و افزایش ۸/۲ درصدی همراه بوده است. در سال ۱۴۰۳، معادل ۶۱ میلیون و ۶۴۴ هزار تن انواع کالاهای پتروشیمی به ارزش ۲۴ میلیارد و ۹۱۴ میلیون دلار به خارج از کشور صادر شده که به لحاظ وزنی ۲۷ درصد و از حیث ارزشی ۲۸ درصد رشد را نسبت به سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد. سه قلم عمده کالاهای صادراتی در سال ۱۴۰۳ شامل گاز طبیعی با ۶ میلیارد و ۸۶۶ میلیون دلار، پروپان مایع شده با ۳ میلیارد و ۶۳۵ میلیون دلار و بوتان مایع شده با ۲ میلیارد و ۲۱۱ میلیون دلار بوده‌اند.

طلای خام با ۸ میلیارد و ۵۱ میلیون دلار، ذرت دامی با ۲ میلیارد و ۹۷۸ میلیون دلار و تلفن‌های همراه هوشمند با ۲ میلیارد و ۴۰۲ میلیون دلار واردات، سه قلم عمده کالاهای وارداتی در سال ۱۴۰۳ را تشکیل داده‌اند. کنجاله سویا با یک میلیارد و ۹۵۴ میلیون دلار، دانه سویا با یک میلیارد و ۳۱۸ میلیون دلار، انواع کشنده با یک میلیارد و ۲۷۳ میلیون دلار، برنج با یک میلیارد و ۲۶۶ میلیون دلار و قطعات منفصله جهت تولید اتومبیل سواری با یک میلیارد و ۵۳ میلیون دلار در رتبه‌های بعدی اقلام وارداتی ایران در سال ۱۴۰۳ قرار دارند. جدول ۲۳ جزییات تجارت گمرکی را در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ نمایش می‌دهد.

عملکرد تراز پرداخت‌ها در نه ماهه نخست ۱۴۰۳ دو روند همزمان را بازتاب می‌دهد: بهبود تجارت خارجی و تداوم کسری حساب سرمایه. رشد قابل توجه مازاد حساب کالا، ناشی از افزایش صادرات نفتی و غیرنفتی و ثبات نسبی واردات، موجب تقویت قابل توجه حساب جاری شده است. با این حال، اثر مثبت این بهبود با تداوم خروج سرمایه و کاهش منابع شناسایی نشده (در قالب افت اشتباهات و از قلم افتادگی‌ها) خنثی شده و در نهایت موازنه کل نسبت به سال قبل از آن کاهش یافته است.

به بیان دیگر، اگرچه صادرات نقش مهمی در ارتقای تراز تجاری ایفا کرده، اما فرار سرمایه، نااطمینانی اقتصادی و ضعف در جذب منابع مالی خارجی، همچنان مانعی جدی بر سر راه پایداری تراز پرداخت‌ها بوده است. تداوم این روند می‌تواند فشار بر منابع ارزی کشور را افزایش دهد.

بر اساس آمارهای گمرک، در مجموع سال ۱۴۰۳ حدود ۱۵۱/۰ میلیون تن کالا به ارزش تقریبی ۵۷/۸ میلیارد دلار از پایانه‌های گمرکی کشور صادر و حدود ۳۹/۲ میلیون تن به ارزش تقریبی ۷۲/۴ میلیارد دلار به پایانه‌های گمرکی کشور وارد شده است. بنابراین کسری تراز تجاری گمرکی کشور از حدود ۱۶/۸ میلیارد دلار در سال ۱۴۰۲ به حدود ۱۴/۵ میلیارد دلار در سال ۱۴۰۳ کاهش یافته که دلیل آن رشد بیشتر صادرات گمرکی نسبت به واردات گمرکی بوده است. در این زمینه شرایط ارزی کشور دو اثر متناقض بر تجارت داشته است: افزایش نرخ ارز تشویق‌کننده صادرات در مقابل واردات بوده و در سوی دیگر، رانت ناشی از نظام چند نرخ ارز تشویق‌کننده بیش‌الظهوری واردات و کم‌الظهوری صادرات بوده است.

جدول ۲۳. تجارت گمرکی کشور در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳

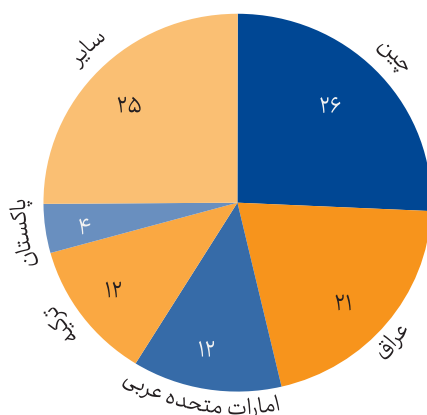
درصد تغییرات	۱۴۰۳			۱۴۰۲			
	وزن	نسبت ارزش به وزن (دلار هر تن)	ارزش (میلیون دلار)	وزن (هزار تن)	نسبت ارزش به وزن (دلار هر تن)	ارزش (میلیون دلار)	
۱۵/۶	۱۰/۰	۳۸۱	۵۷,۸۴۴	۱۵۱,۹۷۱	۳۶۲	۵۰,۰۲۸	صادرات
۸/۲	-۰/۸	۱,۸۴۴	۷۲,۳۷۵	۳۹,۲۵۸	۱,۶۹۰	۶۶,۸۷۷	واردات
-۱۳/۸	۱۴/۴	-	-۱۴,۵۳۱	۱۱۲,۷۱۳	-	-۱۶,۸۴۹	تراز بازرگانی گمرکی

ماخذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران

متحدۀ عربی با ۷/۲ میلیارد دلار و سهم ۱۲/۵ درصدی، ترکیه با ۶/۹ میلیارد دلار و سهم ۱۱/۹ درصدی و پاکستان با ۲/۴ میلیارد دلار و سهم ۴/۲ درصدی از کل ارزش صادرات گمرکی ایران، در جایگاه‌های بعدی شرکای اصلی صادراتی کشور قرار گرفته‌اند. نمودار ۶ ترکیب مقاصد اصلی صادراتی ایران را در سال ۱۴۰۳ نشان می‌دهد.

در سال ۱۴۰۳، کشورهای چین، عراق، امارات متحده عربی، ترکیه و پاکستان مجموعاً با سهم ۷۴/۹ درصدی از کل ارزش صادرات گمرکی کشور، به ترتیب پنج مقصد اصلی صادراتی کشور به شمار می‌روند. در این مدت صادرات گمرکی به مقصد چین بالغ بر ۱۴/۸ میلیارد دلار بوده تا سهم ۲۵/۷ درصدی از کل ارزش صادرات گمرکی ایران در اختیار این کشور باشد. عراق با ۱۱/۹ میلیارد دلار و سهم ۲۰/۶ درصدی، امارات

نمودار ۶. ترکیب مقاصد اصلی صادراتی کشور در سال ۱۴۰۳، بر حسب سهم از ارزش کل صادرات گمرکی (درصد)

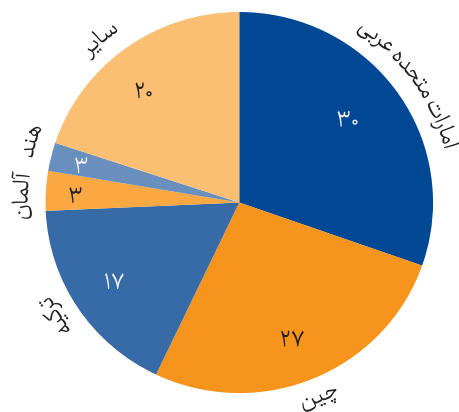


ماخذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران

چین و ترکیه تأمین‌کننده حدود ۷۴/۳ درصد از نیاز وارداتی ایران بوده و طبیعتاً ریسک تمرکز قابل توجهی را به ایران وارد می‌کنند. پس از این سه کشور، آلمان با ۲/۴ میلیارد دلار و سهم ۳/۴ درصدی و هند با حدود ۱/۷ میلیارد دلار و سهم ۲/۴ درصدی از کل ارزش واردات کالا به ایران، به ترتیب جایگاه‌های بعدی شرکای اصلی وارداتی را در اختیار دارند. نمودار ۷ ترکیب مبایذ اصلی وارداتی کشور را طی سال ۱۴۰۳ نشان می‌دهد.

در سال ۱۴۰۳، کشور امارات متحده عربی با اختصاص رقمی بالغ بر ۲۲/۰ میلیارد دلار و سهمی در حدود ۳۰/۴ درصد از کل ارزش واردات کشور، در جایگاه نخست کشورهای صادرکننده کالا به ایران قرار گرفته است. همچنین کشورهای چین با ۱۹/۳ میلیارد دلار و سهم ۲۶/۷ درصدی و ترکیه با ۱۲/۵ میلیارد دلار و سهم ۱۷/۲ درصدی، به ترتیب در جایگاه‌های بعدی شرکای اصلی وارداتی ایران قرار دارند. در واقع سه کشور امارات،

نمودار ۷. ترکیب شرکای اصلی وارداتی ایران در سال ۱۴۰۳، بر حسب سهم از ارزش کل واردات گمرکی (درصد)



ماخذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران

عربستان سعودی، تجارت گمرکی ایران با ترکیه ۶۳ درصد، با قطر ۴۶ درصد و با افغانستان ۲۸ درصد رشد را به لحاظ ارزشی در سال ۱۴۰۳ نسبت به سال ۱۴۰۲ تجربه کرده است.

مطابق آمارهای گمرک، مجموع صادرات و واردات گمرکی ایران با ۱۵ کشور همسایه در سال ۱۴۰۳ با رشد ۲۱۰ درصدی نسبت به سال ۱۴۰۲، به ۷۴ میلیارد و ۳۱۷ میلیون دلار رسیده که در میان کشورهای همسایه، عربستان سعودی بیشترین رشد را به خود اختصاص داده است. پس از

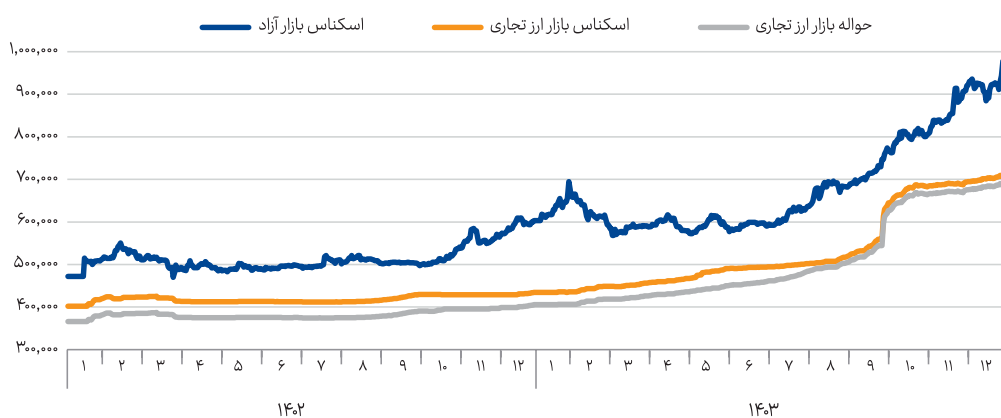
## ۵. بازار ارز

قیمت هر دلار آمریکا در بازار آزاد ارز ایران اولین روز معاملاتی سال ۱۴۰۳ را با رقم حدود ۶۱۹ هزار ریال آغاز و این سال را با رقم حدود ۹۷۸ هزار ریال به پایان رساند که حاکی از رشد ۵۸/۱ درصدی این متغیر مهم اقتصادی در پایان سال ۱۴۰۳ نسبت به اولین روز معاملاتی آن سال است.

نرخ برابری دلار آمریکا در برابر ریال ایران در اردیبهشت ۱۴۰۳ وارد روندی کاهشی شد و تا پایان تابستان آن سال همراه با افت و خیزهایی حول ۶۰۰ هزار ریال در نوسان بود. این نرخ از پاییز ۱۴۰۳ وارد روند افزایشی شد که با شیب فزاینده‌ای تا پایان سال ۱۴۰۳ ادامه داشت. نمودار ۸ تحولات بازار آزاد ارز را در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ به تصویر می‌کشد.

به‌طور کلی بازار آزاد ارز ایران در طول سال ۱۴۰۳ نوسان زیادی داشت که علت اصلی آن را می‌توان به تحولات سیاسی داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی متعدد و البته دور از انتظار نسبت داد. روند افزایشی قیمت دلار آمریکا در بازار آزاد ارز ایران که از زمستان ۱۴۰۲ همزمان با تحولات سیاسی منطقه‌ای آغاز شده بود، در بهار ۱۴۰۳ شدت یافت و در اواخر فروردین ۱۴۰۳ ارزش هر دلار آمریکا تا مرز ۷۰۰ هزار ریال نیز پیش رفت.

نمودار ۸. نرخ دلار آمریکا در برابر ریال ایران در بازارهای مختلف در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳\*



ماخذ: شبکه اطلاع‌رسانی طلا، سکه و ارز  
\* بازار ارز تجاری از اوایل آذر ۱۴۰۳ به مرکز مبادله ارز و طلای ایران افزوده شد. در ابتدا معاملات ارزی در این بازار به صورت محدود اما با نرخی بالاتر از نرخ بازار متشکل (نیما) صورت می‌گرفت، اما مقرر شد تا از اول بهمن ۱۴۰۳ کلیه معاملات ارزی (به جز ارز مربوط به واردات کالاهای اساسی) در آن انجام شود.

بهار از ثبات بیشتری برخوردار بود. میانگین قیمت دلار آمریکا در بازار آزاد ارز در تابستان این سال به‌طور متوسط ۵۹۰ هزار ریال بود که از کاهش حدود ۳ درصدی نسبت به میانگین بهار ۱۴۰۳ حکایت داشت. ثبات نسبی بازار ارز ایران در تابستان دیری نپایید و پس از آغاز دوباره درگیری‌های منطقه‌ای در اواخر شهریور ۱۴۰۳، روند کاهش دوباره ارزش ریال در برابر دلار آمریکا آغاز شد و این روند در واکنش به ترور مقامات بلندپایه حزب الله، حمله محدود اسرائیل به برخی مراکز نظامی ایران در آبان ماه، انتخاب مجدد دونالد ترامپ به ریاست جمهوری آمریکا و در نهایت سقوط بشار اسد در آذر ۱۴۰۳ شدت گرفت. قیمت هر دلار آمریکا در بازار آزاد ایران که فصل پاییز را با حدود ۶۰۰ هزار ریال آغاز کرده بود، آن فصل را با ۷۶۲ هزار ریال به پایان رساند. نرخ برابری دلار آمریکا

روند افزایشی قیمت دلار آمریکا در بازار آزاد ارز ایران که از زمستان ۱۴۰۲ آغاز شده بود با حمله اسرائیل به کنسولگری ایران در سوریه در واپسین روز نوروز ۱۴۰۳ شدت گرفت. در واکنش به پاسخ متقابل ایران به اسرائیل تا پایان فروردین ۱۴۰۳ قیمت هر دلار آمریکا در بازار آزاد از ۶۶۰ هزار ریال هم عبور کرد، اما با فروکش کردن تنش‌ها، نرخ برابری دلار آمریکا در برابر ریال ایران از اردیبهشت ۱۴۰۳ وارد روندی کاهشی شد و به دنبال آن، پیروزی دولتی میانه‌رو در انتخابات زود هنگام ریاست جمهوری ایران در اوایل تابستان آن سال به بازار ارز ثباتی نسبی بخشید. به رغم وقوع رخداد‌های سیاسی در فصل تابستان از جمله ترور رئیس دفتر سیاسی تشکیلات خودگردان فلسطین در تهران و سایه مجدد فضای بدبینی، در مجموع بازار ارز در تابستان ۱۴۰۳ نسبت به فصل

بر بازار ارز ایران سایه افکند و از هفته سوم بهمن ۱۴۰۳، قیمت هر دلار آمریکا از مرز ۹۰۰ هزار ریال نیز گذشت و سال ۱۴۰۳ را با حدود ۹۷۸ هزار ریال به پایان رساند. میانگین نرخ دلار آمریکا در برابر ریال ایران در بازار آزاد در زمستان ۱۴۰۳ به حدود ۸۶۲ هزار ریال رسید که نسبت به فصل قبل از آن حدود ۲۸ درصد افزایش نشان می‌دهد. جدول ۲۴ روند نوسان نرخ برابری اسمی اسکناس دلار آمریکا در برابر ریال ایران را در فصول مختلف سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ نشان می‌دهد.

در پاییز ۱۴۰۳ به‌طور میانگین به حدود ۶۷۵ هزار ریال رسید که نسبت به میانگین این نرخ در تابستان همان سال حدود ۱۴ درصد افزایش نشان می‌دهد. روند افزایشی نرخ دلار آمریکا در برابر ریال ایران در بازار آزاد در زمستان ۱۴۰۳ شدت بیشتری گرفت و در نخستین روزهای آن فصل از مرز ۸۰۰ هزار ریال نیز گذشت. پس از استقرار دولت جدید آمریکا در بهمن ۱۴۰۳ و وضع تحریم‌های جدید علیه ایران که عمدتاً شبکه فروش نفت ایران را هدف قرار داده بود، همگام با افزایش احتمال عدم مذاکره با آمریکا به رغم تمایل اولیه دولت برای انجام آن، مجدداً فضای بدبینی

جدول ۲۴. نرخ اسمی اسکناس دلار آمریکا در برابر ریال ایران در بازار آزاد

میانگین	بالترین نرخ	پایین‌ترین نرخ	انحراف معیار	ضریب تغییرات	
بهار ۱۴۰۲	۵۰۷,۰۹۸	۵۵۰,۵۱۰	۴۶۹,۸۳۰	۲۰,۱۶۳	۰/۰۴
تابستان ۱۴۰۲	۴۹۳,۶۵۴	۵۰۸,۶۱۰	۴۸۳,۱۰۰	۵,۰۴۵	۰/۰۱
پاییز ۱۴۰۲	۵۰۶,۲۵۴	۵۲۱,۵۰۰	۴۹۲,۴۱۰	۶,۹۵۴	۰/۰۱
زمستان ۱۴۰۲	۵۵۴,۴۰۱	۶۰۹,۲۰۰	۴۹۹,۴۹۰	۳۴,۳۰۵	۰/۰۶
<b>سال ۱۴۰۲</b>	<b>۵۱۴,۹۹۹</b>	<b>۶۰۹,۲۰۰</b>	<b>۴۶۹,۸۳۰</b>	<b>۳۰,۶۳۳</b>	<b>۰/۰۶</b>
بهار ۱۴۰۳	۶۱۱,۶۲۰	۶۹۵,۰۰۰	۵۶۸,۵۰۰	۲۷,۹۲۶	۰/۰۵
تابستان ۱۴۰۳	۵۹۳,۶۴۲	۶۱۶,۹۱۰	۵۷۲,۲۰۰	۱۰,۹۶۱	۰/۰۲
پاییز ۱۴۰۳	۶۷۵,۱۵۹	۷۷۳,۶۵۰	۵۹۵,۵۰۰	۴۴,۳۷۶	۰/۰۷
زمستان ۱۴۰۳	۸۶۲,۰۹۶	۹۷۷,۸۰۰	۷۶۲,۴۰۰	۵۶,۱۴۶	۰/۰۷
<b>سال ۱۴۰۳</b>	<b>۶۸۴,۲۶۹</b>	<b>۹۷۷,۸۰۰</b>	<b>۵۶۸,۵۰۰</b>	<b>۱۱۲,۷۴۱</b>	<b>۰/۱۶</b>

ماخذ: بانک مرکزی ایران؛ شبکه اطلاع‌رسانی طلا، سکه و ارز؛ محاسبات تحقیق

عمل پایانی بر معاملات ارزی با نرخ نیمایی یا به عبارت بهتر راهکاری برای افزایش نرخ ارز نیمایی بود. از جمله اهداف راه‌اندازی بازار ارز تجاری که نرخ آن بالاتر از نرخ ارز نیمایی است، ترغیب بیشتر صادرکنندگان به عرضه درآمدهای ناشی از صادرات در داخل کشور، کاهش رانت‌های ناشی از تفاوت نرخ‌های ارز و در نهایت حرکت به سوی یکسان‌سازی نرخ ارز بود. در نتیجه افزایش نرخ ارز در مرکز مبادله، شکاف بین نرخ‌های اسکناس دلار آمریکا در بازار آزاد و مرکز مبادله در دی ۱۴۰۳ به حدود ۱۹ درصد رسید که نسبت به ماه قبل از آن حدود ۱۰ واحد درصد کاهش نشان می‌داد، اما به دلیل تنش‌های سیاسی یادشده در زمستان ۱۴۰۳ و فضای بدبینی حاکم بر بازار ارز، شکاف بین نرخ اسکناس دلار آمریکا در بازار آزاد و بازار ارز تجاری در بهمن و اسفند ۱۴۰۳ فزونی یافت و به ترتیب به حدود ۲۵ درصد و ۳۲ درصد رسید، اما این شکاف کمکان نسبت به سه ماه فصل بهار ۱۴۰۳ کمتر بود. شکاف بین نرخ اسکناس دلار آمریکا در بازار آزاد با نرخ حواله آن در مرکز مبادله (بازار ارز تجاری) نیز که در فروردین ۱۴۰۳ به بیش از ۵۵ درصد رسیده بود، از اردیبهشت تا پایان شهریور ۱۴۰۳ روندی کاهشی را تجربه کرد و از مهر ماه مجدداً افزایش یافت. این شکاف در سه ماه پایانی سال به ترتیب به حدود ۲۲ درصد، ۲۸ درصد و ۳۵ درصد بالغ شد. بنابراین، برخلاف آنچه انتظار می‌رفت و به دلیل فضای پرتنش روابط بین‌المللی، راه‌اندازی بازار ارز تجاری قادر به همگرایی نرخ‌های ارز در این بازار و نرخ‌های بازار آزاد نشد. بر اساس آمار مرکز مبادله ارز و طلای ایران، از آغاز فعالیت بازار ارز تجاری تا آخرین روز معاملاتی در سال ۱۴۰۳ (۲۶ اسفند)، حجم کل معاملات آن بر حسب دلار به ۶ میلیارد و ۷۵۸ میلیون دلار رسید.

ارقام جدول ۲۴ نشان می‌دهند بازار آزاد ارز ایران بی‌ثبات‌ترین دوران خود در سال ۱۴۰۳ را به ترتیب در زمستان و پاییز آن سال تجربه کرده است. در همین راستا آخرین آمار خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی در زمان نگارش این گزارش نشان می‌دهد که معادل دلاری این قلم از پایه پولی در پایان اسفند ۱۴۰۲ نسبت به بهمن ۱۴۰۲ کاهش قابل توجهی داشته و از آن به بعد در ۱۱ ماه نخست سال ۱۴۰۳ با دامنه کمی در نوسان بوده است. بنابراین بخشی از ثبات نسبی بازار ارز در نیمه اول سال ۱۴۰۳ را می‌توان به دخالت بازارساز در این بازار نسبت داد که با فضای خوشبینانه ناشی از استقرار دولت جدید میانه‌رو در ایران مقارن بود. از سوی دیگر، ارقام خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی در ۲ ماه نخست زمستان ۱۴۰۳ حاکی از این است که احتمالاً بازارساز در آن فصل توان یا تمایل چندانی برای کنترل بازار ارز نداشته است.<sup>۱</sup>

علاوه بر تحولات قیمت دلار آمریکا در بازار آزاد، تحولات آن در مرکز مبادله ارز و طلای ایران (بازار ثانویه) نیز در خور بررسی است. قیمت اسکناس و حواله دلار آمریکا در مرکز مبادله ارز و طلای ایران که در هشت ماهه نخست سال ۱۴۰۳ با دامنه کمی در نوسان بود، از آذر آن سال با شیب قابل توجهی افزایش یافت. در این میان از اوایل آذر ۱۴۰۳ نیز بازار جدیدی تحت عنوان بازار ارز تجاری به مرکز مبادله ارز و طلای ایران افزوده شد که در ابتدا معاملات ارزی به‌صورت محدود و با نرخ بالاتر در آن صورت می‌گرفت، اما مقرر شد تا از اول بهمن ۱۴۰۳ کلیه معاملات ارزی (به جز ارز مربوط به واردات کالاهای اساسی) در قالب بازار جدید انجام شود که این امر در

۱. برای اطلاعات بیشتر به بخش متغیرهای پولی و اعتباری نگاه کنید.

# ۶. متغیرهای پولی و اعتباری

## ۶-۱. کل‌های پولی

ماهانه نقدینگی در سال ۱۴۰۳ به‌طور متوسط به ۲/۲ درصد رسید که نسبت به میانگین رشد ماهانه ۱/۸ درصدی آن در سال ۱۴۰۲ بیشتر است. بنابراین به نظر می‌رسد بانک‌ها به‌طور جزئی و در برهه‌هایی از سال ۱۴۰۳ از سقف دستوری تعیین‌شده برای رشد ماهانه دارایی‌های خود عدول کرده باشند. همچنین پایه پولی در پایان بهمن ۱۴۰۳ به ۱۲,۷۲۹/۴ هزار میلیارد ریال بالغ شد که نسبت به زمان مشابه سال ۱۴۰۲ معادل ۲۲/۰ درصد و نسبت به پایان سال ۱۴۰۲ معادل ۱۶/۶ درصد افزایش یافته است. جدول ۲۵ تغییرات نقدینگی و پایه پولی را به همراه اجزای تشکیل‌دهنده آنها در پایان بهمن ۱۴۰۳ نشان می‌دهد.

بر اساس آخرین اخبار بانک مرکزی، نرخ رشد سالانه نقدینگی در پایان سال ۱۴۰۳ به ۲۹/۱ درصد افزایش یافت و بر این اساس، نقدینگی در پایان اسفند ۱۴۰۳ به ۱۰,۷۴۲/۳ هزار میلیارد ریال بالغ شد. لازم به ذکر است که جزییات متغیرهای عمده پولی در پایان سال ۱۴۰۳ در زمان نگارش این گزارش منتشر نشده و آخرین آمار در دسترس تا پایان بهمن ۱۴۰۳ را در بر می‌گیرد. آمار جزییات متغیرهای پولی نشان می‌دهد که نقدینگی در پایان بهمن ۱۴۰۳ به ۹۹,۴۲۰/۱ هزار میلیارد ریال رسیده که نسبت به پایان بهمن ۱۴۰۲ معادل ۲۷/۸ درصد و نسبت به پایان سال ۱۴۰۲ معادل ۲۶/۲ درصد رشد کرده است. نرخ رشد

جدول ۲۵. جزییات نقدینگی و پایه پولی و نرخ رشد اجزای آنها (هزار میلیارد ریال-درصد-واحد درصد)

مانده	رشد در بهمن ۱۴۰۳ نسبت به		سهم از رشد در بهمن ۱۴۰۳ نسبت به				
	رشد در بهمن ۱۴۰۲ نسبت به		سهم از رشد در بهمن ۱۴۰۲ نسبت به				
	بهمن ۱۴۰۲	اسفند ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	اسفند ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	اسفند ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۳
<b>پایه پولی از سمت منابع</b>	۱۰,۴۳۳/۴	۱۰,۹۲۱/۳	۱۲,۷۲۹/۴	۲۲/۰	۱۶/۶	۲۲/۰	۱۶/۶
خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی	۳,۰۷۵/۴	۱۸,۵۳۷/۱	۲۸,۱۴۹/۹	۸۱۵/۳	۵۱/۹	۲۴۰/۳	۸۸/۰
خالص مطالبات بانک مرکزی از بخش دولتی	-۱۹۹/۲	-۱,۷۸۶/۸	-۸۲۸/۵	-۳۱۵/۹	-۵۳/۶	-۶/۰	۸/۸
مطالبات بانک مرکزی از بخش دولتی	۴,۴۲۱/۱	۴,۷۴۲/۸	۶,۱۹۲/۸	۴۰/۱	۳۰/۶	۱۷/۰	۱۳/۳
سپرده‌های بخش دولتی نزد بانک مرکزی	۴,۶۲۰/۳	۶,۵۲۹/۶	۷,۰۲۱/۳	۵۲/۰	۷/۵	-۲۳/۰	-۴/۵
مطالبات بانک مرکزی از بانک‌ها	۶,۸۲۱/۲	۷,۷۱۳/۵	۹,۶۷۰/۲	۴۱/۸	۲۵/۴	۲۷/۳	۱۷/۹
خالص سایر اقلام بانک مرکزی	۷۳۶/۰	-۱۳,۵۴۲/۵	-۲۴,۲۶۲/۲	-	۷۹/۲	-۲۳۹/۶	۹۸/۲
مانده اجرای عملیات سیاست پولی	۱,۶۱۰/۳	۲,۰۴۰/۰	۳,۴۰۲/۵	۱۱۱/۳	۶۶/۸	۱۷/۲	۱۲/۵
<b>نقدینگی برحسب اجزای تشکیل‌دهنده</b>	۷۷,۷۹۵/۹	۷۸,۷۷۴/۵	۹۹,۴۲۰/۱	۲۷/۸	۲۶/۲	۲۶/۲	۲۶/۲
<b>پول</b>	۱۹,۲۷۳/۸	۱۹,۱۴۶/۴	۲۵,۰۷۲/۰	۳۰/۱	۳۰/۹	۲۴/۳	۲۵/۲
اسکناس و مسکوک در دست اشخاص	۱,۲۸۶/۰	۱,۴۶۸/۸	۱,۵۲۳/۰	۱۸/۴	۳/۷	۱/۹	۱/۵
سپرده‌های دیداری	۱۷,۹۸۷/۸	۱۷,۶۷۷/۶	۲۳,۵۴۹/۰	۳۰/۹	۳۳/۲	۲۲/۴	۲۳/۷
خالص چک‌ها	۲۵۰/۳	۵۲۲/۶	۶۳۲/۱	۱۵۲/۵	۲۱/۰	-/۷	-/۶
<b>شبه پول</b>	۵۸,۵۲۲/۱	۵۹,۶۲۸/۱	۷۴,۳۴۸/۱	۲۷/۰	۲۴/۷	۷۵/۷	۷۴/۸
قرض‌الحسنه پس‌انداز	۶,۸۳۴/۷	۷,۶۰۳/۵	۱۰,۴۱۲/۷	۵۲/۴	۳۶/۹	۹/۷	۱۰/۵
کوتاه‌مدت	۱۶,۶۰۸/۴	۱۶,۸۶۵/۴	۲۰,۱۱۹/۵	۲۱/۱	۱۹/۳	۲۱/۴	۲۰/۲
یک ساله	۱۴,۷۲۷/۲	۱۴,۵۰۸/۷	۱۵,۹۳۱/۶	۸/۲	۹/۸	۱۸/۴	۱۶/۰
دو ساله	۴,۰۳۵/۱	۴,۱۸۳/۵	۳,۱۱۶/۰	-۲۲/۸	-۲۵/۵	۵/۳	۳/۱
سه ساله	۱۴,۲۴۷/۶	۱۴,۳۸۲/۹	۲۱,۷۰۱/۹	۵۲/۳	۵۰/۹	۱۸/۳	۲۱/۸
چهار ساله	۳/۶	۳/۶	۳۰۰/۳	-	-	-/۰	-/۳
پنج ساله	۶۵/۵	۶۵/۲	۶۴/۰	-۲/۳	-۱/۸	-/۱	-/۱
متفرقه	۲,۰۰۰/۰	۲,۰۱۵/۳	۲,۷۰۲/۱	۳۵/۱	۳۴/۱	۲/۶	۲/۷
<b>ضریب فزاینده نقدینگی</b>	۷/۴۶	۷/۲۱	۷/۸۱	۴/۷	۸/۳	-	-

ماخذ: بانک مرکزی ایران، گزیده آمارهای اقتصادی

بود، در سه ماه بعدی وارد روند افزایشی شد، اما مجدداً در شهریور ماه به ۱۸/۷ درصد کاهش یافت که نسبت به رشد سالانه ۴۱/۷ درصدی در شهریور ۱۴۰۲ کاهش قابل ملاحظه ۲۳/۰ واحد درصدی را نشان می‌دهد. نرخ رشد سالانه پایه پولی در سه ماه متوالی پاییز ۱۴۰۳ روندی کاهش داشت و در مهر ماه به ۲۱/۳ درصد، در آبان ماه به ۲۰/۷ درصد و در آذر ماه به ۲۰/۰ درصد رسید، اما از دی ماه تغییر جهت داد و به ۲۱/۲ درصد رسید و در نهایت بهمن ۱۴۰۳ را با نرخ ۲۲/۰ درصد به پایان رساند. بررسی تحولات اجزای پایه پولی نشان می‌دهد که خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی در پایان بهمن ۱۴۰۳ نسبت به پایان اسفند ۱۴۰۲ معادل ۵۱/۹ درصد افزایش یافته و در بین سایر اجزای پایه پولی، بیشترین سهم از رشد - معادل ۸۸/۰ واحد درصد از رشد یازده ماهه این متغیر عمده پولی - را به خود اختصاص داده است. باید توجه داشت گزارش بانک مرکزی از تحولات پایه پولی در یازده ماهه منتهی به بهمن ۱۴۰۳، افزایش نرخ تسعیر ارز را به عنوان عامل اصلی افزایش ۵۱/۹ درصدی خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی عنوان کرده است. بر این اساس و برخلاف یازده ماهه نخست سال ۱۴۰۲ که دارایی‌های خارجی با نرخ رسمی ۴۲ هزار ریال به ازای هر دلار تسعیر می‌شد، از اسفند سال ۱۴۰۲ به این سو احتمالاً نرخ موزون ارز در بازار متشکل ارزی در پایان هر ماه مبنای تسعیر و تبدیل خالص دارایی‌های خارجی به ریال بوده است. به این ترتیب اگر خالص دارایی‌های خارجی بر مبنای نرخ موزون دلار<sup>۱</sup> در پایان هر ماه به معادل دلاری آن تبدیل شود، در پایان بهمن ۱۴۰۳، معادل دلاری خالص سایر دارایی‌های خارجی بانک مرکزی نسبت به پایان سال ۱۴۰۲ نه تنها رشد نکرده، بلکه اندکی کاهش نیز یافته است. به علاوه، از آنجایی که در بهمن ۱۴۰۲، نرخ رسمی ۴۲ هزار ریال به ازای هر دلار مبنای تسعیر دارایی‌های خارجی بانک مرکزی بوده، رشد سالانه خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی حدود ۸۱۵ درصد به دست آمده تا سهم از رشد سالانه این جزء از پایه پولی در پایان بهمن ۱۴۰۳ به حدود ۲۴۰ واحد درصد از رشد یک ساله پایه پولی برسد. واضح است که این رشد قابل توجه نیز ناشی از تغییر نرخ تسعیر ارز بوده و در صورتی که برای حذف اثر افزایش نرخ تسعیر، معادل دلاری خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی محاسبه شود، ارزش دلاری خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی نه تنها در پایان بهمن ۱۴۰۳ نسبت به پایان بهمن ۱۴۰۲ افزایش نداشته، بلکه حدود ۳۳ درصد کاهش یافته تا در عمل نقش کاهشی در رشد پایه پولی در دوره یک ساله مورد بررسی داشته باشد.<sup>۲</sup>

با توجه به این توضیحات، در عمل مطالبات بانک مرکزی از بانک‌ها با نرخ رشد ۲۵/۴ درصدی و سهم از رشد ۱۷/۹ واحد درصدی عامل اصلی رشد یازده ماهه پایه پولی بوده است. خالص بدهی بخش دولتی نیز با سهم از رشد ۸/۸ واحد درصدی در نرخ رشد یازده ماهه پایه پولی عامل بعدی افزایش دهنده پایه پولی در دوره مورد بررسی بوده است. در یازده ماهه نخست ۱۴۰۳ مطالبات بانک مرکزی از دولت ۳۰/۶ درصد و سپرده‌های بخش دولتی نزد بانک مرکزی تنها ۷/۵ درصد افزایش یافته و از برآیند این دو عامل، خالص بدهی بخش دولتی به بانک مرکزی به عنوان عاملی در جهت رشد مثبت پایه پولی عمل کرده است.

نرخ رشد دوازده ماهه نقدینگی که در پی اجرای سیاست کنترل مقداری ترانزنامه بانک‌ها از نیمه دوم سال ۱۴۰۰ به بعد وارد روندی کاهشی شده بود، در فروردین ۱۴۰۳ به کف ۲۴/۱ درصد رسید، اما در ماه‌های بعد از آن دچار نوسان بود و پس از ثبات در سطح ۲۸/۱ درصد در آبان و آذر ۱۴۰۳، در دی، بهمن و اسفند ۱۴۰۳ به ترتیب به ۲۸/۴ درصد، ۲۷/۸ درصد و ۲۹/۱ درصد رسید. بررسی تحولات نقدینگی به تفکیک فصول مختلف سال ۱۴۰۳ نشان می‌دهد که این متغیر پولی به طور میانگین در فصل بهار حدود ۲/۰ درصد، در تابستان حدود ۲/۸ درصد و در پاییز و زمستان ۱۴۰۳ حدود ۱/۹ درصد در هر ماه رشد داشته است. بنابراین افزایش میانگین نرخ رشد ماهانه نقدینگی در سال ۱۴۰۳ را می‌توان عمدتاً به رشد بیشتر این متغیر در تابستان این سال نسبت داد که احتمالاً به آزادسازی ۵۰۰ هزار میلیارد ریالی سپرده قانونی بانک‌ها از سوی بانک مرکزی با هدف افزایش تخصیص تسهیلات تکلیفی باز می‌گردد.

بررسی تحولات نقدینگی به تفکیک اجزای آن (پول و شبه پول) نشان می‌دهد حجم پول در پایان بهمن ۱۴۰۳ نسبت به پایان سال ۱۴۰۲ معادل ۳۰/۹ درصد و شبه پول معادل ۲۴/۷ درصد رشد داشته و سهم پول از نقدینگی در پایان بهمن ۱۴۰۳ نسبت به پایان اسفند ۱۴۰۲ با ۰/۹ واحد درصد افزایش به ۲۵/۲ درصد رسیده است. بررسی تحولات شبه پول به تفکیک اجزای آن نیز حاکی از نرخ رشد ۵۰/۹ درصدی سپرده‌های سه ساله و نرخ رشد منفی سپرده‌های دو ساله در پایان بهمن ۱۴۰۳ نسبت به پایان سال ۱۴۰۲ است. رشد مثبت و قابل توجه سپرده‌های سه ساله نسبت به سایر سپرده‌ها را در بازه زمانی مورد بررسی می‌توان به نرخ بالاتر این سپرده‌ها توأم با عدم اعمال جریمه برداشت پیش از سررسید آنها توسط برخی بانک‌ها و نیز سررسید شدن بخشی از سپرده‌های یک ساله و دو ساله و تبدیل آنها به سپرده‌های سه ساله نسبت داد.

بررسی سهم اجزای نقدینگی نشان می‌دهد که پول (اسکناس و مسکوک و سپرده‌های دیداری)، سپرده‌های قرض الحسنه پس‌انداز و سپرده‌های کوتاه‌مدت در مجموع ۵۵/۹ درصد از کل نقدینگی را در پایان بهمن ۱۴۰۳ تشکیل داده‌اند که رقم قابل توجهی است. در مقابل، سهم سپرده‌های سه ساله از کل نقدینگی در پایان بهمن ۱۴۰۳ به ۲۱/۸ درصد رسیده که از سهم ۲۳/۷ درصدی سپرده‌های دیداری از کل نقدینگی کمتر است. از مجموعه این تغییرات می‌توان به این نتیجه رسید که سپرده‌گذاری بلندمدت در بانک‌ها در یازده ماهه نخست سال ۱۴۰۳ آنچنان جذابیت نداشته است. افزایش بیشتر سهم سپرده‌های دیداری از نقدینگی در ماه پایانی زمستان ۱۴۰۳ نیز دور از ذهن نیست و این مهم به معنای افزایش قدرت تورم‌زایی نقدینگی خواهد بود.

بر اساس آخرین داده‌های بانک مرکزی، پایه پولی در پایان بهمن ۱۴۰۳ به ۱۲,۷۲۹/۴ هزار میلیارد ریال رسید که نسبت به پایان سال ۱۴۰۲ معادل ۱۶/۶ درصد و نسبت به مقطع مشابه سال ۱۴۰۲، معادل ۲۲/۰ درصد افزایش یافته است. تحولات نرخ رشد سالانه پایه پولی نشان می‌دهد این نرخ که در اردیبهشت ۱۴۰۳ به کف ۲/۱ درصد رسیده

۱. نرخ موزون نرخ غیر عملیاتی و میانگین وزنی قیمت اسکناس و حواله دلار آمریکا در بازار متشکل ارزی و نرخ مربوط به واردات کالاهای اساسی (۲۸۵ هزار ریال به ازای هر دلار) است که در پایان سال ۱۴۰۲ حدود ۳۷۷ هزار ریال بوده است.

۲. نرخ موزون ارز در پایان بهمن ۱۴۰۳ حدود ۵۷۳ هزار ریال به ازای هر دلار آمریکا و در پایان اسفند ۱۴۰۲ حدود ۳۷۷ هزار ریال به ازای هر دلار آمریکا بوده است. نرخ تسعیر خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی تا پیش از اسفند ۱۴۰۲ معادل ۴۲ هزار ریال به ازای هر دلار بوده است. بر اساس این ارقام و این فرض، ارزش دلاری خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی در پایان بهمن ۱۴۰۳ معادل ۴۹/۱ میلیارد دلار، در پایان اسفند ۱۴۰۲ معادل ۴۹/۲ میلیارد دلار و در پایان بهمن ۱۴۰۲ معادل ۲۳/۲ میلیارد دلار محاسبه می‌شود.

خالص سایر ارقام بانک مرکزی که عددی منفی است، در دوره یازده ماهه مورد بررسی حدود ۷۹ درصد افزایش داشته که بخشی از آن را می‌توان به حذف اثر افزایش نرخ تسعیر دارایی‌های خارجی بانک مرکزی بر سرجمع پایه پولی نسبت داد. به دلیل ماهیت منفی خالص سایر ارقام بانک مرکزی، سهم این جزء از رشد یازده ماهه پایه پولی معادل منفی ۹۸/۲ واحد درصد بوده تا به‌عنوان اثرگذارترین عامل کاهشنده پایه پولی عمل کرده باشد. لازم به ذکر است که به رغم نرخ رشد حدود ۶۷ درصدی مانده اجرای عملیات سیاست پولی - به‌عنوان یکی از زیرمجموعه‌های مثبت خالص سایر ارقام - در یازده ماهه نخست ۱۴۰۳، همچنان عدد

خالص سایر ارقام بانک مرکزی که عددی منفی است، در دوره یازده ماهه مورد بررسی حدود ۷۹ درصد افزایش داشته که بخشی از آن را می‌توان به حذف اثر افزایش نرخ تسعیر دارایی‌های خارجی بانک مرکزی بر سرجمع پایه پولی نسبت داد. به دلیل ماهیت منفی خالص سایر ارقام بانک مرکزی، سهم این جزء از رشد یازده ماهه پایه پولی معادل منفی ۹۸/۲ واحد درصد بوده تا به‌عنوان اثرگذارترین عامل کاهشنده پایه پولی عمل کرده باشد. لازم به ذکر است که به رغم نرخ رشد حدود ۶۷ درصدی مانده اجرای عملیات سیاست پولی - به‌عنوان یکی از زیرمجموعه‌های مثبت خالص سایر ارقام - در یازده ماهه نخست ۱۴۰۳، همچنان عدد

## ۲-۶. منابع و مصارف بانکی

اجزای پایه پولی، از سال ۱۴۰۰ به بعد سپرده‌های دیداری بانک‌ها نزد بانک مرکزی صرفاً شامل سپرده‌های دیداری ریالی است و سپرده‌های دیداری ارزی بانک‌ها نزد بانک مرکزی به سرفصل سایر دارایی‌های بانک‌ها منتقل شده است. در طرف بدهی‌ها نیز سپرده‌های بخش غیردولتی، وام‌ها و سپرده‌های ارزی و سایر بدهی‌ها به ترتیب بیشترین سهم را هم در رشد یک ساله و هم در رشد یازده ماهه بدهی‌های بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی داشته‌اند. جدول ۲۶ خلاصه دارایی‌ها و بدهی‌های بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی (هزار میلیارد ریال)

بررسی ترانزنامه تجمیعی بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی نشان می‌دهد که دارایی (بدهی) آنها بدون در نظر گرفتن ارقام زیر خط در پایان بهمن ۱۴۰۳ نسبت به زمان مشابه سال قبل از آن ۴۶/۶ درصد و نسبت به پایان اسفند سال ۱۴۰۲ معادل ۴۳/۰ درصد رشد کرده است. در طرف دارایی‌ها ارقام دارایی‌های خارجی، بدهی بخش غیردولتی و نیز سایر دارایی‌ها به ترتیب بیشترین سهم را هم در نرخ‌های رشد یک ساله و هم در نرخ‌های رشد یازده ماهه دارایی‌های بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی داشته‌اند. شایان ذکر است که با توجه به بازبینی طبقه‌بندی

جدول ۲۶. خلاصه دارایی‌ها و بدهی‌های بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی (هزار میلیارد ریال)

شرح	مانده در پایان دوره			سهم گروه‌های بانکی در بهمن ۱۴۰۳			درصد تغییر بهمن ۱۴۰۳ نسبت به	
	بهمن ۱۴۰۲	اسفند ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۳	تجاری دولتی	تخصیصی دولتی	غیردولتی و غیربانکی	بهمن ۱۴۰۲	اسفند ۱۴۰۲
<b>دارایی‌ها (به غیر از ارقام زیر خط)</b>	۱۳۸,۵۸۴/۶	۱۴۲,۰۲۲/۳	۲۰۳,۱۶۱/۰	۴۷,۲۸۵/۸	۲۹,۹۳۳/۷	۱۲۵,۹۴۱/۵	۴۶/۶	۴۳/۰
دارایی‌های خارجی	۲۳,۲۰۳/۰	۲۳,۸۵۴/۱	۴۶,۴۱۳/۳	۶,۹۹۶/۹	۱۰,۹۷۷/۶	۲۸,۴۳۸/۸	۱۰۰/۰	۹۴/۶
اسکناس و مسکوک	۱۶۸/۴	۱۹۱/۹	۳۶۳/۰	۱۶۳/۱	۲۲/۱	۱۷۷/۸	۱۱۵/۶	۸۹/۲
سپرده نزد بانک مرکزی	۸,۹۷۹/۰	۹,۲۶۰/۶	۱۰,۸۴۳/۴	۲,۷۰۴/۶	۷۲۰/۰	۷,۴۱۸/۸	۲۰/۸	۱۷/۱
بدهی بخش دولتی	۹,۱۹۳/۸	۹,۷۴۹/۴	۱۳,۰۴۸/۷	۵,۹۹۹/۱	۲,۹۶۲/۹	۴,۰۸۶/۷	۴۱/۹	۳۳/۸
بدهی بخش غیردولتی	۶۴,۴۱۴/۷	۶۶,۵۰۹/۰	۸۳,۸۱۴/۶	۱۷,۳۷۲/۲	۱۱,۳۴۳/۲	۵۵,۰۹۹/۲	۳۰/۱	۲۶/۰
سایر دارایی‌ها	۳۲,۶۲۵/۷	۳۲,۴۵۷/۳	۴۸,۶۷۸/۰	۱۴,۰۴۹/۹	۳,۹۰۷/۹	۳۰,۷۲۰/۲	۴۹/۲	۵۰/۰
<b>بدهی‌ها (به غیر از ارقام زیر خط)</b>	۱۳۸,۵۸۴/۶	۱۴۲,۰۲۲/۳	۲۰۳,۱۶۱/۰	۴۷,۲۸۵/۸	۲۹,۹۳۳/۷	۱۲۵,۹۴۱/۵	۴۶/۶	۴۳/۰
سپرده‌های بخش غیردولتی	۷۶,۵۰۹/۹	۷۷,۳۰۵/۷	۹۷,۸۹۷/۱	۲۴,۹۸۰/۰	۸,۸۰۰/۳	۶۴,۱۱۶/۸	۲۸/۰	۲۶/۶
بدهی به بانک مرکزی	۶,۸۲۱/۲	۷,۷۱۳/۵	۹,۶۷۰/۲	۳,۰۱۶/۶	۱,۸۱۴/۸	۴,۸۳۸/۸	۴۱/۸	۲۵/۴
وام‌ها و سپرده‌های بخش دولتی	۴۵۸/۷	۳۹۲/۰	۷۰۴/۹	۳۳۱/۵	۲۵۷/۴	۱۱۶/۰	۵۳/۷	۷۹/۸
حساب سرمایه	۱,۲۱۰/۸	۲,۵۹۹/۶	۳,۹۸۷/۳	۳۲۷/۸	۹۳۷/۲	۲,۷۲۲/۳	۲۲۹/۳	۵۳/۴
وام‌ها و سپرده‌های ارزی	۱۹,۶۶۸/۹	۲۰,۴۷۹/۷	۳۸,۹۵۴/۰	۶,۳۴۱/۷	۹,۶۰۰/۹	۲۳,۰۱۱/۴	۹۸/۰	۹۰/۲
سایر بدهی‌ها	۳۳,۹۱۵/۱	۳۳,۵۳۱/۸	۵۱,۹۴۷/۵	۱۲,۲۸۸/۲	۸,۵۲۳/۱	۳۱,۱۳۶/۲	۵۳/۲	۵۴/۹

مآخذ: بانک مرکزی ایران، گزیده آمارهای اقتصادی

کسر سپرده قانونی بانک‌ها نزد بانک مرکزی، نسبت تسهیلات به سپرده در پایان اسفند ۱۴۰۳ معادل ۸۶/۳ درصد محاسبه می‌شود که نسبت به مقطع مشابه سال ۱۴۰۲ معادل ۱/۱ واحد درصد افزایش یافته است. جدول ۲۷ مانده کل تسهیلات اعطایی و سپرده‌های ارزی و ریالی سیستم بانکی را در پایان اسفند ۱۴۰۳ نشان می‌دهد.

بر اساس آخرین گزارش بانک مرکزی در پایان اسفند ۱۴۰۳، کل مانده تسهیلات اعطایی بانک‌ها به ۱۰۶,۷۸۹/۸ هزار میلیارد ریال رسیده که نسبت به رقم ۷۰,۶۸۲/۳ هزار میلیارد ریالی در پایان اسفند ۱۴۰۲ معادل ۵۱/۱ درصد رشد کرده است. همچنین کل مانده سپرده‌ها در مدت مشابه به ۱۳۵,۲۵۴/۵ هزار میلیارد ریال رسیده که نسبت به پایان اسفند ۱۴۰۲ معادل ۴۷/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. پس از

جدول ۲۷. مانده تسهیلات و سپرده‌های ارزی و ریالی بانک‌ها و موسسات اعتباری در پایان دوره (هزار میلیارد ریال)

درصد تغییر	اسفند ۱۴۰۳	اسفند ۱۴۰۲	
۵۱/۱	۱۰۶,۷۸۹/۸	۷۰,۶۸۲/۳	تسهیلات
۴۷/۶	۱۳۵,۲۵۴/۵	۹۱,۶۲۹/۲	سپرده‌ها
۴۹/۲	۱۲۳,۷۵۶/۱	۸۲,۹۷۴/۰	سپرده‌ها پس از کسر سپرده قانونی
-	۸۶/۳	۸۵/۲	نسبت تسهیلات به سپرده‌ها پس از کسر سپرده قانونی (درصد)

ماخذ: بانک مرکزی ایران، آمارهای بانکی

متعلق به بخش صنعت و معدن با ۴۰/۳ درصد و پس از آن بخش خدمات با ۳۹/۴ درصد بوده است. همچنین در میان انواع تسهیلات پرداختی در سال ۱۴۰۳، تامین سرمایه در گردش همانند سال‌های قبل از آن همچنان پیش‌تاز بوده و به ترتیب با ۷۸/۰ درصد و ۶۰/۷ درصد، بیشترین سهم را در تسهیلات پرداخت شده به صاحبان کسب‌وکار و کل تسهیلات اعطایی از آن خود کرده است. جدول ۲۸ تسهیلات پرداختی بانک‌ها و موسسات اعتباری را در سال ۱۴۰۳ به تفکیک بخش‌های مختلف نشان می‌دهد.

در طول سال ۱۴۰۳ معادل ۷۶,۶۴۳/۰ هزار میلیارد ریال تسهیلات از سوی نظام بانکی به بخش‌های مختلف پرداخت شده که نسبت به سال ۱۴۰۲ معادل ۳۲/۹ درصد افزایش یافته است. در سال ۱۴۰۳، معادل ۷۷/۸ درصد از کل تسهیلات پرداختی معادل ۵۹,۶۵۸/۶ هزار میلیارد ریال به صاحبان کسب‌وکار (حقیقی و حقوقی) و ۲۲/۲ درصد معادل ۱۶,۹۸۴/۴ هزار میلیارد ریال به مصرف‌کنندگان نهایی (خانوارها) تخصیص داده شده است. بررسی سهم تسهیلات اعطایی به تفکیک بخش‌های مختلف نشان می‌دهد که در طول سال ۱۴۰۳، بیشترین سهم از کل تسهیلات اعطایی به صاحبان کسب‌وکار (حقیقی و حقوقی)

جدول ۲۸. تسهیلات پرداختی بانک‌ها و موسسات اعتباری به تفکیک صاحبان کسب‌وکار و خانوارها در سال ۱۴۰۳ (هزار میلیارد ریال - درصد)

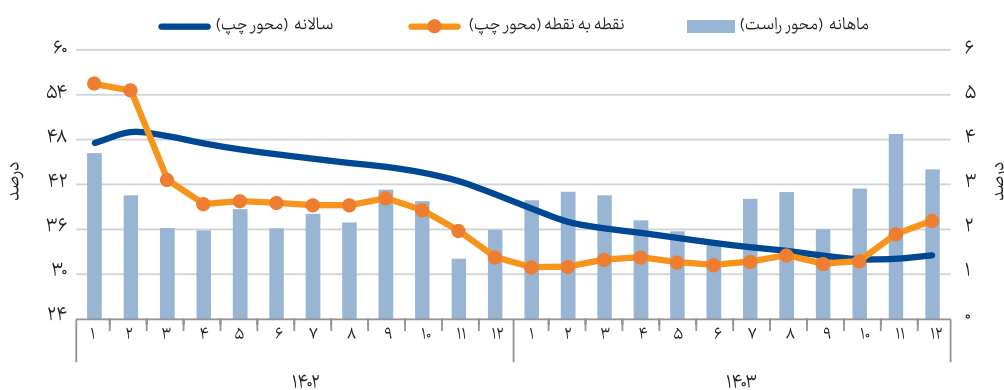
جمع کل	مصرف‌کننده نهایی (خانوار)	صاحبان کسب‌وکار															
		کل بخش‌ها		متفرقه		خدمات		بازرگانی		مسکن و ساختمان		صنعت و معدن		کشاورزی			
مبلغ	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل	مبلغ	سهم از کل
۱۰۰/۰	۷۶,۶۴۳/۰	۲۲/۲	۱۶,۹۸۴/۴	۷۷/۸	۵۹,۶۵۸/۶	۰/۱	۴۹/۵	۳۹/۴	۲۳,۵۱۴/۰	۱۰/۱	۵,۹۹۶/۸	۴/۷	۲,۸۲۷/۳	۴۰/۳	۲۴,۰۶۰/۴	۵/۴	۳,۲۱۰/۵

ماخذ: بانک مرکزی ایران، آمارهای بانکی

## ۷. قیمت‌ها و تورم

روند کاهشی نرخ تورم سالانه مصرف‌کننده که از اوایل سال ۱۴۰۲ آغاز شده بود به سال ۱۴۰۳ نیز تسری یافت و تا بهمن آن سال ادامه داشت. نرخ تورم سالانه مصرف‌کننده که طبق گزارش مرکز آمار ایران در فروردین ۱۴۰۳ به ۳۸/۸ درصد رسیده بود، در بهمن آن سال به کف ۳۲/۰ درصد رسید و با ۵/۰ واحد درصد افزایش سال ۱۴۰۳ را به پایان رساند. از سوی دیگر نرخ تورم نقطه به نقطه مصرف‌کننده که در ۱۰ ماه نخست سال ۱۴۰۳ حول ۳۲/۰ درصد در نوسان بود، از دی آن سال وارد روند افزایشی شد و در اسفند ۱۴۰۳ به ۳۷/۱ درصد افزایش یافت. بررسی نرخ‌های تورم ماهانه در سال ۱۴۰۳ نشان می‌دهد که بیشترین نرخ تورم ماهانه در این سال در بهمن با ۴/۱ درصد و کمترین آن در شهریور با ۱/۷ درصد بوده است. نمودار ۹ نرخ‌های تورم مصرف‌کننده را در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ نشان می‌دهد.

نمودار ۹. نرخ‌های تورم مصرف‌کننده در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳



ماخذ: مرکز آمار ایران، شاخص‌های قیمت، شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کل کشور، گزارش‌های مختلف

درصد در شهریور به ثبت رسید که هر دوی آنها از بیشترین و کمترین نرخ‌های تورم ماهانه مصرف‌کننده در سال ۱۴۰۲ بالاتر بودند. بر اساس آخرین گزارش‌های بانک مرکزی از ارقام عمده پولی، متوسط نرخ رشد ماهانه نقدینگی در تمام فصول سال ۱۴۰۳ به جز فصل تابستان نزدیک به محدوده تعیین‌شده از سوی بانک مرکزی بوده است. بنابراین تغییر روند نرخ‌های تورم سالانه و نقطه به نقطه مصرف‌کننده در فصل پایانی سال ۱۴۰۳ را می‌توان تا حدودی به افزایش آهنگ رشد ماهانه نقدینگی در تابستان ۱۴۰۳ نسبت داد.<sup>۱</sup>

گزارش شاخص بهای مصرف‌کننده از اسفند سال ۱۴۰۱ به بعد از سوی بانک مرکزی به‌طور رسمی منتشر نمی‌شود، اما طبق آخرین اخبار این نهاد پولی، نرخ تورم سالانه مصرف‌کننده منتهی به پایان اسفند ۱۴۰۳ معادل ۳۵/۸ درصد محاسبه شده که نسبت به نرخ متناظر ۳۲/۵ درصدی اعلام‌شده از سوی مرکز آمار ایران بالاتر است. نرخ تورم نقطه به نقطه مصرف‌کننده نیز طبق محاسبات بانک مرکزی در اسفند ۱۴۰۳ به ۳۹/۷ درصد رسیده که از نرخ ۳۷/۱ درصدی مرکز آمار ایران

نرخ تورم سالانه مصرف‌کننده به مدد سیاست کنترل مقداری ترانزنامه بانک‌ها که از سال ۱۴۰۰ از سوی بانک مرکزی ابلاغ شده بود، از خرداد ۱۴۰۲ وارد روندی کاهشی شد. طبق گزارش مرکز آمار ایران، این نرخ که در طول سال ۱۴۰۲ همواره بالاتر از ۴۰ درصد بود، بالاخره در فروردین ۱۴۰۳ به زیر ۴۰ درصد فروافتاد و رقم ۳۸/۸ درصد را به ثبت رساند. روند کاهشی نرخ تورم سالانه مصرف‌کننده تا بهمن ۱۴۰۳ نیز ادامه یافت و در آن ماه به کف ۳۲/۰ درصد رسید اما با ۵/۰ واحد درصد افزایش در اسفند ۱۴۰۳، رقم ۳۲/۵ درصد را ثبت کرد. نرخ تورم نقطه به نقطه مصرف‌کننده که در طول ۱۰ ماه نخست سال ۱۴۰۳ از ثباتی نسبی برخوردار بود، از دی ۱۴۰۳ وارد روندی افزایشی شد و از ۳۱/۷ درصد در آن ماه به ۳۷/۱ درصد در اسفند ۱۴۰۳ افزایش یافت. بنابراین برخلاف زمستان سال ۱۴۰۲ که نرخ تورم نقطه به نقطه مصرف‌کننده دارای روند کاهشی مستمری بود، این نرخ در زمستان ۱۴۰۳ روندی افزایشی را طی کرد. نرخ تورم ماهانه مصرف‌کننده در طول سال ۱۴۰۳ سطوح مختلفی را تجربه کرد و میانگین آن نسبت به میانگین سال ۱۴۰۲ بالاتر بود. بیشترین نرخ تورم ماهانه مصرف‌کننده در سال ۱۴۰۳ در بهمن با ۴/۱ درصد و کمترین آن با ۱/۷

۱. برای اطلاعات بیشتر در این مورد به بخش متغیرهای پولی و اعتباری نگاه کنید.

۱۴۰۳ به بالاترین سطح خود معادل ۴۲/۱ درصد رسید و تا آذر آن سال به ۳۸/۰ درصد کاهش یافت، اما آهنگ کاهش آن در زمستان کند شد و در نهایت در اسفند ۱۴۰۳ به ۳۷/۱ درصد رسید. برخلاف نرخ‌های سالانه و نقطه‌به‌نقطه، نرخ تورم ماهانه در این گروه در طول سال ۱۴۰۳ روند پرنوسانی را تجربه کرد. نرخ تورم سالانه در گروه خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها که از نظر وزنی در رتبه دوم قرار دارد، از ابتدای سال ۱۴۰۳ تا دی آن سال دارای روند کاهشی مستمری بود و ۳۷/۳ درصد در فروردین ۱۴۰۳ به کف ۲۶/۰ درصدی در دی ۱۴۰۳ فرو افتاد، اما از آن ماه به بعد وارد روندی افزایشی شد و سال ۱۴۰۳ را با نرخ ۲۸/۰ درصد به پایان رساند. برخلاف نرخ تورم سالانه، نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه در این گروه در بیشتر ماه‌های سال افزایشی بود و تنها در تابستان ۱۴۰۳ روندی کاهشی را تجربه کرد. روند افزایشی این نرخ در زمستان ۱۴۰۳ شدت گرفت و این نرخ که سال ۱۴۰۳ را با ۲۳/۶ درصد آغاز کرده بود، در آخرین ماه ۱۴۰۳ به ۴۱/۰ درصد افزایش یافت. نرخ تورم ماهانه در این گروه در طول سال روند پرنوسانی را تجربه کرد. به‌طور کلی بررسی نرخ‌های تورم سالانه دو گروه اول سبد مصرفی به ترتیب ضریب اهمیت که در مجموع ۶۵ درصد از وزن سبد مصرفی را تشکیل داده و به نوعی نیازهای اولیه معیشتی را در بر می‌گیرند، نشان می‌دهد که در پایان سال ۱۴۰۳ نسبت به پایان سال ۱۴۰۲، نرخ تورم سالانه در گروه اول افزایش (۳۹/۲ درصد در پایان سال ۱۴۰۲) و در گروه دوم کاهش (۴۱/۲ درصد در پایان سال ۱۴۰۲) یافته است. جدول ۲۹ انواع نرخ‌های تورم سبد کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای کشور را به تفکیک گروه‌های دوازده‌گانه در اسفند ۱۴۰۳ نشان می‌دهد.

برای ماه مشابه بالاتر است. با این حال و به رغم این تفاوت، روند تحولات نرخ‌های تورم مصرف‌کننده محاسبه‌شده از سوی هر دو نهاد مشابه بوده است.

بررسی نرخ‌های تورم مصرف‌کننده به تفکیک گروه‌های دوازده‌گانه سبد کالاها و خدمات مصرفی در اسفند ۱۴۰۳ و بر مبنای گزارش مرکز آمار ایران نشان می‌دهد که بیشترین نرخ تورم سالانه در آخرین ماه سال ۱۴۰۳ مربوط به گروه مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها با ۳۹/۸ درصد و کمترین نرخ مربوط به گروه ارتباطات با ۲/۱ درصد بوده است. بیشترین نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه در ماه مشابه مربوط به گروه کالاها و خدمات متفرقه با ۴۸/۳ درصد و کمترین نرخ مربوط به گروه ارتباطات با ۲۳/۶ درصد بوده است. بررسی نرخ‌های تورم ماهانه نیز نشان می‌دهد گروه‌های کالاها و خدمات متفرقه و آموزش به ترتیب با نرخ‌های ۵/۱ درصد و ۰/۱ درصد، بیشترین و کمترین نرخ‌های تورم ماهانه را در اسفند ۱۴۰۳ تجربه کرده‌اند.

نرخ تورم سالانه گروه مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها که دارای بیشترین وزن در سبد مصرفی کالاها و خدمات است، در خرداد سال ۱۴۰۳ به کمترین سطح خود معادل ۳۹/۳ درصد رسید. این نرخ از تیر ۱۴۰۳ وارد روند افزایشی شد و در مهر آن سال به قله ۴۱/۰ درصد رسید و از آن ماه به بعد روند کاهشی مستمری را طی کرد تا سال ۱۴۰۳ را با نرخ ۳۹/۸ درصد به پایان رساند. نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه در همین گروه در مرداد

جدول ۲۹. نرخ‌های تورم سبد کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای کشور در اسفند ۱۴۰۳ (درصد)

شاخص کل	شرح	نرخ تورم		ضریب اهمیت
		دوازده ماهه	نقطه به نقطه	
مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها	۳۹/۸	۳۷/۱	۳/۳	۱۰۰/۰۰
خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها	۲۸/۰	۴۱/۰	۴/۹	۲۸/۸۲
حمل و نقل	۲۷/۶	۲۹/۳	۲/۵	۸/۹۳
بهداشت و درمان	۲۹/۲	۳۲/۴	۱/۵	۶/۶۸
پوشاک و کفش	۳۱/۳	۳۲/۴	۴/۹	۴/۵۲
کالاها و خدمات متفرقه	۳۸/۴	۴۸/۳	۵/۱	۴/۴۲
مبلمان و لوازم خانگی و نگهداری معمول آنها	۲۷/۲	۳۴/۱	۴/۱	۴/۴۰
ارتباطات	۲/۱	۲۳/۶	۲/۴	۲/۴۱
هتل و رستوران	۳۳/۵	۳۰/۰	۲/۸	۱/۳۵
آموزش	۳۶/۹	۳۴/۸	۰/۱	۰/۸۸
تفریح و فرهنگ	۲۹/۸	۳۳/۱	۲/۷	۰/۸۷
دخانیات	۲۷/۵	۳۰/۰	۳/۷	۰/۶۲

ماخذ: مرکز آمار ایران، شاخص‌های قیمت، شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کل کشور، اسفند ۱۴۰۳

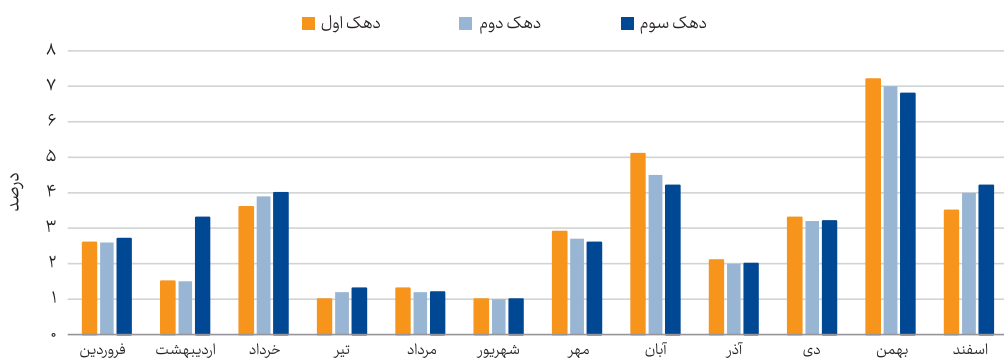
سایر دهک‌های هزینه‌ای تجربه کرده‌اند. نرخ تورم ماهانه خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها و دخانیات در سه دهک اول هزینه‌ای در بهمن ۱۴۰۳ به ترتیب ۷/۲ درصد، ۷/۰ درصد و ۶/۸ درصد رسید که بالاترین نرخ‌های تورم ماهانه در بین دهک‌های هزینه‌ای در طول سال ۱۴۰۳ بودند. به این ترتیب، با توجه به وزن قابل توجه گروه‌های یادشده در دهک‌های پایین

بررسی نرخ تورم ماهانه مصرف‌کننده به تفکیک دهک‌های هزینه‌ای نشان می‌دهد که در ۴ ماه نخست و همچنین در اسفند ۱۴۰۳، سه دهک اول هزینه‌ای به ترتیب کمترین نرخ‌های تورم ماهانه در خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها و دخانیات و از مرداد تا بهمن ۱۴۰۳ همین سه دهک بیشترین نرخ‌های تورم ماهانه را در اقلام یادشده نسبت به

تورم ماهانه خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها و دخانیات را در ۳ دهک اول هزینه‌ای در سال ۱۴۰۳ نشان می‌دهد.

هزینه‌ای، در ۷ ماه از سال ۱۴۰۳ به‌ویژه در بهمن آن سال، دهک‌های هزینه‌ای یادشده بیشترین فشار تورمی را در تامین نیازهای اولیه زندگی نسبت به سایر دهک‌های هزینه‌ای متحمل شده‌اند. نمودار ۱۰ نرخ‌های

نمودار ۱۰. نرخ تورم ماهانه خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها و دخانیات در سه دهک اول هزینه‌ای در سال ۱۴۰۳

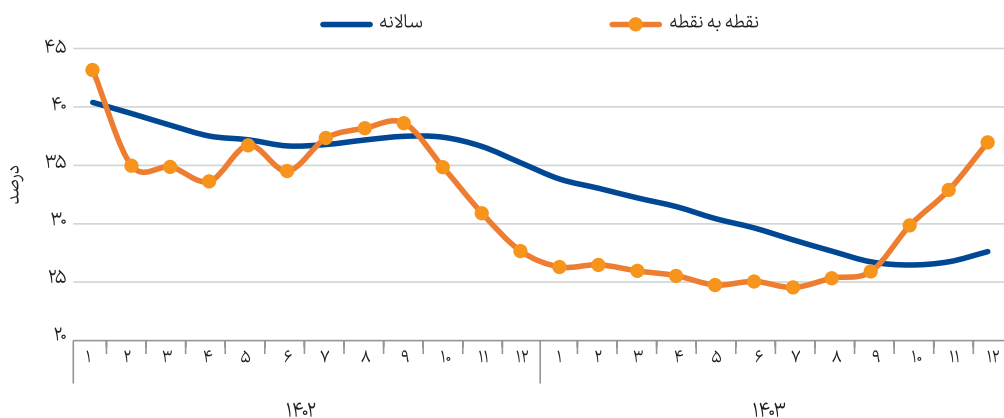


ماخذ: مرکز آمار ایران، شاخص‌های قیمت، شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کل کشور، گزارش‌های مختلف

۱۴۰۳ را با نرخ ۳۷٪ درصد به پایان رساند. بر اساس گزارش مرکز آمار نیز نرخ تورم سالانه تولیدکننده منتهی به پایان هر فصل که در طول سال ۱۴۰۳ دارای روندی کاهشی بود، در پایان زمستان آن سال به ۳۱٪ درصد افزایش یافت. آمار نرخ تورم سالانه تولیدکننده مرکز آمار ایران اگرچه از نظر مقداری بیشتر از اعداد اعلامی بانک مرکزی است، اما آمار گزارش شده از سوی هر دو نهاد حاکی از روند مشابهی از تغییرات نرخ تورم سالانه تولیدکننده در سال ۱۴۰۳ است. نمودار ۱۱ روند تحولات نرخ تورم سالانه و نقطه به نقطه تولیدکننده را از ابتدای سال ۱۴۰۲ تا پایان ۱۴۰۳ بر اساس داده‌های بانک مرکزی به تصویر می‌کشد.

گزارش مرکز آمار ایران از شاخص قیمت تولیدکننده با تواتر فصلی و بر مبنای سال پایه ۱۳۹۵ است. آمار بانک مرکزی نیز شاخص مذکور را با تواتر ماهانه و بر مبنای سال پایه ۱۴۰۰ گزارش می‌کند. بر اساس آمار بانک مرکزی نرخ تورم سالانه تولیدکننده - به عنوان متغیر پیشران نرخ تورم مصرف‌کننده - در ادامه روند کاهشی خود که از زمستان ۱۴۰۲ آغاز شده بود، در پایان شهریور ۱۴۰۳ به زیر ۳ درصد فرو افتاد و در دی ۱۴۰۳ به کف ۲۶/۵ درصد رسید، اما از آن ماه به بعد وارد روندی افزایشی شد و در اسفند ۱۴۰۳ به ۲۷/۶ درصد رسید. نرخ تورم نقطه به نقطه تولیدکننده نیز که در مهر ۱۴۰۳ به کمترین سطح خود در این سال (۲۴/۵ درصد) رسیده بود، از آن ماه به بعد با شیب فزاینده‌ای افزایش یافت و سال

نمودار ۱۱. نرخ‌های تورم تولیدکننده در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳

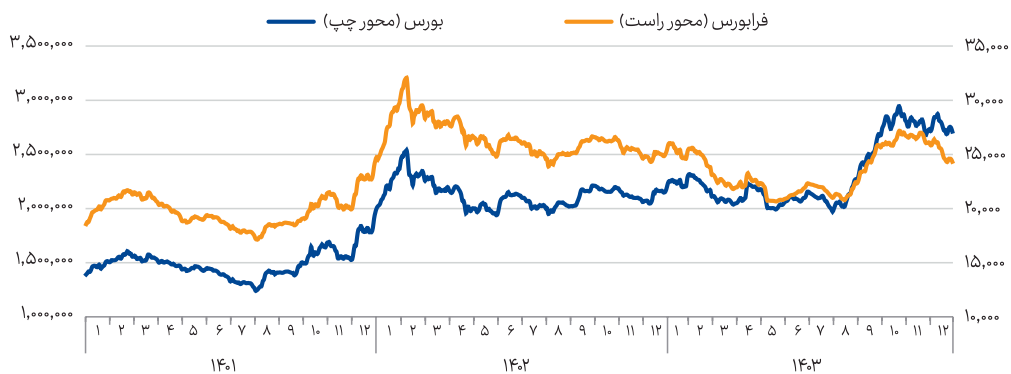


ماخذ: مرکز آمار ایران، شاخص‌های قیمت، شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کل کشور، گزارش‌های مختلف

# ۸. بازار سرمایه

شاخص کل بورس اوراق بهادار تهران از ۲ میلیون و ۱۹۵ هزار واحد در پایان اسفند ۱۴۰۲ با ۲۳/۵ درصد افزایش به ۲ میلیون و ۷۱۰ هزار واحد در پایان اسفند ۱۴۰۳ بالغ شد. شاخص هم‌وزن بورس اوراق بهادار تهران نیز از ۷۴۲/۶ هزار واحد در پایان سال ۱۴۰۲ با ۷/۱ درصد افزایش به ۷۹۵/۳ هزار واحد در پایان سال ۱۴۰۳ رسید. شاخص کل بورس به تغییرات قیمت و بازده سهام شرکت‌های بزرگ حساس‌تر است و در مقابل شاخص هم‌وزن به قیمت و بازده سهام شرکت‌های با اندازه‌های متفاوت، وزن‌های یکسانی می‌دهد. بنابراین می‌توان اظهار کرد که رشد نمادهای شرکت‌های کوچکتر حاضر در بورس تهران در سال ۱۴۰۳ از رشد نمادهای شرکت‌های بزرگتر این بازار کمتر بوده است. شاخص کل فرابورس نیز در انتهای اسفند ۱۴۰۳ به ۲۴ هزار و ۳۱۵ واحد رسید که نسبت به انتهای سال ۱۴۰۲ کاهش ۴/۱ درصدی را نشان می‌دهد. نمودار ۱۲ تحولات روزانه شاخص‌های کل بورس و فرابورس را طی سال‌های ۱۴۰۱ تا ۱۴۰۳ نشان می‌دهد.

نمودار ۱۲. شاخص‌های کل بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران طی سال‌های ۱۴۰۱ تا ۱۴۰۳



مآخذ: سایت اینترنتی بورس اوراق بهادار تهران، قابل دسترسی در <http://new.tse.ir> و فرابورس ایران، قابل دسترسی در <http://ifb.ir>

## ۸-۱. بورس اوراق بهادار تهران

شاخص کل بورس اوراق بهادار تهران از رشد شاخص هم‌وزن حاکی از آن است که در سال ۱۴۰۳ به‌طور متوسط شرکت‌های بزرگتر با افزایش قیمت سهام بیشتری نسبت به شرکت‌های کوچکتر مواجه شده‌اند. شاخص آزاد شناور<sup>۲</sup> بورس اوراق بهادار تهران در انتهای سال ۱۴۰۳ با ۱۸/۷ درصد افزایش نسبت به انتهای سال ۱۴۰۲ به ۳,۳۸۵ هزار واحد رسید. کمتر بودن رشد شاخص آزاد شناور نسبت به رشد شاخص کل بورس اوراق بهادار تهران، به معنی آن است که در سال ۱۴۰۳، رشد قیمت سهام شرکت‌های با شناوری سهام کمتر به‌طور متوسط بیش از رشد قیمت شرکت‌هایی با شناوری سهام بالا بوده است. رشد بیشتر شاخص کل نسبت به شاخص هم‌وزن و شاخص آزاد شناور در سال

ارزش کل بازار بورس اوراق بهادار تهران<sup>۱</sup> در انتهای سال ۱۴۰۳ با ۱۴/۳ درصد افزایش نسبت به انتهای اسفند ماه ۱۴۰۲ به ۸۹,۵۶۲ هزار میلیارد ریال بالغ شد. ارزش بازارهای سهام، صندوق‌های قابل معامله و اوراق بدهی به ترتیب حدود ۱۳/۲ درصد، ۷۷/۴ درصد و ۲۰/۴ درصد نسبت به انتهای اسفند ۱۴۰۲ افزایش یافته‌اند. همچنین ارزش بازارهای سهام، صندوق‌های قابل معامله و اوراق بدهی به ترتیب حدود ۹۶/۳ درصد، ۲/۵ درصد و ۱/۳ درصد از کل ارزش بازار بورس اوراق بهادار تهران را در انتهای سال ۱۴۰۳ در بر می‌گیرند. شاخص کل بورس اوراق بهادار تهران و شاخص کل هم‌وزن این بازار در این بازه یک ساله به ترتیب ۲۳/۵ درصد و ۷/۱ درصد افزایش یافته‌اند. بیشتر بودن رشد

۱. ارزش بازار بورس اوراق بهادار تهران، حاصل جمع ارزش بازار سهام، اوراق بدهی و صندوق‌های قابل معامله در بورس اوراق بهادار تهران است که از سازمان بورس و اوراق بهادار دریافت شده است.  
۲. شناوری سهام یک شرکت نشان‌دهنده آن بخش از سهام شرکت است که توسط معامله‌گران کوتاه‌مدت خرید و فروش می‌شود. به عبارت دیگر، آن بخش از سهام شرکت که در مالکیت سهامداران بلندمدت، عمده و شرکت‌های بزرگ نیست. افزایش شناوری سهام شرکت‌ها در بازار سرمایه منجر به کاهش دستکاری قیمت، کاهش ریسک نقدشوندگی سهام و کاهش حباب قیمتی در بازاری می‌شود. شاخص آزاد شناور بورس اوراق بهادار تهران، تغییرات ارزش شرکت‌ها در این بازار را بر وزن درصد سهام شناور آنها محاسبه می‌کند.

علاوه بر انعکاس تمرکز معاملات بر تعداد محدودی از نمادهای بزرگ و شاخص ساز، می‌تواند بیانگر بی‌اعتمادی نسبی سرمایه‌گذاران نسبت به آینده اقتصادی یا تأثیرپذیری از تحولات سیاسی باشد. همچنین، در سال ۱۴۰۳ رشد شاخص ۳۰ شرکت بزرگ بورس اوراق بهادار تهران معادل ۲۵/۹ درصد بوده که بیشتر از رشد سالانه شاخص کل محسوب می‌شود و نشان می‌دهد که این شرکت‌ها نقش برجسته‌تری در روند کلی بازار داشته‌اند. جدول ۳۰ اهم آمار و ارقام بورس اوراق بهادار تهران را نشان می‌دهد.

جدول ۳۰. برخی از شاخص‌های بورس اوراق بهادار تهران در پایان سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳

ارزش بازار (هزار میلیارد ریال)	شاخص هم‌وزن (هزار واحد)	شاخص کل (هزار واحد)	شاخص مالی (هزار واحد)	شاخص صنعت (هزار واحد)	شاخص آزاد شناور (هزار واحد)
۷۸,۳۷۴	۷۴۳	۲,۱۹۵	۱,۹۱۸	۲,۰۹۰	۲,۸۵۱
۸۹,۵۶۲	۷۹۵	۲,۷۱۰	۲,۳۱۱	۲,۵۹۰	۳,۳۸۵
۱۴/۳	۷/۱	۲۳/۵	۲۰/۵	۲۳/۹	۱۸/۷

مأخذ: سازمان بورس و اوراق بهادار و سایت اینترنتی بورس اوراق بهادار تهران، قابل دسترسی در <http://new.tse.ir>

سهام شرکت‌های پروژه‌محور، صندوق‌های سرمایه‌گذاری جسورانه و صندوق‌های خصوصی تمرکز دارد، در سال ۱۴۰۳ با رشدی ۶۷/۰ درصدی در ارزش معاملات مواجه شد. افزایش ۸۱/۶ درصدی ارزش معاملات صندوق‌های قابل معامله در سال ۱۴۰۳، حاکی از آن است که در سال ۱۴۰۳ توجه به صندوق‌های قابل معامله به‌ویژه صندوق‌های طلا نسبت به بازار سهام بیشتر بوده است. جدول ۳۱ ارزش معاملات بازارهای مختلف بورس اوراق بهادار تهران را در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ با هم مقایسه می‌کند.

مجموع ارزش معاملات بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۴۰۳ نسبت به سال ۱۴۰۲، حدود ۱۴/۸ درصد افزایش یافته است. در سال ۱۴۰۳، بیشترین رشد ارزش معاملات در بورس اوراق بهادار تهران مربوط به بازار مشتقه با ۲/۴ درصد بوده است. همچنین ارزش معاملات بازار سهام در سال ۱۴۰۳ کاهش ۲۵/۱ درصدی داشته تا بیشترین افت را از آن خود کند. به نظر می‌رسد افزایش ریسک‌های سیاسی و اعمال محدودیت در دامنه نوسان، از مهمترین دلایل این افت بوده‌اند. بازار سرمایه‌گذاری حرفه‌ای به‌عنوان یکی از بازارهای زیرمجموعه شرکت بورس اوراق بهادار تهران، از سال ۱۴۰۲ آغاز به کار کرد. این بازار که بر عرضه

جدول ۳۱. ارزش معاملات بازارهای مختلف بورس اوراق بهادار تهران در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ (هزار میلیارد ریال)

بازار	۱۴۰۲	۱۴۰۳	درصد تغییر
سهام	۱۲,۵۴۵	۹,۳۹۱	-۲۵/۱
اوراق بدهی	۱,۱۰۶	۱,۲۹۱	۱۶/۷
مشتقه	۲۵۲	۵۱۰	۱۰۲/۴
سرمایه‌گذاری حرفه‌ای	۱۸	۳۱	۶۷/۰
صندوق‌های قابل معامله	۷,۱۲۸	۱۲,۹۴۲	۸۱/۶
مجموع	۲۱,۰۴۹	۲۴,۱۶۵	۱۴/۸

مأخذ: سایت اینترنتی بورس اوراق بهادار تهران، قابل دسترسی در <http://new.tse.ir>

میلیون ریال در سال ۱۴۰۲ با ۵۰/۷ درصد افزایش به ۲۲۹/۵ میلیون ریال در سال ۱۴۰۳ افزایش یافته است. در جدول ۳۲ حجم، دفعات و متوسط ارزش هر دفعه معامله در بورس اوراق بهادار تهران به تفکیک انواع بازار در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ عنوان شده است.

حجم معاملات بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۴۰۳ به ۳,۲۴۱/۲ میلیارد سهم یا ورقه رسید که حدود ۱۴/۷ درصد نسبت به سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است. همچنین تعداد دفعات معاملات در سال ۱۴۰۳ نسبت به سال ۱۴۰۲ حدود ۲۳/۸ درصد کاهش یافته است. بنابراین متوسط ارزش هر دفعه معامله در بورس اوراق بهادار تهران از ۱۵۲/۲

جدول ۳۲. حجم معاملات، دفعات معاملات و متوسط ارزش هر دفعه معامله در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳

متوسط ارزش هر دفعه معامله (میلیون ریال)	دفعات معاملات (هزار دفعه)		حجم معاملات (میلیارد سهم یا ورقه)		درصد تغییر	۱۴۰۳	۱۴۰۲	درصد تغییر	
	۱۴۰۳	۱۴۰۲	۱۴۰۳	۱۴۰۲					
درصد تغییر	۱۹/۴	۱۳۲/۵	۱۱۱/۰	-۳۷/۳	۷۰,۸۵۹/۶	۱۱۳,۰۰۰/۰	۵/۶	۲,۵۰۲/۲	۲,۳۶۸/۹
سهام	۱۹/۴	۱۳۲/۵	۱۱۱/۰	-۳۷/۳	۷۰,۸۵۹/۶	۱۱۳,۰۰۰/۰	۵/۶	۲,۵۰۲/۲	۲,۳۶۸/۹
اوراق بدهی	-۲۱/۵	۷۵,۳۵۲/۰	۹۵,۹۹۷/۱	۴۸/۷	۱۷/۱	۱۱/۵	۱۸/۳	۱/۴	۱/۲
مشتقه	-۷/۳	۳۷/۷	۴۰/۶	۱۱۸/۳	۱۳,۵۳۶/۸	۶,۲۰۱/۱	۵/۹	۳۰/۶	۲۸/۹
صندوق‌های قابل معامله	۶۶/۳	۶۲۸/۱	۳۷۷/۷	۹/۲	۲۰,۶۰۵/۴	۱۸,۸۷۳/۶	۶۵/۵	۶۸۶/۱	۴۱۴/۶
سرمایه‌گذاری حرفه‌ای	۱۷/۵	۱۰۴/۲	۸۸/۷	۴۲/۱	۲۹۵/۱	۲۰۷/۶	۷۷/۵	۲۱/۰	۱۱/۸
جمع	۵۰/۷	۲۲۹/۵	۱۵۲/۲	-۲۳/۸	۱۰۵,۳۱۴/۰	۱۳۸,۲۹۳/۸	۱۴/۷	۳,۲۴۱/۲	۲,۸۲۵/۴

ماخذ: سایت اینترنتی بورس اوراق بهادار تهران، قابل دسترسی در <http://new.tse.ir>

خود را برای اولین بار در بورس اوراق بهادار تهران عرضه اولیه کردند که در مجموع به تامین مالی ۳۱/۱ هزار میلیارد ریالی از این طریق منجر شد. جدول ۳۳ جزئیات روش‌های مختلف تامین مالی شرکت‌های بورسی را در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ با هم مقایسه می‌کند.

شرکت‌های حاضر در بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۴۰۳ معادل ۳,۵۸۱/۳ هزار میلیارد ریال تامین مالی انجام دادند که ۸۶/۹ درصد آن از طریق افزایش سرمایه (مطالبات و آورده نقدی یا اندوخته‌ها و سود انباشته)، ۸/۸ درصد آن از طریق انتشار اوراق بدهی و ۳/۰ درصد آن از طریق اوراق اختیار فروش تبعی صورت گرفت. همچنین پنج شرکت سهام

جدول ۳۳. روش‌های تامین مالی شرکت‌های حاضر در بورس اوراق بهادار تهران (هزار میلیارد ریال)

درصد تغییر ۱۴۰۳ به ۱۴۰۲	۱۴۰۳		۱۴۰۲		
	سهم از کل (درصد)	ارزش	سهم از کل (درصد)	ارزش	
۲۴/۸	۱۰۰/۰	۳,۵۸۱/۳	۱۰۰/۰	۲,۸۶۹/۳	جمع کل
۲۴/۷	۸۶/۹	۳,۱۱۳/۰	۸۷/۰	۲,۴۹۵/۸	افزایش سرمایه (به جز تجدید ارزیابی و صرف سهام)
۹۸/۵	۰/۹	۳۱/۱	۰/۵	۱۵/۷	عرضه اولیه
۵۰/۷	۸/۸	۳۱۳/۸	۷/۳	۲۰۸/۲	انتشار اوراق بدهی
-۱۸/۳	۳/۰	۱۰۵/۸	۴/۵	۱۲۹/۶	انتشار اوراق اختیار فروش تبعی
-۱۲/۲	۰/۵	۱۷/۶	۰/۷	۲۰/۰	پذیره‌نویسی

ماخذ: شرکت بورس اوراق بهادار تهران، مدیریت آمار و اطلاعات، گزارش تفصیلی ماهانه بازار، اسفند ماه ۱۴۰۳

محصولات پتروشیمی و فولادی در بورس کالا افزایش یافت و منجر به بهبود نرخ فروش محصولات و متعاقباً افزایش درآمد عملیاتی این صنایع شد. بنابراین بازار سرمایه از این بابت نیز با چشم‌اندازی مثبت مواجه شد. اما یکی از مهمترین عوامل اثرگذار بر بازار سرمایه در فصل دوم سال ۱۴۰۳، ناترازی انرژی و متعاقباً قطعی برق صنایع مختلف و کاهش تولید محصولات بود. بر اساس گزارش سازمان بورس و اوراق بهادار، در مرداد ماه سال ۱۴۰۳ نسبت به ماه قبل از آن و در پی قطعی‌های مکرر برق صنایع، میزان مصرف برق صنایع سیمان، آهنک و گچ، فلزات اساسی، استخراج کانی‌های فلزی و محصولات شیمیایی به ترتیب با کاهش‌های ۲۹ درصدی، ۲۸ درصدی، ۱۴ درصدی و ۷ درصدی مواجه شد که طبیعتاً کاهش تولید این صنایع را به همراه داشت. برای مثال، تولید صنعت فلزات اساسی - به‌عنوان بزرگترین مصرف‌کننده برق در میان صنایع بورسی - در ماه‌های تیر و مرداد ۱۴۰۳ نسبت به خرداد ماه ۱۴۰۳ به ترتیب ۳۹/۱ درصد و ۴۴/۰ درصد کاهش یافت. در نهایت اثر عوامل واقعی منفی در تابستان سال جاری شدیدتر از خوش‌بینی نسبی ایجادشده در پی استقرار دولت جدید بود، به نحوی که شاخص کل بورس اوراق بهادار تهران در طول این فصل تنها ۲/۶ درصد (کمتر از نرخ

رویدادهای مختلفی بورس اوراق بهادار تهران را در سال ۱۴۰۳ با نوسان همراه ساختند. در فصل نخست سال ۱۴۰۳، بازار سرمایه عمدتاً متأثر از افزایش تنش‌های منطقه‌ای، درگذشت رئیس جمهور ایران و هیات همراه و کاهش دامنه نوسان بود. در نتیجه این تحولات، شاخص‌های کل بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران در پایان خرداد ماه ۱۴۰۳ نسبت به پایان سال ۱۴۰۲ به ترتیب حدود ۶/۹ درصد و ۱۳/۷ درصد کاهش یافتند.

در فصل دوم سال ۱۴۰۳، با استقرار دولت جدید ایران و اعلام وعده‌هایی مبنی بر رفع قیمت‌گذاری دستوری صنایع و تلاش برای الحاق به گروه ویژه اقدام مالی (FATF) و رفع تحریم‌های اقتصادی، چشم‌انداز مثبتی برای بورس ترسیم شد. از سوی دیگر، در پی افزایش نرخ‌های ارز در بازار متشکل ارزی، شکاف نرخ اسکناس دلار در بازار آزاد با نرخ حواله دلار در بازار متشکل ارزی از حدود ۴۷/۹ درصد در فروردین ماه ۱۴۰۳ به حدود ۳۰/۰ درصد در شهریور ماه این سال کاهش یافت. در نتیجه این امر، نرخ تسعیر درآمدهای صادراتی صنایع مختلف - به‌ویژه صنایع فولادی و پتروشیمی - و همچنین نرخ تسعیر قیمت‌های پایه

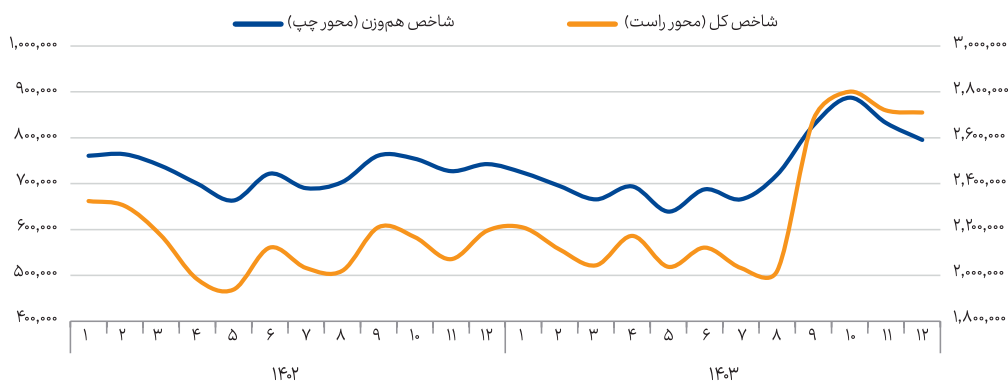
ملموسی بر شاخص‌های بازار سرمایه داشتند. شاخص‌های کل بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران در پایان پاییز ۱۴۰۳ به ترتیب ۲۷/۸ درصد و ۱۷/۵ درصد نسبت به پایان فصل تابستان رشد کردند.

زمستان ۱۴۰۳ مصادف با آغاز دور دوم ریاست جمهوری دونالد ترامپ در آمریکا و بازگشت سیاست‌های فشار حداکثری علیه ایران بود. این سیاست‌ها که با اعمال تحریم‌های اقتصادی جدید علیه صنعت نفت و پتروشیمی ایران همراه بودند، با واکنش منفی بازار سرمایه مواجه شدند. همچنین در اسفند ماه ۱۴۰۳، وزیر اقتصاد ایران توسط مجلس عزل شد تا ریسک‌های بیشتری متوجه بازار سرمایه در این فصل باشند. مجموع این رویدادها توجه سرمایه‌گذاران را به بازار طلا به‌عنوان دارایی امن سوق داد. صندوق‌های طلا در بازار سرمایه به‌طور متوسط در این فصل با بازدهی ۷۳/۴ درصدی مواجه شدند. شاخص‌های کل بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران در پایان زمستان ۱۴۰۳ نسبت به پایان پاییز همین سال به ترتیب ۱/۱ درصد افزایش و ۵/۳ درصد کاهش یافتند. نمودار ۱۳ روند تحولات ماهانه شاخص‌های کل و هم‌وزن بورس اوراق بهادار تهران را در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ نشان می‌دهد.

تورم تجربه شده در همین دوره) افزایش یافت و شاخص کل فرابورس ایران نه تنها افزایش نیافت، بلکه با تنزل ۰/۱ درصدی در همین مدت مواجه شد.

در مهر ماه ۱۴۰۳، شاخص کل بورس اوراق بهادار تهران نسبت به شهریور ماه همین سال با کاهش ۴/۳ درصدی همراه بود. این کاهش عمدتاً به دلیل تشدید تنش‌های منطقه‌ای و فضای نااطمینانی حاصل از آن رخ داد که منجر به خروج بی‌سابقه سرمایه اشخاص حقیقی از بازار سرمایه شد. خالص خروج پول اشخاص حقیقی از سهام و صندوق‌های قابل معامله در مهر ماه ۱۴۰۳ حدود ۷/۸ هزار میلیارد ریال بود - رقمی که طی ۱۲ ماه گذشته آن بی‌سابقه بود. با این حال، در ماه‌های آبان و آذر ۱۴۰۳، با کاهش تنش‌های سیاسی در منطقه خاورمیانه، افزایش نرخ حواله ارز در بازار متشکل ارزی، ارزندگی قابل توجه بسیاری از سهم‌ها در بازار سرمایه و تقویت انتظارات برای رشد سودآوری شرکت‌های صادرات محور، روند بازار سرمایه تغییر کرد. این عوامل مثبت نه تنها به بازگشت آرامش نسبی به بازار سرمایه کمک کردند، بلکه زمینه‌ساز جلب دوباره توجه سرمایه‌گذاران به این بازار شدند. این تحولات مثبت، تاثیر

نمودار ۱۳. شاخص کل و شاخص هم‌وزن بورس اوراق بهادار تهران در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳



ماخذ: سایت اینترنتی بورس اوراق بهادار تهران، قابل دسترسی در <http://new.tse.ir> و فرابورس ایران، قابل دسترسی در <http://ifb.ir>

## ۲-۸. فرابورس ایران

به انتهای سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد. این درحالی است که ارزش بازار سرمایه در انتهای سال ۱۴۰۲ رشد ۵/۹ درصدی نسبت به انتهای سال ۱۴۰۱ داشت. حجم معاملات انجام‌شده در فرابورس ایران در سال ۱۴۰۳ معادل ۱۲/۴ درصد نسبت به سال قبل از آن افزایش یافت و به ۲,۰۳۴/۹ میلیارد ورقه بالغ شد. جدول ۳۴ خلاصه اطلاعات مهم فرابورس ایران را در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ نشان می‌دهد.

ارزش کل بازار فرابورس ایران در پایان سال ۱۴۰۳ با افزایش ۱۲/۲ درصدی نسبت به پایان سال ۱۴۰۲ به ۲۹,۱۱۸ هزار میلیارد ریال رسید که حدود ۶۰/۵ درصد آن مربوط به ارزش سهام شرکت‌ها، ۳۲/۶ درصد مربوط به اوراق بدهی و ۷/۰ درصد دیگر مربوط به صندوق‌های قابل معامله و گواهی تسهیلات مسکن بود. بنابراین مجموع ارزش کل بازار سرمایه (شامل بورس و فرابورس) در انتهای سال ۱۴۰۳ به حدود ۱۱۸,۶۷۹ هزار میلیارد ریال رسید که رشد ۱۳/۷ درصدی را نسبت

جدول ۳۴. برخی شاخص‌ها و ارقام مهم فرابورس ایران

شاخص کل (هزار واحد)	حجم کل معاملات (میلیارد ورقه)	ارزش کل معاملات (هزار میلیارد ریال)	ارزش کل بازار (هزار میلیارد ریال)	
۲۵,۳۶۷	۱,۸۱۰/۴	۱۶۹,۷۱۸/۶	۲۴,۷۲۶/۷	سال ۱۴۰۲
۲۴,۳۱۵	۲,۰۳۴/۹	۲۵۳,۰۰۴/۹	۲۸,۵۹۷/۶	سال ۱۴۰۳
-۴/۱	۱۲/۴	۴۹/۱	۱۵/۷	درصد تغییر

ماخذ: فرابورس ایران، اداره آمار و تحلیل اطلاعات، گزارش آماری سالانه ۱۴۰۳

صندوق‌های سرمایه‌گذاری قابل معامله و جسورانه نیز دو بخش دیگر بازار ابزارهای نوین مالی‌اند که طی سال ۱۴۰۳ ارزش معاملات آن‌ها به ترتیب حدود ۶۷/۰ درصد و ۳۸۸/۰ درصد افزایش داشته است. افزایش معاملات صندوق‌های سرمایه‌گذاری قابل معامله در فرابورس، عمدتاً به دلیل افزایش پذیره‌نویسی صندوق‌های بخشی جدید و افزایش معاملات صندوق‌های اهرمی در این سال بوده است. علاوه بر این، در سال ۱۴۰۰ اولین صندوق سرمایه‌گذاری صندوق در صندوق یا فراصندوق<sup>۱</sup> وارد فرابورس شد. ارزش معاملات بازار مذکور در سال ۱۴۰۳ به دلیل پذیره‌نویسی دومین صندوق آن (صندوق خوشه)، نسبت به سال ۱۴۰۲ افزایش بیش از ۱۹ برابری را به ثبت رساند. در سال‌های اخیر توجه به سرمایه‌گذاری غیرمستقیم از طریق صندوق‌های اهرمی و بخشی در بازار سرمایه ایران افزایش قابل توجهی داشته است. صندوق‌های بخشی به‌منظور سرمایه‌گذاری در سهام شرکت‌های فعال در یک صنعت خاص طراحی شده‌اند و می‌توانند از فرصت‌های سرمایه‌گذاری در این صنایع بهره‌برداری کنند. رشد معاملات صندوق‌های اهرمی و بخشی به دلیل تازه وارد بودن این صندوق‌ها قابل توجه است. گواهی تسهیلات مسکن که توسط بانک مسکن به‌منظور تامین مالی خرید مسکن منتشر می‌شود، در سال ۱۴۰۳ با افزایش ۳۵/۲ درصدی ارزش معاملات همراه بوده است. جدول ۳۵ ارزش و تعداد نمادهای معامله‌شده در بازار ابزارهای نوین مالی فرابورس ایران را به تفکیک نشان می‌دهد.

به غیر از اوراق مالکیتی، سایر اوراق بهادار موجود در فرابورس ایران در زیرمجموعه ابزارهای نوین مالی طبقه‌بندی می‌شوند. اگرچه بازار ابزارهای نوین مالی تنها حدود ۳۸/۴ درصد از کل ارزش بازار فرابورس را در سال ۱۴۰۳ شامل شده، اما نزدیک به ۹۸/۵ درصد از کل ارزش معاملات فرابورس در این سال مربوط به این بازار بوده است. بنابراین، در سال ۱۴۰۳ بیش از ۸۵/۸ درصد از ارزش معاملات بازار سرمایه ایران (شامل بورس و فرابورس) متعلق به معاملات اوراق بدهی، تنها ۴/۷ درصد متعلق به بازار سهام و مابقی عمدتاً مربوط به معاملات صندوق‌های قابل معامله بوده است.

شایان ذکر است ارزش بازار و ارزش معاملات ابزارهای نوین مالی فرابورس در سال ۱۴۰۳ به ترتیب رشدهای ۱۵/۷ درصدی و ۵۲/۳ درصدی را نسبت به سال ۱۴۰۲ تجربه کرده‌اند. اوراق‌های تامین مالی بخش مهمی از بازار ابزارهای نوین مالی را تشکیل می‌دهند، به نحوی که بزرگترین جزء آن در سال ۱۴۰۳ - همچون سال ۱۴۰۲ - اوراق مرابحه عام دولت است. ارزش معاملات اوراق مرابحه عام دولت از ۱۲۹,۳۸۲ هزار میلیارد ریال در سال ۱۴۰۲ با ۱/۷ درصد افزایش به ۲۰۹,۱۹۲ هزار میلیارد ریال در سال ۱۴۰۳ رسیده است. از طرف دیگر، اوراق موسوم به اخزا (اسناد خزانه اسلامی) که به‌منظور تامین مالی دولت برای پرداخت بدهی دولت به پیمانکاران منتشر می‌شود، در بازار ثانویه وارد فرابورس می‌شود. ارزش معاملات این اسناد در طول سال ۱۴۰۳ نزدیک به ۲۶,۷۲۳ هزار میلیارد ریال بوده است.

۱. صندوق در صندوق یا فراصندوق که در کتب مالی به آن Fund Of Funds (FOF) می‌گویند، یک صندوق سرمایه‌گذاری تلفیقی است که در انواع دیگر صندوق‌ها سرمایه‌گذاری می‌کند. به عبارت دیگر، پرتفوی آن شامل پرتفویهای مختلف سایر صندوق‌ها است.

جدول ۳۵. ارزش معاملات و تعداد نمادهای عادی معامله شده در بازار ابزارهای نوین مالی فرابورس ایران

ابزار	۱۴۰۲		۱۴۰۳		درصد رشد ارزش معاملات
	ارزش معاملات (هزار میلیارد ریال)	تعداد نمادهای عادی معامله شده	ارزش معاملات (هزار میلیارد ریال)	تعداد نمادهای عادی معامله شده	
اسناد خزانه اسلامی	۲۵,۴۷۲/۴	۳۷	۲۶,۷۲۳/۳	۳۰	۴/۹
اجاره	۴۵۹/۸	۴۵	۴۲۳/۵	۴۵	-۷/۹
رهنی	۰/۰	۰	۰/۰	۰	۰
خرید دین	-	-	۰/۰	۰	-
مشارکت	۰/۰	۰	۰/۰	۰	-
مربایحه	۱۲۹,۳۸۱/۷	۲۱۴	۲۰۹,۱۹۲/۲	۲۹۵	۶۱/۷
قرض الحسنه	۵۰۱/۱	۳	۰/۳	۱	-۹۹/۹
گواهی اعتبار مولد	۱۴۰/۷	۱۸	۱/۹	۶	-۹۸/۷
منفعت	۱۳۸/۹	۶	۰/۰	۰	-۱۰۰/۰
قابل معامله	۷,۳۴۰/۳	۸۰	۱۲,۲۵۹/۴	۱۰۱	۶۷/۰
صندوق در صندوق	۲/۱	۱	۴۰/۸	۲	۱,۸۰۳/۶
جسورانه	۰/۸	۱۴	۳/۸	۱۳	۳۸۸/۰
املاک و مستغلات	۱۸/۶	۳	۲۲۷/۰	۴	۱,۱۱۹/۴
بخشی	۵۴/۷	۹	۱۸۴/۹	۲۳	۲۳۷/۸
خصوصی	۸/۲	۶	۳/۷	۵	-۵۴/۸
اهرمی	۰/۰	۰	۵۰/۹	۳	-
اوراق گواهی تسهیلات مسکن	۷۵/۵	۳۹	۱۰۲/۱	۱۰	۳۵/۲
<b>مجموع</b>	<b>۱۶۳,۵۹۵/۰</b>	<b>۴۷۵</b>	<b>۲۴۹,۲۱۴/۱</b>	<b>۵۳۸</b>	<b>۵۲/۳</b>

مأخذ: فرابورس ایران، اداره آمار و تحلیل اطلاعات، گزارش آماری سالانه ۱۴۰۳

رسید. همچنین با توجه به تامین مالی ۵۹,۶۵۹ هزار میلیارد ریالی کسب و کارها از طریق دریافت تسهیلات بانکی در این سال، می‌توان عنوان کرد که در سال ۱۴۰۳ سهم تامین مالی از طریق بازار سرمایه با احتساب اوراق بدهی دولتی حدود ۱۶/۲ درصد بوده است. اما از آنجایی که معادل ۶,۰۳۹ هزار میلیارد ریال از تامین مالی انجام گرفته در بورس تهران و فرابورس ایران مربوط به اوراق بدهی دولتی بوده، با خارج کردن این رقم از مجموع تامین مالی صورت گرفته در اقتصاد ایران، سهم بازار سرمایه از این تامین مالی (بدون احتساب اوراق بدهی دولتی) به ۸/۵ درصد کاهش می‌یابد. جدول ۳۶ جزئیات روش‌های تامین مالی از طریق فرابورس ایران را در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ نشان می‌دهد.

در سال ۱۴۰۳ بالغ بر ۷,۲۵۸/۱ هزار میلیارد ریال تامین مالی از طریق فرابورس ایران صورت گرفته که ۹۲/۹ درصد بیشتر از سال ۱۴۰۲ بوده است. از این مقدار ۶۷/۱ درصد شامل پذیره نویسی و ۱۹/۹ درصد مربوط به اسناد خزانه اسلامی بوده است. در این سال شرکت‌های حاضر در فرابورس حدود ۸۸۶/۵ هزار میلیارد ریال - بدون محاسبه تجدید ارزیابی دارایی‌ها - افزایش سرمایه داده‌اند و نزدیک به ۵۱/۹ هزار میلیارد ریال نیز عرضه اولیه سهام شرکت‌های تازه وارد به فرابورس صورت گرفته است.

بر اساس آمار سازمان بورس و اوراق بهادار، مجموع تامین مالی از طریق بورس و فرابورس با احتساب اوراق بدهی، با ۴۷/۸ درصد افزایش نسبت به سال ۱۴۰۲ به ۱۱,۵۶۹ هزار میلیارد ریال در سال ۱۴۰۳

جدول ۳۶. روش‌های تامین مالی از طریق فرابورس ایران (هزار میلیارد ریال)

درصد تغییر ارزش ۱۴۰۲ به ۱۴۰۳	۱۴۰۳		۱۴۰۲	
	سهم از کل	ارزش	سهم از کل	ارزش
جمع کل	۱۰۰/۰	۷,۲۵۸/۱	۱۰۰/۰	۳,۷۶۲/۳
عرضه اولیه	۰/۷	۵۱/۹	۲/۶	۹۹/۵
اسناد خزانه اسلامی	۱۹/۹	۱,۱۴۷/۶	۱۹/۵	۷۳۴/۵
پذیره نویسی	۶۷/۱	۴,۸۷۲/۱	۶۵/۰	۲,۴۴۲/۸
افزایش سرمایه شرکت‌ها (بدون تجدید ارزیابی دارایی‌ها)	۱۲/۲	۸۸۶/۵	۱۲/۹	۴۸۵/۵

مأخذ: فرابورس ایران، اداره آمار و تحلیل اطلاعات، گزارش آماری سالانه ۱۴۰۳

## ۹. محیط کسب و کار

منظور از محیط کسب و کار مجموعه عوامل تاثیرگذار بر عملکرد یک بنگاه است که در کنترل مدیران آن نیست. به طور کلی این عوامل به دو گروه درونی و بیرونی تقسیم بندی می شوند. از جمله عوامل درونی می توان به منابع و کارکنان و از جمله عوامل بیرونی می توان به مشتریان و بازارها اشاره کرد. بهبود فضای کسب و کار لازمه حضور مؤثر و موفق بخش خصوصی در اقتصاد است. دولت به عنوان شکل دهنده نهادها و قواعد مؤثر بر عملکرد بنگاهها تاثیر قابل توجهی در مساعد یا نامساعد کردن محیط کسب و کار دارد. دولت می تواند از طریق کاهش مداخلات غیرضروری در امور بنگاهها، به رسمیت شناختن آزادیها و حقوق مالکیت صاحبان کسب و کار و همچنین اجتناب از توزیع رانت به طرق مختلف بین فعالان اقتصادی، اعتماد سرمایه گذاران و کارآفرینان را جذب کرده و زمینه دستیابی به رشد اقتصادی را فراهم کند. چندین موسسه معتبر بین المللی به صورت سالانه محیط کسب و کار را در کشورهای مختلف بررسی و نتایج را در قالب چند شاخص گزارش می کنند. در نظر گرفتن مجموع این شاخصها تصویری جامعی از محیط کسب و کار در کشور و الزامات و اولویتهای بهبود آن در آینده به دست می دهد.

که در سه فاز تهیه خواهد شد. البته ایران در فازهای اولیه آن در جمع کشورهای مورد بررسی نخواهد بود و قرار است از سال ۲۰۲۶ به بعد به جمع کشورهای مورد ارزیابی اضافه شود. همچنین انتشار گزارش معتبر مجمع جهانی اقتصاد از شاخص رقابت پذیری جهانی که به رتبه بندی کشورها در چهار مؤلفه کلی عوامل مربوط به توانمندسازی محیط، سرمایه انسانی، بازار و عوامل مربوط به پویایی و نوآوری فضای کسب و کار می پرداخت، از سال ۲۰۲۰ به این سو متوقف شده است.

یکی از شاخصهای مهم در این زمینه شاخص انجام کسب و کار بانک جهانی بود که از سال ۲۰۰۳ تا سال ۲۰۲۰ در قالب گزارشهای سالانه به ارزیابی محیط کسب و کار از منظر ۱۰ شاخص اصلی می پرداخت. متأسفانه به دلیل افشای پاره ای از تخلفات در زمینه دستکاری داده های برخی از کشورها در گزارش بانک جهانی در سال ۲۰۲۰، انتشار گزارش از این سال به بعد متوقف شد اما از سپتامبر سال ۲۰۲۴ گزارش جدیدی با عنوان Business Ready جایگزین آن شد. این گزارش نیز به ارزیابی محیط کسب و کار بر اساس ۱۰ شاخص می پردازد

### ۹-۱. بررسی محیط کسب و کار کشور از نظر آزادی اقتصادی و فساد

آن مربوط به آزادی تجارت بین المللی (امتیاز ۲/۴۸ از ۱۰/۰ و رتبه ۱۶۵) بوده که هر دو نسبت به سال ۲۰۲۱ در وضعیت بهتری قرار گرفته اند. با توجه به توقف انتشار شاخص انجام کسب و کار از سوی بانک جهانی و نیز شاخص رقابت پذیری جهانی از سوی مجمع جهانی اقتصاد به عنوان دو منبع اصلی داده های موسسه فریز، این موسسه در آخرین گزارش خود با مشکل کمبود داده مواجه بوده و در این راستا داده های بخش تحقیقات نشریه اکونومیست را مورد استفاده قرار داده و به شرح و بسط زیرشاخه های مؤلفه های آزادی اقتصادی نپرداخته است.

گزارش سال ۲۰۲۵ موسسه هریتج درباره وضعیت آزادی اقتصادی بازه زمانی یک جولای ۲۰۲۳ تا ۳۰ ژوئن ۲۰۲۴ را برای ۱۸۴ کشور جهان مورد بررسی قرار داده است. بر اساس این گزارش، امتیاز شاخص آزادی اقتصادی جهان از ۵۸/۶ (از ۱۰۰) در گزارش سال ۲۰۲۴ با ۱/۱ واحد افزایش به ۵۹/۷ رسیده است. به رغم افزایش اندک این امتیاز، موسسه هریتج وضعیت اقتصادی جهان را بسیار شکننده توصیف کرده و این وضعیت را ناشی از اثرات باقی مانده از سیاستهای نادرست

چند موسسه بین المللی به صورت سالانه به ارزیابی درجه آزادی اقتصادی در کشورها می پردازند که موسسه فریزر با معرفی شاخصی در نشریه آزادی اقتصادی جهان<sup>۱</sup> و موسسه هریتج با ارایه شاخصی به نام شاخص آزادی اقتصادی<sup>۲</sup> از مهمترین آنها به شمار می روند. ارزیابی موسسه فریزر از درجه آزادی اقتصادی کشورها بر اساس پنج مؤلفه اندازه دولت، سیستم های قانونی و حقوق مالکیت، ثبات پولی، آزادی تجارت بین المللی و نظارت (مربوط به بازار اعتبارات، بازار کار و کسب و کار) صورت می گیرد. آخرین گزارش موسسه فریزر که در سال ۲۰۲۴ منتشر شده، حاوی نتایج ارزیابی آزادی اقتصادی ۱۶۵ کشور جهان در سال ۲۰۲۲ است که در آن ایران با کسب رتبه ۱۵۸ و امتیاز کلی ۴/۶۳ (از ۱۰) نسبت به سال قبل از آن دو پله بهبود داشته است. به رغم این بهبود، ایران همچنان در گروه ۱۰ کشور آخر از نظر آزادی اقتصادی بوده و پس از آن به ترتیب کشورهای آرژانتین، میانمار، الجزایر، سوریه، سودان و زیمبابوه وضعیتی بدتر از ایران داشته اند. مشابه گزارش های پیشین این نهاد، بهترین رتبه ایران در بین این پنج مؤلفه در رتبه بندی سال ۲۰۲۲ مربوط به اندازه دولت (امتیاز ۶/۹۹ از ۱۰/۰ و رتبه ۶۴) و بدترین

1. Economic Freedom of the World (EFW)

2. Index of Economic Freedom (IEF)

مانند ۲ سال قبل از آن در رتبه ۱۶۹ قرار دارد و تنها امتیاز کلی آن با ۱/۳ واحد افزایش به ۴۲/۵ (از ۱۰۰) رسیده است. مانند گزارش سال ۲۰۲۴، تنها کشورهای برونئی، اریتره، سودان، زیمبابوه، ونزوئلا، کوبا و کره شمالی وضعیتی بدتر از ایران داشته‌اند. ایران در بین ۱۴ کشور بررسی شده در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا نیز رتبه آخر را کسب کرده است. همچنین، بدترین امتیاز ایران در بین مؤلفه‌های آزادی اقتصادی به ترتیب مربوط به آزادی سرمایه‌گذاری، آزادی مالی و یکپارچگی دولت و در مقابل بهترین امتیاز مؤلفه‌ها به ترتیب مربوط به هزینه‌کرد دولت، سلامت بودجه‌ای و فشار مالیاتی بوده است. از بین ۱۲ مؤلفه مورد بررسی، تنها در چهار مؤلفه فشار مالیاتی، سلامت بودجه‌ای، آزادی کسب‌وکار و آزادی پولی وضعیت ایران نسبت به گزارش قبل بهبود داشته و در سایر مؤلفه‌ها یا بدون تغییر بوده یا بدتر شده است. جدول ۳۷ وضعیت ایران را در شاخص آزادی اقتصادی محاسبه شده از سوی موسسه هریج برای سال‌های مختلف نشان می‌دهد.

دوران همه‌گیری کرونا، ادامه جنگ روسیه و اوکراین و نهایتاً ناآرامی‌های به وجود آمده در منطقه خاورمیانه می‌داند. در گزارش سال ۲۰۲۵، تنها سه کشور امتیاز ۸۰ و بالاتر را کسب کرده‌اند که نسبت به گزارش قبل، یک کشور کمتر است. لازم به ذکر است از ۱۸۴ کشور مورد بررسی، اطلاعات هشت کشور عراق، افغانستان، لیبی، لیختن اشتاین، سومالی، سوریه، یمن و اوکراین به طور کامل در دسترس نبوده و بنابراین رتبه کلی کشورها در بخش‌های بعد بر اساس ۱۷۶ کشوری که همه اطلاعات آنها موجود بوده ارزیابی شده است.

شاخص آزادی اقتصادی موسسه هریج بر حسب ۱۲ مؤلفه حقوق مالکیت، اثربخشی قضاوت در دادگاه، یکپارچگی دولت، فشار مالیاتی، هزینه‌کرد دولت، سلامت بودجه‌ای، آزادی کسب‌وکار، آزادی نیروی کار، آزادی سیاست‌گذاری پولی، آزادی تجارت، آزادی سرمایه‌گذاری و آزادی مالی مورد محاسبه قرار می‌گیرد. بر اساس گزارش این موسسه در سال ۲۰۲۵، جایگاه ایران در بین ۱۷۶ کشور مورد مطالعه تغییر نکرده و همچنان

جدول ۳۷. وضعیت ایران در شاخص آزادی اقتصادی موسسه هریج (امتیاز از ۱۰۰)

مؤلفه	امتیاز ۲۰۲۱	امتیاز ۲۰۲۲	امتیاز ۲۰۲۳	امتیاز ۲۰۲۴	امتیاز ۲۰۲۵
هزینه‌کرد دولت	۹۰/۱	۹۲/۵	۹۴/۸	۹۵/۳	۹۴/۰
فشار مالیاتی	۸۰/۸	۸۰/۸	۸۱/۱	۸۱/۱	۸۱/۳
سلامت بودجه‌ای	۸۲/۸	۵۴/۷	۵۸/۸	۶۲/۵	۸۴/۱
آزادی نیروی کار	۵۰/۱	۴۹/۴	۵۰/۷	۴۸/۸	۴۳/۶
اثربخشی قضایی	۲۸/۳	۲۹/۴	۲۶/۳	۱۸/۸	۱۸/۶
آزادی کسب‌وکار	۵۷/۱	۳۸/۹	۳۸/۹	۳۷/۹	۳۸/۴
آزادی تجارت	۵۴/۲	۵۹/۲	۵۵/۸	۵۵/۸	۵۵/۸
یکپارچگی دولت	۳۱/۸	۱۹/۸	۱۹/۶	۱۷/۱	۱۶/۳
حقوق مالکیت	۳۳/۵	۲۶/۶	۲۵/۰	۲۳/۸	۲۳/۳
آزادی پولی	۴۲/۱	۴۲/۳	۴۰/۶	۳۸/۲	۳۹/۰
آزادی سرمایه‌گذاری	۵	۵	۵	۵	۵
آزادی مالی	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰

ماخذ: موسسه هریج، شاخص آزادی اقتصادی، سال‌های ۲۰۲۱ تا ۲۰۲۵

علاوه بر این شاخص‌ها، شاخص رفاه لگاتوم<sup>۱</sup> نیز به دلیل داشتن برخی مؤلفه‌های مربوطه به کسب‌وکارها می‌تواند تصویری از فضای کسب‌وکار ایران را ارائه کند.

در آخرین گزارش منتشر شده این شاخص در سال ۲۰۲۳ که ۱۶۷ کشور را مورد بررسی قرار داده است، ۱۲ مؤلفه مورد بررسی قرار گرفته که عبارت‌اند از: امنیت، آزادی فردی، فضای سرمایه‌گذاری، شرایط فعالیت شرکت‌ها، شرایط زندگی، سلامت، حکمرانی، سرمایه اجتماعی، زیرساخت و دسترسی به بازار، کیفیت اقتصاد، آموزش و در نهایت محیط زیست. بر اساس گزارش موسسه لگاتوم، در سال ۲۰۲۳ و در میان ۱۶۷ کشور مورد بررسی، ایران در جایگاه ۱۲۶ قرار گرفته که حاکی از تنزل یک پله‌ای آن نسبت به سال ۲۰۲۲ است. در میان ۱۹ کشور مورد بررسی منطقه منا (خاورمیانه و شمال آفریقا)، ایران در سال ۲۰۲۳ رتبه ۱۵ را کسب کرده است.

همچنین در رابطه با حقوق مالکیت و ادراک فساد که در میزان درجه آزادی فعالیت‌های اقتصادی مؤثرند، آخرین گزارش شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت<sup>۲</sup> که توسط اتحادیه حقوق مالکیت<sup>۳</sup> منتشر می‌شود و مربوط به سال ۲۰۲۴ است، نشان می‌دهد مانند گزارش ۲۰۲۳، ایران در بین ۱۲۵ کشور مورد بررسی در جایگاه ۱۱۳ جهانی قرار گرفته، اما امتیاز آن نسبت به گزارش قبل اندکی کاهش یافته است. جایگاه منطقه‌ای ایران در گزارش سال ۲۰۲۴ یک پله تنزل داشته و در رتبه ۱۴ در میان ۱۵ کشور قرار گرفته است.

از سوی دیگر، در زمینه شاخص ادراک فساد<sup>۴</sup> که از سوی موسسه شفافیت بین‌الملل<sup>۵</sup> منتشر می‌شود، ایران در سال ۲۰۲۴ با یک واحد کاهش امتیاز نسبت به سال قبل از آن، تنزل رتبه دو پله‌ای را تجربه کرده و در جایگاه ۱۵۱ در میان ۱۸۰ کشور مورد بررسی قرار گرفته است.

1. International Property Right Index  
2. Property Right Alliance  
3. Corruption Perception Index  
4. Transparency International  
5. Legatum Prosperity Index

آزادی فردی، شرایط فعالیت شرکت‌ها و محیط زیست داشته‌اند.

بررسی این شاخص به تفکیک مؤلفه‌های دوازده‌گانه نشان می‌دهد در سال ۲۰۲۳، ایران در میان ۱۰ کشوری بوده که بدترین وضعیت را در زمینه‌های

## ۹-۲. نتایج پایش محیط کسب‌وکار از سوی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

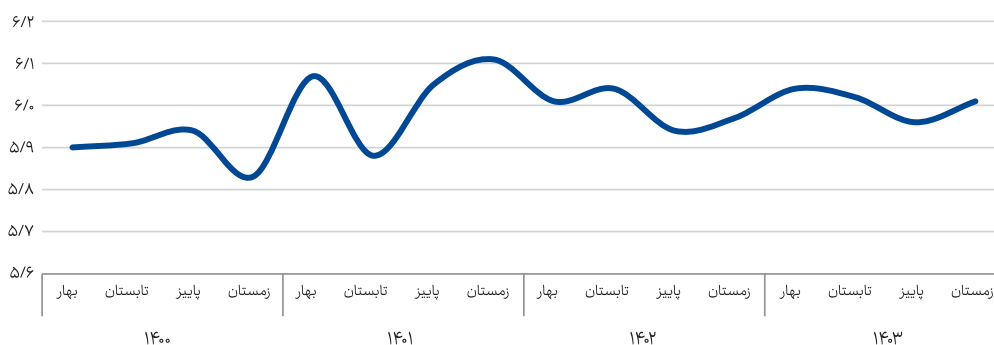
است و داده‌های آماری نیز از منابع آماری رسمی کشور تهیه و مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بر اساس نتایج این گزارش، شاخص ملی محیط کسب‌وکار در زمستان ۱۴۰۳ به عدد ۶/۰۱ رسیده است که در مقایسه با شاخص ۶/۰۴ واحدی در زمستان سال ۱۴۰۲، از بهتر شدن اندک محیط کسب‌وکار در مقایسه با فصل پایانی سال ۱۴۰۲ حکایت دارد، اگرچه نسبت به شاخص ۵/۹۶ واحدی در پاییز ۱۴۰۳، اندکی وضعیت بدتر شده است. لازم به ذکر است که این شاخص عددی بین ۰ و ۱۰ است که عدد ۱۰ بدترین وضعیت ممکن را نشان می‌دهد. در زمستان ۱۴۰۳، فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این پایش، سه مؤلفه غیرقابل پیش‌بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات، دشواری تأمین مالی از بانک‌ها و نهایتاً بی‌ثباتی سیاست‌ها و قوانین و مقررات و رویه‌های اجرایی را - همچون سال‌های گذشته - نامساعدترین و سه مؤلفه نحوه استقبال مشتریان از نوآوری و ابتکار در ارائه خدمات و محصول، دسترسی به آب و نیز تمایل عمومی به خرید کالاهای خارجی را مساعدترین مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار معرفی کرده‌اند. نمودار ۱۴ روند شاخص کل محیط کسب‌وکار را به صورت فصلی از بهار ۱۴۰۰ تا زمستان ۱۴۰۳ نشان می‌دهد.

به موجب قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار مصوب سال ۱۳۹۰، اتاق‌های بازرگانی کشور موظف‌اند به منظور اطلاع سیاست‌گذاران از وضعیت محیط کسب‌وکار در کشور، شاخص‌های ملی محیط کسب‌وکار در ایران را تدوین کرده و به‌طور سالانه و فصلی و حسب مورد به تفکیک استان‌ها، بخش‌ها و فعالیت‌های اقتصادی اعلام کنند. در ابتدا مرکز پژوهش‌های مجلس مسؤلیت انتشار این گزارش‌ها را برعهده داشت، اما در سال ۱۳۹۴، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران با همکاری اتاق‌های تعاون و اصناف در قالب یک طرح پژوهشی اقدام به شناسایی و معرفی شاخص‌های ملی پایش محیط کسب‌وکار کرد و از سال ۱۳۹۵ به این سو تهیه گزارش در مرکز پژوهش‌های مجلس متوقف شد.

آخرین گزارش فصلی منتشر شده از سوی اتاق بازرگانی در زمینه پایش محیط کسب‌وکار ایران مربوط به زمستان ۱۴۰۳ است. در این گزارش، داده‌های پیمایشی حاصل از ادراک‌سنجی از وضعیت مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار کشور از ۲ هزار و ۹۵۵ فعال اقتصادی زیرمجموعه سه اتاق بازرگانی، تعاون و اصناف و با استفاده از روش تکمیل پرسشنامه الکترونیکی و همچنین آمارگیری تلفنی با کمک رایانه صورت گرفته

نمودار ۱۴. روند شاخص کل محیط کسب‌وکار\*



ماخذ: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، گزارش‌های فصلی پایش محیط کسب‌وکار، شماره‌های مختلف \* کاهش شاخص نشانه بهبود وضعیت محیط کسب‌وکار است.

قیمت مواد اولیه و محصولات نامساعدترین و دربخش خدمات، محدودیت دسترسی به آب و در بخش‌های صنعت و کشاورزی نحوه استقبال مشتریان از نوآوری و ابتکار در ارائه خدمات و محصولات، مساعدترین مؤلفه ارزیابی شده‌اند. جدول ۳۸ شاخص محیط کسب‌وکار را به تفکیک مؤلفه‌های پیمایشی در گزارش مذکور که بر اساس اعداد زمستان ۱۴۰۳ از بیشترین به کمترین مرتب شده‌اند، نشان می‌دهد.<sup>۱</sup>

در زمستان ۱۴۰۳، از نظر فعالان اقتصادی کشور مساعدترین وضعیت محیط کسب‌وکار در بخش صنعت و نامساعدترین آن در بخش خدمات بوده است. البته در زمستان ۱۴۰۳ در مقایسه با پاییز آن سال، محیط کسب‌وکار در دو بخش صنعت و خدمات اندکی نامساعدتر شده، اگرچه در بخش کشاورزی عدد این شاخص در هر دو فصل مورد بررسی یکسان بوده است. در زمستان ۱۴۰۳ در هر سه بخش عمده اقتصادی، غیرقابل پیش‌بینی بودن و تغییرات

جدول ۳۸. شاخص محیط کسب‌وکار به تفکیک مؤلفه‌های پیمایشی سه اتاق بازرگانی، تعاون و اصناف در سال ۱۴۰۳

مؤلفه‌های پیمایشی محیط کسب‌وکار	بهار	تابستان	پاییز	زمستان
غیرقابل پیش‌بینی بودن و تغییرات قیمت اولیه و محصولات	۷/۹۵	۷/۷۳	۷/۸۵	۸/۳۴
دشواری تامین مالی از بانک‌ها	۷/۸۰	۷/۷۰	۷/۶۵	۷/۶۸
بی‌ثباتی سیاست‌ها، قوانین و مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر بر کسب‌وکار	۷/۲۹	۷/۱۹	۷/۰۱	۷/۱۸
رویه‌های ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات	۶/۸۶	۶/۸۱	۶/۷۱	۶/۷۲
دخالت‌های غیرمنطقی نهادهای حاکمیتی در تعیین قیمت‌ها در بازار	۶/۴۸	۶/۳۸	۶/۳۳	۶/۴۹
تولید و عرضه نسبتاً آزاد کالاهای غیراستاندارد و تقلبی در بازار	۶/۴۷	۶/۴۱	۶/۳۱	۶/۳۳
وجود انحصار، امتیاز یا هر نوع رانت به یک یا تعدادی از رقبای در بازار	۶/۴۱	۶/۲۵	۶/۱۹	۶/۲۹
فساد و سوء استفاده افراد از مقام و موقعیت اداری در دستگاه‌های اجرایی	۶/۳۳	۶/۲۴	۶/۱۵	۶/۲۶
موانع در فرآیندهای اداری و اخذ مجوزهای کسب‌وکار در دستگاه‌های اجرایی	۶/۱۷	۶/۲۷	۶/۱۵	۶/۱۹
وجود رقابت غیرمنصفانه شرکت‌ها و موسسات دولتی یا شبه‌دولتی در بازار	۶/۳۶	۶/۲۴	۶/۰۸	۶/۱۶
رویه‌های سختگیرانه اداره‌های کار و بیمه تامین اجتماعی برای مدیریت نیروی انسانی	۶/۱۸	۶/۱۲	۶/۰۱	۶/۱۳
محدودیت دسترسی به حامل‌های انرژی (برق، گاز، گازوئیل و ...)	۴/۵۲	۵/۸۱	۵/۷۴	۶/۱۳
ضعف دادگاه‌ها در رسیدگی به شکایات و پیگرد مؤثر متجاوزان به حقوق دیگران	۶/۳۰	۶/۱۰	۵/۹۴	۶/۱۲
فقدان یا شفاف نبودن آمار و اطلاعات مورد نیاز برای فعالیت اقتصادی	۶/۱۹	۶/۱۸	۵/۹۸	۶/۰۴
کارگریزی عمومی و ضعف در بازار	۶/۰۹	۶/۱۰	۵/۹۴	۶/۰۱
برداشت‌های سلیقه‌ای از قوانین و مقررات توسط ماموران محیط زیست، شهرداری، گمرک، بهداشت و ...	۶/۲۵	۶/۱۵	۶/۰۱	۵/۹۵
کمبود نیروی کار ماهر	۶/۰۱	۶/۱۶	۶/۰۰	۵/۹۲
عرضه کالاهای و محصولات قاچاق در بازار ایران	۵/۹۲	۵/۸۶	۵/۸۴	۵/۹۱
کمبود فناوری‌های نوین و تجهیزات مورد نیاز	۵/۶۷	۵/۸۱	۵/۶۹	۵/۸۳
کمبود تقاضا در بازار	۵/۳۴	۵/۴۹	۵/۴۳	۵/۴۶
ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل (جاده‌ای، ریلی، هوایی، دریایی و بندری)	۵/۵۸	۵/۶۰	۵/۵۴	۵/۴۵
فقدان ارتباط مناسب میان عوامل تامین مواد اولیه، تولید و عرضه یک محصول در بازار	۵/۳۰	۵/۳۲	۵/۱۹	۵/۲۰
بی‌تعهدی طرف‌های قرارداد و معامله به اجرای تعهدات و وعده‌هایشان	۵/۳۹	۵/۳۷	۵/۱۶	۵/۱۷
محدودیت‌های دسترسی به شبکه تلفن همراه و اینترنت	۵/۲۱	۵/۳۱	۵/۱۸	۴/۸۹
ضعف نظام توزیع و مشکل در رساندن محصول به بازار	۵/۰۹	۵/۰۲	۴/۸۵	۴/۸۸
تمایل عمومی به خرید کالاهای خارجی و بی‌رغبتی به خرید محصولات ایرانی	۵/۱۲	۵/۱۳	۴/۹۹	۴/۸۷
محدودیت دسترسی به آب	۳/۹۴	۴/۲۶	۴/۰۸	۳/۹۲
نحوه استقبال مشتریان از نوآوری و ابتکار در ارائه خدمات و محصول	۴/۱۲	۴/۱۳	۳/۷۹	۳/۸۶

ماخذ: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، گزارش‌های فصلی پایش محیط کسب‌وکار

۱. با توجه به این که شاخص ملی محیط کسب‌وکار از ترکیب مؤلفه‌های پیمایشی و داده‌های آماری به دست می‌آید و صرفاً تحت تأثیر مؤلفه‌های پیمایشی نیست، از ذکر آن در این جدول پرهیز شده است.

که بیشتر از ۲۰۰ نفر کارکن دارند معادل ۵/۵۳ محاسبه شده که نشان‌دهنده وضعیت کسب‌وکار اندکی بهتر در این بنگاه‌ها نسبت به سایر بنگاه‌های اقتصادی است. از سوی دیگر عدد شاخص محیط کسب‌وکار در بنگاه‌های با ۱۱ تا ۴۹ نفر کارکن، ۶/۰۲ محاسبه شده است و این بنگاه‌ها وضعیت بدتری نسبت به بنگاه‌های دیگر داشته‌اند. از نظر سابقه فعالیت بنگاه، در بنگاه‌هایی که فعالیت اقتصادی آنها بین ۶ تا ۱۰ سال است، نامساعدترین وضعیت محیط کسب‌وکار اعلام شده و بنگاه‌های اقتصادی با سابقه فعالیت کمتر از ۲ سال، مساعدترین وضعیت محیط کسب‌وکار را گزارش کرده‌اند، اگرچه در این زمینه اختلاف بسیار ناچیز بوده و معنادار نیست. بنگاه‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در این طرح به‌طور متوسط با ۱/۳۵ درصد از ظرفیت اسمی خود فعالیت داشته‌اند که نسبت به زمستان ۱۴۰۲، کاهش ۰/۷۵ واحد درصدی را نشان می‌دهد.

ارزیابی زمستان ۱۴۰۳ نشان می‌دهد که استان‌های کهگیلویه و بویراحمد، هرمزگان و مازندران به ترتیب دارای نامساعدترین و استان‌های خوزستان، خراسان رضوی و زنجان به ترتیب دارای مساعدترین وضعیت محیط کسب‌وکار در ایران بوده‌اند. اختلاف عدد شاخص وضعیت محیط کسب‌وکار در بهترین و بدترین استان معادل ۰/۸۵ واحد است. همچنین در بین رشته فعالیت‌های اقتصادی، رشته فعالیت‌های «سایر فعالیت‌های خدماتی»، «خدمات مربوط به تامین جا و غذا» و «حمل‌ونقل و انبارداری» به ترتیب دارای بدترین وضعیت محیط کسب‌وکار و «آموزش»، «مالی و بیمه» و «اداری و خدمات پشتیبانی» به ترتیب دارای بهترین وضعیت محیط کسب‌وکار در مقایسه با سایر رشته فعالیت‌های اقتصادی در کشور بوده‌اند. در این زمینه اختلاف عدد شاخص وضعیت محیط کسب‌وکار در بهترین و بدترین رشته فعالیت معادل ۱/۳۳ واحد است. از نظر اندازه بنگاه عدد شاخص محیط کسب‌وکار بنگاه‌هایی

# ۱۰. نکات کلیدی

بازار ارز ایران در سال ۱۴۰۳ با نوسان زیادی مواجه بود. قیمت دلار آمریکا در برابر ریال ایران سال ۱۴۰۳ را با حدود ۵۸/۱ درصد افزایش نسبت به روز اول معاملاتی آن سال به پایان رساند. با آغاز فعالیت بازار ارز تجاری در مرکز مبادله ارز و طلای ایران و گذر از نرخ‌های نیمایی، تا حدودی شفافیت در معاملات ارزی بهبود یافت.

در سال ۱۴۰۳، سرمایه‌گذاری در قالب سپرده‌های بلندمدت بانکی جذابیت نداشت که این امر را می‌توان به نرخ تورم بالا و بازدهی بالاتر بازارهای ارز و طلا به دلیل تحولات سیاسی داخلی و بین‌المللی نسبت داد.

در نتیجه عدول از سقف تعیین شده رشد ماهانه ترازنامه بانک‌ها که عمدتاً در تابستان ۱۴۰۳ روی داد و منجر به رشد نقدینگی شد، روند کاهشی نرخ تورم سالانه و نقطه‌به‌نقطه در ماه‌های پایانی سال ۱۴۰۳ معکوس شد و با شکل‌گیری انتظارات تورمی جدید، انتظار می‌رود این روند به سال ۱۴۰۴ نیز تسری یافته و نرخ تورم افزایش یابد.

مجموعه‌ای از ریسک‌های برون‌زا نظیر تنش‌های سیاسی و جنگ‌های منطقه‌ای باعث شدند تا بازدهی بازار سرمایه ایران در سال ۱۴۰۳ (بازدهی اسمی ۱۴/۳ درصدی برای بورس اوراق بهادار تهران و منفی ۴/۳ درصدی برای فرابورس ایران) نه تنها از سایر بازارهای موازی، بلکه حتی از نرخ تورم سالانه کشور برای این سال کمتر باشد.

بررسی‌های موسسات بین‌المللی نشان می‌دهند که ایران در سال ۱۴۰۳ نیز همچنان در گروه کشورهای دارای نامساعدترین محیط کسب‌وکار در تقسیم‌بندی‌های جهانی و منطقه‌ای بوده است.

رشد اقتصادی تجربه شده در سال ۱۴۰۳ مثبت اما کمتر از سال قبل از آن بود. آهنگ رشد اقتصادی در طول سال ۱۴۰۳ نیز روندی نزولی داشت و حتی پیش‌بینی می‌شود این روند نزولی در سال ۱۴۰۴ منجر به بروز رکود شود. بخش نفت در بروز این تحولات نقش کلیدی دارد.

با وجود رشد ملایم تولید و افزایش نسبی صادرات نفت ایران در سال ۱۴۰۳، همچنان فاصله چشمگیری با سطوح پیشاتحریم وجود دارد. ظرفیت تولید نفت خام به سقف‌های فنی نزدیک شده و تداوم صادرات بیش از هر چیز در گروهی تحولات دیپلماتیک و بین‌المللی است.

در سال ۱۴۰۳ نرخ بیکاری جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر با کاهش ۵/۰ واحد درصدی نسبت به سال ۱۴۰۲، به ۷/۶ درصد رسید که این کاهش نه به دلیل بهبود نسبت اشتغال، بلکه به دلیل تضعیف ۳/۰ واحد درصدی نرخ مشارکت اقتصادی در سال ۱۴۰۳ بود. در این سال سهم بیکاری افراد دارای تحصیلات دانشگاهی از کل بیکاری کشور به حدود ۴۲/۲ درصد رسید که نسبت به سال ۱۴۰۲ افزایش حدود ۹/۰ واحد درصدی داشت.

منابع عمومی بودجه دولت با وجود تحقق تقریباً کامل درآمدهای مالیاتی، رشد قابل توجه انتشار اوراق بدهی دولتی و همچنین برداشت قابل توجه از صندوق توسعه ملی در سال ۱۴۰۳، حدود ۴۰۰ هزار میلیارد ریال نسبت به مصارف عمومی تحقق یافته در این سال کسری داشتند.

رشد چشمگیر صادرات نفتی و غیرنفتی در نه ماهه نخست سال ۱۴۰۳ موجب بهبود تراز تجاری و افزایش مازاد حساب جاری شد، اما تداوم خروج سرمایه، ضعف در جذب منابع مالی خارجی و کاهش منابع شناسایی نشده، مانع از بهبود تراز پرداخت‌ها شد و فشار بر منابع ارزی کشور را تداوم بخشید.

## منابع

سازمان بورس و اوراق بهادار، گزارش‌های آماری وضعیت بازار سرمایه؛ سازمان خصوصی‌سازی، آمار عملکرد سالانه ارزش واگذاری سهام و دارایی بنگاه‌های مشمول واگذاری؛ شرکت بورس اوراق بهادار تهران، مدیریت آمار و اطلاعات، گزارش‌های تفصیلی ماهانه بازار؛ فرابورس ایران، اداره آمار و تحلیل اطلاعات، گزارش‌های آماری سالانه؛ گمرک ایران، آمارهای مقدماتی تجارت خارجی ایران؛ مرکز آمار ایران، حساب‌های ملی؛ مرکز آمار ایران، شاخص قیمت مصرف‌کننده؛ مرکز آمار ایران، نتایج طرح آمارگیری نیروی کار سال ۱۴۰۳؛ مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، گزارش‌های تحلیلی بودجه؛ مرکز مدیریت بدهی‌های عمومی و روابط مالی دولت، خبرنامه‌های هفتگی مدیریت بدهی‌های عمومی؛ موسسه فریزر، شاخص آزادی اقتصادی؛

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، گزارش‌های فصلی پایش محیط کسب‌وکار؛ اوپک، گزارش‌های ماهانه؛ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، آمارهای بانکی؛ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، حساب‌های ملی؛ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزارش‌های تحولات بازار مسکن شهر تهران؛ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزارش‌های شاخص بهای مصرف‌کننده؛ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزارش‌های هفتگی حراج اوراق بدهی دولت؛ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزیده آمارهای اقتصادی؛ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، نماگرهای اقتصادی؛ پایگاه اینترنتی تانکر ترکرز؛ دیوان محاسبات کشور، پایگاه اطلاع‌رسانی؛ سازمان امور مالیاتی کشور؛ سازمان برنامه و بودجه کشور، لویج و قوانین بودجه سالانه، موسسه لگاتوم، شاخص رفاه لگاتوم؛ موسسه هرینج، گزارش‌های شاخص آزادی اقتصادی.



این صفحه بنا به ضرورت صفحه‌آرایی سفید گذاشته شده است

این صفحه بنا به ضرورت صفحه‌آرایی سفید گذاشته شده است

## ساختمان ادارات مرکزی بانک خاورمیانه

### ساختمان شماره ۱ بخارست

تهران، خیابان احمد قصیر (بخارست)، نبش خیابان پنجم  
تلفن: ۴۲۱۷ ۸۰۰۰ فکس: ۹۱۲۱ ۲۳۸۳  
کدپستی: ۱۵۱۳۶۴۵۷۱۷ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۴۴۴۵

### ساختمان شماره ۲ بخارست

تهران، خیابان احمد قصیر (بخارست)، خیابان ششم، شماره ۲۶  
تلفن: ۸۸۵۰ ۹۰۸۱ فکس: ۸۸۷۵ ۶۹۴۹  
کدپستی: ۱۵۱۴۶۴۴۱۱۴ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۴۴۴۵

[www.middleeastbank.ir](http://www.middleeastbank.ir)  
[info@middleeastbank.ir](mailto:info@middleeastbank.ir)